

S.AHMET ARVASI
TÜRK
İSLÂM
ÜLKÜSÜ
I

BÜTÜN ESERLERİ
I

BİLGEOĞUZ

TÜRK İSLAM ÜLKÜSÜ

I

BÜTÜN ESERLERİ 1

S. AHMET ARVASI

İstanbul 2009

BİLGEOĞUZ

TÜRK İSLAM ÜLKÜSÜ I

Yazar: S.Ahmet ARVASI
Yayın Yönetmeni : Oğuzhan Cengiz
Yayın Koordinatörü : Ümmühan Cengiz
Editör: Mustafa Erdem Kafkaslıoğlu

Kapak Tasanmı - Dizgi Mizanpaj

Baskı / Cilt:
Step Ajans
Göztepe Mah. Bosna Cad. No.:11
Mahmutbey - Bağcılar - İSTANBUL
Tel:(0212) 446 88 46

İstanbul, 2009

Kitabın Uluslararası Seri Numarası
(ISBN) : 978-605-5965-24-2
Kültür Bakanlığı Sertifika Yayın No : 12460

www.bilgeoguz.com.tr

BİLGEOĞUZ

İrtibat: Alemdar Mahallesi Mollafenari Sokak 41/A
Cağaloğlu / İSTANBUL

Tel: 0 212 527 33 65 - 66 Faks: 0 212 527 33 64

e-mail : bilgi@bilgeoguz.com.tr

TAKDİM

Çağımızın önemli ilim, ahlak ve fazilet insanlarından biri Seyit Ahmet Arvasi'dir. Çünkü Arvasi boca, insanlığın ideolojik bataklıklar içerisinde çırpındığı bir dönemde, kendini yetiştirerek insanları, özellikle de Ülkücü gençleri aydınlatma yolunda durmadan çalışmış, fikir üretmiş, hep onların saadetleri için çırpınıp durmuştur. Arvasi boca, fikir ve düşünce hayatının çeşitli uçurumlarında kol gezen ve okumayı seven gençlere el uzatarak, adeta onların koruyucu meleği olmuş, onların yerine fırtınaları göğüslemiş ve muhtemel sarsıntılara karşı daima tetikte beklemiştir.

Her hamle ve bereket adamı gibi Arvasi bocanın perspektifinde, her şeyden evvel, Allah(cc)'ın hoşnutluğu olmuş, bunu gerçekleştirmek içinde Resullullah (sav)'ı örnek alan bir hayat yaşamaya çalışmıştır. Bu anlamda Arvasi boca, hem tebliğ hem de temsil keyfiyetini kendisine yakışır şekilde sergilemiştir. "Ben, İslâm iman ve ahlakına göre yaşamayı en büyük saadet bilen, büyük Türk milletini iki cıbanda aziz ve mesut görmek isteyen ve böylece İslamiyeti gaye edinen Türk milliyetçiliği şuuruna sahibim."

Yaşantı tübâriyle Peygamberimize (sav) bağlı bir hayat süren Arvasi bocanın en önemli yönlerinden biri de, yaşadığını yazan, yazdığını yaşayan, inandığını söyleyen, söylediğine inanan ve savunduğu fikirleri her zaman ve zemünde savunmasını bilen biri olmasıdır. Bu manada ona tarîhimizin içinden günümüze miras kalmış bir örnek Alp-Eren, bir peygamber aşığı ve mirascısı saymak asla mübalağa olmaz.

Arvasi bocanın kaleme aldığı eserlerini incelediğimizde bütün gayretinin imanlı bir gençlik yetişmesi olduğunu görürüz. Bunun için çırpınmış, bunun için kafa yormuş ve aramızdan ayrılana kadar da bu istikametini asla bozmadıştır. Bu hususta başkaları ikballer peşinde koşarken Arvasi boca gözüünü "Büyük ideale" dikmiş, bunun gerçekleşmesi için çaba sarf etmiştir. Arvasi bocayı yakından tanıyanlar bu çabanın asla normal bir çaba olmadığını da müşabede etmişlerdir.

Arvasi Hocanın milliyetçilik anlayışı asla kana, ırka, soya dayanmaz. Arvasi Hoca "Kültürel milliyetçilik" adını verdiği bir milliyetçilik anlayışını savunmuş ve bunu bir eserinde şöyle ifade etmiştir: "Milliyetçilik bir milletin kendini ekonomik, kültürel, sosyal ve politik yönden güçlendirmesi, başka millet ve gruplara sömürtme çabasıdır. Bu bakımdan milliyetçilik meşru bir bak ve şuurdur.", "Milliyetçilerin ıstıraba ve çileye duçar olduğu dönemler, devlet ve millet düşmanlarına felaket, dostlarına ise saadet getirmeye vesile olmuştur."

Türk insanının her zamandan dâba çok bugün Arvasi bocanın eserlerine ihtiyacı vardır. Kendini muhafaza etmek ve gayeden sapmak istemiyorsa, çölde kalan insanın suya duyduğu basret kadar bu eserlere de ihtiyacı olduğunu bilmelidir. Çünkü bu eserler okuyanları gerçek ve tek çıkar yol olan Allah'a(cc) ve Resulü'ne çağırmaktadır.

İstifade edebilenlere ne mutlu...

Bilgeoğuz Yayınları

Oğuzhan Cengiz

İÇİNDEKİLER

Neden Türk İslâm Ülküsü?	11
Türk-İ slam Ülküsünü Yoğuranlar	14

BİRİ NCİ BÖLÜM

DÜŞÜNME İHTİYACI VE FELSEFENİN DURUMU

Düşünme ve «Şartlanma»	19
Bütün Dünyada Hüküm Süren Bir Felsefe Sefalet Var	21
Çağımız İnsanı, İnsana Yabancılaşt ır mışt ır	23
Hür İnsan	25
Fikir Sistemi	27
İnsanların Bir Dünya Görüşüne İhtiyacı Var	29
Batı Felsefesinde, Varlığ ın Mahiyeti ve Bilginin Kaynağı	31

İKİNCİ BÖLÜM

DİNİMİZ İSLAM İYET

Peygamberler, Filozof Değildir	37
İnsan, Kendine Yetmiyor	39
İnsanın Açlığı	41
İnsan, “Allah”ı Bil mekle Yükümlüdür	41
Mutlak Varlık Sadece “Allah”tır	43
Yaratıklar, Yaradan’ın «Mesajlarıdır »	47
Bilginin Kaynağı Allah’tır Yaratıklar İse,	
Bilgi Taşıyıcı sıdır lar	49
İnsanın Zekâsı ve Akı	50
İnsan Zekâsını n Akı Aşma Çabası	52
İlham ve Vahiy	54
Din Nedir?	56
Sun’i Bir Din Meydana Getiril emez	58
ABD Niyetli Faaliyetler	60
İslâm’da Tasavvuf	62
İslâm’a Göre «Din» Âle mşümlüdür	64
Allah Katında «Din» İslâm’dır	66
İslâmiyet, Herhangi Bir Kavmin Dini Değildi	68

İslâ m'da Ruhbanlık Yoktur	70
İslâ miyeti Doğru Öğrenmenin Yolu	72
İki Kavram	74
İslâ miyet «Tevhid» Dini dir	76
Peygamberi Sevmek	78
Resulü Ekrem'e Hasret	80
Yüce Sahabi Kadrosu	82
Ramazan ve İrade Terbiyesi	84
Ramazan ve Zekât	87
Fitre	89
Kadir Gecesi	91
İslâ miyet ve Türkler	93
Bozkurt, Hiç Bir Zaman Türk'ün Totemi Olmamıştır	96
«Şamanlık» Meselesi	98
İslâ m'da Ruh	100
Batı'da Psikoloji Çıkamaz	102
Batı Psikolojisi Etkiler	104
İştia, Nefs ve Ruh	107
İnsan, Çatışmalı Bir Canlıdır	109
İnsanın İradesi	111
İnsanın İradesi ve İslâm'da Kader	113
Determinizm, Finalizm ve Hür İrade	115

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNSAN VE CEMİYET GÖRÜŞÜMÜZ

İnsan ve Cemiyet Problemi	119
Hayatın Kaynağı	121
İlahî iradeye Bağlı Olarak Cansızlar Dirilir	123
İnsanın Gelişmesi	125
İnsan Müstakil Yaratılmıştır	127
İnsan Türü, İki Cinsiyetle Bütünleşir	129
İnsanın Yücelmesi	130
İnsan "İslâm"la Yücelir	132
İnsan Türü ve Irklar	134
«İçti mai Irk» Gerçeği	136
Türk İçtimai Irkı Geliştirilmeli dir	138
«İçti mai Irk Kavramı» Birleştirici dir	140
İnsanlık, Milletler ve Tarih	142

Türk Milliyetçilerinin Zaferi	144
Sosyal Sınıflar ve «Millet» Gerçeği	146
Sınıf Şuuru ve Millî Şuur	148
Savaş ve Milletler	150
İslâmîyet ve Milletler	152
Toplumların Çözülmesi	154
Sosyal Organizasyon	156
Sınıf Egoizmi ve Milletle Bütünleşme	158
Sendikaların Fonksiyonları	160
Millî Devlet ve Sınıflar	162
Sendikalar ve Loncalar	164
Sosyal Hareketlilik	166
Sosyal Tabakalaşmalar Dondurulamaz	168
Sosyal Yapı ve Sosyal İşleyiş	170
Fonksiyonel Müesseseler Yıkılmazlar	172
Sahipsizlik Duygusu ve Millî Devlet	174
Sahipsiz Gençliğin Bayramı	176
Fert ve Grup	178
Ailenin Önemi	180
Ailenin Fonksiyonları	182
Aile, Devletçe Korunmalıdır	184
Kapitalist Dünyada Kadın	186
Komünist Dünyada Kadın	189
Aile ve Kadın Konusunda Menfi Propagandalar	192
Ülkemizde Aile ve Kadının Bugünkü Durumu	194
İslâm Sosyolojisi Aile Üzerine Kuruludur	197
İslâmîyet ve Evlenme	199
İslâm Ailesinde Kadın ve Erkek İlişkileri	201
İslâm'da Kadının Çalışması ve Ekonomik Bağımsızlığı	203
Tesettür'de Şekil ve Muhteva	206
İslâm'da Tesettür	208
Sosyal Değişme	210
«Muhafazakarlık» ve «İnkılapçılık»	212
Sosyal Değişmenin Mahiyeti	214
Sosyal Değişme Şekilleri	216
Marksistlerin «Devrim» Tutkusu ve Ülkücülerin «Kendine Dönüş» Hareketi	218
Sosyal Değişmenin Sancıları	220
Sosyal Değişmenin Modeli	222

Çağdaş Sosyolojinin Nitelikleri	224
Sosyal Hayata Müdahale Edebilirler mi?	226
İnsanın Cemiyete Müdahalesi	228
«Hukuk» ve «Sosyal Normlar»	230
Antisosyal Tipler ve Anarşi	232
Egoizm ve Anarşi	234
«Ülkücü» Egosunu Yenen İdealistler	236
Dağınık Cemiyetten Ülkücü Cemiyete	238
Halk ve Millet	240
«Ekonomik Milliyetçilik» Üzerine	242
Ekonominin Değeri ve Marksist'in Ekonomi Tutkusu	244
Marksistlerin Mantığı	246
«Gelişme» ve «Yabancılaşma»	248
«Tarım Toplumu» “ve Sanayi Toplumu” Meselesi	250
«Tarım Toplumundan Sanayi Topluma» Geçiş	252
«Sanayileşme» ve «Kentleşme»	254
«Kentleşmenin Planlanması»	256
Nüfusun Artışı ve Çeşitli Endişeler	258
Nüfusun Artışı ve Sosyal Dinamizm	260
Nüfusun Kemiyeti ve Keyfiyeti	262
Nüfus Sayımlarının Önemi	264
Sosyal Problemler ve Milliyetçi Kadrolar	266
İstisnalarımız ve Bayram Özlemi	268

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KÜLTÜR VE MEDENİYET MESELELERİ

Emperyalizm ve Yeni Savaş	273
Kültür Emperyalizmi ve Yabancı Okullar	275
Millî Kültüre Yabancılaşma	277
Yabancılaşma Problemi	279
Hudutlarda Kültür Sürtüşmeleri	281
«Kürtçülük Problemi» ve Yabancılaşma	283
Millî Kültürümüz Tahrip Edilmekte dir	285
Kültür ve Medeniyet Kavramları	287
Kültür ve Medeniyet Konusunda Kavram Kargaşası	289
Kültür Ne Demektir	291
Kültürün Maddî ve Manevî Unsurları	293
Kültür Millîdir , «Sınıfsal » Değil	295

Kültür ün Gelişimi	297
Medeniyet Konusunda Bazı Tarifler	299
Medeniyetin Çeşitleri	301
Medeniyet Değiştiremez	303
Medeniyetler, Millî Yapılara Göre Çeşitlenir	305
Medeniyet ve «Üst-Sistemler» Meselesi	307
Türk Medeniyeti ve İslamiyeti	309
Medeniyetlerin Meydan Okuması	311
Ordu - Millet	313
Kozmopolit Devletlerde Durum	315
Millî Kültürümüzün Bazı Meseleleri	317
Temel Kültür Değerleri	319
«Çoğulcu Demokrasi» ve Tavrılar	321
Dilin İçti-mâî Değeri	323
Millî Bütünlüğümüz ve Türkçe	325
Millî Dil Bir Tarih Hazinesidir	327
Eski ve Yeni Dil	329
Millî Dile Yabancılaşma ve Dilde Anarşi	331
Millî Tarih Şuuru ve Sosyal Hayatın Yorumu	333
Millî Tarih Şuuru ve Devlet	335
Çok Milliyetli Devletler Dayanıksızdır	337
Tarih ve Tarihin Mantığı	339
Tarih ve Millî Bütünlük	341
Türklüğün Ümidi Türkiye	343
Türkiye Türküdür	346
Kim Zalim, Kim Mazlum?	348
Klimandros Neden Kaçtı?	350
İlim Nedir ve İlimden Beklediklerimiz	352
İlim ve İdeoloji	354
İlim, Sanat ve Din	356
Türk - İslam Sanatı	358
Sanat ve İdeoloji	361
Güzel Sanatların Hammaddesi	363
Akıl ve Töre	365
Kanunlar ve Töreler	367
Teorik Bir Ahlak Başarıdır Türk Töresi	369
Türk Töresi ve İslamiyet	373
İnsan ve Ahlak	375
Nefs Mücadelesi ve Ahlak	377

Lâik Bir Ahlâk Başarılı Olur mu?	379
İslâm Ahlâkı Âlemşûmuldur	381
Millî Töre ve Gelenekler	383
Ülkücünün Ahlâkı	385
Ahlâk Eğitiminin Esasları	387
Eğitim ve Millî Tecrübe	389
Millî Eğitimin Fonksiyonları	391
Kalkınmanın İki Yönü	393
Eğitim ve Üretim	395
Eğitimin Sahası	397
Kalkınmada Eğitimin Rolü	399
Ekonomik Kalkınma ve Eğitim	401
Eğitimde Teori ve Pratiğin Değeri	403
Eğitimin Sosyal Fonksiyonları	405
Eğitim ve Millî Kültür	407
Eğitim ve Millî Politika	409
Eğitimde Ferdî ve Cemiyetin İstekleri	411
Eğitimde Beden ve Ruh Sağlığı	413
Eğitimin Planlanması	415
Eğitimde Fır sat ve İmkân Eşitliği	417
Millî Eğitimde Temel Prensipler	420
Yüksek Tahsil Politikamız	423
Sömürge Eğitimi	426
Sömürge Eğitimini n Düşündürdükleri	429
Sömürge Eğitimine Paydos	431
Sosyal Bir Gerçek Olarak Din Eğitimi	433
Din Eğitimi ve Öğretimi Kanunî Bir Haktır	435
Türkiye’de ve Avrupa’da Din Eğitimi	437
Din Eğitiminin Lüzumu	439
Din Eğitiminin Esasları	441

NEDEN TÜRK-İSLÂM ÜLKÜSÜ?

Neden, şu veya bu ad altında toplanmayı değil de «Türk-İslâm Ülküsü»ne bağlanmayı savunuyoruz?

Biz iddia ediyoruz ki, «Emperyalizm», Türk ve İslâm dünyasını yutmak için en az iki asırdan beri korkunç bir tertibin içindedir. Bir taraftan kültür emperyalizmi ile «vatan çocukları» din ve milliyetine yabancılaştırarak kendi emellerine hizmet edecek kadrolar hazırlamakta, diğer taraftan elin ve milliyet duygularını, her şeye rağmen terk etmeyen çocuklarımızı da birbirine düşürmeyi planlamaktadır.

Bugün yeryüzünde iki sömürgeci «blok» vardır. Bunlardan biri kara renkli «kapitalist emperyalizm»; diğeri ise bütün fraksiyonu ile «kıızıl emperyalizm». Birincisi «çok uluslu şirketlerin» paravanasında, «az gelişmiş veya gelişmekte olan halklara yardım etmek, özgürlük ve uygarlık götürmek» maskesi altında, ikincisi de «ezilen, sömürülen halklara bağımsızlık, özgürlük ve adalet götürmek» maskesi altında, «sınıfsal savaş» sloganı ile «iç savaşlar» çıkarmakta ve «dünya proleterlerinin dayanışması» adı altında işgalini gerçekleştirmektedir.

Gerçekten de yeryüzünde ezilen ve sömürülen bir de «üçüncü dünya» vardır. Bu dünya, daha çok Asyalı, Afrikalı irili ufaklı devletlere ve devletçiklere, beyliklere, emirliklere, federasyonlara bölünmüş milletlerden ibarettir. Esef edelim ki, bu insanların sayısı bir buçuk milyardan daha fazladır. İşin ızdırap veren diğeri bir yanı da, bu nüfusun çoğunluğunu Müslümanlar teşkil etmektedir. Bunun yanında çok acı bir gerçeği daha belirtelim ki, bu ezilen ve sömürülen Müslümanlar arasında Türk Milleti'nin çok önemli bir bölümü bulunmaktadır.

1970 yılında yapılan bir araştırmaya göre, yabancı boyunduruğunda tam bir sömürge hayatı yaşayan Türk nüfusunun sayısı, Türkiye'mizde bulunan genel nüfusumuzun tam iki katıdır.

Emperyalist güçler, fırsat buldukları zaman zorla, bulamadıkları zamanlar ise hile ile İslâm ve Türk dünyasını ele geçirmiş, zenginliklerini yağmalamış, din ve milliyet duygu ve değerlerini tahrip etmiş, direnenleri lekeleme ve imha yoluna, gitmiş, kendine uygun kadrolar yetiştirmiş, bu milletlerin uyanış, diriliş hamlelerini, milli eğitim ve kalkınma plânlarını baltalamış ve bu ülkeleri, «ebedi sömürge» statüsüne mahkûm etmek için elinden geleni esirgememiştir.

Emperyalist güçler, korkunç bir kültür emperyalizmi programı ile millet çocuklarını millî tarihlerine, millî ve mukaddes kültür değerlerine, millî ülkülerine, millî menfaatlerine, hattâ millî motif ve sembollerine düşman etmekle kalmazlar, kendi değerlerini «bir uygarlık ve ilerilik» unsuru biçimin de onların kafalarına ve vicdanlarda oturturlar. Böylece millî ve mukaddes değerlerle donanımlı milliyetçilerin karşısına, bu değerlere ters düşen «yabancılaşmış kadrolar» çıkarırlar. Bir ülkede, değerler «ikizleşince», kadroların da ikizleşmesi ve çatışması mukadder olur. İşte düşman, bu noktada aktivitesini artırır. Ülkenin ve milletin «parsellenmesi» için beynelmilel güçleri harekete geçirir. Ülke artık birbirinin gırtlığına sarılmaya hazır kadrolara bölünmüşse, düşman rahatça at oynatabilecek ortamı bulmuş demektir.

Düşman, karşısındaki güçleri parçalayarak, onları birbirine düşürerek, kolay yutulur lokmalar durumuna sokmak ister. Meselâ, sanki bir insan, hem «dindar», hem «milliyetçi», hem «medeniyetçi» olamazmış gibi, bu değerleri birbirine zıt programlar durumuna sokarak, hiç yoktan «çatışan güçler» meydana getirir. Bu oyunlarını, o kadar ustaca plânlar ki, tertiplerini anlamak için bazen olayların üzerinden elli veya yüz sene geçmesi gerekir. Meselâ, Osmanlı-Türk Devleti'nin parçalanması ve Orta-Doğu'nun sömürgeleştirilmesi için, dinimizin ve milliyetimizin düşmanları, «din» ile «milliyetçilik» arasında zıddiyet ve düşmanlık duyguları doğurmayı plânlamış olduklarını şimdi itiraf ediyorlar.

Serge Hutin adlı bir Fransız masonunun yazdığı «Les Francs-Maçons» kitabının 127. sayfasında okuduğumuza göre, İslâm dünyasında masonların, Cemaleddin-i Afganî ve Muhammed Abduh gibi «din politikacılarını» localarına kaydederek onların eliyle «Dini, millî yapılara göre reforme ederek» âlemşümül İslâm dinini bozmak, öte yandan Müslüman Kardeşler (Freres Musulmans) hareketi ile de «İslâm'da milliyetçilik yoktur,» propagandası ile milletleri çöktürmek ve bu suretle -çok kahpece bir plânla- birbirine zıt «İslamcı» ve «milliyetçi» sun'î düşman kamplar doğurmak istemişlerdir.

Emperyalizm, bizim dünyamızda bu «paradoks»-tan çok istifade ettiğini ayrıca yazmaktadır. Dinimizin ve milliyetimizin düşmanları, din ve milliyet gibi iki mukaddes varlığımızı, birbirine düşman göstermek oyunundan kolay kolay vazgeçeceğe benzemiyor.

O halde, Türk milliyetçisine düşen görev, bütün varlığı ile bu oyunu, her şeyden önce kendi yurdunda bozmak olmalıdır. Bu ülkede, sun'i olarak birbirine düşman «güya Türkçü» ve «güya İslamcı» cepheler meydana getirmek isteyen hain ve kahpe oyunların karşısına, bir Müslüman-Türk olarak ve tarihine yaraşır bir biçimde çıkmalıdır.

Bunun için, Türk-İslam kültürüne, Türk-İslâm medeniyetine, Türk-İslâm ülküsüne bağlı, Türklük şuuru ve vakarına, İslâm imân, aşk, ahlâk ve aksiyonuna sahip, Türklüğü bedeni, İslâmiyet'i ruhu bilen, milletini teknolojik hamlelerle dünyanın bir numaralı devleti yapmak özlemi ile çırpman, dünya Türklüğünün, İslâm dünyasının ve bütün mazlum milletlerin ümidi olmaya namzet bir gençlik yetiştirmekten başka çaremiz yoktur. Din ve milliyet, zıt değerler değildir. Bu sebepten, «sentez», tez ile anti-tez arasında söz konusu olacağına göre, yıllardan beri kullandığımız «Türk-İslâm sentezi» yerine, «Türk-İslâm Ülküsü» sözü daha uygun olur düşüncesi ile kitabımızın adını, «TÜRK-İSLÂM ÜLKÜSÜ» olarak seçtik. Bunu ısrarla kullanacağız.

S. Ahmet ARVASI

TÜRK - İSLAM ÜLKÜSÜNÜ YOĞURANLAR

Türk milletinin, tefekkürüne, en az bin yıldan beri, İslâm dini biçim vermektedir. Kurduğumuz muhteşem kitaplıklar incelenildiğinde görülecektir ki, ilim ve fikir adamlarımızca, insanoğlunun meydana getirdiği her türlü kültür ve medeniyet ürünleri atalarımızca incelenmiş, araştırılmış, aşağı yukarı bütün din ve inançlar süzgeçten geçirilmiş ve İslâmiyet, tam bir şuur ve yüksek bir irâde ile tercih edilmiştir. Böylece, «vahyin aydınlığına» ulaşan Türk'ün akıl ve idrâki, İmam-ı Buhârî'leri, İmam-ı Gazalî'leri, Mevlâna Celâleddin'leri, Yunus Emre'leri, büyük mantıkçı ve şeyhülislâm Mollafenârî'leri, Yunan felsefesini İmam-ı Gazalî çapında tenkid edebilen ve yüce hünkar Fatih Mehmed Han'ın takdirlerine mazhar olan Hocaşade Efendileri, İmam-ı Birgivi'leri, İbni Kemal'leri... yetiştirdi ve onların fikir, kitap ve dersleri ile olgunlaşarak büyük imparatorluklar, dünyayı hayran bırakan kültür eserleri ve ölmez medeniyetler meydana getirdi.

Biz, bu yazımızda ve bunu takip ederek yazılarımızda, Türk-İslâm kültür çizgisinde yürüyerek «genel felsefe problemleri» karşısındaki yerimizi ve «dünya görüşümüzü», yüce dinimiz İslâmiyet'in aydınlığında, kısa da olsa ortaya koymaya çalışacağız. Bütün «sahte tanrıları ve mabutları», gönüllerden, kafalardan, zaman ve mekân köşelerinden çıkarıp atmak isteyen, «Allah'tan başka ilâh yoktur» prensibini temel ölçü kabul eden, şanlı Türk Milleti'ni «Allah'ın ordusu» bilen Türk Milleti birlik, Türk Devleti güçlü olursa insanlık kurtulur, zulüm biter» ölçüsü içinde hareket eden Türk-İslâm ülkücülerinin «fikir sistemi», yüce peygamberler silsilesinin mukaddes alın teri ile ıslanmış, peygamberlik mührünü kıyamete dek elinde tutan şanlı kurtarıcımızın ve peygamberlerimizin (O'na ve onlara selâm olsun) nurdan ellerinde biçimlenmiş, onu takip eden muhteşem «Sahabî kadrosu» tarafından «cihad ruhu» ile beslenmiş, büyük veliler eliyle yoğrulmuştur. Türk-İslâm Ülkücüsü «Câhidü fillah» (Allah için savaşan) dır. Türk-İslâm Ülküsü'nün büyük iman, aşk ve aksiyon adamı yüce Fatih, bu ülküsünü şöyle dile getirir:

«İmtisal-i câhidü fillah oluptur niyyetim
Din-i İslâm'ın mücerred gayretidir gayretim

Fazl-ı Hakk ü himmet-i cünd-i ricâlullah ile
Ehl-i küfrü ser-teser kahreylemektir niyyetim

Enbiya vü evliyaya istinadım var benim
Lut-i haktandır hemen ümid-i feth-i nusretim

Nefs ü mai ile nola kılsam cihanda ictihâd
Hamd-ü lillâh var gazaya sad-hezaran râğbetim

Ey Muhammed mucizat-ı Ahmed-i Muhtar ile
Umarım gâlib ola a'day-ı dine devletim.»

İşte, Türk-İslâm Ülküsü'nü yoğuran bu kadro ve bu ruhtur. Bu ruh, büyük Türk-İslâm kültür ve medeniyetinden kaynaklanmaktadır. Bu dâva ve ülkünün «eskimediğini», «modası geçmediğini» bütün Türk-İslâm düşmanları Allah'ın izni ile idrak edeceklerdir. Türk'e ve İslâm'a «kefen biçenlerin» sonu korkunç olacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜŞÜNME İHTİYACI VE
FELSEFENİN DURUMU

DÜŞÜNME VE «ŞARTLANMA»

«Düşünen insana» saygı duyulur, «şartlanmış insana», saygıya değer bulunmaz. Düşünen insan araştıran, «hakikate» özlem duyan kimsedir şartlanmış insan belli «etkiler» karşısında önceden programlanmış «tepkileri» ve davranışları mekanik olarak yerine getiren bir robottur da ondan.

«Düşünme» kelimesi, beşer tarihi boyunca, daima her milletin sözlüğünde bulunan çok eski bir kavramdır. Düşünmeyi emretmeyen din, düşünmeyi geliştirmek istemeyen bir eğitim, bilmem tarihte var mı? Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de belki yüzlerce defa bu emir tekrarlanmıştır. Dinimiz, ister ayakta olalım, ister oturalım, ister yatalım, her durumda düşünmemizi, gerçeği aramamızı emreder: «Onlar, ayakta iken, otururken, yanları üstüne yatarken hep Allah'ı hatırlayıp anarlar ve göklerin, yerin yaradılışı hakkında inceden inceye düşünürler». (Kur'an-ı Kerim, Al-i İmran Sûresi, âyet, 191). Düşünmek dinimizce ibadet sayılmıştır. «Müttefekkir»ler toplumumuzda saygı ve itibar görmüştür. Bu müşahedemiz, bütün tarihimiz için doğrudur.

«Şartlanma» kelimesi ise, bir terim olarak 20. yüzyılın ilk yarısında Rusya'da doğmuş «materyalist ve komünist» sistemin «eğitim ve öğretim» anlayışını şekillendirmiş bir kavramdır. Lenin ve arkadaşları, «komünist devrimini» hazırlarken, Rus ilim adamı İvan Pavlov da, o tarihlerde, ruh, şuur, düşünme gibi «psikolojik kavramları» ret ediyor. Bunların yerine «refleksoloji»yi koyuyor. «Eğitim ve öğretim, şartlandırmalardan ibarettir» tezini savunuyor köpekler üzerinde «et» ve «zil» ile çalışmalar yaparak «şartlı tepkiler» kavramlarını geliştirip bunları «insan terbiyesine uygulamak» üzere «devrimcilere» yol gösteriyordu. Görülüyor ki, «şartlandırma», komünist ve materyalist bir eğitim ve öğretimin buluşudur ve anlayışdır. «Bir köpeğin serüvenleri» adı ile televizyonda seyrettiğimiz seri filmdeki «Joe» adlı köpek, «belli şartlarda belli mekanik tepki ve davranışlara şartlandırılmış» ve «tetik kelime» söylenir söylenmez gerekenleri bir robot sadakati ile yapmaktadır. İşte materyalizmin ve komünizmin savunduğu «öğrenme ve eğitim psikolojisi (!)» bu espri ve anlayış üzerine oturmuş bulunmaktadır. Komünist militanların da, önünde öfkelenedikleri böyle «tetik kelimeler» vardır. Bir komünist, Allah, millet, vatan, mülkiyet... gibi kavramlar karşısında âdeta köpürür, «Bozkurt» kavramı karşısında âdeta kudurur. Çünkü şartlanmışdır.

Düşünme ise, böyle değildir. Bir problem karşısında insanların çeşitli hipotezler kurması, bunların ışığında bilgi toplaması, topladığı bilgileri objektivizme ve determinizme uygun bir yoruma tabi tutması ve makul sonuçlara varılması için zihnin soğukkanlı ve sistemli bir çaba içinde bulunmasıdır düşünme. Bunun için tercih edilir. Bununla beraber, insanın hayatında «şartlanmaların» rolü inkâr edilemez. Ancak insanın davranışlarında, düşünmeye, şartlandırmadan daha önemli bir yer vermek esastır, insanın ruhi değerlerini inkâr eden bir eğitim, hiç şüphesiz yanlış olacaktır.

Türk-İslâm Ülküsü, düşünmeyi emreden araştırmayı ibadet sayan, «taklidi iman»dan «tahkiki imana» çıkmayı isteyen yüce Peygamberin (O'na selâm olsun) yoludur. Şartlandırma ise komünist ve materyalist doktrinin temelidir.

BÜTÜN DÜNYADA HÜKÜM SÜREN BİR FELSEFE SEFALETİ VAR

Evet, bütün dünyayı kaplayan bu felsefe ve inanç sefaletini artık görmemeye imkân yoktur. Anarşi, her şeyden önce kafalarda ve gönüllerde yerleşmiş bulunuyor. Başka insanların kanları ve göz yaşları üzerine kurulu da olsa, refah ve zenginlik içinde yüzen muhtelif renkteki emperyalist ülkelerdeki insanlar, kafa ve gönüllerini saran bu «anarşi»nin doğurduğu sancı ve ıstırapı bütün dehşeti ile yaşıyorlar.

Bugün zengin ve müreffeh bildiğimiz birçok ülkede intihar grafikleri yükselmekte uyuşturucu madde düşkünleri çoğalmakta, ruh hastalıkları ve akıl hastalıkları doludizgin koşmaktadır. Almanya'da, Danimarka'da, Finlandiya'da, İsveç'te intihar oranları diğer ülkelere nazaran daha fazla artmaktadır. Öte yandan Amerika'da Beyazlar arasındaki intihar oranı, Beyaz olmayanlara nazaran üç kat fazladır. (Bakınız, İntiharın Psikodinamikleri. Dr. Nezahat Arkun, İstanbul - 1963 sayfa 49, tablo-13).

Kara ve Kızıl dünyada nihilist, inançsız, melankolik, saldırgan, alkolik nesiller bir çığ gibi büyümekte, huzursuz nesiller «bunalımlarını» tatmin için kan ve baruta yönelmekte, karşısında «düşman» aramakta, bulamadığı zaman kendine, kendi değerlerine saldırmakta, kendi öz kardeşini boğazlamaktadır. Üstelik, bu «çöküntü ve azgınlık nöbetleri» yalnız o ülkelerde kalmamakta, «gayretkeş veya özgürlükçü» basın ve yayın organları kanalı ile dünyanın en ücra köşelerine kadar yayılmaktadır. «Gizli yeraltı örgütleri» veya «karanlık güçler» ise bunlara silâh, cephane, uyuşturucu madde, vicdanları ve kafaları karartan kitaplar, temin ederek insanlığın bu korkunç yarasını «onulmaz bir dert» halinde tutarak sömürmeye çalışmaktadırlar.

Muzdarip insanlık kendisini huzura kavuşturacak inancı, fikir sistemini, nizamı ve samimi kadroları her zamandan daha fazla hasretle beklemekte ve aramaktadır. İnsanlar, için bir araştırma gayretiyle dünyanın her tarafına koşmakta, dinleri, felsefeleri, eski kitaplıkları kurcalamakta yeni sesleri dinlemektedirler. Kızıl ve Kara emperyalizmin mağduru olan insanlık, bir şey bulurum ümidi ile Budizm'i bile incelemekte, Filipinlerdeki «sihirbazdan» medet ummaktadır.

Batılı filozof, felsefe problemleri üzerinde beynini zorlarken, ister materyalist, ister spiritüalist, ister idealist, ister realist olsun, kendi insanının vicdanını ve aklını karıştırmış, onları bunalımdan bunalıma itmiş, onlara şüphe, huzursuzluk ve tedirginlikten ötesini verememiştir. Yüce peygamberleri insanların gönüllerinden uzaklaştırarak, onların yerine kendisini oturtmak isteyen «Kızıl ve Kara renkli filozof», buna muvaffak olamadığı gibi, şimdi bizzat hazırladığı «bunalım» karşısında şaşkındır. Aklı «vahyin sahasında» koşturmak isteyen, bu suretle bizzat aklı tehlikeye maruz bırakan Batılı filozof, şimdi, akıl hastalıklarının ve akıl hastalarının çizdiği grafik karşısında apışıp kalmıştır. Psikiyatrist Henry Linck'in «The Return to Religion» (DİNE DÖNÜŞ) çılgınlığına rağmen, Kara ve Kızıl dünya, artık bu ihtarı duyamaz ve anlayamaz duruma getirilmiştir.

ÇAĞIMIZ İNSANI, İNSANA YABANCILAŞTIRMIŞTIR

Çağımız derken, üç yüz yıllık bir zaman bölümünü kast etmek-teyiz. Bu, 18., 19. ve 20. yüzyılları içine alır. Bundan önceki dönem-lerde, insanoğlunun durumu, her kıt’ada ve iklimde ayrı ayrı ol-makla birlikte, genel olarak denebilir ki, atalarımız, dış dünyadan çok, insan problemi etrafında daha çok düşünüyorlardı. Eski Yu-nan’da «kendini bilmek» filozofinin temeli idi. Bu düşünce uzun za-man Batı Dünya’sında önemli bir yer tuttu, İslâm Dünya’sında ise, yüce sahâbi kadrosu, «Kedini bilen Allah’ı bilir» ölçüsü içinde ha-reket ediyordu. Dr. Alexis Carrel’e (1873–1944) göre de «modern insan, tıpkı ormanda kaybolmuş bir çocuk gibi, kendi yarattığı âlemde maksatsız oradan oraya dolaşmaktadır.» (Bakınız, İnsanlar Uyanın, Alexis Carrel (L Yazıcıoğlu s. 105, İstanbul. 1956.)

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur’an-ı Kerim’de «insanın en güzel bir surette yaratıldığı» ve insanın Allah’ın yeryüzündeki «halifesi» olmakla şereflendirdiği bildirilir. Bu sebepten şairlerimiz insanı «âlemin özü» olarak gönüllere işlerdi. İnsan güzel, insan ulvî, insan sevgi ve saygıya değerdi. İlâhî tecelliler, bu «çamur dünya» üzerinde pırıl pırıl bir «ayna» gibi duran insanın gönül ve şuuruna ulaşırdı.

Sonra bir şeyler oldu. Bazı insanlar, her ne hikmetse, «İnsan efsanesini yıkmaya» karar verdi. Daha 18. yüzyılda J. J. Rousseau, Müsavatsızlık Üzerine Nutuk adı ile dilimize çevrilmiş kitabında, «tefekkür halinin tabiata aykırı bir hal olduğunu, tekemmül eden insanın soysuzlaşmış bir hayvan olduğunu» iddia ederken, Mon-taigne, Denemeleri’nde, insana «hasta hayvan» sıfatını yakıştı-ıyordu. Öte yandan, S. Freud, insanın, hayvani insiyaklarının üs-tünde, ulvî değerlere ve hayat tarzına tırmanışını «süblimation» adını verdiği patolojik (marazi) bir mekanizmaya bağlamaya çalışı-yordu. 19. yüzyıl Marksistleri ise «tek değer emek» sloganı ile insa-nın «kol ve kas gücünü» esas alarak «proletaryayı» (kol işçisini) gü-ya yüceltiyorlardı. Zaten materyalizmin ünlü psikologu (!) İvan Pavlov, insanda ruh, şuur, irade gibi kavramları reddediyor, insanı sadece refleksler kompozisyonu tarzında inceliyordu.

Bu gayretler ilim adına da sürdürülüyordu. İnsan efsanesini yık-mak isteyenler, acayip teoriler geliştirerek insanın Âdemoğulları olmadığını, hâşâ peygamberleri tekzip gayreti ile bizzat ilme ve ve-raset kanunlarına ters düşen teorileri propaganda ediyorlardı. Ne-rede ise, kavunu kabağın, leyleği serçenin, çınarı maydanozun «ev-

rimleşmesi» ile açıklayacak ve savunacak bu adamlar, insanı şu veya bu hayvana bağlamak yoluna giriyorlardı.

Artık bütün dünya, nerede ise «en uygar hayvanız biz» şarkısını koro halinde söylemeye hazırlanıyor. Mahkeme kararı ile 1978 Türkiye'sinde «Eurovision yarışmasına» hak kazanan bu beste» jüri tarafından ikinci değil de birinci ilân edilse idi, belki dünya, bu imkânı daha çabuk elde edecekti.

Evet, evet Materyalist dünyada, insan, kendini kaybetmek üzere-
dir. Dr. A. Carrel'in «İnsanlar uyanın» cığlığı uyuşturulmuş ve şart-
landırılmış beyinlere artık ulaşmıyor. Çılgın bir müziğin refakatin-
de insanlar, bir yerlere doğru sürüklenip götürülüyor.

HÜR İNSAN

Sayılar da anlaşılmak kolaydır da, kelimelerde ve kavramlarda anlaşılmak zordur. Bu sebepten ilim adamları, matematiği yalnız bir ilim olarak değil, «metodoloji» olarak da ele almışlardır.

Günümüzde «hür insan» (özgür insan), «tutsak insan» sözünün çok ve sık kullanıldığına şahit oluyoruz. Eğitim insanı «özgürleştiren, tutsak etmemelidir» kabilinden beyanlara ve yazılara sık sık rastlar olduk.

Gerçekten nedir hürriyet? Hangi insan «hür» hangi insan «tutsak»tır? Eğitim, insanı nasıl «hür» yine nasıl «tutsak kafalı» edebilir? Hürriyetin gerçekte birçok tarifi ve yorumu vardır. Felsefede «hürriyet, etkisiz tepki yapabilmektedir». Yani insanın, hiçbir dış etkiye maruz kalmadan, hiçbir zorlama olmadan, kendi iradesi ile davranabilmesidir. Oysa bu mümkün değildir. Çünkü her yaratık gibi, insan da çok faktörlü bir determinizme bağlıdır, insanı da faaliyete zorlayan biyolojik, psikolojik, tabii, ekonomik, sosyal, kültürel ve politik sebepler vardır ve insan davranışı bunlardan bağımsız değildir. Bugün, ister politika meydanında, ister politika dışında konuşan, yazan ve beyanat veren hiçbir kimse yoktur ki, böyle bir determinizmin dışında bulunsun. A ve B adındaki iki şahıs, bir konuda inandıkları düşüncelerini ortaya koyarken, birbirine zıt düşebilirler. Söyler misiniz, bunlardan hangisi «özgür», hangisi «tutsak» insandır? Her ikisi de, bu cemiyetin çocuklarıdır, her ikisi de aşağı yukarı aynı eğitimden geçmişler, her ikisi de içinde doğup büyüdükları sosyal, kültürel, ekonomik ve politik ortamdan etkilenmiştir, fakat farklı kadrolarda yerlerini bulmuşlar, şimdi karşılıklı geçmişler «sen tutsak insansın», «ben özgür insanım» mı demektedirler? Yadırgadığımız nokta şurasıdır: Eğitilmiş her insan, etkilenmiş ve bu etkileri şahsiyetinde yeni bir terkibe ulaştırmış kimsedir; dolayısı ile kendinden çok cemiyetinin mahsulüdür, insanın, kendi şahsiyetinde çok az payı vardır. Hürriyet, yoksa bu payın adı mı?

18. yüzyıl Avrupa'sından dünyaya yayılan bir «liberte» (hürriyet) çılgılığı vardı. Bu çılgılık, o tarihlerde ve bir yüzyıl sonra bile, «ferdin toplumdan kopardığı ve koparmak istediği alternatifleri» ifade ediyordu. Kişi, toplumunun koyduğu politik, dinî, ahlâkî, hukukî, fikri... normların sertliğinden şikâyet ediyor. «Sosyal kontrolün» baskısını hafifletmek istiyordu. Liberal adam (özgür insan), «toplumun sansüründen» rahatsız olan, «özel hayatına» değer veren ve

kendini yaşamak isteyen bir tipti. Alman fikir adamı Nietzsche (Niçe)'de, «sürü'den kurtulmak», «topluma tapınmaktan» kaçmak, «ego»yu tanrılaştırmak biçiminde ortaya çıkan, önce «individüalizme» (ferdiyetçiliğe), sonra da anarşizme varan bu hürriyet (özgürlük) anlayışı, sert toplumcu reaksiyonlara ve direnişlere vesile olmuştur. Şu halde hür insan (özgür adam) «cemiyete kafa tutan, onun din, ahlâk, hukuk ve töresine» ters düşen adam da olamaz.

Şu halde kimdir hür insan (özgür insan). Hep düşünen, araştıran, kritik eden, karar vermekte acele etmeyen, karar verdikten sonra azim ve sebat göstererek yolunda yürüyen kimse midir? Buna, “belki” diyebiliriz. Ama bir şartla, düşünme, araştırma, kritik etme, karar verme, inanma ve sebatla yürüme vetiresine yön ve biçim veren hareket noktasını bilmek kaydı ile. Çünkü felsefe tarihini dolduran fikir adamları, politika sahnesini kaplayan kişi ve kadrolar düşünme, araştırma, kritik etme, karar verme, inanma ve sebatla yürüme gibi zihni ve akli fonksiyonlara mutlaka yer veriyorlardır; fakat çıkış noktaları ve bunlara yön veren prensipleri farklıdır. Bununla beraber, her biri bir diğerini «tutsak kafalı» olmakla itham edebilir. O halde önemli olan hareket noktasını seçmekte midir? Yani hür insan (özgür insan) ilk adımını sağlam atan insan mıdır? Ferdi, ahlâk anlayışının temeline alan Nice mi, yoksa ahlâk anlayışının temeline toplumu oturtturarak bir vazife şuuru ile hareket etmemizi isterken E. Durkheim mi sağlam adım atmıştı? Bunlardan hangisi «özgür kafalı» hangisi «tutsak kafalı» idi? Görülüyor ki, bu da çıkış kapısı vermiyor.

Türk-İslâm Ülküsü açısından durum daha farklı bir biçimde ele alınmalıdır, İslâm dünyasının yetiştirdiği ünlü ilim ve din adamlarından İmam-ı Kuşeyri (Milâdi: 986-1074), (esas adı Ebül Kasım Abdülkerim Bin Havazin'dir), Risale-i Kuşeyriyye adlı kitabında hürriyeti, «Allah'tan gayrisine kul olmamak» biçiminde tarif eder. Bu anlayış, İslâm'ın hürriyet tarifini özetler. Gerçekten de Müslüman, Allah'tan gayrisine kul olmaz ve hareketlerine Allah'ın rızasından başka bir çıkış noktası aramaz. O «egosunu» da, toplumu da putlaştırmaz. Bu sebepten objektif ve sübjektif bütün sahte mabutları kafasında ve gönlünde kırar, mutlak varlık olan Allah'tan gayrı ilâh tanımaz. İslâm'ın «Allah'tan başka ilâh yoktur» parolası, insana hür olmanın da sırlarını verir.

Bütün bunlardan sonra denebilir ki Türk-İslâm Ülküsü'nde hürriyet, «Allah'tan başka ilâh yoktur» ölçüsü ile hareket edebilmektedir. Bize, bu muhteşem cümleyi öğreten yüce ve şanlı Peygambere selâm olsun.

FİKİR SİSTEMİ

Ülkemizde, nasıl meydana geldiği ayrı bir tartışma konusu olan «kavram kargaşalığı» belâsı yüzünden, gerçekten anlaşmak zorlaşmıştır. Sistem, doktrin, program, plân, strateji,... gibi kavramlar iç-içe girmiş, çok defa birbirlerinin yerine kullanılır duruma getirilerek zihinler karıştırılmıştır. Oysa, bunlar farklı şeylerdir.

Her şeyden önce fikir sistemi, belli bir çıkış noktasından hareketle, aklın kanunlarına ve aklın metodlarına göre sistemli bir zihni araştırma yoluyla «bilgi problemine» (bilginin menşei, bilginin değeri, hakikat problemi gibi konulara), «varlık problemine» (varlığın mahiyeti, esası nedir? Madde, hayat, ruh, Allah nedir? Varlık tek midir, çok mudur, zaman, mekân ne demektir? gibi sorulara), «fiil (action) problemine» (hürriyet, kader, determinizm, irade ve sorumluluk gibi konularda) kendi arasında tutarlı bir genel bakış ve yorum getirmeyi ifade eder. Felsefe, sıra ile «bilgi teorisi» (Epistemologie), «varlık teorisi» (Ontologie) «fiil (action) teorisi» adını verdikleri konularda, kendi içinde tutarlı bir yorumlama biçimidir.

Peygamberler, bu konularda «vahyin rehberliğindeki bir akıl ile» filozoflar ise, kendi kendini kurtarmayı iddia eden bir «trajik» akılla çözüm ve yorum getirmeye çalışmışlardır. Peygamberler ve veliler, akıl ve düşünmeyi değerli buldukları halde, yukarıda saydığımız konularda, bu kaabiliyetlerimizin, insanları tatmine ve huzura kavuşturacak bir güçte olmadıklarını belirtiyorlar. Filozofların, bütün felsefe tarihinin incelenmesinden de görüleceği üzere, birbirleri ile boğuşup durduklarını, «akıl ve akli yıkararak» bugüne geldiklerini, insanlara «iman ve huzur» yerine, şüphe ve tedirginlik getirdiklerini haklı olarak ortaya koyuyorlar. Dinimiz, insanların, bu konuda da, Allah'ın «yardım ve merhametine muhtaç olduklarını», peygamberlerin bu sebeple gönderildiğini, bu problemlere «vahyin» yardımı ile ama yine akılla ve düşünerek ulaşılabileceğini ısrarla belirtir. Gerçekten de «vahyin aydınlığını yitiren» bugünün, çeşitli renkteki felsefi akımları içinde «bunalmış insanını» gördükçe bu hakikat daha iyi anlaşılmaktadır.

İslâm'a göre, «tam akıl». Allah'tan gayrisini bağlayan «sünnetullah»tır, «âdetullah»tır. Buna «akl-ı küll» de denir, Akl-ı küll, bütün yaratıkları içten ve dıştan kuşatan ve dizginleyen «âlemşümül» nizamdır. Bu nizamın sırları ve incelikleri, çok üstün ve seçkin yaratılışa sahip peygamberlere vahiy ile verilmiştir. Bu sebepten, en yüce insan olan Peygamberimiz (O'na selâm olsun), «akl-ı küll» sahibi idi. Bütün varlığı,

bütün kıpırdanışları «tevhid» nuru ile çözüyordu. Peygambere inmayan ve beşer tarihi içinde bir gerçek olan «peygamberlik görevine» inmayan bir «akla», bu söylediklerimizi kabul ettiremezsiniz, Tevhid nurunu kaybeden bu «akıl kırıntıları», kendilerini bunaltmaya mahkûmdurlar.

Tevhid nurundan habersiz kalan «akl-ı cüzz» sahipleri, cılız idraklerinin kandillerinde, şuurlarını daralmaktan öte bir şey bulamadılar. Yahut, onlar, «Zifiri karanlık bir gecede, şimşeklerin ve yıldırımların kısa süreli aydınlığında yol bulmaya çalışan kimseler» gibi şaşkın ve tedirgin kaldılar. İslâm'da, böyle bir akıl çabasına «akl-ı sakim» adı verilir. Akl-ı sakim, dar nefsaniyete bağlı bir idrâk kösteğidir.

Akl-ı selim ise, «vahyin sahasında» at koşturmak yerine, bir «kitab-ı ekber» olan âlemdeki varlıkları ve olayları, mutlak varlık olan Allah'tan idrâkimize ulaşan «mesajlar» durumunda ele alır, «tevhidin ışığında» onları anlamaya ve yorumlamaya çalışır. Dinimiz, asla aklı susturamaz. Mevlâna Celâleddin-i Rumi'nin deyimi ile «parça akıl» olmaktan kurtarır, nefsin (ego'nun) karanlığından «tevhidin nuruna» çıkarır; düşünmeye ve araştırmaya «bir ibadet» aşk ve huzuru getirir. İmam-ı Gazali ve İmam-ı Rabbani ve daha niceleri, işte bu suretle çalışan, düşünen ve dünyanın hayranlığını toplayan velilerimiz ve mütefekkirlerimizde. Türk-İslâm Ülkücülerinin «fikir sistemi» Allah ve Resulünün çizgisinde yürüyen «akl-ı selim» sahibi, bir yüce veliler ve mütefekkirler kafiyesince yoğrulmuştur.

Kara ve kıslı renkli filozoflar, ister materyalist, ister idealist, ister spirüalist... olmak iddiasını taşısınlar, Batılı insana ve onların yolunda gidenlere bir şey veremediler, ıstıraplarına çare bulamadılar. Bugün ya kopkoyu bir materyalizmin, ya tedirgin edici bir şüpheciliğin girdabına boğulan yahut bir «**felsefesizlik felsefesine**» sığınarak intihar etmek korkusu ile «varolmak»tan öte bir saadete yol bulamayan ve tam bir «felsefe sefaletine» yuvarlanan kara ve kıslı dünyadan ve onların filozoflarından bizlere bir hayır gelmeyecektir.

Fikir sistemi etrafında şimdilik bu kadar duralım. Doktrin, program, plân ve strateji kavramları ise «fikir sisteminin» ışığında içinde bulunduğumuz zamana, mekâna ve şartlara göre giderek detaya inen sosyal, kültürel ekonomik ve politik hedefler, çalışma şekilleri ve uygulama metodlarını ifade eder. Sistem çok uzun sürelidir, hattâ esasta hiç değişmez; fakat doktrin daha esnek program ise çok dinamiktir. Planlar ise her an değişebilir. Strateji ise şartlara göre bunlar arasında birlik, bütünlük ve uyumu sağlamayı ve kurabilmeyi esas alan prensipler manzumesidir.

İNSANLARIN BİR DÜNYA GÖRÜŞÜNE İHTİYACI VAR

Bu ihtiyaç, o kadar köklüdür ki, İslâm dünyasında «bir tefekkür tarihi» ve bütün dünyada ise koskoca «bir felsefe tarihi» doğmuş bulunmaktadır. Tarih ve günümüzdeki gerçekler bize gösteriyor ki, insanlar, araştırmak, düşünmek, inanmak zorundadırlar. Bu ihtiyaç âlemşümuludur. Hiç kimse, uzun müddet şüphede, kararsızlıkta, boşlukta duramaz. İyi-kötü, doğru -yanlış herkes bir şeylere inanır, geniş veya dar herkesin bir «dünya görüşü» vardır.

İlmî felsefeden ayrı olarak varlık, bilgi ve irade problemleri üzerinde çalışan, insan ve «insan ötesi» üzerinde, toptan bir tefekküre ulaşmak isteyen «bütüncü» bir zihin çabasına «genel felsefe» diyoruz. Bugüne kadar gelen «felsefe tarihi» ve İslâm'da, felsefî akımlar karşısında görüşlerini ortaya koyan «ilm-i kelâm», daha çok bu türden zihni çalışmaları yansıtmaktadır.

Genel felsefe, yalnız bilgi dallarındaki gelişmelerin ışığında, bir dehânın zekâsı ile çağın seviyesine uygun genel bir senteze ve sisteme ulaşmaya çalışmaz, bir bakıma «insan bilgisinin ilmini» yapmaya çalışır.

Günümüzde, ilimlerin çok fazla çeşitlenmesi, ihtisas alanlarının daralması bu sentezi başarmak hususunda insan zekâsına büyük güçlükler getirmekle beraber, zor olsun, kolay olsun, bu işin başarması konusundaki çalışmalar devam edecektir ve etmektedir. Çünkü, bu durum, böyle bir senteze ulaşma ihtiyacını azaltmak yerine daha da çoğaltmış bulunmaktadır.

İnsan fert ve grupları, içten bağlanacakları ve kendilerini mutlu kılacak «bir inanç ve dünya görüşü» istemektedirler. Bütün zaman ve mekânların insanı bu ihtiyaçla kıvrınmaktadır. Bugünün insanını düşünmekten alıkoymak için kurulan tuzaklar, (çılgınca danslar, delice müzikler, arenaya döndürülen stadlar, kumar, fuhuş ve uyuşturucu madde evleri...) her şeye rağmen «düşünen ve inanan insanı» henüz tamamen yıkamadı ve yok edemedi.

«İlmî felsefe» ile, olaylara ve varlıklara, bizzat olayların ve varlıkların «objektif verileri» ve ilişkileri ile yaklaşmak, yorum yapmak ve objelerin dili ile düşünmek esas alındığını halde, «genel felsefe» ile bilgi ve varlığın, insan idrakinde ve varlığında «senteze» ulaşması ve bütün varlık tezahürlerinin, belli bir sistem içinde «insanda seyredilmesi» esastır. Böyle bir tefekkür, insanın kendi varlığını, bütün varlık tezahürlerine «ayna yapması» ile doğar.

Varlık âleminde, büyük küçük, canlı cansız her varlık, bir radyo vericisi gibi «kendi dili ile» yayın yapar, kendi verileri ile âdeta kendini anlatır. İnsanoğlu ise, idrakini ve zekâsını bir «anten» gibi kâinata germiş olup bu varlık tezahürlerinden gelen verileri toplamakta, bunları kendi diline tercüme ederek yorumlamaktadır. Bu idrak ve yorumların sayısı da «idrak edicinin» idrak ve zekâsına göre çeşitlenmekte ve çoğalmakta...

Bir tarafta, bütün tezahürleri ile varlık, öte tarafta insanın zekâ ve idraki bulunmaktadır. Kısacası, «insan» ve «insan ötesi» ikilisinden «bütüncü» bir bilgi ve yoruma ulaşma çabasına isterseniz «felsefe», isterseniz «tefekür» diyebilirsiniz. İnsan, kâinatın ve bütün varlık tezahürlerinin «gözlemcisi», insandan gayri her şey de “insan ötesi” dir.

Bütün bunlardan sonra bilinmelidir ki «vahyin» ve «tevhid»in nurundan mahrum bir akıl böyle bir sentezi kurmada daima başarısız kaldı.

BATI FELSEFESİNDE, VARLIĞIN MAHİYETİ VE BİLGİNİN KAYNAĞI

Biz, genç okuyucularımıza, Batılı düşüncenin esaslarını kısaca anlatacağız. «Vahyin aydınlığından» kaçarak kendi «idrakini» gerçeğin mihengi sanan, Nietzsche' (Nice)nin «trajik adamı», yani, bir bakıma Batılı filozof, saçlarını ve sakalını yolarak düşünüyor: Aca-ba bilginin kaynağı objeler (eşya) mi, yoksa «insan zihni» mi? İşte, her rengi ile Batı filozofisinin dimağını eriten, çatışmalara sebep olan, koskoca «felsefe tarihini» meydana getiren «temel soru» bu olmuştur. Evet bilginin kaynağı, «objet» mi, yoksa «sujet» mi? Varlığın mahiyeti nedir?

«Bilginin kaynağı», objelerdir, diyenler de kendi aralarında anlaşılamadılar, çeşitli ekollere bölündüler. Genellikle «empirisme» (am-pirizm=tecrübecilik) adını alan bu tür düşünce sahipleri, sahip ol-duğumuz her türlü bilginin ve bizzat insan şuurunun «dış âlem-den» gelen tesirlerle kurulduğunu ve yoğrulduğunu savundular. Hobbes, Epikür, Condillac, gibi filozoflar “sensualist” (ihşascı) bir ekol geliştirerek «bilgimizin ilk unsurları duyularımızdır, zihnimizde ne varsa dışarıdan gelmektedir, dimağımız, boş bir levha gibidir ve gelen ihşasları (duyuları) kayd eder.» Locke, Hume, Stuart Mili, bu düşünceleri çok az değiştirerek, dışardan gelen uyaranların «peş peşeliği» dernek olan (association) kavramını kabul ederek aklın bu mekanikliğine uyarak kurulduğunu savundular. Bu arada, Batı'da pozitivistimin doğduğuna şahit oluyoruz, Auguste Comte, zihin, olayları, yine olayların verileri ile kavrayabilir, o, «Mutlak»ı kavrayamaz; Mutlak, ilmimizin dışında kalır, bu sebepten «varlık problemi» (ontoloji) üzerinde araştırma yapmak imkânsızdır pozitif düşünceye ulaştıktan sonra, insanın «metafizikçe» ihtiyacı kalmaz, çağımızda metafizikçinin yerini «ilim adamı» alacaktır, diye düşünür. İzleyicisi Littre de, Auguste Comte gibi, Mutlak'ın kavranamazlığını doğru bulmakla beraber. «Mutlak Varlığı» kabul eder, ancak bilgimizin «mutlak âlemin» içinde değil kenarında kaldığını itiraf eder. Hipolite Tain, şuurumuz için var olan bilginin yalnız «fenomenlerden» gelen duyulardan ve bunların birleştirilmesinden ibaret olduğunu, bunun dışında bir şey bilemeyeceğimizi savunurken, S. Mill ise, insan zihninin ancak tecrübe ile bilebileceğini, onun ötesine geçemeyeceğini belirtiyordu.

Demokrit ve Epikür ile başlayan «materialisme» (maddecilik) Cabanis, Böhner, Haeckel... gibilerle günümüze kadar ulaştı. Cabanis, «Hazım nasıl midenin bir fonksiyonu ise düşünce de dimağın bir fonksiyonundan başkası değildir» derken, Haeckel de insanın, bir madde ve enerji yığınının başka bir şey olmadığını, sonsuz bir mekân ve zaman içinde daimî bir değişim içinde bulunan madde, yoğunlaşıp çözülerek her türlü oluş ve yoğruluşa kaynak olmaktadır, bütün ruhi olaylar, maddî olayların bir tezahüründen ibarettir, bilginin kaynağı da, bilgiyi tayin eden de maddedir. Modern materyalizm halen bu noktadır.

«Bilginin kaynağı, insanın zihni ve şuurudur», diyenlere gelince, onlar önce kendi aralarında anlaşılamadılar, farklı ekollerde toplandılar. Genellikle «rasonalisme» (akılcılık) adını verebileceğimiz bu akımın filozofları, eşya ve olayları, bilginin temeli değil, belki sebebi saydılar ve bilgiyi tayin eden gücün insan zekâ ve şuuru olduğunu savundular. Sokrates ve Platon'la başlayan bu görüş, günümüze kadar çeşitli adlar alarak gelmiştir İdealizm, spiritüalizm, hattâ rölativizm ve septisizm (şüphecilik) bu görüşün çeşitli görüşlerini ifade ederler.

Eski Yunanistan'ın ünlü filozofu Sokrates, insan bilgisinin «tecrübe öncesi (a priori) ve «deductif» (tümdengelimine ait) bir karakteri olduğunu savunuyor, insan aklının «mutlak hakikati» kavrayacak güçte ve buna hazır bir biçimde yaratıldığını belirtirken; talebesi Platon, gerçek, «idea» (külli ve zaruri) fikirlerdir. Objeler itibari (relatif)dir, «idea» lar ise tam ve mükemmeldirler. Platon'un talebesi Aristoteles ise, bilginin iki türlü olduğunu, hem tecrübeden, hem de akıldan kaynaklandığını -kendinden çok sonra gelecek E. Kant'ı hatırlatacak bir biçimde- ortaya koyar. Descartes, bilgilerimizin hem objektif, hem de «mutlak» bir değer taşıdığını iddia eder, duyular kanalıyla aldığımız verilerin akli prensiplerle düzenlendiğini belirtir. Akli prensiplerin ise Allah vergisi olduğunu savunur.

İdealizmin en tanınmış taraftarları Berkeley, Hume, Kant, Schelling, Hegel, Schopenhauer'dir. İdealizmi daha da hassaslaştıranak spiritüalizme (ruhçuluk) biçiminde ele alan H. Bergson'dur. Bunların düşüncelerini kısaca özetlersek, Berkeley'e göre: duyularımız sübjektiftir, duyularımıza gelen verilere «madde» adı verilemez; çünkü madde adı verilecek «bir cevher» yoktur. Bütün varlıklar ruhlar ve fikirlerden ibarettir, idrakimize yön veren Allah'tır. Berkeley'in bu görüşüne «sübjektif idealizm» yahut (immaterialisme) adı verilir. Hume, Berkeley'in düşüncelerini daha da ileri

götürerek, bütün varlık ve tezahürleri «şuur olaylarına» irca etti, hem maddeyi, hem de «Mutlak Varlığı» inkâr etti. E. Kant, bilginin izafi olduğunu savunurken dış âlemden gelen duyuların verilerini, zihnimiz kendi bünyesi içinde değiştirir görüşünü savundu. Zihnin kategorileri şahsi değildir, küllidir. Fenomeni (görünüşü) anlamak elimizdedir. Numen'i (asıl gerçeği) anlamak elimizde değildir, diye düşünen Kant, «pratik akıl» için «metafizik imkânını» kabul ederken «teorik akıl» için bu imkânı reddediyordu. Schelling ise, «mutlak» ile «aklı» aynı değerler olarak kabul ediyor, tabiatın ve insan zihninin, aynı anda hem objekt, hem de subjekt olduğunu, ancak tabiatın daha objektif, insan zihninin daha subjektif olduğunu savunuyor. Ona göre mutlak yahut akıl, tabiat ve zihnin sentezini değil ayniyetini ifade ederler. Hegel ise, tabiat ve zihni, Mutlak'ın eseri kabul eder, ancak bu "Mutlak Fikir"dir. Çünkü fikir ile varlık aynı şeydir. Fikir, oluş halindedir, yokluk yoktur, yalnız oluş vardır. Fikir hareket halinde iken tez, antitez ve sentez safhalarından geçer. Fikir varlıkta vardır ve tez adını alır. Sonra zıddı ile karşılaşır tabiat adını alır bu antitezdur. Bu sentez yeni bir tez olur ve antitezi tarafından yıkılır, bu, böyle devam eder. Hegel, bu düşüncesini tarih olaylarının yorumlamasına tatbik ederek «Tarihî İdealizmin Diyalektiğini» ortaya koyar. Sonradan K. Marx, Hegel'in bu düşüncesini ters çevirerek «Tarihî Materyalizmin Diyalektiğini» kurduğunu iddia edecektir. İdealistlerden Schopenhauer ise, varlığın temelini «irade» olarak görür. Kâinat iradeden başkası değildir. Her varlık bir iradedir ve irade her varlıktadır. Madde, iradenin şuursuz halidir, bütün kıpırdamalar «İrade» ifade eder. Bütün iyiliklerin ve kötülüklerin kaynağı «yaşama iradesidir», mutlak olan bu iradedir. Zihin, yaşama iradesinin insandaki görünüşüdür, zihin kâinatın kendini değil, görünüşünü verir. Mutlak iradenin en önemli eseri varlığımızdır, kendimizi inceleyerek âlemi tanımaya çalışmalıyız, diye düşünür.

Yunanlı filozof Platon, insandan önce var olan ve ölümden sonra da devam eden, maddeden ayrı bir ruha inanırken, Aristo, ruhun maddeden doğmadığını, ancak madde ile beraber bulunabileceğini savunur. Descartes, ruh ve bedeni bir diğerine paralel fakat farklı mahiyette bulur. Leibniz de aşağı yukarı böyle düşünür, o ancak ruh ile beden arasındaki ahengi ezeli ve ilahî iradeye bağlar. Malebranche, zahiren, düşünen ve karar veren insanmış gibi görünse de gerçekte bu işi yapan Allah'tır. Allah'ın iradesi esas, insanın iradesi vesiledir. Spinoza ise, ruh ve bedeni bir tek cevherin

tecellileri olarak yorumlar. Bu tek cevher ise, Allah'tır. Beden ve ruh arasındaki paralellik, aynı kaynaktan gelmiş olmaları ile anlaşılır. Fichte de ruhu bedenden ayrı olarak görür. Ravaisson'a göre de, kâinata hâkim olan güç ruhtur, şuurumuz ve zihni kabiliyetlerimiz ruhun mahsulüdür, ruh ölmez. H. Bergson'a göre, ruh ve madde birbirine irca edilemez. Ruh keyfiyet, madde kemiyet halindedir, ruh hürriyete, madde zarurete bağlıdır. Ruh, madde ile temas kurarken bir taraftan onun kalıplarına katlanarak zekâ, ilim ve kategorilerin doğmasına sebep olurken, diğer taraftan da oradan bir «hayat hamlesinin» fişkırmasına vesile olur.

Hiç şüphesiz. Batı filozofisi bu kadar basit bir izahın içine sığmaz. Lâkin anlatmak istediğimiz şudur; felsefe, akli araştırmaya sevk eder, fakat insana fert ve toplum olarak huzur ve mutluluk veremez. Bunu filozoflardan beklemeziniz. Bize saadetin sırlarını yüce peygamberler kadrosu (hepsine selâm olsun) vereceklerdir.

İKİNCİ BÖLÜM

DİNİMİZ İSLAMİYET

PEYGAMBERLER, FİLOZOF DEĞİLDİR

«Felsefe» ayrı şeydir. «Din» ayrı şeydir. Bunlar arasında fark bulamayanlar, ya cahildir ve yahut art niyetli...

«Akıl» ile «Vahiy» arasındaki farkı kabul etmeyenlere «filozof» ile «peygamber» arasındaki farkı kabul ettiremezsiniz. Bütün idrakini, beş duyunun sınırları içinde «tutsak» eden ve kendini aşma cehdini duymayan bir akıl, «renkleri idrak edemeyen bir kör» gibidir, ona boşuna «sezgiden, ilhamdan, vahiyden» söz etmeyin. Unutmayınız, «peygamberlere iman etmeyen kimse» mümin değildir, İslâm'ın «basiretinden» mahrumdur. Oysa, filozof ile peygamber arasındaki fark, inkâr edilemez.

Peygamber «din» kurucusu, filozof «sistem» sahibidir. Din, vicdanı «iman» ile, akli tefekkürle, cemiyeti getirdiği «norm»larla besleyen ve kavrayan bir ilâhi nizam»dır. Felsefe ise, vicdanları etkilemeye, cemiyete «norm» getiremeyen, sadece akli, bir «sistem içinde» düşünmeye götüren bir zihin çabasıdır.

Filozof, varlığın mahiyeti, bilginin doğuşu ve kaynağı, hareket ve iradenin sebebi üzerinde belli metodlar ve kanunlar içinde düşünür. Varlıkları ve oluşları, beş duyunun verileri ile yorumlar, kendini tatmine çalışır. Gücüne göre, az veya çok «bir entellektüel zümreyi» de peşinden sürükleyebilen filozoflar da vardır. Filozofun «sistemi», kendi düşüncesi ile varlık, bilgi ve irade konusunda geliştirebildiği ve kurabildiği bir sentezi ifade eder.

Filozofun geliştirdiği bu sistem, «şüphe» ile kurulmuştur; aklın tereddütleri törpülene törpülene geline nokta, filozofun «idrakinin sınırı»dır. Bu, bir bakıma aklın sustuğu, fakat «sonsuzluğa» hasret duyan insan şuurunun tedirgin olduğu noktadır.

Filozofun, determinizme ve objektivizme bağlı «buz gibi» bir akıl ile gelebildiği nokta, belki organizmamıza yeter, fakat ruh ve vicdanımız, «şuurumuzu» sonsuzluğun, tükenmezliğin, «mutlak hakikatin» ateşi ile tutuşturur. Âleme, «buz gibi bir bakış» ile değil «şefkat, merhamet ve aşk» ile yönelen bir «göz ve gönül» arar. Peygamberlerin ve velilerin ellerindeki sıcaklığı, filozofun «soğuk» ellerinde bulamazsınız. İnsanlık bu sebepten peygamberleri daima, filozoflara tercih etmiş ve onların etrafında toplanıp kenetlenmiş, onları canlarından aziz bilmiştir.

Peygamberler, akla değer verir, düşünmeyi ibadet sayar, fakat insan aklının ve idrakinin sınırlı bir güce sahip olduğunu da bilirler. Beş duyumuzun, olayların ve varlıkların kabuğunda dolaştığını, ulaşabildiği bilgilerin itibarı olduğunu, vicdanı şüpheden kurtarıp «imana» götüremediğini, bu sebepten akli aşan bir bilgi yoluna, «vahye» muhtaç bulunduklarını, kendilerine doğuştan verilen çok yüce bir idrak gücü ile kavramışlardır.

Filozoflar, aklın ve şüphenin doğurduğu girdapta bunalırken, peygamberler iman ve aşkın huzuru içindedirler. Filozof, kendine ulaşan verilere acaba «eşyadan mı, yoksa zihinden mi geliyor?» diye şüphe ile yönelirken, peygamber, ister eşyadan, ister tabiattan, ister canlıdan, ister cansızdan gelsin, her varlığı ve veriyi «ilâhî bir mesaj» olarak okur. Filozof «kesrette» bunalır, peygamber «tevhidde» mutlu olur. Filozofun idraki determinizmin dışlıları arasında ufanırken, peygamber «sünnetüllahı» hayranlıkla seyrederek.

Kültür ve medeniyette filozofların etki ve rolünü küçümsemek istemiyoruz. Ancak kültür ve medeniyetlerin doğuş ve kuruluşlarında peygamberlerin» rolünü ve değerini küçümsemeye kalkışanları uyandırmak istiyoruz. Tarihi inceleyiniz, kültür ve medeniyetlere, hiçbir filozof, peygamberlerin getirdiği ruh ve heyecanı getirmemiştir. Beşer tarihinin en önemli simaları daima peygamberler, en çok okunan kitapları ise «mukaddes kitaplar» olmuştur. Kültür ve medeniyetler, «mukaddes kitapların» ışığında kurulup gelişti. Tarihte, asla «lâik» bir medeniyete tesadüf edemezsiniz.

İNSAN, KENDİNE YETMİYOR

Allah'tan başka hiçbir varlık mükemmel değildir. Bütün yaratıklar âciz, sınırlı ve fânidir. Bununla beraber, mükemmelliğe, sonsuzluğa, ölümsüzlüğe en fazla ihtiyaç duyan canlı, galiba insandır. Yaratıklar içinde kendi aczini, cehlili ve zulmünü -kendisine tevdi edilen yüksek bir idrak gücü ile- idrak edebilen ve bu idrakle yücelere tırmanmasını bilen de yine insandır, işte Kur'an-ı Kerim'de (Azhab Suresi, âyet 72'de) öğülen, «**cehaletini**» ve «**zulmünü**» idrak edebilen bu insandır.

Bilgi edinen varlık (subjekt), insandır, bilginin konusu da insandan gayrı şey(objet)lerdir. İnsan, kendini incelemeye yöneldi mi, objekt-sujet bütünleşir. Bununla beraber, insan, bilgi edinirken kendini bütün varlık tezahürlerinin dışında tutmaya çalışan bir gözlemci olmak iddiasındadır. Ama insan, düşünürken ve araştırırken bir taraftan dışa, bir taraftan da devamlı olarak kendine bakar. Kısacası, «bilinmeyi dileyen» Mutlak Varlık iradesi ile insanoğlu, kendinin ve varlığın sırrını çözmekle görevlendirilmiş...

İnsan bilmeye «aç» yaratılmıştır, insandan gayrı varlıklar, statükoları içinde hapsedilmiş gibidir. İnsandan aşağı yaratıklar «kendileri» ile yetindikleri halde, insan doymak bilmez bir «bilgi açlığı» içindedir. Yaratıkların en mükemmeli olan insanın kendisi ile yetinmemesi ve kendini aşma cehdi yadırganabilir. İnsan, yüksek bir idrak gücü ile kendini ve davranışlarını «kritik» edebilmekte, her şeyden önce «organizmasının» kendine yetmediğine dair «bir ilk bilgiye» ulaşabilmektedir. Galiba, şuurun, en kısa tanımı, «insanın kendini ve davranışlarını kritik edebilmesi» olarak yapılabilir.

Diğer canlılar, organizmalarını ve davranışlarını kritik edememekte, kendilerine verilenle yetinmektedirler. Onlar, sesleri işitmek için kulaklarının veya antenlerinin yetersiz olduğundan, gözlerinin ve sinir sistemlerinin sınırlı bir imkân tanıdığından...habersiz görünmektedirler. İnsan ise, her şeyden önce, kendi organizmasının, organlarının ve sinir sisteminin... yetersizliğini idrak edebilmekte, davranışlarındaki kusurları görebilmekte, kendini tamamlamaya ve davranışlarını mükemmelleştirmeye yönelmektedir.

İnsan, maddi ve manevî varlık ve değerlerle kendini tamamlamak isterken, kendindeki eksikliği daha fazla keşfetmekte, «psikolojik açlığı» derinleşmektedir. Böylece, sonsuz, tükenmezve mükemmel olan Mutlak Varlığın farkına varmakta, O'nu özlemeye baş-

lamaktadır. Kendini, «ten kafesine» kapatılmış hissedenden insan idrak ve zekâsı, kendi fânî, sınırlı ve izafî varlığını yırtıp aşmak istemektedir, insan ruhu, organizmanın dar kalıplarını bu suretle zorlamaya başlar. Âlemlere sığmayan sonsuzluk ve ölümsüzlük bütün mükemmelliği ile «bizim gönlümüze» oturur, organizmamızın ve sinir sistemimizin sınırlılığını, güçsüzlüğünü, yetersizliğini ısrarla işaret edip durmakta devam eder.

İnsan, «sıfırı» vehmeder ve ondan ürker, aksine sonsuzluğu keşfeder ve onu özler. Böylece, insanın «psikolojik açlığı», sonsuz ve Mutlak Varlık'ta var olma şuuru tarzında gelişir. Allah'la var olan insan, bu sefer Allah'ta var olmak hasreti ile yanıp tutuşmaya başlar. Bu ulaşılmaz; fakat insanı insan yapan bir hasrettir.

İNSANIN AÇLIĞI

Üzerinde en çok konuşulan konulardan biridir açlık. Bu konu o kadar istismar edilmiştir ki, bir «açlık edebiyatından» bile söz edenler var. Açlığın ilmi de yapılmış. Açık açlık, gizli açlık, marazı (patolojik) açlık...

Bilindiği üzere, insan organizması da, tıpkı diğer canlılarda olduğu gibi, kendine mahsus ve belli bir elementler kompozisyonu durumundadır. Bilmem ne kadar su, ne kadar kireç, ne kadar kömür, ne kadar demir, fosfor, azot vesaire gibi elementlerin dengesi üzerine kuruludur. İnsanda bu dengenin tam ve eksiksiz bulunduğunu kabul edebileceğimiz teorik durumu «homostatik denge» olarak isimlendirirler. Fakat insan, devamlı bir hareket ve mücadele durumunda olduğundan, devamlı olarak «enerji» sarf ettiğinden bu denge, bir taraftan bozulurken, biz de bir taraftan eksilen elementleri tamamlamak üzere beslenmek zorunda kalırız. İşte «fizyolojik acıkma» budur. Fizyolojik acıkma «mide kazıntısı» biçiminde gözükmüşse «açık açık», cilt rahatsızlıkları, tırnak çatlaması gibi biçimlerde tezahür ederse «gizli açlık» adını alır. Gizli açlığın sebebini doktorlar bulur, o bazen kolay kolay hissedilmez.

Marazî (patolojik) açlık ise, çok defa tatminsizliklerin «telâfi mekanizması» tarzında, doymak bilmez bir iştihâ ile «oburlaşmak», fizyolojik ihtiyaç olmadığı halde, «ısrarla, yemek yemek arzusu» tarzında ortaya çıkar. Genellikle sevgiye doymamış, kendini devamlı bir tehlike içinde hisseden birçok insanda bu durumu gözlemek kolaydır. Günümüzde, bu hastalığın kitlelere de sirayet edebileceğini görüyoruz. Manevî boşluğa yuvarlanan «insan gruplarında» bir «tüketim tutkusu» tarzında ortaya çıkan durumun gittikçe genişlemekte olduğunu da müşahade etmek kolaydır. Materyalizmin doğurduğu manevî boşluğu, «din ve iman karın doyurmaz» sözü ile maskeleyerek korkunç bir tüketime, madde tutkunluğuna «vadiler dolusu altın verseniz yine vadiler dolusu altın istemek» kapisine kapılarak telâfi etmek isteyenleri, madde ile doyurabilecek misiniz?

İnsanın acıkması, sadece midenin acıkması veya bir elementler dengesinin bozulması tarzında ele alınamaz ki. İnsanın kalbi de, kafası da acıkır. İnsan ekmek kadar, sevgiye, saygıya, hürriyete, din, ahlâk ve sanata da muhtaçtır. Hele, sınırlıyı görüp, sınırsızı, ölümlüyü görüp ölümsüzlüğü, esareti görüp hürriyeti, acizliği gö-

rüp mükemmelliği, mahlûku görüp Hâlık'ı özleyen, İmam-ı Gazali'nin deyimini ile «mahluku Hâlık'ın anahtarı bilen» insanı, sadece «karın tokluğuna» mutlu kılacağını sanmak, gerçekten ahmaklık olur. İnsanın şuurunda beliren, tonsuzu arama tarzında ortaya çıkan «psikolojik açlığını» ve organizmayı yetersiz bulan onu aşmaya çalışan ruhi özelemlerini, insanın kendini **«sonsuzluğa ve ölüm-süzlüğe giden bir yolcu»** olarak görmesini küçümsemek, insanı tanımamaktır.

İnsanın organizmasını, maddi elementlerle tamamlayabilirsiniz, fakat insan ruhunun ve şuurunun tatmini ve mutluluğu tamamen başka bir meseledir. İnsan için birincisi önemli, ikincisi ise çok daha önemlidir. Kapitalist ve komünist dünyada ilim, sanat, din dahi, insanı fizikman doyurmak için ya bir vasıtadan, yahut, fiziki açlık etrafında dolaşan gölge değerlerden, ibarettir. Oysa, Türk - İslâm Ülküsü'nde, yemek, içmek, uyumak, diğer fizik ve fizyolojik ihtiyaçların tatmini, insanı ilim, sanat ve din gibi yüce değerlerde daha güçlü ve verimli kılmanın vasıtalarından ibarettir. Yüce ülküler ve hedefler için fizik ve materyal güçlere ihtiyacımız vardır. Bu sebepten yüce gayeler için maddî doyum aramak, refah istemek yüce iş sayılarak dinimizce ibadet sayılmıştır. **«Yiyiniz, içiniz; fakat israf etmeyiniz»** hükmü Allah'ındır.

İNSAN, “ALLAH”I BİLMEKLE YÜKÜMLÜDÜR

İnsanlardan gayrı varlıklar, sanki bilmekten çok bilinmek için yaratılmışlardır. Onlar, insan gibi «bilmenin çilesini» yaşamıyorlar.

İnsandan gayrı her varlık, zarfına konmuş bir mektup gibi, kendinde yazılanlardan habersiz olup muhatabının eline ulaşmayı bekliyor. Sistemimizi aydınlatan güneş bile kendisinin farkında değil, bilmenin çilesini yüklenmemiş. İlim, insan şuurunun şanlı aydınlığında yoğrulur. Bu sebepten insan şuuru, kâinatın içine asılmış, en gerçek aydınlık kaynağıdır.

İnsan, maddesi ve bedeni ile çok küçük ve önemiz bir varlıktır. Lâkin, kâinata ve varlık âlemine bir gözlemci olarak yönelen ruh ve şuuru ile gerçekten muhteşemdir. Bu sebepten **«en güzel surette yaratılmış»** ve **«Allah'ın yeryüzündeki kutlu vekili»** olmuştur.

İnsan, kendini incelerken, «objet-subjet» bütünleşir diyoruz. İnsanın idrak ve şuuru da varlık tezahürlerinden birisi olmakla birlikte, diğer varlıklardan farklı olarak yalnız bilginin konusu olarak kalmamakta, bilginin şuuruna da varabilmektedir. İnsan, varlığın ve varlık tezahürlerinin idrak ve şuuruna varan, ani bizzat varlığın üzerine kapanan ve onu kritik eden bir varlık kıvılcımıdır.

Bilgi, hiç şüphesiz, varın varla temasının şuurudur. Her bilgi, varlığı ve varlık tezahürlerini ifade eder. Yok olanın bilgisi de yoktur. İdrakimiz, yok ile temas sağlayamaz, çünkü «yokluk yoktur» ve yok olandan bir veri (donne) gelemmez. Şu halde, yokun yokluğu esastır ve «hiçlik» tanrılaştırılmaz.

Buna göre, bütün varlık tezahürleri ve varlıklar, ancak «Mutlak Varlık» ile var olabilmektedir. Mutlak Varlığın varlığı ise mutlaklıktır. Mutlak Varlığın yokluğu düşünülemez, çünkü muhaldir. Mutlak Varlığın inkârı, bütün varlığı varlıkta tutan sadece Mutlak Varlık olan Allah'tır.

Allah, mevcut varlıkların ve varlık tezahürlerinin idrakimizde ve şuurumuzda meydana getirdiği izlenimlerin çok, pek çok ötesinde duran ve beş duyumuzla yakalayamayacağınız Mutlak Varlık'tır. Allah, varlığımıza **«Şahdamarımızdan daha yakın»** olduğu halde, idrakimize sonsuzca uzaktır.

Allah'ı beş duyu ile yakalama çabası boşunadır. Putperestlik, beş duyu ile yakalanan şeyleri «tanrı» sanmaktır. Bu sebepten İslâm'da, hiçbir objektif varlık ve değer tanrılaştırılmaz. Yine İslâm'da tasavvur edilen, hayalî ve sübjektif bir «tanrı» anlayışı da

kesin olarak ret edilmiştir. Çünkü, Mutlak Varlık, tasavvur edebilecek bir güçte yaratılmamıştır. Beş duyumuz ve beş duyu ile sınırlandırılmış idrakimiz, ancak, zaman ve tezahürleri idrak edebilecek ve yorumlayabilecek bir biçimde yaratılmışlardır. Bu sebepten «Mutlak Varlığı» tasavvura çalışan bir idrak, kendini «gizli şirk»ten kurtaramaz. Allah, objektif bir varlık ve sübjektif bir tasavvur değil, yokluğu yok eden Mutlak Varlık'tır.

MUTLAK VARLIK SADECE “ALLAH”TIR

Madde, hayat ve ruh, itibarî (relatif) varlıklardır. Mutlak Varlık ise sadece Allah’tır. İtibarî ve izafî varlıklar, yok olan varlıklar demek değildir. Varlıklarını Mutlak Varlığa borçludurlar. O’nunla vardılar, O’nunla varlıkta durmaktadırlar. İtibarî ve izafî varlıklar, ne «hiç»tirler, ne de «hep»; onlar, sıfır da olamazlar, sonsuz da olamazlar.

Hayat ve ruh konusundaki görüşlerimizi ileride açıklamak üzere, biz, şimdilik, madde ve üç boyutlu varlıklar ve tezahürlerine, neden «mutlak» gözü ile bakamadığımızı açıklamaya çalışalım.

«Mutlak» olan iki şeyden söz edilebilir: Birincisi «Mutlak Varlık», ikincisi de «mutlak yokluk». Mutlak Varlık Allah’tır, mutlak yokluk ise «yok»tur. İslâm’da Allah, benzeri ve zıddı olmayan varlıktır. İslâm, «Mutlak Varlık»ta var olma cehdini getirdiği halde, Budizm, «mutlak yoklukta» tükenme ıstırabını savundu. Oysa varlıktan hiçliğe (Nirvanaya) giden bir yol yoktur. İslâm’a göre: «Her şey Allah’tan geldi, yine Allah’a dönecektir.»

Mutlak Varlık olan Allah, sonsuz ve tükenmez varlık olduğundan üç boyuta veya üç boyutlu varlık tezahürlerine irca edilemez. Yahut madde ve tezahürleri, mutlak varlık itibar edilemez. Çünkü, üç boyutlu varlık tezahürleri sınırlı, dolayısı ile bir yerde tükenmesi gereken varlık dalgalanmalarıdır. Üç boyutlu varlık tezahürlerini istediğiniz kadar ufalayın, daima üç boyutlu kalacaklarından sıfırcı (hiç’e) dönüşemezler. Yine istediğiniz kadar büyütün «sonsuzlaşamazlar». Görülüyor ki, üç boyuttan sıfıra da, sonsuza da gidilemez. O halde, üç boyutlu varlıklar ve her türlü maddî varlık, ister tek başlarına, ister toptan düşünülünler, her durumda sınırlı varlıklardır.

Bu açıdan bakılınca, şayet kâinatımız, üç boyutlu parçacıkların ve varlık tezahürlerinin bir kompozisyonu ise, hiç şüphesiz o da sonludur ve sınırlıdır. Sınırlı varlıkları, istediğiniz kadar üst üste, yan yana getiriniz veya düşününüz, daima sinirli kalacaklardır. Boşuna yorulmayınız, sınırlı tuğlalarla «sonsuzluk duvarını» öremezsiniz. Ayrıca, sınırlı idrakinizin sınırlarına sonsuzluk adını vermek vehminden vazgeçiniz. Kâinatımız, maddeden inşa edilmişse, mutlaka sınırlıdır.

Materyalizmin bu konuda iki önemli çelişmesine işaret etmek gerekir: Birinci çelişme, sınırlı değerlerle sonsuza ulaşma çabasıdır, ikinci çelişme de, maddeyi mutlak ve temel varlık kabul ettikten

sonra, aynı zamanda bunların üç boyutlu (dolayısı ile sınırlı varlık) olduklarını kabul etmeleridir. Bu durum, ister istemez onları, yoklukla çevrili varlık çelişkisine düşüre çektir.

İnsan, ancak Allah'a inanmakla Mutlak Varlık şuuruna ulaşabilir; çelişkisiz «sonsuz varlık» kavramını edinebilir. Allah, mutlak varlık olarak, varlığı ile sonsuzluğu ifade ettiğinden «yokluğu imkânsız» kılmakta, «zât» ve «sıfatları» ile tükenmeyen yegâne varlık olmaktadır. Allah, sonsuz varlık olduğundan bir tanedir. Birden fazla sonsuz varlık olamaz. Çünkü, biri diğerini sınırlamış olurdu. Allah «ahad» (bir)dır. Bu, İslâm'ın vazgeçilmez, temel prensibidir. Müslüman, beş duyu ile yakalanmayan, tasavvur edilemeyen «bir tek Allah'a» inanır ve iman, «gaybe» (gizli olana)dır. Allah, tek ve mutlak varlık olduğundan, herhangi bir yabancı etkiye maruz kalamayacağından yegâne mutlak irade sahibi olan varlıktır.

YARATIKLAR, YARADAN'IN «MESAJLARIDIR»

Âlem, bir «Kitab-ı Ekber» (en büyük kitabı) dir. Yer ve gökler, bu kitabın sahifeleri, maddî, hayatî ve ruhî tezahürleri ile bütün varlık ve olaylar ise, bu kitaba yazılmış «mesajları» yahut Kur'an-ı Kerim'in ifadesi ile «âyetleri» ifade ederler. Bu büyük kitabın muhatabı da «düşünen insan»dır. Düşünen insanın rehberi de akla yol gösteren ve onu vahyin aydınlığında yürüten «Kitabullah»tır.

Madde, hayat, ruh, varlık tezahürleri olup varlıklarını Mutlak Varlık'ta bulurlar, ancak O'nunla varlıkta durabilirler. O, diledikçe vardır. Muhalfarz, Mutlak Varlık olmasa idi, her şey mutlak yoklukta kalacaktı, yani varlıkları muhal olacaktı. Görülüyor ki, yokluk bile ancak O'nunla «yok»tur. Allah, mutlak varlığı ile yokluğu yokluğa mahkûm eden varlıktır. «Kur'an-ı Kerim'in açık hükmüne göre, «Her şey O'ndan geldi, yine O'na dönecektir.»

İmam-ı Gazalî'ye göre, «Mahlûk (yaratıklar), Hâlık'ın (Yarat-an'ın) anahtarıdır.». Her varlık, ister madde, ister hayat, ister ruh olsun, Mutlak Varlık olan Allah'tan idrak ve şuurumuza ulaşan «âyetleri», «haberleri» ve «mesajları» ifade ederler Bunları idrâk hususunda ise insanlar, farklı gözüküyorlar. Bu idrâk, peygamberlerden «vahiy», velilerde «ilham», mü'minlerde «basiret» ve bütün insanlarda «haberdâr» olma biçiminde derecelenmiştir.

Madde, ilâhî mesajın kâğıdı ve mürekkebi mesabesinde olup duyularımıza hitap eder. Böyle olunca, madde, Mutlak Varlık'tan idrâk ve şuurumuza ulaşan veri (donne) ve uyaranların, duyu organlarımızın karakterine uyarak müşahhaslaşmasıdır. Varlık tezahürlerinin, duyu organlarımızın izafî karakteri ise ortadadır. Bu sebepten yüce peygamberimiz (O'na selâm olsun) «Rabbim bana eşyanın sırlarını aç» diye dua etmişlerdir.

Hayat, ilâhî mesajın kompozisyonu mesabesinde olup sübjektif yapımızla akraba verileri ifade eder. İdrâk ve şuurumuzun, varlık tezahürleri içinde, kendi sübjektif yapısına ve işleyişine uygun tezahürleri bulması demektir.

Ruh ise, ilâhî mesajın ihtiva ettiği mânâ olup, Mutlak Varlık olan Allah'ın emir ve irâdesinin insanla ilgisini ifade eder. Biz ruhu, materyalistler gibi, «organizmanın fonksiyonları» olarak tarif etmeyiz. Ruh, yüce kitabımıza göre, «Rabbani emirler» cümlesindedir. Ruhun varlığı, organizmanın yarlığına bağlı değildir. Ruhun sadece, organizma ile ilgisi vardır; organizmanın dağılıp yok

olması ile ruh, yok olamaz. Sevgilimizden gelen «mektubun» kaybolması veya yok olması «aramızdaki ilginin» de kaybolması ve yok olması mânâsına gelemmez. İlâhî mesajın kâğıdı gibi duran organizmanın çürüyüp mahvolması ile mesajın ifade ettiği ilgiyi ve mânâyı temsil eden ruh ölmez. O sevgili diledikçe vardır.

Ne madde, ne hayat, ne de ruh tanrılaştırılabilirler. Ne de O'ndan bir parça olabilirler, imam-ı Rabbanî Ahmed Farukî Hazretleri (1561-1624) Allah'ı «bütün varlık tezahürlerinin ötesinde» aramız gerektiğini ifade buyurmuşlardır. Buradaki «öte» sözü zaman ve mekân içinde düşünülmemelidir. İdrâkimize gelen her şeyin, yine idrâkimizin «ötesindeki» ebedî bir hakikati koşturma şeklinde düşünülmemelidir. Madde, hayat ve ruhun gerçek mahiyetleri, mutlak varlık olan Allah'ın «zât ve sıfatlarına» yaklaştıkça çözülebilir.

Allah, mutlak varlıktır. O objektif ve sübjektif hiçbir varlık teza-hürü ile ifade edilemez. Sevgiliden gelen mektubun ne kendisi, ne kâğıdı, ne kompozisyonu, ne de taşıdığı mânâ «sevgilinin kendisi»dir. Sevgili bana «şahdamarımdan daha yakın» olduğu halde, idrâkime sonsuzca uzak duruyor. Fakat, «mesajın» O'ndan geldiği muhakkaktır. İslâm'da tasavvuf, bu sırrı kurcalamaya çalışır. Mutasavvıflar «eserde müessiri gören» aşk sarhoşluğu dönemini geçtikten sonra «sevgilinin ele geçmezliği» ile geri dönerler.

BİLGİNİN KAYNAĞI ALLAH'TIR YARATIKLAR İSE, BİLGİ TAŞIYICISIDIRLAR

Daha önceki yazılarımızda belirtmiştik. Batılı filozof varlığın, mahiyeti ve bilginin kaynağı etrafında düşünürken «**insan zihni**» ile «**eşyanın verileri**» arasında yalpalamakta, ampirizm ile rasyonalizm, materyalizm ile idealizm, dogmatizm ise septisizm... arasında dönüp durmaktadır. Bazen maddede, bazen ruhta karar kılmakta ve fakat bir «fasit daireden» kurulamamaktadır.

İslâm'ın vahyin aydınlığında yıkanmış tefekkürüne göre ise, gerçek ve mutlak varlık sadece Allah'tır. Diğer varlıklar yani bütün «mahlûkat», Allah'ın sıfatlarının tecellileri olarak ve birer «ilâhî mesaj» olarak bilgi yüklüdürler.

Madde, hayat, ruh, Mutlak Varlıktan aldıkları bilgi yükünü kendi mahiyetlerine -tabir caizse kendi dillerine- göre, yansıtırılar. Bilginin tek ve mutlak kaynağı «Âlim» ismi ile muttasıf olan (sıfatlanan) Allah'tır. Madde, hayat ve ruh ise birer bilgi taşıyıcısıdır. Dünyamızı ve kâinatımızı dolduran objeler ve varlıklar, taşıdıkları bilgi yükünden habersiz birer mektup gibi, «Allah'ın emanetini yüklenmiş insanın» yüksek idrâkine ulaşip çözülmeyi bekler gibidir. Müslüman, bütün varlık tezahürlerine bu gözle bakar.

Bilginin kaynağı konusunda, ampiristler de, rasyonalistler de, materyalistler de, spiritüalistler de, idealistler de... yanılmaktadırlar. Bilgiyi tayin eden ne madde, ne ide, ne ruh, ne de başka «itibarî varlıklardır. Görülüyor ki, biz varlık ve bilginin mahiyeti ve kaynağı konusunda, şu veya bu felsefî ekole veya akıma bağlı değiliz. Biz, felsefî mânâda, ne idealist, ne materyalist ne spiritüalist, ne rasyonalist, ne de ampirist olabiliriz, İslâm'ın tefekkürü, bütün bu boğuşmaların üstünde kalmakta; maddenin de, hayatın da, ruhun da, aklın da, tecrübenin de hakkını vererek, varlık tezahürlerinin bağrına yerleştirilmiş sınıan, «ilâhî vahyin» muhteşem rehberliğinde çözmeye çalışan orijinal ve ilâhî bir tefekkür sistemidir.

Görebildiğimiz kadarı ile bir «kitab-ı ekber» olan kâinatın içine serpiştirilmiş bu «ilâhî mesajların» en önemli muhatabı insandır. O insan ki, bir hayvanı hayatın üstüne sıçrayarak, «düşünmek» ve «ilim edinmek» ile emredilmiştir. «Rabbim, bana eşyanın sırlarını aç» diyen yüce ve Sevgili Peygamberimize selâm olsun.

İNSANIN ZEKÂSİ VE AKLI

Zekânın çeşitli tarifleri yapılmıştır. Kimine göre zekâ; canlıların intibak kabiliyeti, kimine göre öğrenme gücü, kimine göre problem çözme ve münasebetleri kavrama hızıdır.

Bütün bunlarda, zekâyı, tanımaya yardım eden bir unsur bulmak mümkündür. Fakat, bizce zekâ, idrâkin tecrid (soyutlama), tamim (genelleme) ve ulvî olana tırmanma gücüdür.

“İnsan, diğer canlılara nazaran daha zekidir”, diyoruz. Bu insan idrâkinin, onlara nazaran, güçlü tecrid ve tamim kabiliyetine sahip olduğunu kabul etmek demektir. Bizi çevreleyen canlı cansız varlıkların bağrına yerleştirilmiş «mesajlar», «objektif veriler» halinde duyu organlarımıza ulaşırlar, biz, yalnız onların idrâkinde kalmayız, onları tecrid ve tamimlerle mefhumlara (kavramlara), hükümlere ve düşünceye kanar işleyerek şuurumuzda yüceltiriz. Kısaca, varlıklardan, olaylardan taşan veriler, insan zihninde ve idrâkinde tasnif edilir, ayıklanır, mânâlandırılır ve yüceltilir. İşte zekâ bu kâbiliyetimizdir. İnsan bu kabiliyetle doğar. Araştırmacılar, zekâca irsî faktörlerin rolünü, çevre şartlarına nazaran daha önemli bulmuşlardır. Hiç şüphesiz, çevrenin zekâ üzerindeki tesirleri küçümsenemez.

İnsan zeki bir canlı olarak doğar, önceleri, içine doğduğumuz dünya, bize bir eşya mahşeri olarak gözükmeye başlar. Bizim için dünyanın ilk görünüşü, galiba karmakarışık (kaotik) bir renk, ses, hareket, şekil... mahşeri olsa gerektir. Sebepler ve sonuçlar zinciri içinde üst üste yıkılıp devrilen ve hareket eden bu âlem içinde idrâkimiz çalkalana çalkalana yavaş yavaş mekanik bir şekil alır. İşte insanın akıl dediği şeyi determinist dünyanın, insan zekâsına kazandırdığı çehredir... Böylece insanın akli, zekâsının ve idrâkinin eşya ve olaylar dünyasındaki bağlarla dizginlenip, belli kalıplara dökülmesi biçiminde doğmaktadır. Ne gariptir ki, Arapçada «aklı», bağ ve köstebek mânâsına da gelmektedir.

Görülüyor ki akıl, zihnimizin, objeler dünyasını, bunların arasındaki münasebetleri tanımasını, benzerlikleri ve aykırılıkları kavramasını ve bunların tabii bir neticesi olarak doğan «kanun ve prensipleri» kabul etmesini gerektirir. Mevlâna Celâleddin Hazretleri'nin «parça akıl» adını verdiği, bu «objektif akıl» insan zihninin «eşyaya tabi olmasını» zarurî kılan bir mekanikleşmeyi ifade eder. Hiç şüphesiz, «bu aklin» kuruluşunda, içinde doğup büyüdüğümüz,

içtimai şartların ve alışkanlıkların ve kalıpların rolünü de ihmal etmemek lâzımdır. Objektif bir akılla insanın zekâ ve idrâki, eşya münasebetlerinin ve içtimai kalıpların içine kapanmak sureti ile kendini belli prensip ve kanunlarla sınırlamaktadır. Böylece, ayniyet, çelişmezlik, kozalite, finalite diyerek «itibari bir aklın kanunlarına», dedüksiyon, endüksiyon, analiz ve sentez diyerek «aklın» metodlarına sarılarak, kendini hapsedmektedir. H. Bergson, haklı olarak «intuition» (sezgi) kavramını ihmal eden böyle bir aklı eşyaya mahkûm olarak görmüştür.

Gerçekten de sezgiyi, ilhamı ve vahyi «kabul etmeyen» bir akıl, insan idrâkini eşyada tüketir, maddeye mahkûm kılar. Biz «parça akla» değil “akl-ı küll”e muhtacız.

İNSAN ZEKÂSININ AKLI AŞMA ÇABASI

Akıl, idrakimizi kaostan kurtaran ve şuurun aydınlığında doğan bir düzen ve disiplindir. Filozoflar, haklı olarak aklın kanunlarından kategorilerinden, formlarından söz etmişlerdir. Yani, akılla insan zihni hem karışıklıktan, hem başıboşluktan kurtarılmıştır.

Bu, insan aklının kaos kadar, hürriyete de uzak bulunduğunu gösterir. Kaos ve anarşide de, indeterminist (bir bakıma hürriyetçi) bir âlemde de akim yeri yoktur. Âdeta, kaos aklın altında, hürriyet ise üstünde durmaktadır. Aklın altında karanlık bir anafor kaynarken, aklın üstünde hür bir aydınlık parıldayıp durmaktadır. Akim zincirlerine alışık olan ve zincirlerin şingirtısına aldırma uyuyabilenlerin, aklın altındaki anafora düşmekten korkmalarını yadırgamıyoruz; ama bunların, insan zihninin, aklın zincirlerine isyan ederek «hürriyete» hasret duymasını «patolojik» bir durum olarak ele almalarını asla kabul edemiyoruz.

Objektif ve determinist bir âlemin içinde çalkalama çalkalana yoğrulmuş «bir akıl», insanın sübjektif ve hürriyetçi karakterini elbette tatmin edemez. Böyle bir akıl, insan idrâkini bağlayıcı ve hapsedici bir nitelik taşır.

İnsanoğlunun objektivizme ve determinizme bağlı bir «ilim çabası» ile yetinmeyip «güzel sanatlara» ve «dine» yönelişinin ana sebebi budur. Güzel sanatlar ve estetik değerlerimiz, bir bakıma, idrâkimizin «aklın doğurduğu bu esarete karşı» bir isyanını ifade eder. Güzel sanatlarda esarete karşı hürriyet, monotonluğa karşı yenilik, eşya karşısında insanın sesini duyurma çilesi hâkimdir. Din ise, idrâkimizin, objektif kalıpların ötesinde, bizzat hürriyeti özlemesi, yaratma irâdesinde tükenmesi biçiminde beliren duygularımıza cevaptır. Sanatkâr aklın sınırlarını zorlar, mutasavvıf onu aşar. Mevlâna Celâleddin gibi,

«Ey akıl git, burada hiçbir akıllı yok.

Bir kıl bile olsan, burada sığacak yer yok sana!

Artık gün doğdu gün,

Parlayan her ışıık, güneşin aydınlığında berbat olmaya mahkûm», diye seslenir.

İlim adamları, hakikati objektif olanda, sanatkârlar sübjektif olanda, peygamberler ve veliler de «Mutlak Olan»da ararlar. Bu sebepten imam-ı Rabbani Hazretleri: «Hayal bilgisinden kurtulmak için tasavvufun seyr-i enfusî (sübjektif) dediği yolu ve dereceleri

de, seyr-i âfâki (objektif) denilen yol gibi aşmak; âfâk ve enfüsün dışında ilerlemek lâzımdır» diye buyururlar.

Objektif bilgilerimizden faydalıyoruz, sübjektif bilgilerimizden yüce duygulara ulaşabiliyoruz, ama gerçekte bir «mutlak bilgi» ihtiyacı içinde kıvranmaktayız. Eşya ve benliğimiz bize, «mutlak hakikati» perdeleyen itibarî varlıklar olarak gözükmemektedirler, Bu objektif ve sübjektif varlıkların idrâkimizi sise boğan perdesini araladığımızda, şuurumuzda «Vahdaniyet Güneşi» doğmaktadır. Böylece «kesretin» (çokluğun arkasındaki «MUTLAK BİR'i» anlayabilmekteyiz. Bu suretle şanlı peygamberimizin (O'na selâm olsun) muhteşem tebliğini âdeta, «rü'yet mertebesinde» (görür gibi) idrâk edebiliyoruz.

İLHAM VE VAHİY

Akıl, kendini formlardan, kategorilerden ve kanunlardan kurtaramaz. Bunlar, ister eşyadan insan zihnine bulaşmış olsunlar, ister dimağımızın tabiatında bulunsunlar, aklın esaretini ifade ederler.

Akıl sınırlıdır ve ancak sınırlı değerleri ve varlıkları tanımamıza yardım eder. Oysa insanın «sonsuzluğa» vurgun olduğunu biliyoruz. Varlığımızda cınlayıp duran hürriyet, sonsuzluk, ölümsüzlük duyguları ve «Mutlak Varlığa ve mutlak hakikate» ulaşma çabası böyle bir akılla doyurulamaz. Apaçık görülüyor ki, varlığımızda «aklın verilerini» aşan arzular ve özlemler var. Biz, akılı aşan bir sezgi (intiution) ile «aklın yetersizliğini» anlıyoruz. Şuur bir bakıma, akılı kritik eden «bir iç göz» olarak bize, sonsuzluktan, hürriyetten, ölümsüzlükten, Mutlak Varlık'tan haberler getirmektedir.

Bütün insanlarda şuurun bu verileri ve sezgi yolu ile teşekkül eden değerler vardır. Ancak, bu kabiliyet bütün insanlarda farklı gözük-mektedir. Bazı idrâkler eşya ve olayların kabuğuna yapışıp kaldığı halde, bazı yüce idrâkler, eşya ve oluşun ötesini kollar, objektif ve sübjektif perdeleri aralar. Mutlak Varlık tezahürlerini, kendilerine has tecrübelerle ele geçirmeye çalışır. İnsanlık tarihi, bize, bu tür tecrübelerini nakleden sayısız peygamberin ve velinin varlığından söz etmektedir. Aşağı yukarı bütün kültür ve medeniyetlerin temelinde bu peygamberlerin ve din ulularının «tebliğleri» yatar. Bütün bunları bir çırpıda inkâr etmek, kültür ve medeniyetlerin inkârı mânâsına gelir. Bu yüce kişilere ve medeniyet kurucularına «deli, meczup, hasta, histerik, yalancı...» demek cesaretini gösterenler, gerçekte insanın kendini, kültür ve medeniyetini yıkmaya yöneldiklerini görmeyecek kadar hasta, gafil veya hain midirler?

Peygamberler ve veliler, aklın anlayamayacağı, garip bir ruh hali içinde, İlâhî bir coşkunlukla beraber duyum ve akıl üstü bir idrâke ait sesler ve mânâlar getirirler. İlham budur. Ancak, velilerde ilham, bir zan ve tahmin konusu taşıdığı halde, peygamberlerde kesin bilgi niteliğindedir. Vahiy ise, yalnız peygamberlere mahsus olup onların yüce idrâklerine bir «nur şerraresi» halinde vasıtalı veya vasıtasız olarak inen kesin ve mutlak bir ilâhî mesajdır, Vahiy için peygamber idrâki gereklidir. Bu idrâk kazanılmaz, doğuştan ve sadece bu vazife için seçilmiş insanlarda vardır.

Bize, insanlık haysiyetimizi öğreten, bize Allah'tan başkasına rükû ve secde etmememizi bildiren, bizi objektif ve sübjektif putların boyunduruğundan kurtaran şu muhteşem cümle, peygamberlere vahiy ile gelmiştir: «Allah'tan başka tanrı yoktur.»

Bu cümle, bütün sahte mabutların, sahte tanrıların, insanları alçaltan sahte dinlerin, inançların, felsefelerin, kanlı diktatöryaların, kara ve kızıl zulüm idarelerinin ölüm fermanı olmuştur ve olmakta devam edecektir. Bu cümle, insanların başına «sahte tanrılar» mu--sallat etmek isteyen bütün hâinleri korkutmakta ve telâşlandırmakta devam edecektir.

Dünyamız, peygamberlerden mahrum kalsa idi, herhalde akıl, müşahhasa tapınmaktan kurtulamayacaktır. Sahte dinleri, tanrıları kahreden şanlı peygamberlerin tümüne selâm olsun.

DİN NEDİR?

Bugün yeryüzünde, «din» adı ile anılan pek çok inanç grubu mevcut bulunmaktadır. Din kavramı, kafamızda ve vicdanımızda, açık ve berrak bir tarife kavuşturulmadığı takdirde, gerçekte «din» olmadığı halde, «din sanılan» birçok batıl inanç ve fikirlerin sebep olacağı «kavram kargaşalığı» tehlikeli boyutlara varacaktır.

Kesin olarak bilinmelidir ki, din, ancak peygamber tebliğleridir ve kaynağı «ilâhî vahye» dayanır. Din, bizzat Allah'ın açtığı kurtuluş yoludur. Seçilmiş, üstün yaratılışlı birer insan olan peygamberlerin, muhteşem idraklerine vahiy yolu ile gelir ve onlar da bize tebliğ ederler. Din, sadece bu tebliğlerden ibarettir. Topluların bünyesinden doğan inançlar ve filozofların düşünceleri din olamaz yahut bunlara «din» adı verilemez.

Dinin çok-tanrıcılıktan tek-tanrıcılığa doğru tekâmül geçirdiğini iddia eden görüşler, inançlarımıza aykırıdır. Din açısından tarih, peygamberlerin savunduğu «Bir Allah» inancı ile toplumların aşağı yukarı her devirde edindikleri «sahte tanrıların» arasındaki savaş ifade eder. Her devirde «sahte tanrılar yontan» toplumlar ve bu sahte tanrıları kırıp atmaya çalışan peygamberler veya onların izlerinden giden kadrolar hep mevcut olmuştur. En son peygamber, şanlı kurtarıcımız Hazret-i Muhammed (S.A.S.)'dir (O'na selâm olsun). O'nun tebliğ ettiği din ve bize tevdi buyurduğu mukaddes ve yüce kitabımız Kur'ân-ı Kerim, dünya var oldukça, varlığımıza, iman, aşk, ahlâk ve aksiyonumuza yön verecektir.

Bütün peygamberler, sürünün ve yığınların vicdan ve idrakini, objektif ve sübjektif tanrıların, insanlara musallat olan ve «tanrılık» iddiasına kalkışan zalimlerin köleliğinden ve istibdadından kurtarıp mutlak varlık olan Allah'a yöneltmeye çalıştılar.

Dinimize göre, ilk insan peygamberdi ve bir tek Allah'a inanıyordu. Zaten, sonradan yapılan sosyolojik araştırmalar da göstermiştir ki, iptidai kavimlerin çok-tanrılı olması zarurî değildir. Meselâ, şu anda yeryüzünde yaşayan ve en iptidai bir kavim olan Pigme'lerde tek tanrılıdırlar. Gerçekten de tarih içinde ve hattâ zamanımızın modern toplumlarında çok-tanrılı kavimlere ve gruplara rastlamak mümkündür. Bununla beraber, yine bütün tarih boyunca, her toplumda «tek-tanrı» fikrini ve inancını savunan güçlü kişilere ve peygamberlere rastlanmıştır. Bu konuda o kadar çok misal verilebilir ki... bir fikir edinmek üzere, şu iki örneği

hatırlarsak yeter: Putperest Arabistan'da «Haniflerin» durumu ile İslâm'dan önce Orta -Asya Türklüğü'nün «muvaahhit» karakteri gibi.

Ancak, zaman içinde, artık insanlar arasında çok-tanrıcılık fikrinin barınamayacağı anlaşılmıştır. Çok-tanrıcılık bâtıl inancı, tarihe karışmak üzeredir. Bu durum, dinin, çok-tanrıcılıktan tek-tanrıcılığa doğru bir tekâmülünü değil, «tek-tanrı» gerçeğinin, çoktanrıcılık boş inancını yendiğini gösterir. Yani, peygamberlerin «Allah'tan başka tanrı yoktur» tarzında tebliğ buyurdıkları «gerçek dinin», «bâtıl dinleri» beşer idrakinden yavaş yavaş silmeye muvafak olduklarını ortaya koyar.

«Gerçek din» ile «bâtıl dinler» arasındaki kavga, bütün beşer tarihi boyunca mevcut olmuştur. Yoksa, hakikat, bâtılın büyüyüp gelişmesinden doğamaz. Sadece Hak gelince, bâtıl yok olur.

Tanrı tanımaz materyalistlere gelince, onlar «maddeyi mutlak varlık sanmak» gafletine düşen «modern putperestlerdir». Madde, Allah'ın azameti karşısında atom atom ufalırken materyalistin gafleti büyümektedir. Kör olmak budur.

SUN'İ BİR DİN MEYDANA GETİRİLEMEZ

Din, samimiyet ister. Yalan üzerine gerçek bina edilemez.

Bununla beraber, tarihte «sahte din kurucusu» iddiacılarına da rastlanmıştır. Fakat, din, iman, ihlâs, aşk ve doğruluk istediğinden «sahte peygamberlerin» ve «sun'î din kurucularının» foyası kısa zamanda meydana çıkmıştır. İmam-ı Âzam Hazretlerinin buyurdıkları gibi «söz, ancak kalpten gelince kalbe tesir eder». Gerçek peygamber, tebliğ ettiği dine, herkesten önce tâ gönülden inanan, bu inancını, her ne pahasına olursa olsun yaşayan kahramandır.

«Sun'î din kurmaya kalkışanların» hikâyesini tarih kitaplarında bulabilirsiniz Biz, bu konuda çok garibimize giden bir örnek üzerinde durmak istiyoruz. 19. yüzyılın ünlü sosyologu ve Batılıya göre “sosyolojinin kurucusu”, «pozitivizmin öncüsü» Auguste Comte ne hazindir ki, böyle bir «sun'î din» kurucusu olmak iddiasını taşır. Bilindiği gibi Auguste Comte (1789-1857) yılları arasında yaşamıştır. Fransız'dır, tıbbiyeden kovulmalıdır. «Systeme de Politigne Positive» adlı kitabın yazarıdır. Ona göre, sosyal tekâmülün ilk merhalesi dinî hayattır. İnsan grupları zamanla tekâmül ederek felsefi (yahut metafizik) döneme girerler, sonra da son ve en mütekâmil merhale olarak da «pozitif» çağa gelirler. Pozitif çağda, «din ve metafiziğin» yerini artık matematik ve tabiat ilimleri alacaktır. Fakat, zamanla anlamıştır ki, «pozitif ilimler» din ve metafiziğin insan gönül ve kafasında bıraktığı boşluğu dolduramamaktadır. O zaman şöyle düşünmüştür. «İnsanlığın evriminde en önemli âmil din olmuştur. Her devirde insanları, birbirine bağlamaya hizmet etmiş, dolayısı ile topluma düzen ve denge sağlamıştır. İnsanlığı, geçirdiği bu bunalımdan, kargaşalıktan kurtarmak istersek ona bir din bulmak gerekir.» (Bakınız, Sosyoloji Tarihi, Prof. N. Şazi Kösemihal, İstanbul, 1968, s. 162.)

Böylece Auguste Comte, «beşeriyeti bunalımda; kurtarmak için» gerçek peygamberleri ret ederek, «yeni bir din» kurmaya kalkışır. Dinin adı “İnsanlık Dini”dir. Tanrısı gelmiş ve gelecek insanlığın «kollektif ruhu» dur. Tapılacak «Ulu Varlık» insan ırkıdır. «Amentüsü» ise şöyledir. «İlke olarak aşk, temel olarak düzen, amaç olarak ilerleme.» Hristiyanların «teslisini» şu şekilde değiştirir: «İnsan Ulu Varlık, Feza Büyük Çevre, Dünya Büyük Fetiştir». Bu dinin koruyucu «melekleri» kadınlardır. Günde üç kere bu melekleri «sevgi ve minnetle anmalıyız. Bu dinin azizleri Musa, Homere,

Aristoteles, Arkhimedes, Cesar, Saint Paul, Charlemagne, Dante, Gutenberg, Shakespeare, Descartes Frecleric II, Bichat'dır. Auguste Comte, takvimini, 28 günlük on üç ay olarak düzenler ve her birine yukarıda saydığımız kişilerin adını verir. Daha buna benzer bir sürü merasim ve düşünce ortaya koyar, ama bunları yaparken «eski dini» olan «Katolikliği» örnek alır.

Kısaca, Auguste Comte'un imal etmek istediği dinin esası, insanın insana tapınmasını isteyen prensip ve merasimlerden ibarettir. Bu konuda o kadar ileri gitti ki, mahkûm ve mahpus bir tahsildarın karısı olan Ciotilde de Vaux adlı metresini «insanlığın şahıslaşmış bir sembolü» sayarak tanrılaştırdı. Hiç şüphesiz, bu haliyle bir cinnet nöbeti geçiren Auguste Comte'un dinine kendisinden başkası katılmadı, kaybolup gitti. Batılı ilim adamları Littre ve S. Mili, Auguste Comte'un bu durumunu «hayret edilecek ve üzülecek bir hâl» olarak ele almışlardır.

Peygamberleri tekzip gayreti ile ortaya atılan «pozitivist» ve «materyalist» zavallılara bu sebepten «modern putperest» diyebilirsiniz.

ABD NİYETLİ FAALİYETLER

Bir önceki yazımızda da belirttiğimiz gibi, sun'i bir din kurmak mümkün değildir. Hattâ çok defa gözleneceği gibi, sun'i bir din kurma gayretinin arkasında art niyet yakalamak mümkündür. Sun'i din gayreti çok defa, başka bir dinin maskeli faaliyeti biçiminde belirmektedir.

Biz, peygamber tebliğlerinin yozlaştırılabileceğine, istismar edilebileceğine, değiştirilebileceğine, yanlış yorumlanılabileceğine ve fakat sun'i bir din kurulamayacağına inanırız. Zaten bugün yeryüzünü işgal eden birçok «bozuk din» maalesef çok defa bozulmuş, saptırılmış veya toplumun bâtil itikatları ile karışmış peygamber tebliğlerini ve şaşırtılmış mukaddes inançları ifade eder. Yani, bu konuda, art niyetli kişi ve zümrelerin rolü kadar, toplumlarda gelişmiş ve bertaraf edilememiş yanlış kanaatlerin dinin bünyesine karışması da önemli bir unsur olmuştur.

Bu tehlike bütün dinleri tehdit eder. Nitekim, bu tehditler İslâm dini hariç; bütün peygamber tebliğlerini tahrip ve tahrif de etmiştir. İslâm, Allah'ın «korunması», peygamberimizin ve yüce sahâbi kadrosunun, «**Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat**» imamlarının ve âlimlerinin titiz ve samimi gayretleri ile «Kitap» ve «Sünnet» olarak, hiç bozulmadan günümüze kadar gelmiştir. İslâm dünyasının yanlış yorumlar, art niyetli gayretler neticesinde «sapık kollar» teşekkül etmekle beraber, İslâm'ın «ana caddesi» korunmuştur. Bugün yeryüzünde bozulmadan mevcut bulunan tek «vahiy kitabı» Kur'an-ı Kerim'dir.

Hazret-i Musa'nın (O'na selâm olsun) tebliği, maalesef Yahudi kavminin elinde, âlemşümül karakterini kaybetmiş, bütün insanlığı kavrayan bir davet olmaktan çıkmış, dar ve millî bir inanç sistemine dönüşmüştür. Bütün varlığın Rabbi, «İsrail'in Yahova'sı» olmuş, hahamlar gerçek dini ve Tevrat'ı, çıkarlarına göre değiştirmişlerdir. Yahova, «Yahudi kavminin kolektif ruhu» gibi telâkki edilerek kavmi bir mistisizm (cabalisme) geliştirerek kendilerini «Yehova'nın çocukları» sanan bir grup haline gelen Yahudiler, «hayvan mesa-besinde» kabul ettikleri diğer insanların «efendisi» olmak fikri sabitine (lide -fix'ine) saplanmışlardır. Üstelik bu inancın siyaset sahnesine «Siyonizm» adı altında bir akım olarak doğması «Birleşmiş Milletler Teşkilâtı»nı bile harekete geçirmiş ve tehlikeye dikkat çekilmiştir.

Hazret-i İsa'nın (O'na selâm olsun), tebliği ise Greko-Lâtin dünyasının putperestliği ile kaynaşarak Allah, «baba»; yüce insan ve peygamberler Hazret-i İsa «oğul-tanrı» sanılmış, mukaddes bir anne tanrılaştırılmak istenmiştir. Zevs'in, Apollon'un ve Afrodit'in önünde diz çöken Homeros'un çocukları, bu inançlarını «Mukaddes İncil'in sayfalarına geçirerek onu tahrif ettiler. Samimi Hristiyanların, bilhassa Ariyus ve Barnabas'ın gayretleri «tevhidi» kurtarmaya yetmedi. Sayısız bozulmuş İncil doğdu.

20. yüzyılda da, Yahudi asıllı bir sosyolog E. Durkheim ise, Auguste Comte'un telâkkilerini Yahudi itikadına yaklaştırarak «kollektif ruhu» tanrılaştırırken, âdeta insanlığa Yahudi cemaatinin Yahova'sını sunuyordu. Yahudi mistizmi (cabalisme) E. Durkheim'in eliyle sosyoloji kılığında yayılmaya çalışılıyordu. İslâm dünyasında, bazı art niyetli reformcuların, «panteizm» ve «mistisizm» paravanası arkasına gizlenerek Auguste Comte'un «potizivizmini» din diye yutturmaya çalışmakta olduklarını hayretle görüyoruz. Bunlar, ülkemizde at oynatamamalıdır.

İSLÂM'DA TASAVVUF

İslâm'da tasavvuf, ne Budizm'in «Nirvanasına», ne Hristiyanların «mistisizmine», ne Yahudi'nin «kabalizmine», ne Auguste Comte'un «insanlık dinine», ne de Spinoza'nın «panteizmine» benzer. Böyle bir benzerlik arayanlar, ya cahil olmalı, yahut art niyetli...

İslâm'a göre, tek ve mutlak varlık sadece Allah'tır. Diğer varlıklar, itibarî (relatif) ve geçici hüviyette olan fâni yaratıklardır. Madî, manevî bütün varlık tezahürleri «Kitab-ı Ekber» olan kâinatımıza serpilmiş «âyetlerden» ve “mesajlardan” ibaret olup Cenab-ı Hak'ın sıfatlarının tecellileridir. Bütün varlığın sahibi, bütün hayatı kıpırdanışların kaynağı O'dur, fakat, beş duyumuzla idrak ettiğimiz veya tasavvur ettiğimiz hiçbir şey O değildir. Sadece O'nunla var olan ve O'nunla varlıkta duran, O'nun eserleridir.

Eserde müessir aranır, sezilir, ancak, hiçbir eser O değildir. O, bize «şahdamarımızdan daha yakın» ve fakat «idrakimize sonsuzca uzaktır». Yaratıkları tanrılaştırmak ise küfürdür, “şirk”tir.

İmam-ı Rabbanî gibi, tasavvuf büyüklerine göre, Muhyidin-i Arabî'nin «Füsus'ül-Hikem» adlı kitabında ortaya koyduğu «vahdet-i vücût» telâkkisi, tasavvufun başlangıç noktası olan «fena» mertebesindeki «veli»nin sübjektif müşahedelerinden ibarettir. Fenâfillah (Allah'ta yok olan kişi), «velâyetin başlangıcındadır» ve henüz «bekâbillah» mertebesinde uzaktır. «Lâ mevcude illallah» (Allah'tan başka varlık yoktur) diyebilecek bir ruh hali içinde boğulmuştur. Fenâfillah, yaratıkları ilâh sanmamakta ve fakat Allah'tan başka varlık görememektedir. Bu konuda, Mevlâna Celâleddin-i Rumî, bir nihaîlerinde şöyle buyururlar:

«Kul kendinden büsbütün geçmedikçe, onun gönlünde Tanrı birliği gerçekleşmez.

Tanrı'yı birlemek demek, senin varlığının O'nunla birleşmesi elemek değildir.

Yoksa, bâtıl bir şey Hak olmaz.»

(Bakınız, Mevlâna - Rubailer - «M. N. Gençosman» s. 95, Rubai 464.)

Muhyiddin-i Arabi Hazretlerinin «vahdet-i vücût» telâkkisini, Spinoza'nın «panteizmi» (hulûliye) ile karıştırmak asla doğru değildir. İslâm'ın gerçekten büyük mutasavvıfı İmam ı Rabbanî Ahmed Farukî Hazretlerine göre «**vahdet-i vücût**, (aşk sarhoşluğu elemek olan) **sekr'den ileri gelir. Muhabbetin kaplamasından doğar**». (Bakınız, İmam-ı Rabani-Mektubat-290. mektup). Vahdet-i vücüt, bir ruh hali olup tasavvufun başlangıcındaki «velî» de meydana çıkar ki. İmam-ı Rabbanî'ye göre buna «vahdet-i şuhût» demek daha uygun olur.

Büyük Mevlâna, «fena mertebesindeki velî'nin konuşmasını» uygun görmemiş, tehlikeli bulmuş, «hâmuş olmayı» (susmayı) tavsiye buyurmuştur. İslâm'da tasavvuf, şeriata aykırı düşmek demek değildir. Şeriat ve tasavvuf, İslâm'ın dış ve iç nizamını ifade eder, bir bütünlük halinde insanı «dıştan» ve «içten» kuşatır. İslâm, bunların aykırılığı üzerine değil, ahengi üzerine kuruludur. Tevhidin sırrı «kelime-i şehadettendir».

İSLÂM'A GÖRE «DİN» ÂLEMŞÜMULDÜR

İslâm'da din, itibari, millî, mahallî veya beynelmilel bir değer değildir. İslâm, bütün zaman ve mekânların dini olarak âlemşümuldür.

Âlemşümül (üniversal) kavramı ile beynelmilel (international) kavramını birbirine karıştırmamak gerekir. Âlemşümül, bütün zaman ve mekân için geçerli olan bir hakikati, beynelmilel ise belli bir zaman ve mekân zarfında milletlerin aralarında uymayı kararlaştırdıkları veya gerçekleştirmek istedikleri değişebilir «norm» ve müesseseleri ifade eder.

Aslında «din müessesesi», insanlık tarihinin her safhasında, kısaca bütün zaman ve mekânlarda mevcut olmuştur. Tarihin, hiçbir döneminde «lâik» bir kültür ve medeniyete rastlanılamamıştır. Bütün toplumlar, dini aramışlar ve idraklerine göre yaşamışlardır.

Hiç şüphesiz, dini, dinin getirdiği hakikati anlamada, Allah'tan beşer idrakine ulaşan «mesajları» yorumlamada, peygamber tebliğlerini idrakte ve yaşamada fertlerin, grupların, kavimlerin farklılaştığını görüyoruz. Gerçekten de insanoğlu, âlemşümül ve mutlak gerçeği özleyip aradığı halde, kendi idrakinin sınırlarına gelip dayanmış ve itibari bir değerle yetinmek zorunda kalmıştır. Ama, insan idrâkinin bu yetersizliği, «âlemşümül hakikati» inkâr ve ihmal etmesine yetmez. Hiç şüphesiz, mutlak varlık olarak Allah vardır, ancak insan idrâki, bu mutlak varlığı beş duyusu ile veya tasavvurları ile yakalamaya kalkıştığı zaman «açık» veya «gizli» putperest durumuna düşmektedir.

Böylece, birçok toplumda örneğine rastladığımız gibi, bazı insanların güneşi, göğü, yıldızları, çeşidi tabiat kuvvetlerini, bitkileri, hayvanları güçlü insanları, yahut topyekun insanlığı, veyahut vehim ve hayallerini tanrılaştırdıklarını görüyoruz.

«Hiç» e (Nirvana'ya) yönelen Budist, kobra yılanı önünde diz çöken Hindu kadın, Zeus, Apollon ve Afrodite heykelleri önünde dua eden Eski Grek, bunların sadece adlarını değiştirerek tapınan Eski Romalı, yüce bir peygamberi ve annesini yukarıdaki «üçlemeye» benzeterek, putperestlik dönemindeki «archetype» (kök-tip)lerinden ayrılmayarak «bir tanrılar ailesine» tapman Hristiyan dünyası, kavmine «âlemlerin Rabbinden» haber veren yüce peygamberlerin tebliğlerini, «kavmi bir egoizm» ile değiştirerek, bütün varlıkların Yaratanın «İsrail'in Yahova'sı» durumuna getiren hahamlar, maalesef dinin âlemşümül hakikatini «örtmeye» sebep olmuşlardır,

İslâm'da «küfür», hakikati örtmek ve perdelemek demektir.

İslâm'da Allah, âlemlerin sahibidir, mutlak varlık olarak vardır, özlenilen ve fakat beş duyuya ve tasavvura gelmeyen ezeli ve ebedî hakikattir. Hiçbir itibarî varlık, Mutlak Varlığı ifade ve temsil edemez.

Bununla beraber İslâmiyet, kendi inanç ve esaslarından asla taviz vermeksizin insanın ferdî ve içtimâî gerçeklerine değer verir. Ferdin ve toplumun kendi inanç ve esaslarına ters düşmeyen değerlerini geliştirir. Millî ve mahallî değerleri örf ve âdetleri, kendi prensipleri içinde nizama sokar, İslâmiyet. Millî varlığı ve değerleri inkâr etmez, ondaki «küfrü» ayıklar milleti yıkmadan -bilâkis güçlendirerek- Müslümanlaştırır.

Türk-İslâm Ülküsü, Türk Milleti'ni İslâm'la, İslâm dinini Türk Milleti ile güçlendirmek ve yüceltmek demektir.

ALLAH KATINDA «DİN» İSLÂM'DIR

İslâm dini, kendinden önce gelen bütün peygamberleri tasdik eder ve hepsini saygı ile anar.

Bununla beraber, bu yüce peygamberlere ait tebliğlerin bozulduğuna ve artık işe yaramaz duruma getirildiğine inanır. Bu sebepten, tahrif edilmiş ve hâlâ «Mukaddes Kitap» adı verilen eski dinlere ait metinlere uymamızı yasaklar. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'in emirleri kesindir: **«Hak din, Allah'ında İslâm'dır. Kitap verilenler ancak kendilerine ilim geldikten sonra, aralarındaki ihtirastan dolayı, ihtilâfa düştüler. Kim Allah'ın âyetlerini inkâr ederse, şüphesiz ki, Allah, hesabı çabuk görücüdür.»** Kur'an-ı Kerim, (Al-i İmran, âyet, 19).

Yahudilerin ve Hristiyanların, kendilerine gönderilen peygamber tebliğlerini bozduklarını da Kur'an-ı Kerim şöyle haber verir: **«Yahudiler Uzeyir Allah'ın oğludur dedi(ler), Hristiyanlar da Mesih (İsa) Allah'ın oğludur dedi(ler). Bu onların ağızları ile (geveledikleri cahilce) sözlerdir ki, (bununla güya) daha evvel küfredenlerin sözlerini taklit ediyorlar...»** (et Tevbe Sûresi, âyet, 30).

«Kim İslâm'dan başka bir din ararsa, ondan (bu din) asla kabul olunmaz ve o, ahirette de en büyük zarara uğrayanlardandır.» (Kur'an-ı Kerim, Al-i İmran Sûresi, âyet, 85).

Şu halde, Müslüman'ın temel görevi nedir? İşte, bu sorunun cevabı: **«Fitne kalmayınca, din de yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaştın.»** (Kur'an-ı Kerim, el-Bakara Sûresi, âyet, 193).

Bütün mesele İslâm'ı doğru anlamada, doğru inanmada, peygamber tebliğlerini saptırmadan yaşamadadır. «İslâm-ı asrın ışığında değil» asrı İslâm'ın ışığında kritik edebilmektedir. Yüzyılımızın karanlık ve iç paralayıcı gidişine İslâm'ın nuru ile bakabilmektedir. Asrımızın cerahatli idrâkini İslâm'ın «neşteri» ile deşebilmektedir. Asrın çirkinliklerini dine bulaştırmaktan kaçınmaktır.

İtikat ve ibadete «bid'at» katan, İslâmiyet'i kendi dar idraklerine göre tamamlamaya kalkan beyinsizler, kendilerine ne ad verirlerse versinler, asla «İslâm'a hizmet» etmemektedirler.

Bununla, İslâm, yeniliklere kapalıdır demiyoruz. Bid'at, dinin itikat, ibadet ve esaslarına taallûk eden konularda, dinde olmayan şeyleri dine katmak demektir. Yoksa, dinin itikat, ibadet ve esaslarına taallûk etmeyen yeniliklere bid'at denmez.

«İlim İslâm'ın kaybolmuş malıdır, nerde bulursa almalıdır» diye buyuran yüce Peygamberimiz (O'na selâm olsun) ilmi gelişmeyi emreder. Ancak, kimsenin dini, değiştirmeye, kendi dar idrâkine göre yorumlamaya, saptırmaya hakkı yoktur.

Din, Allah'ındır ve Resûlullah'ın tebliğlerinden ibarettir. Ashab-ı Kiram ve onların izinde yürüyen «Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat» âlimlerinin ve imamlarının hassas, titiz ve samimi gayretleri ile İslâm bugüne gelmiştir. Onu bozmaya bundan sonra da kimsenin gücü yetmeyecektir.

İSLÂMİYET, HERHANGİ BİR KAVMİN DİNİ DEĞİLDİR

Kur'an-ı Kerim'in muhatabı, herhangi bir kavim, zümre ve sınıf değildir. O, bütün âlemlere ve bütün insanlara hitap eder.

Yüce Kitabımız'da sık sık «Ya! Benî Âdeme.» (Ey! Âdemoğulları) ve «Ya! Eyyühennasü» (Ey! İnsanlar) hitabına rastlarız.

Kur'an-ı Kerim'in «Kalem Sûresi'nin 52. âyetinde belirtildiğine göre, «O, (yani Yüce Kitabımız) **ancak âlemlere zikir** (ve nasi-hat)dir». Yine yüce Peygamberimiz âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir. «**Biz, Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik**» (Kur'an-ı Kerim, el-Enbiya Sûresi, âyet, 107).

Bizzat, yüce Peygamberimiz, bu hususu birçok hadisleri ile teyid etmiş bulunuyorlar. Meşhur bir hadislerinde «ben, siyahlarla kırmızılara ba's olundum» diye buyururlar. Kur'an-ı Kerim'in el-Âraf Sûresinin 158. âyetinde de Peygamberimize hitaben şöyle buyuru-lur: «**De ki, ey insanlar! Ben sizin hepinize (gönderilen) Allah elçisiyim.**» İmam-ı Birgivi (milâdi 1523-1573), «Peygam-ber, şu insandır ki, onu Hak Taâlâ, sair halka gönderir, ona vahiy ettiği ahkâmı halka tebliğ için, o halk (tümü ile) o peygamberlerin ümmeti olur. Onlardan imana gelenlere ümmet-i icabet denir; gel-meyenlere ümmet-i davet denir» diye yazar. (Bakınız, Şerh-i Vasiy-et-el Muhammediye, sayfa 50, Kostantiniyye (İstanbul) 1241 baskısı). İmam-ı Birgivi Hazretleri'nin bu açıklamasından sonra şöyle diyebiliriz: Şanlı peygamberimiz Hazret-i Muhammed (O'na selâm olsun) son peygamberdir, dolayısı ile dünya var oldukça, mevcut olan ve olacak, bütün insanlar O'nun«ümmeti»dir. O geldik-ten sonra O'na inanan Müslümanlara «**ümmet-i icabet**», O'nun dâvetine icabet etmeyenlere de «**ümmet-i dâvet**» adı verilir. Bu sebepten, yüce peygamberimiz âlemlere rahmet olarak gönderil-miştir. O bütün varlıkların, ırkların peygamberidir.

Peygamberimiz, bir insan olarak, bir anadan ve babadan doğa-caktı ve yine aynı zaruretlerle bir «kavmin» içinde bulunacaktı. An-cak, O'nu, herhangi bir kavmin, ırkın, ailenin ve zümrenin dar ka-lıplan ve sınırları içinde hapsedmeye çalışmak, yüce dinimizle ve Mukaddes Kitabımızla çatışmaya düşmek olur. İslâmiyet'e «Arab'ın elini», yüce kurtarıcımıza «Arap peygamberi» diyenlere Müslüman denemez. Peygamberimiz ve O'nun yüce kadrosu olan «Sahabi»ler, zaman-mekân üstü, âlemşümül ve mukaddes varlıklar olarak kabul edileceklerdir. Yüce peygamberimiz ve aziz kadrosu etrafında ırk

ve kavmiyet münakaşası yapılmaz. O ve kadrosu getirdikleri ve savundukları «âlemşûmul hakikat» dolayısı ile sevilecek ve istisnasız saygı göreceklendir.

Şurası da asla unutulmamalıdır ki, İslâmiyet, herhangi bir kavmin ve ırkın tekelinde olmadığı gibi, herhangi bir sınıf, zümre, aile ve partinin de tekelinde değildir. İnanan herkes bu dindendir, hiç kimse bir «mümini» dininden çıkaramaz. Mümin, inandığı sürece Müslüman'dır.

İSLÂM'DA RUHBANLIK YOKTUR

İslâm dininde bir «ruhban» veya «din adamı» sınıfı yoktur.

Esasen, hiçbir peygamber, dinin emirlerini sadece «bir zümreye» münhasır olmak üzere tebliğ etmemiştir. Din, âlemşümul bir davettir ve herkes Allah'a muhtaçtır. Din, asla bir «meslek» değildir, bütün insanları bağrına basmak ister.

Hristiyanlık ve benzeri «dinlere» ruhbanlık müessesesi sonradan girmiştir. Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, din, istemediği halde **«kendilerinin»** (yeni bir âdet olmak üzere) **ruhbanlığı ih-das ettikleri»** ve din istismarcılığı yaptıkları için Hristiyanlar ikaz edilir. (Bakınız, Kur'an-ı Kerim, el-Hadid Sûresi, âyet, 27).

Yine mukaddes ve yüce Kitabımız, Yahudi hahamlarının ve Hristiyan papazlarının insanları sömürmek için gerçek din yolunu tıkayarak «altın ve gümüşe» düşkünlük göstermeleri sebebi ile şiddetle ikaz eder: **«Ey iman edenler! Şu muhakkak ki, (Yahudi) bilginlerin ve (Hristiyan) rahiplerin birçoğu, bâtıl sebeplerle insanların mallarını yerler, (insanları) Allah'ın yolundan men' ederler. Altını ve gümüşü yağp ve biriktirip de onları Allah yolunda harcamayanlar (yok mu), işte bunları pek acıklı bir azâp ile muştula»**. (Kur'an-ı Kerim, et-Tevbe Sûresi, âyet, 34).

İslâmiyet'te ruhbanlık yoktur. Ancak, dini dosdoğru anlayan, anlatan, yaşayan ve yaşatan «âlimler» vardır. Peygamberimiz, bunları kendi «vârisleri» kabul eder. Bu sebepten İslâm dünyasında «mektepler» ve «medreseler», «din adamı» ve «ruhban» yetiştirmez, «din âlimleri» ve «mümin kadrolar» hazırlamaya çalışır. Bu kadrolar, «Kitap, Sünnet, İcma-i Ümmet ve Kıyas-ı Fukaha» ile teçhiz edilmiş ve tasavvuf yolunun büyüklerini ve esprisini gönlünde taşıyan birer «alperen» durumunda olmalıdır. Dinin farzları, helâl ve haramları öğrenmek kadın, erkek bütün (âkil ve balığ olan) Müslümanlara farzdır.

İslâmiyet, Allah ve Resûlü'nün dinidir. İnanan herkese açıktır. Her renkten, her milletten, her sınıf ve zümreden bir insan, hiç kimseden müsaade almaksızın ve bir merasime tabi olmaksızın bu di ne girer. Hiç kimse, bir Müslüman'ı dininden «aforoz» edemez. İslâmiyet ne bir meslek, ne de bir partidir. O, bütün müminlere - şartları içinde- aynı sorumlulukları yükleyen Allah ve Resûlü'nün yoludur.

Hiç kimse dini kendi «inhisarına» alamadığı gibi, hiç kimse «Yüce Allah'ın tamamladığı» dinimizi kendi menfaatleri istikametinde tevil ve tefsir edemez. Hele, yüce dinimizi, «asrın idrâkini» bahane ederek saptırmaya kalkışamaz. Kimse, İslâmiyet'i ve Kur'an-ı Kerim'i «kurtarma» dâvasına kalkışmasın.

Bütün mesele İslâm'ın kurtarma değil, İslâm'la «kurtulma» dâvasıdır. İslâm'da «cihad», kendini, ailesini, milletini ve insanlığı İslâm'la kurtarmak meselesidir. İslâm'ı doğru öğrenmek, anlamak ve yaymak savaşıdır. Unutmayınız, İslâm Allah'ın «muhafazasındadır» ve kıyamete dek yaşayacaktır. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımızda şöyle buyrulur: «Kur'ânı Biz indirdik Biz. O'nun koruyucuları da şüphesiz ki, Biziz». (Kur'an-ı Kerim, el-Hicr Sûresi, âyet, 9).

İSLÂMİYETİ DOĞRU ÖĞRENMENİN YOLU

Dinimizin dört temel kaynağı vardır. Bunlara «edille-i şer’iyye» de denir. Bunlar: Kitap, Sünnet, İcma’ ve Kıyas’tır.

Kitap, yüce Allah’ın Vahiy yolu ile şanlı Peygamberimize (O’na selâm olsun) gönderilen, hak ile bâtılı birbirinden ayıran Kur’an-ı Kerim’dir.

Sünnet: Sevgili Peygamberimizin sahih hadisleri ve örnek yaşayışlarıdır.

İcma’, ümmetin çoğunun, Kitap ve Sünnet’e aykırı olmayan bir iş ve hükümde birleşmeleridir. Yüce Peygamberimiz «Ümmetim, sapıklık üzerinde birleşmez» diye buyurmuşlardır.

Kıyas, «müctehidler», yukarıda saydığımız kaynaklardan herkesin kolayca anlayamadığı mânâları bulup çıkarmalarıdır. Dinimizin «**fer’i meseleleri**» etrafında, yalnız müctehidlerce «içtihad» başvurulması, peygamberimizce emredilmiştir. İctihad, asla Kitap, Sünnet, ve İcma’a aykırı olamaz, onlarla çelişemez. Aksine, bunlarda mevcut benzeri hükümlere dayanmalıdır. Bu sebepten, «kıyas-ı fukaha» adı da verilir.

«Tarik’ün-Necat» adlı kitabın yazarı H. Muhammed Serhendi’ye göre, yukarıda sayılan kaynaklar karşısında, Müslümanlar, dört mertebe içinde yer alırlar:

1. Mertebe, yüce Peygamberimizin mertebesidir. Dinimizin en yüce ve şerefli merkezi O’dur. Kitap O’na indirilmiştir. O, Kur’an-ı Kerim’in bütün sırlarına vakıf tek kişidir. Peygamberimiz, «Doğrudan doğruya Kur’an-ı Kerim’den ilham alan ve başka bir kaynağa ihtiyacı olmayan tek insandır.» ve O’ndan gayrisi bu iddiaya kalkışırsa küstahlık etmiş olur. Hiç kimse, yüce Kitabımızı, Peygamberimizin tebliğleri dışında tefsir ve tevil edemez.

2. Mertebe, Ashab-ı Kiram’ın mertebesidir. Onlar yüce Peygamberimizin (S.A.S.) sohbetiyle bereketlenmiş yüce bir kadrodur. Onlara Kitap ve Sünnet kâfi geldi. Yüce Peygamberimiz (S.A.S.), hazır bulundukça, onlar asla başka bir kaynağa başvurmazdılar.

3. Mertebe, Tabiînin mertebesidir. Tabiînin, Peygamberimizi göremeyip O’nu görenleri (yani Ashab’ı) görenlerdir. Bunlar, ashab’dan Kitap ve Sünnet’i öğrenmekle kalmadılar, onların İcma’ına da şahit oldular ve onlara uydular. Peygamberimizin «Ashabım gökteki yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız kurtulursunuz» hadisine uyarak yaşadılar. Üçüncü nesil olan «tebe-i tabiîn» de onların

izlerinden gittiler. Yani onlar için. üç kaynak vardı: Kitap, Sünnet ve İcma-ı Ümmet. Bunlara «Selef-i Sâlihîn» adı verilir.

4. Mertebe, yukarıda saydıklarımızdan sonra gelen Müslümanların mertebesidir. Nur kaynağından uzaklaştıkça Müslümanların işi güçleşiyordu. Yüce Allah, dinini, büyük âlimler eliyle korudu.

5. İşini kolaylaştırdı. Hicretin birinci ve ikinci asrında büyük müctehidler yetişti. Aralarından İmam-ı Âzam, İmam-ı Mâlik, İmam-ı Şafîî ve İmam-ı Hanbel gibi «mutlak müctehidler» çıktı. Ümmetin büyük çoğunluğu, onların «mezhep»lerini kabul ettiler, işleri kolaylaştı ve sapıklığa düşmediler.

Bu «mezhep imamlarının» Kitaba, Sünnete, İcma'a uygun olarak ortaya koydukları «ictihadlarından» **Ehl-i Sünnet Val Cemaat**» adı verilen «ana cadde» açıldı. Selçuklu ve Osmanlı âlimleri bunların izlerinde yürüyerek tertemiz bir dinî hayat yaşadılar ve Türk milletine yaşattılar. Bunun tabîi bir neticesi olarak da Türkler, tam dört yüzyıl «Yüce Peygamberimizin Halifesi olmakla» şereflendiler. Dinde sapık akımların ve yolların doğmasını engellediler.

İKİ KAVRAM

İslâm'ın iki mukaddes kavramı... «Şeriat» ve «Tasavvuf...»

Bu kavramlar üzerinde, yalan yanlış bir sürü yorum yapılmış, insanlarımız aldatılmak istenmiştir. O halde, şeriat ve tasavvuf ne demektir? Kısaca açıklayalım.

Şeriat «edille-i şer'iyye» (Kitap, Sünnet, İcma' ve Kıyas) ile ortaya konan, Müslümanların yapması ve yapmaması gereken işleri bildiren «İslâm nizamı"dır. İslâm dininde «akaid» (temel inançlar) ve «ilm-i fıkıh» (Müslümanların yaşayışlarını tanzim eden ilim) adı altında ele alınan her mesele, «şeriat» kavramı içindedir. Kısaca, şeriat, bir Müslüman'ın inançlarını, ibadetlerini, yaşayışını ve «ey-lemlerini» murakabe eden sistemdir.

Ahmet Cevdet ve arkadaşlarının bir şaheser olarak «tedvin ettikleri» Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye adlı kitabın (Hicrî 1308 tarihli baskısının) 21. sahife ve 1. maddesine göre, «Fıkıh İlmi» şöyle tarif edilir (Sadeleştirerek veriyoruz.) :

«Fıkıh ilmi ise şeriat ilminin meselelerini bilmektir. Fıkha ait meseleler, ya ahireti ilgilendiren emirler durumunda olup ibadet hükümleridir; yahut dünyayı ilgilendiren evlenme-boşanma (münakâhat), insanlar arasındaki her türlü ilişki (muamelat) ile suçlar ve cezalar (ukûbat) gibi bölümlere ayrılır.»

İslâmiyet'te iman; ilmi, amel ve ihlâsı gerektirir. İlim, İslâmiyet'i dosdoğru bilmeyi; amel inançlarını yaşamayı; ihlâs ise samimî bir aşk ve vecd adamı olmayı, her türlü gösteriş ve riyadan uzak olarak dini heyecan duymayı ifade eder.

Tasavvuf ise, «şeriatın sınırları» içinde kalmak şartı ile yine samimî bir aşk, vecd ve heyecan ile «dinin özüne», esrarına ve zevkine «kemâl-i edep» ile ulaşma gayretini ifade eder. Kur'an-ı Kerim'de «mukarrabîn» (Allah'a yakın olanlar) olarak övülen ve «Allah'ın veli kulları» olmakla sıfatlanan kişiler, işte dinimizde böylece yücelen kimselerdir. Böyleleri Kur'an-ı Kerim'de **«Haberinizi olsun Allah'ın veli (kul)ları için hiçbir korku yoktur. Onlar mahzun olacak değildir»** diye sevgi ve müjde ile anılmaktadırlar. (Bakınız, Yûnus Sûresi âyet, 62).

Görülüyor ki, şeriat ve tasavvuf, İslâm dininin, bir mü'mini, dıştan kuşatması ve içten fethetmesidir. Şeriat ile disipline olan Müslüman, tasavvuf ile vicdanileşir. Bunlar zıt şeyler değildir. Birbirini tamamlayan «şekil» ve «muhteva»dan ibarettir. Bu sebepten Müs-

lûmanların «şeriatçı» ve «tarikatçı» adı altında bölünmesine çalışanlar, gaflet içinde değillerse ihanet halindedirler.

İslâmiyet'i, sadece, bir dış disiplin zanneden aşksız, vecdsiz ve heyecansız ham ve kaba yobaz da, şeriatı inkâr eden, başıboş ve sefil «sahte sofî»ler de İslâmiyet'i temsil edemezler. Tarihimizde birincisi «yobazlık»la, ikincisi «zındıklık» ile suçlanmıştır.

Din eğitim ve öğretiminde, İslâmiyet'in bu «dış» ve «iç» disiplinine gerekli önem verilmelidir. Akaid ve Fıkıh kadar Tasavvufa yabancı kalınmamalıdır. Türk ve İslâm dünyasında yetişen gerçek ve yüce «mutasavvıflar» ve onların fert ve cemiyet terbiyesindeki değerleri kavranmalıdır. Ülkede gerçek, ciddî ve resmî bir «din eğitimi» yaygınlaştırılmalı ve planlanmalıdır. Bu yapılmazsa, iç ve dış düşmanlar harekete geçer, tertemiz dinî hayat perişan edilmekle kalmaz, devlet de cemiyet de, fert de büyük zararlara maruz kalır. Böyle bir işi de ancak Türk-İslâm Ülkücüleri gerçekleştireceklerdir.

İSLÂMİYET «TEVHİD» DİNİDİR

Bütün peygamberler, değişmez bir inanç sistemi olarak İslâmiyet'i, yani onun özü olan «kelime-i tevhidi» -(Allah'tan başka ilâh yoktur) prensibini- tebliğ etmiş ve savunmuşlardır. Ancak, bu peygamberlere ait, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatı biçimlendiren «din ölçüleri» demek olan «şeriatlar», zaman ve mekân ihtiyaçlarına göre farklı olmuştur. Bu, bir tarihi tespittir.

İslâmiyet'te «kelime-i tevhid», objektif ve sübjektif hiçbir varlık ve tasavvur...! «tanrı» edinmemek üzere, insanın kafasını, gönlünü ve vicdanını mutlak varlık olan Allah'a döndürmek demektir, insanın kafasına, gönlüne, vicdanına ve hayatına tasallut eden (baskı kuran) bütün sahte tanrıları, mabutları ve «putları» yıkmak ve insana «hürriyet» getirmektir. Daha önceden de belirttiğimiz üzere, İslâmiyet'te hürriyet, Allah'tan başka ilâh kabul etmemek demektir.

İmam-ı Rabbani Hazretleri «Mektubat»ında buyurur ki, «Allah'a giderken, hiçbir konakta durmamak, hiçbir tezahürü O sanmamak, açık ve gizli şirkten (Allah'tan başka şeyleri tanrı sanmaktan) korunmak, Allah'ı bütün tezahürlerin ve tasavvurların ötesinde aramak, her türlü yaratığı tanrı edinmekten sakınmak gerekir.»

O halde Müslüman kimdir? O, sahte tanrıları ve tasavvurları, dışındaki ve içindeki makam ve mevkillerinden indirerek sadece mutlak varlık olan Allah'a doğru vicdanında ve gönlünde yol alan kimsedir. Bu sebepten İslâmiyet, insanı sahte tanrılara tapındıran bütün bozuk «din» ve «ideolojilere düşmandır. Hiç şüphesiz, bütün bozuk «din» ve «ideolojiler de İslâmiyet'e düşmandır İslâmiyet'te «cihad»ın esprisi şudur: İnsanı «kula kul eden» bütün yol ve ideolojiler bâtıldır, dolayısı ile yıkılmalıdır, ferdi de, toplumu da tanrılaştıran sistemlere lanet olsun.

İslâmiyet, yalnız, mutlak varlık olan Allah'a ibadeti emrettiğinden, İslâm'da «mihrap» boş bir mekândır. İslâm'ın mabedinde ve mihrabında bir obje, bir tasavvur ve sembol yoktur. Kâbe-i Muazzama ise, bütün dünya ve kâinat mabedinin «suretlerden» ve sembollerden arındırılmış yüce «mihrabı» mesabesindedir. O, Kabe ki, her türlü sahte tanrıdan sembolden ve tasvirden bizzat, büyük kurtarıcı ve şanlı peygamberimiz Hazret-i Muhammed (O'na selâm olsun) tarafından temizlenmiştir.

İnsan, Allah'tan gayrısı karşısında «rükû ve secde edemez» diz çöküp el açamaz ve hiçbir insan buna zorlanamaz. İşte İslâmiyet'te

«namaz», bu ölçü ve prensibi fiilen yaşamaktır. Günde beş defa, vakti gelince, fert ve cemaat olarak, temiz olan her mekânda, madde âleminin «mihrabı» olan Kâbe-i Muazzama'ya yönelerek ve gönülleri bir noktada birleştirerek, maddeten ve manen temizlenerek, bütün sahte mabutları silip süpürmek için mutlak varlık olan Allah'a sığınmak. O'ndan gayrisi önünde hiçbir suretle eğilmemeye ve secde etmemeye söz vermek demektir. Bu sebepten yüce ve şanlı peygamberimiz «namaz dinin direğidir» diye buyurmuşlardır. Diğer ibadetler ve farzlar, hep bu mânâ etrafında toplanırlar.

Mutlak varlık olan Allah'a «teslim» olmayan kafa ve gönüller ise, ya «mutlak yokluğu» tanrılaştırır, yahut maddeyi «mabut» edinir ve mutlak varlık sanır. Oysa Müslüman için, yokluk ve hiçlik yoktur ve madde, Müslüman'ın mabudu değil ancak ve sadece mabedi ve secce-desidir. Biz, maddeye, mâbut olma değil, mabet olma şerefi tanırız.

PEYGAMBERİ SEVMEK

Psikologlar, sevmeyi «yakınlık duygusu» olarak tarif ederler. Ayrıca psikolojide, «kontakt sempati doğurur» diye bir kanun vardır. Gerçekten de insanlar, maddî ve manevî münasebetler ve temaslar kurabildikleri varlıklara sevgi ve ilgi duyarlar. Bunun tabii bir neticesi olarak insanlar, daima sevdiklerine yakın ve onlarla beraber olmak isterler. Sevenler, birbirlerinden ayrı yaşamak istemezler. Bu gerçeği, yüce ve şanlı Peygamberimiz (O'na selâm olsun), «Kişi sevdiği ile beraberdir» hikmeti ile formüle etmişlerdir. Bu, dünyada da böyledir. Ötede de böyle olacaktır.

Türk-İslâm kültür ve medeniyetinde «Peygamber sevgisine çok büyük önem verilirdi ve verilmelidir. Bunun için çocuklarımıza, en küçük yaştan itibaren, her fırsatta, bu yüce sevgiyi vermeliyiz. Onlara, bunu kazandırmak için, O'nun şanlı hayat hikâyesini, ulvî yaşayışını, mucize ve menkıbelerini, çocuk dil ve idrakine yaklaşılarak tatlı ve sürükleyici bir üslûp ile sunmalıyız. Onların, saf ve temiz gönüllerinde «Resuller Resulüne» hayranlık, gencecik yüreklerinden ulvî bir heyecan uyandırmalıyız. O'nun «güzel adı»nı, «has adı»nı işittikleri an, ürpererek «selâm ve salât» ile coşmalarını temin etmeliyiz.

Şüphe ve tereddüdün kaynağı «sevgisizlik, aşksızlık» tır. Aksine, imanın ve ihlâsın kaynağı sevgi ve aşktır. Sevmediğimiz insanların sözlerini, davranışlarını, düşüncelerini şüphe ile karşılarız. Oysa, sevdiklerimize karşı kafamızı, gönlümüzü ve kapımızı ne kadar rahat ve kolay açarız. İnsanlar arasındaki «sevgi bağı»nı koparırsanız, aralarına şüphe, tereddüt, hatta düşmanlık tohumları ekmiş olursunuz. Bunun gibi. Peygamber sevgisi azaldığı veya yıkıldığı zaman, cemiyette din duyguları zayıflar, imanın yerini şüphe, kardeşliğin yerini kin ve düşmanlık alır. Bu sebepten olacak, yüce Peygamberimiz (S.A.V.) «Beni, kendinizden daha fazla sevmedikçe tam ve kâ-mil mânâda iman etmiş olamazsınız» diye buyurmuşlardır.

Sevgi sadece, yaşayanları birbirine bağlamaz, onun geçmişe uzanan kökleri, geleceğe dal budak salan kolları vardır. Aynı sevgide toplanan insanlar, birbirlerini de sevmiş olurlar. Yüce Sahabî Kadrosu, «Peygamber sevgisinde» o derece fânî olmuşlardı ki, tek bir gönül haline gelmişlerdi. Sahabî her şeyden önce «gönüldaş» olmuştu. Bu aşk ve sevgi ile kaynaşmışlardı, dünya ve ahiret kardeşi olmuşlardı. Bu sevgi ile güçlenmiş, kenetlenmiş, bütün «sahte ma-

butları» kırmış, eşi ve benzeri bulunmayan bir tek Allah'ın huzurunda omuz omuza durmuşlardı. Oysa, bu sevgide buluşmazdan önce halleri yamandı. Bu sebepten yüce ve şanlı Peygamberimiz, «Beni seven Allah'ı da sever,» diye buyurmuşlardır. Kişi, sevdiğinin sevdiğini de sever. Büyük kurtarıcımız, her şeyden önce Allah'ı sever ve O'nun sevgisinde en büyük mutluluğu bulurdu. Biz, Allah'ı tanımayı ve sevmeyi de ondan öğrendik. O'nun sevgisi olmasa idi, bizler Allah'a giden yolu nasıl bulacaktık? Peygamberimiz, Allah ile insan arasında muhteşem bir «sevgi bağı» olmuştur. O hem Allah'ın, hem de insanların ortak sevgilisidir. O hem «habibullah», hem de «Resulullah» tır.

Bizim imanımıza göre, Peygamber sevgisini kaybeden kişi. Allah'a olan sevgisini de, inananlara olan sevgisini de, Peygamber dostları olan «sahabiye» olan sevgisini de kaybeder Bu sebepten Ehl-i Sünnet büyükleri, Peygamber sevgisini, talim ve terbiyelerine esas olarak almışlardır. Bugün, İslâm dünyasında karşılaştığımız buhranda ve dağınıklıkta, bu sevgiden mahrum kalmanın payı pek büyüktür. Bu sevgiye doymamış aç gönüller, kendilerini “sahte kurtarıcılar”ın kin ve öfkesinde kaybetmiş bulunuyorlar.

RESULÜ EKREM'E HASRET

Kavurucu bir yaz mevsiminin ramazanında, susuzluktan dudakları kurumuş bir müminin iftar saatini bekleyişinden, hayır hayır derin yaralarından kan sızarak şehadet şerbetini içmeye yaklaşan bir mücahidin bir yudum serin suya iştiağından daha fazla bir hasret içindeyiz.

İnsan kâinatın hülâsası, sen ise bu hülâsanın ruhusun. Sen yaratılmasa idin, âlem yaratılmaya değmezdi. Bütün yüce değerlerin mihengi Sen'sin. Allah Seni varlığın ve değerlerin merkezi olarak yarattı. Varlık seninle mânâlandı.

Bu «dünya» seninle şereflendi. Şimdi, o, senin mübarek toprağını bağrında taşıdığı için, fezada şevkle dolaşmaktadır. Yaratıkların en aşağısı olan toprak, bile, Seninle nurdan daha aziz oldu. Senin dolaştığın Mekke toprakları, «Sûr üfürüldüğü zaman» tozlarını silkip kalkacağın Medine toprakları, üzerinde ve sinelerinde Seni taşımakta «mükerrem» ve «münevver» oldular.

Sen dünyamıza doğmadan önce, kızgın kumlara diri din gömülen genç kızların çığlıkları, vicdanları yakmıyordu. Burnu halkalı ve alnı damgalı köleler ümitsizdi. Kadınlar kocalarına, kocaları da Lafa, Uzza'ya, Hübel'e secde ediyorlardı. Fuhuş, kumar, faiz, ihtikâr, kan ve zulüm o dereceye varmıştı ki, zayıflar evlerine, «ehl-i kitap» dağ başlarına ve ıssız vadilere sığınmışlardı. Zâlimler ve şerefsizler, bütün makam ve mevkileri işgal etmiş ve şerefli insanlar yerlerde sürünüyorlardı.

Sen geldin, çığlıklar bitti, gözyaşları dindi, köleler hür oldu, kadınlar yüceldi, erkekler «sahte tanrıları» kırdılar, iffet, helâl kazanç ve kardeşlik yeniden doğdu. Hak, adalet şefkat «devlet» oldu. Mazlumlar, mağdurlar kuvvetlendiler. Zalimler, gaddarlar, alçaldılar, kahroldular. Garipler, sahipsizler, kimsesizler sende ve senin aziz kadronda sevgi, yakınlık ve kardeşlik buldular. Güçsüzler senin meclisinde güçlendiler, kendilerinde güç vehmedenler, «Hakkın karşısında» el bağladılar Mazlumlar senin şefkat ve merhametinde huzur ve tevazu buldular, zalimler senin heybetinle titrediler. Tebessümün, kimsesizlere cesaret verirken, mübarek alnında kabaran damarların zâlimlerin ödünü koparıyordu.

Sen, irtihalimden sonra «bana selâm gönderin, onu bana ulaştırırlar» diye buyurmuştun. Sana «yağmur taneleri sayısınca», «ağaçlardaki yapraklar miktarınca, denizlerdeki ve okyanuslardaki su

damlaları kadar» selâm sunuyoruz, bizim sevgili kurtarıcımız. Sana ne kadar muhtaç olduğumuzu biliyorsun. Sen «âlemlere rahmet olarak» gönderilensin, bizi terk etme. «İçimizdeki beyinsizler yüzünden bizi kahreder misin?» diyerek Allah’a yönelmeyi bize Sen öğretmedin mi? Bu mübarek ramazan gündüzlerinde ve gecelerinde Allah’a el açarak gözyaşları ile yalvaran müminlere, ötede olduğu gibi burada da şefaatçi ol. «İçimizdeki beyinsizler yüzünden» Allah’ın bizleri de zelil ve rüsvay etmesini, kahr ve perişan etmesini istemiyoruz.

Biz de Şâir Nizami ile birlikte şöyle sesleniyoruz:

«Ey Medine’nin gömleğini, Mekke’nin peçesini taşıyan güzel,
Güneş daha ne kadar gölgede kalacak?

Ay isen bize ışığından bir huzme gönder.

Gül isen bize bağından bir koku gelir.

Yolunu bekleyenlerin canları dudaklarına geldi, feryat elinden.

Ey feryatlara yetişen sevgili, atını başka diyarlara da sür.

Bu şeytanların üzerine ya bir «Ömer» gönder,

Yahut, bu savaş meydanına bir “Ali” yolla

Bizden ayrılığın yetişir, ulu günler yaklaştı, meclise koş.»

YÜCE SAHABİ KADROSU

Şanlı Peygamberimizi (O'na selâm olsun), hayatta iken ve peygamberlik vazifesini yaparken gören veya konuşan büyük küçük her mümine, bu imanını ölünceye kadar korumak şartı ile «sahabi» denir. Kâfir iken peygamberi görüp peygamberimizin vefatından sonra Müslüman olanlar ile «mürted olan» (dinden dönen) kimselere «sahabi» denemez. (Bkz. Ahmed Faruki Serhendi-Ashab-ı Kiram-1977, s. 7).

Ashab (yani sahabiler), «Muhacir» ve «Ensar» olmak üzere iki bölüm halinde mütalâa edilir. Muhacirler, putperestlerin zulmüne uğrayarak evlerini ve memleketlerini terk ederek Medine'ye göç eden, Ensar ise bunları bağırllarına basan Medineli sahabilerdir. Kur'an-i Kerim'de, Mekkeli ve Medineli bütün sahâbiler istisnasız methedilmişlerdir. Bu sahabi kadrosu istisnasız müminlerin en üstünleridirler. Allah'ın razı olduğu ve Cennet vaad edilen yüce kişilerdir. Bu sebepten hiçbir Müslüman şu veya bu sebeple bu yüce kişiler etrafında «dedikodu» yapmaz, yahut bu konuda yapılan hâince dedikodulara «kulak vermez». Biz, Peygamberimizi ve peygamberimizin yüce kadrosu olan bütün sahabiyi, istisnasız olarak severiz ve onlarla ilgili çirkin sözleri ve dedikoduları iğrenç buluruz Bakınız, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim Muhacir ve Ensar, bütün sahabi için ne buyuruyor: «(İslâm'da) **birinci dereceyi kazanan Muhacirler ve Ensar ile onlara güzellikle tabi olanlar** (yok mu?) **Allah, onlardan razı olmuştur. Onlar da Allah'tan razı olmuşlardır.** (Allah) **bunlar için -kendileri, içinde ebedî kalıcı olmak üzere- altlarından ırmaklar akan cennetler hazırladı. İşte bu ne büyük saadettir!**» (Bkz. H. B. Çantay -Kur'ân-ı Hakîm ve Meal-i Kerim Cilt 1, s. 295 - âyet, 100, Et-Tevbe Sûresi.)

Görülüyor ki, yüce Allah, istisnasız, bütün sahabiyi (Muhaciri, Ensarı ve onlara tabi olanları) üstün buluyor ve onlardan razı olduğunu açıklıyor ve onları en güzel şekilde mükâfatlandıracağını vaad buyuruyor. Bu durum karşısında hiç bir «mümin», şu veya bu sahabi etrafında «dedikodu» yapamaz, art niyetli iftiralara «kulak veremez» onları çirkin sıfatlarla anamaz. Allah ve Resulü'nün sevdiği ve hatalarını affettiği, her türlü günahı Allah'ın merhameti, mağfireti ile arınmış bu yüce kişilere «dil uzatmak» çok çirkindir. İmanı tehlikeye sokar. Bu sebepten yüce ve şanlı Peygamberimiz:

«Ashabıma dil uzatmakta Allahü Taâlâ'dan korkunuz!... Onları sevenler, Beni sevdikleri için severler» diye buyurmuşlardır.

Kur'ân-ı Kerim'in açık hükmü ile sahabî, İslâm'da daima «Birinci dereceyi kazanmış»tır. Sahabî olmayan hiçbir büyük, hiçbir velî onların «mertebeleri» ile mukayese edilemez. Onlar peygamberler hariç, insanların en üstünüdürler. Bu sebepten sevgili Peygamberimiz (S.A.S), «Ashabımın her biri, gökteki yıldızlar gibidir. Herhangisine uyarmanız, Allahü Teâlâ'nın sevgisine kavuşursunuz,» diye buyururlar. O halde onlardan her hangi birine düşmanlık eden ne tehlikeli yola girmiş demektir. Hiç şüphesiz, «Ashabın» da kendi arasında dereceleri vardır. Bunlar üstünlük sırasına göre Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali «Radıyallahü anhüm» hazretleridir. Bunlardan ilk ikisi «peygamberimizin kayınpederleri» son ikisi de «damatlarıdır. Bunlardan başka altı sahabî de daha hayatta iken peygamberimiz tarafından isimleri açıklanarak Cennet ile müjdelenmişlerdir. Böylece Cennet ile müjdelenen «on kişi» (aşare-i mübeşşere) Ashabın en üstünleri sayılmışlardır. Çocukken bu yüce kişilerin isimlerini şu beyit içinde bize ezberletirlerdi:

**«En evvelâ Ubeyde, sonra Cihar-ı Yaran,
Said ü Sa'd ü Talha, Zübeyr ü Abdürrahman.»**

Allah, hepsinden razı olsun ve gömümüzü bu yüce kişilerin sevgileri ile doldursun.

RAMAZAN VE İRADE TERBİYESİ

Oruç, her şeyden önce, Allah ve Resulünün emri olduğundan sırf bu emre iltifat etmek için tutulur. Bunun yanında oruçta maddî, manevî ve içtimâî bir çok fayda mülhaza etmek mümkündür. Esasen, bu konular, asırlardan beri İslâm ilim adamlarınca en güzel biçimde açıklanmış bulunmaktadır. Biz, Ramazan ve Oruç vesilesi ile İslâm'ın «irade terbiyesi» anlayışına işaret etmek istiyoruz.

Bilindiği gibi, irade, insanın şuurlu tercihleri demektir. İnsanda şuur, çok güçlü bir «otokontrol» unsurudur. Biz insanlar, hayvanlardan farklı olarak davranışlarımızı planlayabilir ülkü ve hedeflerimize göre sevk ve idare edebilir, kendimizle hesaplaşabiliriz. Oysa, hayvanlar, içgüdüleri ile hareket ederler, onlarda «şuurlu bir kontrol» ve dolayısı ile iradî davranışlar müşahade edemeyiz.

Belli bir seviyede zeki olan insan irade sahibidir. Ancak, daha önceki yazılarımızda da işaret ettiğimiz üzere, insanın iradesi «çatallı»dır. Yani insan, iyi ile kötü, doğru ile yanlış, güzel ile çirkin, helâl ile haram, hak ile batıl arasında yalpalar durur. Oysa, hayvanlarda içgüdüler, «belli uyarılar karşısında, belli ve kalıplaşmış» mekanik davranışları ifade ederler. İnsanda irade ise «çatallı bir yol ağzında uygun tercihi yapabilmek» demektir.

Peki, «Uygun davranış hangisidir?». İşte bu konuda, cemiyetlerin anlaşılmadığını görüyoruz. Yani iyi, doğru, güzel, helâl ve hak olan davranışlar ve tercihler hangileridir? İnsan nasıl hareket ederse kötü, yanlış, çirkin, haram ve batıl olan işleri yapmış olur? Bu sorular karşısında beşeriyet maalesef farklı düşünmekte ve inanmaktadır. İyiyi, doğruyu, güzeli, helâli, haklıyı ararken ortaktırlar, ancak bunları tarifte farklılaşıyorlar. Dolayısı ile iradenin terbiyesi lüzumunda birleşmekle beraber, «irade terbiyesinin şekli» üzerinde anlaşamıyorlar.

Bir hedoniste veya epiküriste sorarsanız, insana maddî zevk ve lezzet veren her şey iyidir, doğrudur, güzeldir. İnsanları, çeşitli perhizlere ve mahrumiyetlere sokarak ıstıraba sürüklemek doğru değildir. Mutluluk, insanı sevk ve idare eden fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik motiflerin tatmini ile gerçekleştirilir. Bu motifler üzerine konan her türlü «sansür» insanları mutsuz eder. İçgüdülerimizi nasıl ihmal edebiliriz? İrade terbiyesi içimizden geldiği gibi yaşamak elemektir.

Bir Budist'e sorarsanız, kişiyi mutsuz kılan «ego»sudur. Ego yahut «ben» cemiyetle temas neticesinde ortaya çıkan ihtiraslar ve kaptislerle gittikçe büyür, doyumsuz hale gelir, insanlarda «ego»

büyüdükçe, yaşamak ıstıraba dönüşür. Bu sebepten iyi bir Budist, iradesini kullanarak «ego»sunun istek ve ihtiraslarını yok etmeğe çalışmalıdır. Bu konuda başarıya ulaşmanın yolu da, cemiyetten uzaklaşmak inzivaya çekilmek, hayatı idame ettirmek için mümkün mertebe az yemek, az uyumak, az konuşmak, kısaca «ego»nun isteklerini «sıfıra» (Nirvana'ya) yaklaştırmaktır. Mutluluk budur.

Bir Katolik rahibi de, irade terbiyesini, içgüdüleri kontrol altına alınmasında, bazı konularda sınırlı, bazı konular da mutlak perhizlerle «netsin dizginlenmesinde» bulur. Bunlara göre de perhiz ve inziva irade terbiyesinde önemli rol oynayan değerlerdir. Katolik papazlar, mutlak bir «seksüel perhizi» fazilet bilirler.

İslâm'da irade terbiyesi bunlardan çok farklıdır. İslâm, içgüdülerimizi de, fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik motiflerimizi de inkâr etmez, insanlara ne mutlak perhizler, ne de «nefis köleliği» emreder. Hedonistler gibi nefsi başıboş da bırakmaz İslâm'da «nefis ile mücadele» emredilmekle beraber, «nefse zulmetmek» de menedilmiştir. «**Yiyiniz, içiniz fakat israf etmeyiniz**» ölçüsü içinde hareket etmemizi ve bunu yaparken «İslâm'ın koyduğu normlara» uymamızı emreder.

Psikanalistler. «insanın çatışmalı bir varlık» olduğunu pek kesin delillerle ortaya koymuş bulunuyorlar. İster ferdin şuurundan kaynaklansın, ister cemiyetin değerlerinden güç alsın, insanlar «kendileri He hesaplaşan» canlılardır. İnsanoğlu kendini, davranışlarını ve münasebetlerini ister istemez «otokritik» etmek ihtiyacındadır. Yani istesenez de istemesenez de «ego» ile «süper ego» karşı karşıya gelecektir. Bu bakımdan, hedonistlerin, «vicdanı ve içtimaî sansürsün karşısına çıkmaları hem mümkün, hem doğru değildir. Hedonistçe yaşayan bir cemiyetin fertlerinin «mutlu» olacağını sanmak gerçekçilik olmaz. Öyle bir cemiyette suçluluk ve günahkârlık duyguları artar, ihanetler, vefasızlıklar karşısında kalan kitleler ve fertler, tehlikeli telâfi yollarına sürüklenir. Alkol, uyuşturucu madde düşkünlüğü, intihar ve gözyaşı çoğalır. Bugün, kendini hedonizme kaptırmış cemiyetlerin, daha mutlu olduğunu savunmak mümkün gözükmemektedir. Bu sebepten biz, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Kerim'in «**insanların başıboş kalamayacaklarını**» belirten hükmünü, çok gerçekçi buluyoruz.

Öte yandan, Budizm'in ve Katolikliğin, içgüdülerimizi ve «motiflerimizi inkâr eden cemiyetten uzaklaşmayı, inzivaya çekilmeyi ve birçok konularda mutlak veya şiddetli perhizleri tavsiye etmesini de uygun görmüyoruz. İçgüdülerimiz ve diğer motiflerimiz, birer

kapris veya ihtiras değildir. Normal ve tabii ihtiyaçlarımızdır. Bunların tatmin edilmeyiş ile hem fert, hem cemiyet zarar görür. Unutmamak gerekir, normal ve tabii ihtiyaçlarımız, içtimai ve ahlâki tatmin yolları ve kanalları bulamazlarsa, anormalliklere ve sapmalara sebep olurlar. Bu sebepten İslâm'ın «nefsinize zulmetmeyiniz» tarzında ortaya koyduğu hükmü alkışlamamak mümkün değildir.

İslâm'da oruç, insanları yemekten içmekten ve diğer fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamaktan menetmek değildir. Bilâkis, biz Müslümanlar, Ramazanlarda daha güzel yemekler yer, şerbetler içer, temizliğe daha çok değer veririz. Ramazânda bizim için değişen sadece bir ay müddetle yemek saatleridir. Sahur mümkün mertebe geciktirerek ve iftarı mümkün mertebe erken yaparak oruç tutarız. Hayatımızı tehlikeye sokmadan, fizyolojik ihtiyaçlarımızı inkâr ve ihmal etmeden, sadece «imsak» vaktinden «akşamın ilk anlarına» kadar tatminde geciktiririz. Bununla, fert ve cemiyet olarak, Allah ve Resulünün koyduğu ölçüler içinde «nefsimizi kontrol» ederiz, İslâm'a göre, iradeyi terbiye etmek demek, yememek, içmemek, seksüel perhiz yapmak elemek değildir Bütün bunları ve diğer fizyolojik ihtiyaçlarımızı, belli normlar içinde kontrol altıncı almak demektir Her türlü israftan kaçınmaktır. Nefsin inkârı değil disiplin altına alınmasıdır. Ramazanın bir ay müddetle devam etmesi, nefsin disiplin altına alınmasına ve içgüdülerin kontrol edilmesine gerçekten fırsat verebilecek bir zamandır. Nitekim, Ramazanı müteakip, Müslümanlar, uzun müddet öğle yemeği yemek ihtiyacı duymazlar. Zaten, sevgili Peygamberimiz ve O'nun yüce kadrosu olan Sahabiler, bütün hayatları boyunca, mazeretleri olmadığı müddetçe, daima iki öğün yemek yemişlerdir. Bu «sünnet» gerek Selçuklu ve gerekse Osmanlılar döneminde Türkiye'de de yürütülürdü. Hâlâ, birçok kasaba ve köylerimizde bu «gelenek» devam etmektedir. Eskiden üzerlerine güneş doğmayan Müslüman-Türk çocukları, sabah namazından sonra ağzına bir kaşık bal veya benzeri bit tatlı alır mesaiye öyle gider, kuşluk saatinde ilk yemeği yer, öğle namazına kadar çalışır, namazdan önce biraz uyur (kaylûle yapar), hemen sonra abdest alıp namaz kılar, tekrar çalışmaya başlar, gölgesi iki boy oluncaya kadar çalışmasına devam eder, paydostan sonra ikindi namazını kılar, biraz dinlenir ve akşam yemeğini yerdi. Yemeği takiben akşam namazını kılar ve yatsıyı bekler idi. Ramazan, Müslümanları böyle bir günlük programa hazırlar.

RAMAZAN VE ZEKÂT

Müslümanlar için Ramazan, aynı zamanda zekât verme ayıdır. Zekât her zaman verilebilir, lâkin Ramazanda verilmesi daha iyidir. Kaldı ki, zekâtın Ramazan ayında verilmesini gerektiren başka bir sebep de vardır. Zekât, Hicret'in ikinci yılında ve Ramazan ayında Müslümanlara farz kılınmıştı. O zamandan bu zamana Müslümanlar, mühim bir mazeretleri olmadıkça, zekâtlarını bu ayda vermeyi tercih etmişlerdir.

İslâm'da zekât asla, devlete ödenmesi gereken bir «vergi» değildir. O İslâm'ın gerçekleştirdiği bir «sosyal güvenlik» ve «sosyal adalet» müessesesidir. Bizzat cemiyetin, fakr u zaruret içinde bulunan insanların hayat ve yaşayışını teminat altına olması demektir. Zekât, zenginlerin mallarından ayırıp vermek zorunda oldukları, nispeti önceden belirlenmiş ve müstahaklarına tevdi edilmesi gereken bir haktır. Zekât fakire, yoksula, zekât toplayan memura, esire, mücahitlere, borçlulara ve muhtaç yolculara verilir. Zekât, Müslümanlar arasında tesis edilmiş bir «sosyal sigorta»dır. İlmihal kitapları, zekâtı, «bir kimsenin tam mülkü olan nisab miktarındaki zekât malının, belli zamanda, belli miktarını, zekât niyeti ile ayırıp müstahak olan Müslümanlara verilmesi» olarak tarif ederler.

İslâm zekâtla cemiyetin, yakından uzağa doğru kendi mensuplarının hayat ve refahını bir ibadet aşk ve şuuru içinde temin etmesini «farz kılarak» bu vazifeyi İslâm'ın şartı haline getirmiştir. İslâm'ın koyduğu ölçüler içinde zengin sayılan her Müslüman, zekât vermekle mükelleftir. Ayrıca unutulmamalıdır ki, Müslüman bir cemiyette, bir Müslüman açlıktan ve sefaletten dolayı ölmüş olsa, zekât vermeyen veya zekât borcunu tam ödemeyen bütün zengin Müslümanlar, o kişinin katili olurlar.

Zenginler, altın, gümüş, nakit ve kâğıt paranın, sığır, koyun, keçi, deve manda, at... gibi hayvanların, ticaret mallarının ve toprak mahsullerinin zekâtının tayin edilen «nisablarına» göre ve şartlarına uyarak verirler. İslâm'da «öşür» toprak mahsullerinden verilen zekât demektir. Öşür vermek de farzdır. Zekât farzının ne suretle eda edileceği hususu ilmihal kitaplarında genişçe anlatılmıştır. Müslümanların bunları okuyup öğrenmesi gerekir. Unutmamak gerekir ki, farz olan şeyleri öğrenmek farzdır. Hiç şüphesiz İslâm devletinin zekâtın alınması müstahaklarına ulaştırılması hususunda vazife ve mesuliyetleri vardır. Tabii, böyle bir «İslâm Devleti» varsa...

İslâm'da faiz haram ve fakat zekât farzdır. Bilindiği gibi kapitalist sistemde, krediye ihtiyaç duyan çevrelere verilen mal ve para, kapitalistin lehine belli bir nisbette artış sağlar ve kredi alan kişi ve zümreler, bu ihtiyaçları dolayısı ile sömürülürler. İslâm'da, kredi, «karz-ı hasen» (faizsiz borç) olarak verilebilir. Bunun yanında zenginin mal ve parası üzerinden, bir yıl geçtikten sonra, ihtiyaç sahiplerine belli nisbette zekât vermek mecburiyeti vardır. İslâm ekonomi sisteminde, kredi ihtiyacının sömürülmesi ortadan kaldırıldığı gibi, çalışmayan para, durduğu yerde, zekâtla törpülenerek belli bir noktaya kadar küçültülür. Böylece sermaye piyasasının canlanması ile zekât arasındaki bağ daha iyi anlaşılmış olur. Zekât, parayı işletmeye teşvik eder. Aksi halde çalışmayan altın, gümüş ve nakit zekâtla yontularak piyasaya aktarılır.

Zekât, her şeyden önce bir ibadet olarak yerine getirilir. Bunun ötesinde sayısız sosyal ve ekonomik faydayı da bünyesinde taşır. Zekât aynı zamanda bir cihad ve gönüller kazanma yoludur da, o İslâm savaşçılarına verilebileceği gibi, gönlü İslâm'a yatkın ve kazanılabilecek kimselere de verilebilir, İslâm'da «Müellefe-i Kulub» olarak adlandırılan kimseler, böyledir.

FİTRE

İmam-ı A'zam'a göre ihtiyacından ve borçlarından fazla olarak zekât nisabı malı ve parası bulunan ve hür olan her Müslüman'ın Ramazan Bayramı'nın birinci günü sabahı, tan yeri ağarırken «fitre» vermesi vacip olur. Şafii, Maliki ve Hanbeli mezheplerine göre, bir günlük yiyeceği olanın fitre vermesi farzdır. İmam-ı Gazali, fitreyi zekât olarak değerlendirir ve «fitre zekâtı» olarak ödenmesini farz bulur, imam-ı Gazali, «Evi, elbisesi ve zaruri ihtiyaçları hariç, bayram günü kendine ve çoluk çocuğuna yetecek kadar yiyeceği olan bir kimsenin «Fıtır Bayramı» (Ramazan Bayramı) gecesi yedikleri şeyin cinsinden «bir sa'» vermesi farz olur.» diyor (Bkz. İmam-ı Gazali - Kimya-yı Saadet- (A. F. Meyan) s. 143).

Fitre arpa, buğday, üzüm, hurma olarak verilebildiği gibi, bunların bedeli olan altın, gümüş ve nakit para olarak da ödenebilir. İslâm'da fitrenin ölçüsü bir «sa'»dır. Bu bir hacim ölçüsüdür. Prensip olarak «sekiz normal avuç mercimeğin» hacmine eşittir. Hanefi âlimlerine göre aşağı yukarı 1750 grama, Maliki, Hanbeli ve Şafii imamlarına göre de aşağı yukarı 2335 grama muadildir. Fitre, verilecek metanın cinsine göre, bu ölçüler içinde mütalâa edilir. Eğer nakit olarak verilecekse bu emtianın o günkü piyasa değerlerine göre hesap edilir. İmam-ı Âzam'a göre, değeri çok olan «meta üzerinden» fitre vermek daha iyi olur. Meselâ ülkemizde hurma ve üzümün değeri buğday ve arpadan daha fazladır. Gücü yetenler, buna göre hareket etmelidirler.

Her şahıs için «bir fitre» verilir. Aile reisi, bakmakla mükellef olduğu kimselerin (baba, ana, oğul, kız evlâtlık ve himayesine aldığı kimselerin) fitresini vermek zorundadır. Eğer, evin hanımı kendi zekâtını kendi verirse daha iyi olur, kocasının vermesi de caizdir. Fitreyi, özürsüz olarak, bayramdan sonraya bırakmak caiz değildir. En iyisi, bayramın birinci günü fitreyi bayram namazından önce veya sonra ihtiyaç sahiplerine ulaştırmaktır.

Fitre yakından uzağa (yani bakmakla mükellef olmadığı akrabadan başlayarak, muhtaç komşular, hemşehrilere, daha sonra diğer şehirlerdeki Müslüman muhtaçlara) verilmelidir. Fitre de zekât gibi, fakire, yoksula, esirlere, borçlulara, yolculara muhtaç öğren-cilere, Allah yolunda savaşınlara... verilir.

Özürlerine binaen oruç tutamayan Müslümanların da, tutamadıkları her oruç için birer «sadaka-i fitır» vermesi gerekir. İhtiyarlar, hastalar, loğusa ve hamile kadınlar, süt emziren anneler yolcular... şayet oruçlarını eda edemeyecekler ise «sadaka-i fitır» verirler.

Fitre de zekât gibi fakir ve fukaranın hakkıdır. Bir «sosyal adalet» ve «güvenlik» yüklediği bir mükellefiyettir. Allah'a ibadet gayesi ile yapılan bu içtimâî yardımların, cemiyet hayatında büyük bir değeri vardır. Sosyal dayanışmayı güçlendirdiği gibi sefaletin yok edilmesini temin eder. Refahı yaygınlaştırır, cemiyette barış ve huzur sağlar. Bu sebepten, şu veya bu müessesenin, bu değerli ibadeti maksat ve hedefinden saptırmaya çalışması hoş görülemez. Fakir ve fukaranın hakkı, çeşitli hile ve tertiplerle halkın elinden alınarak çarçur edilemez. Her Müslüman fitre ve zekâtını, dinin emir ve ölçüleri içinde ihtiyaç sahiplerine ulaştırmak hak ve hürriyetine sahip bulunmaktadır. Hele, İslâm'ın mukaddes ölçüleri ile ve yüce «şariat»ı ile alay eden ve fakat fitre ve zekât söz konusu olunca, sinsî bir riyakârlıkla Müslümanlara dalkavukluk yapmaya kalkışan kişi ve müesseselere hiçbir Müslüman yardım etmek zorunda değildir.

Fitre ve zekât, Müslümanlar arasında adalet, güven ve dayanışına doğuran ve yüce İslâm şariatının emrettiği bir ibadettir.

KADİR GECESİ

Yüce ve şanlı Kitabımız Kur'an-ı Kerim'de «Kadir Gecesi», bütün gecelerden daha aziz tutulur, onun «bin aydan daha hayırlı» olduğu bildirilir. O gece, adeta her iki dünyanın birleştiği gündür. O gece «fecd vaktine» kadar melekler, ruhlar ve müminler, dua ve niyazlarında iç içe kaynaşan bir nur yumağı meydana getirirler: Kadir Gecesi, mukaddes ve mübarek bir ayın «özü»dür, hülasasıdır. Bu gecenin feyzine ve bereketine kavuşanlar Yunus Emre gibi kendinden geçer, aşk ve vecd ile «Ballar balını buldum, kovanım yağma olsun» diyerek sokağa fırlar.

Kadir Gecesi için, büyük veli imam-ı Rabbani Hazretleri Mektubatı'nda (162. Mektub'ta) şöyle buyuruyor: «Bu aydaki iyiliklerin, bereketlerin hepsi Allahü Tealâ'nın zâtındaki üstünlüklerin tamamı da, kelâm sâininde bulunmaktadır. Kur'an-ı Kerim, bu kelâm sâininde bulunmaktadır. Kur'an-ı Kerim, bu kelâm şanınin hakikatinin hepsinden hâsıl olmuştur... Bu sebepten Kur'an-ı Kerim ile bu mübarek ay arasında tam bir bağlılık vardır... Bu bağlılıktan dolayı Kur'an-ı Kerim, Ramazan ayında indirildi. Kadir Gecesi, bu aydadır. Kadir Gecesi, bu ayın özü ve çekirdeği gibidir. Ramazan ayı da -Bu özü ve çekirdeği içinde koruyan bir meyvenin- kabuğu gibidir.»

Ramazan ayı tam bir Kur'an-ı Kerim ayıdır. O ay boyunca müminler Kur'an-ı Kerim'i hatmederler (baştan sona kadar okurlar). Camilerde güzel sesli hafızlar ve onları çevreleyen cemaatin vecd hali, bize «Asr-ı Saadet»ten kokular getirir. Bu «kutlu cemaat» öbek öbek dünyanın her yerinde aşk ve heyecanla teşekkül eder. Kur'an-ı Kerim, bugün yeryüzünde tahrif edilmemiş, saptırılmamış tek vahiy Kitabıdır. Bunun yanında, bugün dünyada aynı dil ve aynı yazı ile okunan ve dinlenen yegâne kitaptır Kur'an-ı Kerim'in metni, dili ve yazısı üzerinde oynanmak istenen bütün kötü niyetli oyunlar, Allah'ın vaadine uygun olarak hep hüsrana neticelenmiş ve Allah'ın Kitabı, bütün ihtişamı ile ebedî bir feyiz ve bereket kaynağı olarak evlerimizde en müstena köşesinde ve hafızların di-mağında korunmuştur, korunmaktadır ve ebede kadar korunacaktır.

Her Ramazan'da Kur'an-ı Kerim, bütün mümin gönüllerde ve dillerde durmadan yenilenir. Her Kadir Gecesinde, inananlar, yeniden melekler ve ruhlarla kaynaşarak Kur'an-ı Kerim'in aydınlığında yıkanarak arınırlar. Ramazan ayında ve Kadir Gecesinde kılınan nafile namazlar, yapılan zikirler verilen sadakalar başka ay

ve günlerdeki «farzlar» gibidir. Bu ayda oruçlulara iftar vermek, müminlerin işlerini kolaylaştırmak, yüklerini hafifletmek, büyük sevaptır. Bu ay ve günde Müslümanlar, sevgili Peygamberimizin ve kâinatın efendisinin «ahlâkı ile ahlâklanmaya» çalışırlar, ona benzemek için çırpınırlar. «Ufuk insana» doğru yol almaya, yani sonsuzluğu kucaklamaya özenirler. Gerçekten de O'na yaklaşmak insanlığa yaklaşmak, O'ndan uzaklaşmak ise mahvolmak demektir.

Tıpkı O'nun gibi yaşamak zordur; ancak onun yaptıklarını, söylediklerini ve yaşayışını bilmek ve elimizden geldiği kadar onları yapmaya çalışmak gerekir. Peygamberimiz, Ramazanları bir bayram sevinci ile karşılar, onu gece ve gündüz değerlendirir. Bilhassa Ramazanın son on günü içinde ibadetleri zikirleri ve sadakaları pek çok olurdu. Şefkat ve merhamet duyguları bütün ihtişamı ile fakirleri, sahipsizleri, hasta ve düşkünleri kucaklardı. Sıcak çöl günlerinde bile Ramazanın doğurduğu açlığı ve susuzluğu, Allah'a ibadet zevk ve heyecanı ile büyük bir nimet bilirdi. Ramazan'da, iftarı erken ve sahurı geç yapmayı severdi. Bu haliyle «beşerin acizini» duyarak Rahman ve Rahim olan Allah'a sığınırdı... Bize de öyle yapmamızı tavsiye ederdi.

İSLÂMİYET VE TÜRKLER

Türkler, en eski devirlerden beri «muvahhit» olan, yani «tek Tanrı'ya inanan bir millettir. Türk milletine, zaman zaman İran ve Hindistan'dan bulaşan Şamanist, Budist inançlara, hattâ Yahudi ve Hristiyan itikatlarına rağmen o, daima kültürünün özünde «muvahhit» olma esprisini korumasını bilmiştir.

Türkler, asırlarca hep İslâmiyet'i aramış gibidir. Daha önce denediği hiçbir «din» Türk'ün vicdanını tatmin etmemişti. Türkler herhangi bir baskı altında kalmaksızın temiz ve hür vicdanları ile İslâmiyet'i seçtiler, sekizinci yüzyıldan sonra, dalga dalga bu dine katıldılar.

Tarihte hiçbir millet bu kadar iştiaqla, bu kadar büyük dalgalar halinde yeni bir dine koşmamıştır. Muvahhit Türk Milleti, İslâmiyet'te «tevhid»in en muhteşemini bulmuş, onunla coşmuş ve âdeta kendinden geçmiştir.

Karahan Hakanı Abdülkerim Satuk Buğra Han İslâm'la şereflenen ilk Türk hakanı olmuştur. Türk-İslâm Ülkücüsü için bu hakanın ismini yaymak ve genç vicdanlara heyecanla işlemek vazifesi düşer. Bu yüce hakanın adı asla unutturulmamalıdır.

Türk milletinin vicdanında yatan menkıbelere göre, Abdülkerim Satuk Buğra Han İslâmiyet'i rüyasında bizzat şanlı kurtarıcımız olan Peygamberimizden öğrenmiştir. Milleti ise kendisine itirazsız uymuştur. Böylece İslâm'a 10. yüzyıldan itibaren çok büyük dalgalar halinde katılan Türk milleti, 11. yüzyıldan itibaren İslâm dünyasının siyasi lideri oldu. Tuğrul Bey «Sultan'ül-Müslimin» ilân edildi. 16. yüzyılda da Yavuz Sultan Selim Han ile de «Resul-ü Ekrem»in «halifesi» yani kutlu vekili olmakla şereflendi.

Nihayet, Türk, İslâmiyet ile o derece kaynaştı ki, Avrupalı, İslâmiyet'e, «Türk'ün Dini» demeye başladı. Daha sonra imparatorluğumuzu yıkmak isteyenler, bu sefer yüce dinimize «Arap'ın Dini» diyerek, güya millî hislerimizi rencide ederek bizi, yüce dinimizden soğutmak istemişlerdi. Oysa, yüce Peygamberimiz bu «İlâhi dini» Arap bedevilerine kabul ettirmek için ne kadar zahmet çekmişlerdi. Hiç şüphesiz, İslâmiyet, şu veya bu «kavmin» dini değildir. O bütün insanlığın haysiyetini kurtarmak için, Allah'ın «âlemlere rahmet olarak» gönderdiği âlemşümul ve ilâhi bir dindir. Her ırk, kavim ve her fert karakterini ve şahsiyetini kaybetmeksizin bu dine girebilir. Hiç kimseye bu konuda bir imtiyaz verilmediği gibi, engel olma yet-

kisi de verilmemiştir. Bütün bunlarla beraber, İslâmiyet, milletler-arası bir din olmayıp milletler-üstüdür. Yani İslâm international değil, universaldır. Bunlar arasındaki farkı daha önceden belirtmiştik. İslâmiyet'i kabul etmekle milletler yok olmaz. Aksine güçlenir.

İslâmiyet, milletleri inkâr etmez, aksine milleti, nitelikleri içinde tutarak geliştirir. Millî kültürü ve müesseseleri, kendi inanç ve ölçüleri içinde yeniden bir terkibe zorlar. Ondaki küfrü atar, ancak millî şahsiyeti korur. İslâmiyet, kendine aykırı olmamak şartı ile «örfe» (Töre'ye) uymayı emrettiğinden milletin üslûbunu yansıtır. Din, sosyal yapıyı bütününü ile etkilediği halde, milletin şahsiyet ve üslûbunu inkâr ve ihmal etmez. Bilâkis, millî şahsiyeti ve üslûbu, getirdiği iman, aşk, aksiyon ve disiplinle gelişmeye götürür.

İSLÂMİYET, kültür ve medeniyetlere şekil ve ruh veren bir «üst-sistem»dir. Bu terimi sosyolojiye P. Sorokin getirmiştir; kültür ve medeniyetlere yön veren ve zamana hâkim «dünya görüşü» olarak anlaşılabilir.

Evet, İslâmiyet çeşitli kültür ve medeniyetlere biçim veren bir «üst sistem» olarak millî şahsiyete millî değerlere millî töreye önem verir, ancak bunu yaparken kendi gerçeğine aykırı olanlarını ayıklar, sivri noktaları törpüler, Türk millî kültürü, müesseseleri ve töresi, en az bir yıldan beri, İslâmiyet'le iyice kaynaşmıştır. Böylece asla vazgeçemeyeceğimiz Türk-İslâm Medeniyeti doğmuş bulunmaktadır. Ayrıca, bizi bu «medeniyetten» koparmak isteyen ve iki yüzyıldan beri tezgâhlanan oyunları da biliyoruz.

İslâmiyet'ten gayri dinlere katılan Türk boyları, maalesef millî kültürlerini kaybederek silinip gitmişlerdir. Hristiyan olan Hazarlar, Peçenekler, Uzlar, Kumanlar, Macarlar, Bulgarlar... kısa zamanda Türklüklerini kaybetmişlerdir. Öte yandan Tobgaçlar, Budizm'in tesiri ile Çinlileşmişlerdir. Oysa, Müslüman olan Türkler, yalnız İslâmiyet'e hizmet etmekle kalmamışlar, millî şahsiyetlerini koruyarak dünyanın en güçlü devletlerini kurmuşlardır. Türklüğün İslâm'la kaynaşması hem Türk dünyasına, hem İslâm dünyasına karşılıklı faydalar sağlamıştır. Bilhassa Selçuklular ve Osmanlılar döneminde Türk Milletinin ilimde, sanatta din ve ahlâkta gösterdiği gelişme kurduğu büyük medeniyet bütün dünyada hayranlık uyandırmış, tarihin çehresini değiştirmiş, bugünkü birçok medeniyete ışık tutmuştur.

Öte yandan Türklüğün İslâm âlemine ve medeniyetine büyük hizmetleri olmuştur. Hizmetin siyasî ve askerî yönü yanında bizzat din hayatına olan yardımı çok önemlidir. Türk dünyasında İmam-ı

A'zamlar, İmam-ı Maturidiler, İmam-ı Buhariler, Büyük mutasavvıf Ahmed Yeseviler, İmam-ı Gazaliler Nizam'ül-Mülkler, Mevlânalar, Yûnuslar Hocaade Efendiler, İmamı Birgiviler, Ahmet Cevdetler... gibi din uluları yetişerek, kitaplığımıza binlerce cilt değerli eserler kazandırdılar, yeni ihtiyarlara, yüce dinimizi mecrasından saptırmadan, çözüm yolları buldular, devletimizi ve milletimizi «devrin en ilerisine çıkarmayı» başardılar. Türkler, İslâm'a hizmet eden en büyük millet olma sıfatını gerçekten hak etmişlerdir. Peygamberimizden ve yüce «sahabî kadrosundan» sonra, bu sıfat gerçekten Türk milletinin hakkıdır.

Bugün, yukarıda adlarını saydığımız, büyük cedlerimizin kitapları, kitaplıklarda küflenirken ve genç nesiller, çeşitli tertiplerle bu kitapları okumak ve anlamak imkânlarından mahrum edilmişken, piyasada ne idüğü belirsiz kişilerin kitap ve yazıları dolaşmaktadır. Sanki Türk Milleti yeni «ihtida etmiş (Yeni Müslüman olmuş) gibi «nevzuhur» sahte müçtehitlerin kitapları genç nesillerin ellerine veriliyor. Maalesef ülkemizde İbni Teymiyye, Abdülvahab gibi sapıkların fikirleri, Farmason Cemaleddin-i Afganî, Muhammed Abdüh'un görüşleri, yine masonların kontrolünde bulunduğunu önceden bildirdiğimiz «Müslüman Kardeşler» teşkilâtına bağlı yazarların kitapları veya İran'dan kaynaklanan «Fars Emperyalizmine» ait eserler «din adına» okunmaktadır.

Öte yandan ecdadımızın meydana getirdiği eserler, yalnız Türk dünyasına değil, bütün İslâm dünyasına, İslâmiyet'i yeni baştan ve dosdoğru öğretecek temiz ve berrak kaynaklar durumundadır ve ne yazık ki gözlere ve dimağlara kapalıdır.

BOZKURT, HİÇ BİR ZAMAN TÜRK'ÜN TOTEMİ OLMAMIŞTIR

TOTEM, «klan döneminde» bulunan toplumların bir bitki veya hayvanı kutsal sayarak tapınması demektir. Bazı amatör tarihçiler ile kafasını E. Durkheim sosyolojisine teslim etmiş yarı aydınlar, Türk Tarihi'nin derinlemesine ve geniş bir tahlilini yapmadan Türk'ün de bir «klan» dönemi yaşadığını farz etmişler ve destanlarımızda adı sık sık geçen «kurdu» yahut «bozkurdu» eski Türklerin «totemi» sanmışlardır. Oysa, bugün bile sürülerin dolaştığı Anadolu yaylalarında yine en çok «kurt» hikâyeleri anlatılır. Bozkurt, coğrafyamızın kültürümüze kazandırdığı bir motiftir.

Yabancı tarihçilerin ve sosyologların çizdiği «gelişme modellerine» göre milletimizin tarihi ve sosyolojik yapısı kavranamaz. Türk milletinin tarihi ve sosyolojik gelişimi bizzat Türk ilim adamlarınca incelenmelidir. Tarihimiz ve kültürümüz bedavacı, taklitçi hazırlapçı, «yabancılaşmış aydınlardan» kurtarılmalıdır.

Memnuniyetle belirtelim ki, bu tip çalışmalara Türkiye'mizde başlanmış bulunmaktadır. Bu konuda, çalışmalarını ve yayınlarını şükranla karşıladığımız değerli bir ilim adamımız mevcut bulunmaktadır. Bu değerli tarihçi ve mütefekkirimiz, Prof. İbrahim Kafesoğlu'dur.

Bu ilim adamımıza göre, Türk tarihinin en eski devirlerinde bile kurdun «ata» tanınmasına rağmen, Türklerde «totemcilik» asla olmamıştır. «Çünkü, totemcilik sadece, bir hayvanı ata tanımaktan ibaret değildir. Bir inanç sistemi olarak onu içtimai ve hukuki cepheleri de vardır ki, sistemin yaşaması için bu şartların tamam olması icap eder.»

«Totemcilikte ana hukuku carî iken, Türk ailesi esasta, baba hukuku'nun ağır bastığı pederi karakterde idi. Bir klan dini olan totemcilikte mülkiyet ortaklığı olduğu halde, Türklerde, hususî mülkiyet büyük rol oynuyordu. Totem inancında, aynı toteme bağlı olanlar (sıhrî bir bağ ile) birbiri ile akraba sayılır. Hâlbuki Türkler'de kan akrabalığı vardır. Totemci klanda asalak ekonomi (avcılık ve devşirme) bulunurken, Türk ekonomisi, hayvan yetiştiricilik ve ziraat üzerine kurulu idi. Totemci topluluklarda, her klanın «ata tanıdığı» ayrı bir totemi bulunur. Türkler'de ise «bütün bir kavmin» kutlu saydığı (sembolik) bir hayvan mevcuttur.»

Kafesoğlu, şöyle devam eder: «Türkler'de kurdun saygı görmesi, ise, yüz binlerce baş sürülerin otladığı bozkırların korkulu hayvanı olmasından ileri geldiği düşünülebilir ki, bunun temelinde dinî bir

tasavvur keşfetmek müşküldür. Kurt efsanesinin toplayıcı vasfa sahip bulunması klanları birbirinden ayıran ve karşı karşıya koyan totemcilik anlayışına aykırı düşmektedir. Klanda her fert totemin adını taşır (fertlerin ayrı ayrı adları yoktur). Türkler’de kurt her ferdin, her ailenin ayrı adı vardır. Eski Türkler’de kurtara’nın yaşadığı yer olarak kabul edilen mağarada, törenler tertiplemek geleneği kurdun vücudu ile ilgili değil, mazisi karanlıklara karışmış eski bir hatıranın canlandırılması ile ilgilidir. Nihayet, klan, totemine tapındığı halde, Türkler’de kurda tapınmaz.» (Bkz. Türk Dünyası el Kitabı Kültür ve Teşkilât adlı makale. Prof. İ. Kafesoğlu, s. 769, yıl: 1976).

İ. Kafesoğlu’nun bu objektif ve ilmi tespitleri, E. Durkheim’in çizdiği gelişim modelinin Türk Tarihi’ne ve kültürüne uygulanamayacağını ispat etmekle kalmaz, bazı art niyetli ve maksatlı Türk düşmanlarını da müşkül duruma düşürür.

«ŞAMANLIK» MESELESİ

Bazı Batılı yazarlar, sırf İslâm'a olan düşmanlıkları sebebi ile «Türkün millî dini Şamanizm'dir» yalanını uydurmuşlardır. Bununla güya, bizi millî duygularımızı okşayarak -hâşâ- «Arab'ın Dini» dedikleri âlemşümul İslâmiyet'ten koparmayı planlamışlardır. İftiharla belirtelim ki, hiçbir Türk milliyetçisi bu oyuna gelmemiştir. Bununla beraber, bu propagandalar hâlâ devam etmekte, Türk -İslâm Ülkücülerine karşı kin ve husumet dolu çevreler, «Millî vicdan»da tereddütler doğurmaya çalışarak «milliyetçi dirilişi» en azından geciktirmek istemektedirler.

Biz bu konuda da yine değerli tarihçi ve mütefekkir Prof. İbrahim Kafesoğlu'nu dinleyelim: «Bozkırlar sahasındaki dinî inançların Şamanlığa bağlanması âdet haline gelmiştir. Eski Türk inancının Şamanlık olduğu kanaati, geçen asrın ikinci yarısında, Orta -Asya Türkleri arasında yapılan araştırmalar neticesinde iyice yerleşmiştir. Gerçekten, bilhassa Yakutlar ile Altaylılar daha uzun zamandan beri, bu inanca bağlı görünmektedirler. Ancak, buralarda, dünyanın ve insanın yaradılışı ile ilgili rivayetlerden hiçbiri, Türkler'in kendi düşünce mahsulü olmayıp, çeşitli dinlerden gelen tesirlerin birbirine karışmasından meydana çıkmış ve tasavvurlar örgüsüdür» diyen tarihçimiz, Şamanlığın eski çağların ve ilkel toplulukların hayatında çok sık rastlanan, dinden ziyade sihir karakteri bulunan, Türk dünyasına sonradan bulaşan inançlar olduğunu belirtir. Tarihçimiz, esasen Eski Türkler'de «din adamı» mânâsına «şaman» değil, «kam» sözünün kullanıldığını ve «şaman» sözünün Hint-İran menşeli olduğunu ortaya koyar. (Bkz. Türk Dünyası El Kitabı, Kültür ve Teşkilât adlı makale, Prof. İ. Kafesoğlu, s.770-771.)

Görülüyor ki, Eski Türkler, ne totemist, ne putperest ne de Şamanlık adı verilen bir«millî dine» sahip idi. Prof. Kafesoğlu, yukarıda belirttiğimiz eserin 772 ve 773. sayfalarında bu konuda şunları yazar: «Bozkır Türk topluluğunun asıl dini Gök-Tanrı dini idi. Eski çağlarda, başka hiçbir kavim ile iştiraki olmayan bu inanç sisteminde Tanrı, en yüksek varlık olarak itikadın merkezinde yer almıştır. Yaratıcı, tam iktidar sahibi, aynı zamanda «semavi» mahiyeti olup çok kere «Gök-Tanrı» adı ile anılıyordu.» Tarihçimiz, bu konuda birçok yabancıнын tespitlerini de ortaya koymakta, bu arada Türk ülkelerini gezen Müslüman Arap seyyahı İbni Fadlan'ın, bizzat kendi müşahedelerine dayanarak Türkler'in «BİR TANRI»

dediklerini, Gök-Türk döneminde, Türkler'in ateşe suya toprağa tazim etmekle beraber, yalnız yerin ve göğün yaratıcısı olan «BİR TANRI» ya tapındıklarını açıklar.

Bu açıklamalar gösteriyor ki, Eski Türkler'in, inanç itibarı ile âdeta İslâmiyet'e hazır olduklarını, bazı Şamanist bulaşmalara rağmen «muvaahhit» kaldıklarını kabul etmek zorundayız. Bu durum bize şu kanaati de vermektedir: Türk illerinde, şu anda adını ve adlarını bilmediğimiz bir veya daha fazla peygamber (yalvaç) gelip geçmiş olabilir. Nerede «tevhid»in nuruna rastlansa, orada bir peygamber soluğu dolaşmış demektir.

Bugün, Türk milliyetçiliği din olarak Allah ve Resulünün muhteşem çizgisinde yürümektedir, «Allah'tan başka ilâh yoktur» diyen Türk milliyetçilerine «Şamanist» diyenler, Allah'a hesap veremeyeceklerdir.

İSLÂM'DA RUH

Bugün, «psikoloji» ve «ruh» kavramları, Batılı filozofun ve ilim adamının sözlüğünde, bizim anladığımız mânâ ve muhtevadan çok uzaktır.

Halkın dilinde, sırf bir teşbih gayreti ile kullanılan «tuz ruhu», «nane ruhu» sözleri, İslâm'daki ruh kavramına ne kadar uzaksa, Batılının «ruh» anlayışı da bize öylece uzaktır. Bütün şekilleri ile Batı düşüncesi, ne hikmetse bir türlü ruhu kavrayamadı, maddeyi ruha, ruhu maddeye irca etme «çelişmesinden» kendini kurtaramadı. O, «psyche» derken asla bizim bildiğimiz ruh'tan söz etmiyordu. Bu sebepten kurduğu «psikoloji», «ruhsuz» bir ilim olmaktan kurtulamadı. İleride bu psikoloji telâkkisini gözden geçireceğiz.

İslâm ruhiyatçıları (psikologları), bilhassa İmam-ı Gazali, Batı'da düşülen bu kavram kargaşalığının bizim dünyamızda doğuşunu önlemişlerdir. Onlara göre, «İnsanî ruh», mahiyet itibari ile «nebatî ve hayvanî ruhtan» ayrılır. Bir bakıma, bitkiler de, hayvanlar da insanlar gibi «canlı»dırlar. Ancak, canlılık ile ruh aynı mânâda kullanılamaz. İslâmiyet'te «ruh»un ÇOK hususi bir mânâsı vardır. Kur'an-ı Kerim'de bu konuda şöyle buyrulur: «**Ve sana ruhtan sorarlar. Onlara de ki, ruh Rab'bimin emrindedir.**» (İsra Sûresi, âyet, 85). Buradan da görüleceği üzere, İslâm'da ruh, Batılı filozof ve psikologun sandığı gibi «organizmanın fonksiyonları», yahut «dimağın ürünü» değildir. O, ilâhî ve Rab'bani emirler cümlesindedir.

İslâm dini, varlık âleminin üç kategoride inceler: 1- Âlem-i Halk, 2- Âlem-i Emr, 3- Âlem-i Zât.

Âlem-i Halk, yaratılmışlar âlemini ifade eder. Bu âlem de bulunan varlıklar üç boyutlu ve ölçülebilir varlıklardır, kemmiyet ifade ederler. Zaten, Arapça'da «halk» sözü, hem yaratık hem de ölçülebilir varlık mânâsında kullanılır.

Âlem-i Emr, yaratılmış olmakla beraber, ölçüye, tartıya gelmez, bölünme ve terkip kabul etmek keyfiyet halindeki tecellilerdir.

Âlem-i Zât, bizzat Allah'ın zât ve sıfatlarını ifade eden, «halk» ve «emr» âlemlerini varlığı ile var eden ve ayakta tutan Mutlak Varlık'tır. Her türlü kemmiyet ve keyfiyetin sahibidir yaratıcısıdır. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur. Biliniz ki, halk ve emir O'nundur.» (A'raf Sûresi, âyet, 7)

Bu mânâsı ile «ruh» sadece insanda vardır, mahiyetini çözemediğimiz bir «iç aydınlığı» gibidir. Sanki, şuur, ruhun insan dimağına açılan penceresidir, bir «iç göz» bir «kalp gözü»dür. Oysa, dilimizde «canlılık» kavramı, ölçülebilir, gözlenebilir, derecelendirilebilir fiziko-şimik, fizyolojik ve biyolojik ilişkilerin nizamını ifade eder. Organizma ölmekle canlılık biter, dinimize göre, ruh, «organizmanın fonksiyonu» ve «beynin ürünü» olmadığından, «rabbani emirler cümlesinden» olduğundan, organizma ölüp bir “emirler cümlesinden” olduğundan, organizma ölüp bir kül yığınınına dönse bile, ruhun varlığı, ilâhî ve Rabbani iradeye bağlı olarak devam eder. Kaba bir benzetme ile denebilir ki, radyo alıcısının kırılması yahut bozulması durumunda, nasıl ki, radyo vericisinden gelen «dalgalarda» yok olmazsa, ruh da, organizma ölmekle yok olmaz. O, Allah diledikçe devam eder... Ruhumuza ebediyeti vaad eden Allah’a hamd olsun. Bize «ebedî hayatı» ancak O verebilir.

BATI'DA PSİKOLOJİ ÇIKMAZI...

Batılı psikolog, «ruh» (psyche) sözünden ne anladığını ortaya koyamadan «psikoloji» yapmak istedi. Bu duruma gelince de ya ruhu inkâr etti, yahut ruhî tezahürleri sosyolojik ve fizyolojik olaylar biçiminde ele almaya yöneldi. Böylece de «mahiyetini bilmediği ruhu» inceleme işini «metafiziğe» bırakarak işin içinden sıyrılmaya çalıştı. Hattâ, meşhur pozitivist Auguste Comte, psikoloji diye bir ilim olamayacağını ileri sürdü, ferdî ruhu inkâr etti, bütün ruhî değerlerimizi «kollektif ruhun» ürünü saydı. Öte yandan psikoloji» adı altında -ruh ve ruhî tezahürler inkâr ve ihmal edilerek- yapılan araştırmalar ve bu araştırmalara bağlı olarak geliştirilen eğitim ve öğretim programları «ilim adına» materyalizme hizmet ediyordu. Ruhsuz bir «ruhiyat», genç dimağlara şırınga ediliyordu.

«Ruhun mahiyetini bilmiyoruz, o halde onu inceleyemeyeceğiz» diye kendine mazeret arayan zihniyet, sanki madde ve enerjinin mahiyetini biliyormuş da ona göre hareket ediyormuş gibi davranıyordu. Oysa, bugün dahi, maddenin de, enerjinin de, hayatın da, ruhun da sırrı çözülememiş ve mahiyeti anlaşılamamıştır. Zaten, ilim yapma çabası, bu sırrı ve düğümü çözmek içindir. Fizik madde ve enerjinin, biyoloji hayatın, psikoloji de ruhun sırrını çözmeye yönelmek çabalarımızı ifade eder. Bu konuda başarı ise ayrı meseledir. Elbette bu konularda ilmi araştırma yapmak diğerlerine nazaran daha zordur, ama imkânsız değildir.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, «İnsana ruh hakkında çok az bilgi verilmiştir» diye buyurur. (Bkz. İsrâ Suresi, âyet, 85) Gerçekten de, insanların ruhu tanımak için göstereceği çabanın semeresi, diğer ilimler kadar kolay ve çok olmayacaktır. Ama, Mukaddes Kitabımız'ın haber verdiği o «çok az bilgi»yi elde edebilmek için çalışmak da gerekir. Bu «çok az bilgi»ye sahip olmak bize çok önemli gözüküyor.

Psikoloji, günümüzde, bir nevi «davranışlar ilmi» olarak ele alınmaktadır. Ferdin gözlenebilir ve ifade edilebilir beden zihni ve hissi davranışlarını konu edinmektedir. O bunları tahlil ve terkip ederek kanunlara bağlamaya çalışmaktadır. Psikoloji bu yola girdikten sonradır ki, önce insan davranışlarını konu edinmişken, sonra «hayvan davranışlarını» da aynı metotlarla inceleyerek bir «hayvanlar psikolojisi» de yapmak biçiminde gelişmiştir. Ruhî olayları «organizmanın etkilere karşı tepkileri» olarak tarif eden bu tu-

tuş ileride bir «bitkiler psikolojisi», hattâ bir «madde psikolojisi (!)» yapmaya kalkışırsa şaşmamalıyız. Çünkü, Batılı psikolog, gerçekten «ruh» sözünden ne anladığını bilememekte, ya da maddeyi ru-ha yahut ruhu maddeye irca edip durmaktadır. O, maddedeki «mekanizmi», bitkilerdeki «tropizmi», hayvanlardaki «içgüdülerini» (instinct) ve insanlardaki «ruhî hayatı» birbirinden ayıramamaktadır.

Oysa, insanda, hem mekanik, hem tropizme benzer, hem içgüdülere bağlı, hem de bunlara ek olarak «ruhî davranışlar» ve «ruhî hayat» vardır. Bunlar arasında fark bulamamak demek ilimler arasındaki farkı kaybetmek demektir, insanda hem fizik, hem fizyolojik, hem de psikolojik davranışlar vardır. Bunlar, birbirine paralel de, aykırı da olabilir. Hattâ aynı konular içinde tezahür edebilir. Ama, bu, fizik, fizyolojik ve psikolojik davranışların birbirine müdahalesini gerektirmez. Bir ilim yapılırken başka ilimlerin inkârına gidilmemelidir. Bu, bütün ilimlerin inkârı yolunu açar.

BATI PSİKOLOJİSİNDE EKOLLER

Batı'da, bugüne kadar, psikoloji adına hareket edilerek başka ilimler yapılmış; psikoloji, kendini başka ilimlerin tasallutundan kurtaramamıştır. Birkaç cümle ile Batı'daki bu çalışmalardan, birbirine «ters düşen «Psikolojik ekol» ve akımlardan söz etmek istiyoruz.

Batı'dan bazı psikologlar, insan beynini «bölge»lere, «merkezlere» ayırdılar. Sonra bölge ve merkezlerin görevlerini araştırdılar. Hafıza ve muhakeme sahaları keşfettiler. Buralara kendi adlarını vererek Wernike, Broca dediler. Beynin yapısına uygun olarak, insan zihin hayatını, «melekeler» (fakültelere) bölen eski bir psikoloji anlayışını canlandırdılar. Bu psikologlar, ruhun parçalanmaz ve kalitatif karakterini unuttular, onu bazı zihin melekelerince irca ederek incelemeye çalıştılar. Hâlbuki yaptıkları işe «beynin fizyolojisi» ile ilgili olduğu halde «psikoloji» yaptıklarını sandılar.

Öte yandan, W. Wundt, ruhi olayları, «şuur olayları» olarak teşhis ederken sağlam bir çıkış yapmıştı. Ancak, «Şuur», bir «iç aydınlığı» olarak ve zihin bir «kritik kabiliyeti» olarak, tamamen kalitatif bir değer olduğu halde, bu psikolog, onu kantitatif (kemmî) olarak ele aldı. Şuuru, duylara irca ederek «fizyolojik psikoloji» yoluna saptı. Talebesi Titchner, işi, «ruhun atomlarını» aramaya kadar götürdü.

Fonksiyonalistler ise, «ruhu», organizmanın fonksiyonları biçiminde ele alarak organizmanın «çevre» ile ilişkilerinden doğan kıpırdanışları, «psikoloji» adı altında incelediler. Genellikle «pragmatistler» olarak bilinen bu ilim adamları, «mücerret hakikati» pratik faydaya feda ettiler.

Behavyoristler, ruh kavramını, incelenemezliği iddiası ile, ihmal ederek, objektif bir psikoloji kurmak çabası ile «ruhsuz bir psikoloji» geliştirme denemesine giriştiler. Psikolojiyi «davranış ilmi» olarak tarif ettiler. Watson ve arkadaşları davranışı da «organizmanın etkiye karşı tepkileri» olarak ele aldılar. Bu yol açılınca Thomdike, birer organizma olarak hayvanların da davranışlarını incelemeye yöneldi ve «hayvan psikolojisi» yapmaya çalıştı. Böyle bir tutuş, gerçekte «psikolojiyi» âdeta fiziğin sahasına çekmiştir. Çünkü, bırakın organizmaları, cansızların bile «etkiye karşı tepkileri» vardır.

Nitekim, bazı enerjetikler, işi gerçekten «fizik kanunlarına» bağlamaya kadar götürdüler. Ruhî varlığımızı ve değerlerimizi, tam bir materyalizme saparak «fizik» kanunları ile açıklamaya çalıştılar.

Fiziğin «enerji kanunlarını» psikolojiye uygulamaya kalkıştılar. Ruhî davranışlarımızı «gayeli enerji değişimleri» tarzında ele aldılar. İnsanı, adeta, bir akümülatör, bir pil gibi «gayeli enerji depoları» durumunda yorumlanabilecek biçimde inceleyerek «psikoloji» yaptıklarını sandılar.

Daha sonra, İvan Pavlov ve talebeleri, ruhi hayatımızı tamamen inkâr ederek, bütün ruhi faaliyetlerimizi reflekslere, şartlı reflekslere veya şartlı refleks zincirlerine irca ettiler. Bütün bunlarla «öğrenme fizyolojisi» yaptıklarını söyledilerdi memnun olacaktık. Çünkü gerçekten öğrenme ve eğitim, sadece ruhi ve zihni bir faaliyet değildi ve organizmamızı da ilgilendiriyordu. Elbette, bir «öğrenme fizyolojisi» yapılabilirdi ama buna «psikoloji» denemezdi. Nitekim, ilim adamları, bu çalışmalara «refleksoloji adını verdiler. İnsanın idrak, şuur ve zekâsını inkâr eden, ruhi hayatı ret eden bir çalışmaya psikoloji denemezdi.

Geştaltçıların, ruhi hayatı tetkik ederken insanın «idrakini» esas almaları, idrakimizin «bünyeleşmiş bütünlere» karşı hassasiyetini kavramaları, parçaların, ancak «bütünlere» içinde mânâ kazanacağını savunmaları sağlam bir başlangıçtır. Gerçekten de ruhi hayatın davranışlara, reflekslere, fonksiyonlara irca edilmesi, her şeyden önce ruhi hayatın bütünlüğünü zedeleyen bir tutuştur. Ruhî bütünlük kavranamayınca refleksler de, davranışlar da, fonksiyonlar da tek başlarına mânâsız kalacaklardır. Geştaltçıların bu sağlam tutuşuna rağmen onlar da insan idrakinin beş duyu ile irtibatının ötesinde, bizzat «şuurun doğrudan doğruya verileri» ile beslendiğini kavrayamadılar.

Psikanalistlere gelince, kısaca mahiyetlerini belirttiğimiz «psikolojik ekollerin» bir tenkidinden doğdu. Onlar, kendilerine gelinceye kadar, bütün psikolojik ekollerin «ruhi hayatın» sathında dolaştıklarını, derinliğine bir tahlil yapamadıklarını iddia ettiler. «Şuuraltı» adını verdikleri ve bütün ruhi hayatımızın temeli kabul ettikleri bir saha keşfettiklerini sandılar. Bütün ruhi hayatımızı, bütün davranışlarımızı «şuuraltı»na bağladılar, «Derinliğine» çalışan bir psikoloji kurma çabasına girdiler. S. Freud, A. Adler, K. G. Jung, L. Szondy... gibi psikanalistler, kendi aralarında anlaşamamakla birlikte yine hepsi de «şuuraltı»nın mahiyetini çözmeye çalıştılar.

Ne gariptir ki, bunlar da «gerçek ruhi hayatın sırlarını» çözmeye çalışırken psikolojiden çok, fizyolojiye, insiyaklara, enerjiye ve genetiğe dalarak kaybolacaklardır. S. Freud, ruhi hayatımızı,

seksüel «libido enerjisine» bağlarken, A. Adler, bütün kompleksimizi ve davranış bozukluklarımızı «beden arızalarından ve yetersizliklerinden» kaynaklanan eksiklik kompleksine (complex inferiorite'ye) irca etmektedir. L. Szondy ise, şuurlaltını, «genotropizm» (genetik yöneliş)lere göre yorumlamaktadır. Bütün bunlara, bu çalışmalara psikolojik diyebilir misiniz? Bunlar fizyolojik incelemeler değil midir? Biz şuur hayatının kontrolü dışında kalan ve insiyaklara, genlere, fizyolojik enerji olaylarına bağlanan bir hayata ve çalışmaya «ruhi» diyemiyoruz'

Psikanalistlerden K. G. Jung'un «ferdi şuurlaltı» yerine «kollektif şuurlaltı» kavramını getirmesi ise, işimizi kolaylaştırmamış, bilakis daha da güçleştirmiş ve karıştırmıştır. E. Durkheim'in «kollektif şuuruna» karşılık bir de «kollektif şuurlaltı» problemi doğmuştur. Böylece ferdi psikolojiden «kollektif psikolojiye» atlanmış olmaktadır. S. Freud'un «rüyalarımızın tahlilinden» ulaştığını iddia ettiği sembolik «hiyeroglifleri», bu sefer, K. G. Jung ile içtimaileşerek ve milli yapılara göre değişerek «kök-tip» (arche-type)ler adını almaktadır. Böylece de psikoloji psikanalistler elinde, ister ferdi, ister kollektif «şuurlaltına» bağlansın, bir muamma çözmeye, sembolleri anlama ve rüya tabir etme ilmi durumuna gelmiş bulunmaktadır.

Evet, Batı'da psikoloji ilminin kısaca macerası budur. Tıpkı felsefesinde olduğu gibi, psikolojisinde de Batı, tam bir çıkmazdadır. Birbiri ile çelişen ve çarpışan bu «ekollerin» ve ne gelinceye kadar, bütün psikolojik ekollerin «ruhi hayatın» sathında dolaştıklarını, derinliğine bir tahlil yapamadıklarını iddia ettiler.

Evet, Batı'da psikoloji ilminin kısaca macerası budur. Tıpkı felsefesinde olduğu gibi, psikolojisinde de Batı, tam bir çıkmazdadır. Birbiri ile çelişen ve çarpışan bu «ekollerin» ve «akımların» içinde çıkış yolu aramaktadır. Biz de iki yüz yıldan beri onların yazdıklarını ve söylediklerini kendi insanımıza ve gençliğimize kendi millî kültürümüzün süzgecinden geçirmeden aktarmaya çalışıyoruz. Türk-İslâm kültür delerlerine sırt çeviren bu anlayış ise, bizi bedavacı, hazırlopçuluğa, huzursuz, tedirgin, materyalist ve boşluğa yuvarlanmış bir neslin hazırlanmasına götürmektedir.

İŞTİHA, NEFS VE RUH

Organizmamız, çeşitli minerallerin bir kompozisyonu demek olan «toprak»tan yaratılmıştır. Bedenimiz, bu minerallerin ve bileşiklerin belli bir dengesini, yaşamak için korumak zorundadır. Faaliyetlerimizin tabii bir neticesi olarak eksilen ve azalan maddi değerleri ve enerjiyi, yenisini almak sureti ile telâfi etmezsek hayatımız tehlikeye girer. Yemek, içmek gibi ihtiyaçlarımız, kısaca bütün iştihalarımız, biyolojik motiflerimiz bu temelden kaynaklanır. Dinlenme ve uyku bile bu dengeyi kurma ve koruma arzumuza cevaptır. İnsanlarda, «üreme hayat» dahi, bir bakıma organizmanın tamamen olgunlaştığı ve istikbalin artık kendisi için gelişme vaad etmediği dönemlerden itibaren başlamaz mı? Kısaca, içgüdülerimizi dahi bu kaynağa bağlamak mümkün gözüküyor.

Dinimiz, insanın, bütün biyolojik iştihalarını tabii karşılar ve hayatı koruma ve devam ettirme işini, «ilâhi emaneti koruma» şeklinde değerlendirir. «Yiyiniz, içiniz; fakat israf etmeyiniz» ölçüsü içinde, bizi ifrat ve tefritten sakınarak ve belli «normlar» tayin ederek «dünya nimetlerinden» istifadeye davet eder.

Dünya nimetleri karşısında, insan, kendini «başıboş bırakılmış» sanmamalıdır. Her şeyden önce insan diğer canlılardan farklı olarak, kendini ve davranışlarını kritik etme gücüne, yani şuura sahiptir. Hayvanların ne yapacağını ne yapmayacağını «İçgüdüleri» mekanik olarak tayin eder. İnsan böyle değildir. O, içgüdülerinin yanında bir de şuura sahiptir, içgüdülerini, iştihalarını şuurlu bir kontrole tabi tutabilecek seviyededir. Zekâ seviyesi arttıkça canlıların ihtiyaçları da artmaktadır.

Bu sebepten şuurun kontrol etmediği yüksek bir zekâ, iştihâ ve içgüdülerinin baskısı altına girerse korkunç ve doyumsuz «ihtiraslar» meydana çıkar, İslâm'da «nefis», iştihâ ve içgüdülerimizin yüksek bir zekâ ile büyümesinden doğar. Zekâyı kaldırınız, geriye sadece iştihâ ve içgüdüler kalır ki, buna «nefis» denmez, tabii ihtiyaçlar denir. Görülüyor ki, biz «nefis» derken, zekânın iştihâ ve içgüdülerle el ele vererek onları doyumsuz bir hale getirmesini kast ediyoruz.

İslâm'da «nefis» kavramı, «nefis-i emmare», «nefis-i levvame» ve «nefis-i mutmainne» terimleri içinde incelenir. Psikanalistlerden S. Freud'un hemen hemen «id», «ego» ve «süper-ego» tarzında ortaya koymaya çalıştığı bu terimleri İslâm ilim adamları, bundan bin

küsur yıl önce, Kur'an-ı Kerim'den öğrenerek açıklamışlardır. Ancak, Müslüman ilim adamları hiçbir zaman, ruh ile nefis kavramlarını karıştırmamışlardır. Aksine «nefis» ile «ruh» arasında zıddiyet vardır. Nefsin istekleri ile ruhun istekleri arasında çatışma ve çelişme söz konusudur. İslâm ilim adamlarına göre, insanın varlığında, iradesinde, istek ve bilgilerinde bir «ikizleşmenin» bulunmasının sebebi budur. Mevlâna Celâleddin-i Rumî bu hususu açıklamak üzere «hayvan hayvanlığı ile melek melekliği ile kurtuldu. İnsan ise ikisi arasında yalpalayıp duruyor.» der.

Gerçekten de hayvan için, doğru-yanlış, güzel-çirkin, iyi-kötü, helâl-haram, haklı-haksız gibi, irademizi «iki çatabil duruma getiren bir hayat şekli yoktur. İnsandır ki, böyle «çatal»lı bir yol ağzında bırakılmış, tercihinden sorumlu tutulmuştur. Ruh bizi yücelmeye, doğruyu, güzeli, iyiyi, helâli ve haklı olanı tercihe teşvik ettiği halde, biz bir türlü yanlıştan, çirkinden, kötüden, haramdan ve haksızlıktan «nefs-i emmare»mizi kurtarıp «nefs-i mutmainne» durumuna getiremiyoruz.

İNSAN, ÇATIŞMALI BİR CANLIDIR

İnsanın çatışmalı bir canlı olduğunu iddia eden yalnız İslâm dini değildir. Günümüz psikanalistleri de bu görüşü paylaşıyorlar. S. Freud, hiçbir zaman ruhun ne demek olduğunu kavrayamamakta birlikte, insanda «id» (alt-ben) ile «süper ego» (üst-ben) arasında bir çatışma görmüş ve bunları dengeleyen varlığımıza da «ego» (ben) adını vermiştir. Yahudi asıllı bir Fransız psikanalisti olan S. Freud, «üst-ben» derken ruhu kastetmekte bir nevi içtimâî «sansür kavramının ve «kollektif ruh ve değerlerin» ferdin benimsemesi sonucu «vicdan» biçiminde şahsiyete mal olmasını düşünmektedir. Kısaca, bu psikanalist, insandaki çatışmayı kabul etmekte ve fakat bir nevi «fert-toplum» çatışmasından kaynaklandığını sanmaktadır.

İslâm, bu çatışmanın kaynağı, fert-toplum çatışmasının ötesinde bizzat insanın -fert ve kişi olarak- yapısında arar. Gerçekten de, insanın zekâsı «duyumları» ile «şuur» arasında iki yönlü ve hatta birbirine zıt «veriler» ile «şuur» arasında duyularımız zekâyâ madde kavramını, şuurumuz mânâ kavramını; duyular «sınırlılık», şuurumuz «sonsuzluk» kavramını; duyularımız «esaret», şuurumuz «hürriyet kavramını; duyularımız «sebepler», şuurumuz «gayeler» kavramını; duyularımız «çokluk», şuurumuz «birlik» kavramını; duyular «yaratık», şuurumuz «yaradan» kavramını telkin eder. Böylece zekâmız, bu ikisi arasında mekik dokur, yalpalar durur. Yani insanda «duyuların verileri» kadar, «şuurun verileri» de çok önemli bir yer tutuyor, insanlar, bunlardan hiçbirini inkâr ve ihmal edemiyor, dolayısı ile çatışmalı ve kararsız bir hayata düşüyor. Kısaca İmam-ı Gazali'nin deyimi ile duyumlar bir nevi «dış göz», şuur ise bir nevi «iç göz» durumundadır. Biz dış gözün değerini küçümsemiyoruz; ancak insanlar, hayvanlar gibi sadece «dış gözlerinin verileri» ile hareket etmezler, imam-ı Gazali'nin ifadesi ile «İnsan, önce dış gözü ile bakmalı, sonra da iç gözü ile görmelidir.» İslâm, insanı, sadece duyularına bırakmaz, onu şuurun yüce verileri ile kritik ve kontrol eder. Şuur ise, ruhumuzun idrakimize açılan «penceresi» gibidir. Materyalist psikolog bütün ruhi hayatımızı «duyulara» bağlayarak «şuuru» inkâra çalışırken, gerçekte ruh'a düşmanlığını ortaya koymaktadır. Oysa, şuur inkâr ve ihmal etmek mümkün gözükmemektedir. Kaldı ki, böyle bir tutuş, insanın inkârı ve ihmali mânâsına gelecektir. Bu sebepten İslâm'da ruh ve «ruhiyat», (şuurun) tahlili ve keşfi biçiminde araştırılacaktır. İslâm

mutasavvıfları «tafahus-i derunî'ye (iç gözleme)» çok önem vererek «sahv» halinde (şuurun tam bir uyanıklığı içinde) «seyrederek» ruhun sırların, çözmeye çalışmışlardır. İmam- Rabbanî Hazretleri'nin «Mektubat» adlı eseri böyle doğmuştur.

İslâm'da şuur, ruhun idrakimize açılan penceresi, ruh ise «Rabbanî emir»ler cümlesindendir. Haydi, H. Bergson'un tabiri ile konuşalım, psikoloji, «şuurun doğrudan doğruya verilerine» ağırlık tanımalı, duyuların verilerini bu verilerin ışığında yorumlamaya çalışmalıdır. Bu zor ve fakat yegâne yoldur. Aksi halde «ruhsuz bir psikoloji» ile yetinmek zorunda kalırız. Bu bizi sadece ruhu ihmâle götürmez, insanın ihmal ve inkârına sebep olur. İnsanı sadece çok kompleks bir makine gibi gören materyalizmin karşısına ancak İslâm'ın ruh anlayışı ile çıkmak mümkündür. Kendini fizyolojiye teslim eden bir psikoloji telâkkisini gerçekten yadırgıyoruz.

İNSANIN İRADESİ

İrade, tefekkür tarihinin en çetin konusu olmuştur. İradenin hürriyetinden inkârına kadar çeşitli görüşler ve düşünce şekilleri karşısında insanlar şaşkına dönmüş bulunmaktadır.

Görebildiğimiz kadarı ile kâinatımızı dolduran cansız ve canlı her varlık, devamlı bir kıpırdanış, yer ve «biçim değiştirme» halindedir. Bütün varlıklar, zaman ve mekân içinde mütemadi bir oluş içinde yoğrulur. Elektronundan galaksilere kadar, tek hücreli canlısından en gelişmiş organizmalara kadar her varlık hareket halindedir.

Bu hareketin mahiyeti, sebebi üzerinde de farklı görüşmeler ve düşünceler mevcuttur. Hattâ «hareketin inkârına» kadar giden -Ela'lı Zenon gibi- filozoflara dahi rastlamak mümkündür. Bütün bunlarla beraber biz, yaratıkları, itibarî ve izafî de olsa, hareket halinde ve hareket içinde bulup gözlemekteyiz.

Bir yaratık olarak insan da hareket halindedir. Bu hareketlerin bir kısmı «şuurlu», bir kısmı da «şuursuz» olarak doğar. Psikolojide «şuurlu» hareketlere «iradeli», şuursuz olanlarına da «iradesiz» davranışlar adı verilir. Bitki ve hayvanlarda «şuur» bulunmadığından onların davranışları «iradeli» olarak adlandırılmaz. Bitkilerde «tropizm», hayvanlarda «içgüdü» ve «şatlanmalar» hâkimdir. İnsan «irade» sahibi olmakla birlikte, sanıldığı gibi, bu iradesinde mutlak mânâda «hür» görülememektedir. İleride, ahlâk konusunu incelerken bu meseleye genişçe yer vereceğiz. Biz, şimdilik bu meseleye kısaca dokunalım.

Deterministler, tabiatta ve sosyal hayatta, «hürriyet» ten söz edilemeyeceğini savunurlar. Canlı ve cansız bütün varlıkların, belli şartlarda, belli sebeplerin etkisi ile «zarurî olarak» hareket ettiklerini iddia ederler. Bütün varlıklar gibi, insan için de «etkisiz tepki» yoktur. «Hür» bir tercih yaptığımız için sorumlu tutulduğumuz «ahlâkî davranışlarımız» dahi, deterministe göre böyledir. Onlara göre, davranışlarımız, tavırlarımız, vazife ve sorumluluklarımız, «tek veya çok faktörlü» bir zorlamanın ürünüdür. İnsan da, «katî», yahut «ihtimalî» bir determinizmin içinde zarurî olarak doğar, büyür, yaşar, davranır ve ölür.

İslâm dünyasında, bu görüşe yaklaşan akıma, «Cebriyye» adı verilir. İlmin «determinizm» prensibini, teolojinin «fatalizmine» benzettiğimiz için hemen öfkelenmemek gerekir. Hiç kimse inkâr

edemez ki, «determinizm» de, «Cebriyye» de, insan iradesinin «hür olmadığına» ve davranışlarımızı kuşatan bir «cebrin» (zorlamanın) varlığında birleşiyorlar. Ancak, determinist, bu zorlamayı varlıklar arasındaki etkileşime» bağlarken, «Cebriyye», bütün davranışlarımız (irade-i külliye) ile açıklar.

Batı'da da, İslâm dünyasında da insanın «hür iradesinden» söz edenler olmuştur. Şuurun dinamik olduğunu, kendi kendini yenilediğini savunan H. Bergson ve tabiattaki determinizmi yumuşatarak davranışlarımızın «hürlüğünü» ortaya koyan H. Poincare gibi, İslâm dünyasında, «mutezile», Cebriyyenin zıddına, «insan iradesinin hür olduğunu», aksi halde «insanın sorumluluğundan» söz edilemeyeceğini iddia etti. Bunlar, «Kendi kaderimizi kendimiz yaparız» dedikleri için «Kaderiyyeciler» diye de anılırlar.

Ehl-i Sünnetin reisi Ebu Hanîfe ve izleyicisi İmam-ı Maturidî, hem «Cebriyyecileri», hem de «Kaderiyyecileri» yahut «mutezileyi» ifrat ve tefrite düşmekle itham ederek ret etmişler ve «sapık anlayışlar» olarak kabul etmişlerdir.

Ehl-i Sünnet'in bu yüce imamlarına göre insanın iradesi, «İrade-i külliye» içinde bir «irade-i cüzziyye»den ibarettir. Sorumluluklarımız, sadece «irade-i cüzziyye»mizin niyet ve tercihleri ile ilgilidir.

İNSANIN İRADESİ VE İSLÂM'DA KADER

Şuursuz her varlık, aynı zamanda iradesiz varlıktır. İrade ise, çeşitli dış ve iç zorlamalar karşısında insanın yaptığı şuurlu tercihleri ifade eder. Bu tercihte zorlamaların payı önemli olmakla birlikte, şuurumuzun rolü ve payı inkâr ve ihmal edilemez. Aksi halde, insanı hiçbir davranışından dolayı «sorumlu tutmak» mümkün olamaz. İnsanın «iradî davranışları» cansız varlıkların mekanik hareketlerinden, bitkilerin suya, ışığa, ısıya yönelişlerinden (tropisme'den) hayvanların içgüdülerinden elbette farklıdır.

Daha önceki yazılarımızda da belirttiğimiz üzere, insan çatışmalı bir varlıktır. İster fert-toplum çatışması ile ister duyuların verileri ile şuurun verileri arasındaki farklarla, ister «nefis» ve «ruh» arasındaki zıddiyetle açıklayınız, insanlarda bir «değerler ikilemesi» ve «irade çatallaşması» müşahade ediyoruz. Diğer canlılar nasıl görür bilmem; fakat insan, âlemde doğru-yanlış, güzel-çirkin, iyi-kötü, haklı-haksız, helâl-haram gibi «zıt değerler» buluyor. Üstelik davranışlarını, hareketlerini, tavırlarını bunlara göre düzenliyor. Yani kendinden hem yanlışın, çirkinin, kötünün, haksızın, haramın bilgisini buluyor, hem de bunlardan sakınma isteğini duyuyor. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu husus şöyle tespit edilir: «(Allah insanlara) **«hem kötülüğü, hem de (ondan) sakınmayı ilhâm eder»**. (eş-Şems Sûresi âyet, 8). Dinimize göre «ruhumuz», doğruyu, güzeli, iyiyi, haklıyı ve helâli, özlerken «nefs-i emmare» zıtlarına ilgi duyar ve «nefs-i levvame» bu ikisi arasında yalpalayıp durur. Allah'ın «razı olduğu» «nefs-i mutmainne» ise, ruhun isteklerine boyun bükerek teslim olur, faziletlerle tatmine ulaşır.

İşte «irade», insanın böyle «çatallı bir yol ağzında» yapabildiği şuurlu tercihleri ifade eder. Hiç şüphesiz, insan, bu tercihi yapabilecek seviyede yaratılmış olduğu için davranışlarından «sorumlu» tutulmuştur. Yüce Kitab'ımızda da belirtildiği üzere, «Allah insana zulmetmez, insanlar kendi kendilerine zulmederler». «İrade-i Külliye» olan Rabbani irade, insanın iradesini «uygun tercihi» yapabilecek biçimde yaratmıştır. Biz irademizi yaratmayız; ancak «iradeli yaratılmışız», Ehl-i Sünnet imamlarının buyurdıkları gibi, biz, «irade-i külliye ile çevrili bir irade-i cüziyeye sahip bulunuyoruz. Her türlü varlığın ve kıpırdanışın yaratıcısı olan Rabb'imiz, bir imtihan yeri olan dünyada yaşadığımız sürece tasarruf edebileceğimiz «cüz'i irademiz» ile birlikte bizi yaratmıştır. Bu irade, insanın

hem yücelmesine, hem alçalmasına vesile olabilecek bir kabiliyet olarak bize verilmiştir.

Allah, ezeli ve ebedi olan «ilmi» ile fert fert, grup grup her insanın bu iradesini nasıl ve nerede kullanacağını tam ve eksiksiz bir tarzda bilir. Bu, bir «önceden görme» (prediction)dir. Allah, bütün iyiliklerin ve zıtlarının yaratıcısıdır; ama insanlara kötülük tavsiye etmez, fenalık emretmez. Onlar, bunu kendileri tercih ederler. İslâm'da kader, «cebr-i mütehakim değil, ilm-i mütekaddimdir» derler. Bu, şu demektir: Kader, hükmedici bir zorlamaya değil, Allah'ın âlim sıfatı ile her şeyi önceden bilmesine denir. Hiç şüphesiz her şeyi yaratan Rabbimiz, irademizin de yaratıcısıdır. Ancak o iradenin tercihlerini «bir seçme kabiliyeti» biçiminde bize bırakmıştır. O'nun iradesi mutlak, bizim irademiz izafidir. Biz, sadece, bu izafi irademizden sorumluyuz. Bize doğru yolu gösteren Allah'a hamd, sevgili peygamberine selatü selâm olsun.

DETERMİNİZM, FİNALİZM VE HÜR İRADE

Determinizm (yahut illiyet) prensibi, tabiatta ve cemiyette hiç bir hadisenin «sebepsiz» meydana gelmediğini, her kıpırdanışın arkasında, bir veya daha fazla sebep bulunduğunu, belli şartlarda belli sebeplerin belli sonuçlar meydana getirdiğini kabul etmek demektir. Determinizme göre tabiatta ve cemiyette «hür» bir kıpırdanış yoktur. Deterministlere göre, şahit olduğumuz her «olay» veya «varlık» geriden gelen bir zorlamanın, sebep - sonuç zincirinin «demir pençe»sindedir.

Gerçi, ünlü fizikçi M. Verner Heisenberg'in emniyetsizlik prensibinden sonra, «klasik fizikteki kadar keskin karaktere malik» bir determinizmden artık söz edilememektedir. Hatta, sadece «ihtimal kanunları» söz konusudur. Bütün bunlarla birlikte, ilim, «determinizm prensibini» ister katı, ister ihtimali karakterde olsun kabul etmek zorundadır. Aksi durumda ilim yapmak imkânı kalmaz.

Finalizm (gaiyyet yahut gayecilik) prensibi ise, determinizmin aksine, tabiattaki ve cemiyetteki kıpırdanışların «gayeli» olduğunu, hâdiselerin, belli bir «hedefi, maksadı ve ülküyü» gerçekleştirme yönünde geliştiğini savunur. Hele insanın «olaylar karşısında» seyirci kalamadığını, «gidişi olurlarına» bırakmadığını, sebep-sonuç zincirine, «ülkü ve hedefleri yönünde» müdahaleye çalıştığını görüyoruz. İnsan, dünyasını, yalnız «geriden gelen zorlanmalarla» değil, ülkü ve hedeflerine» uygun olarak «önden çekerek» biçimlendirmek istemektedir. Bazı fikir adamları, İnsanın «ülküçü» karakterini inkâra kalkışıyorlar. Bunlar, insanın, diğer varlıklar gibi, sadece tabiata ve tabiatta var olduğunu sandıkları «katı determinizme» teslim olup boyun bükmesini mi diliyorlar? Bunlar, neden insanın bütün davranışlarının sadece pozitivist bir yorumu ile yetinmek istiyorlar? İnsanın «pozitivizmi» aşan ve «hürriyete» özlem duyan karakterini görmezlikten geliyorlar. Görülüyor ki, tek başına «ilim insana yetmiyor. İnsan, ilimle birlikte «güzel sanatlara» ve «dine» ihtiyaç duyuyor. Bütün medeniyetler ilim, sanat ve din «sentezi» biçiminde oluşmuştur. Yani, tam ve mükemmel bir medeniyette «laboratuvarlar», «sanat galerileri» ve mabetler» daima bir arada bulunmuşlardır. Bunlardan hiçbirini feda edemezsiniz.

Determinizm, hâdiseleri sebeplerle açıklamaya çalışırken, gerçekte «olmakta olanı», geriden gelen zorlanmalarla, yani geçmiş zamanla yorumlar. Finalizm ise, «dünyayı biçimlendirirken» ona müdahale

ederek önden çekmeyi, hadiseleri özlediği hedef ve ülkülere doğru götürmeyi kısaca gelecek zamanın bugünü etkilemesini ister. Yani determinist, olayları yorumlarken «geçmiş zamana», finalist ise, «gelecek zamana» bakar.

Bize göre, geçmiş zaman «hatıralardan», gelecek zaman da «ümitlerden» ibarettir. «Reel zaman» ise «içinde bulunduğumuz ve yaşamakta olduğumuz» izafî andır. Deterministin «gelecek henüz yoktur ki, hâli etkilesin» itirazı, «geçmiş artık yoktur ki, hâli etkilesin» tarzında karşılanabilir. Görülüyor ki, «geçmiş zaman» da, «gelecek zaman» da izafidir. Mutlak ve hür irade ise, bütün ezel ve ebedi kuşatan ve «yekpare» bir an olarak kavrayan Rabbani «Ol» emridir. Bu, yaratma iradesinin her an yepyeni olan akışını, insan idraki, bütünü ile kavrayamamakta «göz kırpmaları» biçiminde ufalayarak yaşamaktadır. Zamansız ve mekânsız olan Allah, insanı izafî bir zaman ve mekân içinde düşünmeye ve yaşamaya mahkûm etmiş bulunmaktadır. «Dün» ve «yarın» bugünümüzün iki «kanadı» olmuş, onlarla bu «mahbeste» dolaşıyoruz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNSAN VE CEMİYET GÖRÜŞÜMÜZ

İNSAN VE CEMİYET PROBLEMİ

«İnsan ve cemiyet» konusunda pek çok yayın yapılmaktadır. Hayatın kaynağı, insanın yaratılması, cinsiyetler, ırklar, milletler, sosyal sınıflar, aile, kadın hakları, sosyal değişme, sosyal problemler, sosyal organizasyon... gibi konularda her gün binlerce yazı yazılmakta, kitaplar yayınlanmakta, toplantı ve açık oturumlar düzenlenmektedir. Bu konularda da binlerce görüş, düşünüş ve tavır ortaya konmaktadır.

Hiç şüphesiz, bu meseleler karşısında bizler de, Türk-İslâm Ülkücüleri olarak, tavrımızı ortaya koymalıyız. Bu tavrı tayin edecek olan değerlerimiz mevcut bulunmaktadır. Bizler, bir Türk milliyetçisi olarak «tavrımızı» tayin ederken «çağdaş ilmi verilerin ışığında» ve fakat Türk-İslâm kültürünün değerleri içinde kalarak çalışacağız. İlmin «evet» dediğine bizler de evet diyeceğiz. Ama bunu demeden önce, gerçekten ortaya konan hükümlerin ilmin aradığı niteliklere (determinizme, objektivizme ve universalite'ye) uyup uymadığına bakacağız. Yani bizzat ilmin isteği «ilmî şüpheciliği» (syn-criticisme'i) elden bırakmayacağız.

Bilhassa, ilim ve fikir adamlarının «ilmî çalışmalarının ve araştırmalarının» yanında, bir dine, bir millete, bir ideolojiye de mensup olduklarını unutmayacağız. Her ilim adamı, şahsiyetinde ister istemez kendi toplumunun değerlerini de taşır. Bu değerlerin buluşmadığı kitap ve makaleye hemen hemen rastlamak mümkün değildir. Bu husus, bilhassa biyoloji, psikoloji ve sosyoloji gibi «araştırma alanlarında» daha fazla dikkati çekmektedir.

Bir komünist ve kapitalist ilim ve fikir adamının biyolojide psikolojide ve sosyolojide ortaya koyduğu «teoriler» aynı konularda, dahi şimdilik çok farklı olmaktadır. Hatta bir Yahudi ve Hristiyan ilim adamının aynı konulardaki görüşleri, bilhassa «teoriler ve hipotezler geliştirirken» yine farklı olmaktadır.

Bu sebepten diyoruz ki, ilmin aradığı özellikte, tam ve kâmil mânâda ortaya konmuş hükümlere, elbette biz de «evet» diyeceğiz. Ancak teoriler karşısında çok hassas ve titiz olacağız, acele «genellemelerden» sakınacağız.

Öte yandan, kendi ülkemizde ve kendi ham maddemiz üzerinde, bizzat kendimizin yaptığı ilmi araştırmalara ağırlık vereceğiz. Bulduğumuz sonuçları, bu konularda yapılmış başka araştırmalarla mukayese edeceğiz. Unutmayınız, ilmin prensipleri, her ne kadar

âlemşümul ise de ham maddesi millî ve mahallîdir. Matematik, fizik ve kimya gibi ilimlerin kanunları kolayca «genelleştirilebildiği» halde psikoloji ve sosyoloji kanunları bu kadar kolayca başka gruplara tatbik edilemezler. Bilhassa bu konularda her milletin kendi yapısını ve işleyişini bizzat kendisi incelemeli, kendi problemlerine bizzat kendisinin sahip çıkması gereklidir. İlimde tercüme ve aktarma elbette faydalıdır, ama bizzat araştırma ve inceleme çok daha faydalıdır. Hele, ilim tercümeciliği ve aktarmacılığı adına, «kültür emperyalizmine hizmet» etmek ve korkunç gaflettir.

Biz, «İnsan ve cemiyet» konusundaki görüşlerimizi ortaya koyarken ilmî verilere ve Türk-İslâm kültür değerlerine ağırlı vereceğiz, kültür emperyalizminin tahribatını ve sızmalarını bertaraf etmeye çalışacağız. Bu arada bilhassa, ilim kisvesine bürünmüş çeşitli yıkıcı ve materyalist akımların menfi etkilerini önlemeye gayret edeceğiz. Biz bunu başaramazsak bile, genç Türk çocuklarının böyle bir gayret içinde bulunuşu ile mutlu olacağız.

HAYATIN KAYNAĞI

Hayatın kaynağı etrafında, tarih boyunca çeşitli yorumlar yapılmıştır. Din, felsefe ve ilim, bu konuda ciltler dolusu kitaplar yazdı.

Günümüzün ilim adamları da, hâlâ bu konuda araştırmalar yapmakta, çeşitli hipotezlerin ışığında «teoriler» geliştirmektedirler. Modern biyoloji, hayatın «abiyojenez» mi, yoksa «iyogenez» mi olduğu hususunda büyük bir araştırmanın ve şiddetli bir tartışmanın içinde bulunmaktadır. Hayatın «abiyojenez» olduğunu savunanlar, belli cansız elementerin, amino-asitlerden başlayarak, koaservatlara sonra proteinlere ve oradan da muhtemelen «canlı tek hücrelilere» ve yine muhtemelen onlar da gelişerek daha kompleks «canlı yapılara» doğru tekâmül ettiğini iddia ederler.

Hayatın «biyojenez» olduğunu savunanlar ise, canlı varlıkların daima «canlı yapılardan» gelebileceğini, gözlemlerin bunu gösterdiğini, cansız maddelerden hayata geçişin, hem laboratuvarda, hem de tabiatта gözlenip olaylarla tespit edilemediğini iddia ederler. Onlara göre, cansız canlıya dönüşemez; canlar ya bölünerek, ya tomurcuklanarak, ya yumurta bırakarak çoğalabilirler.

Yukarıda kısaca özetlediğimiz «teorileri» ve benzerlerini okullarımızda çocuklarımıza okutmaktayız ve okutmalıyız. Ancak, asla unutmayacağımız husus, çocuklarımıza, bunların birer «teori» olduklarını ve ilmin istediği nitelikte sağlam ve kesin bilgiler olmadığını, genç nesillere bu konuları aydınlığa çıkarmak hususunda önemli meseleler kaldığını mutlaka hatırlatmak zorundayız. Hele, ilim diye «teori»lerin genç zihinlere şırınga edilmesine asla müsaade etmemeliyiz. İlimin «materyalistleştirilmesine» müsamaha edilemez.

Bu tip teoriler ortaya konulurken, asgari bir tarafsızlıkla hareket edildiği takdirde bile, Türk-İslâm Kültürünün bu konularla ilgili görüşleri de ele alınmalıdır. Hayatın menşei etrafında, bu çelişen ve çatışan görüşlere rağmen yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, bakınız ne diyor, **«Öluden diriye, diriden ölüyü O çıkarıyor. Arzı, ölümünün ardından, O canlandırıyor.»** (Bkz. er-Rûm Sûresi, âyet, 19)

Görülüyor ki, modern biyolog, acaba «canlı cansızdan mı?» yoksa «canlıdan mı?» geldi diye boğuşurken, İslâm yüce kitabında, canlının cansızdan ve yine bunun gibi cansızın da canlıdan çıkabileceğini on dört asır öncesinde ilân etmektedir. Bu sebepten, biz Türk-İslâm ülkücüleri olarak hayatın «biyojenez mi?» yoksa «abiyojenez mi?» olduğu konusundaki tartışmalardan asla rahatsız olmayız.

Bizi rahatsız eden şey, bu münakaşaların genç nesillere aktarılması esnasında «materyalistçe» bir tavır alınmasıdır.

Ölü topraktan diri varlıkların, canlılardan da ölülerin çıkabileceğini ve ancak bunun ilâhî «ol» emri ile olabileceğini Yüce Kitabımız söyler. Türk-İslâm Ülküsü'nde ilim, Allah'ı ve yaratma iradesini inkâra değil, tanımaya yardım eder. İmanımıza göre, ölü topraktan canlılar çıkabilir. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Ölü toprak ki, biz onu canlandırdık.» (Yasin Sûresi, âyet, 33).

Bizce hayat, cansız madde ve enerji dünyası üzerinde dolaşan ilahî bir «soluğu» ifade eder. Yoksa, canlının cansızdan mı meydana geldiği hususu tamamen ayrı bir meseledir. Allah'a ulaşamayan bir ilim neye ulaşabilir ki?

İLÂHÎ İRADEYE BAĞLI OLARAK CANSIZLAR DİRİLİR

«Hayat», Allah'ın (c.c.) sıfatlarından. Enerji ve madde ise «cansız ve ölüdür.» Allah, yaratma iradesi ile cansız ve ölü maddelerden «hayatı» çıkarmıştır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: **«Onun emri, bir şeyi dilediği zaman, ona ancak ol demesinden ibarettir. O da oluverir.»** (Yasin, âyet, 82).

İnsanoğlu, bilmek ve düşünmekle mükellef kılındığı için, «ol» emrinden ibaret olan «yaratma iradesini», laboratuvar da deneylerle, tabiat ta gözlemlerle tahlil edebilir. Bu yaratma iradesinin mahiyet ve esrarını çözmeye çalışabilir.

Hayatı tanımak, ona yardım etmek yollarını açabileceğinden, bu konuda tabiplerin, veterinerlerin, ziraatçıların kimyager ve eczacıların bilgi edinmeleri, iş ve mesleklerini başarı ile ve başkalarına zarar vermeden yürütmek zorunda olduklarından İslâm'da «farz-ı kifâye»dir. Yani dinimize göre, hayatın sırlarını bilmekten ötürü ve hayatla ilgili ilmimizi geliştirip yeter oranda ilim ve meslek adamı yetiştiremediğimizden dolayı, insanlarımız zarara uğrarsa «cemiyyetçe vebal altında» kalırız. Görülüyor ki, dinimiz, hayatı, ilâhî «ol» emrine bağlamakla beraber, bu konudaki araştırmayı da emretmektedir. Bu tutuşu ile de «materyalizmi» ve «tanrısızlığı» önlemeye çalışmaktadır. İnsanlara «Allahsız bir kâinat anlayışı» vermeye karşı çıkmaktadır.

Dinimiz, ilmin, laboratuvar da denenmiş ve tabiat ta gözlenmiş verilerine açıktır. İslâm'da «tecrübenin» adı «hakk'el-yakîn» bilgidir. Eğer hayat hamlesinin -abiyogenez teoriiyi savunanların dediği gibi- aminoasitlerden koaservatlara, sonra proteinlere ve oradan da canlılara doğru gelişmekte olduğu deney ve gözlemlerle ispatlanabilirse, bu durum, yaratma iradesini inkâr a değil, anlamaya yardım etmiş olur.

Dinimize göre, hiç şüphesiz insan da cansız enerji ve toprak maddelerinden yaratılmıştır. Bu husus Kur'an-ı Kerim'de şöylece belirtilmektedir: **«Allah, onu (Âdem'i) topraktan yaptı: sonra ona ol dedi, o da (can gelip) oluverdi.»** (Âl-i İmran Sûresi, âyet, 59). Başka bir âyet i kerimde de, **«Allah'ı (onun yaratma iradesini) nasıl olup da örtmeye kalkıyorsunuz. Halbuki, siz ölüler iken (sizi) O diriltti. Sonra sizi yine O öldürecek, tekrar sizi O diriltecek ve nihayet yine O'na döndürüleceksiniz.»** (Bakara Sûresi âyet, 28).

Hazret-i Âdem (Ona selâm olsun) suyun havanın toprağın ve diğer elementlerin, güneşin ısı ve aydınlığında yağmur ve yıldırımların beslediği bir atmosferde, hayat için elverişli belli ekolojik şartlarda -ileride belki de ilmin sırlarını, çözebileceği bir gelişimle- ilâhî emre uyarak vücuda geldi. Bizim «ana rahminde» bulabildiğimiz gelişme ortamını, o, bizzat «toprağın rahminde» buldu. «Toprak ana», yalnız Âdem ve Havva'yı değil, tek hücrelisinden çok hücrelisine, bitkisinden hayvanına kadar bütün canlı varlıkları doğurdu, emzirdi ve sarıp sarmaladı. İnsanoğlu ise «toprak ana»nın bağrında gözlerini açmakla beraber diğer canlılardan farklı olarak gözlerini «gökyüzüne» çevirerek yücelmek ve sonsuzluklara tırmanmak arzu ve iştiağı ile kıvrandı. Toprağın bağrından çıkan «arzin efendisi» Allah'ın lütfu ile bu «çamur dünyaya» sığmayan bir ruha kavuşturuldu. Âdem ve Eşi «ebedî hayatı» özlediler. «Cennet»i idrak ettiler. Yüce yaratılışları yanında, insanın zaafları da vardı. Tatlı bir maceradan sonra tekrar «çamur dünyaya» döndürüldüler; orada bir süre için çoğalıp kaldılar.

İNSANIN GELİŞMESİ

İnsan, tarih boyunca, daima insan olarak geliştii. İnsanın menşei, yine insandır.

Bizim inancımıza göre, türlerin menşei, temelden birbirinden ayrılır. Her canlının gelişim veya «tekâmül» yolu kendi türü içinde olmuştur. Biyoloji ilminin kesin verilerine göre, kromozomların, genlerin ve sitoplâzmanın taşıdığı irsi değerler, türün yapısını tespit veya tayin eder.

Çevre şartları, bazı değişmelere ve sapmalara sebep olsa bile tür, kendi ana özelliklerini korur. Mutasyon, türün kendi içindeki değişimlerini ifade eder. Yoksa bir türün başka bir türe dönüşmesi demek olamaz. Bugüne kadar yapılan biyolojik araştırmalar bunu doğrulamıştır.

Değişik ortamlarda, değişik tertip ve yapılar içinde hayat, oluşurken ve yoğrulurken, daha başlangıçta, değişik yapı ve türlerde canlılar teşekkül etmişti. Bu canlılar, her biri değişik kromozomlara, genlere ve sitoplâzmalara sahip olup daha yaradılışın ilk safhasında bir diğlerinden farklı idiler. Yani, bizim inançlarımıza göre, hayat polijeniktir (çok menşelidir), monojenik (tek menşeli) değildir.

«Hayat», kaynağını Allah'tan almakla beraber, hayatın kanunları içinde sünnetüllaha uygun olarak-yaratılmakta ve daha başlangıçta çeşitli, tek ve çok hücreli canlıların ifade ettiğı farklı-türler durumundadır. Hiç şüphesiz, her türün gelişme biçimi ve yolu kendi özellikleri için de tezahür etmiştir. Daha sonra, her tür, kendi arasında çeşitli biçimlerde (bölünme, tomurcuklanma, tohum verme, yumurtlama ve doğurma gibi şekillerde) üreyip çoğalmışlardır. Bir tür, farklı ırklara ayrılmış olmakla beraber, kendi arasında üreme imkânını kaybetmiyor ve başka bir türe dönüşemiyor.

Böyle olunca, «toprağın rahminde» yoğrulan ilk insanın «hamuru» ve «mayası», bugünkü insanın bütün özelliklerini «genetik yapısında» taşıyordu. Bu hükmümüz, bütün türler için doğrudur.

Kendi aralarında üreyerek «üçüncü ve doğurgan bir canlı» meydana getiremeyen canlılar arasında akrabalık aramak boşunadır. Maymun ile insan arasında yapılan bu tip araştırmalar sonuçsuz kaldığına göre kaba analogilerle vakit öldürmek, zihin karıştırmak ne işe yarar? Canlılar arasında zahiri ve kaba benzerlikleri nazara alarak, temelde bulunan çok büyük ve gerçekten mevcut bulunan farkları kavrayamamak affedilir hata değildir.

Hayatın tek hücreli bir canlı türünden çıkıp sonradan mutasyonlarla -bütün türlere kaynak olacak biçimde- çeşitlenmesi mânâsına gelebilecek, hayatın daha başlangıçta çok ve çeşitli canlı türler halinde -tek veya çok hücreli sayısız canlı yapılarla- ortaya çıktığını savunan «polijenik» görüşü daha haklı ve makul buluyoruz.

Kur'an-ı Kerim'e göre, her canlı türü, kâinatımıza serpiştirilmiş birer «âyet» durumundadır: **«Gökleri n ve yerin ve bunlar içinde yayıp ürettiği bütün canlıların yaradılışı O'nun âyetlerindendir.»** (eş-Şuara Sûresi, âyet, 29) ve (Allah'ın) **«sizi yaratmasında ve yeryüzüne yayıp üretmekte olduğu her bir canlıda da sağlam bilgi edinecek bir zümre için âyetler var»**. (El-Casiye Sûresi, âyet, 4).

İNSAN MÜSTAKİL YARATILMIŞTIR

Her canlı türü gibi, insan da müstakil yaratılmıştır.

Her türün kendine göre bir kromozom yapısı, sayısı ve dizilişi vardır. Yine kendine mahsus genleri ve sitoplazma yapısı bulunmaktadır. Bu sebepten her türün gelişme modeli de farklıdır. Bu gelişme modeli, bütün tarih boyunca, doğumdan önce ve doğumdan sonra da daima farklı olmuştur.

İnsanın, ana karnında -tek hücreli bir zigottan başlayarak doğum anına kadar- geçirdiği muntazam bir seri değişikliklere, biyologlar, «ontogenez» gelişim adını veriyorlar. Bu değişiklikler, bütün insanoğulları için ortaktır.

İlk insan olan Hazret-i Âdem (O'na selâm olsun), mayalanmış toprağın rahminde -bizim ana karnında geçirdiğimiz bu macerayı- uzun bir süre içinde yaşamış olabilir. Biyologlar, insanın bu tarihi gelişimini «filogenez» terimi ile ifadelendiriyorlar. Yani Hazreti Âdem'in yaratılışında hem ferdin, hem türün gelişimi bir arada söz konusu olmaktadır. Biz, yaradılışımızın bütün esrarını, bu atamızdan aldığımıza göre, bizim gelişmemiz ile ilk atamızın gelişimi arasında paralellik aranabilir. Veraset kanunlarının varlığı bunu ispatlamaz mı? Galiba, bizim «ana karnında» geçirdiğimiz macera, ilk atamızın «toprağın rahminde» geçirdiği maceranın zaman itibarı ile kısaltılmış ve mahiyet itibarı ile değişmeyen gelişiminin bir özeti olabilir.

İnsanın ana karnındaki macerasını incelediğimizde görüyoruz ki, insan gelişiminin her safhasında -genetik yapı olarak- daima insandır. Hiç bir safhada genetik yapısı değişmemektedir. Bu durum, her tür için de doğrudur. Bu husus da gösteriyor ki, insan müstakil yaratılmıştır.

Bazı antropolojik araştırmalara dayanarak, insanın iskelet yapısının zaman ve mekân içinde gösterdiği farklılıklara bakarak, «insanın tekâmülü» ile ilgili teoriler geliştirmeye çalışanlar vardır. İnsan kafatasının büyüyüp küçülmesi, çene kemiğinin uzayıp kısalması gibi «antropometrik» (insanın fizik yapısı ile ilgili ölçmelere dayanan) farklara bakarak, insanın «tekâmül basamaklarını» bulmaya çalışan, çok defa biyolojinin veraset kanunları ile çatışan ve çelişen teoriler geliştirenler vardır.

Oysa, insanın kafatası büyüyüp küçülebilir, iri veya kaba olabilir. Çene kemiği ve kafa yapısı uzun veya kısa, alnı geniş veya dar olabilir. Bunu yalnız antropolojik veya arkeolojik araştırmalarda veya fosil incelemelerinde görmeyiz, zamanımız insanlarında dahi,

bu durumları gözlemek daima mümkündür. Bugünün en «medeni» toplumlarında bile bu farkları gözleyebilirsiniz.

Bunlar, insan türünün, bugün için biyolojinin sırrını çözemediği «variation» değişkenlik veya normalden kaymalarıdır. Unutmamak gerekir ki, insan, bütün bu «variation'ları» ile insandır. Irklar, bir bakıma bu variationlardan doğmuştur.

Bu variationlar, bütün zaman ve mekânlarda rahatça gözlenebilir. Bu sebepten, bazı antropolojik araştırmaları örnek göstererek ve acele genellemelere giderek insanın «ana karnında» geçirdiği ve yaratılışını özetleyen «ontogenez» gelişimine ters düşen yorumlar - iddiası ne olursa olsun- bizi tatmin etmez.

İNSAN TÜRÜ, İKİ CİNSİYETLE BÜTÜNLEŞİR

Allah, «insan türü»nü, kadın ve erkek olmak üzere, iki temel birimle tamamlamıştır. İnsan olmak şeref ve haysiyetini, her iki cins de eşit olarak paylaşırlar.

Ancak, biyoloji ilminden öğrendiğimize göre, erkek kromozomlarında «XY» faktörlerini, yani her iki cinsi, bünyesinde, taşıdığı halde, kadın, sadece «XX» faktörüne, yani «dişilik» özelliğine sahiptir.

Mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, bu hususu, pek çok asır önce, tespit ve ilân etmiş bulunuyor. Kitabımıza göre, ilk insan Hz. Âdem (A.S.) idi. Yaradılışında, bugünkü erkeğin yapısında -ilmin de tespit ettiği gibi -yine «iki cinsi», birer çekirdek gibi -bünyesinde -taşıyordu.

Hız. Âdem (A.S.), bir canlı olarak, hem «iki cinsi» hem de -zamanımıza kadar gelmiş, geçmiş ve gelecek -bütün insanlığı, potansiyel bir güç ve hayat çekirdeği biçiminde kendinde toplamıştı. Bu noktada fıskıran ve bütün insanlığı oluşturan bu «hayat hamlesi» “elan vital” gittikçe genişlemektedir.

Dişi ve erkek, bütün insanlığın temel varlığı ve kaynağı olan Hz. Âdem (A.S.), vücuda gelişinin bir safhasında, henüz esrarını çözemediğimiz bir «ayrılma» ile Havva anamız yaratıldı. Böylece, her ikisi, yan yana ve beraberce gelişerek bütün insanlığın -birbirini tamamlayan- nüvesi oldular. Hücre çekirdeğini bir «kaburga dizisi» biçiminde teşkil eden kromozomların esrarı henüz çözülemedi.

İnsanlık bir erkekle bir kadının teşkil ettiği «aile» ile başladı. Ancak bu «ilk aile», vahşi, yabani ve ilkel değildi. Onların terbiye ve gelişimi bizzat Yaratanımız tarafından ve Cennet'te tamamlandı. Cennet, bu dünyamızdan daha mükemmel olan başka bir dünya'dır. İnsan «Arz»a medenî olarak indi.

İnsanın yaradılışı konusunda yüce Kitabımızda şöyle buyrulur: **«Ey insanlar! sizi bir tek candan yaratan, ondan yine zevcesini vücuda getiren ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar türeten Rabb'inizden çekinin»**, (En-Nisa Sûresi, âyet, 1).

İNSANIN YÜCELMESİ

«En güzel biçimde yaratılan insan», çok yüksek bir duygu gücüne ve çok yüksek bir idrake sahiptir.

İnsanın idraki, duyumdan-şuura, maddeden-mânâya, sınırlıdan-sonsuz, esaretten-hürriyete, yaratıktan-Yaratan’a doğru yol arayacak bir kabiliyette yaratılmıştır. Bu sebepten insan, ölümlü dünyada yaşadığı halde «ölümsüz dünyayı» özler. İnsandaki bu psikolojik durumun mahiyeti nedir? İnsan neden bu dünya ile bu dünyadaki «statükosu» ile yetinmemektedir? İnsandan gayri canlılar, galiba duyumları ile yetindikleri halde, insanın idrakine, şuurunun «doğrudan doğruya verileri» tarzında sonsuzluk, ölümsüzlük ve hürriyet mesajları ulaşmaktadır, insan bu özelliği itibarı ile «tabiatta» yalnız mıdır? Şayet böyle ise, bu durumu yadırgamak ve insanın bu özelliğini «tabiattan kopma, yahut marazı bir tepki» sanmak büyük hata olur. Çünkü, insan bu özelliği sayesinde güçlü kültür ve medeniyetler kurmakta ve tabiata hâkim olabilmektedir. Bu durumu bir kusur olarak değil, bir güç ve üstünlük kabul etmek gerekir.

İnsan, bu dünyada- yaratılmakla beraber, kendini bu dünyaya «yabancı» hissetmekte ve daha mükemmel bir dünyanın özlemini çekmektedir. Bütün didinmelerine rağmen, içinde yaratıldığı dünyada bir türlü «mutlu» olamamaktadır. «Mefisto» istediği kadar çırpınsın «Faust» bu dünyada «mutlu olacağı anı» bir türlü bulamıyor. Bütün hayatı bir trajedi olan Mansur-u Hallac’a göre, dünyanın faniliği karşısında «Şeytan» dövünüp durmakta, bu çamur dünyada boşuna mutluluk arayan insanların şarkı ve türkülerinde «dünyanın haline ağlamaktadır». Günümüzde «Existencialisme» (varoluşçuluk) adı verilen «felsefi akım» da galiba bu noktada dolaşmaktadır.

İslam’a göre ise, insan gerçekten kendini bu dünyaya yabancı hissetmektedir. Çünkü, onun hayatında, başka bir dünyanın tecrübesi vardır. Bu dünya, sonsuzluk, ölümsüzlük ve mutluluk dünyası için bir geçitten ibarettir. Hz. Adem ve Eşi, Allah’ın dilemesi ile bu dünyadan alınarak sonsuzluk, ölümsüzlük ve mutluluk dünyasına götürülmüş ve tekrar «arza döndürülerek» içlerinde bir ateş ve hasret yakılmıştır. Bu dünyada da büyük nimetler bulunmakla birlikte insan bunlarla yetinmemekte ve devamlı bir tedirginlik içinde yaşamaktadır. Mamafih, insanı insan yapan da bu tedirginliğidir. O da bitkiler ve hayvanlar gibi «statükosu» ile yetinse idi asla yücelemezdi.

Bu konuyu yüce ve Mukaddes Kitabımız Kur'an-ı Kerim şöyle anlatır: **«Ve demiştik ki, ey Âdem, sen eşinle beraber Cennet'te yerleş. Ondan** (Cennet'in nimetlerinden) **ikiniz bol bol yiyin. (Fakat) şu ağaca yaklaşmayın. Yoksa ikiniz de** (nefsine) **zulmedenlerden olursunuz. Bunun üzerine şeytan onların** (ayağını) **oradan kaydırıp içinde bulunduklarından (onun nimetlerinden) onları çıkarıvermiş** (mahrum edivermişti. **Biz de** **kiminiz kiminize düşman olarak buradan inin. Yer yüzünde sizin için bir vakte kadar durak ve faydalanacak şey var demiştik.»** (El-Bakara Sûresi, âyet, 35-36)

İNSAN “İSLÂM”LA YÜCELİR

Allah'ın «yeryüzündeki halifesi», mutluluğu «fazilet yarışında» yücelerek aramalıdır. İnsanın yücelişi, bir «madde tırmanışı» değildir.

Teknolojinin yardımı ile fezada «başka dünyalar» arayan insanoğlu, her şeyden önce, fazilet yarışında ve Allah'a layık olmada başarılı ve O'na yönelici olmalıdır. Allah'tan başkasını asla ilâh edinmemelidir.

Başka insanların kanları ve gözyaşları üzerine kurulu, teknolojik zaferlerin değeri, zulüm ve sömürü ile biriktirilen «haram güçler»le fezanın fethine çıkan kızıl ve kara süper-devletlerin madde planında- alacakları mesafe çok az olacaktır.

Üstelik, keşfedecekleri yerler ise «Cehennem» kadar sıcak veya aynı derecede soğuk topraklarla kaplı «zehirli dünyalar olacaktır. Gerçekten de Allah'tan başka «tanrılar» edinenlerin, yahut «tanrısız» bir yürek taşıyanların, haramla, zulümle beslenenlerin yeri «ebedi Cehennem» olacaktır. Bugün, milyonlarca «esir Türk'ün» sefalet ve ıstırapı pahasına fezada dolaşan «kızıl kozmonotun» başarısını alkışlamak mümkün değildir. Kapitalist dünyanın öncülüğünü yapan ülkelerin, peyklerine yerleştirdikleri «astronotların» başarısında da başka insanların sefalet ve ıstırapını buluyoruz. Madde kaidesi üzerinde bir «mânâ ve fazilet abidesi» kuramayanların alkışlanmaya değer nesi bulunabilir? Fezada bilmem kaç kilometre hızla dolaşan kara ve kızıl emperyalizmin uşağı, kendi yurdunda «esir ve parya» durumuna getirdiği insandan daha şerefli olabilir mi? Şerefin ölçüsünü maddede arayan «materyalist» ne zaman uyanacak?

İnsanoğlu, ataları Hz. Âdem ile Eşi'nin mâcerasındaki hikmeti ve esrarı bütün inceliği ile kavrayamayacaksa, ne mutlu olabilir, ne de Müslüman. Böyle bir hikmet ve esrara «dudak bükenlere» acıyarak bakınız ve onları kendi yalnızlıklarına terk ediniz.

Bitkiler köklerini toprağın derinliklerine uzatırken, hayvanlar dişleri ve tırnakları ile «Arza tutunurken», materyalist ise hem bu dünyayı yetersiz bulan, hem de kendini onun etrafında dönmeye mahkûm kılan bir tavırla çırpınırken, İslâmiyet, «yeri, göğü ve arasındakileri insanın hizmetine» sunmakta, ancak insanın merhametli, müşfik, âdil olmasını isteyerek insanların yalnız Allah'a kul-luk edebilecekleri şuuru içinde hareket etmesini emretmektedir.

Müslüman, madde planında fezanın fethine çalışırken bütün gönül ve idrakini de Allah'ın «fetih sahası» haline getirecektir, insanoğlu, ayaklarını Arz'cı basıp fezaların fethine doğru sıçradığı zaman, kendi varlığını ve idrakini «iki dünyayı» birbirine bağlayan bir «köprü» gibi hissetmelidir. İnsanoğlu, ölüm ile ölümsüzlük, mutsuzluk ile mutluluk, esaret ile hürriyet arasında bocalarken kendini «nefis muhasebesine» çekebilmelidir. Cehennem ile Cennet arasında yalpalayan ve kendini «A'raf»taki hesap yerinde hisseden insan, artık hem insanı tanımaya, hem de İslâm'ı anlamaya hazır demektir.

Gerçekten de İslâmiyet'i anlamak ve yaşamak ne büyük mutluluktur.

İNSAN TÜRÜ VE IRKLAR

Bütün insanlar, bir tek ana ve babadan üreyerek çoğalmışlardır. Değişik ırklara ve renklere ayrılmasına rağmen, bütün insanlar, aynı genetik yapıya sahiptirler ve aynı gelişim devrelerinden geçerek olgunlaşırlar. Bütün insan ırkları, hiç şüphe yoktur ki, bir tek türü ifade ederler.

Değişik renkler, iskeletler ve kan grupları, bir tek türün «variation»larıdır. Biyoloji dili ile ifade edersek, insanlar «monojenik»tirler, yani tek kaynaktan çıkıp dağılmışlardır.

İrkların nasıl teşekkül ettiği konusu, ayrı bir ilmi araştırma sahasıdır. İster İbni Haldun ve Lamark gibi düşünerek «coğrafi ve kozmik etkiler» ile ister Darwin gibi hareket ederek «tabii eleme (selection natural) ile yahut da «mutation» larla açıklansın ırklar daima bir türü ifade ederler.

Bu hususu, canlı bütün tabiatta gözlemek mümkündür. Aynı tür bitki ve hayvanların da içinde değişik «renk» ve «biçimlere daima rastlamak mümkündür. Bu sebepten, insanlar arasındaki renk, iskelet ve kafatası biçimlerinin farklılıklarından hareketle, ırkları sanki ayrı türlermiş gibi görmeye çalışmak, «çok hatalı» bir insanlık teorisi geliştirerek (insanı polijenik itibar ederek) siyasi ve sosyal istismlara başvurmak insan haysiyeti ile bağdaşmaz.

Hele bunun, ilim adına istismarı, asla affedilmez. Böyle bir istismara Türk ve İslâm dünyasında rastlayamazsınız. Bizler, bütün ırklara şefkat ve merhamet Kanatlarını geren kültür ve medeniyetler geliştirmiş bulunuyoruz. İrk konusunu, siyasi istismar sahası haline getiren maalesef, ikiye bölümlü Batı Dünyası olmuştur. Batı, bugün dahi ırkçıdır.

Fransa'da, İngiltere'de, Almanya'da yetişen pek çok fikir ve politika adamının, renkleri ve kafatasları kendilerinden farklı olan insanları sömürmek için ilim adına ileri sürdükleri «teorileri» esefle karşılamak gerekir. Arthur de Gobineau, Vacher de Lapouge, Sir F. Galton ve Otto Ammon... gibilerinin iddiaları yalnız ilim bakımından değil, ahlâki bakımdan da tenkide açık bulunmaktadır.

İskelet yapısı ve renk farklılığı, insan türünü zenginleştiren «variation»lar olarak birer realitedirler. Bu realitenin inkârı da, siyasi istismarı da asla doğru değildir. İrklar, elbette vardır. Bunları ilim adamları incelemelidir. Fakat, asla, siyasi istismlara, «aşağı ırk», «üstün ırk» gibi beşer haysiyetini rencide edici teorilerin propagandasına müsaade edilmemelidir.

İslâmiyet «ırk gerçeğini» inkâr etmez, ancak bu gerçeğin istismarına karşıdır. İlim ve politika adamları, bu gerçeği bilerek ve «Allah'tan korkarak» hareket etmek zorundadırlar. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'e göre: **«O gökleri yaratması, o yerleri yaratması, dillerinizin ve renklerinizin birbirine uyması da O'nun ayetlerindendir. Hakikat, bunlarda bilenler için elbette ibretler vardır,»** (er-Rum Sûresi, âyet, 22).

İslâmiyet, «biyolojik ırk» gerçeğini kabul ve fakat «biyolojik ırkçılığı» ret eder. İnsanlar, farklı renk ve yapıda ve fakat bir tek köktendirler.

«İÇTİMAİ İRK» GERÇEĞİ

İslâmiyet, «biyolojik ırk» gerçeğine parmak basar ve fakat «ırk üstünlüğü» iddialarını, «posa ırkçılığını» ret eder. İnsanların «Allah yanında en şerefli olanını takvada» (Allah ve Resulüne iman ve hizmet ölçüsünde) ileri olmak» ile tayin eder. «Bkz. Kur'an-ı Kerim. Hucurat Sûresi, âyet, 13). Yine, yüce ve mukaddes kitabımızda, Fatır Sûresi, 27. ve 28. âyetlerde bütün canlılar gibi «İnsanlardan da yine renkleri böyle çeşitli olanların var olduğunu» belirtir ve bu konuda «ilim adamlarını» Allah'tan korkmaya davet eder.

Bütün bunlarla beraber, milletlerin hayatında önemli bir yer tuttuğuna şahit olduğumuz ve sosyolojinin «içtimai ırk» olarak ele aldığı ve «biyolojik ırkçılık»tan tamamen ayrı diğer bir gerçek vardır. Türk milliyetçiliği, politikasını «biyolojik ırkçılık» üzerine kurmayı reddetmekle beraber, «içtimai ırk» gerçeğini inkâr ve ihmal etmemelidir.

Nedir «içtimai ırk?»

Adından da anlaşılacağı üzere, «içtimai ırk» biyolojinin konusu değildir, sosyolojinin konusudur. Bir milleti teşkil eden fertlerin, ailelerin, sınıf ve tabakaların «soy birliği şuuru» dur. Ortak bir şuur tarzında beliren «mensubiyet duygusunun» soy ve kan birliği şuuru biçiminde de duyulmasıdır. Zaten, biyolojik verasetin yanında, ortak kültür, ortak coğrafya, ortak hayat tarzı ve ortak mücadeleler, bir milletin fert ve tabakalarını hem ruhi, hem de fizik bakımından birbirine yaklaştırır. Aynı kültürün içinde yaşayan ve aynı kaderi paylaşan insanlar arasında «evlenmeler» kolaylaşacağından, tarih içinde, bir oluş ve yoğruluş halinde insanlar «fizikman»da birbirlerine benzemeye başlar. Yani, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik bütünleşmelerden, sosyolojik bir zaruret olarak, zamanla bir «içtimai ırk» doğar. Aynı sosyal yapı içinde, çeşitli sebeplerle, bir diğerine «kız alıp vermeyen» gruplar var ise, bunlar birer küçük «dar bölge» ve «küçük bir etnik yapı» olmada ısrar ediyor ise, tipik bir içtimai ırkın doğması güçleşir.

Ülkemizde, aynı dine mensubiyet ve aynı kökten gelme şuuru sebebi ile «kız alıp verme» kolaylaşmış bulunduğu ve ülke çapında «sosyal temaslar» gittikçe artmakta olduğundan «Türk içtimai ırkı» tarih içinde çok kolayca teşekkül etmiş bulunmakta ve gittikçe de kuvvetlenmektedir. Esasen, ülkemizde yabancılar, kitle halinde Müslümanlaşmalıklarından «evlenmeler», çeşitli yollarla bir araya gelen ve çeşitli adlar taşıyan Türk boylan ve aşiretleri arasında cereyan etmiş, bu suretle kaynaşma kolaylaşmıştır. Ayrıca

Türk boylarının vatan sathına dağılışı da çok akıllıca olmuş, bir Türk boyu belli bölgeye yerleşmek yerine diğer Türk boyları arasına dağılmış veya serpiştirilmişlerdir. Bu durum kaynaşmayı ve «içtimâî ırk» in kuvvetlenmesini sağlamada yardımcı olmuştur.

Bütün bu ve diğer sebeplerden dolayı, ister istemez, bir Fransız, bir İngiliz, bir Alman, bir Rus, bir Çinli, bir Japon... tipi teşekkül ettiği gibi, bir «Türk tipi» de teşekkül etmiştir. Bu tip ve diğer milletlere ait tipler, yeni teşekkül etmiş değildir, binlerce yıllık bir tarihi birikimin ifadesidir.

TÜRK İÇTİMAİ İRKİ GELİŞTİRİLMELİDİR

«İçtimaî ırk» kavramından ne kastettiğimizi, kâfi miktarda açıkladığımızı sanıyoruz. Siyasî istismarlara fırsat vermemek şartı ile «içtima ırk», bir vakıa olarak değerlendirilebilir.

Her millet, temsil ettiği «tipik içtimaî ırkını» ve özelliklerini, beden eğitimi ve çok iyi etüd edilmiş spor programları ile kendine uygun estetiğe ulaştırılmalı, kültür ve sanat faaliyetleri ile önce «tipini» kendi milletine, sonra bütün dünyaya sevdirebilmelidir. Türk şiirlerinde, hikâyelerinde, masal ve destanlarında «Türk tipini» çizen ve işleyen ne sevimli ifadeler vardır. «Hilâl kaşlı», «ceylân gözlü», «gonca dudaklı», «servi boylu» Türk kızları ile, «boğa göğsü», «kurt belli» Türk delikanlısı biçimindeki ifadeler, daha nice-leri ile beraber, Türk'ün bizzat kendi «kollektif tasavvurunda» bulduğu «Türk içtimaî ırkının» özellikleridir.

Türk tipini korumak ve geliştirmek için, çok uzak coğrafi alanlara dağılmış Türk çocuklarını, birbirleri ile evlenmeye teşvik etmelidir. Yeryüzüne dağılmış vatan çocuklarını evlilik bağları ile üst üste katlamalı, «dar bölge», «aşiret» ve «etnik» gayretlerle birbirlerine kız alıp vermeyen Türk çocuklarını, birbirleri ile evlenmeye «özendirici» tedbirler alınmalı, Türk içtimaî ırkı, «kan ve soy birliği» şuuru ile güçlendirilmelidir. Bu birliğin değeri, asla küçümsenmemelidir.

Öte yandan, yabancı milletlerin kız ve oğulları ile evlenmenin teşviki önlenmeli, bu konuda «kamuoyu» uyanık tutulmalıdır. Bir Germen-Türk, bir Amerikan - Türk... karması nesillerin her iki millete de fayda sağlayamayacağı ortadadır. Kaldı ki, bu suretle doğan nesillerin şahsiyet gelişimi ve intibakı zorlaşmakta, bizzat bu şekilde doğan kimseleri «mutsuz kılacak» komplekslere sebep olmaktadır.

Başka milletlere ve ırklara düşmanlık duyguları, hiç şüphesiz sapıklıktır. Ama kendi «ırkından» ve millî özelliklerinden utanıp «yabancı ırklardan» damızlık arayan kimselerin «eksiklik «duygularını» hiç de normal karşılamıyoruz. Her «içtimaî ırk» kendi özellikleri içinde güzeldir.

Gözlerinin çekikliğinden utanıp estetik ameliyatla bir Avrupalıya benzemeye özenen bir Uzak Doğulu; derisinin rengini beyazlaştırmak için bilmem hangi teknikten faydalanmak için Amerikalı ve Avrupalı ilim ve fen adamlarından «medet uman» siyah derili, kemerli burnunu bilmem kimler gibi «yukarıya kaldırmaya» çalışan bilmem hangi zavallı, yalnız kendisi adına acınacak bir durumda

değildir. Burada, bir milletin, bir ırkın, eksiklik duygularına kapılarak etine, kemiğine, derisine, saçına ve tırnağına kadar «kendine yabancılaştığının» dramını görebilmek gerekir.

«İçtimâî ırk özellikleri» beşeriyete renk getiren, kültür ve medeniyetlere kendine has bir atmosfer kazandıran orijinal değerlerdir. Kur'an-ı Kerim'e göre: **«Renklerimizin birbirine uymaması Allah'ın âyetlerindendir»** (Er-Rûm, âyet, 22).

Türk milliyetçisi, Türk içtimâî ırkını benimser, sever ve sevdirirken ailesini de bu espri içinde kurmaya çalışır. Kozmopolitlikten hoşlanmaz. Bununla beraber, başka «içtimâî ırkları» da Allah'ın birer «âyeti» olarak değerlendirir.

«İÇTİMAİ İRK KAVRAMI» BİRLEŞTİRİCİDİR

«Biyolojik ırkçılık» parçalayıcı ve bölücü bir karakter taşıdığı halde, «içtimai ırk» birleştirici ve bütünleştirici bir özellik taşır.

Kimse biyolojik verasetini tayin iradesine sahip değildir. Ama, «içtimai ırk» tercihe açıktır. Aynı tarihe, aynı kültüre, aynı din ve ülkeye sahip insanlar arasında «kan ve soy birliği» şuurunun güçlenmesine yol açar. Kendi içine kapanan dar bölge, «aşiret», «tabaka», «etnik gruplar» arasında «evlilik köprüleri» kurarak «milli şuru» güçlendirir. Bütün Türk tarihi boyunca, aşiretler ve beylikler arasındaki çatışmaları yumuşatmada bu yol, pek çok kez denenmiş ve faydalı da olmuştur.

Görülüyor ki, «içtimai ırk» ile millet ve devlet güçlendirilir. Oysa, milletler arasında evlenmelerin teşviki, milli şuru» çökertmekle kalmaz, kozmopolitleşmeye de yol açar. Üstelik «milletlerarası» bağların güçlenmesine de sebep olmaz. Avrupa'da asırlar boyu, hânedanlıklar arasındaki evlilikler, Avrupa'ya birlik ve bütünlük getirmek yerine, çok karmaşık problemler ve çok kanlı savaşlar getirmiştir. Hiçbir millet kozmopolitleşmeden fayda görmedi ki, insanlığın fayda gördüğünü savunmak mümkün olsun. İnsanlık bir «aile» ise, milletler bunun, «şahsiyetlerini» korumak isteyen ve inkâr edilmeleri imkânsız «birim»leridir. Tarih, milletlerin kolay kolay «yok olmaya» rıza göstermediklerini, aksine çok çetin direnişlere başvurduklarını kaydeder. Bu sebepten, Fransızların Fransızlıktan, Almanların Almanlıktan, İngiliz'in İngiliz'den vazgeçerek «Ortak bir Avrupa Milleti» meydana getirecekleri iddiası, milletler arası savaşın çok kurnazca planlanmış propagandalarıdır. Bunun gibi ne ABD ne de Sovyetler Birliği, gerçekten «birlik» olabildiler, orada açık veya gizli devam eden «milletlerarası» savaşın bütün izlerini daima göreceksiniz.

Biz, bu sebepten «milletlerarası» karışmanın karşısındayız, fakat bir millet içinde bulunan «bölge», «aşiret», «tabaka» ve «etnik grupların» kendi aralarında kaynaşmasına yol açacak evlenmelerle içtimai ırkın güçlendirilmesinden yanayız. Hiç şüphesiz, Türk içtimai ırkı içinde eriyen, asırlarca kız alıp vererek Türk içtimai ırkına katılan, Türk tarih, kültür ve ülküsünü benimseyen, gönlünde başka bir milletin özlemini taşımayan, Türk Devlet ve Milleti ile kader birliği eden herkes Türk'tür. Bu sebepten «içtimai ırk» kavramı, biyolojinin değil, sosyolojinin konusudur.

İçtimai ırk, kozmopolitleşmeyi önler, tarih, kültür, din ve ülkü bağlarına bir de «soy ve kan birliği» şuurunu katar. Dinimiz, ırklar ve milletler arası evlenmeyi yasaklamamıştır; fakat teşvik de etmemiştir. Daha doğrusu, millet çocuklarının, kendi aralarında evlenmelerini teşvik etmeyi men etmemiştir. Zaten bizim tezimiz, «münferit» birkaç olayla ilgili değildir. Milletlerin kitle halinde, yabancılarla evlenmelerinin tehlikelerine işaret etmek istiyoruz. Bu tehlike, maalesef, bizim ülkemiz için de büyümektedir. Yabancı ülkelere giden «aydın» ve «işçilerimizin» bu konuda korunmalarına ihtiyaç vardır.

İNSANLIK, MİLLETLER VE TARİH

«İnsanlık» mücerret bir kavramdır. Milletler ise, müşahhas gerçeklerdir. Milletleri doğuran coğrafî, tarihî, kültürel, ekonomik, biyolojik, psikolojik ve politik pek çok sebep vardır. Bunları etkisiz bırakmak ve inkâr etmek mümkün değildir.

«Milletler yoktur» demekle milletler yok olmazlar. «Milletler olmamalı idi» demekse tarih bilmemek demektir. «Milletler çağı kapanmıştır» diyenler ise şu anda dünyada cereyan eden «millî bağımsızlık savaşlarını» gerçekten göremiyorlarsa «kör olmaları» gerekir.

Milletler, inkârları imkânsız birer objektif ve sosyolojik gerçeklerdir. Tarih, bize, millet ve milliyet gerçeğini inkâr ve ihmal eden «akım» ve hareketlerin, «millet ve milliyet gerçeğinin» sert tokadını yediklerini ve bunlara ters düşen teori ve aksiyonların gerileyip yenildiklerini göstermektedir. Bütün beynelmilelci (internationalist) akımlar, milliyetçilik gerçeği karşısında yenik düşmüşlerdir ve yenik düşeceklerdir. Millî şuurun gücü, ancak ona tecavüze kalkışıldığı zaman anlaşılır. Bu sebepten «internationalist»ler, milliyetçiliğe doğrudan doğruya saldıramadıkları zaman, o milletin samimi milliyetçilerini lekeleyerek bertaraf etmeye çalışır, üstelik riyakârca demagojilerle kendilerini gizleme yoluna baş vururlar.

Bugün, yeryüzü haritasının beşerî tablosu, ayrı ayrı «kültür daireleri» etrafında organize olmuş «içtimai ırklardan» yani milletlerden ibarettir. Bu durum yalnız bugünün gerçeği değildir, tarihin en eski çağlarından beri müşahade edilegelmektedir. Tarih, bir «kavimler tarihidir. Bugün de durum, yine aynıdır. Yer yüzünde milletler vardır ve «insanlık» bunların umumî adıdır. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu husus şöyle belirtilir: **«Ey insanlar, biz sizleri bir erkekle bir kadından yarattık ve birbiriğinizle tanışasınız diye, sizi şubelere (ırklara, milletlere) ve kabilelere ayırdık...»** (Hucurat Sûresi, âyet, 13).

Milliyet fikrinin «Yeniçağ»da doğduğu iddiası mutlaka yanlıştır. Tarihin basit bir incelemesi dahi, bize bunu ispat eder. Her milletin arkasında, onu besleyen büyük bir tarih vardır. Bu sebepten ne milletler inkâr edilebilir, ne de sun'î milletler meydana getirilebilir. Dikkat ediniz, «sun'î devletler» demiyoruz, «sun'î milletler» diyoruz. Tarih bize, millet şuuru üzerine kurulu olmayan «sun'î devletlerin» geçici olduğunu da göstermektedir.

Hiç şüphesiz «kavimler» sadece çağımızda mevcut değildir. O, binlerce yıllık bir gerçektir. Ancak, «Yeniçağ» da, politika sahasında «millet ve milliyet» gerçeği, sesini daha fazla duyurmuş, ağırlığını daha fazla ortaya koymuştur, denebilir. Tarihin hiçbir döneminde milletlerde «bağımsızlık şuuru» bu kadar uyanık olmamıştır. Zaten milliyetçilik, «bir milletin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik bağımsızlık şuuru ve milletini bir bütün halinde mutlu kılma arzusu» demektir.

Tarih, milletlerin tarihi olarak gelişmiştir ve gelişmektedir. Ancak, çağımızda, milletler arası savaşlar; karakter ve silâh değiştirmiş bulunmaktadır. Milletler birbirlerini «iç savaşlar» ile çökertmeyi denemektedirler. Bunun için yıkmak istedikleri milletin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısındaki problemleri istismar etmektedirler.

TÜRK MİLLİYETÇİLERİNİN ZAFERİ

3 Mayıs 1944, Türk Milliyetçilerinin «bayram» ilân ettiği gündür. Oysa, bu tarihte «bir avuç Türk Milliyetçisi», çeşitli tertip ve iftiralarla tutuklanmış tabutluklara konmuştu. Böyle acılı bir günün «bayram» olarak kabulündeki «burukluğu» bugün daha iyi anlıyoruz.

İnsanın heyecan hayatı, iki temel duygu arasında dolaşır; «haz ve elem», Psikologlara göre haz, «gevşeme ritmini» elem ise «gerilme ritmini» ifade eder. İnsanlar gevşemeyi temin ettiği için hazzı severler, gerilme doğurduğu için elemden kaçarlardı.

İnsanların büyük bir çoğunluğu, çok defa «küçük hazlarda» mutluluk arayarak yaşamak ister; büyük hazlar ve mutluluklar, ancak büyük ıstırap ve acılara katlanmayla elde edilebilirler. Hangi büyük eser, hangi yüce dava vardır ki, ıstırapsız ve gözyaşı dökülmeden kazanılmıştır? Yüce Peygamberimiz mukaddes İslâm'ı zafere ulaştırmak için en büyük zahmetlere, acılara katlandı. Bize şanlı bir tarih, muhteşem bir kültür ve medeniyet, sarsılmaz bir devlet ve millet şuuru kazandıran şerefli ecdadımızın çektiği ıstırapı, akıttığı mukaddes kanı ve döktüğü alın terini, sarfettiği göz nurunu bilmiyor muyuz? Yalnız Çanakkale şehitleri için mustarip ve mukaddes anılarımızın akıttığı gözyaşları, «nisan bulutlarını» utandıracak ölçüde değil miydi? Evet, büyük zaferlerin, büyük mutlulukların bedeli, büyük ıstıraplardır, büyük çilelerdir.

Çileye ve ıstırapa talip olmayanlar, büyük mutlulukları tadamayacaklardır. Bir atasözümüzün deelediği gibi «külfetsiz nimet olmaz», o hakle, hemen belirtelim ki, «külfetsiz nimet» arayanlar, iddiaları ne olursa olsun, birer tufeyli ve beleşçi parazittirler. Bunlar, kendilerini büyük dâvalara adanmış yiğit ve idealist kahramanların kanları ile beslenen «tahtakurularından» farksızdırlar.

Biz, yakın tarihimizde müşahade ettik ki, Türk Milliyetçilerinin çile ve ıstırapa duçar olduğu «dönemler», Türk milli şuurunun yeni bir zaferini müjdelemektedir. Mustaripler, mazlumlar ve mağdurlar çoğalıp Türk Milliyetçilerinin safları takviye ettikçe, hareketin aşk ve hararet potansiyeli de artmaktadır.

Milliyetçilik duygularının tipik bir özelliği vardır; Tehlike ile karşılaşmadıkça kendini fazla hissettirmez. Milliyetçilik duygusu, tehlike olmadığı zamanlarda «kovanındaki barut kadar» sessiz ve uysaldır. Fakat ona ateşle veya darbe ile yaklaştınız mı, size mahiyetini ve kudretini gösterir. Bu durum pek çok milliyetçilik düşmanı

«beynelmilelci» gafillerin ve bölücü millet düşmanlarının feci şekilde yanılmasına sebep olmuştur. Birçokları, sahipsiz bir arsada buldukları bombayı, oyuncak sanarak taşla, keserle kurcalarken patlamasına sebep olmakla kalmayıp ne olup gittiğini anlamadan mahvolup giden kimseler gibi helak olmuşlardır.

Milliyetçilik, tarihin en büyük gerçeğidir, çağımızın en güçlü hareketidir. Milliyetçilerin ıstıraba ve çileye duçar olduğu «dönemler», devlet ve millet düşmanlarına felâket, dostlarına ise saadet getirmeye vesile olmuştur. «3 Mayıs Türkçüler Bayramı» bu demektir.

SOSYAL SINIFLAR VE «MİLLET» GERÇEĞİ

Biz, bir milletin içinde, mevcut olan ve olabilecek ferdi ve zümrevî menfaatleri ve bunların zaman zaman çatışmalarını asla inkâr ve ihmal etmiyoruz.

Bununla birlikte, bir milletin ortak menfaatleri de vardır. Bunlar, bütün fert ve zümreleri ilgilendirecek niteliktedir. Bu tipteki millî menfaatler, «millî iç ve dış meseleler» adı altında toplanabilir.

Kendi menfaatini, milletin menfaati içinde bulamayan fert ve zümreler, ister istemez o milletin kaderini paylaşamayacaklarından «millete yabancılaşmış» olarak telâkki edilmelidirler. Milletimiz zarar ederken «kâr edenler» veya «menfaat umanlar» bizden değildirler. Yüce Peygamberimiz (O'na selâm olsun) «bizi aldatanlar bizden değildir» diye buyurmuşlardır. Milletimizin aleyhine gelişen durumlar, eğer bizim ferdi ve zümrevî «çıkarlarımızı» zedelemiyorsa, biz, o milletin dışında kakmışız demektir. Üstelik, milletimizi zarara sokan oyunlar, dış düşmanlarımız tarafından organize ediliyorsa, bu durum ferdi ve zümrevî kâr sağlıyorsa, biz yalnız milletimizin dışında kalmayız, düşman milletlere de hizmet etmiş oluruz.

Türk-İslâm Ülkücüsü için, Türk devlet ve milletin uğrayacağı bir zarar, bizzat kendi zararıdır. Türk milliyetçisi, kendi milletin ve devletin menfaatlerini kendi menfaatlerinden ayırmaz ve ondan çok daha üstün tutar. Millî menfaatler, her zaman ferdi ve zümrevî menfaatlerin üstünde tutulmalıdır. Aksi halde ferdi ve zümrevî «egoizm» şımarır, cemiyet çözülür, devlet ve millet iç çatışmalara düşerek zaafa uğrar, bu durum bütün fert ve zümrelerin zarara uğramasına yol açar.

Sosyolojinin tespitlerine göre, çeşitli sosyal, kültürel ve ekonomik sebeplerle, bir milletin yapısında sosyal tabakalar, dilimler teşekkül eder. Bu durumun tarih içindeki ve günümüzdeki gelişimi ayrı bir inceleme konusudur. Çeşitli dinamiklerle, insan gruplarında «ufkî» (yatay) ve «şakulî» (dikey) bir «sosyal hareketlilik» (mobilité sociale) müşahade edilir. Değişik zaman ve mekânlarda farklı görünüşlerde olmasına rağmen, bu durum her insan grubu için zarurîdir. Günümüzde gittikçe karmaşık bir durum ve biçim kazanan bu sosyal realite sosyologlar ve devlet adamları için önemli bir inceleme ve ilgi alanıdır.

«Sosyal sınıflar» yahut «sosyal dilimler», bir milletin sosyal ve ekonomik organizasyonunun bir ifadesi olarak -milli bir yapı içinde-manâlıdırlar. Bir milletle bütünleşemeyen ferdî ve zümrevî menfaatlerin «beynelmileleşme» (İnternationalise) iddiası saçmadır. Türk çiftçisi, Türk işçisi, Türk esnafı, Türk bürokratu, Türk teknokratı ve Türk işvereni, milletimizin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısı içinde birbirini tamamlayan birimlerdir. Bunlar, bir arada Türk milletini ve Türk devletini «milli bağımsızlık şuuru» içinde teşkil ederler. Yeryüzünde çiftçilerin, esnafın, bürokratin, teknokratın ve işverenlerin ayrı ayrı devletler kurmasını düşünmek saçma ise, «bir dünya işçi devleti» kurmak iddiası da o kadar saçmadır ve komiktir... Tarih, millet şuurunu reddeden her hareketin başarısızlığa uğradığını kâfi miktarda ispatlamıştır. Bugün yeryüzünden bir işçi devleti yoktur, bu maske ile çalışan «kızıl emperyalist» milletler vardır.

SINIF ŞUURU VE MİLLÎ ŞUUR

Bir milletin ve devletin gücü, «millî şuurun» uyanıklığı ölçüsünde artar, bu şuurun zayıflaması oranında da azalır. Biz, Türk milliyetçileri olarak «şahsiyetlerin varlık şuurlarını inkâr etmediğimiz gibi, «sosyal tabakaların», «sosyal dilimlerin» ve «sosyal sınıfların» dayanışma, istek ve şuurlarını da inkâr ve ihmal etmeyiz. Zaten, tabiatı itibarı ile tarih içinde, «nispeten kapalı gruplar» durumunda müşahede etti-gimiz sosyal tabakalaşmaların, birbirinden kopmalarını ve birbirleri-ne «hasım» olmalarını dileyen «akımlara» da yakınlık duyamayız. Bize düşen iş, çeşitli zaruretlerle meydana gelen bu tabakalaşmalar arasında «yakınlık» duygularını arttırmak, münasebetlerini sıkılaştırmak, sosyal, ekonomik, kültürel ve politik denge ve adalet sağlayarak çatışmaları «dayanışma ve işbirliği» haline dönüştürmektir.

Bize göre, «millî şuur», bütün fert, zümre, tabaka ve sınıfları birbirine bağlayan harçtır. Bu harcın kuvveti oranında fertler, zümreler, tabakalar ve sınıflar «millî huzur ve refahtan» pay alırlar. Bu harcın zayıfladığı milletlerde ve devletlerde grup çözülür, egoizm artar, sosyal yalnızlıklar ve adaletsizlikler çoğalır. Millet, «düşman kamplara» bölünür ve «millî devlet» zayıflar.

Bir ülkede «millî şuur» zayıflatarak «sınıf şuurunu» kışkırtmak isteyenler, bilerek veya bilmeyerek, milletin çözülmesine yardım etmektedirler. Sosyal adalet ve sosyal güvenlik istemek; nerden gelirse gelsin zulüm, haksızlık ve ahlâksızlıkların ortadan kalkmasını istemek ve bunun için teşkilatlanmak başka şeydir. «Millî şuur» ret ederek, onun yerine «sınıflar şuurunu» kışkırtmak, devleti «zulüm aracı» ilân ederek «devletsiz cemiyet» ütopyası ile «anarşiyi» desteklemek, «millî devlet», millî dayanışma» fikrini yıkarak «internationalisme» havariliği yapmak yine başka şeydir.

Milletler arası savaşta, milletlerin dışa dönük «çatışmalarını», iç çatışmalarla bertaraf etmek, «rakip millet ve devleti» iç savaşlara sürükleyerek zayıf düşürmek usulü eskiden beri bilinmekle beraber, günümüzün şartları bu tip mücadeleye daha fazla ağırlık verilmesi yolunu açmıştır. Bilhassa süper devletler veya «Uluslararası şirketler», beşinci kol faaliyetleri ile «millî devletleri» iç savaşlarla parçalamak konusunda hayli başarılı olmaktadırlar. Bir milletin «tarihi düşmanları», çeşitli tertip ve propagandalarla kendilerini «dost» göstermeye çalışırken «millet çocuklarını» birbirine «düşman» ilân

edebilirler. Kısaca milletler arası savaş, kendini «sınıflar arası savaşlar», ile gizlemeye çalışabilir ve çalışmaktadır. Ülkemizdeki oyunlar da bundan başkası değildir. Kızıl ve kara süper-devletler, bilhassa fukara ülkelerde bu oyunu çok «trajik» bir biçimde tezgâhla-maktadırlar. Böylece kapitalist ve komünist emperyalistler, kaç millî devleti «kuzey-güney», yahut «doğu-batı» diye parçalayarak aralarında paylaştılar? Şöyle bir dünya haritasına bakarak, faciayı görmeye yeter. Kore, Vietnam, Türkistan, Yemen, Etiyopya, Lübnan... gibi devletlere yenilerini eklemek isteyen kahpe oyunları artık görmek gerekir.

Bütün bir milleti «Türk-İslâm Ülküsü» etrafında toplayarak «çağların üstünden aşarak» büyük Türkiye'yi kurma dâvasına destek olmanın tam zamanıdır.

SAVAŞ VE MİLLETLER

Biz, Türk milliyetçileri olarak, barışı seviyoruz, istiyoruz ve bütün gönlümüzle özlüyoruz. Ancak, esefle belirtelim ki, tarih ve içinde yaşadığımız zaman, bize gösteriyor ki, savaş, inkâr edilmesi mümkün olmayan ve ona hazır olmayanları kahredecek bir tarzda daima mevcut olmuştur.

Savaş aleyhine nutuklar çeken, kitaplar, romanlar yazan, filmler hazırlayan, en kudretli silâhlara ve ordulara sahip olmak için yine milyarlar harcandığını müşahade ediyoruz. Dikkat ediniz «yumuşama» dan, «barış» tan, «silâhların sınırlandırılmasından» en çok söz eden ülkeler, dünyayı bir anda berhava edecek korkunç silâhlara sahip bulunuyorlar. Üstelik bu silâhlanma yarışını sürdürmeye devam ederek daha korkunç ve daha «etkili» olanlarını keşfetmek için milyarlarca milyarlar katmaktadırlar.

Bunun yanında savaşlar sayı ve nitelik itibari ile çoğalmakla kalmayıp gittikçe daha vahim ve dehşet verici bir hüviyet kazanmaktadır. 20. asır maalesef «cihan harpleri» yapmayı öğretti. Kanlı «bloklaşma» hareketleri bütün dünyayı içine aldı. Böylece süper-güçler doğdu. Bu güçler bir diğerinden korktuğu için saldırı biçim ve taktikleri değişti. Ham madde pazarı durumunda bulunan ve mamul maddelere muhtaç fukara ülkeler, «kara» ve «kızıl» emperyalizmin oyunları ile «iç savaşlara» sürüklenir oldu. Kapitalizm «uluslararası şirketler», komünizm ise «sınıf savaşları» vasıtası ile fukara ve muhtaç ülkeleri sömürmenin veya paylaşmanın yolunu buldular. İstirapla belirtelim ki, bu tip savaşlarda Türk ve İslâm dünyasının üçte ikisi ve bütün Afrika yenik düştü.

Biz, bir millet olarak, bu sahne karşısında üzülmüyor ve barışı özlüyoruz, onun tesisi için çalışıyoruz. Bugün soydaşlarının ve dindeşlerinin yarısından fazlası esir ve sömürge hayatı yaşayan, daha dün, vatanı istilâ edilmiş, milyonlarca insanı öldürülmüş ve kendi yurdunda «İstiklâl Savaşı» vermek zorunda kalmış, bu uğurda ırmaklar gibi kan, bulutlar, gibi gözyaşı akıtmış ve halen de açık ve gizli tertiplerle devleti ve milleti tehlikeye itilen bir millet olarak «savaşın» inkâr edilemez bir gerçek olduğunu ister istemez biliyoruz.

Öyle anlaşıyor ki, savaş bir varolma kanunudur. Sun'i bir şey değildir. Tabiatın bağrında var... Savaşı kelebekler ve güvercinler bile yapıyor. Barış güzel şeydir; ama savaşın gerçekliğini inkâr etmeye yetmez. Barış devrelerini bile «nitelik değiştirmiş savaş

dönemleri» olarak değerlendirenlere hak vermemek mümkün değildir. Bu sebepten, insanlık dünyasını paylaşmaya çalışan ve paylaşan süper devletlerin «barış ve yumuşama» sloganlarına inanılamaz.

Savaş, ayrı milletler durumunda oluşumuzdan doğmaz, aksine savaşın doğurduğu tehlikelerden milletler halinde teşkilâtlanarak korunuruz. Güçlü bir millet olamazsak «güçlü milletlere» yem olacağımızı biliriz. Savaş yok edilecekse, bu, milletleri yok etmek biçiminde gerçekleşemez, bunun yolu, milletlere saygı olmalıdır. Milletleri yok etmenin adı «barış» değil, ancak «savaş» olabilir.

Unutmayalım, savaşın da, barışın da hem «şerefli» hem «şerefsiz» vardır. Türk milliyetçileri, şerefli barışları ve savaşları hem yapar, hem de alkışlar.

İSLÂMİYET VE MİLLETLER

İslâmiyet, üniversal (âlemşûmul) bir davettir. Irkları ve milletleri hem kabul ve tasdik eder, hem de «İslâm kardeşliği şuuru» içinde işbirliği yapmaya çağırır.

İslâm kardeşliği, milleti yok etmeye çalışan komünist ve masonik beynelmilelciliğe (internationalisme) asla benzemez ve benzetilemez. İslâmiyet, komünistlik ve masonluk gibi milliyetleri ve ırkları inkâr ederek kozmopolit bir dünya kurmak dâvası peşinde değildir. Yüce ve Mukaddes Kitabımıza göre, insanlar, Âdemoğulları olarak aynı kökten gelmiş olmakla beraber, çeşitli millî ve ırkî şubeler ve dallara bölünmüşlerdir. Bu durum, İlâhî bir irâde olup inkâr ve ihmal edilmesi mümkün olmayan biyolojik, psikolojik, ekonomik, sosyolojik ve politik bir vaki'dir.

Bu konuda Kur'an-ı Kerim'in emirleri o kadar açıktır ki, **«Ey insanlar! Biz sizleri bir erkekle bir kadından yarattık ve birbirinizle tanışasınız diye, sizi şubelere (ırklara, milletlere) ve kabilelere ayırdık. Şüphesiz ki, Allah yanında en şerefli takvada en ileri olanınızdır.»** (Hucurat Sûresi, âyet, 13).

Yine, **«O gökleri, o yeri yaratması, dillerinizin ve renklerinizin birbirine uymaması da O'nun âyetlerindendir. Hakikat, bunlarda bilenler için elbette ibretler vardır.»** (er-Rûm Sûresi, âyet, 22).

Bu âyet-i kerime mealleri, hiçbir teville meydan bırakmadan, dinimizin ırklar ve milletler karşısındaki tavrını ortaya koyar. Öte yandan, yüce Peygamberimizin (O'na selâm olsun), «Kişi kavmini sevmekle kınanamaz» ve «Kavmin efendisi hizmet edendir» tarzında ifade buyurdıkları meşhur hadisleri, konuyu daha da aydınlığa çıkarmaktadır. «İslâm sosyolojisinde», milletler ve ırklar, insanlık kadar gerçekler ve ancak bunların «şerefi», Allah yolunda gösterecekleri hizmet ölçüsünde değişir. İslâm'a göre «şeref», et ve kemikte değil, renk ve biçimde değil, ancak «takvada en ileri olmak» tadır. Bize göre, sarı saçlı bir Alman ile kıvırcık saçlı kara derili bir zenci, «insan olmak haysiyeti» itibarı ile eşittirler. Yine, «beyaz insan» ile «zenci», İslâm olmakla şereflenmişlerse, «din kardeşi» olurlar, manevî rütbe ile şerefleri, bu imanın gerektirdiği aşk, ahlâk ve aksiyon oranında değişir. Bu fazilet yarışında, ileride olmak ise bir renk ve kafatası meselesi değildir. Yüce peygamberimiz, takva yarışına katılmayıp faziletlerle değil «et ve kemik» üs-

tünlüğü, «renk ve kafatası biçiminde şeref» iddia ederek, «cahilliye devri âdetlerine saparak» kavmiyetçilik yapmayı men etmişlerdir.

Yüce Peygamberimiz(S.A.S.), insanların, «kavmiyet» adları ile çağrılmalarını sevdiklerini bildikleri için, kendisine «sahabi» olmak şerefine ulaşan başka kavimlerin çocuklarını, bir taraftan «İslâm kardeşliği şuuru» ile mukaddes bağrılarına basarlarken, diğer taraftan da «Bilâl el-Habeşi», «Selman El-Farisî», «Süheyl Er-Rumi»... olarak ça-ğırıyorlardı. İslâm tarihindeki bu gelenek, hâlâ devam etmektedir.

Evet, İslâmiyet, millî hüviyetimizi koruyarak, bizi âlemşümul bir davetle bağrına basarak her iki dünyada mutlu kılmak istemektedir: BARIŞ BUDUR.

TOPLUMLARIN ÇÖZÜLMESİ

Birçok sosyolog, insan gruplarının, eski mütecanis (homogene) karakterini kaybetmekte olduğunu, zaman içinde «farklılaşmaların» arttığını, bilhassa son iki yüzyıl içinde ise bu gidişin hız kazandığını belirtiyorlar. Bu tarzda düşünen sosyologlar arasında E. Durkheim, L. Bruhi ve F. Tönnies sayılabilir.

Bu sosyologların, Türk-İslâm Ülküsü açısından tenkid edilebilecek pek çok görüşleri bulunmakla beraber biz de çeşitli sebeplerle toplumların «gittikçe çözülmekte» olduklarını müşahade etmekteyiz.

Gerçekten de, insanlar arasındaki farklar, insan grupları kalabalıklaşıp büyüdükçe, sosyal etkileşim (interaction) çoğaldıkça, iş ve meslekler çeşitlendikçe artmaktadır. Bu durum toplumlarda iki yönlü bir gelişmeye sebep olmaktadır. Bunlardan birincisi ferdiyetçiliğin (individualisme'in) güçlenmesi, ikincisi de «sendikalizmin» doğmasıdır.

Büyük sanayinin doğması ile artan «kentleşme» hızı, ilmin ve teknolojinin gelişmesi ve çoğalan sosyal temaslar, eğitimin yaygınlaşması», büyüyen ve devleşen insan gruplarında «sosyal kontrolün» zayıflaması, ailelerin küçülmesi, geleneğe bağlı dayanışmanın eski gücünü kaybetmesi, insan gruplarında «sosyal yalnızlaşmaya» yol açtı. İnsanlar, kalabalıkların içinde «yalnız» kalmanın ruh haline kapıldılar. «Gemisini kurtaran kaptan» havasında herkes kendini, kendi menfaatini kollar duruma geldi. Toplumla bağları gevşeyen kişilerde egoizmin ve güvensizliğin arttığını herkes bilir. Fert, kendini himâye edemeyen «cemiyete» önceleri küser, sonra ona isyan ederek «kendi bildiği gibi» yaşamaya ve hareket etmeye yönelir. Bu isyanını da «özgürlük» çılgınlıkları ile maskeleler. Oysa, fert topluma isyan çılgınlıkları bastığı bu anda topluma ne kadar muhtaçtır.

Çağımızın gerçek gidişi ve akımı «Ferdietçiliktir, yani toplumların çözülmesidir. «Toplumcu» akımlar ise, bu çözülme ve ferileşme eğilimlerine karşı bir «tepki» (reaction) olarak doğmuştur. Sürüye, isyanı emreden Nietzsche (Niçe)ci akımın, ferdiyetçiliği, «anarşizme» vardiyecek ölçüde güçlendirmesi, hürriyetçi (liberal) akımın sosyal bütünlüğü tehlikeye sokacak bir biçimde ortaya çıkışı toplumların, kendilerini korumak endişesi ile «toplumcu akımlara» sarılması neticesini doğurmuş ve sosyolog Sombart'ın tespitlerine göre yüzden fazla «sosyalist» anlayış biçimi ortaya konmuştur:

Bu «toplumcu akımların», farklılaşmaları ortadan kaldırarak fertleri toplumdan kopardığı, alternatifleri ifade eden «hürriyet» leri yok ederek, «komünal ve sınıf diktatoryasını» esas alan «bir yönetime» dönüşeceğini sanmak «tarihin ters çevrilmesi» kadar imkânsızdır. Ancak, «toplumcu akımların güçlenmesi» toplumu çözmeye götüren «ferdiyetçi gidişe» yeni bir denge ve düzen getirebilecek niteliktedir.

Nitekim, sosyal yalnızlıklara ve güvensizliklere maruz kalan fert ve gruplar, yeniden teşkilâatlanma ihtiyacı ile bir araya gelmeye, bu suretle bir güç olmaya ve birbirlerinde «güven» bulmaya çalışmaktadır. Ancak bu teşkilâatlanmalar, maddî olmak kadar bir iman, ahlâk ve ülkü bütünleşmesine dönmedikçe başarılı olamazlar.

Nitekim, sosyal yalnızlıklara ve güvensizliklere maruz kalan fert ve gruplar, yeniden teşkilâatlanma ihtiyacı ile bir araya gelmeye, bu suretle bir güç olmaya ve birbirlerinde «güven» bulmaya çalışmaktadır. Ancak bu teşkilâatlanmalar, maddî olmak kadar bir iman, ahlâk ve ülkü bütünleşmesine dönmedikçe başarılı olamazlar.

SOSYAL ORGANİZASYON

Aşırı hürriyetçi eğilimleri, ister istemez «ferdiyetçiliği» kışkırtmıştır. «Liberal» düşünceler ve akımlar, gittikçe «toplumun çözülmesi» neticesini vermiş ve bu durum, bütün dünyada, reaksiyon olarak çeşitli renkte «toplumcu» akımların doğmasına vesile olmuştur. Bu toplumcu akımlar, dinî, millî, ırkçı, sınıfçı, maneviyatçı, maddeci, radikal demokratik... olma iddiası altında değişik gruplarda değişik biçimlerde ortaya konmuştur.

Hürriyetçilik, «şahsiyetlerin» doğup güçlenmesi için ne kadar zarurî ise, toplumların çözülüp dağılmasına vesile olacak ölçüde «istismar» edilmesi de o kadar büyük tehlikedir. Sosyal kontrolün zayıfladığı, sosyal normların» geçersiz kaldığı bir vasatta, devleti idare edenlerin işleri güçleşir, polis ve jandarmanın işi çoğalır. Sosyal yalnızlıklar ve güvensizlikler içinde bunalan fert ve zümreler artar.

Sosyal bağların zayıflaması, ferdi istihalar kamçılama, yalnızlık korkusu ve güvensizlik duygusu fertteki «ego»yu kışkırtmakta, hırslar ve başıboş kalmakta, zayıf ve güçsüzler ezilmek tehlikesi ile karşı karşıya gelmektedir.

Bu durumda tehlike ile karşılaşan fert ve gruplar, başlarının çaresini ararken «geleneğe» bağlı dayanışmadan» boşalan sahada, yeni güvenlik» kurumları, dernekler, birlikler, sendikalar, partiler, kooperatifler, şirketler, açık veya gizli teşkilâtlar belirlemeye başlarlar. Birçok fert ve grup «can havliyle» bu teşkilâtlara kapılırlar. Bazıları da zorlanırlar. Böylece, istesin veya istemesin bir teşkilâta katılan fert ve zümreler, güçleri oranında «üyelerine» menfaat, güvenlik ve refah temin etmeye yönelirler. Bu suretle güçlenenlerin «baskı grupları» meydana getirerek toplumdan bazı «imtiyazlar» koparmayı başardıkları halde, böyle bir varlık gösteremeyenler ise ezilmekte ve sızlanmaktadır.

Büyüyen ve sanayileşen ülkelerde, bu problem her geçen gün biraz daha da artmaktadır, insanların sırf maddî «çıkarlar» için el ele verip, kendi zümre ve grubu için «imtiyazlar koparması» ile doğacak bir toplumda huzur bulunabilir mi? Milletın tamamına yönelmeyen, sadece «güçlü baskı gruplarına» imtiyaz tanıyan bir ülkede mutluluk doğabilir mi? «Sınıf diktatöryası» ile hangi demok-rasiyi, hangi hak ve adaleti temin edebilirsiniz?

E. Durkheim Meslek Ahlâkı adlı kitabında, sırf maddî menfaat bağları üzerine kurulu ve sınıf çatışmalarını esas alan bir sanayi toplumunda huzur aramanın beyhude olduğunu şöyle anlatır: «İnsanlar arasında, barış ve düzen, tamamı ile maddî illet (sebepler)lerden, hattâ pek ileri de olsa, kör bir mihanikiyetten otomatik bir şekilde doğamaz. Bu bir ahlâk işidir».

«İçtimaî bir müessese, bir ahlâk disiplini olmadan yaşayamaz. Çünkü böyle olmazsa, ortada ancak birbiri ile çarpışan fert istihaları kalacaktır. Tabii olarak da, sonu gelmeyen, bu doymak bilmez istihaları düzene sokan bir şey bulunmaz ise kendiliklerinden (disipline) girecek değillerdir.» (Bkz. E. Durkheim, Meslek Ahlâkı, (M. Karasan) s. 20-21).

Türk-İslâm Ülküsü sadece bir sınıf ve zümrenin değil, bir milletin, Türklük şuur ve vakarı ile İslâm iman, ahlâk, aşk ve aksiyonu ile teşkilâtlanması demektir. Bütün bir millet için huzur, güven adalet ve refah temin etmektir.

SINIF EGOİZMİ VE MİLLETLE BÜTÜNLEŞME

Çağımızda, bilhassa büyük sanayi inkılâbına paralel olarak «toplumda» bir çözülmenin müşahede edildiğini ve yeni bir «sosyal organizasyon» ihtiyacı içinde fert ve grupların harekete geçtiğini belirtmiştik. Ayrıca, bir ahlâk ve disiplinden mahrum kalan bu “arayış dönemi”nin doğuracağı tehlikeleri de ortaya koymuştur. Organizasyon ihtiyacının şiddetli sınıf kavgalarına zümre egoizmine dönüşmesi yanında, ezilen, zulme uğrayan kitlelerin anarşiye düşeceğini belirtmiştik.

Bu duruma düşen toplumların, «millî şuur ve ahlâk» açısından kontrol ve disipline ihtiyacı vardır. Devlet, gidişe müdahale ederek, milletin yeni ihtiyaçlar içinde millî ve çağdaş verilere göre «reorganize» olmasını, millî iradeye ve yapıya ters düşmeden temin etmelidir. Aksi halde, toplum başıboş bırakılır, iş oluruna terk edilirse, bunalım büyümekle, kalmaz, iç ve dış istismarlarla kangrene dönüşür. Millî varlık ve bütünlük «sınıf egoizmleri» ile tehlikeye atılmış olur.

Bunun için, «millî devlet» ideale bağlı, Türk milletini bir bütün kabul eden, mazlumu, ezilmiş ve mağduru, tutan, zalimi ezen ve haksızlık yapanı acımadan cezalandıran «ülkücü kadrolara» ihtiyaç vardır. Kim olursa olsun, hangi sınıf ve zümreyi temsil ederse etsin, kendi ferdi veya zümrevî menfaatlerini «milletin» menfaatlerinden ayrı ve önde tutan kimseler ya ferdi veya zümrevî bir «egoizmi» temsil etmektedirler. Yüce Peygamberimiz (O’na selâm olsun). Ebu Hüreyre’den rivayet edilen bir hadislerinde, «Cemaatten bir karış ayrılan, İslâm gerdanlığını boynundan çıkarmıştır» diye buyurmuşlardır. (Bkz. Tarîk’ün-Necat, H.M. Hasan Serhendî (A.F. Meyan) s. 65)

Elbette meslekî kuruluşlara ve çeşitli sendikalara ihtiyaç vardır. Benzer iş faaliyetlerinde bulunmak, benzer problemlere sahip olmak, insanlar arasında sosyal ve psikolojik yakınlaşmalar doğurur. Bu yakınlık duyguları ekonomik bağlarla da birleşerek meslek teşekküllerinin ve sendikaların doğmasına, gelişip güçlenmesine sebep olur. Bu, sadece günümüze ait bir vakıa değildir. Tarihimizde «esnafın» kurduğu loncalar da böyle bir ihtiyacın ifadesidir. Ancak, Türk-İslâm kültür ve medeniyetinden kaynaklanan bu «esnaf teşkilâtımız» asla bir sınıf ve zümre «egoizmini» temsil etmez, bir sosyal ve ekonomik dayanışma müessesesi olduğu kadar, dinî, ahlâkî bir

«Oto-kontrol» vazifesi yapan ve eğitime değer veren teşkilâtlardı. Aynı vazifeyi yapan diğer «esnaf teşkilatları» ile çatışma içinde değil, işbirliği ve dayanışma ruhu içinde hareket ederdi.

Batı'da sendikalar, bilhassa kapitalizmin istismarı karşısında haklı bir reaksiyon olarak doğmuşlardır. Batı dünyasında «sendika», istismara karşı kan ve gözyaşı ile kurulu olduğundan, öfkeli... 18. ve 19. yüzyılın «sömürücülerine» karşı duyduğu bu öfke, bugün de devam etmekle birlikte, şiddetinden hayli kaybetmişe benzer. Gerçi komünistler, bu öfkenin yatışmasını asla istemezler ve aksine daha da kabararak ihtilâllerle diktatoryalara zemin hazırlaması için «sınıf savaşı» kışkırtmacılığı yapmak isterlerse de «kalkınmış ülkelerde» artık fazla başarılı olamamaktadırlar. Sendikalar, yavaş yavaş «içtimâî bir vakıa» olarak toplumlardaki yerini bulmakta, ihtilâlcî karakterini kaybederek, milli, ahlâkî ve demokratik bir güç haline gelmektedirler.

SENDİKALARIN FONKSİYONLARI

İleride açıklayacağımız üzere, loncalar, daha çok «küçük sanayi» döneminde ortaya çıkan ve belediye sınırları içinde «aktivitesi» daha fazla olan kuruluşlardı. Bunun yanında sendikalar, «büyük sanayi» hareketi ile paralel gelişen ve daha geniş kadroları içine alan, belediye sınırlarını aşan millî kuruluşlardır. Gerçi, zamanımızda, sendikaların «milletlerarası» temasları da artmış bulunmakta ise de, bu hareketin «millî» karakterini ihmal ve inkâra yetmemektedir. İster istemez, sendikaları meydana getiren grupların kaderi, bağlı bulunduğu devletin, mensubu olduğu milletin kaderi ile ortak bulunmaktadır. Çünkü, zengin, müreffeh, kalkınmış ve güçlü devlet ve milletlerin sendikaları da güçlü olmakta, aksine fukara ve geri kalmış millet ve devletler ise güçsüz kalmaktadırlar. Üstelik, milletler ve devletler arası rekabetler ister işemez sendikaları ve mensuplarını da ilgilendirmektedir. Kısaca, iddiaları ne olursa olsun her sendika, ister istemez içinde bulunduğu «millî şartlardan» tecrit edilemez.

Sendika, denince sadece akla «işçi» ve «işveren» gelmemelidir. Bunlar nasıl birer sendikaya muhtaç iseler, «çiftçiler» de «esnaf» da, «bürokratlar» da, «teknokratlar» da birer «millî» sendikaya muhtaçtırlar. Böylece, bir millet, bütün «sınıf» yahut «dilim»leri ile birer sendika içinde teşkilâtlanmış olur ve açıkta kimse kalmamış olur. Bu «altı dilimin» nasıl teşkilâtlanacağı sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayata ne tarzda etkili olacağı hususu, zaman ve mekânın şartlarına göre ilgililerce tayin edilmelidir. Bütün mesele sosyal ve siyasî hak ve vazifelerin âdil ve millî bütünlüğü temin edici dengesini kurabilmededir. Aksi halde, sadece «işçi» ve «işveren» sendikacılığı üzerine kurulu, yalnız toplumda bu iki sınıf insan varmış gibi, bunlar arasındaki çatışma ve çekişmeleri işleyen bir hareket milyonlarca insanı sahipsiz bırakıp bir avuç işverenle zayıf bir sanayinin istihdam ettiği «işçiler» arasındaki savaşı kızırtırma oyunları ile «demokrasi» oyunu oynamanın faydası olmaz % 65'i çiftçi olan bir ülkede «vurucu gücü yok» diye «çiftçileri», nasıl olsa ileride proleterleşecekler diye «esnafı», fazla güçlenmesinler diye «bürokratları», nasıl olsa «odaları var» diyerek «teknokratları» ihmal ve terk eden bir hareket haklı yolda değildir. Herkesin bir sendikaya ihtiyacı vardır. Sendikalar, çağımızın bir vakiasıdır ve şu işleri başarmaya çalışırlar; üyeleri adına kollektif iş

mukaveleleri yapar, iş uyuşmazlıklarında hakem kurullarına başvurur, kanunî sınırları içinde grevler düzenler, üyelerini hastalık, sakatlık, ölüm ve işsizlik... gibi durumlarda korur ve kol- lar, üyelerine hukuki yardımda bulunur, sigorta işlemlerini takip eder, dinlenme ihtiyacını ve güvenliğini sağlar, onları iş başında ve hususî kurs ve seminerlerle eğitip geliştirir, meslekî ve ilmi yayınlar yapar, bir meslek ahlâkının doğmasına yardım eder, sınıf ve zümre egoizması ile değil ülke ve millet çapında sosyal güvenlik ve sosyal adaletin gerçekleşmesi ülküsü ile hareket eder.

Türk-İslâm Ülküsü'nde bütün bir cemiyet, bir organizma gibi bir bütünlük içinde gelişir. Sosyal dilimler ayrı ayrı teşkilâtlanmakla birlikte aynı tarih, aynı kültür, aynı iman ve ülküyü paylaşan «yekpare» bir cemiyet olmak zorundadır.

MİLLÎ DEVLET VE SINIFLAR

Millî devlet, herhangi bir sınıf ve zümrenin tekelinde olamaz. O bütün sınıf ve zümrelerin, bütün iş ve meslek gruplarının manevî ve maddî hak ve menfaatlerini adil bir tarzda koruyan, savunan ve dengeleyen ve bütün vicdanlarda saygı ve itibar bulan «müşfik bir otorite» olmak zorundadır. Zulme, haksızlığa, gadre uğrayan herkes ve her zümre yanında mutlaka devleti bulmalıdır.

Kendisini daima Allah'ın selâmı ile takdis ettiğimiz şanlı peygamberimizden sonra «İslâm Devletinin» ilk «Halife'si», yüce sahabî Hz. Ebubekir (R.A.), «seçimi» takiben yaptıkları konuşmada, «Nezdimizde mazlumlara, haklarını alıncaya kadar çok kuvvetli, zalimler ise mazluma hakkını verinceye kadar çok zayıf olacaktırlar,» diye buyurarak, devletin «mazlumdansa», olması gerektiğini belirtmiş ve gerçekten de öylece hareket etmişlerdir.

Devlet, mazlumdansa olmazsa, zalimin zulmü artar, mazlumlara çoğalır sosyal denge bozulur «ihkak-ı hak» mazluma ve mağdura bizzat kendisinin hakkını, kendisinin alması yolu açılır, cemiyet anarşiye düşer. İç kavgalar ve ihtilaller zaman içinde genişlemeye başlar. Bu arzu edilemeyeceğine göre devlet, yukarıda sözü ettiğimiz fonksiyonunu mutlaka icra etmelidir. Dinimiz, «mazluma zulüm etme hakkı tanımaz», ancak, devlet, müşfik ve âdil otoritesini kullanarak mazluma hakkını almak zorundadır.

Mazlum ve mağdur, hakkını alamazsa incinir, kırılır, kin duyguları kabırır, zulme uğrayan başka insanlarla açık veya gizli irtibatlar kurar, teşkilatlanır ve sosyal patlamalara kaynak olmaya başlar. Gördüğü mukavemet ölçüsünde de sertleşir. İşte, Avrupa'da, kapitalizmin zulmü ile doğan işçi hareketleri ve sendikaları böyle bir karakter taşımaktadır. Serttir, öfkeli, kindardır, diktatorya hırsları ile doludur. 19. yüzyıl ihtilalcileri «zulme ve gadre uğrayanların» bu ruh hallerinden çok istifade etmişlerdir. Ama, ne zaman ki devlet, «millî devlet» olmaya yönelmiş, sınıf ve zümre menfaatleri yerine, bütün bir milleti «müşfik, âdil ve otoriter bağrına basmış, sosyal adaleti ve güvenliği bütün sosyal dilim ve tabakalar için vaz geçilmez bir hak telâkki etmiş ise cemiyette huzur ve refah doğmaya başlamıştır.

Türk-İslâm Ülkücüleri, için devlet ve onun icra gücü olan hükümetler, teşriî gücü olan meclisler ve kazaî (yargı) gücü olan mahkemeler, asla bir sınıf ve zümrenin tekelinde ve kontrolünde olamaz, bunlar Türk milleti adına hareket etmek zorunda' olan ve millî vicdanda yatan

«mukaddes ölçülere» bağlı milli müesseselerdir.

Tarih boyunca ve günümüzde devlet ve onun güçleri, maalesef çok defa, bir sınıf ve zümrenin kontrolüne girmiştir. C. Zimmerman'ın «Yeni Sosyolojisinde belirttiği gibi, gerçekten de zaman içinde savaşçılara, rahiplere, asillere, ham madde tüccarları demek olan fizyokratlara, kapitalistlere imtiyaz tanıyan devlet ve hükümetler gelip geçmiştir. Şimdi de komünistler, büyük sanayinin doğması ile güçlenen «proletaryanın diktatörlüğü için savaştıklarını söyleyerek ve üstelik «son aşamada» devletsiz bir «dünya devleti» (!) kurmak garabetini göstermeyi «bilimsel sosyalizm» adına savunmak yoluna girmiş bulunuyorlar.

İnsanlara, Türk-İslâm kültür ve medeniyetindeki devleti anlatmalıyız...

SENDİKALAR VE LONCALAR

Daha önceden de belirttiğimiz üzere sendikalar, bilhassa «büyük sanayi»nin doğup güçlenmesi ve kapitalizmin «sömürücü» karakteri karşısında doğan dayanışma müesseseleri olduğu halde, loncalar, «küçük sanayi» döneminde, aynı iş koluna mensup «esnafın» kurdukları bir dayanışma ve otokontrol müessesesidir.

Sendika, önceleri sadece «işçi» ve «işveren» çevreleri arasında doğmuş olmakla beraber, zamanla gelişerek bunların dışında kalan diğer «sınıf» veya «dilim»lerin de başvurduğu dayanışma yolu olmuştur. Doğuşu esnasında gerek işçi ve gerekse «işveren» sendikalarına hâkim olan ruh, «ortak menfaatin korunması» için güçlü olmak ihtiyacıdır. Loncalar ise, hem dayanışma, hem de «sağlam, hilesiz ve tüketiciyi zarara uğratmayan» bir yol takip etmeyi esas alan millî, dinî ve ahlâkî «otokontrol» ihtiyacından doğmuştur.

Pierre Laroque'nün de belirttiği üzere: «İşçi sınıfı mensupları, daima ücret karşılığı çalışan ücretlilerdir. Çalışmaları onlar için elzemdir. Zira bu, yaşayabilmenin şartıdır. Binaenaleyh, bu insanlar, varlıklarını devam ettirebilmek için daimî olarak işverenlere tabidirler. Onların tutum ve tepkilerine geniş ölçüde hâkim olan güvensizlik hali de işte buradan doğmaktadır. Aldığı ücretle günü gününe yaşayan, işçi, daima yarın ne olacağını bilmemenin tehdidi altındadır. Genel olarak bir tarafa konmuş, hiçbir maddî yedek imkânı yoktur. Ayrıca diğer sınıfların sahip oldukları formasyon, kültür, nüfuzlu eş, dost gibi sosyal yedek imkânları da yoktur... İşçi sınıfına bir eksiklik kompleksi hâkimdir... Bu eksiklik duygusu, ekseriya, derin bir duygu olan dayanışma ile bir bakıma telâfi edilmiş olur... Durumların müşterekliği ekseriya sıkı bağlar meydana getirir... İşçiler, yavaş yavaş astlık, tâbilik, güvensizlik durumlarının kafi olmayıp müşterek, bir hareketle değiştirilebileceğini idrak etmişlerdir. Böylece, geniş ölçüde yerinde kalan eksiklik kompleksi, işçiye has yeni bir itibar duygusu ile birleşmiştir.» (Bkz. P. Laroque, Sosyal Sınıflar, Çev. Dr. Y. Gürbüz, s. 45-48, yıl 1963).

Sosyologların «orta sınıf» adını verdikleri bizim sadece «esnaf» dediğimiz, çeşitli iş ve meslek gruplarını temsil eden zümreler, «büyük sanayi inkılâbına» rağmen, bütün dünyada varlıklarını sürdürmektedirler. Bunların «işçi»den ve «işveren»den ayrılan ortak bir yanıları vardır. Bunlar, onlardan farklı olarak küçük de olsa bir «sermaye»ye sahiptirler ve kendi emeklerini kendileri için kulla-

nırlar. Bunlar, işçiden farklı olarak maddî ve sosyal yedek desteklere sahipler ve en büyük endişeleri, P. Laroque'ye göre, «proleterleşme» korkusudur. Büyük sanayi (ile beraber, «loncalarını kaybeden» esnaf, -eskiden çok mükemmel bir dayanışma halindeyken- bugün büyük bir güvensizlik içinde devletten destek beklemektedir. Dün, bir «pir»in manevî otoritesi ile loncanın ve orta sandığı-nın maddî teşkilâtı içinde elele veren usta-kalfa ve çıraklar arasında elerin ve güçlü dinî, ahlâkî ve meslekî bağlar vardı. Bugün, bu bağların zayıfladığı ve «esnafın» sahipsiz kaldığı bir cemiyette ister istemez «sınıf çatışmaları» çoğalacaktır.

Kanaatimizce, Türk-İslâm Ülkücüleri, millî sendika hareketlerini organize ederken, tarihî lonca tecrübesinden de faydalanmayı düşünmelidirler. Millî dayanışma manevî ve maddî bütün unsurları ile tamamlanmalıdır.

SOSYAL HAREKETLİLİK

İnsan gruplarında sosyal hareketlilik (mobilité sociale), gittikçe artmaktadır. Çeşitli sebeplerle, tarih içinde, insan gruplarının yapısında mevcut bulunan «sosyal tabakalaşmalar», geleneğe bağlı sınıflaşmalar çözülmeye başlamakta, statik cemiyet yapısı dinamikleşmektedir.

Sosyal hayatta aşağıdan yukarıya doğru tırmanmalar hızlanmakta, dünün itibarsız veya «sosyal baremi düşük» zümre ve tabakaları ekonomik, sosyal, kültürel ve politik yeni güçler elde ederek «eski hiyerarşik durumu» daha kolay değiştirebilmektedir. Cemiyetteki bu «şakulî» (dikey) hareketlenme yanında, köyden şehre akınlarla, yahut bölgeler arası yer değiştirmelerle beraber milyonlarca insanın eski iş ve mesleklerini bırakarak yeni iş ve meslekler edinmeleri ile de «ufki» (yatay) hareketlenme de hız kazanmaktadır.

Böyle bir değişme ve hareketlenme vetiresine tabi olan cemiyetlerde, değer hükümlerinde de önemli sarsıntılar görülür. Bilmem kaç yüzyıldan beri cemiyetin idaresinde «şerefli mevki ve makamları» elinde tutmuş, «emretmeye alışmış» maddî ve manevî zenginlikler içinde yaşayan ve bu durumu bir «sosyal miras» olarak nesilden nesle devreden «mutlu azınlıklar», aşağı tabakalardan gelen ve onların «imtiyazlarına» yaklaşmakta olan tırmanışlar karşısında tedirgin olurlar.

Meselâ, Tanzimat'tan beri devletimizin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik bütün imkânlarına sahip olan ve bu imtiyazı, «miras» gibi kendi çocuklarına bırakan bir «mutlu azınlıktan herkes söz etmektedir. Bu «mutlu azınlığın» tipik hususiyetleri vardır. Türk tarih ve destanlarından ürker, Greko-Lâtin tarih ve destanlarına hayranlık duyarlar, ceplerinde «Hemeros»u evlerinde «Romüs ve Romülüs» emziren Roma'nın dişi kurt» heykelini bulundurmaktan gurur duyarlar. Türk'ün Bozkurt'unun adını bile işitmek istemezler. Dilleri bile dilimize benzemez. Bizim «Kandillerimiz, onların «Noel»leri vardır... Giyimleri kuşamları, yemeleri içmeleri, dans ve müzikleri bizimkilere benzemez...

Çeşitli sebeplerle, biraz da «ar belâsı», demokrasinin nimetlerinden, çeyrek yüzyıldır, kırıntılar şeklinde de olsa, şimdi milletimizin büyük bir çoğunluğu da faydalanmaya başlamıştır. Bizler de yüksek tahsil yapıyor, seçiyoruz ve seçilebiliyoruz. «Mutlu azınlık çocukları» ile yan yana oturabiliyoruz.

Bilmem sizlerin de başından geçti mi? Sizleri de mutlu azınlık çocukları, bir kaç «rüşvet-i kelâm» ile okşadıktan sonra: «hayret ediyoruz, siz de aşağı yukarı bizim tahsil kademelerimizden geçtiniz, bununla beraber, bizim gibi düşünmüyor ve yaşamıyorsunuz. Aramızda yalnız kalıyorsunuz. Yazık sizi yanlış eğitmişler» diye «uyardılar» mı? Böyle bir soruya muhatap oldu iseniz, siz de hepimizin verdiği şu cevabı tekrarlamış olabilirsiniz: «Gerçekten de aranızda yalnız kalıyorum, ama milletimin, aziz Türk halkının arasına katıldığım zaman yalnız olmadığımı görüyorum.»

Gerçekten de ailesinde ilk defa yüksek tahsil yapan, ilk defa onlar gibi giyinen, ilk defa onların arasına katılan «Anadolu Çocuklarını» yadırgayan ve hor gören çevreler vardır. Milletine yabancılaşmayan «vatan çocuklarının» tırmanışlarından ödü kopanlar var. Onları, «kendi yurdunda işgalci» ilân edip «sürgün» etmelerinin sebebi budur. «Mutlu azınlık» bizi «yönetmeye» alışmış, aksine tahammül edemiyor.

SOSYAL TABAKALAŞMALAR DONDURULAMAZ

Hint cemiyetinde «kast sistemi» hâlâ devam ediyor. Kanunlar, ne derse desin insan gruplarının alışkanlıkları kolay kolay değişmiyor. Demokrasi, çok partili parlamenter sistem, anayasa ve insan hakları, «cemiyetlerin yapısına» göre işliyor. Brehmenler, aryalar, çutralar ve paryalar daha uzun zaman «statülerini» koruyacağı benziyor. Siz demagogların lafına aldırmayın, yaptıklarına bakın.

«Demokrasinin beşiği» İngiltere mi? «Lordların» ve «Avamsın çatışmalı ülkesinden «demokrasi dersi» almaya koşanların kulakları çınlasın. Hele, «Yeni Sınıf»ın «sınıfsız toplumunda» ezilen proletaryanın çığlıklarını bir musikî gibi dinleyen «devrimci», duvarlara kızıl sloganlarını yazarken, bomba patlatıp banka soyarken gerçekten «halkın iktidarını» mı getireceğini sanmaktadır? Kendisini âlet gibi kullanan ve yakaladığı «arpalıkları» kimseye kaptırmamak için, elinde tuttuğu «özerk» bölgelerdeki imtiyazları kaçırmak istemeyen bir «mutlu azınlığa» ve millete yabancılaşmış kadrolara hizmet ettiğini acaba göremeyecek mi?

«Türk'üm, Müslüman'ım ve medeniyim.» diyen Türk-İslâm Ülkücüleri'ne, en az iki yüzyıldan beri ezilen, hor görülen vatan çocuklarına «devrimbazların» neden, niçin ve nasıl düşman edildiğini acaba gösteremeyecek miyiz? «Türk'üm» derse «ilkel» olmakla itham edilen, milletin tarihine, kültürüne, ülküsüne «yabancılaşmayan» öğretmen, memur, polis, öğrenci, işçi ve halkın ıstırapı ne zaman bitecek?

Demokrasilerde -eğer gerçekten böyle bir şey varsa- hâkimiyet ve «millî irade» esastır. Bütün fert ve zümrelere «fırsat eşitliği» tanınmalıdır. İmtiyazlı fert ve zümreler bulunmamalıdır. Kanunlar, adaletle uygulanmalıdır.

Sosyal iş bölümünün tabii bir neticesi olarak her millette normal bir sosyo-ekonomik tabakalaşma görülür. Dünün statik cemiyetlerinde, bu sosyo-ekonomik tabakalaşmalar adeta «donmuş gibi» idi. Günümüzün şartları içinde, bu tabakalaşmalar «geleneksel» karakterini kaybetmektedir. Sosyal hareketlilik, tabandan tepeye doğru tırmanışları hızlandırmıştır. İş ve meslek grupları arasında akış güçlenmiştir. Artık hiç kimse kendinde «siyasî üstünlük» hiçbir aile veya zümre kendinde devlet idaresinde «vesayet hakkı» vehmedemez. Kendini kurtarıcı, başkalarını «işgalci» ve «tehlikeli» ilân edemez. Sınıfların, dilimlerin herhangi bir hukukî ve sosyal imtiyazı düşünülemez.

Başka milletleri bilemeyiz; ama, Türk tarihi, «hakanları» bile töre ve kanunlarla, din ve ahlâkla kontrol altına almıştır. Türk-İslâm kültür ve medeniyeti «şakulî» ve «ufkî» mânâda sosyal hareketliliği (mobilité sociale'i) daima teşvik etmiştir. Cemiyetin en alt tabakasından en üst tabakasına çıkış imkânını en geniş mânâda sağlamıştır. Bu yol ülkemizde tıkanırsa büyük patlamalara sebep olur. Hele bu yüzyılda kendi yurdunda, kendi tarihine, kültürüne, ülküsüne ve millî mukaddesatına bağlı Türkoğlu'nun gelişme yollarını kapamaya ve tıkamaya çalışmak cinnet olur. Hiç şüphesiz Türkiye, ne Hindistan'dır ne İngiltere ne Rusya ne de benzeri bir ülkedir. Şu gerçek ki, hiç kimse «öz yurdunda garip, öz vatanında parya» olmak istemez.

SOSYAL YAPI VE SOSYAL İŞLEYİŞ

Sosyolojiyi, insan gruplarının yapısını ve işleyişini inceleyen ilim olarak tarif etmek mümkündür. Hiç şüphesiz grubun sosyal yapısı ve işleyişi statik değil, dinamiktir. Böyle olduğu içindir ki, insan grupları için de bir intibak, değişme ve dolayısı ile sosyal problemler söz konusudur.

Bir milletin sosyal yapısını teşkil eden pek çok birim vardır. Milletin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısı, değişik açılardan tahlil edilebilir. Nüfusun yapısı, kalitesi, «kentleşme durumu», eğitim profili, tarım, sanayi ve hizmetler sektörüne dağılımı, gelir dağılımı, hizmetlerden istifade durumu, iş ve mesleklere bölünüşü, «altı sosyal dilim» açısından tasnifi, milli kültür kriterleri açısından nüfusun dağılışı politik temayülleri, seçim sonuçlarının çeyrek yüzyıllık dalgalanışının ifade ettiği manâ, siyasî teşkilâtlar, devlet idaresindeki birimler... gibi hususlar, hep sosyal yapının yönlerini ifade eder. Sosyal İşleyiş ve bunların millî ve muasır ihtiyaçlar karşısındaki fonksiyonları demek olabilir. Sosyologlar, sosyal yapıya «sosyal strüktür» veya «sosyal morfoloji» de diyorlar.

Millî «sosyal yapı» hem milletin, hem de çağın ihtiyaçlarına cevap verecek ölçüde vazife yapabilmelidir. Aksi halde cemiyet, kendini buhranlardan kurtaramaz. Millî ve muasır ihtiyaçlara cevap veremeyen müesseseler buhrana sebep olmakla kalmaz, yavaş yavaş cemiyet nezdinde itibarlarını da kaybetmeye başlarlar. Bu suretle ya tamamen silinip giderler, yerlerine onların görevini yapacak başka müesseseler gelir yahut kendilerini yenileyerek cemiyette tekrar fonksiyonlarına paralel itibar kazanırlar.

Biyologlar, çalışmayan ve kullanılmayan organların zayıflayarak organizmada bir yük haline geldiklerini, aksine çalışan organların ise geliştiklerini iddia ederler. Önceleri fonksiyonel olan kör bağırsağımız, fonksiyonsuz kalınca başa belâ kesilebilecek bir organ durumuna gelmiş durumdadır. El parmaklarımız fonksiyonel olduğu için gelişmekte, oysa ayak parmaklarımız fonksiyonları azaldıkça küçülmektedirler.

Tıpkı bunlar gibi, cemiyette itibar görmek isteyen ve tutulmak isteyen her müessese, sosyal yapı içinde milletin kendinden beklediği fonksiyonları millî ve muasır ihtiyaçlara göre başarmak zorundadır. Aksi halde, zorla, propaganda ile yalanla, dolanla hiç kimse, hiçbir müessese itibar kazanamaz. Çarçabuk balonları söner, gider.

Meclisler, hükümetler, mahkemeler, basın ve yayın organları, partiler, sendikalar, dernekler, mektepler, meslekler, şirketler, kooperatifler, teşebbüsler hükmi ve gerçek şahsiyetler... eğer cemiyette sahiden itibar görmek, sevmek ve tutulmak istiyorlarsa millî ve muasır ihtiyaçlara gerçekten cevap vermeye çalışan, ahlâk ve fazi-lete bağlı olarak hareket eden müessese ve şahıslar olmalıdırlar. Aksi halde yıkılıp giderler. Yerlerine yenileri gelir oturur.

Bugün cemiyetimizde, birçok müessesenin fonksiyonlarını kaybetmekte olduklarını, kendilerini yenileyemedikleri için silinip gitmekte olduklarını görüyoruz. Matbaa karşısında hattatların, dokuma fabrikaları karşısında dokuma tezgâhlarının feryadı işitilmez oldu. Televizyon karşısında sinemanın feryadını ise hâlâ işitebiliyoruz; fakat sesi gittikçe kısılıyor.

FONKSİYONEL MÜESSESELER YIKILMAZLAR

Hiçbir cemiyet, fonksiyonsuz birimleri sevmez, yine hiçbir cemiyet fonksiyonunu kaybetmiş, bir birim ve müesseseye uzun zaman tahammül edemez. Bunların aksine cemiyetin “fonksiyonel” bulunduğu dipdiri birim ve müesseseleri istesenez de yok edemezsiniz.

Cemiyetin bu gerçeğinden habersiz pek çok «sözde devrimci» veya «ilerici» bazen dipdiri ve hayat fışkıran birim ve müesseseleri de ortadan kaldırmak istemişlerdir. Kanla, şiddetle, propaganda ve beyin yıkama yolu ile başarılı olacaklarını sanmışlardır. Fakat bir müddet sonra bakmışlardır ki yıktıklarını sandıkları birim ve müesseseler hiç ummadıkları bir zaman ve mekânda, hiç ummadıkları bir tezahür içinde karşılarına dikilmiştir. Sovyet diktatörleri, kendi boyunduruğunda bulunan milletlerin milliyet şuurlarını ve dinlerini yok etmek için elinden geleni yapmış, bütün bunlara rağmen yenik düşmüşlerdir ve düşeceklerdir. Mao ise Konfüçyüs’ün hayali ile boğuşurken, yel değirmenlerine saldıran Donkişot’a benziyordu.

Fonksiyonel birim ve müesseseler, kanla, şiddetle ve baskı ile yok edilmeye kalkışıldığı zaman, yeraltına çekilmekte ve daha tehlikeli gelişmelerle ortaya çıkmaktadırlar. Bilfarz, resmi din eğitimi yasaklarsanız, İmam Hatip Okullarını, İslâm Enstitülerini ve İlahiyat Fakültelerini kapatsanız, en yüksek din otoritesini - Meselâ Diyanet İşleri Reisliğini - ilga etseniz, din, fonksiyonel bir müessese olarak yok edilemez, etkisiz duruma getirilemez. Aksine yeraltına çekilir, gizli din eğitimi başlar, gayri resmi din okulları açılır, gizli «din otoriteleri» teşekkül etmeye başlar. Böylece hem din hayatı, hem cemiyet hayatı, hem devlet hayatı, hem de ferdi vicdanlar zarar görür. Eğer, bir ülkede böyle bir hata işlemişseniz, mutlaka bu netice ile karşılaşacaksınız. Ondan sonra da oturup şikâyet etmeye hakkınız kalmaz.

Bu, hastahaneleri kapattıktan ve doktorluğu yasak ettikten sonra, oturup gizli tababetten, sahte doktor ve hastabakıcıların cemiyeti istilâ etmiş olduğundan şikâyeteye benzer. Görülüyor ki fonksiyonel birim ve müesseseler inkâr ve ihmal edilemez. Aksi halde, «gerçeğini» vermezseniz cemiyet «sahtesine» «ilkeline» yapışır.

Cemiyetin yapısından ve işleyişinden habersiz pek çok «aydın» rastlamışsınızdır. Anadolu’daki üfürükçülerden, kocakarı ilaçlarından, cahil ebelerden, tefecilerden, ağalardan şikâyet edilirken -belki haklıdırlar- fakat hâl çaresi olarak cezadan, sürgünden, öldürmekten,

hapsetmekten söz ediyorlar. Biz diyoruz ki, Anadolu'ya psikiyatrist göndermedikçe üfürükçüyü, eczane veya ecza dolabını göndermedikçe kocakarı ilâçlarını, diplomalı ebeler göndermedikçe, cahil ebeleri sömürücü olmayan kredi müessesesini götürmedikçe tefeciye, âdil ve müşfik devlet otoritesini götürmedikçe ağa ve eşrafı, İslâmiyet'i dış ve iç nizamı ile öğrenip yaşayan görevliyi göndermedikçe ham ve kaba yobazı, yahut «sapık tarikat» istismarcılarını yok edemezsiniz. Hele, birer «devrimbaz» gibi, sahtelerini bahane ederek millî ve mukaddes değerlere, bin yılların tecrübe birikimi durumunda olan millî töreye saldırmaya kalkarsanız, ülkeye hizmet değil felâket getirmiş olursunuz. Maalesef, yanlış bir maarif politikası, iki yüzyıldan beri bu gafletin içindedir.

Türk milletini yalnızlığa terk edip sonra oturup onun çaresizliği ile alay etmeye ve onu hor görmeye kalkan «yabancılaşmış aydından» illallah. Türk milleti, kendini canından daha aziz bilen Türk-İslâm ülkücülerine muhtaçtır.

SAHİPSİZLİK DUYGUSU VE MİLLÎ DEVLET

Sahipsizlik duygusu, zulme haksızlığa gadre uğrayan yahut sıkıntılar ve acılar içinde yalnız kaldığına inanan kişi ve zümrelerde görülür. Küçük ve gelenekçi toplumlarda bu olumsuz duyguyu ak-raba, dost, komşu ve yakınlar telâfi ederek ortadan kaldırılabılır. Ama, büyük sanayi toplumlarında kişi ve zümreler çok defa bu ilgiyi de bulamazlar. Dolayısı ile «sahipsizlik duyguları» derinleşir. Nüfusu hacimce ve yoğunlukça artan, ilişkileri karmakarışık duruma gelen toplumlarda daha da giriftleşir. İşçisi, çiftçisi, esnafı, memuru, serbest meslek erbabı, işvereni, kadını, erkeği, öğrencisi, işsizi, hastası, köylüsü, şehirlisi... ile bütün kişi ve zümreler, kendilerince önemli buldukları dert ve sıkıntılarını paylaşıp ve kendilerine ilgi gösterecek birini ararlar. Bu «birileri» kimdir? Bu, eğer bir dost, bir torpil değilse belki de bizimle aynı sıkıntılara ve acılara maruz kalmış bir veya daha ziyade «dertdaş veya dertdaşlar»dır. Yahut da «dert ve ıstıraplarımızı» sömürmeyi plânlayan kötü niyetli kişi ve kuruluşlardır. Mikropların hasta ve yaralı bünyeye sızması ne kadar kolaysa, mağduru, mazlumu, mustaribi çoğalan toplumlarda da art niyetli istismarcı yahut düşman kuvvetler de o kadar kolayca hareket etmek fırsat ve imkânını bulurlar.

Bu sebepten «millî devlet», kendi mensuplarını «sahipsizlik duygusuna» düşürmemek zorundadır. Bütün kadro ve teşkilâtı ile mazlumin, mağdurun, haksızlığa uğrayanın, ekonomik, sosyal tehlikelere maruz kalan kimselerin, hasta ve kimsesizlerin yaralarına merhem olmalı, tam bir «devlet baba» sorumluluğu ile kendini, «Dicle kenarında, otlarken kaybolan keçisine ağlayan fakirin» koruyucusu saymalıdır.

Bütün dilim ve tabakaları ile milletini bağrına basmayan, milletin tam bir aşk ve romantizmle sevmeyen kadrolar «devlet idaresine» talip olmasınlar... Çünkü onlar, yalnız insanlarında «sahipsizlik duygusu» uyandırmakla kalmazlar, yabancı devletlerin ve düşman teşkilâtların, millete «sahip çıkma istinasını» kabartırlar. Hizmet makamları, tatlı ve aziz canları için rahatlık ve refah arayanlara değil, o makamları, «din ü devlete, mülk ü millete» hizmet için «ateşten gömlek» gibi giyen «alperenlere» verilmelidir.

Koltuk düşkün, kendini satmaya hazır menfaat kadroları iş başına gelirse ne olur? Ülke ve millet sahipsiz kalır mazlumlar, mağdurlar, mustaripler çoğalır, anarşi baş gösterir, «sahte sahipler»

piyasayı doldurur, «düşman kuvvetler» sahiplik iddiası ile meydana çıkar. Sahipsizlik duygusuna kapılmış mazlum ve mağdurlar «ihkak-ı hak» için dağlara çekilir ve Köroğlu'nun şu kıtasındaki gibi seslenir:

**«Hemen Mevlâ ile sana dayandım,
Arkam sensin, kal'am sensin dağlar, hey!
Senden başka yoktur kolum, kanadı m.
Arkam sensin, kal'am sensin dağlar, hey!»**

Türk-İslâm Ülküsü, bütün Türk milletini, müşfik, âdil, merhametli ve otoriter bir «baba» gibi bağrına basan «Millî devlet» şuuruna bağlıdır ve bunun gerçekleşmesi için savaşılan kadroların yetiştirmesini ister.

SAHİPSİZ GENÇLİĞİN BAYRAMI

Gençlik tazelik, enerji ve güzellik demektir. Bayram ise insanı mutlu kılan sevinçlerin adıdır. Ya sahipsizlik?

Bu üç kelimeyi, ıstırap çekmeden yan yana getirmek kabil midir? Bunları yan yana getiren biz değiliz, maalesef realitemizdir. Realite gönlümüzce olmuyor bazen. İki yüz yıllık oyunlarla tertiplerle «bayramlarımız» zehir edildi. Gerçekten bayram yapmanın hasreti ile kavruluyoruz.

Biz, gençlerimiz «tek vücut» halinde, Türk-İslâm Ülküsü etrafında kenetlendiği «kızıl ve kara» her türlü emperyalizme karşı Türk milliyetçiliği şuuru içinde bütünleştiği yabancı hayranlığından uzaklaşarak «milli kültürümüzü işleyerek» dünyayı hayran kılacak seviyede geliştirme azmi ile çalışmaya başladığı, Ay-Yıldızlı şanlı Al-Bayrağın gölgesinde toplanarak bölücü ve yıkıcı sloganların terk ettiği kanlı ve zalim «diktatörlerin» isim ve resimleri yerine Türk ve İslâm tarihindeki kahramanların ad ve hatıralarının bütün genç gönülleri ve kafaları doldurduğu, patlayan bombaların yerini kitapların, akan kardeş kanlarının ve akan gözyaşlarının yerini alın terinin aldığı, gençliğin kafasını, gönlünü zehirlemek isteyen basın ve yayının sustuğu, beynini ve vücudunu tahribe yönelen kahpe oyunların bozulduğu zaman bayram yapacağız.

Aksi halde, bölünmüş, dağılmış, istismar edilmiş kısaca «sahipsizlik duygusu»na itilmiş ve bir gençliğin bayramı olur? Akan yığıt kanların, parçalanmış genç gövdelerin karşısında sadece ağlanır. Kapanan yüksek okullar, çalışmayan üniversiteler, ders yapılamayan liseler dururken, sırf âdet yerini bulsun diye, kızlarımıza ve oğullarımıza kısa külotlarını giydirip bando eşliğinde neşeli marşlar ve havalar çalarak onları, mutlu kıldığımızı sanmak neye yarar? Allah aşkına, bu bayram günündeki «dramı» artık idrak edelim. Ya bayramlar, gerçekten bayram olmalı, yahut «trajik günlere» bayram adını vermeyelim.

Nutuklardan «demeçlerden», demagojilerden bıktık. Gösterişten, riyadan, yalandan usandık. Kandırılmaktan uyutulmaktan nefret ediyoruz. Yeter artık, yaralara merhem, ıstıraplara çare, «sahipsizlik duygusu»na son verecek gerçek icraat istiyoruz. Gençliğin kafasından gönlüne, midesinden sinir sistemine kadar himaye ve ilgiye muhtaç olduğunu idrak eden kadrolar nerede?

Türk-İslâm Ülküsü, bütün Türk gençliğini bir tek vücut halinde milli tarih, milli kültür ve milli ülküler etrafında toplayan, Türklüğün ümidi olarak onu maddî ve manevî himayeye mazhar kılarak ruh ve beden sağlığı içinde gelişmesine yardım eden şuurlu bir harekettir. Asla unutulmamalıdır ki, gençliğimize biz, sahip çıkmazsak, onları biz maddeten ve manen himaye ederek gözümüz gibi korumazsak, onlara «gayrimeşru güçler» ve «hain emeller» sahip çıkar. Bu, hem gençlerimizin, hem de milletçe yarınımızın tehlikeye atılması demek olur.

«Millî devlet», gençliğine sahip çıkan ve ona gerçek bayramları tattıran devlettir. Gençliğini mutlu kılan bir milletin gelecekte endişesi olmasın. Türk-İslâm ülküsü etrafında toplanarak gerçek bayramlara ulaşmak isteyen Büyük Türk Gençliği'ne selâm olsun.

FERT VE GRUP

Fert, psikolojinin, grup da, sosyolojinin konusudur. Fert, bir insan grubu içinde gelişme imkânını bulabildiği gibi, grup da ancak, çok üstün yaradılışlı insan ferdi sayesinde, sosyal bir varlık olarak doğabilmektedir. Fransız sosyologu G. Gurvitche «fert ve grubun iç içe yaşadığını» söylerken haklıdır. Gerçekten de Hz. Âdem(A.S.), varlığında hem kendini, hem de bütün insanlığı, taşıyordu. Dinimiz «Âdem» kavramı içinde, hem ilk insan ve ilk peygamber olan «atamızı», hem de bütün insanlığı toplar.

Her insan, biyolojik ve psikolojik potansiyele sahip bir «fert» olarak doğar, içinde yaşadığı «grup»tan etkilenecek «şahsiyet» olur. Şahsiyetimizi, büyük ölçüde içinde doğup büyüdüğümüz «insan grubuna» borçluyuz, ancak, «fıtratımız» daki değerleri asla o yaratmadı. Ferdin «irsi değerleri» çok büyük oranda grubun meyvesi değildir, fakat bu değerlerin gelişip serpilmesinde «cemiyetin damgası vardır. Zaten şahsiyet, ferdin grup içinde, sosyal ve kültürel millî değerlerle orijinal bir biçim kazanması demektir. Ancak unutmamak gerekir ki, canlılar içinde «ferdiyetten şahsiyete yücelebilen» tek varlık insandır.

Güçlü insan grupları, güçlü şahsiyetlere muhtaçtır. Bu sebepten «grup», «şahsiyeti», inkâr etmek, eritip tüketmek yerine, onlara güç sağlanmalıdır. Orijinal şahsiyetlerin doğup gelişmesi için imkân ve fırsat hazırlanmalıdır. Bunun için «hürriyet» ile «millî kültür değerlerinin» fertlere birlikte verilmesi, bu suretle hem ferdi gücün, hem de «içtimai gücün» şahsiyette bütünleşmesi sağlanmalıdır.

Orijinal bir şahsiyetin doğması için, gelişme dönemlerinde, genç nesillere müspet ve yüce şahsiyetler örnek olarak gösterilmeli veya anlatılmalıdır. Psikolojik bir zaruret olarak çocuklar ve gençler, «kendilerine örnek olacak şahsiyetler» ararlar. Siz, onlara gerekli örnekleri vermezseniz, onlar, isteseler de, istemeseler de kendilerine «örnek kişiler» bulacaklardır. Hayran oldukları ve kendilerine örnek seçtikleri «bu tipler» çok tehlikeli ve menfi kişiler veya zümreler de olabilir. Bu açıdan bakılınca, genç nesiller, bu konuda büyüklerinin yardımlarına gerçekten muhtaç bulunuyorlar. Bu sebepten okullarımızda ve evlerimizde, genç nesillere, Türk ve İslâm tarihinin kahramanları ve her konuda başarılı olmuş kişileri, mutlaka «örnek» olarak gösterilmelidir. Kendi tarihinin ve kültürünün kahramanlarından ve temsilcilerinden mahrum bırakılan

nesiller yalnız menfi tiplerin hayranı olmak tehlikesi ile karşılaşmazlar, yabancı ve emperyalist ülkelerin propaganda ve telkinlerine kapılarak iğrenç, kızıl ve kara emperyalizmin kanlı diktatörlerine hayran kılınabilirler.

Türk-İslâm Ülküsü hem şahsiyetçi ve hem de milliyetçi karakterde bir harekettir. Yani hem hürriyetin değerini takdir eder, hem de şahsiyetlerin milli kültür ve medeniyete yabancılaşmasını önler. Hürriyet içinde, güçlü şahsiyetlerin doğmasını isterken, milletin dağılıp yok olmasını anarşiye düşmesini isteyenlere fırsat vermez. Türk-İslâm Ülkücüsü için «ferdin şahsiyeti» kadar, «milletin şahsiyeti» de önemlidir. Grubun çözülmesine varan bir «ferdiyetçiliğin» ve şahsiyetleri boğan ve sürüleştiren bir «aşırı toplumculuğun» tehlikeleri ortadadır. İnsan, hiçbir zaman, tek başına yaşayan vahşi ve egoist bir canavar ve kovan içinde eriyen bir «amele arı» olmamıştır ve olmamalıdır.

AİLENİN ÖNEMİ

Tarihin en eski ve köklü müessesesi ailedir. Değişik zaman ve mekânlarda değişik görünüşler kazanmasına rağmen «aile» daima var olmuştur. Aileyi dağıtmaya, yıkmaya, zayıflatmaya ve hattâ lağvetmeye matuf bütün faaliyetler sonuçsuz kalmıştır. Bugün de aile ve «kadın» konusunda pek çok yayın yapılmakta, açık oturumlar düzenlenmekte, münakaşalar yapılmaktadır. Bunların bir kısmı iyi niyetli çalışmalardır. Fakat, kötü niyetli ve art düşünceli olanları da az değil. Doğrudan doğruya aile müessesesini yıkmayı hedef alan, mukaddes «nikâh müessesesini» küçümseyen «seks özgürlüğü» diyerek fuhşu teşvik eden, kendini evine ve çocuklarına vakfeden «yüce anne»lerle alay eden yayın ve çalışmaların yanında, Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin yoğurduğu aile tipine ve yine kültürümüzün bir şiir gibi yücelttiği iffet ve fedakârlık örneği baş örtülü analarımıza, eşlerimize kız kardeşlerimize ve kızlarımıza dil uzatanlara da rastlanmaktadır. Bunlar, cevaplarını alacaklardır.

1978 yılını, «Kadın Hakları Yılı» ilân eden ve böylece ezip sömürdüğü kadını uyutmaya ve avutmaya çalışan kapitalist ve sosyalist dünyaya, gerçekten «Kadın Haklarının» ne olduğunu, Türk - İslâm Ülküsü'nün bu konudaki sesini duyurmalıyız.

Aile, en küçük «toplum birim»dir. «Toplum», kendi arasında üreyen, ortak tecrübelerle bağlı ve ortak yaşayan insan grupları olarak tarif edilebilirse, bütün bu hususiyetlere sahip olan aile, gerçekten sosyal hayatın «temel birim»dir.

Dinimize göre, insanlık aile ile başladı. Yüce Kitabımız Kur'an-ı Kerim'e göre, bu aile, «bir erkek ile bir kadından» ibarettir. İslâmiyet, insanlığı ne Th. Hobbes gibi, vahşi ve egoist bir canavar olan «fertler» ile ne de E. Durkheim gibi, «özel hayata ve şahsiyete» imkân ve fırsat tanımayan insan sürüleri elemek olan «klan» ile başlatır. İslâm dini, sosyolojisini, aile üzerine kurar.

Fransız sosyologu E. Le Play, sosyal incelemenin temel birimi «atom»u ve «hücre»si olarak aileyi seçerken ve sosyal araştırmalarına «aile monografileri» ile başlarken hayli haklı gözükmektedir. Bu sosyologa göre, cemiyetin buhranları, ailelerin yapısından, işleyişinden kaynaklanır. Cemiyetin huzuru, ailedeki «manevî ve ekonomik bütünlüğün» korunmasına bağlıdır. Gerçekten de babanın müşfik ve âdil otoritesinden, annenin samimi ilgi ve koruyucu müsamahasından mahrum kalan, manevî ve maddî dayanışmasını ve

bütünlüğünü kaybeden ailelerden ibaret bir cemiyet hayatı dayanılmaz acılara sahne olur. Dünyadaki buhrana biraz da bu gözle bakmaya çalışmak gerekir.

Aileyi teşkil eden erkek ve kadın, sadece kuru bir «hukuki akit» yapmadıklarını, din, ahlâk, töre ve millî varlığımız karşısında sorumluluklar yüklendiklerini hissedebilmelidirler.

Aile, sadece iki kişinin, kendi mutlulukları için yaptıkları sözlü ve yazılı bir sözleşmeden ibaret değildir. Belli sosyal fonksiyonları yerine getirmek üzere bir vazife ve sorumluluk yüklenmek demektir. Ailenin mutluluğu ve sosyal hayatın huzuru aileleri teşkil eden kadın ve erkeğin bu vazife ve sorumluluk duyguları oranında gerçekleşecektir.

AİLENİN FONKSİYONLARI

Sosyal müesseseler, fonksiyonları ile var olabilir ve ayakta durabilirler. Ailenin çok önemli sosyal fonksiyonları vardır. Biz bunlardan birkaçına temas etmek istiyoruz.

Her şeyden önce aileler, beden ve ruh sağlığı yerinde olan nesiller üretmek zorundadırlar. Bu da, ancak kendilerini çocuklarına vakfeden mukaddes annelerin ve yuvalarına sadık namuslu babaların teşkil ettiği ailelerin sıcak kucağında mümkün olmaktadır. Aile dışında doğan, yahut anne ve babaların şefkat ve himayesinden mahrum kalan nesillerin beden ve ruh sağlığı tehlikededir ve millet hayatı için bir tehdit unsurudur. Aile, millete, muhtaç olduğu sayı ve kalitede «insan unsuru» temin eden yüce bir müessesedir.

Ailenin diğer önemli bir vazifesi de, millî kültürün, millî ülkülerin ve millî tarihin temel değerlerini genç nesillere aktarmak, çocuklarımıza dinî ve millî değerlerimizin içinde kalarak şahsiyet kazandırmaktır. Aile, bu vazifesini yaptığı müddetçe millete ölüm yoktur. Aile, yabancılara değil, kendi milletine «evlât» yetiştirmelidir. Çocuk, en küçük yaştan itibaren Türk ve Müslüman olmanın şuur ve imanını taşımali ve yaşamalıdır. Türk ailesi, asla yabancılara benzemeye çalışmamalı, millî ve İslâmî değerlerimizi, taviz vermeden yaşamalıdır. Türkçe ve İslâm'ca yaşamaktan asla utanmamalı, bilâkis şeref duymalı, Kur'an-ı Kerim'in ifadesi ile «kınayanların kınamasına» aldırmamalıdır. Yabancılardan ve yabancılaşmış kimselerden gelen baskılara mukavemet edebilmelidir. Aileler, «kültür emperyalizmi» karşısında yıkılmaz birer kale durumuna gelmelidir. Bu konu, yabancı ülkelerde bulunan işçi ve aydınlarımız için çok daha hayati önemi haizdir.

Ailelere düşen başka önemli bir vazife daha vardır. Aile; çocuklarına, kabiliyetlerine uygun, meşru bir iş ve meslek kazandırmak hususunda devletle işbirliği yapmalıdır. Sosyal iş bölümünde herkes, kendine, cinsiyetine, kabiliyetlerine, ahlâka, yaşadığı zaman ve mekâna uygun bir yer bulabilmelidir. Bu iş bölümünden hem fertler, hem aileleri, hem de millet ve devlet faydalanmalıdır. İş ve meslek seçiminde aile-devlet işbirliği sağlanmalı, kişi kaabiliyetleri içinde sosyal iş bölümünde kendine en uygun yeri bulabilmelidir. Serseriliğe, sahipsizliğe, tufeyliliğe müsaade edilmemelidir. Doğum öncesinden başlayarak çocuk, yetişip olgunlaşınca kadar, hem ailesinin, hem de devletin ortak himayesindedir. Sağlığı, beslenmesi,

eğitimi hem ailesini, hem de devleti ilgilendirir. Devlet, bu konularda aileyi, desteksiz, himayesiz ve sahipsiz bırakamaz.

Ailenin, sosyologlarca önemli sayılan bir vazifesi daha var: Aile, hayatın «gerileme ritmi» içinde mücadele veren kendine mensup fertleri sıcak ve huzur dolu kucağında «gevşeme ritmine» sokarak rahat ettirmeli ve yarınki hayat mücadelesine hazırlamalıdır. Yaşamak tatlıdır, fakat çetin bir mücadeleyi gerektirir. Hele çağımızda hayatın «hay ü huyu» içinde yıpranan sinirler, ağır yorgunluklar, huzur ve sükûna olan ihtiyacımızı çok daha fazla arttırmış bulunuyor. Hepimiz resmiyetten uzak, rahatça içimizi dökebileceğimiz sevildiğimizi ve korunduğumuzu bildiğimiz bir yuvaya ne kadar muhtacız. Aile bu vazifeyi de başarmalıdır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: **«Allah, evlerinizi, sizin için, bir huzur ve sükûn yaptı,»** (Bkz. Nahl Süresi, âyet, 80).

AİLE, DEVLETÇE KORUNMALIDIR

Yani, devlet, ailenin «sosyal fonksiyonlarını» başarı ile yürütmesine yardımcı olmalıdır. Aile müessesesini güçlendirerek beden ve ruh sağlığı yerinde olan nesillerin çoğalmasına, anne ve babaların «millî kültür» içinde genç nesiller ve şahsiyetler hazırlanmasına, yetişen nesillerin kabiliyetleri içinde gelişerek en uygun iş ve mesleklere yerleştirilmesine, ailenin sosyal, ekonomik ve hukukî teminata kovuşturularak refah, huzur ve güven kaynağı haline gelmesine, devlet, destek olmalıdır.

Tarih boyunca, yapısı değişmekle beraber aile, fonksiyonlarını, zaman ve mekânın şartlarına uydurarak devam ettirmektedir. Ailenin zayıfladığı, zedelendiği ve fonksiyonlarını yapamadığı zaman ve mekânlarda, üremenin sayısı ve kalitesi düşmekte, gayrı meşru ilişkiler artmakta, beden ve ruh sağlığı bozuk nesiller cemiyeti işgal etmektedir. Çeşitli sebeplerle ana ve babalar, aile içindeki vazifelerini hakkı ile yapamadıkları zaman sevgi ve ilgiden mahrum çöküntülü hasta nesiller ve sinirli, huzursuz, sevgiye aç, egoist insanlar çıg gibi artmaktadır. Ailenin zayıflaması oranında, cemiyette «cinsiyet motifi» mecrasından çıkmakta, seksüel suçlar da sapıklıklar, zührevi hastalıklara paralel olarak artmaktadır. Mutluluğu, serserilikte, anarşide, alkolizmde ve uyuşturucu maddelerde arayan nesiller sosyal yapıyı bir kanser gibi sarmaktadır. Bütün bu hususlar, bugün tarafsız ilim adamlarınca ısrarla belirtilmekte, ailenin yeni-den güçlendirilmesi, «annenin korunması», çocukların annenin şefkat ve ihtimamından uzak düşürülmemesi ısrarla istenmektedir.

18. yüzyıldan itibaren, çeşitli sebeplerle aile müessesesi, gittikçe derinleşen bir buhranın içine itilmektedir. Böylece, anne ve çocuklar, çok zor durumlara düşmekte, sıkıntılar ve istismarlar karşısında sahipsiz ve yalnız kalabilmektedirler. Bu tehlike çanları, ülkemiz için de çalmaya başlamıştır. Bu sebepten, 1961 T.C. Anayasa'sı, ailenin, annenin ve çocuğun korunması konusunda devleti vazifeli kılmıştır.

Anayasa'nın 35. maddesi: «Aile, Türk toplumunun temelidir. Devlet ve diğer kamu tüzel kişileri, ailenin ananın ve çocuğun korunması için gerekli tedbirleri alır ve teşkilâtı kurar», diye yazmaktadır. Aynı Anayasa'nın 43. maddesi ise: «Kimse yaşma, gücüne ve cinsiyetine uygun olmayan işte çalıştırılmaz. Çocuklar, gençler ve kadınlar, çalışma şartları bakımından özel olarak korunur», diye kesin tavrını ortaya koyar.

Görülüyor ki, Anayasa'ya göre, aile, Türk «toplumunun» temelidir, ana ve çocuğun korunması konusunda devlete ve «tüzel kişilere vazifeler düşmektedir. Kadınlar ve çocuklar herhangi bir suretle istismar edilemeyeceklerdir; yaşlarına, güçlerine ve cinsiyetlerine uygun olmayan işlerde çalıştırılmayacaklardır. Kadınların ve çocukların çalışacakları iş ve meslekler kendilerine uygun olacaktır, çalışma şartları erkeklerden farklı olacaktır. Sosyal ve ekonomik zaruretler de olsa, «Türk toplumunun temeli olan aile» müessesesi titizlikle korunacaktır, sarsılmasına imkân verilmeyecektir.

Anayasa'nın bu tavrı, Türk-İslâm kültür ve ülküsüne de uygundur. Fakat, esefle belirtelim ki, Anayasa'nın en az ilgi gören maddeleri ele bunlardır. Yine, esefle belirtelim ki, kapitalist ve komünist dünyada rastladığımız aile, anne ve çocuk karşısındaki olumsuz tavırların ve akımların kirli havası, ülkemize de bulaşmak üzeredir. Kadını, erkek karşısında «eksiklik kompleksine» düşürerek tahrik edenlerin iyi niyetli kimseler olduğunu sanmıyoruz.

KAPİTALİST DÜNYADA KADIN

Allah, kadınla erkek arasında güçlü bir «sempati bağı» yaratmıştır. Bu sebepten, kadın ve erkek arasında çatışma, düşmanlık ve rekabet duygularını kıskırtanların şayet art niyetleri yoksa «ruh sağlıklarından» şüphe etmek gerekir. Normal olan duygu, cinslerin birbirlerini koruması, savunması ve mutlu kılmaya çalışmasıdır. Yüce Peygamberimiz (S.A.S.) «Bu dünyada bana üç şey sevdirdi: Güzel koku, salih kadınlar ve namaz» diye buyurmuşlardır. Türk-İslâm kültüründe cinslerin birbirine; karşı düşmanca duygular beslemesi «ruhi sapıklık» sayılmıştır.

Bununla beraber, biz, kapitalist dünyada, sahte bir «feminizm» maskesi altında yürütülen ve bütün gücünü, kadın-erkek çatışmasından, rekabetinden ve düşmanlığından alan bir «kadın hakları savunuculuğu» istismarcılığına şahit oluyoruz. Aynı oyunu komünistler ise «ezen ve ezilen diyalektiği» içinde ele alarak kadın-erkek çatışmasını bir nevi «sınıf çatışması» havasında işlemektedir. Oysa, bir milletin sosyal, ekonomik, kültürel ve politik acılarını, problemlerini ve sıkıntılarını incelerken, bunların kadın, erkek ve çocukların hayatına yansıyan biçimlerini «cinsiyet çatışmaları» tarzında ele almak bize hiç de makûl gelmiyor. Elbette cemiyetlerde ezilen kadınlar da, ezilen erkekler de, ezilen çocuklar da bulunabilir. Bu dramın altında «cinsiyet faktörü» bize «talî bir faktör» olarak gözükmektedir. Bilfarz, Anadolu'nun ezilmişliği söz konusu ise bunun kadına da, erkeğe de, çocuğa da yansıyan yönleri vardır. Bu yarayı bir de «cinsiyet çatışması» tarzında derinleştirmek doğru mudur?

18. yüzyıldan sonra, bilhassa Batı'da, büyük sanayinin geliştiği devrelerde, aile hayatında önemli değişimler gözükmeye başladı. Sosyal hayattaki değişimler aileye, ailedeki değişimler de sosyal hayata bulaşarak bugünlere gelindi.

Bazı istisnaları dışında, insanlık tarihi boyunca, aile içinde hüküm süren «iş bölümünün» karakteri, annenin evinde, yuvasında çocuklarının beslenmesi, korunması ve gelişmesi ile yuvanın huzuru ve düzenini sağlaması şeklinde, babanın ise, yuvasının, eş ve çocuklarının geçimi, barınması, güveni için evinin dışında çalışması biçimindedir. Bütün olumsuz tesirlere ve zorlamalara rağmen aile, günümüzde de, bu karakterini korumak için direnmektedir. Pek çok sebepten ailenin dışında çalışan ve çoluk çocuğundan uzak düşen anne, tekrar aileye dönmek için çırpınmaktadır. Yahut, hem

ailedeki, hem de aile dışındaki işlerini beraber yürütmek gibi çetin bir yükün altında ezilmekte hem işini hem evini istediği biçimde yürütememenin ıstırabını yaşamaktadır.

19. yüzyılın ortalarına doğru bilhassa kapitalist dünyada, erkek işçilerin, kapitalistlerin istismarı karşısında kafa tutması ve isyan etmesi neticesinde, erkek işçiler kitleler halinde işten kovuldu, hatta katledildiler. Daha ucuza çalışabilecek ve daha uysal olmaları beklenen kadınların ve çocukların birden bire ekonomik hayata çekilmeleri bundan sonra güçlendi. Kapitalist dünyada birden bire sahte bir «feminizm» akımı icat edildi. Erkek işçilere karşı kin ve husumet dolu kapitalist propagandistler, şöyle konuşuyor ve yazıyorlardı: «Kadınlar da erkekler gibi çalışmalıdır. Onları erkeklerin tahakkümünden kurtarmak gerekir. Onlar, çocuk doğurmak ve yetiştirmek gibi bir göreve mahkûm edilen birer esire olamazlar. Onların da erkekler gibi serbest hayata ihtiyacı vardır.»

Kapitalistler, sahte bir «feminizm» ile kadınları «çalışmaya» teşvik ederken, zaten ekonomik güçlükler karşısında bunalan «anneler» çocuklarını evlerinde bırakarak veya birbirlerine teslim ederek fabrika ve bürolarda «ekmek» aramaya çıktılar.

Sanayi tesisleri ve iş yerleri yetersiz olduğundan piyasada milyonlarca erkek, eşsiz dolaşıyordu. Köylerde barınamayan ve sanayi şehrinin etrafında gecekonducular meydana getirerek oturan nüfus, çığ gibi büyümeye devam ederken, o tarihlerde her türlü sosyal garantiden mahrum erkek işçiler, en küçük kıpırdanışları görülürse kitle halinde işten kovuluyordu. Bu suretle işsizler ordusu durmadan büyüyordu. Emek, iyice ucuzlamıştı. Kapitalistlerin, ince bir hesaplama kadınları da «işe davet etmeleri» ve fiilen çalıştırmaları emeği iyice ucuzlattı. 19. yüzyılın korkunç «sömürüsü» ve sefalet: gittikçe koyulaştı. Erkeklerin çoğu ya meyhanelerde kumarhanelerde ömür tüketiyor yahut yeraltı dünyasında soygunlar düzenliyor or kirli işler yapıyordu.

Ya kadınlar!

Evet, kapitalizm, kendi bünyesinde yeni yeni kadın tipleri çıkarıyordu. Bir tarafta kapitalistin biriktirdiği veya ele geçirdiği zenginliklerin üzerine oturan, lüksün ve zenginliğin tadını çıkaran ve «taş bebekler» gibi süslenen güzel kadınlar. Ki, bunlar, ne evinde, ne de evinin dışında çalışırlar, sadece içki âlemlerinde, kumarhanelerde seks partilerinde, çılgın bir müziğin eşliğinde yarı çıplak dans eden, emeksiz mutluluk arayan, beynini ve şuurunu uyuşturarak diğer insanların ıstıraplarına göz yuman doğurmayı istemeyen, fakat «seks

hürriyeti» isteyen nikâha boş veren «Burjuva veya burjuva özentisi kadın tipi» diğer tarafta, az kazanan; fakat çok sarf etmeye teşvik edilen, korkunç bir propaganda ile meydana getirilen «kapisli bir kadın dünyasına» ayak uydurmak ihtiyacı ile kıvranan ve erkeğinin kazancı ile yetinmeyerek evinin dışında çalışmaya başlayan, devletin himaye ve desteğini göremediği için de, zamanla «proleterleşen kadın tipi» büyük bir hızla artıyordu. Proleter kadın daha mutlu bir aile yuvası için «ekonomik gücünü» ortaya koyduğu halde, zamanla çoluk çocuğun ve hattâ ailenin çekilmez bir yük olduğu duygusunu yavaş yavaş kafasında ve gönlünde oluşturmaya başlar. Ailenin düzeni, çoluk çocuğun bakımı, beslenmesi, korunması gibi çetin problemler karşısında ya doğurmamak sureti ile yahut «evlenmeden yaşamak» felsefesi ile hareket ederek «amele dışı olmak» yolunda mesafe almaya başlar. «Amele dışı» ise, ya «entipüften» yuvasına akşamdan akşama giden yorgun ve bitkin bir kadındır yahut «burjuva kadının» lüks ve konforuna hasret duyan ve ona özenen biridir. Yahut, isyankâr, kindar ve olumsuz bir tiptir.

Kapitalist dünyada her şeye rağmen, kendini mukaddes aile yuvasına vakfeden, kendini çoluk çocuğuna adayan «anneler» veya «aile kadınları» hâlâ pek çoktur. Ancak, çeşitli sebeplerle ve komplekslerle, evinden çalışan kadınları hor ve hakir gören propagandalar kesifleştikçe bunların sayıları da yavaş yavaş azalmaktadır. Böylece kapitalist dünyada nüfusun artış hızı düşmekte, sahipsiz ve serseri çocuk ve gençlerin sayısı artmaktadır. Ananın ve ailenin fonksiyonlarını yüklenmek isteyen, sun'î kuruluşlar yetersiz kalmakta, hippiler, asi gençler, esrarkeşler uyuşturucu madde düşkünleri, anarşist ve nihilist bir gençlik, cemiyeti sarmaktadır. Anneler, faciayı görmekte ve maalesef, geri dönememektedirler. Bu konuda nedense «devlet» vazifesini yapmamaktadır.

KOMÜNİST DÜNYADA KADIN

«Kadın Hakları» konusunu, en çok istismar edenler arasında sosyalist ve komünistler, önemli bir yer tutar. Bunlar kapitalist dünyada yaşayan kadının durumunu, meselelerini ve statüsünü, bütün çelişmeleri ile ortaya koyarak propagandalarını sürdürürler.

Komünist sistem, materyalizmi esas aldığından, bütün sosyal ve tarihî gelişmeleri, «tarihî maddeciliğin diyalektiği» ile yorumladığından aile ve kadın problemi karşısında da «ekonomi ve üretim faktörü»nü temel alarak hareket eder. Onlar, aileyi, «eski üretim ilişkilerinin bir üst yapısı» olarak ele alırlar. Ailesinde çalışan, kendini çoluk çocuğuna vakfeden «anne»yi, üretim dışında kalmakla ve tufeyli olmakla, itham edip iş ve üretim sahasında çalışmaya mecbur ederler.

Komünistler, bir ara, Sovyetlerde, bu düşüncelerini tatbik etmeye kalkmışlar, ailenin «lâğvedilmesi» (dağıtılması) yoluna gitmişler insanların üremesini «devlet» eliyle plânlayarak doğan çocukları» yetiştirmek üzere «şartlandırma» cihetine gitmişlerdir. Böylece evinden ve yuvasından uzaklaştırılan kadın, tabiatının gereği olan «annelik» fonksiyonundan mahrum edilerek «proleterleştirilmiş» ve «çocuklar komünist partizanların tutuş ve insafına terk edilmişlerdir.»

Komünist dünyada «proleter kadınların» ekonomiye ve üretime ne getirdikleri ayrı bir tartışma konusudur. Fakat, «annelerin», aile ve çocuklarından uzaklaşmaları, ekonomik, sosyal, kültürel ve politik hayatın en önemli ve temel unsuru olan «insan unsurunun» beden ve ruh sağlığının tehlikeye atılması sonucunu doğurmuştur. Annenin de baba ile birlikte, ailesini ve çocuklarını ihmal veya terk ederek «ekonomik mücadele» vermesi, çocukların doğum, bakım ve terbiyesini esaslı surette etkilemiş, komünist dünyada da -tıpkı kapitalizmde olduğu gibi- doğum oranı düşmüş, aile bağları gevşemiş, şefkat ve himayeden mahrum nesiller, çoğalmış, «tüzel kişilerin» ilgi ve yardımları yetersiz kalmış, metodları verimsiz olmuş, genç nesiller fiilen «öksüz» duruma düşürülmüştür. Bunun tabii bir sonucu olarak komünist dünyada melankolik, alkolik, şevksiz, huzursuz, materyalist ve inançsız bir nesil ve gençlik doğmuş bulunmaktadır.

Bu durum, hem anne, babaların, hem de «idarecilerin» dikkatini çekmiş ve Komünist Partisi, kendi kontrolünü gevşetmemek şartı ile «ailenin yeniden kurulmasına» müsaade etmiştir. Bununla beraber, «Proleter dişi», bütün çırpınmalarına rağmen kendini ailesine

vakfedememekte, kapitalist dünyadaki «proleter kadından» daha vahim ve daha büyük ıstırap çekmektedir ve fakat elinden bir şey gelmemektedir.

Anne, proleterleşince, doğduğuna ve doğurduğuna bin pişman olmakta, sahipsiz ve himayesiz kalan çocuklarının, kendisi hayatta iken «öksüz kalmalarına» yanmaktadır. Bu durumu gören genç kızlar ve kadınlar, bu azaba düşmemek için ya evlenmekten kaçınmakta, ya da evlenirse doğurmamaya çalışarak annelik vazifelerinden soğuyan bir «amele dişi» statüsüne razı olmaktadır.

Komünistler, tarihi Türk-İslâm kültür ve medeniyetindeki «annelerimizin esaretinden» ve erkekler karşısında maruz kaldığı haksızlıklardan, miras hukukumuzdan çok söz ederler. Oysa, komünist dünyada «proleter kadın», her türlü mülkiyet hakkından, hattâ doğurduğu çocuk üzerindeki haklarından mahrum edilmiş, malsız, mülksüz, karın tokluğuna çalışan, «partinin» istediği, tarzdan düşünen, giyinen, yiyen, içen ve çalışamaz duruma gelince bir devlet pansiyonunda» ölümünü bekleyen bir «dişi ameledir».

Komünist dünyada «proleter kadın», komünist bir partizanın dikkatini çekecek kadar güzel, yahut zeki ise «şanslı» demektir. Çünkü, «partizanların» karıları, kızları, «yeni sınıfın burjuvaları»dır. Onların, yüksek tahsil yapma, devlet işlerinde vazife alma, lüks ve konfora sahip olma «avantajları vardır. Ama, şurasını unutmayın ki, «Komünist Partisine» kaydolmak ve bu avantajlara konmak sizin elinizde değildir, onlar, sizi uygun görürlerse alırlar.

Düşünün, günümüzde nüfusu 200 milyona varan bir komünist ülkede «partiye kayıt» olan nüfusun sayısı «asıl üyeler olarak» ancak 6 (altı) milyondur. Bu, umumî nüfusun % 3'ü demektir. Hiçbir komünist ülkede bu oran % 5'i geçmemektedir. Ne gariptir ki, İngiltere gibi kapitalist bir ülkede de «Lordlar sınıfının» umumî nüfusa oranı % 5'tir. Gerçekten de, birçok komünist ülkede yapılan gözlemlerle de tespit olunmuştur ki, «sosyalist devletlerde» kapitalist burjuvaziye taş çıkartacak bir lüks ve konfora sahip «bir partizanlar sınıfı» mevcut bulunmaktadır. Eski Yugoslav Komünist Partisi'nde, Tito'dan sonra ikinci adam sayılan Milovan Djilas, «Yeni Sınıf» adlı kitabı ile bu faciayı dile getirdiği için komünist partisinden atılmış ve zindana konmuştur. Durum, bütün komünist ülkelerde aynıdır. Çünkü komünizm budur.

Böylece, lüks ve konfor içinde yaşayan ve «yeni sınıfı» teşkil eden partizanların kadınları ve partizan kadınların yanında ezilen, sömürülen, malsız mülksüz kalan, doğurmaktan ve anne olmaktan

gittikçe uzaklaşan köleleştirilmiş «proleter kadın»lar komünist dünyadaki kadının gerçek dramını yaşamaktadırlar. Tıpkı arı kovanındaki gibi bir tarafta «partizan kraliçeler» diğer tarafta üreme vazifesinden uzaklaştırılmış «amele dişiler» yan yana yaşıyorlar. Basın ve yayın, bu dramı ne zaman işleyecek?

Komünistler, aile ve «nikâh» müessesesini, çok «iğreti» duruma getirmek isterler. Ailenin, kendine «bir ev edinme hakkı» bile yoktur. Mülkiyet hakkı, ya çok daraltılmış ya da tamamen kaldırılmış olduğundan, aile ev edinmek yerine, «kollektif mülkiyete ait» evlerde, «parti»nin müsaadesi ile kalabilmektedir. Köylerde durum biraz daha farklı olmakla birlikte, bilhassa büyük şehirlerde «ev», âdeta bir otel veya pansiyon gibidir. Dolayısı ile insanı ve aile fertlerini huzura, sükûna kavuşturacak, mahremiyeti ve dokunulmazlığı bulunmayan bir yer olup, her zaman «kızıl partizanların» denetimine açıktır. Hayatın «gerilme ritmi» içinde bunalan insanın sığınacağı, içini dökeceği ve rahatlık bulacağı bir «yuva» olmaktan çok uzaktır. Sinir yorgunlukları ve «asabi gerginlik» içinde insanların «ruh sağlığı» törpülenip durmaktadır.

Kapitalizm ve komünizm el ele vererek aile ve kadını işte bu noktaya getirdiler. Şimdi bu facia karşısında «önerilerde» bulunuyorlar. Bir kapitalist olduğu halde sosyalist geçinen İngiliz asilzadesi Bertrand Russel, insanların «ilmi üretiminden» söz ederken, ondan ilham alan A. Huxley, «Yeni Dünya»sında, artık kadınların doğurmasına gerek kalmayacağını, insanın «sun'i rahimlerde» tüplerde üretileceğini, siparişlere göre alfa, beta, delta, ipsilüm tipinde insan imalatına geçilebileceğini, istendiği takdirde «seri imalât» da yapabileceklerini ciddi ciddi anlatır.

Sevinerek belirtelim ki, insanı, bir «meta» gibi imâl konusu yapan kapitalist ve komünist materyalizmin iç yüzü anlaşılmaya başlanmıştır. Türk - İslâm Ülkücüleri, aynı zamanda İslâm'ın «insan anlayışı» ile dünyaya yepyeni bir ümit olarak doğmaktadırlar.

AİLE VE KADIN KONUSUNDA MENFİ PROPAGANDALAR

Kapitalizmin ve komünizmin, aile ve kadını ne duruma getirdiğini, bundan önceki yazılarımızda ortaya koyduk. Allah dilerse, bundan sonraki yazılarımızda, ülkemizde «aile ve kadının» bugünkü durumunu belirttikten sonra, «İslâm'da aile ve kadın» konusunu işleyeceğiz.

Şu kadarını şimdiden belirtmekte fayda vardır ki, Türk-İslâm aileleri, en az iki yüz yıldan beri, millî ve tarihî rotasından çıkarılmak istenmektedir. Kapitalist ve bilhassa son zamanlarda komünist çevrelerin «aile ve kadın» konusunu çok istismar etmeye başladıklarına şahit olmaktayız, Kapitalist ve liberalist çevreler, Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin doğurduğu aile ve kadın tipine şiddetle saldırmakta «burjuva kadın ve aile tipini» ülkemize yerleştirmeye çalışmaktadır. Bu propagandalara kanan zavallılara da «modern ve ileri kadın» ismini vererek yüceltmekte, Batılı aile ve Batı'lı kadın olmak iddiası altında, kadınlarımızı ve ailelerimizi, «Türkçe» ve «İslâm'ca» yaşamaktan utanmaya ve kaçmaya teşvik etmektedir.

Öte yandan, komünistler, bugün içinde bulunduğumuz sosyal, ekonomik, kültürel ve politik şartları istismar ederek kadın, erkek ve çocuklarımızla beraber yaşadığımız hayatı, sanki bu, bizim millî ve mukaddes ülkümüzün bize sağladığı statü imiş gibi, mukaddes dinimizi ve yüce töremizi suçlayıp durmaktadırlar. İki yüz yıldır içine itildiğimiz «bu düzen», Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin istediği değil, bilâkis mahkûm edilmek istendiği «düzen»dir. Hasret kaldığı himaye ve desteği asla bulamayan ailemiz ve kadınıımız, tarihi Türk-İslâm kültürünün münferit savunucusu durumunda kalmanın azabını yaşıyor. Cahil bırakılmış, fakir düşmüş, cepheden cepheye evlât yetiştirmiş Türk anası, bütün aksi gayretlere rağmen, yine yuvasının, din ve töresinin savunucusu olmakta ısrar etmiştir. Türk anası, iffetli, namuslu, sadık, vefakâr, cefakâr olmasını bilmiş ve yüce bir ahlâk ve fazilet timsali olmaktan asla vazgeçmemiştir. Komünistler ise, bütün dünyada olduğu gibi, ülkemizde de, aile ve kadın üzerinde propagandalarını teksif ederek, ahlâk, namus, iffet, sadakat ve vefa gibi duyguların saçmalığından, bunların «burjuva» değerleri ve alışkanlıkları olduğundan aile bağlarının «esaret» getirdiğinden, «cinsel özgürlük» istemek gereğinden söz ederek zehir saçmaktadırlar.

Oysa, T. C. Anayasa'sı, aileyi «Türk toplumunun temeli» sayar, «ananın korunmasını» devletten ister. Esefle belirtelim ki, bütün propagandalar karşısında devlet yetersiz kalmakta, «kapitalist ve komünist oyunlar ve tertipler» başarı ile tezgâhlanmaktadır. Dolayısı ile tahribat da giderek artmaktadır.

Bu tahribatı önlemede devlete düşen vazifeler vardır. Bununla beraber, bizlere düzen önemli işler de vardır. Bizler, her şeyden önce, Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin yoğurduğu kadın ve aile tipi etrafında sağlam ve şuurlu bir bilgiye ve yaşayışa muhtaç bulunuyoruz. Kapitalist ve komünist propagandalar karşısında kültür ve medeniyetimizi savunabilmeli, onların fikir ve propaganda-larını bertaraf edebilmeli, kendimizi önce kendimize, sonra onlara kabul ettirmenin yollarını bulmalıyız. Türk-İslâm kültürüne göre yaşamaya çalışan ailelere ve kadınlara, güç ve destek olmalıyız. Onların teşkilâtlanmasına ve cemiyette etkili olmalarına yardımcı olmalıyız. Basın ve yayınla, Türk-İslâm kültür ve medeniyetini diriltmek isteyen «bacılarımızı» alkışlamalıyız.

ÜLKEMİZDE AİLE VE KADININ BUGÜNKÜ DURUMU

Çağımızda, kalkınmış veya kalkınmakta olan ülkelerde şu üç kadın tipine rastlayabilirsiniz: 1-Kendini evine, yuvasına ve çocuklarına vakfeden ve evinde çalışan kadınlar, 2-Hem evinde, hem de evinin dışında çalışmak zorunda kalan kadınlar, 3-Hem evinde, hem de evinin dışında çalışmayan süs kadınları.

Birincilere derin bir saygı duyarız, ikincilere bu saygıyı duy-makla beraber acırız, üçüncülere karşısında saygı duymak mümkün değildir. Galiba bir de dördüncü tip kadın var. «Kandil» yerine «Noel» kutlayan, saçından tırnağına, giyiminden kuşamına sofrasından konuşmasına, dansından müziğine kadar Batı'lı kapi-talist ve burjuva özentisi içinde kıvranan, anne olmadan ve aile külfetine katlanmadan «seks özgürlüğü» isteyen, elini soğuk sudan, sıcak suya sokmadan bedavadan ve tufeyli yaşamaya can atan, çocuklardan çok süs köpeklerini seven, yahut çocuk sevgisini evine koyduğu «yapma bebeklerde» tatmin eden, kumar, içki ve seks par-tilerinde mutluluk arayan, muhtaç olduğu parayı «seks endüstrisi» yolu ile temin eden, bir taraftan «monogami»yi (tek evliliği) savu-nan ve fakat fiilen «poligam» (çok eşli) yaşayan bu tipten iğreni-yoruz. Bereket ki, ülkemizde bu tip kadınlar oldukça azdır.

Kadınlarımızın büyük bir kısmı evinde ve yuvasında «anne» olarak çalışır, aşağı yukarı altı milyon kadınıımız ise tarlasında ve bahçesinde kocası ve çocukları ile birlikte çalışır, bunların bir kısmı aynı zamanda «tarım işçisi» olarak yine eş ve çocukları ile bera-berdirler. Bir kısım kadınlarımız memur ve serbest meslek erbabı olarak evlerinin dışında çalışmaktadırlar. Türkiye'mizde yüksek tah-sil yapabilen kadınlarımızın sayısı 1970 nüfus sayımına göre 41.468 kişi olarak tespit edildiğine göre, bu tip kadınlarımız azdır. Ancak, lise ve muadili okul mezunu memur kadınların sayısı bu miktarın birkaç katıdır. Ülkemizin sanayileşmesine paralel olarak «proleter-leşen» kadınlarımızın sayısı da artmaktadır. Ancak, bunların sayısını kesin olarak bilmemekle beraber, büyük bir rakama ulaştığını sanmıyoruz. Bununla beraber, her geçen gün, bunların sayısını artıracaktır. Ağır sanayinin gelişmesi, ekonomik güçlüklerin artması bu oranı yükseltirken, devlet de aile ve anayı himaye eden mües-seseleri geliştirmekte gecikirse, «aile ve kadının sosyal güvenliği» sağlanmazsa problem daha da kırıbaçlanacaktır. Anneler, istemeye istemeye yuva ve çocuklarını ihmal veya terk ederek

«proleterleşmeye» yöneleceklerdir. Bunun getireceği faciaları ise, kapitalist ve komünist dünyadaki gelişmelerden müşahade etmek mümkündür.

Yanlış anlaşılmasın, biz, kadının evinde veya evinin dışında çalışmasına asla karşı değiliz. Bizim tehlikeli bulduğumuz husus, kadının çeşitli zaruretlerle aile ve çocuklarını ihmal etmesine sebep olacak gelişmelere maruz kalmasıdır. Ekonomik zaruretlerle, en önemli ekonomik unsur olan «insanın» işlenemeyerek yozlaştırılması, en değerli ham maddemiz olan insanın feda ve ihmal edilmesidir. Annenin üretime ve ekonomiye en büyük katkısı, «beden ve ruh sağlığı yerinde olan» güçlü nesiller değil midir? Hangi vazife bundan daha önemli olabilir? Münevver ve iyi yetişmiş analar, bir milletin en güçlü teminatıdır. O, madenlerin, bitkilerin ve hayvanların işlenmesinden, yetiştirilmesinden, çok daha fazla olarak «insan unsurunun» gelişmesine, yetişmesine yönelmekle alçalmaz, tersine yücelmiş olur, Kadının elbette, bir işi ve mesleği olmalıdır, ama onun asıl mesleği «annelik» tir.

İyi yetişmiş «anneler»den mahrum kalan bir cemiyet, büyük buhranlara düşer. Bu sebepten kadınların ve kızların eğitimine büyük değer vermek gerekir. Bu konuda yüce Peygamberimiz (O'na selâm olsun): «İlim talep etmek kadın, erkek bütün Müslümanlara farzdır» diye buyurmuşlardır.

Ancak, gerek kızlarımız gerek erkeklerimizin kendilerine uygun okullarda görecekları eğitim ve öğretimin gaye, müfredat, metod, sistem ve programlarının hem şekil, hem de mahiyet itibarı ile tespiti çok önemlidir. Eğitim ve öğretim, hangi seviyede yapılsa yapılsın, kadın olsun, erkek olsun hiçbir insanımız milletine, tarihine, kültürüne, ülkelerine, cinsiyetine, içinde yaşadığı zaman ve mekâna asla yabancılaştırılmamalıdır; insanımızı kendine, ailesine ve milletine faydalı kılmalıdır. Kapitalist ve komünist ülkelerin eğitim ve öğretim programları ile Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin ki elbette farklı olacaktır. İki yüzyıldan beri, şu veya bu ülkeden aktardığımız eğitim felsefe, sistem ve programları ile ülkemizi ve milletimizi ne hallerle düşürdüğümüzü, genç nesilleri nasıl harap ettiğimizi bugün bütün faciası ile görmüyor muyuz?

Millî eğitim, her şeyden önce «Birikmiş millî tecrübeyi geliştirerek genç nesillere aktarmak» demektir. Genç nesillerin kafa ve vicdanlarına «millî tecrübe»ferimizi yerleştirdikten sonra, bu tema üzerinde «beşerî tecrübenin» de değerlerini ilâve ederek, onları, millî ve «çağdaş ihtiyaçlara» göre şekillendirmeliyiz. İnsanımız,

eğitimin gücü ile medenileşmen ve fakat asla kendine ve milletine yabancılaşmamalıdır.

Eğitim, oğullarımız gibi, bütün kızlarımızı, milletimizin ve zamanımızın istediği bilgi, maharet, alışkanlık ve değer duygularını vererek kabiliyetlerinin en son sınırına kadar çıkarmalı, onları sosyal iş bölümünde, kendilerine en uygun iş ve mesleklere kavuşturmalıdır. Ancak, bunların yanında, kızlarımızın eğitiminde, temel gaye, onları her şeyden önce, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatın temel birimi ve unsuru olan «insanı» bedenî ve ruhi bakımdan sağlıklı ve güçlü nesiller halinde yetiştirecek «anneler» haline getirmektir. Bu vazife çok önemlidir.

Fransızlara atfedilen bir atasözü vardır. Onlar, «Büyük adamlar, büyük kadınların eserleridir» derlermiş. Bu söz doğrudur. Gerçekten dâhileri doğuran da yoğuran da kadınlardır. Kadının en büyük dehası, dehaları yoğurmak dehasıdır. Psikologlar, anne sevgisi ve ihtimamından mahrum kalan çocukların, hem yaşama şanslarının azaldığını, hem de ruh sağlığı bakımından tehlikeli gelişmelere maruz kaldıklarını yazar. Anneler lâyıki ile vazife yapamadıkları zaman erkeğin de dehası söner, cemiyet «sapık» ve hasta tiplerle dolar. Bu sebepten diyoruz ki; annelerin, insanlığa yapabilecekleri en büyük hizmet «annelik»tir. Onlar, bu vazifelerinden uzaklaştırılmamalı ve fakat bu işlerini en iyi başaracak biçimde eğitilmelidirler. Cahil bırakılan, proleterleştirilen veya soysuzlaştırılan kadınlar, cemiyete ne verebilirler?

Türkiye'mizde kadınlarımızın eğitim seviyesi de, kalitesi de üzücü durumdadır. Köyde bulunan kadınlarımızın % 23'ü, şehirde bulunanların % 53'ü okuma yazma bildiğini söylemektedir. Yüksek tahsil yapabilen kadınlarımız ise ancak 41.468 kişidir. Oysa nüfusunuzun yarısından fazlası kadındır.

Türk-İslâm Ülküsü, kadın, erkek bütün Türk milletini kavrarak muhtaç olduğu eğitim ve öğretime kavuşturacaktır. Türk'ü yabancılaştırmadan yüceltecektir.

İSLÂM SOSYOLOJİSİ AİLE ÜZERİNE KURULUDUR

İslâm sosyolojisinde insanlık, aile ile başlar. İslâm'da, aile, bütün sosyal oluşların ve yoğruluşların kaynağı olmuştur. Bütün insanlık, bir tek aileden kaynaklanarak çoğalmış, zurnanla kabilelere, şubelere ve ırklara doğru çeşitlenmiştir. Yüce ve mukaddes kitabımızda bu husus apaçık belirtilmiştir: **“Ey insanlar! Biz sizleri, bir erkekle bir kadından yarattık ve birbirinizle tanışasınız diye, sizi şubelere ve kabilelere ayırdık.”** (Kur'an-ı Kerim, Hucurat Sûresi, âyet, 13).

İslâm sosyolojisine göre, bugün yeryüzünde rastladığımız farklı renklere, kültürlere, milletlere ve gruplara rağmen insanlar, temelde bir tek ailenin çocuklarıdır. Yani insanlar «monojenik»tir. Irkların, kan gruplarının, iskelet ve renk farklarının doğuşu, çeşitlenmesi konusunda biyologların, genetikçilerin ve sosyal araştırmacıların çalışmaları, henüz kesin sonuçlara bağlanamamıştır. İlmin, kesin olarak ortaya koyabildiği husus, farklı ırklara, renklere, kan gruplarına ve iskelet yapılarına rağmen bütün insanların - kendi aralarında üreyebilen- bir tek türü ifade etmesidir. Bu noktada ilim, İslâm'ı doğrulamaktadır.

Günümüzde teknik o kadar inkişaf etti ki, bir tek renkten bütün renkleri elde edebilmekteyiz. Meselâ «sarı»nın negatifi «mavi»dir. İkinin karışımı «yeşildir, «yeşilsin negatifi ise «kırmızı»dır. Tıpkı bunun gibi, bütün «variation»ları ile insanlık, bir tek aileden filizlenip ayrıldı.

Muhalfarz, bütün insanlık, korkunç bir felâkete maruz kalarak, yok olsa, yerine sadece genç bir aile kalsa, ondan yine bütün bir insanlık, bütün «variation»ları ile filizlenebilir. Ancak bunların dahi yok olması halinde, başka hiçbir canlının, tür değiştirerek «insana dönüşmesi» mümkün değildir.

Dinimizde çok yakın akrabaların evlenmesi kesin olarak yasaklanmıştır. Bu konu Mukaddes Kitabımızda şöylece belirtilir: **«Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, birader kızları, hemşire kızları, sizi emziren (süt) analarınız, süt hemşireleriniz, kanlarınızın himayenizde bulunan üvey kızlarınız (la evlenmeniz) size haram kılındı. Kendi sulbünüzden (gelmiş) oğullarınızın karıları (ile evlenmeniz) ve iki kız kardeşi birlikte almanız da (keza haram kılındı).»** (Kur'an-ı Kerim, En-Nisa, âyet Sûresi, 23). Bu sayılanlar, nesep (soy-ları ve evlâtları) itibarı ile de yasaktır. Buharı ve Müslim'in Hz. Aişe

(R.A.)’den rivayet ettikleri bir hadise göre, «Nesep cihetinden haram olan süt cihetinden de haram olur.»

Bütün peygamberler gibi. Hz. Âdem de bu yasaklara bağlı idi. Ancak, bu yasak insan soyunun devamı için, sadece O’nun çocukları için, «zaruret miktarınca» ve kısa bir süre için kaldırıldı. «Zaruret kalkınca» da yasak avdet etti. Bu konuyu istismar ederek genç nesillerin «kafasını karıştırmak» isteyenlere rastlıyoruz. Bu sebepten kısaca temas etmeyi uygun bulduk, İslâm hukukunun büyük şaheseri «Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye», zaruretler ve yasaklar konusunda şu ölçüleri vaz’ederler: «Zaruretler memnu’ olan şeyleri mubah kılar» (madde 21). «Zaruretler kendi miktarlarınca takdir olunur» (madde 22). «Bir özür için caiz olan şey, ol özrün zevaliyle bâtıl olur» (madde 23). «Mani’ zâil oldukça memnu’ avdet eder. (Madde 24). Unutmamak gerekir ki, Hz. Âdem ve Eşi, yeryüzünde bulunan tek ve ilk aile idi, insan soyunun devamı onlara bağlı idi. Üremeleri emredilmişti.

İSLÂMİYET VE EVLENME

Yüce Peygamberimiz (O'na selâm olsun), evliliği teşvik eden güzel sözler söylemişlerdir: «Evleniniz, çoğalınız. Kıyamette çokluğunuzla öğünürüm», «Çocuk doğuran çirkin bir kadın doğurmayan güzel bir kadından iyidir», «Öldükten sonra sevabı kesilmeyen işlerden biri de sâlih evlat yetiştirmektir», «Çocuklar Cennet kapısının önünde toplanır, topluca, anne ve babalarını isterler», «Evlenen, dinin yarısını korumuştur», «Bu dünyada bana üç şey sevdirdi: Güzel koku, Saliha kadın ve namaz»,... «Bkz. İmam-ı Gazali, Kimyay-ı Saadet (A. F. Meyan) s. 217-218).

Ayrıca yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de de «evlenmeyi teşvik eden» pek çok âyet vardır. **«Namuskâr, zinaya sapmamış ve gizli dostlar edinmeyen»** kimseler halinde yaşamak için **«mümin, hür ve iffetli kadınlarla»** İslâm ölçüleri içinde «nikâhlanıp evlenmemizi» tavsiye eder.

İslâm'da «poliandri» (çok kocalılık) yasaktır. (Bakınız, Kur'an-ı Kerim En-Nisa Sûresi, âyet, 24). İslâmiyet «kocalı kadınlar» ile evlenmeyi yasaklamıştır. Evleneceğimiz kadınlar, ya bekâr, ya da dul olmalıdır. Ancak, «Dâr-ı harpten savaş esiri olarak getirilen kadınların memleketlerindeki zevceleri ile nikâhları bozulmuş olur». (Bkz. H. Basri Çantay, Kur'ân-ı Hâkim ve Meal-i Kerim 32. not).

İslâm'da erkekler için de «monogami» (tek evlilik) esastır. İslâmiyet, erkeğin «psikolojik yapısına» hâkim olan «poligam» (çok kadınla evlenme) özelliğini kabul etmekle beraber, tek evlenmeyi tavsiye eder. Bu sebepten İslâm dünyasında yaygın olan evlilik tarzı «monogami» (tek evlilik)tir. Çok kadınla evlilik «polijeni»; İslâm'da çok ağır şartlara bağlanmış hassas bir konudur. **«Adalet»** yapamayacağımızdan endişe edersek **«tek kadınla iktifa etmemiz»** tavsiye olunmaktadır. Bu konuda Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyrulur: **«Kadınlar arasında adalet (ve müsavat) icra etmenize, ne kadar hırs gösterseniz asla güç yetiremezsiniz.»** (en-Nisa Sûresi, âyet, 129).

Bu âyet-i kerime meali de kesin olarak göstermektedir ki, İslâm'ın erkeklerle tavsiye ettiği evlilik, hiç şüphesiz «tek evlilik»tir. Ancak, İslâmiyet, içinde geliştiği ve gelişmekte olduğu cemiyetlerin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik şartlarına sırt çeviremezdi ve çeviremeyecektir. İslâmiyet, bütün zamanların ve mekânların dini olmak iddiasını, bu esnekliğe sahip olmakla gerçekleştirebilmektedir.

İslâmiyet, evlilik konusunda, eşlerin rızasına ve «velilerinin iznine» önem verir. Evlenmeden önce, evlenmek istediğimiz kadına «evlilik niyetimizi» ve ümidimizi «çıtlatabilir», hatta bu arzuyu «gönüllerimizde taşıyabiliriz». Ancak, gizli ve gayri meşru ilişkiler, randevular yasaklanmıştır. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız şu ölçüyü getirir: **«Kadınları nikâhla isteyeceğinizi çıtlatmanızda yahut böyle bir arzuyu gönüllerinizde saklamanızda üzerinize vebal yoktur... Ancak kendileri ile gizlice vaadleşmeyin (Çıtlatma suretinde) meşru bir söz söylemeniz ise başka.»** (Bkz. El-Bakara Sûresi, âyet, 235).

İslâm'da nikâhın üç şartı vardır. Bunlar: 1-Eşlerin rızası, 2-Şahitler huzurunda akdi, 3-Yazılı sözleşmeye bağlanması, İmam-ı Âzam'a göre, «âkil ve bâliğ» olan kız çocuğunun evlenmesi için «velisinin izni» şart değildir. Diğer imamlar (İmam-ı Mâlik, İmam-ı Şafîi ve İmam-ı Hanbel) «velinin iznini» gerekli şart kabul etmişlerdir. Mamafih, nikâh konusu «İlmihâl» kitaplarında genişçe yazılmıştır.

İSLÂM AİLESİNDE KADIN VE ERKEK İLİŞKİLERİ

İslâm'da erkekler «ailenin reisi» olmak bakımından «kadınlar üzerinde bir dereceye mâliktirler.» Bununla beraber, **«erkeklerin meşru surette kadınlar üzerindeki (hakları) gibi kadınların da on-ların üzerinde (hakları) vardır.»** (Bkz. Kur'an-ı Kerim, El-Bakara Sûresi, âyet, 288).

Erkeğin reisliğinin ve aile içindeki «derecesinin», kadını ve çocuklarını himaye etmek, şefkat göstermek mesut etmek biçiminde ortaya konması esastır. Kadın, erkeğe nazaran evine çocuklarına-tabiati icabı-daha fazla bağlıdır. Erkeği eve bağlamak ve ona sorumluluk yüklemek bakımından «reis statüsü» vermek, her şeyden önce ailenin ve kadının lehine bir tutuştur. Bu konuda İslâmiyet'in ortaya koyduğu realizmi, ancak alkışlamak gerekir.

Esasen, bütün dünyada kadınlar, büyük bir eğilim olarak «reisliği» kocalarına bırakacak kadar akıllı davranıyorlar. Akıllı bir kadın, yüklendiği «aile mesuliyetine» ek olarak bir de «aile reisliği» isteyerek kocasının aile ile irtibatlarını zayıflatmak istemez. Gerçekten de «disipline» etmek istediğiniz insanlara mesuliyet veriniz, yarı yarıya başarılı olabilirsiniz.

Yüce Peygamberimiz (O'na selâm olsun), Veda Hutbesinde, «Kadınlarınıza eziyet etmeyiniz, onlar Allah'ın (C.C.) sizlere emanetidir. Onlara karşı yumuşak olunuz, iyilik ediniz» diye ısrarla Müslüman erkekleri ikaz etmişlerdir. Erkek, ailesinin, eş ve çocuklarının koruyucusu olmak, zorundadır. O, müşfik bir otoritedir. «Cennet anaların ayakları altındadır» diye buyuran yüce Peygamberimiz, anayı ve kadını korumak hususunda emsalsiz bir hassasiyet içindedir.

İslâmiyet, kadına çok geniş haklar tanımıştır. Ehl-i Sünnetin büyük İmamı Ebu Hanife Hazretlerine göre, kimse onları, istemedikleri biri ile evlendiremez... Onların rızası olmadan nikâh kıyılmaz. Kızlar, anne ve babalarının miraslarından pay alırlar. Kızlar ve kadınlar, meşru olan bütün eş ve meslekleri kendi adlarına icra edebilirler. Ticaret yapabilir, mal mülk edinebilir, mukavele akt edebilir, senet alabilir, senet verebilir, kendi mallarını kendileri yönetebilirler... Kocalarından bağımsız olarak kendi malları üzerinde yönetim ve tasarruf hakkına sahiptirler. Kimse onları bu haklarından mahrum edemez. Kadınlar, dilerlerse nikâh sözleşmesine, «boşanma haklarını ellerinde tutma» hakkını bile koydurabilirler.

Kadın, ilim yapmak, kendini geliştirmek, kendi mal ve mülkünü yönetmek, maddî ve manevî huzurunu temin etmek bakımından erkekle aynı hakka sahip olduğundan, kocası tarafından «ev işlerini yapmaya» zorlanamaz. Kadın, isterse ve dilerse bunu yapabilir. Aksi halde koca, ev işlerini görmek, hatta çocuklarına bakmak üzere başkalarını ücretle görevlendirmek zorundadır. Kadın, yeni doğan çocuklarını emzirmek için kocasından «süt anne» bulmasını dahi isteyebilir. Ancak, kocası bunu temin edemezse «anne» emzirmek zorundadır. Mamafih, kadın, doğurduğu çocukları emzirirse, büyük bir fedakârlık ve feragat örneği vermiş olur.

Kısaca, Müslüman anne, ev işlerini bir mecburiyetle değil, bir ibadet zevki ile yapan kadındır. O, kendini evine, kocasına ve çocuklarına vakfederken, Allah rızasını arayan ve tam bir ibadet şuuru ile hareket eden bir fazilet abidesidir.

İSLÂM'DA KADININ ÇALIŞMASI VE EKONOMİK BAĞIMSIZLIĞI

Kadın, din ve dünyası için çalışmak, kendini mesut edecek manevî ve maddî güçlere sahip olmak bakımından erkeklerle aynı haklara sahiptir. Kadının, meşru olan bütün iş ve mesleklerle sahip olma hakkı vardır. Din ve dünyası için muhtaç olduğu ilimleri, sanatları, meslekleri elde edebilir ve etmelidir. İslâmiyet, kadına bu hakkı vermiştir. Yüce Peygamber (Ona selâm olsun), «İlim talep etmek kadın, erkek bütün Müslümanlar için farzdır» diye buyurmuşlardır. Hiç şüphesiz bu ilim, gerçekten ilim haysiyetini taşıyan ve insanı güçlü kılan ve yücelten ilimlerdir.

Kadınlar, meşru olan bütün iş ve meslekleri evlerinde ve evlerinin dışında bizzat veya vekâletle icra etme hakkına sahiptirler. Bununla beraber, şayet kadın istemiyorsa, kocası dâhil kimse kadını, evinin dışında bir «iş tutmaya» zorlayamaz. Kadın dilerse, kendini, ilme, ibadete, ailesine, çoluk çocuğuna vakfedebilir. Böyle bir kadını ve anneyi, kimse çekip bu «mukaddes vazifesinden» ayıramaz.

İslâmiyet, «ailenin geçiminden» kocayı sorumlu tutmuştur. İslâm'da «koca» çalışmak, çoluk ve çocuğunun nafakasını temin etmek zorundadır. Koca, hüsnüniyetine, çalışmasına ve gayretine rağmen bu nafakayı teminde güçlük çekiyorsa, yahut iş bulamıyorsa «devlet», ailenin reisine ailesini geçindirecek bir ücretle iş bulmak zorundadır. Yahut, faizsiz «kredi» ile «aile reisine» yardım ve destek çıkmak mecburiyetindedir. Bu da yetersiz kalırsa, devlet bizzat «Beytülmal»den «ailenin» her türlü ihtiyacını karşılamakla mükelleftir.

Görülüyor ki, İslâmiyet'te kadın, evinin dışında çalışmak istemezse, onu kimse buna mecbur edemez. Evin ve ailenin geçiminden önce «baba», sonra da «devlet baba» sorumludur... Yani, İslâm'da devlet, anayı ve aileyi tehlikelere karşı «sigortalamıştır». Hiçbir zaruret ve hiçbir kimse «anne»yi, evini ve çocuklarını terk etmeye, ihmal etmeye mecbur edemez. Ananın, çocukların bakımı, geçimi, gelişimi, korunması, barınması, sağlığı, eğitimi önce «baba»nın sonra da «devlet baba»nın garantisi altındadır. Onlar, bu vazife ve sorumluluktan kaçamazlar. Bu konuda kadının ve annenin, hem «kocasını» hem de «devlet» hakkında mahkemelerde «dâva açma» hakkı bile vardır. Koca, çalışmak istemiyorsa, vaktini ve kazancını

aile dışında israf ediyorsa, mahkeme onu, bundan dolayı hapsedebilir ailesinin nafakasını temine zorlayabilir, kocanın malı ve mülkü varsa satma kararı alabilir. Koca ölür yahut hastalanır, sakatlanır, çalışamaz duruma gelirse sorumluluk «devlete» düşer.

İslâmiyet, kadının «aile içinde» kalarak kendini çoluk çocuğuna adamasını temin konusunda o kadar hassastır ki, kadının camiye gitmek, cemaatle ibadet etmek, cuma namazı kılmak, savaş yapmak gibi mükellefiyetini kaldırmıştır. Kadın isterse, bunları yapmak hakkına sahiptir, ama İslâm'a göre kadının en değerli mabedi evi ve yuvası, en değerli iş ve hizmeti çoluk çocuğunun beden ve ruh sağlığını koruması, en büyük savaşı da kendinin, kocasının ve çocuklarının malını, canını, namus ve şerefini savunmasıdır, evinde ve yuvasında barış ve huzur sağlamasıdır.

İslâmiyet, kadını asla «esir» kılmaz, onu mukaddes «annelik» vazifesi içinde, bir ibadet zevki ile tutarak sosyal kültürel, ekonomik, politik ve stratejik değeri en yüksek olan insanın yetişmesine ve gelişmesine memur eder.

İslâmiyet, şu veya bu bahane ile kadının sömürülmesine müsaade etmez. Kadın, bizzat kendisi istemedikçe, ailesini, çoluk ve çocuğunu ihmal pahasına çalışmaya zorlanamaz.

Kadın, şayet kendi arzu ve iradesi ile evinin ve ailesinin dışında ve İslâm'ın istediği şartlarda çalışmak isterse, bu onun hakkıdır. Bu suretle kadının tarladan, fabrikadan, tezgâhtan, bürodan, ticaretten veya hizmetten kazandığı paralar ve maddi değerler tamamen kendisine aittir. Kendi emeği ve teşebbüsü ile kazandığı paralar mal, mülk ve değerler kocasından bağımsız olarak kendisindir, kendi tasarrufundadır. Diğer insanlar gibi kocası da, kadın dilemedikçe bu malı mülkü ve parayı asla kullanamaz, sarf edemez. Üstelik «çalışan kadın» kazandığı parayı, malını ve mülkünü «ailesi ve kocası» için sarf etmek zorunda değildir. Onu kimse buna zorlayamaz. Ama kendisi dilerse sarf eder, hediye eder. Kısaca İslâm'da kadın, tam bir «ekonomik bağımsızlık» kazanmıştır. Hatta, denebilir ki, bu konuda erkeğe nazaran daha avantajlı duruma getirilmiştir.

Dul kalan kadın, aynı zamanda kocasının vârisidir. Ayrıca «kendi ebeveyninden» kalan mirasa da erkek kardeşinin «yarısı» kadar sahip olma hakkına sahiptir. Bunların yanında «nikâh akdi» esnasında, «müeccel» ve «muaccel» olmak üzere kocasından «mehir» (bir nevi evlilik tazminatı) alır... «Bu mehir» evlenen kadına verilir, başkası asla alamaz. Bütün bunlar, hep İslâm'da kadının «ekonomik gücünü» artırmak için alınan zarurî tedbirlerdir. Erkek çocukları

buluğa kadar, kız çocukları ise evleninceye kadar «babanın» bakım ve himayesine verilmiştir. Evlenemeyen kızları ve kadınları velileri, yoksa «devlet» himaye eder.

İslâmiyet'in bütün gayreti, kadını evinde güçlü kılmak, onu sosyal fonksiyonlarını başarmada aileye destek yapabilmektir. Çünkü, anne aileyi ihmale zorlanırsa aile «sosyal fonksiyonlarını» yapmada başarısız kalmaktadır. Bütün büyük adamlar, gerçekten büyük kadınların eserleridirler. Hiç şüphemiz yoktur ki, kadın, erkeğin ulaşabildiği sahalarda da dehâya ulaşabilir. Fakat, kadının en büyük dehâsı dehâ doğurmak ve yoğurmak dehâsıdır. Kadın, eğer bu dehâsını ortaya koyamazsa, başta kendi dehâsı olmak üzere bütün dehâlar sönecektir, insanlık büyük ıstıraplara düşecektir ve esefle görüyoruz ki düşmektedir.

Kadın, annelik fonksiyonlarını ihmal ederek, insanın ruhî ve bedenî değerlerini işlemekten vazgeçerse ve insanların yerine madenlerin, bitkilerin ve hayvanların işlenip geliştirilmesine yönelirse insanlık çöker. Anneler, güçlü bir eğitimden geçirilerek insanın yetiştirilmesine memur edilmelidirler. Aksi halde kapitalizmin ve komünizmin «anayı» evinden, yuvasından ve yavrusundan uzaklaştıran tutuşu, insanlığı mutlu kılacağı benzemiyor.

Türk-İslâm Ülküsü, kapitalizmin ve komünizmin imal ettiği «sosyetik», «partizan» ve «mülkiyetsiz proleter» kadın tipi yerine, kendini bir ibadet zevki ile ailesine ve yuvasına vakfeden ve her türlü hakka sahip «fedakâr anne tipini» savunur. «Cennet bu annelerin ayakları altındadır.» Evet, bu öpülesi ayakların...

TESETTÜR'DE ŞEKİL VE MUHTEVA

Tesettür, örtünme, giyinme demektir. İnsanları, kadın olsun, erkek olsun giyinmeye zorlayan pek çok sebep vardır.

İçinde yaşadığımız tabiat şartları, iklimler, mevsimler, mensup olduğumuz milletin kültür değerleri, dinimiz, töremiz, ahlâk telâkkilerimiz, çalıştığımız iş ve mesleğin şartları, yaşıyoruz, cinsiyetimiz, zevkimiz, ekonomik durumumuz... giyim ve kuşamımızı etkiler ve biçimlendirir. Yeryüzünde ne kadar çok çeşitli giyim var. İnsanların giyimlerine kuşamlarına bakarak hangi coğrafyada yaşadığını, hangi millete, hangi dine mensup olduğunu kolayca anlamak mümkün gözükmemektedir. Milletlerarası «kültür etkileşimine» rağmen, giyim ve kuşam modalarında milli ve mahalli renkler ve zevkler daima önemli bir yer tutmaktadır. İnsanlar, milli kültür ve medeniyetlerini yaşamaktan hususi bir zevk alırlar.

Bununla beraber, giyim ve kuşam, bütün dünyada ve tek tek her ülkede, sabit bir kalıp içinde kalmamakta, yeni «modalar» doğmakta, büyük şehirlerden başlayarak, daha küçük merkezlere ve köylere doğru gelişmek ve ulaşmak eğilimini göstermektedir. Moda akımları umumiyetle zengin hareketli ve kalkınmış ülke ve bölgelerde doğar, derece derece diğerlerine bulaşır.

Modalar, büyük merkezlerden küçük merkezlere doğru gelişirken gittikçe artan bir direnişle de karşılaşır. Mahalli ve milli giyim ve kuşamı tayin eden «kültür değerleri» yavaş yavaş varlığını duyurmaya başlar. Bu direniş, «modanın» yabancı kaynaklı olması oranında da artar. Milli kültür, «kontrol vazifesini» yaparken «muhteva» kadar «şekle» de önem verir. Gerçekten de şekil ve muhteva arasında uygunluk ve ahenk hiç de küçümsenemez. Orijinal bir muhteva kendine uygun bir şekil ve biçim doğurur. Şekil ve muhteva arasında mevcut olabilecek bir çelişme elbette yadırganacaktır... Papazların imam, yahut imamların haham kılığında dolaştığını düşünün ne kadar ters bir durum doğar. Yahut, bir an için Fatih ve Yavuz'u fötr şapkalı papyon kravatlı... tasavvur edin şekil ile muhteva arasındaki uygunluğun ve ahengin lüzumuna daha fazla inanırsınız. Tıpkı bunun gibi, her millet, kendi kültür ve medeniyetinin damgasını taşıyan, kendi değerleri ile uyum sağlayan giyim ve kuşam modalarını benimser, aksi halde -küçük bir azınlık dışında- derece derece direnişe geçer. Bu direniş bilhassa kasabalarda ve köylerde daha fazla ortaya çıkar. Bu, bir sosyolojik

tespittir. Yalnız bizim ÷lkemize has bir durum değil, b÷t÷n milletler ve ÷lkeler için de doğrudur. Meselâ, İngilizlere ve Fransızlara «takke» giydirmeye kalksanız, herhalde kuzu kuzu itaat etmezler. B÷t÷n bunlarla, bir k÷lt÷r÷n, muhteva kadar, ekle de önem verdiğini belirtmek istiyoruz. Bu sosyal vakiadır, hoşumuza gitse de, gitmese de inkâr edilemez bir gerçektir.

Ayrıca m÷şahede ediyoruz ki her «fikir hareketi» ve ideoloji, kendine uygun bir giyim-kuşam «modası» da doğurmak istemektedir. Hitler tipi sa ve bıyık, Mao tipi ceket, Kastro tipi sakal ve şapka, Stalin tipi bıyık, K. Marx tipi sakal, bıyık ve giyim daha niceleri ile birlikte misâl olarak verilebilir. Gör÷l÷yor ki, biz ne dersek diye- lim ekil ve muhteva bir ahenk ve uyum içinde bulunmak istemek- tedir. K÷lt÷r değerleri de birer organizma gibi, kendi «t÷r ve fa- milyalarını» belli edecek bir ekil ve h÷viyet içinde ortaya çıkmak ve yaşamak isterler.

İSLÂM'DA TESETTÜR

Muhteva ile şekil arasında bir ahenk ve uygunluk bulunduğunu belirtmiştik. Kültür ve medeniyetler yalnız muhtevaları ile değil, şekil ve biçimleri ile de diğerinden ayrılırlar, İslâm dini, tesir sahasına aldığı kültür ve medeniyetlerin hem muhtevasında ve hem de şeklinde önemli izler bırakmıştır.

İslâmiyet, giyim ve kuşam konusunda «ana prensipler» vaz'ederek ve kendine aykırı düşmeyen «millî törelere» uyarak giyinmemizi ister. Ferdî zevkimizi ve şartlarımızı da hesaba katar. Ayrıca, «cinsiyet faktörünü» de nazar-ı itibara alır.

Kur'ân-ı Kerîm, kadın olsun, erkek olsun, insanların belli ölçüler içinde «örtünmelerini» ve giyinmelerini ister. Çıplak yaşamayı «ilericilik» sayan, «çıplaklar kampı» açmaya çalışan, çıplaklığı (nüdizmi) estetiğine esas alan akım ve düşüncelere karşıdır. Bu tip düşünce ve davranışları sapıklık olarak görür. Nitekim, kadın ve erkeklerin vücutlarını teşhir arzusu ile açmaları, günümüzde de «ruhî sapıklık» ve hastalık sayılmaktadır. Psikiyatristlerin «exhibitionism» (teşhircilik) adını verdikleri bu marazı durumun ilericilik adına savunulması mümkün değildir.

Kur'ân-ı Kerîm'e göre, insanların mahrem yerlerini teşhir etmeleri çirkindir, insanlar, her şeyden önce bu çirkin davranıştan kurtulmalı, sonra cemiyetinin tasvip edebileceği tarzda giyinip süslenmelidir. Fakat, en iyi giyinme sade, temiz, gösterişten uzak ve bize tam bir ibadet, huzur ve havası veren «takva» giyimidir. Mukaddes ve yüce kitabımızda şöyle buyrulur: «Ey Âdemoğulları! Sizi çirkin yerlerinizi örtecek bir libas bir de giyip süsleneceğiniz bir libas indirdik (yarattık) Takva libası ise, o daha hayırlıdır.» (el-A'raf Sûresi, âyet, 26).

İmam-ı Âzam'a göre, erkekler, diz altından göbek altına kadar olan yerlerini teşhir edemezler... Eskiden sporda (şimdi yağlı güreşlerde) giydiğimiz «kısbet» bu ölçüye göre yapılmıştı. Erkekler, vücutlarının geri kalan kısımlarını ise örfe (töre'ye) göre örtmek zorundadırlar. İslâm Hukuk'una göre, «âdet muhkemdir», «nâsin isti'mali hüccettir ki, anıla âmel vacip olur», «âdeten memnu' olan şey, hakikaten mümteni' olur», «örfen ma'ruf olan şey, şart kılınmış gibidir». «Bkz. Mecelle, Madde: 36, 37, 33, 43).

Dinimiz, kadınlar için de şu ölçüyü getirir: «Mümin kadınlara söyle: «Gözlerini (haramdan) sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. Ziyaretlerini açmasınlar, bunlardan görünen kısmı müstesna. Başörtülerini yakalarının üstünü (kapayacak surette) koysunlar». (Bkz. Kur'an-ı Kerim, En-Nur Sûresi, Âyet 31). Görülüyor ki, inanan kadınlar, bütün vücudu gibi, başını ve saçlarını da örtecek, başörtülerini yakalarını kapatacak şekilde bağlayacaklardır. Bu esaslara riayet ederken, milli kültürüne ve töresine göre, elbise ve moda tayin edebilir, hattâ «çağı» hayran bırakacak, «creation»lara kadar gidebilir. Bununla beraber Müslüman kadının kıyafeti İslâm ölçüleri içinde mümkün mertebe sade ve temiz olmalıdır. Kendini «moda» kaptirisine kaptırmamalıdır. Bunun yanında «takva libasına» bürünen Müslüman kadınlarını birer kahraman gibi selâmlamalıdır.

Şerefli bir asker, giydiği «üniforma»dan utanmaz. Müslüman kadını da mukaddes bir savaşçı olduğunu asla unutmamalıdır. Komünist ve kapitalist sistemin imâl ettiği tipler karşısında «eksiklik duygusuna» kapılmamalıdır.

SOSYAL DEĞİŞME

Sosyal hayatı durgun (statique) kabul etmek mümkün değildir... Sosyal yapılar ve değerler; çeşitli sebeplerle, devamlı bir değişme durumundadırlar. Kısacası, sosyal hayat dinamiktir.

Klâsik sosyologlar, sosyal değişimin sebepleri, mahiyeti etrafında düşünürlerken, farklı ekollere ayrılarak hareket etmişlerdir. Bunların ortak kusuru, umumiyetle, değişmeyi «tek faktöre» irca etmeleri ve değişimin belli bir kanun ve model içinde, belli hedeflere doğru gelişen bir «tek biçimlilik» durumunda olduğunu sanmalarındır. Bu konuda biyolojisi sosyologlar da, psikolojist, ekonomist, coğrafyacı, grupçu, kültürücü ve demografist sosyologlar da aynı hataya düşmüşlerdir.

Bu sosyologların her biri, «sosyal değişme»nin ana sebebi olarak bir tek «âmil» seçmişler, bunu «tek ve bağımsız faktör» kabul etmişler ve cemiyetteki oluş ve yoğruluşlar daima bu «tek ve bağımsız faktör»e bağlayarak, dar bir bakış açısından sosyal hayatı yorumlamaya çalışmışlardır. Sosyolojinin bu duruma düşmesinde küçük politik hesapların ve dar ideolojik propagandaların da rolünü küçümsemek gerekir.

Biz, Türk-İslâm Ülkücüleri olarak, sosyal hayatın yorumlanmasında ve sosyal değişimin mahiyetini tayinde «tek faktör» yorum yerine «çok faktör» düşüncesi savunacağız. Bize göre, cemiyetleri «değişmeye zorlayan» çok sebep vardır ve hepsi de önemlidir. En önemli sebep veya sebepler ise zaman ve mekân içinde kendini belli eder. Bugün şu sebep, yarın başka sebep öne geçebilir. Şu halde soralım, «cemiyetler neden değişir?»

Önce, insan tabiatında, monotonluktan kaçmak psikolojik bir ihtiyaçtır. Tek tip ve kalıplaşmış bir sosyal hayat, ne kadar mükemmel olursa olsun, ne kadar verimli işlerse işlesin, insan ruhunu belli bir zaman sonra sıkır, değişiklik aramaya sevk eder. «İstikrar» güzel şeydir, ancak «değişme» unsurundan mahrum olursa fertleri ve kitleleri tedirgin edebilir.

Sonra, sosyal temaslar ve kültür etkileşimi, sosyal değişimin önemli bir diğer sebebidir. Cemiyetler, birbirlerinden gördüklerini «taklit etme» eğilimi içindedirler. Basın ve yayın vasıtalarının gelişmesi, iç ve dış turizm, öğrenci, öğretmen ve işçi mübadeleleri sosyal değişmeye hem sebep olur, hem de değişimin hızını ve mahiyetini etkiler.

Sosyal değişimin çok önemli bir sebebi de nüfusun hacim ve yoğunlukça artmasıdır. Bu durumda ülkenin ihtiyaçları büyür. Bu ihtiyaçları karşılamak üzere yeni tesisler, yollar, okullar, hastahaneler, fabrikalar, iş yerleri açmak gerekecektir. Üretimi arttırmak ve yeniden teşkilatlanmak zaruri hale gelecektir. Kısaca, nüfusun artışı üretim vasıtalarının ve tekniklerinin gelişmesinde ve değişmesinde ve yeni organizasyonlara gitmede esaslı rol oynar.

Bütün bunlarla beraber, ülke, tarımdan sanayiye geçmek zorunda kalır. Bu suretle «kentleşme», köy boşalması, «sınıflar ve nesiller çatışması», gecekondular, kenar mahalle, işsizlik çözülme, yalnızlaşma... gibi sosyal problemler doğar. Sosyal değişimde «ekonomik bünyede» meydana gelen problemlerin önemli bir yeri vardır.

Hiç şüphesiz sosyal değişimin sebepleri bu kadar değildir, ilmi ve teknik gelişmeler, yeni icat ve keşifler, tabiat olayları, savaşlar... sosyal değişimde önemli yer tutarlar. Bir ülkenin ve milletin meselelerine çare arayanlar, kafalarını «dar bir bakış açısına» mahkûm etmemelidirler.

«MUHAFAZAKÂRLIK» VE «İNKILÂPÇILIK»

İnsan cemiyetlerinin statik olmadığını, çeşitli zaruretlerle devamlı bir değişmeye tâbi olduğunu belirtmiştik.

Bir bakıma, «değişme», bütün tabiata hâkim bir âlemşümül kanundur. Canlı, cansız bütün yaratıklar daimî bir değişme halindedirler. Kâinatta, tabiatta ve cemiyette müşahede ettiğimiz, her oluş ve yoğruluşun içinde daima bir «yenilik» unsuru bulabiliriz. Gerçekten de, tekerrür eden bir «an» yoktur.

Biyologların bildirdiklerine göre, organizmamız, altı yılda bir, lif lif hücre hücre tamamı ile yenilenirmiş. Yani, şu anda otuz yaşında bulunan bir kimsenin kemikleri kasları-sinir sistemi hariç-bütün organları tam beş defa tepeden tırnağa kadar yenilenmiş bulunmaktadır. Bünye ihtiyarladıkça, organizmanın kendini yenileme gücü azalmakta ve bu durum giderek ölüme sebep olmaktadır. Yani, yaşamak, organizmanın kendini yenilemesi ile mümkün olabilmektedir.

Bunun yanında, organizmada asla değişmeyen ve yenilenmeyen organımız, beynimiz ve sinir sistemimizdir. Organizmamız, bütünü ile yenilendiği halde, sinir sistemi hassasiyetle korunur. Beynimiz ve sinir sistemimiz, maddi varlığımızın âdeta özünü teşkil eder, akan zaman içinde, değişmeyen ve korunan yönümüzü meydana getirir. Şahsiyetimizin devamlılığı, bütünlüğü, sağlamlığı ve orijinalliği bu suretle sağlanmış olur...

Cemiyet olayları ile organizmalar arasında benzerlikler, paralellikler ve tekabüller arayan ve bu konuda hayli aşırı giden «biyolojist» sosyologlar mevcut olmuştur. Biz, onları düştüğü hataları tekrarlamak istemeyiz. Bununla beraber, sosyal hayatta müşahede ettiğimiz «değişme vakıası», bizi böyle bir benzetmeden istifade ettirebilecek niteliktedir.

Sosyal hayatta da «hızlı ve kolay değişen değer ve müesseseler» ile «ağır ve zor değişen değer ve müesseseler» bir arada bulunarak cemiyette denge ve düzen sağlarlar. Cemiyetin değişmesini istediği veya hiç olmazsa değişmesi karşısında büyük mukavemet göstermediği sosyal, kültürel, ekonomik ve politik değer ve müesseseler vardır. Aksine, değişmesini istemediği veya değişme tehlikesi mevcut olduğu zaman şiddetle mukavemet ettiği değer ve müesseselere de sahip bulunmaktadır. Bir millet, hükümetlerin yıkılması karşısında büyük telâş göstermez, ama, «devletin» yıkılması karşısında şiddetli tepki gösterir. Bunun gibi, moda değişimleri karşısında pek

az tedirgin olan cemiyet, bayrağının, dininin dilinin, ahlâk ve töresinin «zedelenmesi» karşısında korkunç bir mukavemet ile ortaya çıkar. Çünkü, bunlar, «bizi biz yapan» değerlerimizdir. Bir milleti diğer milletten ayıran, millî şahsiyeti teşkil eden, kültür ve medeniyetimizin «özünü» meydana getiren, millî varlığı bütünleyen, devam ettiren, sağlıklı ve orijinal kılan değerlerimizdir. Çünkü bayrağını, dilini, dinin, ahlâk ve töresini kaybeden bir millet, mahvolmuş demektir.

Bu sebepten, Türk-İslâm Ülkücüleri, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatta, bir taraftan «yenileşmeye, çağdaşlaşmaya, gelişmeye», diğer taraftan da bizi biz yapan millî ve mukaddes değerleri «korumaya» önem verirler. Yani, «millî şahsiyete bağlı bir inkılâpçı ruh ve şuur» taşırlar. Türk-İslâm Ülkücüsü, inkılâpçılığı, soysuzlaşma ve yabancılaşma, muhafazakârlığı katılama ve yerinde sayma olarak anlamaz.

SOSYAL DEĞİŞMENİN MAHİYETİ

Bir ülkenin sosyal değişmeye maruz kalması demek, iç ve dış sebeplerle cemiyeti meydana getiren sosyal, kültürel ekonomik ve politik müessese ve değerlerin yapı ve fonksiyonlarında -önemli derecede- yeni durumların doğması demektir.

Daha önceden de belirttiğimiz gibi, bir milletin bütün müessese ve değerlerinin değişmesi her alanda paralel değildir Bazıları ağır ve zor, bazıları da hızlı ve kolay değişir. Bu değişme «kentten köye» farklı olduğu gibi, cemiyetin farklı tabaka ve dilimlerinde de aynı değildir. Maddî değerlerin mi? Yoksa manevî değerlerin mi değişme hızı daha ağırdır? Tarzında mevcut olan tartışmalar karşısında bizler, daha temkinli olmayı deneyerek, bir milletin hayatında ve varlığında önemli yeri olan müessese ve değerler ister maddî olsunlar, ister manevî olsunlar kolay değişmezler, diye düşünüyoruz. Nitekim din, dil, ahlâk ve töre gibi manevî değerlerle vatan, bayrak, tarihi anıtlar gibi maddî yönü ele bulunan değerler karşısında cemiyetler, muhafazakâr (koruyucu) olurlar. Bunun yanında, cemiyetler, manevî «fikir hareketleri» ve maddî «giyim kuşam modaları» karşısında bu derece sert bir «koruyuculuk» vazifesi yapmazlar. Mamafih, «sosyal değerlerin ve müesseselerin koruyuculuğu şuuru», kentlerden köylere doğru gittikçe şiddetlenir. Bu yüzden sosyologlara göre «şehirler delişmen», «köyler muhafazakâr» olurlar. Köyler «istikrar» ararken, şehirler «yenileşme»den hoşlanırlar. Bu sebepten, büyük sanayiye paralel olarak «kentleşme hızı» arttıkça, cemiyette de «delişmenlik» artar, sosyal kontrol zayıflar. Sanayileşen veya sanayileşmekte olan «devletlerin» idareci ve eğitimcilerinin işi artar. Kendi kendini kontrol edemeyen cemiyeti, millî şuur ve değerler içinde kontrol ve disipline etme vazifesi «millî devlet»e düşer. Devlet bu vazifeden kaçır, «romantik bir özgürlük» tutkusuna kendini kaptırırsa, ülke anarşiyeye yuvarlanır.

Bunun aksine, cemiyette «yenileşme ve değişme» de zaruridir... Devlet, millî varlığı ve bütünlüğü tehlikeye atmadan fertlerden ve zümrelerden gelen bu «eğilimi» mutlaka tatmin etmek zorundadır... Devlet, elindeki basın ve yayın organlarını, her derecedeki okullarını bu hedefe tevcih ederek «ilim ve eğitim yolu ile», kendi cemiyetini, «Yabancılaştırmadan çağdaşlaştırmalıdır» ve ülkenin «yenileşme ihtiyacının» iç ve dış düşmanlarca istismar edilmesine fırsat vermemelidir. Sosyal kültürel, ekonomik ve politik hayatta

gerekli olan «reorganizasyonu», «reformu», «rönesansı» yapabilmelidir. Aksi halde cemiyet, açık ve gizli düşmanların elinde «kanlı eylemlere», iç savaşırlara, isyanlara kadar gidebilir. Herkes «düzen» den şikâyet ederken, herkes yeni ihtiyaçlar içinde kıvranırken, «sorumlu ve yetkili kişi ve çevreler» olaylara, huzursuzluklara ve kanamalara seyirci kalamaz. Milletin ve ülkenin meselelerine millî, ilmî ve çağdaş hal çareleri bulmak zorundadırlar. Bu çarelerin «hürriyetçi» veya «radikal» karakteri, ülke ve milletin şartlarına bağlıdır. Millî meselelerimiz «milliyetçi kadroların» elinde de çözüme ulaşmazsa, «yabancılaşmış kadroların» elinde tehlikeli mecralara doğru ağırlar gider. Ülke, iç ve dış düşmanların da tahrikleri ile «kanlı ihtilâller» zincirine düşer.

Türk-İslâm Ülküsü, yabancılaşmadan çağdaşlaşmayı esas alan, millî ve dinamik bir harekettir. Biz hem Türk, hem Müslüman, hem de medenîyiz. Büyük Türkiye'yi ancak, bu imana, bu aşka ve bu aksiyona inanan «ölkücü kadrolar» kuracaktır.

SOSYAL DEĞİŞME ŞEKİLLERİ

Dünyada ve memleketimizde «sosyal değişme»nin hızı o kadar artmıştır ki, bütün fert ve cemiyetlerin ruhunu «bir hız tutkusu» sarmıştır denebilir... Şimdi «değişmeler ve yenilikler» artık yüzyıllarla değil, on yıllarla ifade edilebilecek duruma gelmiştir. İnsanlardaki bu «hız ve yenileşme tutkusu» yavaş yavaş reaksiyonunu da doğurmaktadır. Bu reaksiyon istikrar ve sükûnet ihtiyacı, tabiata dönmek arzusu, iptidai kültür ve medeniyetlere sempati tarzında belirmektedir. Bu reaksiyonun, her şeye rağmen, bu değişme hızını keseceği sanılmamakla birlikte «teknolojiye ve hızlı değişmeye» karşı olanların sayısını kabartmakta olduğu da ortadadır.

Modalar, sosyal değişmenin en hızlı biçimidir. Sosyal temasın çok olduğu vasatta gelişir. Saç ve sakal modaları, kılık ve kıyafet modaları, moda fikir ve akımlar, moda şarkı ve besteler, moda dans ve davranışlar cemiyetten cemiyete esip dururlar. Moda, sosyal bir taklit dalgasıdır, umumiyetle modayı doğuran cemiyetin «yararına» bir havanın doğmasına yardım eder. Bu sebepten modaların da «millî» bünye» den doğup taşmasını istemek gerekir. Bu ihtiyaç da cemiyetlerde gittikçe güçlenmektedir...

Tekâmül, sosyal değişmenin gelişme ifade eden en ağır şeklidir. Bütün cemiyetler için ortak ve tek biçimli bir tekâmül çizgisi bulunmamakla birlikte, insan gruplarının devamlı ve ağır bir gelişme içinde bulundukları kabul edilebilir. İngiliz tarihçisi A. Toynbee, «İngiliz düşüncesindeki evrimin devrimden daha başarılı olduğu ilkesinde, büyük bir gerçek payı vardır. Evrim, ya da ağır, tedrici gelişme -özellikle devlet biçiminin değişmesinde- eski düzeni birden devirip bunun yerine yeni bir rejim getirmekten, çok daha güvenilir ve dengeli bir reform yoludur» diye düşünür. (Bkz. Türkiye - Bir Devletin Yeniden Doğuşu- A. Toynbee (K. Yargıcı) 1971 s. 188).

İnkılâp kavramı, ihtilâl kavramı ile karıştırılmamalıdır inkılâp, tekâmülün hızını az bularak, gelişmeyi hızlandırmak için başvuru ve başarıya ulaştırılan sistemli, programlı ve radikal bir «kadro» hareketidir... İnkılâplar yukarıdan aşağıya doğru gerçekleştirildikleri halde, tabana, millî yapıya ve ihtiyaçlara intibak etmek zordur. İnkılâp, yabancılardan müessese aktarmak demek değildir. İnkılâp millî hayatta yapılan bir «sıçrama» hareketi» dir. Yabancılaşmalara, «inkılâp» adı verilemez.

İhtilâl, yahut şimdi «devrim» dedikleri sosyal değişme şekline gelince, en tehlikeli ve ıstıraplı sosyal değişme biçimidir. Çeşitli sebeplerle, bir milletin yapısında birbiri ile uzlaşmaz geniş kadrolar teşekkül eder. Bu kadrolar, önce «kamuoyunu» ele geçirmek için çok kesif bir propagandaya girişirler. Bütün devlet müesseseleri, resmî ve gayri resmî kuruluşlar bir taraftan kadrolarla ele geçirilirken bir taraftan basın ve yayın organları vasıtası ile muhalifler sindirilir, kadroları dağıtılmaya çalışılır. Cemiyette «denge unsuru» olan bütün kuruluş ve güçler ya bertaraf edilir veya yanına alınır. Bu başarılmıca, «karşı devrimci» olarak ilân edilen kadroların mukavemetleri silâhla ve zorla bertaraf edilir. Böylece, memleket «belli bir kadronun» maksat ve programları istikametinde zorla idare edilir. İhtilâllerin başarılı olması kolay değildir. O, her an bir karşı ihtilâl korkusu içindedir ve bu onun önemli bir zaafıdır, ihtilâller umumiyetle kanlı olur. Bir tarafın kesin üstünlük kurması ile başarıya ulaşır. İhtilâl başarılamazsa isyan adını alır.

MARKSİST'LERİN «DEVİRİM» TUTKUSU VE ÜLKÜCÜLERİN «KENDİNE DÖNÜŞ» HAREKETİ

Marksist sosyologlar, ihtilâlleri, altyapının değişmesi neticesinde, eski mülkiyet ilişkilerinden ibaret bulunan üst-yapı arasında «çelişme ve çatışma» meydana geldiğinden ve yepyeni bir «üst-yapı» ihtiyacı ile eski müessese ve değerlerin toptan bir çökmesi veya yı-kılması tarzında anlar ve yorumlarlar.

Onlara göre yeni «üretim ilişkileri», eski «mülkiyet ilişkileri» ile çatışır ve «devrim» mukadder olur. Marxistler, ihtilâllerin kaçınılmaz olduğunu, sosyal değişimin vazgeçilmez unsuru bulunduğunu iddia ederek, normal bir «tarihi olgu» olarak kabul ederler.

Oysa ihtilâller, sosyal problemlerini çözmede güçlük çeken, ilim ve eğitim yolu ile hal çaresi bulamayan, sosyal değişmeyi «demokratik yollardan» başaramayan, geri kalmış memleketlerde ortaya çıkar. Yani, normal yollardan değişemeyen cemiyetlerde, teşekkül eden tazyikin birden boşalmasıdır. Normal bir sosyal değişme şekli değil, bir sosyal patlamadır.

Bu sebepten olacak, ihtilâlciler, hazırlıklarını başlattıkları zaman, içinde bulundukları cemiyeti çok iyi etüd ederler. Cemiyet içinde, kendini mağdur, mazlum ve haksızlığa uğramış bilen fert ve kitlelere yanaşırlar. Onların hırslarını, kinlerini, ıstıraplarını tazeler ve kanatırlar. Böyle bir şey yoksa icat ederler. Böylece «şuur-altına» itilmiş ve orada olgunlaşmış «kin ve ateş» körüklenerek «şuur» sahasına çıkarılır. Ondaki sonrası kolaydır. Çünkü «cepheler teşekkül etmiştir. Ateş tutuşturulmuştur. Artık ihtilâlciler için bütün mesele, bu yangını körüklemektir. Bu duruma düşen bir cemiyet, uzun süre kendini kurtaramaz, ıstırapları kan ve gözyaşı ile tazelenir durur.

Bu sebepten Türk-İslâm Ülkücüleri, ihtilâl tehlikesine karşı daima uyanık olmakla birlikte, prensip olarak «ihtilâlciler» değildirlere. İhtilâli «normal bir sosyal olgu» olarak kabul etmezler. Onlar «rönesansçı»dırlar, sosyal değişmeyi, bir milletin tarihi şahsiyeti içinde «yeniden doğuşu» olarak görürler, yabancılaşmadan çağdaşlaşma olarak değerlendirirler...

Türk-İslâm Ülküsüne göre, kültür emperyalizmine maruz kalan memleketle bütün müessese ve değerlerde soysuzlaşmalar ve sapmalar görülür. Kültür ikileşmeleri, değer çatışmaları, kadro boğuşmaları milleti rahatsız etmeye başlar. Yabancılaşmış kadrolar, sosyal hayatın işleyişini bozmaya, sosyal müesseselerin ve değerlerin

fonksiyonlarını engellemeye ve milliyetçi kadroları «dağıtmaya» kadar gidebilir. Millet, millî müessese ve değerlerin ikinci plâna atılması ve itilmesi neticesinde yaşama şevk ve ümidini kaybedebilir... Başka milletlerin kopyacısı ve takipçisi olmaktan doğan şevksizlik milletteki dinamizmayı zayıflatabilir...

İşte, böylece, yabancı kültür ve kadroların esaretine giren bir milleti Bilge Kağan'ın «Orhun Abidelerindeki» narasına eş bir sesle nişle uyandırarak «yeniden kendine döndürmeye» ve kendini buldurmaya, yeni bir ümitle, şevkle romantizmle kendini işleyip geliştirmeye sevk edebilen harekete «rönesans» diyoruz. Bu kelimenin Türkçesi «yeniden doğuş» olmalıdır, Türk-İslâm kültür ve medeniyeti içinde «yeniden doğuş» ve «yepyeni doğuş».

SOSYAL DEĞİŞMENİN SANCILARI

Sosyal değişmenin hızı arttıkça, sancıları da çoğalır. Son iki yüz yıl içinde, bütün dünyada, bu hız, baş döndürücü bir durum almış bulunmaktadır. Türkiye'miz, sosyal değişme bakımından âdeta bir «lâboratuvar» durumundadır. Hele Tanzimat'tan bu tarafa «medeniyet değiştirmeye» kalkışan «aydınların» memlekette estirdikleri kasırga ve tayfunların tahrip etmediği neyimiz kaldı?

Diğer memleketler ve milletler kendi kültür ve medeniyetlerini geliştirmek için «sosyal değişmenin» temposunu artırırken, Tanzimatçılar, Jön Türkler, Genç Osmanlılar, Meşrutiyetçiler ve hele hele «Devrimciler», Türk-İslâm Kültür ve Medeniyetini yıkmak ve yeryüzünden silmek için ne gerekirse yaptılar ve yapıyorlar... Türkiye'mizin «sancıları» sadece, sosyal değişmenin neticesinden meydana gelen ıstıraplardan değildir, asıl mesele, «aydınların ve bürokratların ihaneti» ile Türk-İslâm Kültür ve Medeniyetinin tahrip edilmek istenmesidir. Bugün, tarihine, kültürüne, medeniyetine, bayrağına, devletine ve milletine «yabancılaşmış nesiller ve kadrolar» teşekkül etmişse, bizi biz yapan milli ve mukaddes değerlerimize alenen tecavüz edilebiliyorsa, devletin ve milletin bütünlüğüne yönelen «eylemler» pervasızlaşmışsa, bunları sadece «sosyal değişmelerin doğal sonuçları» olarak yorumlamak mümkün değildir. İhanetle, kendini «sosyal değişmenin sancıları» ile maskeleyemez.

Memleketimizde müşahade ettiğimiz kargaşalıklarda sosyal değişmenin tabii seyrinden doğan ve normal sayabileceğimiz problemlerimiz elbette vardır. Bunlar bütün memleketlerde, kendi şartları içinde mevcut bulunmaktadır. Hiç şüphesiz, hızlı bir değişme vetiresine (sürecine) giren milletlerin hayatında çok önemli problemler görülür, intibak güçlükleri ortaya çıkar, nesiller çatışması çoğalır, sınıflar arasında sürtüşme artar, köy boşalması görülür, kenar mahalle problemi teşekkül eder. İşsizler, devletin ve cemiyetin başına dert olur. Gecekondular, bir ıstırap yumağı gibi şehirleri sarar. Mesele, bu kadarla da kalmaz, milletlerarası sürtüşmelere kadar uzanır. Memleketlerin sıkıntıları birbirine bulaşır.

Bugün yeryüzünde bu durumda bulunan milletlerin sayısı pek çoktur. Ancak, acı acı itiraf edelim ki, hiçbirisi Türkiye kadar ıstırap çekmemektedir. Bütün milletler elbirliği ile meselelerini çözmek gayreti içinde iken, memleketimizde yaralarımızın kangrenleştirilmesi için ne gerekirse esirgenmemektedir.

Sosyal problemler, ilmin ve eğitimin yardımı ile plânlanıp çözülmesi gerekirken, hissi, taraflı, yaraları kanatıcı, mağdurları ve mazlumları çoğaltıcı yollara ve metodlara başvurulursa -Allah korusun- iş «iç savaşa» kadar gidebilir. Gerçekten de «devlet adamlığı» zor bir iştir. Atılan her adımın Allah, tarih ve millet huzurunda hesabı verilebilmelidir. Koltuklar, makam ve mevkiler de insanlar gibi fânidir. İnsanlar küçük hırslara göre değil, büyük ideallere göre bir hizmet şuuru taşırlarsa şeref kazanırlar.

Devlet adamları, millî şuur içinde bulunarak millî meseleleri bilerek, ıstıraplarımıza «ilmî hal çareleri» bulmak ve adaletle hareket etmek zorundadırlar. Aksine hareket edenler, tarihin de ortaya koyduğu gibi, ektiklerini biçeceklerdir.

SOSYAL DEĞİŞMENİN MODELİ

Sosyal değişimin belli bir modeli var mıdır? Yahut bütün milletler, kültür ve medeniyetleri için ortak bir gelişme kanunu veya biçimi düşünülebilir mi? Yoksa sosyal değişim ve gelişim «çok biçimli» midir?

Klasik sosyologların en büyük hatalarından biri de sosyal değişim ve gelişmeleri «tek biçimli» sanmaları, bazı milletlerin ve insan gruplarının gelişim ve değişim «modellerini» acele tamimlerle «kanunlaştırmalarıdır; bu hataya hemen hemen bütün «klasik sosyologlar» düşmüşlerdir.

İbni Haldun, cemiyetleri organizmalara benzetir, insan gruplarının da organizmalar gibi doğduğunu, çocukluk, gençlik, olgunluk ve ihtiyarlık dönemlerini yaşadıkları sonra öldüklerini iddia eder. Ayrıca cemiyetlerin ekonomik faaliyetler açısından tahlilini yaparken de çobanlık, çiftçilik ticaret ve sanayi merhalelerinden geçtiklerini bir gelişim modeli olarak kanunlaştırmak ister.

Auguste Comte ise, cemiyetlerin gelişmesinde «üç hal kanunu» adını verdiği din metafizik ve pozitif merhalelerin bulunacağını zanneder. Emil Durkheim ise en «ilkel insan grubunun» klanlar olduğunu, oradan kabilelere, aşiretlere, feodalitelere, imparatorluklara ve en sonra da milletlere doğru bir «sosyal gelişimin» model olarak alınmasını tavsiye eder. Adolf Coste adlı Fransız sosyologuna göre de cemiyetler, Burg'dan başlayarak sitelere metropollere, kapitol'lere ve federasyonlara doğru gelişmektedirler. Karl Marx'a göre de cemiyetlerin gelişmesi ile üretim tarzları arasında ilişki vardır ve tarih içinde insan grupları, Asya, Antik, Feodal ve Burjuva «üretim aşamalarından» geçerek gelmişlerdir. F. Le Play'a göre cemiyetin temel birimi ailedir. İnsan gruplarının ekonomik, sosyal, kültürel ve hattâ politik problemlerinin temelinde aile ilişkileri yatar; aile küçüldükçe, çözüldükçe ve değişikçe sosyal hayat da buna paralel olarak değişir. Zaman içinde aile «patriarkal» yapıdan «kök aile»ye, oradan da «kararsız aile»ye geçerek küçülmekte «ekonomik ve moral» çözümlere sebep olmaktadır.

Sosyal değişimin ve gelişimin modelleri ile ilgili teoriler bu kadar değildir. İşin garip olan yanı, bu «modeller» ve benzerleri, «ilmi olmak» iddiasındadırlar. Hepsi de ilmi müşahedelerden ve incelemelerden sonra bu «kanunları» keşfettiklerini iddia ederler. Kanaatimizce, hataları, belli bir kültür ve medeniyet çevresinde

yaptıkları müşahedelerini ve incelemelerini «acele genellemelere» giderek kanunlaştırmalarından gelmektedir. Aksi halele, sosyal gelişmenin ve değişimin kanunları konusunda anlaşmaları gerekirdi. P. Sorokin Çağdaş Sosyoloji Teorileri adlı kitabının ikinci cildinde «klâsik sosyolojinin» bu kusurunu ortaya koyduktan sonra, haklı olarak, sosyal hayattaki değişimin «tek biçimli» olmadığını, bütün cemiyetler için ortak bir «gelişme modeli» bulunamayacağını belirtir.

Biz, Türk-İslâm Ülkücüleri olarak, sosyal hayatı yorum farken, sosyal gelişmeleri ve sosyal değişimleri incelerken hem «çok faktörlü» hem de «çok biçimli» araştırma yolunu tercih etmeliyiz. Çağdaş sosyolojinin tutuşu budur. Marxist «devrimbazlar», «tek faktörcü» ve «tek biçimli» gelişim «modeli» içinde mahpus kaldıkları müddetçe, daima «tarihi yanılığın «tarihi yanılığı»ya düşeceklerdir.

ÇAĞDAŞ SOSYOLOJİNİN NİTELİKLERİ

Türk-İslâm Ülkücüleri, sosyal hayatın yorumlanmasında ve sosyal problemlerin çözülmesinde «çağdaş sosyolojinin» verilerine göre hareket edeceklerdir.

Çağdaş sosyolojinin nitelikleri şöylece sıralanabilir:

1. Sosyal olaylar objektiftirler.

Bunu, Batı'da bir prensip olarak E. Durkheim ortaya koymuş bulunmakla beraber, İslâm tarihçisi İbn-i Haldun, sosyal hayatın objektif olarak incelenmesi gerektiğini, ondan beş-yüz yıl önce Mukaddime adlı kitabında bilhassa belirtmiştir. Sosyal olaylar, inkâr edilemezler, «Eşya kadar gerçeklerler.» Sosyal hayat, ilmi olarak incelenebilir.

2. Sosyal hayat, ihtimali de olsa, determinizme bağlıdır.

Sosyal olaylar da sebep-netice ilişkisi içinde gelişirler ve prensiplere bağlanmaya elverişlidirler. Ancak, bu prensipler, «fizik kanunları» kadar sert ve kesin değildirler. Bu konuyu da İbn-i Haldun, asırlarca önce ortaya koymuştur.

3. Sosyal hayat, «çok faktörlü» bir yorumlamaya elverişlidir.

P. Sorokin'in de belirttiği üzere, «tek faktörlü» yorumlamalar, bizi çok defa herhangi bir «ekol»ün dar bakış açısına sokabilir. Gerçekten de, her sosyal olayın ve durumun arkasında, zaman zaman önem sırası değişmekle beraber «çok faktör» vardır.

4. Sosyal hayat, daha ağır değişen «tabiat çevresine» nazaran, daha dinamiktir.

Sosyolog, De Roberty'nin de belirttiği gibi, tabiat çevresi ağır değiştiğinden şuuru katılaştırır, fakat sosyal çevre «dinamik ve düşüncüyü geliştirici» niteliktedir.

5. Sosyal hayat da, tıpkı tabiat olayları gibi süreklidir.

Sosyal olaylar, peş peşe akan bir vetire durumundadır. Şekil ve muhteva ahengini Koruyarak ve kendi mecrasında yenilenerek kesiksiz devam ederler. Bugün ne varsa, dünden gelen bir «oluş zincirine» bağlıdır. Sosyal yapılar ve fonksiyonlar, yeni şartlara, yeni zaman ve mekânlara göre kendilerini yenileyerek geçerler veya fonksiyonlarını başkalarına devrederler. P. Sorokin, bu görüşü isabetle savunur.

6. Sosyal gerçekler, millî ve mahalli şartlara göre özellikler kazanmasına rağmen insanlık âleminde ortaktırlar...

Aile, din, dil, ahlâk, hukuk... gibi müessese ve değerler bütün tarih boyunca, bütün insan gruplarında mevcut olmuştur, olmaktadır ve olacaktır... A. Toynbee, haklı olarak, he millî ve mahallî olayın ayrıca bir de «dünya olayı» olma özelliği bulunduğunu savunmuştur.

7. Sosyal hayat için «tek gelişim modeli» yoktur, sosyal gelişme ve değişme «çok biçimli»dir.

Sorokin, «tek biçimli» tekâmül anlayışını tenkid ederek şöyle diyor: «Sosyologların, ekonomistlerin ve tarih filozoflarının çoğunluğu Tarihi Tekâmül'ün kanunlarını formüllemekle ve tarihin eğilimlerini ve yönlerini keşfetmekle özellikle uğraşmışlardır. Çizgi anlayışının bir örneğini temsil eden Auguste Comte'un «üç hal kanunundan beri», on iki kadar kanun ve benzeri eğilimler, birçok sosyolog, tarihçi, ekonomist ve sosyal filozof tarafından ileri sürüldü. Onların teorilerinde «sosyal proceussus» -vetire- belirli bir amaca doğru yürüyormuş gibi resmedilmişti». (Bkz. P. Sorokin-Çağdaş Sos-yoloji Teorileri Çev. M. R. Öymen), C.2, s. 272, Baskı 1974).

SOSYAL HAYATA MÜDAHALE EDİLEBİLİR Mİ?

Hiç şüphesiz sosyal hayat, kendine mahsus bir determinizm içinde gelişir... Tabiatıta müşahade ettiğimiz kadar kesin ve sert olmamakla beraber, sosyal hayatta da benzer şartlarda, benzer neticeleri verecek tarzda cereyan eder. Meselâ, petrol fiyatlarının artması, bütün dünyada, petrol üretmeyen ve sanayileşmekte olan ülkeleri, benzer krizlere iter. Bununla beraber, bu sarsıntı ve krizler, ülkelerin şartlarına göre karakter değiştirir. Yine, tarımdan sanayiye geçmekte olan ülkelerde, hızlı bir kentleşme ve buna paralel olarak hızlı bir köy boşalması vakıası ile karşılaşırız.

Görülüyor ki, sosyal hayat, başıboş değildir, onun da kanunları vardır. Bu kanunlar, ülkelerin şartlarına göre esneklik kazanmakla birlikte önemlerini korumaktadırlar. Bazı «devlet adamları» ve yazarlar, sosyal hayatı kavrayan böyle bir determinizm karşısında, tabir caizse «pozitif bir fatalizme» düşerek «Ne yapalım tarihin akışı bu? Elimizden ne gelir?» tavrı içinde «sosyal gelişmelere» boyun bükme yoluna giderler... Adam Smith'in «Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler» anlayışı böyle bir boyun bükmeyi ifade ettiği gibi Karl Marx'ın «İnsanlar, sosyal üretim içinde zorunlu ve iradelerin den bağımsız olan belirli birtakım münasebetlere girerler» tarzındaki sözü de «tarihî determinizme» teslimiyeti ifade eder, Marksistlerin ikide bir «tarihin akışı» diye feryad etmelerinin sebebi budur. Onlara göre, «tarihin determinizmi», her millet için ortak bir «model» resmetmiş ve bütün milletler, o modele uyarak eninde sonunda «sosyalist ve komünist» olmaya mahkûmdurlar. «Tarihin akışı» millî şartlara göre özellikle kazanmasına rağmen netice değişmeyecektir.

Bütün bu düşüncelerin sakat yanı şuradadır. Bunlar fert ve grup olarak insanın «müdahaleci karakterini», olayları sadece sebep - netice ilişkileri içinde ele almayarak gayelere göre «yönlendirme» özelliğini, kısaca insanın iradesini ihmal ve inkâr ediyorlar. Gerçekten de, insandan gayri bütün varlıklar, tabii yahut sosyal determinizme sadece pasif mânâda boyun bükükleri halde, insan, bu determinizmi kavrayarak ve ona aktif mânâda katılarak kendi ülkü ve hedefleri yönünde olaylara müdahale ederek «finalist» (gayeci ve ülkücü) karakterini, bütün tarihi boyunca ispatlamıştır. Kültür ve medeniyetimizi sadece «maddi hayatın çelişmeleri» ile açıklayamayız, insanın manevî güçlerini ve iradesini ihmal ve inkâr eden

düşünce ve tutuşlar, insanın inkârı ile kalmaz, bizi büyük «yanılığılara» düşürür.

İnsanoğlu, Allah'ın kendine bahşettiği zekâ, şuur ve iradesi ile tabiattaki kuvvetlere hâkim olmasını bilmiş, kendinden kat kat kuvvetli olan varlıkları boyunduruğuna almış, cemiyetteki tehlikeli gidişlere ve gelişmelere müdahale ederek gaye ve ülkülerini gerçekleştirme yolunda büyük mesafe almıştır. İnsan, tabiata boyun bükmek ve köle olmak için yaratılmamıştır. Determinizmin ağırları içinde yaratılmış olmakla birlikte, tabiatta «efendi olarak» ve «Allah'ın yer yüzündeki kutlu vekili» olarak yaşamak iman ve iradesi ile şereflenmiştir. Yüce dinimiz İslâmiyet, insanın Allah'tan gayrisine boyun eğmesini men etmiştir. İslâm'da kader, eşya ve olaylara mahkûmiyet değil, «irade-i külliye» içinde, Allah'a teslimiyetle «irade-i cüz'iyeye»mizi kullanarak tabiata ve cemiyete «özlediğimiz nizamı» hâkim kılmaktır.

İNSANIN CEMİYETE MÜDAHALESİ...

İnsanlar, sosyal olayların ve oluşların şartlarını kontrol ederek, onları belli bir ölçüde gayelerine ve hedeflerine göre yönlendirebilirler. Çünkü insanların böyle bir imkânı vardır. Zekidir, akıllıdır, şuurludur ve irade sahibidir. Üstelik, tarihten yani atalarının tecrübelerinden faydalanmasını da bilmektedir. Evet, insanlar, sosyal araştırmalar yaparak ve sosyoloji ilminden faydalanarak, sosyal hayata müdahale edebilir. Aksi halde, böyle bir ilme gerek olmazdı. Ancak, biz bunları söylerken, tıpkı bir fizik laboratuvarı kurar gibi, «sosyoloji laboratuvarı» kurulabileceği imkânından söz edemeyiz. Sosyologlar, bunun imkânsız olduğunu söylüyorlar. Yine onların iddialarına göre, bir sosyoloji laboratuvarı kurulamaz; ama sosyal hayat, bir laboratuvar gibi kullanılabilir.

Nitekim, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatımızı plânlayabiliyorsak, bu imkân var demektir. Gerçekten de cemiyetimizin yapısını, işleyişini, problemini, yeterli ve kaliteli bir kadro ile millî ve ilmî ihtiyaçlara uygun bir seviyede araştırabiliyorsak, tanıyıp plânlayabiliyorsak, bizler, sosyal hayatın, akışını, sadece pasif bir katılma ile değil, ona biçim ve yön veren aktif bir müdahale içinde bulunmaktayız. Bir milletin, gelişme seviyesi, biraz da bu aktivite ile belli olabilmektedir. İtiraf edelim ki, Türkiye’de bu konuda güçlü kadrolar kurulamamış millî yapımızın dert ve meseleleri ilmî ve sosyolojik araştırmalarla gün yüzüne çıkarılamamış, saha tamamen politik ve ideolojik istismlara terk edilmiştir.

«Sosyal problemlerimiz» zamanında teşhis edilememiş kangrenleştikten sonra, her kafadan çıkan anlaşılmas sesler arasında «hal çaresi» aranmıştır. Oysa bugün, pek çok ülke gerçekten seviyeli «birinci sınıf uzman kadrolarla» sosyal ekonomik, kültürel ve politik problemlerini «akademilerde» araştırmakta, tespit etmekte, ilmî teşhis ve plânlar yapan bu müesseseler, devlet adamlarına ve idarecilere yol göstermek ve tehlikeleri önceden haber vererek, hal çareleri bulmaktadırlar. Onlar âdeta «birer sosyal meteoroloji istasyonu» gibi vazife yaparak ilgilileri zamanında uyarmaya çalışıyorlar. Millî meselelerin «ayağa düşerek» istismar edilmesine fırsat vermiyorlar. Kısaca, sosyal hayatı sosyal gelişmeleri ve sosyal problemleri başıboş bırakmıyorlar. «Ne yapalım tarihin akışı bu!» demiyorlar.

Başka milletlerin meselelerini ne tarzda çözdükleri konusu hayli önemli gözükmekle beraber, her millet, kendi şartları içinde, kendi millî yapısına uygun düşen bir tutuşa muhtaçtır. Başka milletlerin tecrübelerinden faydalanmak mümkündür, ancak, unutmamak gerekir ki bu tecrübeler millî bünyeye ters de düşebilir. Meselâ, bir ülkede başarılı olan bir eğitim metod ve sistemi, başka bir ülkede başarılı olan bir eğitim metod ve sistemi, başka bir ülkede aynı neticeyi vermeyebilir Hattâ, zararlı olabilir. Şu veya bu ülkede verimli olan bir ekonomi plânı veya sistemi, başka bir ülkeye felâket getirebilir. Mustafa Reşit Paşa, 1838'lerde, İngiliz «açık gümrük» politikasını takip etmeye özenmiş ülkemizi sefalet ve ıstıraba sürüklemişti. Bugün de pek çok kızıl ve kara emperyalist ülkenin sosyal, ekonomik ve politik sistemlerine hayran kişi ve gruplara rastlıyoruz. Yabancı «reçetelere» sarılan bu «aydın ve ilerici» tipinden bir an önce kurtulmak için, gerçekten milliyetçi ülkücü birinci sınıf araştırmacılar yetiştirmek zorundayız.

«HUKUK» VE «SOSYAL NÖRMLAR»

Cemiyete göre suç, «sosyal normların» ihlâli demektir. Öte yandan, kanunun suç saydığı fiiller, sadece «yazılı hukukun koyduğu permaların» ihlâli ile ilgilidir.

Oysa, bir cemiyeti ayakta tutan normlar, bunlardan ibaret değildir. Kanunun suç saymadığı; fakat, cemiyetin ayakta durması için uymak zorunda olduğumuz başka «normlar» da vardır. Dinin «helâl-haram», ahlâkın «iyi-kötü», estetiğın «güzeli-çirkin», ilmin «doğru-yanlış» tarzında fertleri ve cemiyeti murakabe etmekte olduğunu görüyoruz. Esasen, sağlıklı bir cemiyette, «millî hukuk sistemi», yukarıda saydığımız, diğeri millî sosyal normlarla çatışmaz bilâkis bunlarla işbirliği halindedir.

Hukuk, tespit ettiği «yazılı normlar» ile insanı murakabe ve cemiyeti «disipline» eder. «Haklıyı-haksızı» ayırır. Koyduğu «yasaklar» ile hak ve sorumluluklarımızı belirtir. Ayrıca, hukuk kendi varlığını fiilen ortaya koymak üzere «müeyyideler» getirmek ve bu müeyyidelerin gücünü gösteren «teşkilâtı» kurmak zorundadır. Hukuk, normları itibarı ile «millî vicdanı» doyurucu olmak, cemiyetin «adalet duygusuna» cevap vermek kadar, sür'atli ve kuvvetli olmak mecburiyetindedir. Bu sebepten «Kuvvetsiz adalet âciz, adaletsiz kuvvet zâlimdir» diyenlere hak vermemek mümkün değildir.

Bir cemiyetin intizam ve huzur içinde yaşamasında, gerçek mânâsı ile «hukukun büyük yeri vardır. Bununla beraber, dinin, ahlâkın, estetik ve ilmin fonksiyonel olmadığı cemiyetlerde «hukuk» başarısız kalır. Millî vicdanın desteklemediği ve koruyuculuğunu yapmadığı «bir hukuk sistemi», teoride ne kadar mükemmel olursa olsun, pratikte verimli olamaz.

Bu sebepten hukuk, bir taraftan «millî vicdana» ve diğeri taraftan «millî bir eğitime» çok muhtaçtır. Eğitim, millî ve tarihî tecrübeyi esas alarak din ile ahlâk ile, estetik ile, ilim ile vicdanları ve kafaları işleyerek yoğuramamış ise, hukukun işi zorlaşır ve hiç şüphesiz âciz düşer. Cemiyetin bütün sosyal ve kültürel normları arasında ahenk, işbirliği ve paralellik sağlanmadıkça cemiyette nizam ve huzur teessüs etmez.

Asla unutmamak gerekir ki, eğitim vazifesini yapamadığı zaman, hukukun işi zorlaşır. Fert fert, zümre zümre bütün bir cemiyetin kafasını ve vicdanını millî, ahlâkî, dinî, ilmi ve bedii (estetik) değerlerimizle yoğurmadıkça, annenin, babanın ve hâkimin işi

artar, hapishaneler dolar, suçlular çoğalır

Millî ve mukaddes değerlerine ters düşen bir «maarif politikası» her şeyden önce «millî vicdana» ters düşeceğinden okulları anarşi yuvası haline getirir, ilim ve irfan yerine «suç» ve «suçlu» imal eder. Böyle bir ülkede, artık hukuk işlemez, «ihkak-ı hak» gemi azıya alır.

Cemiyetin millî ve mukaddes değerlerine sırt çeviren ve ülkesinde ki «anarşi ve huzursuzluğu» sadece «vehmettiği» hukukî ve ekonomik tedbirlerle önlemeye çalışan çevreler, başarısızlıklarının sebeplerini kendi idrak ve basiretlerinde aramalıdır. Çeşitli komplekslere kapılarak, cemiyetin dinî, ahlâkî ve bedîî değerlerini küçümseyen, ihmal ve inkâr eden «yetkililer» kendileri ile beraber ülkelerini de mahva sürüklerler. Devlet, asla bu gibilere teslim edilemez.

Türk-İslâm Ülküsü, cemiyetin bütün değerleri arasında bütünlük ve ahenk kurarak millete «hürriyet» ve «disiplinin» dengesini sunmak ister.

ANTİSOSYAL TİPLER VE ANARŞİ

Suç, hukuk normlarının ihlâl edilmesi demekse, suçlu, isteyerek veya istemeyerek bu duruma düşen kimsedir.

Her cemiyette suçlular bulunur. Bu hükmümüz bütün zamanlar ve mekânlar için doğrudur... Ancak, suçlu, sosyal ve hukukî normlara yürekten inandığı ve bağlandığı halde çeşitli sebeplerle bunları «ihlâl etmek» zorunda kalabilir. Bu sebepten bütün suçluları «anarşist» saymak mümkün değildir.

Oysa, fiilî mânâda anarşi, her şeyden önce, mevcut sosyal ve kültürel millî mukaddes değerlerin reddinden doğan çatışmaları ve huzursuzlukları ifade eder. Yanlış bir eğitim politikası, millete ters düşen bir kültür ve medeniyet anlayışı sebebi ile millet, farklı kamplara ayrılabilir. Çeşitli sebeplerle cemiyetin tarihi ve millî sosyal değerleri karşısında «menfî tavır alan» kişi ve zümreler teşekkül edebilir. Böylece doğan «yabancılaşmış» ve «anti sosyal tipler» cemiyetin dinine, ahlâkına, töresine ve estetik değerlerine ters düşmekle kalmazlar, fırsat buldukça da fiilen tecavüze kalkarlar.

Hiç şüphesiz, sosyal normlar statik değil, dinamiklerdir. Milletin tarihi tecrübesinin ürünleri durumunda olup her an gelişmeye açıktırlar. Nasıl ki, «trafik kuralları» birçok tecrübeden geçerek teşekkül etmişler ve yerleşmişlerse, «sosyal normlarda -onlardan çok daha önemli olarak- var olmuşlardır. Daha mükemmelleri getiril-medikçe atılmaları anarşiye sebep olur.

Anarşiyi, «bir nizamsızlık nizamı» ve «tam hürriyet» olarak savunan «aşırı ferdiyetçi» ve devlete «zulüm aracı» gözü ile bakan fikir adamlarına ve onların peşinden gidenlere zaman zaman rastlamış bulunmaktayız. Bununla beraber, cemiyetler, daima anarşiden ve anarşistlerden nefret etmişlerdir. Çünkü anarşi, istikrarın tam zıddıdır. İstikrar olmayan yerde huzur, güven ve dayanışma almaz.

Ülkemizde ideolojik mânâda «anarşizmi» savunanların sayısı pek önemli değildir. Ancak, «yeni düzen» paravanası arkasında çalışan, millî tarihimize millî kültürümüze millî medeniyetimize, din, dil ve mukaddesatımıza «yabancılaştırılmış» ve «anti sosyal» hale getirilmiş fert ve zümrelerin sayısı küçümsenmeyecek nispette artmış bulunmaktadır. Bilhassa kapitalist ve komünist ülkelerin «kültür emperyalizmine» maruz kalan «kesimler» ülkemizde fiilli bir anarşiye kaynak olmaktadır. Millî ve mukaddes tarihi tecrübelerimize ağırlık vermeyen bir «maarif politikası» yüzünden, tarihi

köklerini kaybetmiş, kendi kültür ve medeniyetine yabancılaşmış zümreler, eğer tedbir alınmazsa ülke için büyük bir tehlike kaynağı haline gelmek üzeredirler.

Görebildiğimiz kadarı ile ülkemizde anarşi millî tarihe, millî kültüre, millî medeniyete yabancılaştırılmış nesillerin sosyal ve kültürel değerlerimiz çarşısında «menfi tavır almasından» doğmaktadır. Zehirli propagandalarla insanlarımız Türk olmaktan Müslüman olmaktan utandırılmak istenmektedir. Türklükten ve Müslümanlıktan koparılan, millî kültürüne ve medeniyetine ters düşürülen kimseler «devrimci, ilerici» olarak -iç ve dış düşmanlarımızca- yüceltilmekte, aksine Türk ve Müslüman kalmaya kararlı büyük kitleler «faşist ve gerici olarak lekelenmek sureti ile akla gelmedik muamelelere maruz kalmaktadırlar. Böylece cemiyette «antisosyal tipler» hızla üremektedirler. Bu durum basın ve yayın vasıtaları ile kangrenleştirilmekte, milletlerarası «yeni savaş taktikleri» ile de «iç savaşın tohumları» ekilmektedir.

Milletçe Türk-İslâm Ülküsü etrafında kenetlenmekten başka çaremiz yoktur.

EGOİZM VE ANARŞİ

Egoizm ile anarşinin «akraba kavramlar» olduğu kanaatindeyim. Bencillik de, anarşi de cemiyetin çözülmesi ile ilgili tezahürlerdir. Aksine, diğerkâmlık (altruizm) ile nizam da daima bir arada bulunur.

Bir cemiyette anarşiyi mi körüklemek istiyorsunuz? Yapacağımız iş gayet kolaydır. Ferdî, cemiyete bağlayan ve bütünleştiren bağları koparınız. «Ferdî vicdanı», «içtimâî vicdana» yabancılaştırınız.

İçtimâî vicdan, bir milletin, tarihî tecrübesi içinden süzüp getirdiği dinî ve ahlâkî değerlerinden ibarettir. Bir milletin ortak tavırlarını ifade eder, hareketlerini düzenler. Hangi hareketlerin «meşru», hangilerinin «gayrimeşru» olduğunu tayin eder. Dinin «helâl-haram», ahlâkın «iyi kötü», hukukun «haklı-haksız», estetiğin «güzel-çirkin», ilmin «doğru-yanlış» tarzında ortaya koyduğu normlar, cemiyeti düzene koymakla kalmaz, küçük yaştan itibaren içinde yaşadığımız bu ortamda eğitimin tesiri ile şahsiyetimize mal olur. Şahsiyetimizin «moral cephesini» kendi yapımızın hususiyetleri, içinde cemiyetimizden kazanırız... Sosyolojinin kesin tespitlerine göre «vicdan» psikolojik bir zeminde gelişmekle beraber tamamen sosyolojik bir değerdir. Ferdin vicdanı, «millî vicdanın» kişiye yansımısını ifade eder. Bu ise aldığımız eğitimin mahsulüdür. Kişinin vicdanı, etkilendiği değerlerden bağımsız değildir.

Vicdan hürriyeti adına hareket ederek, «şahsiyetimizin moral cephesini» tamamen ferdî bir değer biçiminde ele alır ve «içtimâî vicdanın» sesini ihmal ederseniz, ister istemez «egoizmi ve anarşiyi» davet edersiniz. Umumiyetle «ahlâk duygusu», egomuz ile «sosyal normlar» arasındaki bir ahenk veya bir çatışmanın meydana getirdiği heyecanları ifade eder Ahenk sevince, çatışma acı ve pişmanlığa sebep olur.

Bu sevincin ve acının derecesi ise ferdin, içinde doğup geliştiği millî kültür değerlerini «tevarüs etme derecesine» bağlıdır. Millî vicdana yabancılaşan fert ve zümrelerin «ahlâkî duyguları» da millete yabancılaşır. Ahlâk, içtimâî karakterini kaybeder, ferdileşir, yani egoizm artar. Bu zaruridir, çünkü millî vicdandan kopan bir ferdin bağlanacağı başka bir ahlâk değerlerini reddeden bir fert, ya yabancı bir ahlâk telâkkisine sarılmıştır, yahut bir «anti sosyaldır ki, her iki halde de anarşiye sebep olur. Bu tıpkı ülkesindeki «trafik kurallarını» beğenmeyerek, onu «özgürlük adına» ihlâl eden bir şoförün sebep olabileceği karışıklığa benzer. Bir an için bütün şoförlerin böyle hareket ettiğini düşünün, düzen bir anda yıkılır.

Fertlerin, içtimai nizamı geliştirme ve hatta değiştirme hakları elbette vardır. Ferdî vicdan, içtimai vicdandan yararlandığı gibi, onu geliştirme imkânına da sahip olmak ister. Cemiyet, kendine mensup olan ferdin bu hakkına saygı duyar, hürriyet bir bakıma budur. Ancak, fert de, mensubu bulunduğu cemiyetin tarihi tecrübesine ve millî değerlerine saygı duymalıdır, düzen ve disiplin, bir bakıma ego ile cemiyet düzeni arasındaki dengeyi kurabilmek demektir. Cemiyetin «ferdin vicdanına» saygı duymasına hürriyet denebilirse, ferdin ve «içtimai vicdana» saygı duymasına düzen ve disiplin denebilir. Bu çok hassas bir noktadır. «Vicdan hürriyeti» adına hareket ederek, «içtimai ve millî vicdan» tahripkârlığı yapanlar, bilerek veya bilmeyerek anarşiye hizmet etmektedirler...

Türk-İslam ülküsü, ferdî vicdanların, Allah'tan başka Tanrı yoktur, ölçüsü içinde yücelerek İslâm ahlâkına ulaşmasını esas alır.

«ÜLKÜCÜ» EGOSUNU YENEN İDEALİSTTİR

Sevgili peygamberimiz (S.A.S.) ve kurtarıcımız: «Beni kendi nefsinizden daha fazla sevmedikçe tam iman etmiş olmazsınız» diye buyurmuşlardır. Bunları işiten «sahabeler», heyecanlanarak, «Ey Allah'ın Resulü, biz seni canımızdan daha aziz bilir ve severiz» cevabını vermişlerdir. Bunu fiilen de ispat etmişlerdir. Uhud Savaşı'nda, peygambere gelmekte olan oklara göğsünü geren ve şehid olan sahabi ile yine O'na yönelen kılıç darbelerine karşı elleri ve kolları ile karşı koyarken bu uzuvlarını kaybederek kanlar içinde yere yıkılan sahabi, daha niceleri ile birlikte «Allah'ın Resulü'nü canından aziz bilmenin» imtihanını veriyorlardı.

İman, öyle bir «aşk ve sevgi» derecesi ifade eder ki, o noktada artık can ve malın «bir toz zerresi» kadar değeri kalmaz. Kur'an-ı Kerim, inananları «mal ve canları ile Allah yolunda savaşmaya» davet ederken, iman ile «nefs u mal» arasındaki tercihlerini ve tavırlarını ortaya koymalarını istemektedir.

Tasavvufta «sâlik», öyle muhteşem bir sevgi ile «üstadına» bağlanmalıdır ki, «kendini yok bilmelidir», yani «fenâ fişşeyh» olmalıdır. Üstadın etrafında toplanan «gönül erbabı» birbiriyle o derece kenetlenmeli, sen-ben olmaktan çıkmalı «fena fil ihvan» ölçüsünde «biz» haline gelmelidir. Fena fillah mertebesindeki «veli» o kadar Allah'ta yok olmuştur ki, «Kendine gelmeyi küfür bilir.»

Bütün bunları şunun için yazıyoruz: Kendini sen-ben kavgasına kaptırmış, bütün kaygısı «nefsanî saadet» ile mal ve mülk kazanmaktan ibaret olan, gece ve gündüz küçük dünyevî hesaplar peşinde koşan, araba, apartman, makam, mevki ve şöhrat arayan; vatani, milleti, bayrağı dini, dili tahrip edilirken «masasından ve kasasından» başka tasası olmayan zavallıları uyandırmak istiyoruz. Dehşetle görüyoruz ki, bir millet için en büyük felâket insanların «idealizmini kaybederek», küçük nefsanî hesaplara kapılmalarıdır. Gerçekten de insanlar, kendilerini adadıkları hedef ve ülküler kadar büyümekte veya küçülmektedirler. Gönülünüzde yatan en büyük sevgi ne ise «Tanrı'nız odur. Ne için savaşıyorsanız onu tanrılaştırmış olursunuz. Bu sebepten İslâmiyet, «sadece ve ancak Allah için» savaşmamızı istemektedir.

Türk-İslâm Ülkücüleri için İslâmiyet, Allah'ın dini; kurtarıcımız ve Kâinatın Efendisi Allah'ın Resulü; şanlı Türk Milleti Allah'ın «İslâm'a hizmetle şereflendirdiği millet», Türk ordusu «Allah'ın ordusu», Türk

bayrağı mukaddes ay ve yıldızı ile yüce İslâm'ın ve al rengi ile Allah için can veren şehidanın kanlarının ifadesidir. Üzerinde «ezan-ı Muhammedî» okunan aziz vatanımız ise, İslâm'ın ebedî güneşinin hiç batmadığı en büyük ümit ve hayat kaynağımızdır. Şunu kesin olarak biliyoruz, Müslüman-Türk Milleti yeniden tarihine layık bir diriliş ve yükseliş hareketinden başarıya ulaşırca, İslâm, bütün ihtişamı ile tekrar bütün âlemi parlatacaktır. Tarih diyor ki, Türk milleti yücelmişse İslâm da yücelmiş, Türk milleti çökmüşse İslâm dünyası da perişan olmuştur. Bu sebepten bütün küfür Türk'e düşmandır.

Türk-İslâm Ülkücüsü kimdir biliyor musunuz? Kendini Allah ve Resulü'nün dâvasına adanmış, sırf Allah rızası için canını, malını, makam ve mevkiini, din ve devleti, mülk ve milleti için fedaya hazır, şanlı ve mukaddes Ay-Yıldızlı Al bayrağın gölgesinde dövüşen, nefsinı düşünmeyen ve «ülküsünde fâni olmuş» yiğitlerdir. Onlar büyük ve şanlı Türk tarihinin doğurduğu, Allah ve Resulü'nün hizmetine sunduğu «ulvî kadrodur.» Küfrün bütün oyunlarını bozan, cesaretini kıran, yolunu kesen bu dinamik kadrodur. Bu sebepten küfrün her çeşidinin husumetine maruz kalmaktadır.

Nefsani ihtiraslardan kurtulmanın Türk-İslâm Ülküsünde fâni olmanın zamanıdır.

DAĞINIK CEMİYETTEN ÜLKÜCÜ CEMİYETE

Türk-İslâm Ülkücüleri için, cemiyet, bir «insan yığını» değildir; mukaddes bir ruh ve şuur etrafında birbirine kenetlenmiş, ahenkli bir organizmadır.

İnsan hem ferdi ve hem de içtimâî bir varlıktır. Yani bir taraftan ferdi bir ruh ve şuura, diğer taraftan içtimâî bir ruh ve şuura sahip bulunmaktadır. Çağdaş psikologlar, insanın doğuştan yüksek bir ruhi potansiyelle cemiyet hayatına katıldığını kabul ederler. Ancak, tam ve kâmil bir cemiyet hayatıdır ki, bu potansiyeli işleyerek geliştirme imkânı hazırlar... Cemiyet hayatı dışında, insan verasetinde mevcut olan güçler ortaya çıkma ve gelişme imkânı bulamaz. Bu sebepten insan, ferdi gelişmesini ve şahsiyetini cemiyetine borçludur. Bizim kanaatimizce, ferdi ruh ve şuur, «İçtimâî ruh ve şuurun» eseri değildir, ancak onunla bütünleşerek güçlenmektedir.

«Grupçu sosyologların», içtimâî ruh konusundaki mübalâğaları bir tarafa bırakılırsa, çağdaş sosyologların da rahatça kabul edebildikleri gibi, ferdi ruhları kuşatan ve geliştiren bir «içtimâî ruhtan» (volksgeist), bir «kitle psikolojisinden» (psychologie de foules), bir «milli ruh ve şuurdan» söz etmek mümkündür. Ayrıca sosyologlar ve sosyal psikologlar, ferdi ruh ve şuurların, bu «içtimâî ruh ve şuur» ile kaynaştığı ölçüde cemiyetlerin güçlendiğini, aksi halde cemiyetlerin çözülüp dağılmaya hazırlandıklarını belirtirler.

Gerçekten de, insan grupları, ortak değerlere ve ideallere muhtaçtırlar. Böylece, cemiyet, bir fertler yığını olmaktan kurtulabilir. Milli ve mukaddes ortak ideallerden ve değerlerden mahrum kalan insan grupları, ortak ihtiyaçlar ve menfaatlerde birleşseler bile kısa bir zaman içinde dağılmaya mahkûmdurlar. Bir milletin, dağılmaz bir bütün haline gelmesini mi istiyorsunuz? Milleti ortak ihtiyaçlarda ve menfaatlerde toplamak kadar, ortak iman, ülkü ve değerlerde birleştirmeye bilhassa önem veriniz. Devlet, bütün basın ve yayın vasıtaları ile bütün maarif kadro ve teşkilâtı ile bunu başarmaya çalışmalıdır. Cemiyeti dağıtmaya matuf ve «özgürlük maskesi» taşıyan palavralara ve ihanetlere asla aldırmamak gerekir.

«Özgürlük» naraları ile cemiyetin tarih, kültür ve ülkü bağlarını kopararak, «milli bütünlüğü»nü çözerek «insan yığınlarına» ulaşmak isteyen propagandalara asla aldanmamak gerekir. İnsanımızdaki tarih şuurunu çökerterek köksüzlük duygularını derinleştirmek, kültür bağlarını çözerek yalnızlık duygularını geliştirmek,

ölkücü karakterini yıkarak egoistleştirmek isteyenler, şimdi de bölge, mezhep ve sınıf kıskırtıcılığı yaparak cemiyetimizi paramparça etmek yoluna girmiş bulunuyorlar. Üstelik bütün bunların maskesi de «özgürlük»... Oysa hürriyetler, cemiyetin parçalanıp çözülmesine değil, ancak güçlenip gelişmesine yardımcı olduğu ölçüde değer kazanırlar...

Sosyologların kesin tespitlerine göre, ortak kültür ve ideal bağları zayıflamış cemiyetlerde ruh hastalıkları artar, ahlâksızlıklar çoğalır, suç ve intihar grafikleri yükselir egoizm, cemiyeti bir kanser gibi sarar. Kimse kimsenin derdine, ıstırabına ortak olmaz, yalnızlık ve huzursuzluk zehirli bir hava gibi cemiyeti çevreler. Dilenin, sürünen, sürülen, ezilen, öldürülen insanların karşısında vurdumduymaz, nemelazımcı bir insan yığını meydana gelir.

Oysa, ölkücü bir cemiyet, «tasada ve kıvançta birleşmiş», tarih, kültür ve ölkü şuuru içinde bütünleşmiş, milletçe kaynaşmış, yüce peygamberimizin buyurduğu gibi. «bir yeri ağrıdığı zaman bütün vücudu ile ıstırap duyan» bir organizma gibidir.

HALK VE MİLLET

Kelimelerin mânâları, sayılar kadar kesin ve sınırlı değildir. Sayılara dayanan bir ifade üzerinde tartışmak kolay değildir. Fakat iş kelimelerle ifadeye gelince tartışma zemini açılır. Sırf bu sebepten, ilim adamları, hükümlerini mümkün mertebe sayılara yaklaştırmaya, matematiği metod olarak kullanmaya çalışırlar.

Halk ve millet kelimeleri üzerinde de çetin tartışmalar ve ideolojik boğuşmalar sürdürülmektedir. Marksistler ve komünistler, her ne hikmetse «millet» sözünden hiç hoşlanmazlar, kullanmak zorunda kalınca da güya öztürkçesini kullandıklarını sanarak, «uydurukça»sına kaçarlar. Böylece «millet» sözünün uyandırdığı tarihi ve kültürel hatıraları zihinlerden kaçır inak isterler... Yine her nedense Marksistler ve komünistler «halk», «halklar», «halk yığınları» sözlerini ısrarla kullanmayı severler. Hem de «halk» sözü Arapça olduğu halde, «öztürkçesini» aramaksızın ve «Dil Kurumu»nu bu konuda yenisini bulmaya zorlamaksızın ısrarla kullanırlar.

Bu yola gitmelerinin sebebini anlamak kolaydır. Onlar, «halka» ve «halk yığınlarına» âşık değiller, onların «millet» kelimesine husumeti, bizzat «millet» kavramına düşmanlıkları söz konusudur. Onlar, «millet» dememek için «halk» diyorlar. Oysa, biz Türk Milliyetçileri olarak hem «halk» hem de «millet» kelimelerini seyerek kullanırız. Ama bizim dilimizde bu iki kelimenin çok farklı mânâları vardır.

Tarihimizde «halk» sözü, «sâde vatandaş» mânâsındadır. «Münevver» seçkin bir tabakadır, âdeta «halk tabakasının kaymağıdır.» Bizim kültür ve medeniyetimizde, Batı'da görüldüğü gibi, «asil» (patris)ler ile «halk» (pleb) çatışması söz konusu değildir... Bizim kültür ve medeniyetimizde «ulema ve halk» yahut «münevver ve halk» kavramları vardır ve üstelik bunlar birbirlerinin içinden çıkarlar ve birbirlerini tamamlarlar. Yani Türk-İslâm kültür ve medeniyetinde «sosyal hiyerarşi», «ilim üzerine» kuruludur. Irk, soy-sop ve zenginlik üzerine kurulu bir «şeref merdivenini» İslâmiyet kesin olarak reddeder İslâmiyet'te insanların ve grupların şeref ve üstünlükleri «takva» ile ve iktisab ettikleri «ilim» ile dir.

Fakat, Batı kültür ve medeniyetinde «halk» (pleb) sözü tamamen başka mânâda kullanılmıştır. Batılı «halk» sözünü, «asil olmayan» mânâsında kullanır. Batı'nın tarihinde, asil «tabaka (patrisler), kendilerini soy, sop ve imtiyazlar bakımından üstün görürlerdi.

«Halk» (pleb) sözü -İslâm kültür ve medeniyetinden- hiç bir zaman, Batıdaki bu mânâsı içinde kullanılmamıştır. Batı kapitalizmine ve burjuvazisine karşı, bir reaksiyon olarak doğan «Marksizm»in, Batı'da kullandığı ağzı, hiç bilmediği Türk-İslâm Kültür ve Medeniyetine karşı kullanmak ahmaklığından artık vaz geçmesi gerekmektedir.

Modern sosyolojide «halk» (peuple) milleti teşkil eden «topyekûn nüfus» mânâsında kullanılmaktadır. Halk, belli bir tarih şuurunda, ortak bir kültür ve ülküde birleşmişse ve kendi kendini yönetmek için teşkilatlanmışsa millet adını alır... Böyle bir şeyden mahrum ise «yığın» olarak vasıflandırmak gerekir.

Halk ve millet sözünü aynı mânâda kullanmak mümkün değildir. Meselâ Kıbrıs halkı, iki ayrı millet halinde yaşamaktadır. Görülüyor ki, aynı coğrafyada yaşayan «insan unsurunu» halk adı altında toplamak mümkündür. Ancak, bir millet olabilmek için, bu halkın ortak tarih, ortak kültür, ortak ülkü bağları ile birbirlerine bağlanmaları, hür iradeleri ile teşkilâtlanmaları gerekmektedir... Marifet, milleti çözerek «halk yığınları» meydana getirmede değil, halkı yoğurarak güçlü bir millet olmadadır.

«EKONOMİK MİLLİYETÇİLİK» ÜZERİNE

Son zamanlarda politika piyasasında yeni bir kavram türetildi: Ekonomik milliyetçilik. Bununla ne demek istediklerini henüz açık ve seçik bir biçimde ortaya koyamadıkları için zihinleri bulandırmaktan öte bir işe yaramadı.

Bizim bildiğimize göre, milliyetçilik, bir milletin sosyal, kültürel ekonomik ve politik bağımsızlık şuuru içinde, kendini güçlü ve mutlu kılma iradesi ile insanlık âleminde kendine şerefli bir mevki edinme davasıdır...

Milliyetçilik, çok yönlü bir programla milletini mutlu, devletini güçlü kılmayı gerektirir. Milliyetçilik, milleti ve devleti milli ve çağdaş ihtiyaçlara göre hazırlanmış sosyal, kültürel ekonomik, politik ve askerî plânlarla ve programlarla milletlerarası yarışta başarılı kılmayı zarurî kılar. Yani milliyetçi, dâvasında başarılı olmak için millî ve çağdaş ihtiyaçlarına cevap verecek sosyal hayatı besleyen, geliştiren, düzenleyen plân ve programlara; kültür hayatını zenginleştiren, milleti ortak değerlerde ve ülkülerde toplayan, birliğe ve bütünlüğe götüren, millî ham maddeyi geliştirerek ve işleyerek «çağı hayran bırakacak eserlere» ulaştırıcı plân ve programlara; üretimi, tüketimi, değişimi ve işbölümünü millî ve çağdaş ihtiyaçlarımıza göre düzenleyen ekonomik plân ve programlara; devletimizi sıcak ve soğuk savaşın tehlikelerine, tehditlerine karşı koruyan ve kollayan her türlü siyasî ve askerî hazırlığı gerektiren plân ve programlara elbette şiddetle muhtaç olmanın şuuru içindedir.

Milliyetçilik, hem sosyal, hem kültürel, hem ekonomik hem politik ve hem de askerî cephesi ile bir bütündür. Milliyetçi her sahada milliyetçidir. Sosyal kültürel, politik programları ile millete, milli tarihe, millî değer ve ülkülere ters düşen bir hareket, «ekonomik milliyetçilik» iddiasında samimi olabilir mi?

Esasen, «ekonomik milliyetçilik» olmaz; «ekonomide «milliyetçilik» olur. Kanaatimizce «ekonomik milliyetçilik» sözü manasızdır, fakat «ekonomide milliyetçilik» manâli ve doğru bir ifadedir. Elbette, «ekonomide milliyetçi olmak» gerekir. Çünkü, her milletin sosyal kültürel ve politik yapısı farklıdır, ihtiyaçları ve şartları ayırdır. Bu sebepten milletlerin ekonomi sistemleri ve politikaları kendi yapılarına göre çeşitlenecektir. Hiç şüphesiz, bir millet, ekonomik politikasını tayin ederken şu veya bu millettten sistem aktarmaz. Kendi millî ve orijinal yapısı içinde, çağdaş üretim, tüketim,

değişim ve işbölümü şuuru ile ilmi ve akademik çalışmalarla yolunu çizer. Bizce «ekonomide milliyetçilik» budur. Fakat itiraf edelim ki, «ekonomik milliyetçilik» sözünden ne kast edildiğini anlamıyoruz.

«Ekonomik milliyetçilik» sözünü ortaya atanlar, şayet bununla, ekonomik değerleri menfaatleri ve dayanışmaları, tarih kültür ve ülkü bağlarından çok daha önemli bulduklarını iddia ediyorlarsa, korkunç bir materyalizme saplandıklarını itiraf etmek zorundadırlar. Ayrıca unutmamak gerekir ki aralarında sadece «ekonomik bağlar» bulunan insan grupları «ekonomik buhranlarla» karşılaştıkları zaman kolayca dağılırlar ve çözülürler. Oysa tarih bize göstermiştir ki ortak tarih kültür ve ülkü birliği üzerine kurulu insan grupları maddî ve ekonomik sarsıntılar karşısında büyük bir mukavemete ve güce sahip olduklarını ispatlamışlardır. Bilhassa unutmamak gerekir ki, büyük Türk milleti, bütün tarihi boyunca çetin maddî ve ekonomik zorluklarla ve tehlikelerle karşılaştığı halde, manevî ve mukaddes değerlerine dayanarak ayakta durmasını başaramıştır. Bir millet, ekonomik menfaatler etrafında toplanmış anonim bir şirket gibi mütalâa edilemez...

Biz ekonominin önemli bir güç kaynağı olduğunu elbette kabul ederiz, ama bizi biz yapan manevî ve mukaddes değer ferimizin küçümsenmesini ise asla hazmedemeyiz.

EKONOMİNİN DEĞERİ VE MARKSİSTİN EKONOMİ TUTKUSU

Ekonomimizin sosyal, kültürel ve politik hayatımızdaki önemi en eski zamanlardan beri bilinmektedir. Bütün tarih boyunca, ekonomi faktörünü küçümseyen ve ihmal eden bir fikir adamına rastlamak mümkün değildir. Ekonominin cemiyet hayatındaki yerini ve değerini küçümseyen veya ihmal eden bir politika mutlaka başarısızlığa uğrar. Bu faktörün sosyal ve politik hayatta oynadığı rol, bilhassa 18. ve 19. yüzyıllardan sonra daha da önem kazanmış, bu konuda sayısız kitap yazılmış ve araştırma yapılmıştır.

Bütün «mukaddes kitaplar» gibi, yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de de ekonomi konuları ile ilgili yüzlerce âyet ve emir bulunmaktadır. İleride bu konulara genişçe yer vereceğiz. Öte yandan, sevgili Peygamberimizin, ekonomi ile ilgili pek çok emirleri bulunmaktadır. Meselâ; İmam-ı Buhari'nin «Sahih» adlı hadis kitabından öğrendiğimize göre, cemiyetçe kaygısız ve üzüntüsüz yaşamak için şanlı peygamberimiz, «Açı doyurunuz, hastayı ziyaret ediniz, esiri hürriyetine kavuşturunuz,» diye buyuruyorlar.

Öte yandan, İbni Haldun, günümüzden beş yüzyıl önce Mukaddime adlı kitabında, cemiyetlerin ekonomik yapılan ile birbirlerinden ayrıldıklarını şöylece belirtir: «Kavim ve nesillerin başkalığı ve çeşitliliği, onların geçinme şekil ve usullerinin başka ve türlüce olmasından ileri gelmektedir.» (Bkz. Mukaddime, Cilt 1, s. 318).

Günümüzden 13 asır evvel dikilen Orhun Âbidelerinde, büyük Türk hakanı Bilge Kağan «aç milleti tok klimayı» gerçek bir zafer olarak ilân etmişti. Gerçekten de, açlık, bir milletin hayatında büyük bir felâket, tokluk büyük bir nimettir. Bu sebepten başarılı devlet adamları, milletlerini tok ve müreffeh kılmayı hem istemişler, hem de bu konuda başarıya ulaşanlar haklı olarak öğünmüşlerdir.

Bütün bunları niçin yazıyoruz? Biliyorsunuz, Marksistler ikide bir karşımıza dikilir, bize «ekonominin öneminden» söz ederler. Sanki bu konuda ilk keşifleri onlar yapmışlar, ilk eserleri ve araştırmaları onlar ortaya koymuşlar gibi, diğer insanlar, ekonominin ve ekonomik faaliyetlerin ne demek olduğundan habersizmiş gibi meydana çıkarlar... Yine sanki K. Marks'tan önce, insanlık «ekonominin» değerinden habersizmiş gibi acayip bir coşkunlukla hep ekonomiden söz ederler. Oysa fikir ve medeniyet tarihini açınız, Konfüçyüs'ten Budha'ya, Thukhidides'ten Platon'a ve

Wilhelm Von Raumer'e kadar yüzlerce fikir adamının bu konuda söylediklerini bulacaksınız.

Marksist propagandalar, ısrarla ekonomi kavramı etrafın da dolaştığından, zihinlerde, ister istemez «ekonomi» kelimesi karşısında garip bir hassasiyet doğmuş bulunmaktadır... Marksist, «ekonomi» kelimesini âdeta inhisarına almak istediğinden ve hatta aldığından, kendine muhalif olan bütün hareketleri ve sistemleri «ekonomik gerçeklere» karşı çıkmakla suçlandırmaya kalkışmaktadır. Mübalağalı bir «ekonomi taraftarlığı» yaparak ekonomik faaliyetleri sosyal, kültürel ve politik hayatı biçimlendiren «tek faktör» ve «bağımsız faktör» haline getiren Marksistler, dar bir bakış açısına saplanarak sosyal hayatın «çok faktörlü» ve «karmaşık» gerçeğini göremez duruma gelmişlerdir. Sosyal hayatı biçimlendiren coğrafya biyoloji, psikoloji, sosyoloji, demografi ve kültür faktörlerini ya idrak edemez veya küçümser bir mantık geliştirmişlerdir.

Marksistlerin basit ve kolay bir mantığı vardır. Onlara göre, şu cemiyet hasta ise ekonomisi bozuktur, ekonomisi kurtulursa cemiyet kurtulur, ekonominin kurtulması da yine ekonomiye bağlıdır. Marksist, bize, «ekonomi, ekonomi» diye sayıklayan bir man-yak olarak gözükmektedir; o gerçeğe değil kelimeye vurgundur...

MARKSİSTLERİN MANTIĞI

Marksistlerin yılmadan ve usanmadan kullandıkları iki terim vardır: «alt-yapı», «üst-yapı» K. Marx'a göre, alt-yapı «Maddi üretim münasebetlerinin toplamıdır» ve bu münasebetler cemiyeti teşkil eden «gerçek temel»dir. «Sosyal şuurun belirli şekillerini karşılayan kanunî ve politik üst-yapılar, hep bu gerçek temel üzerine kurulmuştur. Maddî hayattaki üretim tarzı, politik ve manevî sosyal oluşumların genel karakterlerini belirtir.» (Bkz. Sosyoloji Tarihi, N. Ş. Kösemihal, s. 225)

Marksistler, ısrarla, ekonomik faaliyetlerin temel ve gerçek değerler olduğunu, din, ahlâk, hukuk, estetik ve eğitim gibi manevî değerlerin ise, bu ekonomik «alt-yapı» ya göre biçimlenen ve değişen «gölge değerler» durumunda bulunduğunu propaganda etmek isterler. Meselâ, bir komüniste göre «üretim» bir ekonomik faaliyet olarak «alt-yapı»ya, «eğitim» ise «üst-yapı»ya dâhildir. Marksistin mantığına göre «üretim» ve «eğitim» faaliyetleri üst üste duran iki ayrı değer ifade etmektedirler ve daima «üretim» temel faaliyet durumundadır.

Propagandaların etkisi ile, birçoklarının rahatça kabul edebildiği bu mantık, gerçekte kritik edildiği zaman çok zayıf ve yanlış bir muhakeme tarzıdır. Bunu anlamak için, önce «üretim» ve «eğitim» terimlerinin birer tarifini yapmak gerekecektir. Hiç şüphesiz bu tarifler, herkesin kabul edebileceği cinsten olabilmelidir. Yanılmıyorsak, üretim, tabiatın veya tabiattaki ham maddelerin işlenerek insana yararlı kılınması demektir; eğitim ise, bizzat insanın insan tarafından işlenerek kendine ve cemiyetine yararlı duruma getirilmesi olarak tarif edilebilir. Kısaca belirtirsek, üretim, tabiatın işlenerek insana yararlı kılınması ise, eğitim, insanın bizzat kendisi ve cemiyeti için işlenmesi demektir.

İşte bu noktada Marksist'e şu soru sorulmalıdır: Sizce, kültür ve medeniyetimizde temel değer, insanın işlenerek insana yararlı kılınması değil midir? Kısaca siz gerçekten, temel değer olarak «eğitimi mi» yoksa «üretimi mi» almalısınız?

Tecrübelerimizle görmüşüzdür ki, Marksist, bu soru karşısında gerçekten şaşırmaktadır. Bu noktada anlamaktadır ki insanın işlenerek kendine ve cemiyetine yararlı kılınması demek olan «eğitim» faaliyetleri, hiç de tabiatın işlenerek insan için yararlı kılınması demek olan «üretim» faaliyetlerinden daha az önemli değildir.

Hatta, eğitim, bir gölge değer olmaktan çok uzak bir faaliyet olmakla kalmayıp, âdeta temel faaliyet niteliğindedir.

Bu duruma düşen Marksist, derhal eğitimin «üretime dönük» olması gereğinden, «üretim için ve üretim içinde eğitim»den söz etmeye başlar. O zaman, işiniz daha da kolaylaşır. Marksist'e şu halde dersiniz, eğitim ve üretim faaliyetleri üst üste, alt alta iki müessese değildir, iç içe yürüyen «İş ve eylemler»dir. Ancak, unutmamak gerekir ki, «eğitim» ve «üretim» iç içe yürütülen faaliyetler olmakla beraber, yine de farklı müesseselerdir. Üretimin eğitime, eğitimin üretime önemli yardım ve etkileri olmakla beraber, üretim münhasıran tabiatın işlenmesine, eğitimde bilhassa insanın işlenmesine yönelik, hem biçim rakımından, hem de muhteva itibarı ile birbirlerinden ayrılan faaliyetlerdir. Fabrika ile okul, proleter ile öğrenci, usta ile öğretmen hem statüleri hem fonksiyonları itibarı ile çok farklı durumda bulunmaktadır.

Bu suretle, madenlerin, bitkilerin ve hayvanların kısacı tabiatın işlenmesini «temel değer», insanın işlenmesi demek oları eğitimi «gölge değer» sanan Marksist mantığının acıklı durumu ortaya konmuş olur.

«GELİŞME» VE «YABANCILAŞMA»

Sosyal hayatı şekillendiren faktörlerden biri de ekonomidir... Daha önceki yazılarımızda, sosyal hayatın çok faktörlü bir oluş ve yoğruluş içinde bulunduğunu belirtmiştik. Cemiyetler, içinde yaşadıkları coğrafyadan ve tabii şartlardan, nüfuslarının hacim ve yoğunluğundan, komşu bulundukları milletlerin, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik çalkantılarından yüzyıla hâkim bulunan fikir, düşünce ve tekniklerden, dünyadaki ve ülkesindeki ekonomik gelişmelerden kendi sosyal yapısına, kültür ve medeniyet özelliklerine, irkî ve psikolojik değerlerine göre etkilenirler.

Bunun yanında, insanın tabiatla ilişkileri zaman içinde değişmektedir. İnsanoğlu, bir taraftan istismar etmekte olduğu «tabiatın» sınırlarını genişletmekte, küçük dünyasını aşarak fezaya açılmakta, diğer taraftan kültür birikiminin ve ilmi gelişmelerin bir neticesi olarak «üretim araç ve tekniklerini» mükemmelleştirmektedir. İnsanlık âlemi ve milletler, büyük bir hızla artmakta olan nüfusu barındırmak ve ihtiyaçları karşılamak üzere manalı bir telâş içinde çırpınmaktadırlar. Bütün bu gerçeklerin ülkemize de yansıyan bir yönü vardır.

Türk insanı da hem tabiatla, hem de kendi arasında yeni ilişkilere zorlanmakta, yeni ihtiyaçlar karşısında yeniden teşkilatlanmak, yeni üretim araç ve tekniklerine sahip olmak istemektedir. Üstelik bu konuda mesafe aldıkça, bu istek ve irade kamçılanmaktadır. Bütün insanlık âlemi ile birlikte Türk milleti de görmektedir ki, bir millet, kendi millî özellikleri içinde kalarak, «çağdaşlaşmadıkça» başka millet ve gruplara yem olup gitmekte yahut ayak altında ezilmektedir. Milletlerarası ilişkiler ister sıcak ve soğuk savaşlar biçiminde açıkça; ister «işbirliği» maskesi altında gizlice devam etsin, acımasız bir boğuşma ifade eder. Bu bizim iddiamız değil, maalesef tarihin tespitidir. Tarih, millî özelliklerini kaybeden ve çağa ayak uyduramayan milletlerin ve medeniyetlerin enkazları ile doludur. Tarih meydanında söz gücünün olmaktadır. Güçlü milletler ise, yabancılaşımadan çağdaşlaşabilenlerdir. Yani, güçlü milletler sosyal, kültürel ekonomik ve politik bağımsızlığını sağlamış milletlerdir. Bu gibi milletler dünyaya yalnız «mal» ihraç etmezler, sosyal değer, kültür değerleri ve politik yön de verirler.

Hemen herkes Türk milletinin «çağdaş bir toplum» olması için kavga verdiğini söylemektedir ve yazmaktadır. Gerçekten de bu konuda farklı programlar etrafında toplanmakla beraber, hattâ yanlış gelişme rotaları çizmekle beraber «iyini-yetinden» şüphe etmediğimiz pek çok yazar ve politika adamına rastlamaktayız. Türk milletinin içinde bulunduğu şartları ve problemleri istismar ederek devleti ve milleti parçalamak isteyen ajanlar ve onların kandırdığı gafil ve hainler hariç, «iyi niyetli çevreler» ile daima verimli «diyaloglar» kurulabilir ve kurulmalıdır.

Bu «iyi niyetlilere» anlatılmalıdır ki, Türkiye'mizin «tarım toplumundan sanayi toplumuna» geçmekte olduğu doğrudur ve bu zaruridir. Türkiye'miz, gerçekten de «tarım ham maddeleri üreten ve ihraç eden» ülke olmaktan, kısaca sömürülmekten kurtulmak milli ve çağdaş bir sanayi ülkesi olmak istemektedir ve bu hamlesini başlatmış bulunmaktadır. Ancak, asla unutulmamalıdır ki, bir ülke, sanayileşirken kendi tarihî tecrübesini ihmal edemez, kendi değer ve müesseselerini geliştirmek iradesini terk edemez kendi kültür ve medeniyetine sırt çeviremez. Hele hele, bazı gafillerin veya «art niyetli» çevrelerin sandığı gibi «medeniyet değiştirme» kompleksine kendine kaptıramaz.

Türk-İslâm Ülkücüsü için, Türk milletinin «tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişi» milletimizin Türk-İslâm kültür ve medeniyeti içinde gelişerek yabancılaşmadan çağdaşlaşması demektir.

«TARIM TOPLUMU» “VE SANAYİ TOPLUMU” MESELESİ...

Cemiyetleri, ekonomik yapılarına ve gelişmelerine göre tasnif edenler çoktur. Sosyolojide ve politikada rastladığımız tasniflerden çoğu bu türdendir. «Tarım toplumu», «sanayi toplumu», «gelişmiş toplumlar», «az gelişmiş toplumlar» gibi terimleri her gün birkaç defa işitmişizdir.

Gerçekten de cemiyetler, çeşitli açılardan tasnif edilebilirler, isterseniz ülkeleri, siyasi yapılarına ve rejimlerine, isterseniz soylarına ve ırkı yapılarına göre, isterseniz sosyal ilişkilerine ve medeniyetlerine göre tasnif edebilirsiniz. Hiç şüphesiz, bu arada ihtiyaç duyarsanız, cemiyetleri ekonomik faaliyetlerine, ekonomik sektörlerle verdiği ağırlıklara, sanayi yahut tarımdaki gelişmelerine göre de çeşitlere ayırabiliriz. Bütün bunlar, meselelere açıklık getirmek için, başvuracağımız, itibarı ve fakat zarurî bir çalışma şekli ve yoludur.

Bilfarz, konuşurken ve yazarken, Türk Milletinin ekonomik yapı itibarı ile tarımdan sanayiye kaymakta olduğunu belirtebiliriz. Hatta, bazılarımız, biraz daha enteresan olsun diye «tarım toplumundan sanayi toplumuna» geçmekte olduğumuzu iddia edebilir. Bütün bunlar, belli bir açıdan cemiyeti tanıma gayretini ifade eder. Bu tip tasnifler ilmi ve akademik araştırmalara kolaylık getirmesi bakımından yapılmaktadır ve yapılmalıdır.

Ancak, bazı çevrelerin, bu konuyu da istismar etmekte olduğunu görüyoruz. Bazıları, “ülkemizin ekonomik yapı” değiştirmekte olduğunu, tarım toplumundan sanayi toplumuna geçmekte olduğumuzu, bu yapı değişikliğine paralel olarak yen; bir toplum kurulmakta olduğunu, bu sebepten tarihi, kültüre sosyal ve manevî hayatımızı düzenleyen eski değerlerimizin yetersiz duruma geldiğini, toplumun yeni bir üst-yapı ihtiyacı içinde kıvrınmakta olduğunu, içinde yaşamakta olduğumuz sosyal zelzele ve politik anarşinin buradan kaynaklandığını» ısrarla söylüyorlar ve yazıyorlar.

Bu iddiada bulunanlar, sosyal, kültürel ve politik hayatımızdaki çalkantılarda ekonomi faktörünün rolünün önemli olduğunu belirtmiyorlar, münhasıran ülkemizdeki bütün buhranlarda tek ve bağımsız faktör olarak ekonomiyi gösteriyorlar. Üstelik bu noktada da durmuyorlar, Marksist propagandalara aldanarak ve tam bir materyalizme düşerek, sosyal, kültürel, moral ve politik hareket değerlerimizi, ekonomik «alt-yapı»dan biçim alan fenomenler olarak değerlendiriyorlar.

Unutuyorlar ki, bir millet «tarım toplumundan sanayi toplumuna» geçmekle ne dinini, ne dilini, ne bayrağını, ne tarihini, ne ülkesünü, ne şahsiyetini kaybeder. Yani Türk, kendini Türk yapan değerleri koruyarak; Alman, kendini Alman yapan değerleri koruyarak çeşitli ekonomik merhalelerden geçer. Bu husus İngiltere içinde, Japonya içinde, Hindistan içinde de böyledir. Öte yandan ispatlanmıştır ki, bir milletin ekonomik yapısı ile kültürel ve politik yapısı arasında karşılıklı bir ilişki ve etkileşim vardır. Sosyoloji ilmi, artık, tek yönlü bir etkilenmeden söz etmemektedir. Yani ekonomik hayattaki gelişmeler politik hayata, yine politik hayattaki gelişmeler ekonomik hayata yansımaktadır...

Psikologlar, bir insanın bebeklik, çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik merhalelerinden geçerek gelişip olgunlaştığını; bütün bu safhalara rağmen, şahsiyetimizin, bir ömür boyunca birlik, bütünlük, süreklilik ifade ederek orijinal hüviyetini koruduğunu belirtiyorlar. Hiç şüphesiz, şahsiyetimiz, yaşımızın aktüalitesine göre «yeni intibaklar» yaparak dinamizmini korumaktadır; lâkin, bizi diğer «şahsiyetlerden» ayıran maddî ve manevî özelliklerimizi ana hatları ile bir ömür boyu koruruz. Tıpkı bunun gibi, Türk milleti de ekonomik yapı değişmelerine rağmen, kendi millî ve mukaddes hüviyet ve şahsiyetini koruyarak çağdaşlaşmanın yolunu bulacaktır.

«TARIM TOPLUMUNDAN SANAYİ TOPLUMUNA» GEÇİŞ...

«Tarım toplumundan sanayi toplumuna» geçmek zorundayız, ama bu «geçiş» başıboş bırakılamaz. “Bırakalım, tarihin akışı ne ise, zaman bizi nereye götürecektir ise götürsün” gibi saçma bir iddiaya kulak vererek, meselelerimizi «gafil» ve «hain» çevrelerin istismarına terk ederek, meydana boş bırakamayız.

Sosyoloji ilmi, «sosyal bir determinizm» den söz ederken bizi asla «hareketsiz kalmaya» teşvik etmemekte, bilâkis bütün ilimler gibi, olaylar ve oluşlar arasındaki bağları ve bağıntıları keşfetmemizi ve bunlara dayanarak «sosyal gidiş»e müdahale etmemizi, sosyal problemleri önceden, görerek tedbir almamızı istemektedir.

Sosyolojinin tespitlerine göre, «tarım toplumu» ile «sanayi toplumu» gerek sosyal yapıları gerek sosyal işleyişleri ve gerekse sosyal problemleri» açısından incelendiğinde, hayli farklı görünmektedirler.

Umumî hatları ile belirtmek gerekirse «tarım toplumu» nüfusu hacimce ve yoğunlukça az, insanların büyük çoğunluğu köylerde yaşayan, çobanlık ve çiftçilik yapan, geniş bir coğrafyaya dağılmış küçük yerleşme sahaları içinde çok zor ulaşım imkân ve şartları sebebi ile «sosyal temaslar»a kapalı kalma eğilimi gösteren, fert başına düşen millî gelir ortalaması düşük, daha çok aile tarımı yapan, ulaşım ve pazarlama yetersizliği dolayısı ile ürettiği ürünleri ucuz satan ve az kazanan insanlarla doludur. «Tarım toplumunda» eğitim seviyesi düşük, sosyal hizmet müesseseleri yetersizdir. «Şehirlerde oturanlar» ise ticaret ve küçük sanayi erbabıdır, «hizmet sektöründe ise çok az nüfus bulunur. Ekonomisini tarım üzerine oturtan ülkeler, daha çok «tarım ürünlerini» ve madenlerini ya ham yahut yarı mamul halde satmak zorunda kaldıklarından «sanayileşmiş ülkeler»in ekonomik, sosyal, kültürel ve politik baskıları altında ezilirler, bocalarlar.

Bütün bu olumsuz şartlara rağmen «tarım toplumları», güçlü bir dayanışma ruhuna sahip, geleneklerine bağlı, «toplum şuuru» sağlam «içtimai kontrol»ün etkili olduğu gruplardır. Kısacası, umumiyetle «tarım toplumları» fakir ve fakat istikrarlı bir görünüş arz ederler. Hattâ, istikrar yerine «statik» sözünü kullanmak daha uygun olurdu. O zaman ifademizi şöyle değiştireceğiz: «tarım toplumları fakir ve statik» gruplardır.

«Sanayi toplumuna» gelince, sosyolojinin tespitlerine göre, umumiyetle nüfusu hacimce ve yoğunlukça fazla, insanların büyük çoğunluğu kentlerde yaşayan, sanayi ve hizmet sektöründe fazla insan barındıran, hızla kentleşen ve sanayileşen, dağınık değil yoğun yaşamaya zorlanan sosyal temaslara açık dinamik, gruplardır. Hizmet sektörü iyi geliştiği için eğitim seviyesi yüksek, ürettiği mal ve hizmetleri iyi değerlendirebileceği için fert başına düşen milli gelir payı büyüktür. Ülkede üretilen tarım ürünleri ve çıkarılan madenler, işlenerek içeride ve bilhassa dışarıda pazarlandığı için refah seviyesi daha yüksektir.

Bütün bu olumlu durumlara rağmen «sanayi toplumları» arasındaki sosyal ve moral bağları zayıflamış, içtimai kontrolün yetersiz kaldığı zengin ve huzursuz gruplardır. Bu gibi «toplumlarda» «geleneksel» dayanışma ve murakabe zayıfladığından polis, jandarmanın işi çoğalır, devlet adamlarının ve aile reislerinin dertleri artar. Hele, «tarım toplumundan sanayi toplumuna» geçmekte olan ülkelerde durum hayli kritikleşmiştir. Bu ülkelerde grubun «oto-kontrolü» zayıfladığından “devlet”in millî ve çağdaş ihtiyaçlara cevap verecek yeni bir teşkilâtlanma ile gidişe müdahale etmesi, ilmî ve akademik bir planlama ile hem gelişmeyi, hem de huzuru süratle temin etmesi gerekmektedir. Bu geçiş döneminde güçlü ve millî bir devlet anlayışına ihtiyaç vardır. Aksi halde ülke «hasta adam» hüviyetini korur.

«SANAYİLEŞME» VE «KENTLEŞME»

Günümüzde, «kalkınma», sanayileşme demektir. Sanayileşmemiş ülkelere «geri kalmış toplumlar» adı verilmektedir.

Gerçekten de, ne kadar köklü bir tarihe, güçlü bir kültür ve medeniyete sahip olursanız olunuz, millî ve çağdaş ihtiyaçlarınıza cevap verecek oranda sanayileşmemiş iseniz, öte yandan tarımda en ileri üretim araçlarını bizzat yapamıyor ve kullanamıyorsanız tabii zenginliklerinizi en ileri tekniklerle işleyecek iç ve dış pazarlara sevk edemiyorsanız, ekonominiz millî stratejinize en uygun bir zemine sağlamca oturtmamışsanız, ülkenizi «geri kalmışlık» damgasından kurtaramazsınız.

Türkiye'miz, bir asırdan ve bilhassa son 25-30 yıldan beri, sanayileşmek için küçümsenmeyecek bir gayretin içindedir. Bunun tabii bir sonucu olarak ülkemizde, il ve ilçelerde oturan nüfusun oranı gün geçtikçe artmakta ve köyde oturan nüfusumuzun yüzdeki ise önemli ölçüde azalmaktadır. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün, muhtelif tarihlerde yayınladığı istatistiklerden öğrendiğimize göre ülkemizde 1927 yılında, nüfusumuzun %24,2'si kentlerde, %75,8'i köylerde, 1950 yılında %25,5'e kentlerde, %74,5'i köylerde yaşıyorken 1970 yılında kentlerde oturanların oranı %38'e, köylerde oturanların oranı ise %62.0'ye ulaşmış bulunmaktadır. Bu oranın günümüzde hayli değişerek, takriben kentlerde %40'a, köylerde ise %60'a varmış olduğu tahmin edilebilir.

Gelişmeler göstermektedir ki, bu oranlar zaman içinde, kentlerde oturanlar lehine sayıca artacak ve ülkemizde köyde oturanların yüzdesi gittikçe düşecektir. Bu gelişmeler normaldir. Bir taraftan nüfusun artması, diğer taraftan sanayileşme hamlesinin güçlenmesi ile bu gelişme hızlanacaktır. Bu gelişmede, pek çok sebep rol oynamakla birlikte, sosyologlar «demografik faktöre» (nüfus hareketlerine) ağırlık tanıyorlar Nüfusun artışı, toprağın parçalanması ve yetersiz duruma düşmesi yanında yeni üretim ve tekniklerinin köye girmesi, ister istemez «köylü nüfusu» dışarı itmektedir. Bu nüfus, tarım sektöründen koparak, bilhassa kentlerde toplanan «sanayi sektöründe» ve «hizmet sektöründe» iş bulmaya koşmaktadır. Bu durum, ülkenin sanayileşme ve istihdam imkânlarına göre olumlu veya olumsuz gelişmelere sebep olmaktadır. Eğer ülke, yeter oranda sanayileşmemiş ve iş sahası açmamışsa devlet korkunç bir işsizler ordusu ile karşı karşıya kalmakta yahut «vatan çocukları» sanayileşmiş «yad

ellere» doğru akıp gitmektedirler. Bu suretle, cemiyetin «ufkî» ve «şakulî» yapısında güçlü bir hareketliliğe yol açılmış olmakta, ülke önemli sosyal sarsıntılara maruz kalmaktadır.

Esasen, dünyanın gidişi budur. Ülkeler sanayileştikçe, köylü nüfusu azalmakta, kentlerde oturanlar çoğalmaktadır 1968 yılında yayınlanan bir istatistiğe göre o tarihlerde İngiltere’de kentlerde nüfusun % 80’i, köylerde ise %20’si oturuyordu. Batı Almanya’da bu oran kentlerde %78’si köylerde %22, Danimarka’da kentlerde % 74, köylerde %26, Doğu Almanya’da kentlerde %73, köylerde %27. Japonya’da kentlerde %68, köylerde %32, Hollanda’da kentlerde %60, köylerde %40, Rusya’da kentlerde %50, köylerde %50, Bulgaristan’da kentlerde %35, köylerde %65, Hindistan’da kentlerde %13, köylerde %87 idi.

Görülüyor ki, ülkeler sanayileştikçe, nüfusun kentlere yığılma oranı artıyor. Bu gidişi engellemek ve durdurmak mümkün değildir. Ancak, başıboş da bırakılamaz. Millî ihtiyaçlara göre hazırlanmış gerçekçi, ilmî ve millî planlarda bu akış» düzenlenmelidir. Aksi halde, ülkeyi çetin problemler sarar ve tedavisi zor iç kanamalara sebep olur.

«KENTLEŞMENİN PLANLANMASI»

Sanayileşmeye paralel olarak, köyler boşalacak, kentler büyüyecektir. Bu suretle «tarım sektöründen» sanayi ve hizmet sektörüne doğru bir nüfus kayması olacaktır. Bu akışı ne inkâr etmek, ne de durdurmak mümkündür. Ancak, ilmi ve milli gerçeklere göre planlamak mümkündür. Aksi halde, gelişme başıboş bırakılırsa sosyal, kültürel, ekonomik ve politik denge altüst olur.

Bu konuda devlet, müdahaleci karakterini ortaya koymalıdır. Milli ve çağdaş ihtiyaçlara uygun ilmi ve akademik çalışmalarla sanayileşme ve kentleşme vetiresine yön vermelidir.

Bunu yaparken, bilhassa «sanayi tesislerinin» yurt sathına dengeli bir dağılımına çok dikkat etmelidir. Ülke, doğusu ile kuzey, güney ve iç kısımları ile bir bütün olarak etüd edilmeli, bölgenin tabii ve coğrafi şartları ile sosyo-ekonomik durumu yanında, orada oturan nüfusun hacim ve yoğunluğu nazara alınmalıdır. Hızla nüfus kaybeden bölge ve kentlerimiz çok iyi tanınmalı, kurulacak sanayi tesisleri ve açılacak istihdam imkânları ile «bölgeler arası nüfus kaymaları» önlenmeli, vatandaşlarımız kendi «muhitlerinde» iş ve hizmetlere yerleşebilmelidir. Bunun pek çok faydaları vardır. Önce aile korunmuş olur, akraba, dost ve yakınlarla maddî ve manevî bağlar ve irtibatlar devam eder. Geleneğe bağlı sosyal dayanışma ve sosyal güvenlik zedelenmemiş olur. Öte yandan mahalli kültür değerleri kaybolmaktan ve zedelenmekten korunmuş olmakla kalmaz, sosyal murakabe vazifesini yaparak sosyal huzurun temininde rol oynar. Kişinin intibakını kolaylaştırır, ruh sağlığını korur. Ülke bir bütün olarak sanayileşir ve bölgeler arası sürtüşme, istismar zemini yok edilmiş olur. Kanaatimizce ülkemiz, iyi etüd edilmek şartı ile uygun «ağır sanayi bölgelerine» ayrılmalıdır. Her bölgede birkaç «ağır sanayi merkezi» kurulmalı; ekonomik güç, buralardan ilmi ve milli bir planlanma ile pompalanmalıdır. Kısaca, her «ağır sanayi merkezi» kendi çevresine «kan pompalayan» bir kalp gibi işlemelidir. Böylece «ağır sanayi merkezleri» ile «tali sanayi kentleri» arasında hayati ve koparılamaz bağlar meydana getirilmelidir. Ülkede ekonomik bütünlük sağlanmalıdır.

Ayrıca, bugün günlük politikada bile münakaşa edilmekte olan ve gerçekten faydalı olacağına inandığımız «Tarım Kentleri» projesi «kentleşme» vetiresine denge getirecek önemli bir konudur. Ülkemizde irili ufaklı 38.000 (otuz sekiz bin) civarında köy vardır.

Bu korkunç bir sayıdır ve insanımızın çok dağınık yaşamakta olduğunu ortaya koyar. Bu kadar dağınık yaşayan bir ülkenin insanlarına en zaruri hizmetleri götürmek dahi mümkün değildir. «Kente ne varsa, köye de onu götüreceğiz» sözü doğru ve gerçekçi bir ifade değildir. Propagandalarla milletimizi aldatmak ve uyutmak yolu artık bırakılmalıdır. Artık anlamalıyız ki, Türkiye’imizde hem köy sayısı, hem köylü oranı çok yüksektir. Oysa, gelişmiş ülkeler, yoğun yaşayan ve nüfusunun büyük çoğunluğunu sanayi ve hizmetler sektörüne kaydıran ülkelerdir. Biz, ülkemizde ilmi, milli ve demokratik bir planlama ile köylerimizi ve köylülerimizi daha toplu yaşamaya hem ikna etmek, hem de bunu kolaylaştıracak tedbirleri almak zorundayız. Bunu sağlamak için, merkezi durumda bulunan sekiz on köyden birini «kalkınma merkezi» şeklinde kabul ederek bütün «altyapı» hizmetleri ile çağdaş bir tarım için gerekli araç ve teknikleri götürebileceğim, yine bu hizmetlerin yürümesi gayesi ile okul, atölye, kooperatif ve her türlü tesisi ulaştırabileceğim «tarım-kentleri» behemehal gerçekleştirilmelidir. Hiç şüphesiz bölge okulları ile hastaneleri ile yedek parça atölyeleri ile, tamirhaneleri ile, kısaca modern ve ilmi bir tarım için gereken bütün tesisleri ile belli bir çevrenin sosyal, kültürel, ekonomik bütün ihtiyaçlarına cevap verecek olan «tarım-kentleri», hem modern bir tarımın doğmasına hem de dengeli bir sanayileşmeye ve kentleşmeye yardım edecektir.

NÜFUSUN ARTIŞI VE ÇEŞİTLİ ENDİŞELER

«Nüfus artışının ülkelerin yararına mı, yoksa zararına mı?» olduğu konusu pek çok tartışılmıştır.

İngiliz rahip ve iktisatçısı Thomas Robert Malthus (1776-1834), insanların dikkatini, hızla artan nüfusun getireceği tehlikelere çekmeye çalışır. Ona göre insanlarda, «cinsiyet motifi», nüfusun çoğalması yönünden devamlı bir itici güç olmaktadır. Bereket ki, bu temayülümüz, her zaman nüfusun gelişmesine göre, daha yavaş ve ağır bir seyir içinde bulunan «beslenme imkânlarının darlığı» sebebi ile engellenir. Bu engeller «pozitif» ve «koruyucu» olmak üzere iki kısımda incelenebilir. «Pozitif engeller», çeşitli mahiyetteki kitlevi ölümler, açlık ve sefaletten ileri gelen nüfus gerilemeleridir. Koruyucu engeller ise, ölüm ve sefalete düşme korkusu ile insanların üremeden kaçınmasıdır. Th. Malthus, bunlara bir de «ahlâkî sakınma» faktörünü ekler. Yine Th. Maithus, bu teorisini, bugün artık geçerliliği kalmayan bir matematik formülüne bağlar. Ona göre insanlar, üreme açısından «geometrik» olarak çoğalırlar, buna karşılık besin maddelerinin artışı «aritmetik» diziye uygundur.

Günümüzde yaşayan Malthus'çüler de «dünya nüfusunun büyük bir hızla arttığını, dünyanın bunları, pek yakın bir zamanda barındıramayacak ve besleyemeyecek bir duruma geleceğini» istatistikler göstererek iddia ediyorlar. Gerçekten de halen dünyamızda nüfus, yılda yüzde 2 bir ortalama hızla artmaktadır. Yani dünyamız nüfusuna her gün 200.000 kişi katılmaktadır. Bu, yılda 75.000.000 kişi demektir. Öte yandan, istatistiklerden öğrendiğimize göre, geri kalmış ve milli gelir ortalaması düşük olan «tarım ülkelerinde, nüfusun artma oranı dünya ortalamasının üstünde, kalkınmış «sanayi ülkeleri»nde ise, bu ortalamanın altındadır. Sanayileşmiş ülkelerde artış ortalaması yüzde 1 olarak hesaplandığı halde, tarım ülkelerinde bu oran yüzde 2,4 olarak bulunmuştur. Nüfus artış ortalaması meselâ; Suriye'de yüzde 3,3, Tunus'ta yüzde 3, Türkiye' de yüzde 2,5 durumunda olduğu halde, Fransa'da yüzde 1, İngiltere'de yüzde 0,4 tür.

Günümüzde, genç nesillere ve «efkâr-ı umumiye»ye sunulan düşünceler bunlardır. İleride niyetlerini ve mahiyetlerini açıklayacağımız bazı çevreler, her nedense ısrarla, bilhassa Türk ve İslâm dünyasındaki nüfus artışından endişeye düşerek, bu hızın azaltılması gerektiği hususunu tek taraflı propaganda etmektedirler. Yukarıda

özetlediğimiz tarzda, Malthus'un düşüncelerini, günün şartlarına uydurarak basın yayın organları kanalı ile, hatta okul ders kitaplarına kadar girerek beyinlerimizi yıkamaya ve bu konuda geliştirdikleri endüstrinin âlet ve ilâçları ile mahremiyetimize kadar sokularak soyumuzu kurutmaya çalışıyorlar.

Bu oyun, sadece ülkemizde oynanmamakta, kapitalist ve komünist dünyanın emperyalistlerine uşaklık eden çevreler, bu konuda çeşitli uygulamalar içinde bulunmaktadır. Meselâ, Hindistan'a «kısırlaştırılmaya ikna edilen» erkeklere birer radyo hediye edilmekte, yine şu anda Türkiye'de bulunan Macar Şövalyesi İmre Toht (Şimdi Müslüman oldu ve Emre Taht adını aldı). Bu konudaki uygulamaların Macaristan'da «Jenosit» (bir ırkın yok edilmesi) biçiminde cereyan ettiğini ifade etmektedir. Komünist emperyalistler, doğum oranını kalkınma hızına paralel ve dengeli tutulması maskesi arkasında, üremenin planlanması gerekçesi ile Macarların doğmasını engellemekte ve fakat oralara yerleştirilmiş Slav asıllı kimselerin doğup üremesine fırsat vermemektedirler. Adı geçen Şövalye'ye göre, böyle giderse altmış yıl sonra, Macaristan'da Macar kalmayacaktır.

Görülüyor ki, konu önemlidir. Bu sebepten gelecek yazılarımızda, Türk-İslâm Ülküsü açısından meseleyi ele alacağız. Nüfusun artışı karşısında, sadece menfi tavır alanların yanıldıkları ve aşırı gittikleri hususları ortaya koyacağız.

NÜFUSUN ARTIŞI VE SOSYAL DİNAMİZM

Yüce Peygamberimiz (O'na selâm olsun); «Evleniniz, çoğalınız. Kıyamette çokluğunuzla öğünürüm» diye buyurmuşlardır.

Eski ve yeni Malthus'çülere karşı çıkan ve nüfusun artmasının hem ülkelerin, hem de dünyanın yararına olacağını savunan pek çok sosyolog ve demografist vardır. Bu ilim ve fikir adamları, çeşitli istatistikler ve olaylar üzerinde durarak nüfus artışının dünyamızda ve ülkelerimizde sosyal, ekonomik, kültürel ve politik hayatın olumlu bir biçimde gelişmesine yardım ettiğini savunurlar.

Fransız demografistlerinden Adolfe Coste, sosyal gelişmede en önemli âmil olarak nüfus artışını görür. Ona göre, hayvan grupları statiktirler, artan nüfusu barındıramazlar. Hayvan grupları arı kovanında olduğu gibi artan nüfusu ya «oğul vermek» yahut karınca kolonilerinde görüldüğü gibi «dişi karıncalar», döllenmeden sonra kanatlanarak yuvayı terk etmek ve başka koloniler kurmak zorunda kalırlar. İşte, artan nüfusu barındıramadıkları için hayvan grupları «tekâmül» edememektedirler. Bu fikir adamına göre insan grupları ise, ortan nüfusu barındırmak endişesi içinde hareket ettiği için tarih boyunca kültür ve medeniyette tekâmül ederek bugünlere gelebilmiştir. Adolfe Coste, ülkelerin nüfusu hacimce ve yoğunlukça arttıkça, insan gruplarının da buna paralel olarak büyüdüklarını kültür ve medeniyetlerin zenginleştiğini söyler. Ona göre, önce Burg'lar (küçük yerleşme yerleri) doğdu. Çünkü nüfus hacimce ve yoğunlukça azdı. Daha sonra nüfus arttıkça yerleşme sahaları genişledi, Burg'lardan Sitelere, Oradan Metropollere, Kapitollere ve Federasyon Merkezlerine doğru bir gelişme ve güçlenme görüldü. Eğer insan grupları, nüfus bakımından statik olsalardı, bu ve benzeri medenî gelişmeler olmazdı. Bu sebepten sosyal hayata dinamizm ve güç getiren en önemli âmil, bu fikir adamına göre, nüfusun artışıdır. Adolfe Coste, nüfusun stratejik bir güç olduğunu da savunur. Gerçekten de kalkınmış iki ülkeden nüfusu hacimce ve yoğunlukça üstün olan kolayca «Süper-devlet» hüviyetini kazanmaktadır. Meselâ İsveç, yahut Danimarka istedikleri kadar kalkınmış olsunlar, nüfusları hacimce ve yoğunlukça ABD veya Rusya kadar olmadıkça «süper-devlet» adını alamazlar. Bu sebepten nüfusun «stratejik» değerini küçümsemek mümkün değildir.

Sosyologlardan M. Kovalevski, nüfusun artmasının ekonomide, üretim araçlarının ve tekniklerinin değişip mükemmelleşmesinde

en önemli âmil olduğunu savunur. Ona göre, nüfus hacmince ve yoğunlukça artıkça, eski üretim araçları ve teknikleri yetersiz duruma düşmekte, insan grupları daha mükemmel araç ve teknikler geliştirmek zorunda kalmaktadırlar. İnsanların avcılıktan çobanlıktan ilkel tarıma, buradan küçük sanayiye ve yavaş yavaş ileri ve modern tarıma ve nihayet büyük endüstriye geçişi böylece açıklanabilir. Görülüyor ki, demografistlere göre, sosyal gelişmenin ve hareketlerin temelinde esas âmil «demografik» (nüfus hareketleri ile ilgili)dir. Marksistler, bütün sosyal gelişmeleri ve hareketlen «ekonomi» âmiline bağlar ve üretim araçlarının değişimini bağımsız bir itici güç olarak ele alırdı. Oysa demografistler, ekonomik hayatın temeline demografi faktörünü oturtarak, belki onlara nazaran daha haklı bir açıklama getirmektedirler.

Sosyolog Ratzel de, 1000 km²'ye düşen nüfus sayısı 2 ile 1770 arasında değişirse grupların avcılık ve balıkçılık, 1770 olduğu zaman göçebe çobanlık, 1770 ilâ 35.000 kişi olursa tarımcılık, 177.000 kişi olduğu zaman ileri ve güçlü bir ekonomi ve teknik bir tarım kurulabileceğini söyler. Öte yandan, F. Carli, A. Coste, Bougle... gibi sosyologlar, nüfus artışının sosyal etkileşimi arttırdığını, dolayısı ile dili zenginleştirdiğini gelenekleri yumuşattığını, demokrasiyi güçlendirdiğini örnekler vererek savunurlar.

NÜFUSUN KEMMİYETİ VE KEYFİYETİ

Türk-İslâm Ülküsü açısından, nüfusun kemmiyeti (kantitesi) kadar keyfiyeti (kalitesi) de önemlidir. Biz, nüfusun artışı karşısında ister olumlu, ister olumsuz vaziyet almayı -peşin bir hüküm halinde ileri sürmeyi- huy edinmiş kimseler gibi hareket edemeyiz.

Bize göre, beden ve ruh sağlığı yerinde, millî ve çağdaş ihtiyaçlara uygun ölçüler içinde iyi bir eğitimden geçirilmiş güçlü ve verimli bir istihdam politikası ile sosyal ve ekonomik hayatta bütünü ile başarıya ulaştırılmış bir «nüfus», gerçekten çok değerlidir. Aksi halde, bedenlen ve ruhen hasta, cahil ve geri bırakılmış, işsiz, güçsüz ve başiboş bir nüfus, sadece kuru bir kalabalıktan ibaret kalacaktır. İşte bu sebepten biz, Türk milliyetçileri olarak hem nüfusunuzun kemmiyetçe artmasına, hem de kalitece yükselmesine aynı derecede önem vermek zorundayız.

Nüfusun kemmiyetçe hızlı veya ağır bir tempoda artması, tek başına, asla ne refaha, ne de sefaletle sebep olabilir. Eski ve yeni Malthus'çülerin hükümleri realitede doğrulanmıyor. Müşahedelerimiz bize gösteriyor ki, refah veya sefalet tek başına bir de-mografi meselesi olmayıp pek çok âmilin rol oynadığı bir konudur. Kaldı ki, nüfusun keyfiyeti (kalitesi! bu konuda pek önemli gözükmektedir. Eğer bir ülkede nüfusun yoğunlaşması -tek başına- sefalet sebebi olsa idi Hollanda, Belçika, İngiltere, Batı Almanya, İtalya, Çekoslovakya, Danimarka ve Japonya gibi ülkelerin dünyanın en fakir ve sefil ülkeleri olması gerekirdi. Yine, bir ülkede nüfusun az yoğun olması refah sebebi olsa idi. Suriye, Mısır, Türkiye ve Arnavutluk gibi ülkeler, dünyanın en zengin ve müreffeh ülkeleri sayılmalı idi. Oysa durum tersinedir. Bu sebepten biz, eski ve yeni Malthus'çüler gibi düşünerek ve nüfusun sadece kemmiyetine bakarak, ülkelerin sefaletle düşmesini «nüfusun artışı» ile açıklamayı doğru bulmayız. Biz kesin olarak iddia ediyoruz ki Türkiye'mizin ekonomik güçlükleri nüfusumuzun çokluğundan yahut hızlı artışından ileri gelmemektedir. Bizim kanaatimize göre, ıstırapımızın kaynağı, nüfusumuzun millî ve çağdaş ihtiyaçlara cevap verecek iyi bir eğitime tabi tutamamakta, insanlarımızı sosyal ve ekonomik hayatta başarılı ve verimli kılabacak seviyede geliştirip istihdam edememektedir.

Görülüyor ki, sefalet ve refah, nüfusun kemmiyeti kadar kalitesi ile de ilgilidir. Bununla beraber, nüfusun artışından insanların bazı tehlikeler sezmesi ve endişeye kapılması yararlı olmuştur. Bu

tehlikeler ve endişeler, insanları ve ülkeleri, yeni araştırmalara, keşiflere ve icatlara zorlamaktadır. Gerçekten insanlar ve ülkeler artan nüfus karşısında tedbir almak imkânından mahrum kalsalardı, yani insan kültür ve medeniyeti statik olsa idi, nüfusun artışı felâket olurdu. Fakat, insan oğlunun artan nüfusu barındırma ve refaha kavuşturma çabaları, kurduğumuz medeniyetlerin zenginleşmesinde çok etkili olmaktadır. Bu endişe ile insanlık, yerin altını, üstünü, denizleri, okyanusları ve onlarda yatan zenginlikleri ve imkânlar araştırmakta, fezanın yolunu açmaktadır. Esasen, insanlık, bütün tarihi boyunca «açlık korkusu»nu yenemedi. Bu, yalnız günümüze mahsus bir korku değildir.

Ayrıca, belirtmekte fayda vardır ki, Türkiye'mizde nüfusumuz hem kemmiyetçe, hem de keyfiyetçe yetersiz seviyededir. Kalkınmış ve güçlü bir Türkiye nüfusunun hem kantitesini, hem de kalitesini arttırmak zorundadır. Vatanımız bu iş için çok müsait bir zemin durumundadır. Unutmamak gerekir, Türkiye'miz Japonya şartlarında kalkınsa, yani Km²'de 258 kişi barındırabilse idi çok daha fazlasına yeterdi.

NÜFUS SAYIMLARININ ÖNEMİ

Sosyologların «demografik faktör» dedikleri «nüfus âmili», sosyal, ekonomik, kültürel, politik ve stratejik değerine binaen, yüz yıllardan beri insanların dikkatini çekmiştir.

Türkiye’imizde Osmanlı hanedanlığı döneminde «Defter-i Hâkanî» adı verilen ve muntazaman tutulan nüfus kayıtlarına rastlıyoruz. Böylece de, kendi şartları içinde düşünülürse, tarihimizde nüfus kayıtlarına hayli önem verilmiş olduğunu görürüz. Son elli yıldan beri de, memleketimizde ilmi ve sistemli nüfus sayımları yapılabilen ve istatistikler halinde yayınlanmaktadır.

Bugün yapılan nüfus sayımları, «çeşitli konularda bilgi toplayan ve bütün bir millete tatbik edilen anket» niteliğindedir. Belli aralıklarla yapılan bu anketlerin verileri çok önemlidir. Bunların ışığında memleketin sosyal, kültürel, ekonomik ve hatta politik meseleleri hem tespit ve teşhis edilebilir, hem de hal çaresi bulmaya yol gösterici olabilir. Bu sebepten “nüfus sayımları”nın bir ülkedeki insanların sadece sayısını öğrenmek maksadı ile yapıldığını sanmak yanlış olur.

İhtiyaçlara göre hazırlanmış ve tatbik edilmiş “nüfus sayımları”ndan elde edilen veriler, gerekli ilmi değerlendirmelere tabi tutulursa, ulaşılan neticeler, hem ilim adamlarına, hem devlet adamlarına çok değerli ipuçları verebilir ve başarılı planlar yapmalarına yardımcı olabilir.

İlim adamları, «on’da bir örnekleme metodu» ile «sayım neticelerini» değerlendirir, grafikler ve haritalarla ifadelendirirlerse memleketin sosyal, kültürel, ekonomik yapısı müşahhas olarak gözler önüne serilebilir. Bu suretle elde edilen malumat çok değerlidir, hatta bazı yönleri ile mahremdir. Bu sebepten bu konu «yabancı uzmanlar»a tevdi edilmemelidir. Hele, bu yabancı uzmanlar, çok sinsi maksatlarla hazırladıkları, soruların ve araştırmaların ışığında toplanmış «verileri» öğrenmek ve değerlendirmek fırsat ve imkânını bulabilirlerse milletlerarası «soğuk savaş»ta bunlardan çok istifade edebilirler. Düşünün, memleketimizde, «hangi dillerin konuşulduğunu» bunların hangi bölgelerde oturduklarını, sosyal ve ekonomik problemlerini daha niceleri ile birlikte öğrenen «yabancı güçler», başımıza ne dertler açabilirler ve nitekim anlaktadırlar. Hiç yoktan bölge, mezhep, lehçe çatışmaları doğurarak bizi sıkıntıdan sıkıntıya düşürmektedirler.

Bu konu çok önemlidir. Bir an düşünün, Türk makamlarının elinde, memleketimizi çevreleyen devletlerin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısını en yeni verilerle tespit eden istatistikler, grafikler ve haritalar mevcut bulunmaktadır. Bütün bunların savaşta veya barışta işimizi ne derece kolaylaştıracağı açık değil midir? İstirapla ifade edelim ki, biz bu konuda hiç de hassas davranmamaktayız.

Nüfus faktöründen söz edildiği zaman, aklımıza hemen nüfusun kemmiyeti (kantitesi) gelmemelidir, bu konuda keyfiyet (kalite) de çok önemli gözükmektedir. Hiç şüphesiz, bir memleketin nüfusunun hacmi, yoğunluğu önemlidir. Fakat, bundan daha önemli olanı nüfusun yaşlara, cinsiyetlere, iş ve mesleklere ekonomik sektörlerle dağılımı ile eğitim bakımından çizdiği "profil"dir. Bunun yanında nüfusun milli kültür bakımından tecanüsü (homogenite)si ve bunun sosyal ve politik hayata yansıyan yönleridir.

SOSYAL PROBLEMLER VE MİLLİYETÇİ KADROLAR

Gelişmiş ülkeler, problemlerini iyi tanıyan ve önem sırasına koyan ülkelerdir. Bu sebepten bazıları, geri kalmış ülkeleri, problemlerini önem sırasına koyamayan ve ele alamayan ülkeler olarak tarif etmişlerdir. Günümüzde sosyoloji, geniş ölçüde, milli sosyal problemlerin çözümüne yönelmiş bulunmaktadır.

Esasen, sosyal problemler, bir milletin sosyal yapısında ve işleyişinde meydana gelen arızalar demektir. Sosyolojinin tespitlerine göre, bir ülkede sosyal değişimin hızı ve mahiyeti, sosyal problemlerin hem sayısına, hem de karakterine tesir eder. Bu suretle cemiyet, ya bütünü ile yahut bir kısmı ile huzursuzluğa düşer. Cemiyetin bütününe ilgilendiren problemler çok defa çözümü zor, köklü ve radikal tedbirleri gerektiren bir karakterdedirler, üstelik geciktirilme'ye gelmeyecek niteliktedirler. Meselâ, ülkemizdeki anarşi, pahalılık, ekonomik krizler, eğitim ve öğretimdeki buhranlar ve milli güvenliğimizle ilgili olanları böyledir.

Milletin bütününe ilgilendiren problemler, «milli şuurun gündeminden» çözüm buluncaya kadar gitmezler. «Efkâr'ı umumiye», bütünü ile onlarla doludur. Kahvede, sokakta, evde, misafirliklerde, çarşı ve pazarda hep onlar konuşulur. Yani bütün dikkatler oraya çevrilmiştir. Siz istediğiniz kadar radyo ve televizyonları «futbol maçları» ile gazete ve dergileri «çıplak kadın resimleri» ile doldurun; kulak zarlarını tırmalayan çılgın bir müzikle kitleleri ter ter tepinmeye davet edin başarılı olamazsınız. Millet fertleri, ister istemez devlet ve milletine yönelen tehlikelerin, bütün yurt sathını kaplayan ıstırapların kendi yuvasına yansıyan «kâbusu» ile kaplayan ıstırapların kendi yuvasına yansıyan «kâbusu» ile kıvranmaya devam edecektir.

Çare nedir? Çare, milleti oyalamakta, yaraları kanatmakta veya suçlu aramakta değildir. Yine çare, milleti uyutmakta ve kesif bir propaganda ile serseme çevirmek hünerini göstermekte değildir.

Çare, bu milletin dert ve ıstıraplarını çok iyi bilen, bu milleti ve devleti canından daha aziz bilen; makam, mevki, para ve şöhret hırslından arınmış, Türk'ün tarihine, kültürüne ve ülküsüne bütün kalbi ile bağlı, sadece ve ancak Allah'ın rızasını kollayan, ehliyetli ve milliyetçi kadroları, bu ülkenin ıstıraplarını çözmeye memur etmektir. Bunun için ilk tedbir, millî tarihe, millî kültüre ve ülkülerimize ters düşen «yabancı» ve «yalancı» kadroların tesirsiz duruma

getirilmesidir, iş başına ehliyetli, ahlâklı ve çalışkan kadrolar gelmeli ve devamlı bir kontrol müessesesi gerçekleştirilmelidir. Ehli-yetsizler, ahlâksızlar ve tembeller ayıklanarak, kadro, zaman içinde mükemmelleştirilmelidir. Bu kadro, problemlerimize, milletimizin gözü ile milletimiz gibi bakmalı; fakat ıstıraplarımıza ilmin ışığında çözüm getirmelidir.

Bu kadro, nasıl teşekkül edecek ve nasıl iş başına gelecek? İşte bunu bilmiyorum. Tarih, bunun iki yoldan olabileceğini söylüyor. Ya demokratik yoldan ve millî iradenin tecellisi ile yahut radikal bir hareket olarak tarihin iradesi ile.

Biz, ülkemizdeki problemlerin demokratik yoldan çözülmesini, bütün kalbimizle isteriz ve ümit ederiz. Millî iradenin işlediği ülkelerde, bu çok defa böyle olmuştur. Fakat «öz yurdunda garip ve öz vatanında parya» durumuna düşürülmüş ülkelerde çok defa «tarihin iradesi» imdada yetişmiştir.

Türk-İslâm Ülküsü açısından düşünürsek, mutlak irade Allah'ındır. O dilerse «millî iradeyi», yine O dilerse «tarihin iradesini» harekete geçirerek milletlerin kaderine yön verir.

ISTIRAPLARIMIZ VE BAYRAM ÖZLEMİ

Yaşamak ve mücadele vermek, bir bakıma «problem çözmek» demektir. Bu hükmümüz hem ferdî, hem de içtimâî hayat bakımından doğrudur.

Arapların meşhur bir atasözü var, hepiniz bilirsiniz, onlar «lâ rahate fid'dünya» (dünyada rahatlık yoktur), derlermiş. Geçekten de ister kısa ömrümüze bakalım, ister dünya tarihine göz gezdirelim, «hayatın bir boğuşma ve kavgadan» ibaret olduğunu göreceğiz. Belki kısa bir rahatlık ve huzur devresi içinde bir «teneffüs yapıyor, lâkin bunun ardından yine «sıkıntılı» bir devreye giriyoruz. Psikolog Kretschmer'in de belirttiği gibi hayatın iki «ritmi» vardır. Ona göre, insanlar, “gerileme ritmin”den gevşeme ritmine onu takiben yeniden «gerileme ritmine» girermiş ve bir ömür, böyle zikzak çizen bir heyecan hayatı içinde tamamlanmış.

Cemiyet hayatı da böyledir. Onun da «gevşeme» ve «gerileme» ritmine girdiği devreler vardır. Zengin, müreffeh, barış ve huzur içinde yaşayan cemiyetler, bir bakıma gevşeme ritmini yaşıyorlar. Fakir, perişan, kavgalı ve sinirli cemiyetler ise bir bakıma «gerileme ritmi» içinde bulunuyorlar. Bilirsiniz, cemiyetler, büyük bir ıstıraptan kurtuldukları günleri “bayram” ilân ederler. Bayramlar ise “barış, huzur, neşe ve güven” içinde rahat etmek ihtiyacının birer ifadesidirler. Araştırmaya değer, acaba «Mustarip milletlerin mi?» yoksa «Mesut ve müreffeh milletlerin mi?» bayramları daha çoktur? Yanılmıyorsak, gerçekten bayramlara en çok muhtaç olan ve gerçekten bir bayramı doya doya «kutlamak» özlemi içinde kıvranan milletlerin bayram daha çok olmalıdır. Kim bilir belki de böyledir Çünkü ıstıraplar, bayramları özletir.

Ülkemiz, şu anda çetin problemlerle karşı karşıyadır. Anarşi, pahalılık, işsizlik, yüksek tahsil müesseselerinin millî ihtiyaçlarımıza yetmeyişi, mevcutlarının verimli işlemeyişi, yurt dışında bulunan bir milyonu aşan işçimizin yürekler acısı durumu, döviz dar boğazı, ithalat ve ihracattaki planlı tıkanmalar, Amerikan ambargosu, Rum ve Yahudi «lobilerinin korkunç ve ince hesaplara dayanan entrikaları, dünyadaki yalnızlığımız Türk ve İslâm dünyası ile olan irtibatsızlıklarımız, “beşinci kol” faaliyetleri, CIA, KGB, SAVAK, MOSSAD gibi gizli teşkilâtların faaliyetleri, İsrail ve Çin ajanlarının tertip ve oyunları, yıkıcı neşriyat ve yayınların bulunduğu «özgürlük ortamı», milliyetçi yayınların «dağıtım» imkânlarını bile

kaybet-meye başlaması, «yabancı güçlerin» ülkemiz sınırları içine kadar girerek boğuşmaları, sabotajlar, suikastlar, ölümler, cinayetler, soygunlar...

Aman Allah'ım, daha sayalım mı? Evet evet, milletçe büyük bir «BAYRAM»a muhtacız. Bütün problemlerimizi çözecek, bütün ıstıraplarımızı dindirecek, bütün yararlarımızı saracak bir bayrama...

Problemler karşısında yılmadık, fakat çok yorulduk. Bilhassa son iki yüz yıldır, milletçe çok yıprandık, çile çektik, şanlı tarihimizin «yeni bir periyot» çizerek yine şahlanmasını bekledik. Artık yeter; galiba yeniden doğmanın zamanı geldi. Şanlı tarihimiz yeni bir doğuşa hazırlanıyor. Büge Kağan'ın narasını ışıtır gibi oluyoruz. Tuğrul Bey'in «Sultan'ül Müslimin» ilân edildiği güne, Muhammed Alparslan'ın «atının kuyruğunu bizzat düğüm yaptığı» güne, Osman Gazi'nin «göğsünden yükselen ve dünyayı kaplayan çınar rüyasını gördüğü» güne, Fatih'in yeni terleyen bıyıkları ve gencecik sakalı ile hilâl kaşları arasından İstanbul'a baktığı güne, Yavuz Sultan Selim Han'ın «Resul-i Ekrem'in vekili olmaya karar verdiği» güne benzer bir şeyler olacaklar galiba. Aman Allah'ım Ne güzel ümit bu! Hayır hayır «bir yeniden diriliş» gibi bir şey. Bizi, yeniden dirilt Allah'ım!

Biz Türk-İslâm Ülkücüleri Allah'a hamdolsun, inanan insanlarız. Savaşımızda gönül, kafa ve bilek yan yanadır, dilimizde «dua», elimizde «kalem» vardır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KÜLTÜR VE MEDENİYET MESELELERİ

EMPERYALİZM VE YENİ SAVAŞ

Milletlerarası savaşlar, çok cepheidirler. Bu savaşlar, ister açık olarak ister gizli olarak devam etsinler, bu böyledir. Savaşların ekonomik, sosyal, kültürel, politik, askerî ve psikolojik plan ve programlarla idare edildiğini ve «topyekûn savaş» hüviyetini kazandığını kim bilmez ki...

Güçlü bir millet ve devlet mi olmak istiyorsunuz? Başka bir milletin ve devletin karşısında vakarla ve şerefle ayakta durmak mı istiyorsunuz? Çok güçlü bir ekonomiye, dengeli bir sosyal gelişmeye, millî ve çağdaş ihtiyaçlarınıza cevap veren bir kültür ve medeniyet seviyesine, tarihinize, ülkelerinize ve jeopolitiğinize aykırı düşmeyen şahsiyetli bir iç ve dış politikaya, kendi silâhını bizzat kendisi yapan, modern, disiplinli, millî ve çağdaş ihtiyaçlara uygun olarak teşkilâtlanmış bir askerî güce, ülkedeki ve dünyadaki gelişmeleri günü gününe takip eden, millî bütünlüğü ayakta tutan, kitleye huzur, güven ve şevk veren bir basın ve yayın politikasına ulaşmak zorundasınız.

Günümüzde, teknolojik gelişmeler sebebi ile savaşlar, hem korkunç bir hüviyet kazanmış ve hem de güçleşmiştir. Tahrip gücü yüksek ve öldürücü silâhların bütün insanlığı tehdit ettiği yeni bir devir açılmış bulunmaktadır, insanlık bu gelişmeler karşısında «savunma blokları» meydana getirmek sureti ile korunmak istemektedir, «Doğu Bloku», «Batı Bloku» ve «Blocsuzlar Bloku» böyle bir tehlike vasatında «savunma» zarureti ile doğmuş bulunduklarını iddia ediyorlar.

Bununla beraber, «savaş» durmuş değildir. Belki karakter değişmiştir. Bloklaşmalara «yön veren» muhtelif renkteki süper devletler, geliştirdikleri «yeni stratejiler» ile milletleri ve devletleri «içten vurmak» yolunu tercih etmektedirler. Yani günümüzde korkunç denecek ölçüde geliştirilmiş maddî savaş vasıta, teknik ve silâhları yanında, milletleri ve devletleri içeriden çökerten, iç savaşlara, anarşi ve huzursuzluklara düşüren «soğuk savaş» teknikleri, vasıtaları ve kadroları da oluşturmaktadırlar. Hatta denebilir ki, günümüzde «soğuk savaş», «sıcak savaş»tan çok daha fazla önem kazanmış bulunmaktadır. Dikkatlerin «atom bombası»na, «hidrojen bombası»na, «nötron bombası»na çekildiği bu devirde, gerçekte milletleri ve devletleri harap eden başka güçlerdir. Süper devletlere veya onlara paravan olan peyk devletlere ait «istihbarat örgütleri»,

yabancı ajanlar ve «yerli işbirlikçileri» propagandistler, sabotörler, «ajan okulları», ülkelerin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatını allak bullak etmektedirler. Bilhassa fukara milletler, Asyalı, Afrikalı, Orta Doğulu ve Güney Amerikalı ülkelerde başarı ile yürütülen bu «soğuk savaş» taktikleri milyarlarla insanın ıstırap çekmesine sebep olmaktadır. Yine üzülererek belirtelim ki, kapitalist ve komünist emperyalizme liderlik ve öncülük eden süper devletler, bu oyunlarını daha çok Türk ve İslâm dünyası üzerinde yoğunlaştırmış bulunmaktadırlar. Bu sebepten güçlü bir tarihe, zengin ve köklü birer medeniyete ve çok hayatî tabiat imkânlarına sahip bulunan Türk ve İslâm dünyası, bir türlü kendini toparlayamamaktadır. Aksine kendi yurdunda ve zengin imkânlar içinde aç ve sefil yaşamakta, anarşiye yuvarlanmakta, iç savaşlar ve ihtilâllerle kendini mahvetmekte ve böylece ebedî sömürge olma statüsünü korumaktadır. Kim ne derse desin, milletler arası savaş, çok acımasızca devam etmektedir.

Rengi ve «makyajı» ne olursa olsun, emperyalizm, milletleri ve devletleri içten vurmak demek olan «soğuk savaş» bir ilim haline getirmiş, gerekli kadrolarını hazırlamış, tekniklerini geliştirmiş ve teşkilâtını en sağlam biçimde kurmuş bulunmaktadır ve böyle bir savaşa karşı hazırlıklı olmayan devlet ve milletleri «lokma lokma» ederek yutmaktadır.

KÜLTÜR EMPERYALİZMİ VE YABANCI OKULLAR

Günümüzün dikkat çeken savaşlarından biri de «kültür savaşı» ve «medeniyetler boğuşması»dır. Emperyalistler, bir ülkenin yeraltı ve yer üstü zenginliklerini ele geçirmeden önce o ülkenin insanların «kafa ve gönüllerini» fethetmek isterler. Çeşitli vasıta ve tekniklerden istifade ederek -sömürülmek ve ele geçirilmek istenen ülkede- kendilerine sempati duyan veya açıkça kendilerinden olan kadrolar geliştirmek isterler. İşte, «yeni sömürgecilik» “neokolon-yalizm”, bu fikirden hareket eder.

Yeni sömürgecilik, kendini çok iyi gizlemesini bilir. O açıkça meydana çıkmaz. Kendine, insanları cezb edecek bir «maske» ve balıkları oltaya çekecek «cazip bir yem» bulur. Kapitalizmin «özgürlükler ve insanlık ideali için», sosyalist ve komünistlerin «sosyal adalet ve dünya» işçilerinin kardeşliği» maksadı ile savaşıklarını söyleyerek fukara ve yalnız kalmış ülkelere sızmaları bu kabildendir.

Emperyalizm, kendini gizleyecek maskeyi -ki çok defa bu siyasi bir ideoloji karakterindedir- bulduktan sonra, onun propagandasına girişir. Bunun için her türlü vasıtaya başvurur. Bu kitleleri ele geçirmeye matuf bir «eğitim faaliyeti» halinde organize edilir. Basın-yayın vasıtaları, sinema-tiyatro ve her türlü sanat kolu harekete geçirilir. Gerekirse öğretmen ve öğrenci mübadelesi yoluna başvurulur, yahut okullar açılır. Ülke içinde ve ülke dışında mevcut ve kitleleri bağrında toplayan dernek ve teşkilâtlarda seminerler, açık oturumlar, konferanslar düzenlenir veya bu gibi faaliyetler «yetiştirilmiş kadrolar» kanalı ile kontrol edilir. Kısaca, emperyalizm, ele geçirmek istediği ülkelerde, çok yoğun propaganda ile önce «ideolojisinin» yerleşmesini temin eder, daha sonra adını, bayrağını ortaya çıkarır. Emperyalizm, bazen de kendi ülkesinde ve ele geçirmeye çalıştığı ülkelerde -geri kalmış ülkelere kültür yardımı yapmak ve kalkınmaların hızlandırmak üzere kadro hazırlamak- maskesi arkasına gizlenerek çeşitli okullar açar. Fukara ülkelerin çocuklarını, kendine uygun bir tarzda eğiterek iade eder. Sovyet Rusya’nın, Asyalı ve Afrikalı ülkelerin çocukları için bu maksatla açtığı okulları ve üniversiteleri vardır. Lumumba Dostluk Üniversitesi bunlardan biridir.

Mamafih, bu konuda sadece Sovyetleri görmek doğru değildir. Kapitalist ülkelerin de böyle pek çok okulları vardır. Birçok Asyalı ve Afrikalı ülkelerde bu okullar, büyük masraflarla «hizmet» (!) etmektedirler. Türkiye’imizde de birçok yabancı ülkelerin açmış olduğu

okullar vardır. İsterseniz bunlardan birkaç tanesinin sadece isimlerini yazalım. İstanbul'da Avusturya Erkek ve Kız liseleri, Alman Lisesi, Fransızların açtığı Saint Benoit erkek ve kız liseleri, yine Sainte Pulcherier Ortaokulu, Saint Michel Lisesi, Saint Joseph Lisesi, Dame De Sion Lisesi, İtalyan Lisesi, İtalyan Kız Ortaokulu, Üsküdar Amerikan Kız Lisesi, Robert Ortaokulu ve Lisesi, İngiliz Kız Ortaokulu ve İngiliz Lisesi...

“Türkiye’de okul açan yabancılar (Amerika, İngiliz, Fransız, Alman, İtalyan vb. gibi) acaba hangi gayenin peşindedirler Gayeleri ne olabilir? Meselâ, para kazanmak olabilir mi? Olamaz. Buna muhtaç değillerdir. Türkiye’ye hizmet aşkı olabilir mi?... Tâ Amerika’dan kalkıp gelerek Kayseri’nin Talaş, İçel’in Tarsus kazasına, İstanbul’un Boğaziçi’ne mektep açan bir millet, her halde kendi uzak menfaati için büyük mükâfatlar beklemektedir” diyor, değerli ilim adamı ve ülküdaşımız Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu. (Bkz. Milliyetçi Eğitim Sistemi, 1974, S. 100-101). Peki bu okulları kapatamaz mısınız? Hayır, çünkü Lozan Barışı ile yerleri ve statüleri sağlamlaşmış bulunmaktadır.

MİLLÎ KÜLTÜRE YABANCILAŞMA

İster kendi tecrübeleri ile edinmiş bulunsun, ister sosyal temalarla zenginleştirilmiş bulunsun, her milletin kendine has bir kültürü vardır.

Bir insan grubu, diğer insan grupları ile hiç bir temasta bulunmasa bile, ilkel de olsa yine kendine mahsus bir dile, bir sayı sistemine, kaba da olsa bir tekniğe, basit de olsa bir dünya görüşüne ve estetiğe ulaşabilmektedir. XV. asırdan beri, yeni kıt'alar, topraklar ve diğer insanlarla temas halinde olmayan birçok ada keşfedildi. Buralarda yaşayan insan gruplarının hepsinin de kendi seviyelerine uygun bir «kültüne sahip oldukları görüldü.

İnsanı, hayvandan ayıran en önemli özellik, insanın tabiatı işleyerek ve değiştirerek kültüre ulaşabilmesidir. İnsan, tabiatla yetinmez, kültüre ihtiyaç duyar, madde ile yetinmez, mânâyı özler, yaratıkla yetinmez. Yaradan'ı arar. Bu insanın tabiatıdır. İnsan, bu tabiatı ile kâinatın en güçlü canlısı durumuna gelmiş, bu sayede büyük kültür ve medeniyetler kurmuş bulunmaktadır. Bir insan grubunun, yahut milletlerin gücü ise, ulaşabildiği kültür ve medeniyet seviyesine göre değişik olmuştur. Güçlü milletler, güçlü ve orijinal kültür ve medeniyetlere sahip olabilenlerdir.

İnsanlık âleminin, çeşitli «kültür dairelerine ayrıldığını biliyoruz. Bu durum, kültürlerin «**millî karakter**»inin inkâr edilemeyeceğini ispat eder. Bütün bunlarla beraber, komşu kültür daireleri arasında, çeşitli sebeplerle ve vasıtalarla karmaşık bir etkileşim görülür. Sosyal temasların ve bu teması sağlayan tekniklerin gelişmesi ile bu karşılıklı etkileşim artar. Böylece, istense de istenmese de milletler arasında «kültür mübadelesi» görülür. Türk kültür ve medeniyeti incelenirse görülür ki, her büyük millet gibi biz de, diğer kültürlerle karşılıklı bir etkileşime girmişiz. Kültür emperyalizmine dönüşmemek şartı ile, bu sosyolojik vakıadır.

Ancak, zamanımızda, milletlerarası mücadele, mahiyet değiştirerek planlı ve sistemli bir «kültür savaşına ve medeniyet boğuşmasına» dönüşmüş bulunmaktadır. Yeni sömürgecilik, adı verilen bu savaşta, «kalkınmış devletler»in hedefi, artık her şeyden önce, insan unsurunun «kafası ve gönlü»dür. Bir ülkenin madenlerini, bitkilerini ve hayvanlarını ele geçirmeden önce, insanını ele geçirme stratejisi üzerine kurulu bu savaş; çok sinsi ve ustaca yürütülmektedir. Sömürgeci devletler, sömürmek istedikleri ülkede okul açmaya,

o ülke çocuklarını kendi ülkelerine götürüp okutmaya, sömürmek istedikleri ülkeye öğretmen, kitap, film... göndermeye can atıyorlar. Çok defa «beynelmilelci» sloganlara yapışarak vatan çocuklarını, kendi öz tarihlerine, millî ve mukaddes kültür ve medeniyetlerine, millî ülkülerine yabancılaştırmaya, dinlerine, dillerine, bayraklarına ve tarihi mefahirine düşman etmeye çalışıyorlar.

Yabancılar, çeşitli kültür programları ile ülke çocuklarını her şeyden önce «kendi millî varlıklarına ve değerlerine yabancılaştırma» yolunu tutuyorlar. Millî ve mukaddes değerlerine bağlı, millî kültür ve medeniyetlerini savunan milliyetçi kadroları, «faşist, gerici ve şoven» olmakla lekeleyip millî kültür ve medeniyet değerlerine yabancılaşmış, gruplar»ı çoğaltmaya çalışıyorlar. Bu suretle millî tarih, millî kültür ve ülkülerden koparılmış yığınlar, yabancı kültür ve medeniyetlerce yağma ediliyorlar. Gönüllere ve kafalara yabancı bayraklar dikiliyor.

YABANCILAŞMA PROBLEMİ

Milli kültüre ve millî medeniyete yabancılaşma problemi, en çok şu üç noktada veya «kesim»de tahribatını belli eder:

1. Yüksek tahsil kademelerinde: Bu kademedeki bulunan genç nesillerin -özellikle ülkemizde- nasıl büyük bir tahribata maruz bırakıldığı hususu apaçık ortadadır. Tarih kitaplığı ile irtibatı koparılmış, tecrübe ve aktarma teorilerle zihinleri karıştırılmış, yabancı ideolojilerle «beyinleri yıkanmış», dilinden, dininden, tarihinden, destanlarından ve devletinden soğutulmuş gençlerin hangi sloganlara sarıldığını, hangi bayrakları taşıdığını ibretle ve dehşetle görüyoruz.

Evlerinden ve ailelerinden ayrılırken tertemiz olan, millî ve dinî duygularla dolu, bayrağına ve devletine yürekten bağlı bulunan vatan çocuklarını kimler, nasıl ve ne maksatla bu hale getiriyorlar? «Özgürlük» ve «özerklik» paravanası arkasına gizlenen bu «kötü niyetler» neden ortaya konmaz, bu kötü niyet sahiplerine neden «dur» denmez veya denemez? Bu tehlikeli gidişe karşı çıkan yürekli ve ülkücü gençlere neden sahip çıkılmaz? Neden bunlar, ezilir, hırpalanır ve himayesiz kalır?

2. Büyük şehirlerde ve sanayi merkezlerinde: Bilindiği gibi buraları sosyal temasa açık, kalabalık ve «içtimai murakabe»nin zayıf olduğu yerlerdir. İç ve dış turizmin en hareketli olduğu bölgelerdir. Dinleri, dilleri, örfleri kısaca kültür ve medeniyetleri ayrı olan yabancıların ister turist, ister tüccar, ister sanayici, ister öğretmen ve öğrenci olarak girip çıktığı bu yerler, aynı zamanda yabancı ülkelere gidip gelme hususunda da hayli hareketlidir. Bu sebepten büyük şehirlerde, millî kültürle çatışan pek çok «yabancı değer ve unsur» bulunur, Ankara, İstanbul ve İzmir’de bir «Anadolu çocuğunun» millî kültür ve medeniyetine aykırı bulacağı, din ve töresi ile ters düşen pek çok davranışa, manzaraya ve harekete rastlayacağı tabidir.

Esefle belirtelim, büyük şehirlerimizde ve sanayi merkezlerimizde Türk-İslâm kültür ve medeniyetine ters düşen ve onunla çatışan «yabancılaşma unsurları» giderek çoğalmaktadır. Birçok şehirlerimizin belli kesimlerinde, Türkçe ve İslâm’ca yaşamak şöyle dursun, yaşayanlar yadırganmaktadır. Buralarda sosyal, kültürel ve ekonomik hayatın manzarası «Türk-İslâm» kültür çizgisinin çok uzağındadır.

Bu gidişi normal ve olması gereken bir gelişim olarak değerlendirmek yanlış olur. Bu, millî kültür ve medeniyetin sahipsiz ve himayesiz kalmasından doğan bir problemdir. Aksi halde milletler büyüdükçe, geliştikçe ve sanayileştikçe kendi millî tarihlerine, kültür ve medeniyetlerine, din, dil, bayrak ve törelerine yabancılaşsalardı, bugün tarihinden, dilinden, dininden, töresinden, kısaca kültür ve medeniyetinden utanan bir İsrail, bir İngiltere, bir Japonya... mevcut olmalı idi. Oysa durum tamamen tersinedir. Bu saydığım ülkeler, büyük küçük bütün şehirlerinde dinlerini, milliyetlerini, millî ve mukaddes değerlerini taviz vermeksizin yaşıyorlar ve üstelik yabancılardan bu değerlere saygı gösterilmesini hem bekliyorlar, hem de istiyorlar. Meselâ; İsrail’de Cumartesi günleri ateş yakmak dinlerince yasak olduğundan, o gün orada turistseniz sıcak çorba bulamazsınız, sokakta sigara içemezsiniz. Mübarek Ramazan ayında, Müslümanlar oruçlu iken, ilericilik pozları ile sigara tütürerek, etrafa duman savuran «devrimbazlar» ve onlara özenen zavallılar, acaba ne demek istediğimizi anlıyorlar mı?

3. Hudut boylarında: Millî kültüre ve medeniyete yabancılaşma problemi, hudut boylarında da önemli tahribat yapabilir. Sosyal, kültürel, ekonomik ve politik temasların çok fazla olduğu bu noktalarda yabancılaşmalar tehlikeli boyutlara ulaşabilir. Bu konuyu, genişçe ele almayı düşünüyoruz.

HUDUTLARDA KÜLTÜR SÜRTÜŞMELERİ

Çağdaş kitle haberleşme vasıtaları, her ne kadar milletler arası etkileşimi arttırmış ve mesafe kavramını ortadan kaldırmış ise de, «komşu milletler» arasındaki ilişkiler yine de önemini korumaktadır. Hele bu komşu milletler arasında tarihi irtibatlar, dinî ve ahlâki benzerlikler varsa, sosyal ve kültürel temaslar fazla ise bu önem artar. Bu açıdan bakınca ülkemizin Doğu ve Güney-Doğu bölgelerindeki birçok problemin bu komşuluk ilişkilerinden kaynaklandığını göreceğiz.

Sosyologların belirttiklerine göre, bir millet, pek çok faktörün yanında, bilhassa «tipik bir kültür etrafında toplanan teşkilâtli bir grup» olarak dikkati çeker. Milletlerin siyasi hudutları gibi, bir de «kültür hudutları» vardır. Ayrıca, tarihi bir tespittir ki, milletler güçlendikçe «kültür hudutları» genişler, zayıfladıkça da bu hudutlarda gerilemeler olur. Nitekim, Türklüğün güçlü olduğu devirlerde kültür hudutlarımız, Atlas Okyanusundan Büyük Okyanusa kadar genişlemişti. Hattâ şu anda bile Türk kültür hudutları Tuna'dan Kore'ye kadar kendini korumaktadır. Bir Amerikalı gazetecinin (W. İppman'ın) dediği gibi, «Tuna'dan Kore'ye at sırtında ve Türkçe konuşarak gidebilirsiniz.»

Bütün bunlarla beraber, esefle belirtelim ki, Türk «kültür hudutları», gün geçtikçe daralmaktadır. Sosyal, kültürel ve ekonomik temaslarımız ve irtibatlarımız zayıfladıkça, kültür hudutlarımız da gerilemektedir. Bilhassa yol ve mektep götüremediğimiz bölgelerde bu tehlike artmaktadır. Rusların, Çinlilerin, Bulgarların, Yunanlıların... dünya Türklüğünü eritme ve yabancılaştırma faciası bir tarafta, bizzat Anadolu'muzda durum çok vahimdir. Vatanımız ve milletimiz, dört bir yanından ayrı renk ve biçimlerde gelişen «kültür emperyalizmine» maruz kalmaktadır. Kapitalist ve komünist oyunlara ilâveten Arap ve Fars kültürünün ülkemizdeki tahribatı çok büyük olmaktadır. Bu ülkelere ait radyo ve televizyon yayınları yanında, kitap, dergi, gazete ve propagandistlerin önemli etkileri vardır. Hele, bu ülkelerle Doğu ve Güney Doğu bölgelerimiz arasında kurulan gayr-ı resmi ekonomik ve sosyal irtibatlar çok tehlikeli boyutlara varmış bulunmaktadır. Buna bir de SAVAK'ın, BAAS propagandistlerinin, Vahhabî şeyhlerinin faaliyetlerini eklerseniz, durumun vahameti meydana çıkar. Bütün bunların üzerine tuz biber olarak CIA'nın, KGB'nin, İsrail ve Çin ajanlarının tertip ve tahriklerini de eklerseniz

meselenin çapı ortaya çıkar. Unutmamak gerekir ki, çeşitli sebeplerle bugün Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizin stratejik önemi, en az «Boğazlar» kadardır. Basra körfezine, Orta Doğu'ya ve petrol havzalarına hâkim olan bu bölgelerimizde, bu sebepten her renkten ideoloji ve ihtiras açık veya gizli at oynatmaktadır.

Bugün ülkemizde, dinî hayatımızı «tarihi rotasından» (Ehl-i Sünnet çizgisinden) çıkarıp saptırmak isteyen birçok akım ile bizi iç savaşlara götürmek isteyen pekçok «devrimci ve anarşist», Orta Doğu'dan kaynaklanmaktadır. Orta-Doğu'da köprü kurmuş bulunan kapitalist ve komünist emperyalist güçler, kiralık maşaları vasıtası ile ülkemizde «fitne kazanları» kaynatmaktadırlar. Bütün bunların arkasında gizlenmeye çalışan «Siyonist parmakları» görmemeye imkân var mı?

Öte yandan, asırlardan beri, Türkiye üzerinde sinsî ve kahpece oyunlar peşinde koşan «tarihi Pers emperyalizmi» asla uyumamaktadır. Bir taraftan Türkçe'nin yerine kendi dilini yerleştirmeye çalışan, bir taraftan da «siyasî mezhepçilik» yapan bu emperyalizmin kışkırtmaları karşısında uyanık olmak gerekir. Ay-yıldızlı şanlı bayrağımızın yerine, bazı ellere «arslanlı bayrak» vermek isteyen bu «petrolün şımarttığı» emperyalizmin arkasında hangi güçler vardır? Orta Doğu'yu bir «cadı kazanı» haline getirenler kimlerdir?

«KÜRTÇÜLÜK PROBLEMİ» VE YABANCILAŞMA

«Tarihî Pers emperyalizmi», tarih boyunca ülkemize iki koldan geliştirilen bir «kültür emperyalizmi» ile girmeye çalışmaktadır. Birincisi Farsça ile ikincisi «siyasî mezhepçilik» yaparak, millî ilmî ve şuurlu bir eğitim politikası ile bu harekete karşı çıkılmadığı ve bu politika sosyal, kültürel, ekonomik ve politik destek ve planlarla takviye edilmediği için, maalesef tahribat çok büyük olmuştur. Böylece hastalanan bünyeye çeşitli renkteki emperyalist güçler, kolayca bir mikrop gibi sızma imkânını bulabilmişlerdir. Bugün ülkemizde karşılaştığımız «Kürtçülük Problemi» böylece doğmuş bulunmaktadır.

Yara, henüz «lokaldir, geniş halk tabakalarına mal olmamıştır, daha çok, güya «tahsil yaptırdığımız ve millî eğitimden geçirdiğimiz» küçük bir zümrenin tahrikleri biçimindedir.

Doğu Anadolu'da yaşayan kardeşlerimiz, hem Müslüman, hem de özbeöz Oğuz çocukları oldukları halde, emperyalizmin tahribatı ile -buna karşı ilmi ve millî tedbirler alınmadığı için- zorla yabancılaştırılmışlardır, yahut öyle gösterilmişlerdir. Kürtler'in, bir Türk boyu olduğu, ilmî olarak ispatlanmıştır. Bu konuda, ilim adamlarının elinde, kesin ve müşahhas belgeler vardır. Bilhassa Yenisey'de yapılan kazılar ve çıkan mezar taşları bu konuda artık şüpheye yer bırakmamıştır. Kürt İlhanı Alp Urungu'nun mezar taşı, bugün Orta Asya'da bulunmaktadır ve kitabesi Türkçe'dir.

Ancak, hemen belirtelim ki, bugün Doğu Anadolu'da yaşayan kardeşlerimiz, bu Kürt boyundan bile değildirler, doğrudan doğruya Oğuz çocuklarıdır. Selçuk Bey, Alparslan, Osman ve Orhan Bey'ler ne kadar Türk iseler, onlar da o kadar Türk'türler, Karakoyunlu'durlar, Akkoyunlu'durlar, Göçer ve Yörüktürler. Nitekim, Doğu Anadolu toprakları kazıldıkça yerden ak ve kara koyun heykelleri çıkıp durmaktadır. Bunu anlamak için Van Bölge Müzesini gezmek yeter. Doğu Anadolu insanının yaşayışı, zevkleri, töreleri, yemekleri, destan ve hikâyeleri hepsi Türk'tür. Dili Farsça'nın tesiri ile bozulmasına rağmen, bir Orta-Asya Türk'ü gibi gelin'e «üke», çadıra «kon» der. Aşiret ve aşiret reislerinin adları çok defa «tarihî Türkçe» dir. Buraya gelmişken, bu konuda eski Van Milletvekili merhum İbrahim ARVAS'ın bir hatırasını nakletmek isterim. Diyor ki:

«Bendeniz Şemdinan Kaymakamı iken, Gerdi Aşireti Reisi OĞUZ BEY'e sordum: Bu ad Türk adıdır, sana nereden gelmiş? Cevaben dedi ki, bendeniz YİRMİBİRİNCİ OĞUZ'um; bizdeki an'ane, baba,

kendi evlâdına kendi babasının ismini verir ve böylece müstesil-silen devam eder.» İbrahim Arvas, yazısını şöyle bitirir: Maalesef OĞUZ BEY ise bir kelime Türkçe bilmiyordu. Amcası KILIÇ BEY de öyle ve KOÇ BEY kabilesinin reisi Mehmed Emin de böyle idi.

Binaenaleyh, heyet-i umumiyesi Türk olan bu muazzam kütleyi, Türk harsı ile yetiştirmek ve Türk dilini öğreterek vaziyeti asliyesine irca etmek idare âmirlerimize düşen büyük vazifedir.» (Bkz. İbrahim Arvas - Tarihi Hakikatler s. 20. Ankara-1964)

Gerçekten de, Doğu Anadolu'da yolun gitmediği, mektebin girmediği yerlere daha çok Fars dili, kısmen de Arap dili girmiş, Türk kültür ve dilini yenik düşürmüş ve OĞUZ BEY'ler «Kürtleşmiş» bulunuyor. Aksine, yol ve mektep ulaştırabildiğimiz Doğu Anadolu havzaları Türklüklerini korumuş bulunmaktadırlar.

Bugün, çeşitli renkteki emperyalist güçler, ülkemizdeki bu durumu istismar etmekte Türk milletini ve devletini bölmek için kah-pece oyunlar tezgâhlanmaktadırlar. Bütün bu oyunlar tertipler ve iftiralara gerçekler karşısında yenilmeye mahkûmdur.

MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ TAHRİP EDİLMEKTEDİR

Ustaca hazırlanmış plan ve tertiplerle millî kültürümüz tahrip edilmektedir. Bilhassa son bir asır içinde bu tahrip korkunç boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Bu tahribatta «yabancıların rolü küçümsenmemekle beraber, bilhassa «yabancılaştırılmış kadrolar»ın faaliyetleri çok korkunç olmaktadır.

Genç nesillerin «tarihi kitaplığımız»dan koparılması, atalarımızın millî ve mukaddes tecrübelerini doğrudan doğruya tevarüs etme imkânını büyük ölçüde ortadan kaldırmış bulunmaktadır. Gözleri, kafaları ve gönülleri, gür ve berrak «tarihi kaynaklar»a kapatılmış nesiller, ister istemez, «yad kaynaklarsa yönelmiş, onlardan gelen ve getirilen değerlere intibaka zorlanmıştır.

Üstelik Türk-İslâm kültür ve medeniyetini bırakarak «Batılılaşmaya» yönelenlerin medeniyet değiştirme gayretleri, «yabancılaştırma vetiresini hızlandırmakla kalmamış, büyük bir dejenerasyona sebep olmuştur. Artık kolayca müşahede ettiğimiz gibi, kapitalist dünyanın hayranları, Türkçe ve İslâm'ca yaşamaktan utanıyorlar, karılarını kuyruk sokumlarına kadar soyarak dolaştırmaktan, Amerikalılar gibi viski içmekten, Fransızlar gibi dans etmekten, İngilizler gibi selâmlaşmaktan, Almanlar gibi tepinmekten zevk alıyorlar. Öte yandan, sosyalist ve komünist emperyalizmin uşakları da İstiklâl Marşımızı söyletmemeye, millî destan ve tarihimizi okutmamaya uğraşmakta, «enternasyonalî» söyleyerek Kızıl bayrak taşımakta, «halklar» narası atarak vatan ve milletimizi bölmeye çalışmakta, Lenin ve Mao hayranlığı ilân ederek millî mefahirimizi ayaklar altına almaktadırlar. Maalesef, Türk-İslâm kültür ve medeniyetini tanımadan yetişen ve Türk-İslâm ülküsüne yabancı kalan vatan çocukları, şimdi, Rusçuluk ve Çincilik savaşı veriyorlar. İşte, iki yüz yıllık eğitim ve kültür politikamızın acı semeresi bu olmuştur.

Okullarımızda okutulan kitaplar Türk-İslâm Kültür ve Medeniyeti yerine Greko -Lâtin ve benzeri kültür ve medeniyetlere ağırlık vermektedir. Kültür ve medeniyetimizin büyük eserleri ve isimleri unutulmakta ve unutturulmaktadır. İtiraf edelim ki, birkaç «otodidakt» (kendi kendini yetiştirmiş kişi) hariç, Türk-İslâm kültür, medeniyeti konusunda büyük cehaletin içine itilmiş bulunuyoruz. Şimdi utanarak hatırlıyorum ki, bir sohbet esnasında, benden Türk-İslâm sanat tarihi ile ilgili bir soru sorulmuştu; mimaride, hattatlıkta, minyatürde, musikide, tefekkürde ve tasavvufta yetiştirdi-

ğımız birkaç dâhi ismi istenmişti. İtiraf edeyim ki, bazı dallarda o anda aklıma bir yahut iki isim geliyordu, sanat ve medeniyetimizin büyük devlerini maalesef bilmiyordum. Bildiklerimin de eserleri, üslûpları, tesirleri etrafından sağlam bir bilgim bulunmuyordu. Evet, bizi, kendi öz kültür ve medeniyetimiz konusunda cahil bırakmışlardı ve biz bu statüye razı olmuştuk. Bize yabancı kültür ve medeniyetlerin eserlerini ve isimlerini ezberletmiş ve bizi bize unutturmuşlardı ve biz buna boyun bükmiştük.

Şimdi kendime soruyorum: Türk-İslâm medeniyetinin büyük mimarlarından birkaç isim ver bakalım? Aklıma Mimar Sinan, Mimar Mehmed Ağa geliyor, başka başka diyorum, hayır aklıma bir isim gelmiyor. Birkaç musiki üstadı say diyorum, aklıma İtrî, Dede Efendi, Hacı Arif geliyor, biraz daha zorlasam belki birkaç isim hatırlayacağım fakat neye yarar? Minyatürde Levnî ve Nigarî ismin-den başkası aklıma gelmiyor. Ya hattatlar, elimdeki makalede isimleri olmasa isimlerini dahi sayamazdım. Yesarî Mehmed Esat, Mustafa Rakım Efendi, Yesarizade Mustafa İzzet, Mahmud Celâleddin ve Hâşim Efendiler, Ali Haydar Bey, Kazasker Mustafa İzzet Efendi, Şefik Bey, Mehmed Şevki Efendi ve daha niceleri meğer ne büyük sanatkâr imişler. Ya fikir adamları, büyük hukukçularımız, mantıkçılarımız, matematikçilerimiz...

Beyler, milli kültürümüz ve medeniyetimizi öğrenmek istiyoruz, lütfen yolumuzdan çekiliniz. Yoksa biz yolumuzu açmasını biliriz.

KÜLTÜR VE MEDENİYET KAVRAMLARI

Ülkemizde ve belki de bütün dünyada, mânâ ve muhtevası üzerinde kolay kolay anlaşılamadığımız iki kavramdır: Kültür ve Medeniyet.

Gerçekten de biz, kültür ve medeniyet kelimelerinden ne anlıyoruz? Genç nesillerin bize en çok yönelttikleri sorular, «kültür» ve «medeniyet» ile ilgilidir. Okudukları her kitapta, dünya görüşünü öğrendikleri her fikir adamında, derslerini dinledikleri her «hoca»nın dilinde bu kavramlara farklı mânâlar verildiğini gören genç nesiller, şaşkın ve tedirgindirler.

Durmadan soruyorlar: Kültür millî midir, yoksa milletlerarası mıdır? Kültür mübadele edilebilir mi, edilemez mi? Kültür maddî midir, manevî midir? Yoksa hem maddî, hem manevî kültür değerleri var mıdır? Kültürün «sınıfsal» olduğunu iddia edenler var, ne dersiniz? Kültür orijinal midir, yoksa milletlerarası etkileşimin ürünü müdür? Kültür ne demektir, medeniyet ne demektir? İkiisi arasında fark var mı, nasıl? Medeniyet maddî ve teknik değerlerden mi ibarettir, yoksa medeniyetler maddî ve manevî bütün millî varlığımızı yeni bir senteze ulaştıran bir ruh ve şuurumudur? Medeniyet millî midir, yoksa «beynelmilel» midir? Kültürde millî, medeniyette «beynelmilelci» olunur mu? Bir Türk medeniyeti var mıdır, yok mudur? Orijinal bir Türk medeniyeti varsa neden «Garb medeniyeti»nden olmak iddiası ile ortaya çıkanlar var? Medeniyetlerin isimlendirilmesinde «coğrafyaların ve «dinler»in yeri nedir? Milletler medeniyet «değiştirebilirler» mi? Yeryüzünde medeniyet değiştirmiş bir millet var mıdır? Bir Türk medeniyet tarihi olduğuna göre, çeşitli etkilere rağmen kendini korumak isteyen ve devam ettiren orijinal bir medeniyetimiz yok mudur? Kültür ve medeniyet aynı şey olabilir mi? Farklı şeylerse, alt alta, üst üste değerler midir? Yoksa iç içe mi bulunuyorlar? Kültür emperyalizmi ne demektir? Medeniyet boğuşmaları ne ifade eder? Son zamanlarda kültür kavramına yeni renkler kazandırıldığını görüyoruz, «gecekondu kültürü», «sanayi kültürü» gibi ortaya konan bu sözler doğru mudur?

Görüldüğü üzere, «kültür» ve «medeniyet» kavramları ile ilgili pek çok soru ve tereddüt vardır! Bütün bu tereddütler arasında sağlam ve geçerli bir kültür ve medeniyet anlayışına ulaşmak gerçekten güçleşmiş bulunmaktadır. Çeşitli telkin ve tesirlerle zihinler allak-bullak olmuştur veya edilmiştir. Zihinlerin bu duruma gelmesinde, yeryüzünü ve tarihi işgal eden kültür ve medeniyetler arasındaki farklar

olabildiği kadar, muhtelif ideolojilerin ve doktrinlerin de rolü hayli fazladır. Fikir adamları ve politikacılar, kendi inanç ve politikaları istikametinde tarif ve açıklamalar yaparak kitleleri sürüklemek istemişlerdir. Gerçekten de yürütmek istediğiniz «kültür ve medeniyet politikası» ile ulaşmak istediğiniz hedefleriniz arasında büyük bir ilişki vardır. Yani siyasî hedeflerinizle kültür ve medeniyet anlayışınız arasında sağlam bir denge kurmak zorundayız.

Bir beynelmilelci için kültür de, medeniyet de beynelmileldir. Bir milliyetçi için kültür de, medeniyet de millidir. İkisi arasında yalpalayan kimseler için de kültür milli, medeniyet beynelmileldir. Bir mason «kozmopolitikten», bir hümanist «insanlık kültürü» sözünden, bir komünist «sınıfsal kültür» teriminden hoşlanır, yerine göre «burjuva kültürü», «proleter kültürü», «gecekondu kültürü» demeyi sever. Ne olup bittiğinden habersiz, bazıları da yerli yersiz bunları kullanırlar. Oysa bilmezler «ki, bir dâvaya ve ideolojiye- gerçekten yön verebilmek demek, her şeyden önce onun kültür ve medeniyet anlayışını» sağlam bir biçimde belirlemek, ortaya koymak ve kitlelere mal edebilmek demektir...

KÜLTÜR VE MEDENİYET KONUSUNDA KAVRAM KARGAŞASI

Biz, Türk-İslâm Ülküsü açısından «kültür ve medeniyet» kavramlarının bir tahlilini ve bu konudaki anlayışımızı ortaya koymayı deneyeceğiz. Bu zor ve iddialı konuda «yük taşımak» bize düşmezdi. Bizim cılız omuzlarımıza bu yük fazla gelecektir. Bu yükün altında ezilmekte olduğumuzu gören «yetkililer», hiç şüphesiz yardımımıza koşacak, bu yükü bizim omuzlarımızdan alacak ve bizzat yükleneceklerdir. Buna vesile olabilirsek, vazifemizi yapmış olacağız.

Kültür (culture), kelimesi Türkçe değil, bize Batı dillerinden gelmedir; Fransızca'da «yetiştirme, tarım» mânâsında kullanılır. Ziya Gökalp, bu kelimenin yerine «hars» sözünü kullanırdı. Hars, Arapça'da «çiftçilik» demektir. Uzun zaman ülkemizde «kültür» ve «hars» terimleri beraberce kullanıldı. Zamanla «hars» mücadeleyi kaybetti, yerini «kültüre» bıraktı. Şimdi, «Türk Dil Kurumu», kültür kelimesi yerine «ekin» terimini kullanıyor. Ancak, şu anda «kültür» kelimesi, “hars”tan da, «ekin»den de daha fazla kullanılmaktadır. Başka ülkeleri bilmeyiz ama; bizim ülkemizde, çetin bir «kültür ikizleşmesi» söz konusudur ve aralarındaki boğuşmalar. Yalnız insanlarımıza değil kelimelere de bulaşmış bulunmaktadır.

Bu durum, medeniyet» kavramı için de söz konusudur. Evet, dilimizde «civilisation», «medeniyet» ve «uygarlık» terimleri beraber kullanılıyor. Türkçemize «sivil» (civil'e) sözü Batı'dan, bilhassa Fransız kültürü ile temastan sonra geçmiş bulunmaktadır; «vatan-daş, medenî nazik, zarif» demektir. Bilindiği gibi, «medenî» sözü Arapça'dan dilimize gelmiştir; «şehirli» manasınadır. Arapça'da «medine» şehir demektir. Şu anda, «medeniyet» terimi, dilimizde hayli güçlüdür ve civilisation» terimi halk kitlelerine kadar inememiştir. Ancak, «Türk Dil Kurumu», ortaya yeni bir kelime atmıştı: «uygarlık», değerli bir ilim adamımız, bu terimin uydurma olduğunu, «uygurluk» tarzında kullanılsa idi, Türkçeye aykırı düşmeyeceğini belirtirken, herhalde haklı idi. Bilindiği gibi «uygur» kelimesi ile Türk'lerin yerleşik hayata geçerek şehirler kurması arasında bir bağlantı kurulabilir.

Biz, gerek «kültür» ve gerekse «medeniyet» terimlerinin dilimizde üçer «müteradif» karşılığının bulunduğunu belirtirken, sadece ülkemizdeki kültür ve medeniyet sahasındaki boğuşmalara ve çatışmalara işaret etmeyi düşünmüyoruz; bu arada, «kültür» kavramının daha çok «tarım», öte yandan «medeniyet» kavramının daha çok «şehir» imajını

verecek nitelikte olduklarının da belirtmek istiyoruz. Belki ileride, konumuzu aydınlığa çıkarmak için, bu tespitten yararlanmak mümkün olabilecektir. Yanılmıyorsak, «kültür araştırmacıları» daha çok, ham madde bulmak ümidi ile köylere, «medeniyet araştırmacıları» ise umumiyetle şehirlere ve büyük bayındırlık merkezlerine ilgi gösterirler. Gerçekten de «medeniyet tarihinde», köylerden çok şehirlerin adı geçer. Yüce Peygamberimiz (O'na selâm olsun), «bedeviliği bırakın medenileşin» diye buyururken, medenileşme ile şehirleşme arasındaki bu ilgiye işaret ediyorlar. İleride görüş ve düşüncelerinin isabeti üzerinde konuşmayı düşündüğümüz Ziya Gökalp da «güzide»(seçkin kişi)lerin medeniyeti temsil ettiklerini, halbuki «harsın» kaynağı olarak «halkı» gördüğünü ifade ederken yukarıda kısaca açıkladığımız anlayışa yaklaşıp gibidir.

Sosyolog De Roberty, insanların tabiatla yetinmediklerini, tabiatı kendi ihtiyaçlarına göre değiştirerek yepyeni bir çevre geliştirdiklerini belirtir. Dimağlar arası etkileşimle güçlenen ve nesiller arası etkileşim ile hareketlenen bir «sürorganik çevre» doğar. Böylece, sosyal bir ortamda insan zihninin ürünü olan ve tabiatla nazaran daha dinamik, şuuru ve düşünceyi geliştirici yepyeni bir çevre oluşur. Bu, kültür çevresidir. Yani insanın bir tarafından tabiat, bir tarafından kültür çevresi vardır.

KÜLTÜR NE DEMEKTİR

Çağdaş pek çok sosyologun da kabul edebileceği gibi, kültür, bir insan grubunun, tabiatı değiştirerek kendine uygun sosyal, ekonomik, estetik, moral ve politik yeni bir çevre geliştirmesi demektir. Hayvanlar, tabiatla yetinir. Fakat insandır ki, sahip olduğu zihni güçlerin yardımı ile bütün tabiatı, objeleri, enerjiyi, canlı cansız bütün varlıkları, renk, ses, şekil ve benzeri keyfiyetleri, kendi sübjektif yapısına uygun olarak işleyerek değiştirir. Bunu yaparken insanın güç aldığı iki kaynak vardır; birincisi, Allah'ın kendisine verdiği üstün tamim (genelleme), teşhis, tecrid (soyutlama) ve yüceltme kaabiliyeti, ikincisi de zengin bir «etkileşim» ortamı olan «kültür birikimi»ne sahne olan «grup» hayatıdır. Böyle düşünülürse kültür, bir milletin, uzun bir tarihi tecrübe ile, tabiatı ayrı olarak geliştirebildiği «antropo-sosyal çevre» olarak tarif edilebilir.

Bazıları, «kültür değerleri» olarak «manevî zenginliklerimizi» düşünür. Yani onlara göre, bir milletin kültür değerleri dendiği zaman, akla sadece inançları, töreleri, estetiği, millî felsefesi, ahlâk ve hukuku gelmelidir. Onlara göre maddî, ilmî, teknik ve ekonomik değerlerimiz kültürün değil «medeniyet» in sahası içine girerler.

Sosyolog. Z. Gökalp'a göre «Hars millî, medeniyet beynelmileldir. Hars, yalnız bir milletin dinî, ahlâkî, hukukî, muakelevî, iktisadî ve fennî hayatlarının ahenktar bir mecmuasıdır. Medeniyetse, aynı (mamure)ye dâhil birçok milletlerin içtimâî hayatlarının müşterek bir mecmuudur. Meselâ; Avrupa ve Amerika memuresinde bütün Avrupalı milletler arasında müşterek bir (Garp Medeniyeti) vardır. Bu medeniyetin içinde biri birinden ayrı ve müstakil olmak üzere bir İngiliz harsı, bir Fransız harsı, bir Alman harsı ilh... mevcuttur... Binaenaleyh, aynı mamure dâhilinde bulunan bütün bu mefhumların, bilgilerin ve ilimlerin mecmuu (medeniyet) dediği-miz şeyi vücuda getirir». (Bkz. Z. Gökalp-Türkçülüğün Esasları S.26-Kültür Bakanlığı Yayınları-İstanbul 1976) Ziya Gökalp bu düşünceleri ile hars'ın «millî» ve fakat medeniyetin «beynelmilel» olduğunu savunmanın yanında, kültürü millî ve manevî; medeniyeti beynelmilel ve maddî değerler biçiminde ortaya koymak temayülündedir.

Ziya Gökalp'a tamamen ters düşen bir dünya görüşüne sahip bulunan Marksist ve Leninistler de kültürü «maddî üretim temeli üzerinde teşekkül eden ve mülkiyet ilişkilerinden ibaret olan manevî üst - yapılar» olarak ele alırlar. Onlara göre kültür manevî

olmakla birlikte «sınıfsal» nitelik taşır. Yani, bir milli kültür terimi yerine «burjuva kültürü», «proleter kültürü»... gibi deyimleri kullanmayı severler. Onların, medeniyet konusunda açık bir düşünceleri olmamakla beraber, «beynelmilelci» (Internationalist) olduklarını rahatça söyleyebiliriz.

«Biz, Türk-İslâm ülkücüleri olarak, kültür ve medeniyetin yeni bir tarifine ihtiyaç duyuyoruz. Buna geçmeden önce belirtelim ki, biz kültürün de, medeniyetin de «millî» olduğuna inanıyoruz. Yani hem kültürde, hem de medeniyette milliyetçiyiz. «Türk Medeniyet Tarihi»ni yazan Ziya Gökalp'in medeniyette «beynelmilelci» oluşunu yadırgıyoruz. Bunun yanında aynı fikir adamının harsın «millî» olduğu görüşüne katılıyoruz. Bu sebepten Z. Gökalp'in, «Hars millî olduğu halde medeniyet beynelmileldir» görüşünü «hars da, medeniyet de millidir» tarzında tashih ederek kabul ediyoruz. Öte yandan, Marksistlerin ve Leninistlerin telâkkilerini tamamen çürük buluyoruz. Her milletin burjuvası ve proleteryası kendi millî kültürü içinde «nüanslar» çizebilir, lâkin bu durum onları millî kültürün dışında mütalâa etmeye yetmez. Bunun yanında kültür, bir milletin maddî ve manevî bütün değerlerini ifade eder. Kültür, milletin kendine hazırladığı «antropo-sosyal» bir çevredir.

KÜLTÜRÜN MADDÎ VE MANEVÎ UNSURLARI

Vahşi olan, tabii olandır. Vahşi tabiat, sözü, bize işlenmemiş, el değmemiş coğrafya parçalarını; vahşi insan, vahşi cemiyet, bize, sadece tabiatla buldukları ile yetinen fert ve grupları hatırlatır.

İnsan grupları, «kültür ve medeniyet mücadelesi» verirken iki yönlü bir gayretin içindedirler. Onlar, bir taraftan içinde doğup büyüdükleri tabiatı değiştirmeye ve geliştirmeye, diğer taraftan bizzat insanı-fert ve cemiyet olarak ele alıp işleyip geliştirmeye çalışırlar. Yani, kültür ve medeniyet, bir taraftan tabiatın, diğer taraftan insanın «vahşet»ten kurtarılması meselesi olarak gözükmemektedir. Burada «vahşet», ham kalmak mânâsındadır.

Milletler, içinde yetiştikleri coğrafya parçasını ve tabiatı mütemadiyen değiştirmekle ve geliştirmekle meşguldürler. Yollar, köprüler, barajlar, fabrikalar yaparak, kanallar, tüneller açarak, karalara, denizlere, göklere ve fezalara açılarak, tabiatdaki enerjiden, madenlerden, bitki ve hayvanlardan her gün biraz daha fazla yararlanmanın yollarını arayarak, bunlar için çeşitli araç ve teknikler bularak «tabiat çevresini» yoğunlaştırarak yepyeni bir «antropo-sosyal çevre» oluşturmaktadırlar. İnsanın bu gayretinden «maddî kültür unsurları» doğmaktadır.

Öte yandan, insanın bizzat fert ve cemiyet olarak kendine yönelişi, kendi bedeni, zihni ve hissî güçlerini işleyerek değerlendirmek, cemiyeti düzen ve denge içinde tutarak güçlendirmek tarzında da gözükmemektedir. İnsan, fert ve cemiyet olarak ilimle, sanatla, elinle, ahlâkla, hukukla, eğitimle, felsefi ve zihni değerlerle bizzat kendini işleyip geliştirmeye yönelir. Böylece, bizzat insanın kendini yoğunlaştırma gayretinden «manevî bir antropo-sosyal çevre» daha doğar. Bunlara «manevî kültür unsurları» diyebiliriz.

Hiç şüphesiz, insan ve tabiat nasıl birbirinden ayrılamazsa, insanın sahip bulunduğu «maddî ve manevî kültür unsurları» da birbirinden öylece ayrılmazlar. Bunlar iç içedir. Bunlar birbirlerine bulaşır, birbirlerini etkiler ve daima sarmaş dolaş bulunurlar. Bir Süleymaniye’de bir Türk halısında, bir Türk çinisinde, bir Türk sofrasında, bir Türk mimarisinde, hattâ bir Türk tarım ve sanayi hareketinde «maddî ve manevî kültür değerlerimiz» daima iç içe bulunurlar. Bunlar Marksistlerin sandığı gibi «maddî değerler altta, manevî değerler üstte» olmak üzere duran iki katlı bir yapı halinde değil, beden ve ruh gibi bir bütündürler. Hele «Kültür ve medeniyetin gerçek mimarı»

durumunda bulunan fert ve cemiyet halindeki insanın biçimlenmesi ve gelişmesi için «oksijen» kadar gerekli olan “manevî kültür değerleri”ni küçümseyerek «gölge değer» durumunda mütalâa etmek asla doğru değildir. Böyle bir tutuş, insanın değerini küçümsemeye varır. Kendilerini «hümanist» ilân eden birçok materyalistin, insanı gerçekten insan yapan “manevî değerler”e düşmanlıklarını anlamak mümkün değildir. Bu gafillerin, insanı, «Yaradan’ın kutlu vekili ilân eden İslâmiyet» karşısında susmaları ve süklüm püklüm kulübelerine çekilip pineklemeleri gerekir.

Görüldüğü üzere, biz, kültürü, sadece «manevî değerler» olarak mütalâa etmiyoruz. Milletin, tabiatı yoğurarak ulaştığı «maddî değerler»i de, kültüre dâhil ediyoruz. Bize göre, cemilerimizde de, hâlılarımız da, bağlama ve benzeri enstrümanlarımız da, geliştirdiğimiz ve kullandığımız üretim araçlarımız da, daha niceleri ile beraber «millî kültürümüzün maddî unsurlarıdır. Biz, kültürün «manevî unsurları»na kültür, «maddî unsurlarına medeniyet diyemiyoruz. Türk millî kültürü, maddî ve manevî yönleri ile bir bütündür. Manevî değerlerimiz kültürümüzün özünü ve ruhunu maddî değerlerimiz ise gövdesini ve vücudunu temsil ederler.

KÜLTÜR MİLLİDİR, «SINIFSA» DEĞİL

Önceki yazılarımızda belirttiğimiz üzere, kültür, maddî olsun, manevî olsun, bütün «antropo-sosyal değerler»i içine alan bir kavramdır. Antropo-sosyal olan değerler demek, insan eliyle, tabiatın değiştirilmesi ve geliştirilmesi neticesinde ortaya çıkan «beşeri» unsurlar demektir. Tabiat ise, insan müdahalesi olmaksızın var olan dünya ve kâinat varlıkları demektir. İnsan, tabiatı ve hiç şüphesiz bu arada kendi tabiatını da işleyerek kültüre ulaşır. Tabiat, insan tarafından işlenmediği zaman hamdır, insan eliyle işlendiği zaman kültür değerlerine dönüşür.

İnsan olmasa idi kültür doğmayacaktı. Gerçekten de Muhyiddin-i Arabî'nin dediği gibi, «İnsan, çamurdan yaratılan dünyanın cilâsı» olmuştur. Bu arada asla unutulmaması gereken bir husus vardır. İnsan ferdi, yüksek bir biyolojik ve psikolojik potansiyele sahip olmakla beraber, «grup dışında» kalsa idi, yabancı kalacaktı. İnsan, fert ve zümreleri, grup içinde gelişerek şahsiyet ve üslup kazanabiliyorlar. Hiç şüphesiz, fertler ve zümreler, gelişmelerini tamamladıktan sonra, «kültür hayatı»na değerli katkılarda bulunabilirler. Ama temelde yatan «Kültür», millî kültürdür.

Şüphesiz, kültürün oluşmasında, bütün insan gruplarının payı ve yeri vardır. İnsan grupları aileden başlayarak, zaman içinde, daha girift sosyal yapılara doğru gelişirken yeryüzünde «millet» yahut «kavim» adını verdiğimiz daha büyük ve karmaşık gruplara ulaşmış bulunuyoruz. Öte yandan, milletlerin ve kavimlerin birbirlerinden «tipik bir kültür» ile ayrılmış olduklarını görüyoruz. Kültürün «beynelmilel» mi «sınıfsal» mı, yoksa «millî» mi olduğunu objektif olarak öğrenmek istiyorsak, dünyamızda bulunan kültürlerin yayılma alanlarını gösteren bir harita çizmemiz yeterlidir. Zaten, bu tip haritalar yapıp durmaktadır. Böyle bir harita tetkik edildiğinde görülecektir ki, ortak bir insanlık kültürü olmadığı gibi, kültürün «sınıfsal olduğu» tezi de hemen çürür. Yeryüzü «millî kültür» dairelerinden ibarettir. Orada bir «insanlık kültürü» bulamayacağınız gibi, belli sınıfların belli kültürleri de yoktur... Dünyamız, millî kültür dairelerine ayrılmıştır ve her kültürün yayıldığı bir coğrafya sahası vardır. Bu kültür daireleri arasında tarihi ve coğrafi yakınlıklar nazara alınarak akrabalıklar bulunabilir. Lâkin bu durum dahi, kültürlerin, millî karakterlerini inkâra değil, ispata yarar.

Bir milletin içinde, elbette farklı sınıflar daima mevcut olmuştur. Bugün de normal ve gelişmiş bir cemiyette köylüler, işçiler, küçük esnaf, memur, teknokratlar ve işveren gibi zümreler bulunur. Bunlar, aynı dine mensup, aynı dili konuşan, aynı tarih, kültür ve ülkelere bağlı mütecanis bir milletin çocukları dahi olsalar, yine de elbette aralarında millî kültürü yaşama ve yansıtırma bakımından farklar olacaktır. Bu farkları «kültür farkı» olarak değerlendirmek asla doğru değildir. Bu fark, Pierre Laroque'un da belirttiği gibi: «Toplumda oynanan rol, hayat tarzı, psikolojik davranış ve müşterek şuur» farkı olarak ele alınmalıdır. (Bkz. Pierre Larogue-Sosyal Sınıflar Dr. Y. Gürbüz) 1963, s. 11)

Bu sebepten Marksistlerin «burjuva kültürü», «proleter kültürü» ve «gecekondu kültürü» gibi sözlerini mübalağalı, hattâ yanlış ifadeler olarak görüyoruz. Sınıflar, söz konusu olsa bile, kültür milletlere izafe edilir: Alman burjuvazisi. Alman proleterleri yahut Fransız burjuvazisi ve Fransız proletaryası gibi... Yani her «sınıf» kendi sınıfının tavır ve şuuruna sahip olduktan başka, bir de kendi milletin «millî kültürüne ve şuuruna» sahip bulunmaktadır. Hattâ tarih, bize gösteriyor ki, «millî kültür ve millî şuur» «sınıf davranışlarından ve şuurundan» daima daha güçlü olmuştur.

KÜLTÜRÜN GELİŞİMİ

Kültürün gelişimi ile ilgili, önemli iki teoriden söz edilir. Birincisine «evolutionisme» (tekâmülcülük), ikincisine de «diffusion» (dağılma, yayılma, intişar) teorisi adı verilir.

Birincilere göre, «medeniyet, ilk vahşet devrinden bugüne kadar devamlı bir ilerleme ve gelişme göstermiştir. Tekâmül, daima basitten mürekkebe (karmaşık sentezlere), mütecanis (homogene) şekillerden mütecanis olmayanlara geçmek üzere, tek istikametli bir hat halinde, muhtelif merhale ve safhalardan geçerek meydana gelmiştir» (Bkz. Mümtaz Turhan -Kültür Değişimleri -1. Baskı, S. 4)

Bu teoriyi savunan sosyologlara göre, «muhtelif insan gruplarının, eşit şartlar altında, birbirinden müstakil ve yekdiğerine paralel olmak üzere aynı şeyleri meydana getireceğine ve aynı keşifleri yapabileceğine de inandıkları için bu okul mensuplarına aynı zamanda «paralelci» de denebilir, (Bkz. a.g.e. S. 4)

İkincilere göre de, kültür ve medeniyetlerin belli bölgelerden fışkırıp sosyal temaslarla dağılıp yayılması söz konusudur. Kitle haberleşme tekniklerinin gelişmesi, zaman ve mesafeleri kısaltan ulaşım vasıtalarının güçlenmesi ve çoğalması, sosyal temasları arttırmış ve bu sebepten «milletlerarası» kültür alış verişi hızlanmış bulunmaktadır... İster istemez, bütün tarih boyunca, milletler, birbirlerinin kültür ve medeniyetlerinden etkilenmektedirler. Bu etkileşim tarihin her döneminde farklı biçimlerde ve derecelerde cereyan etmesine rağmen az veya çok daima mevcut olmuştur. Esasen «insan, tabiatı icabı, muhafazakâr ve taklide mütemayildir. Bu itibarla, herhangi bir ihtiyacını tatmine yarayan bir vasıtayı başkasından almayı, onu yeniden icada kalkışmaya tercih eder.» (Bkz. a.g.e. S. 6)

Bu teorileri kısaca ifade edersek şöyle diyebiliriz: «Tekâmülcü sosyologlar»a göre, milli kültürler, belli şartlarda, belli gelişme kanunları içinde, bizzat milli tecrübenin birikimi ile zaman içinde orijinal bir biçimde oluşur. Kültürün gelişmesinde «intişar teorisi»ni savunan sosyologlara göre de, tek başına kalan ve sosyal temaslara kapalı olan bir kültür cılız kalır, hattâ kolay kolay gelişemez, bu sebepten kültürlerin gelişimi, sosyal etkileşim ve temaslarla sağlanmalıdır.

Kısaca açıkladığımız, bu iki teorinin de tenkide açık birçok tarafı bulunmakla birlikte, dikkatle bakıldığında görülür ki, her ikisi bir arada «kültürün gelişimi»nin değişik yönlerini ele almaktadırlar. Bize göre, kültürün millî tecrübeye ve tekâmüle dayanan bir «öz»ü

vardır. Bu «öz», kültürü millî ve orijinal kılan «çekirdek» gibidir. Ancak, bu «öz»ün gelişmesi için sosyal ve kültürel temaslara ihtiyaç vardır. Allah mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'de, insanları grup grup yaratmanın hikmetini bildirirken, her biri ayrı bir kültür hazinesi durumunda bulunan insan cemiyetlerinin «bilişmesini ve tanışmasını» dilemektedir, (Bkz. Kur'an-ı Kerîm, Hucurat Sûresi, âyet, 13). Demek ki, kültürler millî ve orijinal karakterlerini koruyarak birbirleri ile sosyal temaslar kuracaklar ve birbirlerinin tecrübelelerinden istifade edeceklerdir.

Ancak, bu, çok hassas bir konudur. Unutmamak gerekir ki, kültürel sosyal temaslardan ve başka milletlerin tecrübelerinden mahrum kalırsa gelişemez ve katılaşır; tıpkı bunun gibi, sosyal temaslara açılıyorum ve başka milletlerin tecrübelerinden yararlanıyorum diyerek kendi «öz» ve orijinal karakterini kaybederse kültür emperyalizmine maruz kalarak mahvolup gider. Bu sebepten yüce ve şanlı Peygamberimiz (O'na selâm olsun), «ilim İslâm'ın kaybolmuş malı, nerde bulursa almalı» tavsiyesinde bulunurken «Hangi kavme benzerseniz ondan olursunuz» ölçüsünü de koymaktadır. Bütün mesele, Türk-İslâm kültür ve medeniyetine yabancılaşmadan gelişmektir.

MEDENİYET KONUSUNDA BAZI TARİFLER

Ziya Gökalp, medeniyeti «beynelmilel» bir değer olarak ele alır. Yine ona göre, medeniyet, «hars»tan farklı olarak, dahi ziyade maddi ve teknik değerleri ifade eder. Hars, orijinaldir, alınıp verilmez, oysa medeniyet, beynelmilel olduğundan «mübadelesi» kolaydır. «Güzidelerin» (seçkin kişilerin) görevi, halktan hars almak, ona medeniyet götürmektir. Güzideler ile halk arasında böyle bir işbirliği gereklidir, üstelik, aydın-halk çatışması da bu suretle önlenmiş olur. Hars, bir millete mahsus olduğu halde, medeniyeti, birkaç birleşerek kurarlar. Meselâ, «İslâm Medeniyeti», «Türk-Arap-Fars milletlerinin ortak eseri olduğu halde, «Garp Medeniyeti» Avrupalı birkaç milletin ortak eseri durumundadır. Her «enstrüman», kendi ses ve özelliklerini koruyarak «orkestraya» katılabilir ve onun ortak ahenginde pay sahibi olabilir, bir millet de özelliklerini kaybetmek sizin her hangi bir medeniyete katılabilir, medeniyet değiştirebilir...

Tanınmış Alman antropoloji bilgini Thurnwald, kültür ve medeniyeti şu şekilde ayırmaya çalışmaktadır: «Kültür, tavırlardan, davranış tarzından, örf ve âdetlerden, düşüncelerden, ifade şekillerinden, kıymet biçimlerden, tesislerden ve teşkilâtın mürekkep öyle bir sistemdir ki, tarihi bir mahsûl olmak üzere teşekkül etmiş, an'aneye bağlı bir cemiyet içinde onun medenî teçhizatı ve vasıtaları ile karşılıklı tesisler neticesinde meydana çıkmış bütün unsurların, zamanla yekdiğerine kaynaşması sayesinde ahenkli bir bütün haline gelmiştir. Buna mukabil medeniyet, birikmiş bir bilgiye ve teknik vasıtalarına sahip olmayı ifade eder. Bir formülle ifade edilmesi istendiği takdirde denilebilir ki, kültür takınılmış bir tavidir, medeniyet ise bilme ve yapabilmektir.» (Prof. Mümtaz Turhan-Kültür Değişmeleri-1. Baskı, S. 31).

Sosyolog Mac Iver'e göre: «insanın fayda temini maksadıyla, muayyen bir hedefe erişmek üzere, kullandığı her nevi vasıta medeniyet unsurlarını teşkil eder. Şüphesiz tekniğe ait olanlar bunların başında gelmektedir. Hâlbuki kültür unsurlarının gayesi, bizzat kendileridir. Bunlar kendilerinden başka bir gaye için vasıta olamazlar... Medeniyetten, biz, insanların hayatı üzerinde müessir şartları kontrol maksadı ile sarf etmiş olduğu cehdler neticesinde meydana getirdiği mekanizma ve teşkilatın umumî heyetini kastediyoruz. Bu itibarla, medeniyet mefhumu, içtimai teşkilât sistemlerini, tekniği, maddî aletleri ve vasıtaları içine aldığı gibi, seçim

sandıklarını, telefonu, ticaret odalarını, demir yollarını, kanunları, mektepleri, bankaları ve bankacılığı da ihtiva eder.

Kültür ise, bu mânâda kullanılan medeniyetin antitezidir. Bu takdirde kültür, yaşayış ve düşünüş tarzımızda, günlük münasebetlerimizde sanatta, edebiyatta, dinde, sevinç ve eğlencelerimizde tabiatımızın kendini ifade etmesidir. (Bkz. Adı geçen eser, Sf. 32).

Kültür ve medeniyet kavramları arasındaki farkları ortaya koymak için yapılan bu çırpınışlara göre, kültür daha çok manevî değerlerimizden ve tavırlarımızdan, medeniyet ise maddî ve teknik değerlerle, hayatımıza müessir olan şartları kontrol etmeye yarayan mekanizmalardan ibarettir. Bu fikir adamları, ortak olarak, kültürün «maddî unsurlarına» medeniyet adını veriyorlar. Oysa, ileride ortaya koyacağımız üzere medeniyet, bir mânâ ve madde meselesi değildir. Belki, bir seviye, ölçülerde inceleme ve millî kültür malzemesine ruh ve şuur kazandıran bir terkip meselesidir. Kaldı ki, yukarıda özetlediğimiz düşünceler, kültür ve medeniyet konusuna açıklık getirmekten çok uzaktırlar. Onlara sorsak, «Selimiye Camii yahut Isparta halısı bir kültür unsuru mudur, yoksa bir medeniyet unsuru mudur?» Bize verilen kriterlere göre, bu soruya cevap vermekte çok zahmet çekeriz.

MEDENİYETİN ÇEŞİTLERİ

Ortak bir «insanlık medeniyeti» yoktur. Tarih ve coğrafya aynı anda pek çok medeniyete bir arada şahit olmaktadır. Medeniyetin «beynelmilel» olduğunu iddia eden çevreler dahi bu durumu itiraf etmek zorunda kalmışlardır.

Nitekim, Ziya Gökalp, Türkçülüğün Esasları adlı kitabında şöyle yazar: «Medeniyet meselesinin müphem kalmasının bir sebebi de, medeniyetin yalnız bir türlü olduğunu zannetmektir. Halbuki, medeniyet müteaddittir.» (Bkz. a.g.e. s. 48 Kültür Bakanlığı Yayınları-1976). Ziya Gökalp böyle dedikten sonra, örnek olarak şu medeniyetleri sayar: «Avusturalya Medeniyet Dairesi», «Kuzey Amerika Hinduları Medeniyet Dairesi» «Afrika ve Okyanusya Aşiretleri Medeniyet Dairesi», «İlkçağ'da Akdeniz kıyılarında yaşayan milletler arasında ortak bulunan bir «Akdeniz Medeniyeti», bundan «Eski Yunan Medeniyeti», ondan da «Eski Roma Medeniyeti» doğdu. Bu son medeniyetten de «Şark» ve «Garp» medeniyetleri doğdu. (Bkz. a.g.e. s. 48).

Batılı birçok yazar gibi Arthur de Gobineau da bütün tarih boyunca «on medeniyet»ten söz eder. Bunlar şunlardır; «Hint Medeniyeti, Roma Medeniyeti, Asur Medeniyeti, Yunan Medeniyeti, Mısır Medeniyeti, Cermen Medeniyeti, Çin Medeniyeti, Meksika Medeniyeti, Peru Medeniyeti, Maya Medeniyeti.» (Bkz. P. A. Sorokin-Yüzyılımızın Sosyoloji Nazariyeleri-Çev. M. R. Övmen-1946-s. 235). Çağdaş İngiliz tarihçisi Arnold Toynbee, pek az değişikliklerle, aşağı yukarı bu görüşlere katılır. Ancak o, «Âlemşümül Anglikan Kilisesi»nin aydınlığında gelişmekte olan «Batı Medeniyetine âşıktır. Ona göre «İslâm Medeniyeti» can çekişmektedir, bu sebepten Türkler'in «Türk-İslâm Medeniyetini terk ederek «Batı Medeniyetine koşması çok önemli bir hadisedir. «Batı Medeniyeti»nin üstünlüğünü ifade eden bu hadise, aynı zamanda tarihte ilk defa «medeniyet değiştiren» bir milletin de var olabileceğini göstermektedir. Bu bir devletin yeniden doğuşudur. (Bkz. A. Tonybee-Türkiye, Bir Devletin Yeniden Doğuşu-(K. Yargıcı)-Milliyet Yayınları -1971)

Bütün bu fikirler, aralarındaki çelişkilere rağmen, medeniyetlerin sayıca çok olduğunu, bir millettten çok «milletler zümresine izafe edilebilir olduğunu ispat etmeye yönelmiş bulunmaktadırlar. Oysa, bizim ortaya koymak istediğimiz görüş bu anlayışa bir hayli uzak düşmektedir. Bize göre, gerçekten de yeryüzünde «bir tek medeniyet» yoktur; ancak her milletin kendine mahsus «millî bir medeniyeti»

vardır. Bu suretle medeniyetler, milletlerin sayısı kadar çok ve çeşitlidir. Hiç şüphesiz tarihi ve coğrafi yakınlıklar, «millî medeniyetler» arasında zamanla «akrabalıkların doğmasına yardım eder ve böylece «medeniyet zümreleri» teşekkül eder; lâkin, bu durum, «medeniyetlerin millî karakteri»ni yok etmez. Hiç şüphesiz, bir Mısır, bir Yunan, bir Cermen medeniyeti gibi, bir Türk medeniyeti de vardır. Türk millî medeniyetini inkâr ederek ona her gün medeniyet aramaya kalkan tutuş ve zihniyetleri hem sakat, hem de yanlış buluyoruz. Birbirine tarihî ve coğrafi irtibatları bulunan «millî medeniyetleri», bazı tasnif zaruretleri ile İslâm medeniyeti, Şark medeniyeti, Garp medeniyeti, Akdeniz medeniyeti gibi isimlendirmek mümkündür, ancak, bu durum, millî medeniyetleri inkâra varacak ölçüde ele alınamaz. Batı medeniyeti içinde Alman, Yu-nan, Fransız, İngiliz... medeniyetleri nasıl millî ve orijinal iseler, İslâm medeniyet camiası içinde de Türk, Arap, Fars medeniyetleri öylece millî ve orijinal karakterlerini korumuşlardır. İddiaların aksine, hiçbir millet, «medeniyet değiştirmeye» de yanaşmamıştır. «Yabancılaşmış küçük bazı kadrolar»ın medeniyet değiştirme gayretleri, tarihin ve millî kültürün şamarı karşısında gerilemek zorunda kalmıştır. Çünkü, millî medeniyetini terk eden bir millet, yabancı medeniyetlerin içinde kaybolup gitmeye mahkûm olduğunu bilir.

MEDENİYET DEĞİŞTİRİLEMEZ

Medeniyetlerin millî karakteri ve hüviyeti inkâr edilemez. Aksi halde, bir «Türk medeniyetinden» söz edemezdik.

Kanaatimizce, medeniyetin ««beynelmilel» olduğunu söyleyenlerin yanılmasına sebep olan bazı durumlar vardır. Önce, milletler ister istemez, belli bir coğrafya içinde bir diğeri ile komşu olarak yaşıyorlar. Yine ister istemez, bu komşuluklar, sosyal kültürel, ekonomik ve politik temaslara sebep oluyor. bu durumda, milletler, titizlikle «millî karakterlerini» korumakla beraber, temasta bulunmadıkları diğer milletlere nazaran temas kurdukları ile kültür ve medeniyet bakımından akraba sanılıyorlar... Meselâ, Avrupa'da Fransız, İngiliz ve Alman milletleri ile benzerlerini çok kaba bir tasnif gayreti ile «Garp Medeniyet»i içinde mütalâa etmek mümkündür. Oysa, müstakil ve orijinal bir Fransız ve yine aynı şekilde bir İngiliz ve Alman medeniyeti mevcut bulunmaktadır. Bunları kaba ca «Garp Medeniyeti zümresinde» toplamamıza rağmen, hiç bir zaman Fransızlar İngiliz medeniyetine, İngilizler Alman medeniyetine yahut Almanlar diğer devletlerin medeniyetlerine geçmeyi akıllarından bile geçiremezler. Çünkü bu, hem mümkün değildir, hem de doğru değildir. Onlar, çok iyi bilirler ki, milletlerin medeniyetlerini tayin eden çok köklü faktörler vardır ve bunların derin tarihi ve çok karmaşık coğrafi temelleri vardır. Üstelik, bir milletin kültür ve medeniyeti birbiriyle ayrılmayacak ölçüde kaynaşmış bulunmaktadır... Bu sebepten «kültürde millî, medeniyette beynelmilel» olmak fikri bize tutarsız gelmektedir.

Ziya Gökalp, «medeniyetlerin coğrafi hudutları ayrı olduğu gibi tarihi tekâmülleri de birbirinden müstakildir» derken haklıdır. Biz de bu görüşü paylaşıyoruz. Ancak, bu görüşü savunan, birinin şu cümlelerini yadırgıyoruz: «Bir millet, tekâmülünün yüksek merhalelerine çıktıkça, medeniyetini de değiştirmek zorunda kalır. Meselâ, Japonlar, son asırda aksay-ı şark (Uzak-Doğu) medeniyetini terk ederek (!) garp medeniyetine girdiler.»

Ziya Gökalp, şöyle devam eder: «Bu hususta, en bariz misali Türklerde görürüz. Çünkü, Türkler, içtimâi tekâmüllerinin üç ayrı merhalesinde, birbirine benzemeyen üç muhtelif medeniyet zümresine girmek mecburiyetinde kaldılar. Türkler, kavmi devlet hayatı yaşarken, aksay-ı şark (Uzak-Doğu) medeniyetine mensuptular. Sultanî devlet (İmparatorluk) devrine geçince, Şark medeniyetine

girmeğe mecbur kaldılar. Bugün millî devlet devrine geçtikleri sırada da, içlerinde garp medeniyetine dâhil olmağa azmeden kuvvetli bir cereyan vücuda geldiğini görüyoruz.» (Bkz. Ziya Gökalp- Türkçülüğün Esasları- Haz. Mehmet Kaplan, Kültür Bakanlığı Yayınları -1976, S. 50)

Biz, Ziya Gökalp'ın bu sözlerini şu şekilde tevil ederek benimsemek isteriz. Milletler, çeşitli sebeplerle, çeşitli medeniyetlerle temasta bulunmak zorunda kalabilirler. Türk Milleti de tarih ve coğrafya içinde hareket halinde iken «Uzak-Doğulu», «Yakın ve Orta-Doğulu» birçok milletle ve medeniyetle temas kurdu, içinde yaşadığımız devirde de «Batılı» milletlerle ve onların medeniyetleri ile çok sıkı münasebetlere girişmiş bulunmaktadır. Bu temaslar, Türk medeniyet tarihinin millî ve orijinal karakteri ve hüviyeti içinde, Türk Milleti'ne yeni tecrübeler kazandıracaktır. Bu suretle gelecek zamanlarda kuracağı başka temaslara karşı kendini hazırlayacaktır.

Yoksa Türk Milleti ikide bir «medeniyet değiştirmeye» kalkışan bir millet değildir. O, daima kulağında Bilge Kağan'ın meşhur narasını korumakta, «töresini bozmadan» yürümekte, «kendini bularak» yenileşmektedir.

MEDENİYETLER, MİLLÎ YAPILARA GÖRE ÇEŞİTLENİR

Birbirinin tıpkısı iki millet mevcut olmadığı gibi, birbirinin aynı iki medeniyet de yoktur... Millî medeniyetleri, ortak yönlerine göre tasnif etmeye kalkıştığınız zaman asla unutmayacağınız ölçü bu olmalıdır.

Medeniyetler, bir diğerinden «ham madde», seviye, ölçü ve tekniklerin inceliği ve getirdiği «âlemşümül» (üniversal) mesaj itibarı ile ayrılırlar.

Her medeniyetin ham maddesi, milletin, belli zaman ve mekânlar içinden geçerken geliştirdiği, kazandığı ve elde ettiği «millî kültür malzemesi»dir. Maddî ve manevî bütün unsurları ile beraber bu kültür malzemesi, milletin, tarihinin içinden süzüp getirdiği «millî tecrübelerinden ibarettir. Her millet, medeniyetini kurarken ve geliştirirken, işte bu «ham madde»sini işlemeye çalışır. Şu halde Türk medeniyetinin «ham maddesi» maddî ve manevî bütün unsurları ile Türk kültürüdür.

Medeniyetin «seviye»si sözü, millete ait maddî ve manevî kültür malzemesinin ne kadar ve ne derecede «işlenmiş» olduğunu ifade eder. Daha önceki yazılarımızda «vahşi» tabii kalandır, elemiştik. İnsan tabiatı işleyerek ve değiştirerek kültür»e ulaşabiliyordu. Kültür tabiata ne kadar yakın derecede ham kalırsa o kadar «ilkel»dir. Aksine, insan zihninin yardımı ile «tecrit» ve «tâmim»lerle ne derece yüceltilirse o kadar «seviye» kazanmış olur. Dikkat ederseniz köylerde, yahut «tarım toplumlarında kültür değerleri, tabiata daha yakın ve dolayısı ile daha ham bir görünüş içinde ifade bulduğu halde, bu kültür değerleri şehirlerde, yahut «sanayi toplumlarında daha fazla işlenme ve incelme imkânı bulabilir. Gerçekten de millî kültürün ham maddesini daha çok köyler hazırlar, fakat ona seviye ve incelik kazandıranlar ise, «büyük şehirler»dir. Bilindiği gibi, bir milletin büyük ilim fikir ve sanat adamları daha çok bu şehirlerden çıkar. Bu sebepten kültürün «tarım»a medeniyetin «şehir» imajı ile birlikte bulunması boşuna değildir.

Medenileşmeyi bir «yabancılaşma» değil de «muasırlaşma» (çağdaşlaşma) olarak ele alanların görüşünde büyük bir isabet olsa gerektir. Gerçekten de «ilkel bir medeniyet», her şeyden önce, cemiyetin kaba ölçüler ve teknikler içinde bulunmasını ve kendi ham maddesini «çağı ve çağları hayran bırakacak seviyede» işleyememesini ifade eder. Medeniyet, bir bakıma, millî ham maddeye tatbik edilen ölçülerin ve tekniklerin «inceliği yahut kabalığı» meselesidir. Medenî milletler,

herşeyden önce millî ham maddelerine tatbik ettikleri millî ölçü ve tekniklerinde incelmış olan milletlerdir. Bir millet, kendi malzemesini kendi şahsiyet ve üslûbunu koruyarak, asla yabancılaşmadan en ince ölçüler ve tekniklerle geliştirerek çağı hayran bırakacak bir seviyede geliştirmişse ileri ve güçlü bir medeniyete sahip olmuş demektir. Bütün mesele vatanınızın taşlarını, bir Mimar Sinan gibi yontarak onlardan bir Selimiye Camii çıkarabilmek hünerini gösterebilmektir. Bunun gibi Dede Korkut Masallarından Oğuz Destanlarından, millî ve dinî menkıbelerinizden, millî melodi ve danslarınızdan çağı hayran bırakacak eserlere ulaşmaktır.

Toprağınızı, taşınızı, madenlerinizi, bitkilerinizi, hayvanlarınızı ve insanlarınizi kendi millî şahsiyetiniz ve üslûbunuz içinde işleyerek «çağı hayran bırakacak seviyede ve ölçüde» yüceltmektir. Yoksa, medeniyet, asla yabancılaşmak demek değildir. Şu veya bu millete veya milletler zümresine kapılanmak, hiç değildir.

Bununla beraber, her millî medeniyetin, bütün âleme sunduğu bir de «mesaj»ı vardır. Bu mesaj beynelmilel (International) değil, âlemşûmul (üniversal)dir. Bu mesaj da, çok defa, ya bir «din» yahut onun yerini tutmak isteyen bir «ideoloji»dir. Medeniyetler, böyle bir «mesaj»dan mahrum kalırlarsa cılız kalırlar.

MEDENİYET VE «ÜST - SİSTEMLER» MESELESİ

Her millet «tipik bir kültür malzemesi»ne sahiptir. «Kültür malzemesi» terimini bilhassa kullanıyoruz. Çünkü, kültür, bize, medeniyetin malzemesi olarak gözüküyor. Milletler, kendi kültür malzemelerini, belli bir dünya görüşü içinde işleyerek geliştirerek ve incelterek medeniyetlerini kurarlar. Bu sebepten medeniyet, milli kültür malzemesine birlik ve bütünlük kazandıran bir dünya görüşü ile birlikte, o bütünlüğünü koruyarak geliştiren ve seviye kazandıran «bir ölçülerde incelme meselesi» olarak ele alınmaya istidatlı gözükmektedir.

P.A. Sorokin, «Bir Bunalım Çağında Toplum Felsefeleri» adı ile dilimize çevrilen kitabında da görüleceği üzere, her medeniyetin bütününe hâkim ve zaman içinde diğerine «reaksiyon» olarak güçlenip zayıflayan, «periodyk» bir gelişim içinde gözlenen «üst-sistem»lerin varlığından söz eder. Ona göre, bu «üst-sistemler», medeniyetin umumî yapısına uzun bir süre renk ve biçim verir, daha sonra, duruma reaksiyon olarak birbirleri ile yer değiştirirler. Sorokin'in bu üst-sistemleri «duyumcu» «düşünsel» ve «ülkücü» terimleri biçiminde tercüme edilerek dilimize mal edilmiştir. Bu tespit ve teşhis doğru ise, bir milletin kültür malzemesi zaman içine zenginleşip gelişmekle beraber yok olmamakta ve fakat değişik dünya görüşlerine göre biçim ve renk alabilmektedir. Bilfarz, Nedim'in elinde Türkçe, şairin mizacına göre yoğrularak dünyevî tat ve lezzetleri aksettirmekte, Fuzulî'nin dilinde ise «içe dönük» ve idealist bir karakter kazanmakta iken, sanki Bâkî'nin kaleminde «ikisi arasında» bir düşünce âbidesi kurmaktadır.

Belki bunun gibi, Sorokin'e göre, bir medeniyete, bir müddet için âdetâ materyalist bir gidiş hâkim olmakta, sonra buna tepki olarak idealist bir dünya görüşü, yavaş yavaş cemiyette güç kazanmaktadır. Bu iki dönem arasında da (yani materyalist ve idealist üst-sistemlerin geçiş dönemlerinde) cemiyette «rasyonalizm» olarak isimlendirebileceğimiz akımların doğduğu görülmektedir. Bu düşünce tarzı üzerinde elbette tartışılabilir. Ancak, bizim bu konuda, sağlam olduğunu sandığımız, bir tespitimiz vardır. O da şudur: bütün tarih boyunca bir şairimizin de dediği gibi «Oluklar çift akar, birinden nur, birinden kir». Düşünce ve inanç tarihini inceleyenler daima yanyana duran ve biri birine zıt düşen «materyalist» ve «idealist» dünya görüşlerinin kavgasını göreceklerdir. Kur'an-ı Kerim'in ifadesi ile

«Hak ile batıl» devamlı bir boğuşma durumundadırlar. İkisinin arasında yalpalayanlar da az değildir. İşte, zaman içinde, medeniyetlere bu «akımlardan» biri hâkim olur ve milli kültür malzemesine biçim ve renk verir.

Materyalist ve idealist dünya görüşleri, çeşitli zaman ve mekânlarda değişik ad ve kılıkta meydana çıkabilir. Bu ad ve kılığı tayin eden o zaman ve mekân içindeki cemiyetin yapısı ve şartlarıdır. Yüce Mevlâna'nın buyurduğu gibi «insan, hayvan ile melek arasında yalpalayıp durmaktır. Bu yalpalamadan cemiyetler de hisselerini almaktadırlar. Bu suretle bozan «hayvan adamın» bazen «ideal adamın» nizamına yaklaşmakta, bazen da ikisi arasında çırpınan «dramatik adamın» hayatını yaşamaktadırlar. Böylece medeniyetler kültür malzemesini değiştirmeksizin ve fakat ona ruh, şuur, renk ve bütünlük kazandıran «dünya görüşü»nün çizdiği periodlar içinde hareketlenerek gelişmektedirler. Gözlemlerimiz bizi yanıltmıyorsa, Türk milleti, çeşitli renk ve kılıkta ortaya çıkan ve en az üç yüz yıldan beri hayatımıza yön vermeye çalışan «materyalist akımlara» karşı «ülkücü» reaksiyonunu artık belli etmeye başlamıştır. Türk-İslâm Ülküsü, işte bu hareketin en kudreti, ifadesidir ve bundan sonra söz, «ülküçüleri»nin olacaktır.

TÜRK MEDENİYETİ VE İSLAMİYETİ

Türk medeniyeti bir bütündür. Türk milletinin tarih sahnesine çıkışı ile başlar, zaman içinde güçlenerek gelişir. Tamamen kendi kültür malzemesini işleyerek geldiğinden orijinal bir medeniyettir.

Milâd'tan önce 2500 yahut 1700 yıllarında Asya bozkırlarında «küçük bedenli, kısa başlı, geniş alınlı» atlarla dolaşan «savaşçı bir kavim» ile Türk Altay Kültürü arasında bağ arayan pek çok ilim adamı vardır. Atı terbiye eden, demiri yoğuran, göçebe olmakla beraber, kendine mahsus yurdu, aile ve cemiyet yapısı, teşkilatı, hakani, töresi bulunan ve «tek Tanrı» ya inanan Türk milleti çok eski ve köklü bir medeniyetin sahibidir. O tarihlerden başlayarak İslâm dinine büyük bir aşkla katılana kadar Türk, yüzyıllar boyunca «Tanrı istediği için» cihana hükmetmek için savaşmıştır... Türk medeniyetinde iki muteber insan tipi vardır. Biri «bilge insan», diğeri «alp»lardır.

Türk, bütün varlığı ile ve heyecanı ile İslâmiyet'e koşarken hasretle beklediği dine kavuşmanın mutluluğunu yaşamıştır. «Allah'tan başka ilâh yoktur» diyen, «cihad» emri ile «alplık ruhunu» besleyen, öte yandan «Hak yolda», âlimlerin «akıttığı mürekkebi, şehid kanından daha mübarek» bulan İslâmiyet, kısa zamanda Türk'ün ruhunu fethetmekle kalmamış, Türk'ü yeniden Türk'e buldurmıştır. Çünkü, İslâm'dan önce, inzivayı teşvik eden, yaşama sevincini yok eden, kitleleri sahte mabutlara ve putlara tapındıran, Allah'tan gayri tanrılar edinen dinleri deneyen ve onları yaşarken bunalan Türkoğlu, İslâm'da yeniden kendini keşfetmenin heyecanını yaşıyordu. Türk medeniyetine bir «üst-sistem» olmak isteyen Budizm, Yahudilik ve Hıristiyanlık itikatları, yalnız milletimizin yapısına ters düşmekle kalmıyor, onu yabancılaştırarak yok ediyordu. Meselâ, Tabgaçlar, Budizm'in tesiri ile Çinlileşirken, Hazarlar, Peçenekler, Uzlar, Kumanlar, Macarlar ve Bulgarlar... da diğer dinlerin tahribatı ile «yabancı kültür ve medeniyetler» arasında eriyip kayboluyorlardı.

İslâmiyet, milli kültür değerlerini inkâr ve tahrip etmeden yücelten «âlemşûmul bir din» olduğundan, «milli medeniyetlerin» güçlenmesine büyük imkân sağlar. İslâmiyet milletleri zayıflatmaz, yok etmez; aksine güçlü kılar. Nitekim İslâmiyet'i kabul eden milletler, bu dine sarıldıkları müddetçe, güçlü ve parlak medeniyetler geliştirmeye muvaffak olmuşlardır. İslâm ile kaynaştıktan sonra Türkler, Araplar, Farslar, Hintliler, Berberiler... tarihi hayran bırakan medeniyetler

meydana getirmişlerdir. Üstelik bu medeniyetler, milli ve orijinal karakterleri içinde gelişmiş bulunmaktadırlar. Böylece farklı milletlerin, farklı kültür malzemesine, kendi ruh ve şuuru içinde orijinal birer kompozisyon imkânı sağlayan İslâmiyet, bir-çok milletin «millî medeniyetine» üst-sistem olmuştur.

Biz, «İslâm medeniyeti» terimini, İslâm dinini kabul eden çeşitli ve çok sayıda milletin «millî medeniyetlerine» yön, ruh ve şuur kazandıran «ortak üst-sistem» mânâsında kullanıyoruz. İslâmiyet bir «üst-sistem» olarak medeniyetlerin terkebini değiştirirken, o millî medeniyete kendi damgasını da vurur. Böylece gelişen medeniyetlerden biri de “Türk-İslâm Medeniyeti”dir.

Tarih bize gösteriyor ki, milletlerin kültür malzemesine biçim ve ruh veren bir «üst-sistem» daima var olagelmıştır. Bu, ya bir din veya onun yerine geçmeye çalışan bir doktrindir. Yeryüzünde «lâik» bir medeniyete rastlayamazsınız. Her medeniyet, bir dine dayanarak ayakta durur.

Bütün tarih boyunca «tevhîde bağlı» kalan Türk milleti, bin yıldan beri «tevhîdin en muhteşemini savunan» İslâm güneşinin altında gelişmektedir. Türk milleti, bu aydınlığı ebediyen kaybetmemek azmi ve imanı içindedir.

MEDENİYETLERİN MEYDAN OKUMASI

Her milletin kendine mahsus bir medeniyeti vardır. Bununla beraber, her medeniyet, beşeriyete «âlemşûmul» bir «mesaj» sunmak ister... Bu istek bütün medeniyetlerin içinde açık veya gizli mevcuttur. Her medeniyetin, kendine mahsus ve fakat «âlemşûmul» olmak isteyen bir «mesajı» vardır. Bu mesajı, bazen bir millet, bazen birçok millet, kendi millî medeniyetlerinin özellikleri içinde açıklarlar. Bu mesajlar, ya bir «din» veya o hüviyette ortaya çıkmak isteyen bir felsefe veya ideolojidir.

Medeniyet tarihini ve günümüzdeki çılgınlıkları dinleyin, sloganlara kulak verin, dünyamız «mesajlarla» dolup taşmaktadır. Bu uğultu ve gürültü arasında sesi gür çıkanların ne dediklerini anlayabiliyoruz; fakat bazılarının sesi mırıltılar ve fısıltılar halinde kayboluyor. Arnold Toynbee, çeşitli kültür ve medeniyetlerden çıkan bu mesajlara «MEYDAN OKUMA» adını veriyor.

Bazıları insanlara «barış», bazıları insanlara «özgürlük», bazıları «mutluluk», bazıları «huzur», bazıları «adalet»... vaad ediyor. Her kültür ve medeniyet, «kendini anlatmaya» çalışıyor. Böylece, «millî medeniyetler», üst-sistemlerini, «âlemşûmul bir ses» haline getirmeye uğraşıyorlar. Bu suretle kültürlerin sürtüşmesi yanında bir de medeniyetlerin boğuşması söz konusu oluyor.

Türk Milleti'nin, bütün tarihi boyunca, beşeriyete sunduğu «mesajlar», başlı başına bir inceleme konusudur. Değerli tarihçimiz, merhum Prof. Osman Turan'a göre, Türk Milleti'nde İslâmiyet'ten önce, «cihan hâkimiyeti mefkuresi» mevcut bulunmakta idi. Türk Milleti, «Tanrı tarafından» dünyayı idare etmek için yaratıldığına inanmakta idi. Dünyaya «adalet» ve «nizam» ancak Türk ile gelebilirdi. İslâm'dan sonra da Türk Milleti, aynı «mekûre»yi yeni bir mesaj ile ilân ederek dünyaya meydan okuyordu. Bu, «ilây-ı Keli-metullah» ve «Nizam-ı Âlem Dâvası» tarzında formüle edilmişti. İslâmiyet'in bütün beşeriyete mesajı, «Allah'tan başka ilâh yoktur» ve «Allah'ın nizamından gayrisi bâtıldır» tarzında idi. Türk, İslâmiyet'i kabul ettikten sonra, bütün sahte tanrıları yıkmaya ve insanları, İslâm nizamında yaşatmak üzere «bozuk düzen»leri kırıp atmaya yöneldi. Bu espri içinde tam dört yüz yıl «Resul-ü Ekrem'in Vekili» olarak «cihana» hükmetti. Türk-İslâm medeniyetinin bu mesajı, asırlarca dünyaya yankılar yaptı; sosyal, kültürel, ekonomik, politik ve askerî zaferlerle taçlandı. Yine, asırlarca Türk Devleti,

dünyanın bir numaralı devleti olmak şerefini korudu.

Bugün sesimiz kısılmış durumdadır. Birçoklarımız yabancı kültür ve medeniyetlerin «meydan okumaları» karşısında sinmiş durumda, bazılarımız da bu yabancı kültür ve medeniyetlerin meydan okumasına boyun bükmüş beklemektedir. Küçük bir azınlık da, yabancı «mesajları» birer birer ezberleyerek «ilericilik, devrimcilik» pozlarında dolaşmaktadır. Medeniyet değiştirmek çılgınlığına kalkan ve ekonomik yapımız değiştikçe «kültürümüzün de değişeceği» yalanına inanan gafil çevreler, yabancı kültür ve medeniyetlerin «meydan okumaları» karşısında yenik ve ezik düşmenin «kompleksi» içinde konuşup yazdıklarını ne zaman anlayacaklar?

Türk-İslâm Ülküsü, tarihimizin, yeniden gür çıkmaya başlayan sesidir. O, tarihten, milli kültüründen ve yüce dininden gelen muhteşem «mesajın» hiçbir komplekse saplanmadan, yani korkmadan, utanmadan, «kınayanların kınamasına aldırmadan» bütün haşmeti ile ortaya koymaya ve «meydan okumaya» mecbur olduğunun şuuru içindedir. Olmanın ve yücelmenin başka bir yolu yoktur.

Bütün İslâm dünyasının yalancı ve aldatıcı «yabancı sloganlara» sarıldığı bu şartlarda, Türklüğün de, İslâm'ın da yegâne ümidi, bu ülkücü gençlerdir.

ORDU - MİLLET

Her milletin «tipik» bir özelliği vardır, Alman Psikologu W. Wundt, bu noktadan hareketle bir «Kavimler Psikolojisi» yazmıştır.

Gerçekten de, milletlerin, tarihi tecrübeleri neticesinde ulaştıkları «ortak bir şuurları ve yaşama tarzları» vardır... Bu şuur ve yaşama tarzı, milletçe verilen ve nesilden nesile devredilen hayat mücadelesinin, irademiz dışında teşekkül eden meyvesidir. Çağdaş psikologlar, belki yeniden tek tek her milletin bu açıdan «psikolojik yapılar»ını incelemek ihtiyacını duyacaklardır. Böylece, Çinli'nin, Hintli'nin, Japon'un, Slav'ın, İngiliz'in, Alman'ın Yunan'ın, Tunuslu'nun, Kongolu'nun... şahsiyetinin temelinde yatan «kollektif yaşama üslubu»nu ortaya koyacaklardır. Bu suretle ortak kültür ve medeniyetin doğurduğu ve bütün fertlere, özellikleri içinde yansıyan, «ortak temel şahsiyeti», her millet için ayrı ayrı tasvir edeceklerdir, O zaman -çok muhtemeldir ki- bu «temel şahsiyet değerleri» nin nesilden nesile bir «içtimai veraset»le intikal ettiğini ve kolay kolay değişmediğini göreceklerdir.

Hakanların, birer «Tanrı-kut» (Allah'ın, bütün cihana gönderdiği birer ıslahatçı) olarak gören Türk Milleti'nin, en açık özelliği «ordu-millet» olmasındadır. Bütün Türk tarihi, bu milli karakterimizin tezahürleri ile doludur.

Milletimizin her türlü teşkilatlanmasında, bu ruh ve şuuru dalmaya gözlemek mümkün olacaktır. Üstelik milletimiz, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatını bu ruh ve şuur içinde düzene soktuğu zaman çok da başarılı olmuştur. Türk Milleti için askerlik, düzen ve disiplinin dışındaki hayat ise «başıboşluk»tur. Batı medeniyetinde «sivil» medeni karşılığıdır, oysa Türkçemizde aynı kelime «başıbozuk» olarak geçer. Kısaca, Türk Milleti, disiplin ve hürriyetin dengesi üzerine kurulu bir yaşayışa alışkındır. O hürriyet kadar disiplini de sever.

Öte yandan yüce dinimiz, «cihad»ı (mukaddes savaşı) bütün «mümin»lere farz kılarken, bütün mensuplarını «Allah'ın ordusu» durumunda mütalâa eder, İslâm dininde her «mümin» aynı zaman da gerektiğinde, mukaddes bir savaşçıdır. İşte, İslâmiyet'in, cihadı, «bütün müminlere farz kılması», Türk'ün «ordu-millet» karakterini bütün haşmeti ile kavramış, onun sosyal, kültürel, ekonomik ve politik sisteminde çok müessir olmuştur... Müslüman'ın «özel hayat»ı bile, bu mukaddes savaşın bir parçası haline gelmiş bulunmaktadır.

Müslüman, bir savaşçı olarak doğar, isim alır, yaşar ve ölür. Türk-İslâm kültür ve medeniyetindeki «Alp-Erenler» bu ruhun tarihimizdeki ifadesidir.

Türk'ün «ordu-millet» karakterini, sadece savaş meydanlarına has zannetmek yanlış olur. Türk, mimarken, çiftçi iken, esnaf iken, devlet memuru iken, sanatkârken, bestekâr iken, çini işlerken, halı dokurken, ev yaparken, döşerken, laboratuvarlar kurarken, gemiler, toplar, uçaklar inşa ederken öğrenci iken, öğretmen iken, ana iken, baba iken, şair iken, yazar iken hep bu ruh ve şuurla birlikte bulunmuştur. Türk medeniyet tarihini inceleyiniz, daima bu «mukaddes savaş'ın renk ve kudretini göreceksiniz. Medeniyetimizde bilhassa Selçuklu ve Osmanlı dönemleri, bu konuda en iyi örneklerdir. Mabetlerimiz, şiirlerimiz, kitaplarımız, yazımız, süslememiz sosyal, ekonomik ve siyasi teşkilâtımız... «ordu-millet»in, İslâm'ın aydınlığında işleyişini ifade eder.

Kapitalist ve komünist çevreler, bizim «ordu-millet» karakterimizden hoşlanmazlar. Onlar, «anti-militarist» olmayı severler. Çünkü, onlar, çok iyi bilirler ki, «ordu-millet» hüviyetini koruduğumuz müddetçe oyunlarında başarılı olamayacaklardır.

KOZMOPOLİT DEVLETLERDE DURUM...

Sağlıklı bir milletin «bir kültürü» bulunur. Mütecanis bir milletin, soyu gibi, dili de, dini de, edebiyatı da, musikisi de, ahlâkı da «birlik ifade eder. Bazıları, bizim bu tezimiz karşısında hemen Amerika Birleşik Devletleri'ni, Sovyetler Birliği'ni ve benzerlerini hatırlayarak itiraza hazırlanacaklardır. Bizim kanaatimize göre, kapitalist ve komünist emperyalizmin korkunç çehresi gösterilmedikçe, bu hükmümüzü anlamak zordur.

Bizce, ABD bir devlet ve millet değil, bir devletler ve milletler «birliği» oluşturma iddiasını taşıyan kozmopolit bir yapıdır. Orada bilmem kaç ırk, kaç din, kaç kavim devamlı bir boğuşma halindedir. Her biri, kendi arasında teşkilâtlanarak «cemiyete hâkim» olmanın yollarını aramaktadır. Amerika Birleşik Devletlerinde «lobi» hikâyesinin temeli budur. Orada her «lobi» açık veya gizli bir «millî topluluk»tur. Hangi «etnik grup» daha iyi teşkilâtlanmışsa, ekonomik, sosyal, kültürel güçlere ve köprübaşlarına sahip olmuşsa, politikada da söz sahibi olmuştur. Bu konuda bilhassa Amerikalı Yahudilerin gücü korkunç denecek hale gelmiştir. Amerika Birleşik Devletleri, kozmopolit bir cemiyetteki köprübaşlarını ele geçiren Yahudi milyarderlerin, başında tekel kuran Yahudi entelektüellerin ve partilere hâkim «biraderlerin» sayesinde “Büyük İsrail” devleti durumundadır. Orada, Afrika'dan getirilen yahut Avrupa ve Asya'dan taşınan diğer grupların rolü ancak ikinci ve üçüncü derecededir. Hattâ bazılarının rolü yok denecek seviyededir. ABD büyük bir «insan deposu» olarak Yahudi'nin ve kısmen de Yunan'ın kontrolündedir. Yoksa, 167 dini, bir o kadar dili, bilmem kaç renk insanı bulunan Amerika Birleşik Devletleri, asla bir millet değildir ve olamamıştır.

Sovyetler Birliği'ne gelince, o, «kara çarlar» devrinden bugüne kadar, hep «bir milletler hapishanesi» durumundadır... Orada «Slavlar» bütün müesseselere ve teşkilata hâkimdirler. Çok gizli ve maskeli bir «jenosit hareketi» ile veya çok iyi tezgâhlanmış bir «temessül politikası» ile diğer mahpus ve mahkûm milletler yok edilmeye çalışılmaktadır. Orada yaşayan milyonlarca Türk'ün ve kendi yurdunda «esir» kılınmış birçok kavmin, hali gerçekten çok kötüdür. «Muhtar Cumhuriyet», «Sosyalist dayanışma», «dünya proleterlerinin kardeşliği» sloganlarına rağmen, Sovyetler Birliği, maskeli bir «Slav emperyalizminden» ibarettir. Sovyetler'de de,

tıpkı ABD’de olduğu gibi bir «Yahudi Cemaati» vardır... İhtilallerde ve sosyalist harekette önemli görevler yapmakla birlikte bu «ce-maat», çok başarı ile yürüttüğü ve kendi ırkçılığını gizlediği «hü-manist maskeye» rağmen, Slav milliyetçiliğini bertaraf etmede ve bu milletler hapishanesinin gardiyanı olmak konusunda, henüz tam başarılı olamamıştır. Fakat, bu savaşını sürdürmekte hayli kararlı gözükmektedir.

İsviçre’yi örnek göstererek, bir milletin dinde, dilde, sanatta, ahlâkta birleşmesine gerek olmadığını savunanlar, orada bulunan farklı dil, din, kültürdeki cemaatlerin «kantonlar» halinde ve barış içinde yaşadıklarını ısrarla belirtirler. Gerçekten de öyledir. Dünya kapitalizminin, paralarını emniyetle sakladığı bankaların bulunduğu bu devletçik, aynı zamanda «kentlerinde» mazlum milletlerin, fukara milletlerin paylaşılma ve sömürülme plânlarının hazırlandığı sakin, tehlikesiz, eğlencesi bol, zengin bir tabiatı bulunan «bey-nelmilel bir siyaset piyasası ve devletlerin alınıp satıldığı bir borsa»dır. Bu özelliğini korudukça da yaşamasına müsaade edilecektir.

Bütün bunları, sağlıklı bir milletin ve güçlü bir devletin müte-canis bir kültüre sahip olduğunu belirtmek için yazıyoruz. Yukarıda mahiyetlerini kısaca açıkladığımız «devletleri» örnek göstererek tezimizi çürütmek mümkün değildir. Bilâkis, bu misaller, tez-imizin haklılığını ispata yarar.

MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZÜN BAZI MESELELERİ

Biz, bir milleti, tipik bir kültür etrafından toplanan «içtimai bir ırk» olarak tarif ederiz. Bir milletin çocuğu olmak iddiasında bulunan bütün gruplar, yani milyonlarca aile, binlerce köy, yüzlerce kasaba ve kentte yaşayan insanlar, tipik bir kültür etrafında kümeleşerek ve teşkilâtlanarak bir milleti meydana getirirler. Böyle bir milletin kültür sınırları içinde yaşadığı halde, tipik kültüre «aykırı» bir kültür geliştiren ve yabancı bir kültüre bağlı olan ve «içtimai ırka» katılmayan ve bu konuda şuurlu ve ısrarlı bir dikkat gösteren küçük gruplara «azınlık» adı verilir.

Memnuniyetle belirtelim ki, ülkemizde yaşayan insanların hemen hemen hepsi ortak bir tarihe, ortak bir dine, ortak bir ahlâk ve estetik telakkisine sahiptir. Yine çok büyük bir ekseriyeti Türkçe konuşmaktadır. Sınırlarımız içinde bulunan ve çeşitli tesirlerle Türkçe'den başka bir dille konuşan Müslüman grupları, milletimiz, asla «azınlık» saymamaktadır. Onlar, aynı soydan gelmiş olmakla beraber, yol ve okul götüremediğimiz için «hudut boylarında» yabancı kültürlerin tesirinde kalarak «dilde kısmen yabancılaşmak»la birlikte, bizimle, aynı tarihi, aynı dini, aynı bayrağı, aynı gelenekleri ve zevkleri paylaşan kardeşlerimizdir. Yahut, bazıları, dağılan İmparatorluğumuz'un büyük coğrafyası içinde asırlarca Anadolu'dan uzak düşen ve şimdi tekrar «anayurda» dönen «evlâd-ı fatihan»dır. Şivesi ve lehçesi farklı olsa, hatta anadilini kaybetmiş bile olsa, yurdumuzda bulunmanın, öz yurduna gelmenin ve öz milletiyle kucaklaşmanın şuur ve heyecanını duyan herkes elbette Türk'tür. Bunları kendileri de, başkaları da «azınlık» olarak değerlendiremez. Bu hem tarihe, hem gerçeklere, hem de vicdana aykırı düşmek olur. Ülkemizdeki «azınlıklar» bellidir ve sayıları -hepsi bir arada- birkaç yüz bini geçmez. Esasen onların hak ve statüleri «anlaşmalar» ve kanunlarla tespit olunmuştur.

Bununla beraber, şunu da itiraf edelim ki, ülkemizde çetin kültür problemlerimiz vardır. Bu problemlerimizi şu başlıklar altında toplayabiliriz :

1. «Hudut boylarında» meydana gelen kültür sürtüşmeleri neticesinde ortaya çıkan ve düşmanlarımızca istismar edilen «kültür yabancılaşmaları.»

2. Milletlerarası kültür sürtüşmeleri neticesinde bilhassa «büyük kentlerimizde» ve yüksek tahsil kademelerinde ortaya çıkan yozlaşmalar ve

yabancılaşmalar. Kısaca, kùltür emperyalizminin büyük tahribatı...

3. Farklı medeniyetlerin boğuşmaları sebebi ile önce «aydınlar-
da görùlen, zamanla halk kitlelerine bulaşarak geniş boyutlar
kazanarak «kùltür ikizleşmesi» neticesinde ortaya çıkan «aydın-halk
çatışmaları» «halkın kamplara bölünmesi», «aydınların yabancı ve
zengin ùlkelere kaçması», kısaca «beyin göçü» ve yabancı zengin
devletlerce plânlanan «ilim personeli korsanlığı», büyüyen «nesil-
ler arası çatışmalar»...

Evet, ùlkemiz ve milletimiz, bütün bu çetin problemlerin hepsi-
ni bir arada' yaşamaktadır. Bu durum bile başlı başına bir anarşi
sebebi sayılabilir. Bunlara bir de «tarımdan sanayiye» geçmenin
tabii bir neticesi olarak ortaya çıkan «nüfus hareketleri», göçler,
işsizlik problemleri, yabancı sanayileşmiş ùlkelere kitleler halinde
giden, sayısı milyonu aşan işçilerimizin durumu eklenince mesele
daha da zorlaşmaktadır. Anayurdunda yeterli milli ve güçlü bir
eğitimden geçmeyen, «yad ùlkelerde» sahipsiz ve teşkilâtsız kalan,
çocuklarına milli bir eğitim imkânı bulamayan bu vatan çocukları,
ister istemez güçlü yabancı kùltürlerin ve medeniyetlerin karşısın-
da «ezik ve yenik düşmeye» mahkûmdurlar. Bu durum, yalnız Türk
kùltürüne ve medeniyetine düşman olan çevreleri memnun eder.

TEMEL KÜLTÜR DEĞERLERİ

İnsanlar, gerek kendi aralarında, gerekse tabiatla devamlı bir ilişki içinde bulunurlar. Fert, kendini harekete zorlayan motivelerin etkisi altında daha serbest ve rahat hareket etmek isterken, «toplumları» ise, düzen ve huzur isterler. Böylece, hürriyet ve disiplinin dengesine ulaşılmaya çalışılır. Disiplinsiz bir hürriyetin anarşi ve hürriyetsiz bir düzenin ise «despotluk» olduğunun şuuruna varılır.

«Fert» de, «toplum» da inkârı mümkün olmayan tabii ve sosyal bir gerçeklik ifade ederler. Dolayısı ile her iki birimin de ihtiyaçları, dengelenerek karşılanmalıdır. Ferdi, harekete zorlayan biyolojik ve psikolojik iticilerin yanında, toplumları da harekete sürükleyen «sosyal dinamikler» ve «müeyyideler» vardır. Bunlar, ferdi ihtiyaçları inkâr etmeksizin, kitleleri verimli bir tarzda düzene sokmaya çalışırlar. Ferdin tabii olan «egoizm»ini, sosyal ve kültürel değerlerle kontrol altına alarak yumuşatmaya gayret sarf ederler. Bu konuda önemli olan, fert ve toplumu, severek ve isteyerek bir diğeri ile kaynaşmaya ve dayanışmaya inandırmak ve bunu fiilen gerçekleştirmek iradesini, «her iki birimde» de doğurmaktır.

Sosyal hayatı, kontrol eden «temel kültür değerleri», bütün toplumlarda gözleneceği üzere, aşağıda sayacağımız şekilde tasnif edilebilir. Bunlara, sosyologlar, «normatif değerler» de diyorlar. Bu temel kültür değerlerini ve onlara ait «norm»ları şöylece belirtmek mümkündür: «Din», helâl-haram; «Ahlâk», iyi-kötü; «Hukuk», haklı-haksız; «Estetik», «güzel-çirkin.»

Bütün insan gruplarında ve milletlerde, mutlaka yukarıdaki değerlere ve «norm»lara rastlayacaksınız. Bunlar, birer «sosyal gerçeklik»tir, asla inkâr edilemezler. Dini, ahlâkı, hukuku ve güzel sanatları olmayan hiçbir millet gösterilemez. Siz, politika meydanlarındaki «lâiklik» münakaşalarına aldırmayın, sosyolojik mânâda, insan grupları «dinsiz», yahut «dine ilgisiz» kalamazlar.

Mütecannis ve güçlü bir toplumda, yukarıda saydığımız «temel kültür değerleri» arasında uygunluk ve paralellik bulunur. Bu suretle bu tip toplumlarda «sosyal kontrol» kolay ve başarılı olur. Kozmopolit ve «çözölmüş toplum»larda yukarıda saydığımız «temel kültür değerleri» arasında çelişkiler ve aykırılıklar görülür. Bu sebepten sosyal kontrol güçleşir ve sosyal düzen sarsılır.

Elbette, fertlerin ve zümrelerin helâl-haram, iyi-kötü, haklı-haksız, güzel-çirkin tanımadığı veya herkesin «keyfince anladığı» ve yorumladığı bir toplumda anarşi ve huzursuzluklar çoğalacaktır. Milletin «temel kültür değerleri»ni yıkmaya, sarsmaya ve etkisiz duruma getirmeye çalışan çevreler, bilerek veya bilmeyerek toplumu çözülmeye götürmektedirler. Bunlar, ister «özgürlük» adına hareket eden, «aşırı ferdiyetçi» liberaller, ister eski düzeni yıkarak, «yeni düzen» getirmek isteyen «radikaller» olsun, verdiği netice aynıdır.

«Millî vicdan», binlerce yıllık bir tarihi tecrübeden geçerek teşekkül eder. Her milletin «millî vicdan»ı başta dini olmak üzere, temel kültür değerleri ile yoğrulmuş ve kaynaşmıştır. Millî vicdana yabancılaşmamış her kişi, ister istemez kendi «vicdan»ı ile toplumun temel kültür değerleri arasında derin ve köklü bağlar ve ilişkiler bulacaktır. «Vicdan hürriyeti» maskesi arkasına gizlenerek, ferdi vicdanları, millî vicdana yabancılaştırma gayretlerine müsamaha edilemez. Türk-İslâm kültüründe «vicdan hürriyeti», ferdin vicdanını «yalnızlaştırmak» değildir, Allah'tan başkasına boyun bükmeyecek bir olgunluğa ulaştırmaktır. Bu anlayış, İslâm'ın, Türk ahlâkına getirdiği, âlemşümul bir çehredir. Ferdi de, toplumu da Allah'a kulluk ölçüsü içinde kavrayıp değerlendirmeyi esas alır.

«ÇOĞULCU DEMOKRASİ» VE TAVIRLAR

Tavır (attitüde), sosyolojik bir kavram olarak, grupların veya gruba dâhil birimlerin olaylar ve gelişmeler karşısında «vaziyet alması» demektir.

Sosyal psikoloji açısından, ferдин tavırlarından, ailelerin, köy, kasa-ba ve şehirlerin tavırlarından, mesleklerin, sınıfların, nesillerin, cema-atlerin tavırlarından ve nihayet bir milletin tavrından söz edilebilir. Bunların yanında, milletlerarası, dinî, ideolojik ve siyasi «blokların» ve zaman içinde bir olay karşısında «insanlığın» tavırları da vardır.

Tavırlar üç türdür. Olaylar karşısında ya «müspet», ya «men-fi» ya da «çekimser» vaziyet alabilirsiniz. Yani gelişmeleri ya tasvip edersiniz, ya tasvip etmezsiniz, veyahut «nötr» kalırsınız. «Çoğulcu demokrasi» dedikleri sistem, bir bakıma «tavırlara saygı» esprisine bağlıdır. Tavır kavramını, psikolojideki «davranış» (behavior) kavramından ayırmak gerekir. Davranış, ferдин psikolojik motifle-rinden kaynaklandığı halde, tavır ister. Gruplarda tezahür sosyo-lojik dinamiklere bağlıdır. Yani tavır sosyolojik bir vaziyet alıştır.

Her rejimde ve bilhassa «demokrasilerde» devlet adamları, idare ettikleri kişi, zümre, sınıf, nesil teşkilât ve milletin tavırlarını bilmek ve olaylar karşısında alınacak «vaziyetleri» önceden hesaplamak zorundadırlar. Seçimler, anketler, referandumlar... bir bakıma bu ihtiyaçtan doğar. Halkla temas ve «kamuoyu» yoklamaları, birçok konu-da atılacak adımların isabetini ve isabetsizliğini tayinde işe yarar.

«Yöneticiler» çok isabetli ve ilmi tespitler neticesinde «halkla bütünleşerek» mesafe olabilirlerse daha çabuk ve kolay başarıya ulaşırlar. Devletle milletin, münevver ile halkın el ele olması bu demektir. Bunların arasında çatışma, çelişme ve ikilik varsa sadece yürümek güçleşmez, ülke çetin bir huzursuzluğa düşer. Milletin arzu ve emelleri ile «yöneticilerin» program ve hedefleri farklı ise ülke çetin bir huzursuzluğa ve bunalımlara yuvarlanır. Devlet, milletin «ortak tavırlarına» mutlaka değer vermelidir. Çünkü, bu «ortak tavırların» dayandığı kökler çok sağlamdır. Bunlar milli tarihten ve temel kültür değerlerinden kaynaklanırlar. Bir millet dinine, diline, bayrağına töresine, hukukuna birliğine, bütünlüğüne, milli ve mukaddes mefahirine karşı hassastır. Bu konuda «menfi tavırlara» karşı müsamahakâr değildir. «Çoğulcu demokrasi», bir maske olarak kullanılamaz, milletlerin ve devletlerin kendilerini koruma haklarını ortadan kaldıramaz.

Hürriyet, bir bakıma, milletin, kendine mensup kişi ve zümrelere birçok konuda «farklı tavır alma hakkı» tanınması demektir. Ama bir millet, her konuda «geniş alternatif» tanımaz. Bazı konularda müsamahakâr olan cemiyet, bazı konularda bu derece müsamahakâr davranamaz. Cemiyet, bazı konularda haklı olarak baskısını daha fazla hissettirir. Hiçbir millet, dininin, dilinin, kültür ve medeniyetinin devlet ve vatanının parçalanması gayretlerine müsamaha edemez; bayrağının düşürülmesi karşısında sessiz duramaz. Hele, bu «yıkıcıların» ikide bir riyakârca tekrarladıkları «çoğulcu demokrasinin gereği» yalanına inanmaz. Üstelik, bu konuda Lenin'in «burjuvazinin hürriyet ülküsünden istifade ediniz» tarzındaki taktiğinden haberdar olduktan sonra...

Milletimiz, Türk'ü Türk yapan değerler karşında «ortak bir müspet tavra» sahiptir. Küçük bir azınlığın şirretliği karşısında tedirgindir. Fakat, bunun yanında, kendini geliştirmeye matuf konularda engin bir müsamahaya sahiptir. «Çoğulcu demokrasi», Türk devlet ve milletini millî şahsiyeti içinde geliştirmeye çalışan farklı program ve tavırlara fırsat ve imkân tanımak demektir.

DİLİN İÇTİMAÎ DEĞERİ

Dil üzerinde sürdürülen tartışmalara dikkat ediniz. Meselenin içtîmaî yönü ihmal edilmekte, tartışmalar, daha çok, dilin yapısı, grameri, estetiği, yeniliği, eksikliği, yabancılığı, yerliliği, yeni kelimeler üretilip üretilmeyeceği konuları etrafında dolaşmaktadır. Bazen dilin «içtîmaî» yönüne dokunmak isteyenler çıkmakta, bunlar da meseleyi sadece «aydın-halk» çatışması açısından ele almaktadırlar.

Oysa, mesele bu kadar basit değildir.

Dil, «içtîmaî bir müessesese»dir. Benzeri müesseseler gibi «kavmin ihtiyacından» doğmuş, gelişmiş ve kendini kabul ettirmiştir. Dil, millete aittir, fertlerin ve zümrelerin dili olmaz. Dil, millidir, şahsî olan üslûptur. Lehçeler, şiveler ve ağızlar dahi içtîmaî zaruretlerin doğurduğu ve milli dile ait farklı görünüşlerdir. Dil, bir milletin bütününe kavrar. O, herhangi bir neslin, sınıfın «kurum»un, şahsın inhisarında değildir.

Millî dil, kendi tarihî rotasında gelişirken, elbette akademik çalışmalarla desteklenmeli ve zenginleştirilmelidir. Ancak, dilde «uydurmacılık», içtîmaî bir mesele olmaktan çok marazi bir psikolojik «sapma»dır. Psikiyatristlerin «neolojizm» adını verdikleri «kelime uydurmacılığı» şizofreni belirtisi ve tedaviye muhtaç bir durum olarak ele alınmaktadır.

Hiç şüphesiz, kelime uydurmacıları, daima «neolojist»lerden ibaret değildir. Bunların yanında, samimiyetle «dilî gelişmesine» hizmet ettiğini sanarak «kelime icat etmek» için uykularını kaçıranlara da rastlayabilirsiniz. Umumiyetle bunlar, milletler arası «kültür etkileşiminden» dillerin de faydalandığını ne hikmetse kabul etmeye yanaşmayan ve sadece «dilde yerleşmeyi» isteyen kimselerdir. Oysa, bunlar tepeden turnağa kadar yabancılar gibi giyinir, çoluk-çocukları ile yabancılar gibi yaşar, müzikten dansa ve edebiyata kadar yabancılarla özenirler. Yani «dilde ulusalcılık» iddiası içinde bulunan zevat, ne hikmetse «yabancı uygarlıklara» vurgudur. Fakat bunlardan farklı olarak, küçük bir azınlık durumunda da olsa, çok sinsi ve plânlı çalışan, başka bir grup daha vardır. Bunlar, Türk-İslâm kültür ve medeniyetine düşmanlığı bulunan, milletimizi tarihî kitaplığından koparmak isteyen, Dünya Türklüğünü dağıtmayı hedef alan art niyetlilerdir.

Bilindiği gibi, insan grupları, hayvanlardan farklı olarak tecrübelerini biriktiriyor ve kendinden sonraki nesillere geliştirerek aktarıyorlar. Yazılı ve sözlü dil, bu «kültür verasetini» aktarmada çok önemli rol oynar. Yazı ve dil, bir milletin dünü, bugünü ve yarını arasında irtibat sağlayan bir «kültür köprüsü»dür. Yazı ve dil, geçmiş bulunan, yaşayan ve gelecek olan nesilleri bir diğerine bağlar, onların birbirlerini almasını ve öğrenmesini sağlar. Bu sebepten hiçbir millet, yaşama iradesini kaybetmedikçe, kendi dilini bırakarak yabancı bir dili «konuşmak istemez. O, ne yabancı dillerin bo-yunduruğuna» girmek ister, ne de dilinin tahrip edilerek «içtima fonksiyonunu» yapamaz duruma düşürülmesine müsamaha eder.

Bazılarına göre, tarih, yazı ile başlamıştır. Bu, millî ve beşerî tecrübenin «yazı» ile tespit edilip saklanması demektir. Kitaplar böylece doğdu. Her millet, gelişmesini ve gücünü, «kitaplığından» alır. Bu sebepten «genç nesillerin» gözlerinin, kafalarının ve gönülllerinin bu kitaplıkla irtibatı asla koparılmamalıdır. Milli eğitim politikası, bu temel üzerinde kurulabilir.

Nesilleri bir diğerinden, milleti geçmiş ve geleceğinden koparan bir «dil politikası», başarılı olduğu nisbette tehlikeli olmaktadır. Hiçbir kimse ve hiçbir «kurum», böyle bir başarı ile öğünmemelidir.

MİLLÎ BÜTÜNLÜĞÜMÜZ VE TÜRKÇE

Dil, bir milletin geçmişteki, haldeki ve gelecekteki nesillerini birbirine bağlayan, onları bir millet haline getiren çok güçlü bir «içti-maî bağ»dır. Hele, Türk milliyetçiliği, açısından Türkçe, millî varlığımızın temelidir. Dil ile millet varlığı etrafında çeşitli görüşler ortaya konabilir. Dil'in, şu veya bu milletin hayatındaki değeri üzerinde tartışılabilir. Bütün bunların yanında asla tartışılmadan kabul edilecek bir husus vardır, o da şudur: Türk milleti Türk dili ile ayrı ve müstakil bir millet olabilmektedir.

Bu konuda Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu şöyle yazmaktadır: «Milliyetçilik ile dil arasında mevcut olan bu tecezzi kabul etmez birlik, bilhassa Türkçe için muteberdir. Çünkü yeryüzünde, birbirinden çok uzak ülkelerde yaşamakta olan yüz milyona yakın Türk'ü duygu ve ruh mihverinde birleştiren ve aralarında kardeşlik hissini her zaman uyanık tutan en mühim kültür unsuru Türk dilidir.» (Bkz. İbrahim Kafesoğlu-Türk Milliyetçiliği ve Türk dili-adlı makale-Hergün Gazetesi, 12 Temmuz 1978).

Türk milletin bütünü tarihi boyunca ve yayıldığı büyük coğrafya içinde bir tek dili vardır ve bu dilin adı Türkçe'dir. Milletimiz, tarihi boyunca hep Türkçe konuşmuştur. Biz, tarih ve coğrafya içinde bölünmez bir bütün halinde idrak ettiğimiz Türk milletin, tarih boyunca konuştuğu dili, ayrı ayrı isimlendirmeyi uygun bulmuyoruz. Bu sebepten, Hunluca, Göktürkçe, Uygurca, Karahanlıca, Selçukluca demediğimiz gibi, kanaatimizce Osmanlıca da diyemeyiz. Türk dili, zaman ve mekân içinde gerek tekâmül ile gerek kültür temasları ile olsun, devamlı bir gelişme ve değişme içinde bulunmasına rağmen hatta zaman zaman yıkıcı tesirlere maruz kalmasına rağmen daima Türkçe'dir.

«Osmanlıca» bir ıstılahtır, asla bir dilin adı değildir. Osmanlıca diye ayrı bir dil yoktur. Esasen 1913-1914 yıllarına kadar «Mekteplerde» Türkçe, «Lisan-ı Türki» adı ile okutulurdu. Ancak, devletimizin zayıf düşmesi üzerine, azınlıkların baskısı ile bu dersin adı değiştirilerek, onları memnun etmek üzere «Lisân-ı Osmani» yapıldı. Türk yurdunda Türkçe'den rahatsız olup «Osmanlıca» dememizi isteyenler azınlıklardır. Bizler de safiyetle bu kelimeyi benimsemiş olacağız. Osmanlıca'yı Türkçe'den farklı bir dil sananlara sormak gerekir. Osmanlar, Orhanlar, Muradlar, Yıldırım, Fatihler, Yavuzlar... Türkçe konuşuyorlar mıydı?

Tıpkı bunun gibi, çeşitli coğrafi mekânlara dağılan Türk kavimlerinin dili de ayn ayrı isimlendirilemez. Türkmençe, Özbekçe, Kırgızca... yoktur, Türk vardır. Türk dilinin meseleleri ele alınırken, yalnız Türkiye Türkçesi, yahut dar bir havza göz önünde bulundurularak değil, bütün Türklüğün dili olarak düşünüp hareket edilmelidir. Köklü, geniş ve sabırlı bir çalışma ile, ilmî ve akademik araştırma ve programlar ile bütün Türk milletinin, bir tek «kültür dilinde» toplanması zarurî gözükmektedir.

Dış ve iç düşmanların büyük Türk milletini önce dilde parçalamak isteyen oyunlarını bozmanın başka yolu yoktur. Bütün dünya Türklüğünü yazılı ve sözlü dilde birleştirmeyi vazgeçilmez bir ülkü edinmemiz gerekmektedir. Bütün dünya Türklüğü, yazıda ve dilde «birleşmelidir.

Dil, milli kültürün en hayati bağıdır. «Kültür sınırları» içinde farklı gelişmelere maruz bırakılmamalıdır. Bu konudaki düşman oyunları dikkatle takip edilmelidir. Türk dili, millî ve çağdaş ihtiyaçlara göre, tahrip edilmeden işlenip geliştirilmelidir. Ders kitapları, basın, yayın organları, radyo ve televizyonlar, bütün Türklüğün ihtiyaçlarına göre ve uzun vadeli plânlarla vazife yapar duruma getirilmelidir.

MİLLÎ DİL BİR TARİH HAZİNESİDİR

Millî dil, millî macera ve tecrübeyi yansıtan ve bünyesinde taşıyan çok zengin bir tarih hazinesidir ve başlı başına bir tarih «belge» sidir.

Milletin coğrafyası, temas kurduğu milletler ile ekonomik, sosyal, kültürel ve politik hayatı, milletin dilini çeşitli yönlerden biçimlendirir. Yani bir milletin dilini inceleyerek tarihi macerasını, temaslarını, ekonomik ve sosyal faaliyetlerini, ahlâk ve tefekkürünü yakalayabilirsiniz. Görülüyor ki, bu durumu ile «millî dil», başlı başına bir «belgeler» hazinesidir. Nitekim, Kaşgarlı Mahmud'un «Divan-ı Lügatüt-Türk» adlı kitabı, Türk kültür ve medeniyetini öğrenmek isteyenler için, bitmez tükenmez bir «hazine durumunda değil midir? Hiç şüphemiz yoktur ki, yarınki nesiller de, bugün dilimiz, kültür ve medeniyetimiz etrafında oynayan oyunları ve çevrilen dolapları, bazı çevrelerin hazırladıkları sözcüklere» ve uydurulan «dilciklere» bakarak çözeceklerdir. Türk Milleti'nin tarihi macerasını bünyesinde taşıyan ve başlı başına bir hazine durumunda bulunan Türk dilinin nasıl tahrip edildiğini ve nasıl bir dil anarşisine düşürüldüğünü hayretle öğreneceklerdir. Bununla şunu da kavrayacaklardır, millî bir dil, sun'î müdahalelerle asla mahva terk edilmemelidir ve bu teşebbüsler mutlaka önlenmelidir.

Dil, canlı ve dinamik bir içtimâî müessese olarak elbette içinde bulunduğu şartlara intibak edecek ve o şartların izlerini bünyesinde taşıyacaktır. Bu işler, tarihçiler, etnologlar ve sosyologlar için çok önemli gözükmemektedir. Dile yapılacak sun'î bir müdahale, bu izlerin mahvına sebep olacaktır. Dil, milletin içinden geçtiği ve yaşadığı tarihi, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik macerayı yansıttığı için zaman ve mekânlara göre az çok biçim değiştirir, yeni intibaklar yapar. Bu intibak geniş halk kitlelerine de sirayet etmekle birlikte, «devrin aydın tabakasında» daha fazla hissedilir. Bilhassa, «devrin aydınları», yazılı ve sözlü ifadelerinde bu intibakı fazlası ile yansıtırlar. Osmanlı Hanedanlığı döneminde de «münevverler ve ulema», Türkçemizi, imparatorluğun sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısına göre ele almışlardır. Tıpkı bunun gibi, bugün de dilimiz, başka şartlar altında, başka temas ve tesirlere maruz kalmaktadır. Dilimiz, hiç şüphesiz, bir tarih «belgesi» olarak, bu tesirlerin de izlerini bünyesine alarak gelecek zamanlara doğru akmaya devam edecektir. Bir bakıma, bu «içtimâî vakıa»nın baskısından kurtulmak mümkün gözükmemektedir.

Biz, siyasî mânâda imparatorluğumuzu kaybetmiş bulunuyoruz. Ama, bu imparatorluk, tarihimizde, kültürümüzde, medeniyetimizde ve dilimizde varlığını devam ettirmektedir. Millî hafıza, tarih demektir ve hiçbir millet tarihini unutmak istemez. Türk Milleti'nin hayatında, bir Selçuklu, bir Osmanlı döneminin mevcudiyetini kim inkâr edebilir? Türk tarihinden bunları söküp atabilir misiniz? Bu konudaki gayretler hep boşa gitmedi mi ve gitmeyecek mi? Hiçbir millet, tarihinin hiçbir dönemini atmaya ve unutmaya zorlanamaz. Bu hem mümkün değildir, hem de cinayettir.

İşte bunun gibi, her dilin arkasında, onu oluşturan, yoğuran ve zenginleştiren bir tarih vardır. Millî dil, tarihî köklerinden sökölüp koparılamaz, tarihî macerasına yabancılaştırılmaz. Dil, sun'î ve köksüz bir yapı değildir. Hiçbir millet, «dil konusunda» kazandığı binlerce yıllık tecrübesini bir kenarcı bırakamaz. Bu doğru da değildir. Bir dil, meydana getirdiği kitaplığı ile ayakta durur. Kitaplığından koparılmış bir dil, kökünden kopmuş veya koparılmış bir çiçek gibi solmaya mahkûmdur. Yahut yabancı kitaplıkların esaretine ve boyunduruğuna girmek zorundadır.

ESKİ VE YENİ DİL

Dilimizde, bir nesil için eskiden kelimeler ve terimler -bunlar ister millî kökten, ister yabancı kökten gelsinler- bizim için ölmüş sayılamazlar. Türk milletini, bütün halinde, öğrenmek, incelemek ve tanımak isteyen herkes, o kelime ve terimleri anlamak zorundadır.

Yaşayan nesillerin konuşmakta ve yazmakta olduğu kelimeler ve terimler dilimizin «aktif kelime ve terimleridir. Bugünkü nesiller için eskiyen kelime ve terimler ise kitaplığımıza, kültür ve medeniyetimize mal olmuş «pasif kelime ve terimlerimiz»dir.

Türk milliyetçileri, güçleri yettiği ölçüde, Türk dilini, aktif ve pasif kelime hazineleri ile tanımak, bilmek, öğretmen arzu ve iradesini göstermelidirler. Türk millî eğitimi, en az liselerden başlayarak ve bütün yüksek tahsil kademelerinde devam ettirmek üzere, okullara «eski metinlerimizi inceleme» dersleri koyarak, kültür ve medeniyetimizde yeri olan bütün yazılarımızı önem sırasına göre öğretmenlidir. Çocuklarımızı kültür ve medeniyetimizi anlayacak, kavrayacak seviyede okumaya ve düşünmeye hazırlamalıdır.

Dilimize ait «sözcükler», bu iş kolaylaştırıcı şekilde hazırlanmalıdır. Tarihimiz boyunca, yazılı ve sözlü dilimize giren bütün kelime ve terimleri ihtiva etmelidir. Bu yapılmıca -ki bütün güçlü ülkeler böyle yapıyor- görülecektir ki, Türk dili dünyanın en zengin dillerinden biridir.

Zengin ve güçlü bir dil, o nisbette başarılı ve verimli bir tefekkür zemini olacaktır. Kelime hazinesi zayıflamış bir nesil, bırakın yepyeni bir tefekküre ulaşmayı, kendinden önce hazırlanmış eserleri bile anlayamaz. Kendini, yabancı «fikir akımlarından kaynaklanmış» birkaç sloganın esaretinde bulur.

Dil, millî ve beşerî verasetin intikalinde çok önemli rol oynadığından dengeli bir gelişim içinde olmalıdır. Millî yazılı ve sözlü «içtimai verasetin» nesilden nesile geçişinde kopukluklar meydana gelmemelidir. Millî eğitim, mutlaka, temel prensip olarak her şeyden önce atalarımızın tecrübelerini tevarüs etmeyi kabul etmelidir. İnsanoğlu, kendinden önceki tecrübeleri kazanmasa, tevarüs etmese çok fakir ve geri bir hayat tarzına mahkûm olacaktı. Bunun gibi, bir millet, millî eğitimde, millî tecrübesini temel almasa idi «millî şahsiyeti» tehlikeye girecek, millî varlığını kaybedecekti. Hiç şüphesiz, millî eğitimde, «millî tecrübe» beşerî tecrübenin en önemli parçasıdır.

Milletimizin şerefli tarihi içinde, binlerce ilim, sanat ve fikir adamının adı ve emeği vardır. Türk çocuğu, her şeyden ve herkesten önce bunları, eserleri ile tanıma ve tecrübelerini geliştirme imkân ve fırsatını bulabilmelidir. Bunu yapamayacaksa, yazık olur milletimize. Millî eğitim, her şeyden önce «kendini bilmek»tir. Bu sebepten Millî Eğitim Bakanlığımızın alnına Yunus Emre'nin şu meşhur kıt'asını, ateşten yazılarla yazıp aşmalıdır:

**«İlim, ilim demektir,
İlim, kendini bilmektir,
Sen kendini bilemezsen,
Bu nice okumaktır.»**

Sevgili Yunus'umuzun bu mısraları, Bilge Kağan'ın erkek narası ile Orhun Kitabelerine kazdırdığı: «Ey Türk! Kendine dön» ihtarının, bağı yanık bir Anadolu çocuğunun dilinde hüznü ve alaylı bir tarzda; asırlarca sonra ortaya çıkmasıdır.

MİLLÎ DİLE YABANCILAŞMA VE DİLDE ANARŞİ

Kültürler arasındaki sürtüşmeler ve kültür temasları bir bakıma zaruridir. Bunu önlemek hem mümkün ve hem doğru değildir. Bütün kültür değerleri gibi, dilin de zenginleşmesi, bu milletler arası kültür «mübadelesine» bağlıdır. Ancak, bu değiş tokuşların ve alış verişlerin milli dili tahrip etmesine, «yabancı bir dilin boyunduruğuna» sokmasına kadar varırsa, buna «kültür emperyalizmi» adı veririz. Ziya Gökalp'ın da çok isabetle belirttiği üzere, «milletler birbirlerinden kendilerinde müteradifi bulunmamak şartı ile kelime alabilmiştir ve alabilir. Fakat bir lisan, başka lisanlardan siga (kip) alamaz» (Bkz. Z. Gökalp-Türkçülüğün Esasları-1977 - S. 177). Gökalp, bir dilin başka bir dilden -kendinde karşılığı yoksa- kelime alabileceğini, ancak siga, edat alamayacağını, yabancı terkiplere (tamlamalar) özenemeyeceğini belirtirken tamamen haklıdır. Her millet mümkün mertebe kendi kelimeleri ile ve mutlaka kendi grameri ile konuşup yazmalıdırlar. Aksi halde, diline yabancılaşır.

Tarihi içinde Türk milleti, birçok millet ve dolayısı ile pek çok dil ile temasa geçti. Bu arada birçok kelime aldı ve verdi. Ancak, zaman zaman bu alış veriş «millî dile yabancılaşma» ölçüsünde tehlike doğurdu. İşte o durumlarda, milletimizin yetiştirdiği dâhiler, Türk dilini savunan eserler verdiler, abideler diktiler. Bilge Kağan, Çin dil ve kültürü karşısında, Kaşgarlı Mahmud Arapça karşısında, Ali Şir Nevaî Farsça karşısında seslerini yükselterek Türk dilini kurtardılar. Osmanlılar döneminde, gerçekten dilimize pek çok müteradif (bizde karşılığı olan) kelime girdi, Türk dili yabancı siga, edat ve terkiplere göre bozuldu. Bu gidişe isyan ederek ortaya çıkan «Genç Kalemler» elbette haklı idi. Ziya Gökalp ve arkadaşlarının, Türkçemizin, Arapça ve Farsça terkipler içinde, müteradif kelimelerle «halktan koparılması» karşısındaki çıkışlarını, Türk dilinin yeni bir silkinişi olarak değerlendirmek gerekir.

Türk dili, iki yahut üç yüzyıldan beri, «Batı»dan gelen tesirlerin altındadır. Dilimize İtalyanca, Fransızca, İngilizce, Yunanca ve Almanca'dan kelimeler akmaya başlamıştır. Spordan tekniğe, modadan politikaya kadar dilimizde bu kelimeler, gittikçe artarak yerleşmektedir. Üstelik, bu durum, normal ve tabii bir kelime ve terim alış verişi biçiminde cereyan etmemekte, «kültür emperyalizmi» ölçüsünde gelişmektedir. Yani dilimize Batı'dan müteradif kelimeler de, dilin yapısını ilgilendiren gelişmeler de akıp durmaktadır.

Elbette Türk dili, bu gidişe de teslim olmayacak, yeni bir silkinişle doğrulup ayağa kalkacaktır. Ancak, bu gidiş, hissi, zevksiz, köksüz ve ilimsiz bir reaksiyon ile önlenemez. “Elektrik” kelimesini evire çevire «yaltrık»; filozof kelimesini kuşa çevirerek «bilisev» gibi acayip uydurmalarla yamamaya çalışanların yazılarını bugün kahkahalarla okuyoruz. «Tasadüf» kelimesini Arapça’dır diyerek atanlar ve onun yerine Farsça «rast» kökünü alıp «raslantı»; yine «mecburiyet» kelimesini aynı gerekçe ile atarak yerine Farsça’dan «zur» kelimesini alarak «zorunlu» kelimesini icad edenler, bu işi başaramazlar. Bu iş, gerçekten bir «Türk Dili Akademisi» meselesi haline gelmiş bulunmaktadır. Her sahada olduğu gibi, dilde de tam bir anarşi içinde bulunuyoruz. Bu anarşi de hem dıştan, hem içten körüklenmektedir. Radyolar, televizyonlar, ders kitapları,... yangına körükle gidiyorlar. Bütün Türk Milleti ile beraber bizler de bu «dil anarşisini» bütün dehşeti ile yaşıyoruz. Yazılarımız, kitaplarımız, konuşmalarımız bu anarşiyi yansıtıp durmaktadır. Bu durum «dil anarşistini» sevindirmekte, «bak bak, bizim uydurduğumuz sözcükleri siz de kullanıyorsunuz» diye zafer çılgınlıkları atmaktadır «Dil anarşisti» öğünmekte haklıdır. Çünkü, itiraf edelim ki, hemen hemen hepimiz, bu dil anarşisini yaşıyoruz.

MİLLÎ TARİH ŞUURU VE SOSYAL HAYATIN YORUMU

Türk-İslâm Ülkücüsü, sosyal hayatın bütün tezahürlerini millî tarih şuuru içinde yorumlar ve değerlendirebilir. Bize göre, insanlık camiası, milletlerden ibarettir ve insanlığın tarihi, milletlerin tarihinden başkası değildir. Milletlerin iç ve dış çalkantılarından doğan «millî tarih»lerin bir sentezi, beşerî macerayı meydana getirir. Hiç şüphesiz, milletlerin tarihi, birbirlerini etkileyerek gelişirler. Bu durum, tarih olaylarının yorumlanmasında aydınlatıcı bir rol oynar.

Sosyal, kültürel, ekonomik ve politik bütün olay ve kuruluşların beşerî ihtiyaçlara cevap olarak doğduğunu biliyoruz. Bununla beraber, zaman ve mekân içinde, bu ihtiyaçlar, her milletin realitesine göre biçimlenir. Bilfarz, «aile», bir sosyal kuruluş olarak insanlığın ortak gerçeğidir; ancak, her milletin «sosyal yapısı» içinde değişik biçimlere girer. Bunun gibi «din», gerçekte ve âlemşümül mânâda «bir tek din» olduğu halele, grupların idrakine ve şartlarına göre, peygamber tebliğleri, zamanla değişik görünüme girmiştir. Kısacası, her tarih olayının beşerî veyahut «âlemşümül» bir karakteri, bir de «millî» biçimi vardır. Tarih olaylarının yorumlanmasında bu iki yöne aynı değeri vermek gerekir.

Tarih olaylarının yorumlanmasında, «tek faktöre» bağlanmanın tehlikelerini daha önceden de belirtmiştik. Böyle bir tutuşun insanın görüş açısını daralttığını ve korkunç yanlışlara sebep olduğunu biliyoruz. Kesin olarak belirtelim ki, tarih olayları, «çok faktör» ile açıklanacak niteliktedir. Marksistlerin bütün tarih olaylarını ekonomi ile, ırkçıların (rasist'lerin) bütün tarih olaylarını biyolojinin verileri ile, coğrafyacı sosyologların bütün tarih olaylarını tabii ve coğrafi çevre şartları ile E. Durkheim'cilerin bütün tarihî olayları «kollektif şuur ve ruh» ile, demografistlerin tarih olaylarını «nüfus hareketleri» ile, psikolojistlerin bütün sosyal kuruluş ve değerleri şu veya bu «psikolojik motif» ile yorumlamaları, bizi «tek faktör» düşünmeye ve dar kafalı olmaya zorlamaktadır. Oysa, millî tarih şuuruna sahip bir ilim adamı, çok faktörlü bir bakış açısına, tenkitçi bir düşünce biçimine bağlanarak «tarih olaylarını ve bu tür gelişmeleri» inceler ve yorumlar.

Millî tarih şuuruna bağlı ve «çağdaş sosyoloji» den haberdâr bir tarih yorumcusu, sosyal yapıların «tek biçimli» bir gelişme içinde bulunmadıklarını da görür. Bütün milletler için zarurî, ortak ve paralel bir gelişme şekli yoktur. Bu konuda Auguste Comte'un, E.

Durkheim'in, K. Marx'ın, A. Coste'un ve diğerlerinin «kanunları» ve «aşamalar» dedikleri gelişim ile ilgili görüşleri, ancak bazı sosyal yapılar için doğrudur, bütün milletler için geçerliliği yoktur. Bunu, tarihin kısa bir incelemesinden dahi anlarız. Meselâ, Türk tarihinde, Asya, Antik, Feodal ve Burjuva üretim dönemleri aramaya kalkışan sözde Marksistlerin bütün zorlamaları havada kalmaktadır. Batılı cemiyetlere mahsus bu müşahedesini, bir kanun tarzında tamime (genelleştirmeye) kalkıştığı için K. Marx, yalnız kendini değil, birçok taraflarını da yanılmaya mahkûm etmiştir. Hattâ bazen gülünç duruma düşürmüştür. Geçenlerde televizyonda, ülkemizde «sporun gelişmesi» incelenirken, bunlardan biri, «futbolumuzun feodal yapı içindeki görüşünden, sınıfsal çatışmaya kadar geçirdiği devirleri» açıklıyor, bilmem hangi futbol takımının «işçileri», bir başkasının ela «burjuvayı» temsil ettiğini «bilimsel» olarak belirtiyordu. Birçoklarını kahkahalarla güldüren bu yorumu aktüel bir misal olarak sunmayı uygun gördük.

Millî şuur içinde hareket eden bir tarihçi, bir çoklarına anlatmalıdır ki, sosyal teşkilâtlanmanın birer parçası olan ve pek çok sebebin biçimlediği köyler, kasabalar, şehirler; sosyal iş bölümünden doğan «sosyal dilimler», bir milletin tarih akışı içindeki «organlarıdır ve ancak, millî bütünlük içinde manâlıdırlar.

MİLLÎ TARİH ŞUURU VE DEVLET

Milletler, devletler halinde teşkilâtlanırlar. Normal olarak, her milletin bir devleti olmalıdır. Sıhhatli ve mutlu bir milletin «bir tek» devleti olur.

Günümüzde, yeryüzü haritasına baktığımızda gördüğümüz manzara şöyledir: Bazı milletler, gerçekten de bütün mensuplarını bir tek devlette toplamış bulundukları halde bazıları da birden fazla devlete bölünmüşler, yahut birden fazla devlet veya devletçik halinde dağılmışlardır. Bunların yanında, birden fazla milleti bünyesinde hapseden «çok milliyetli» devletlere de rastlıyoruz.

Devlet ve millet «birliğini» sağlamış olan tipik milletlerin başında Japonya, İngiltere, Yunanistan gibi devletler gelmektedir. Sıcak ve soğuk savaşlarla birden fazla devlete zorla bölünmüş milletlere örnek olarak da Doğu ve Batı diye bölünmüş Almanya, Kuzey ve Güney diye parçalanmış Kore, Yemen gibi ülkeler gösterilebilir. Bunların yanında tarihi, coğrafi, ekonomik ve sosyal bütünleşmesini sağlayamadığı, güçlü ve millî eğitim ve kültür programına bağlanmadığı için zayıf düzen ve işgale uğrayıp boy boy, beylik beylik parçalara ve devletçiklere bölünen milletlere örnek olarak Dünya Türklüğünü gösterebiliriz, öte yandan Araplar ve Berberiler de, çeşitli sebeplerle «dar havza» ve aşiret» havasından kurtulup bir millet şuuruna ulaşamadıklarından çeşitli «şeyhliklere, emirliklere, krallıklara, cumhuriyetlere» bölünerek ıstırap çekmektedirler. Afrikalı milletler ise, bu konuda iyice perişan durumdadırlar.

Bir millet için en büyük tehlikelerden biri, «bir tek devlet»te toplanamayıştır. Böyle bir millet, lokma lokma edildiği veya bu durumda olduğu için «emperyalistlerin» iştahını kabartır. Bu sebepten, her millet, millî birliğini sağlamış, bütün halkını «tek millet, tek devlet, tek bayrak ve tek lider» şuuru içinde güçlendirmiş kişi ve kadroları «millî kahraman» olarak ilân eder ve tarihine «minnet ve şükran» ile «adlarını» geçirir. Bunun aksine, bir milleti ve devleti parçalayan kişi ve kadrolar ise tarihlere «hâin» olarak ve lanetlenerek geçerler.

Sovyetler Birliği ve benzeri bazı devletler, «çok milletli» olmakla öğünürler. Bu emperyalist devletler, çok defa, beynelmilelci (internationalist) ve hümanist bir maske takınarak «çok milliyetli devlet» kurmak, yahut dünya işçilerinin kardeşliği, yalanını sık sık tekrarlayarak milletleri yutmakta; esir alarak, hapsederek siyasi

sınırlarını genişletmektedirler. Onların propagandistlerine göre, «millî devlet» istemek «şovenliktir, ırkçılıktır, savaş kışkırtmacılığıdır, faşizmdir, gericiliktir»... Emperyalist ülkeler, kendilerini çok iyi maskeleyerek milliyetleri, millî devletleri, sınırları ve millî bayrakları ortadan kaldırmaya çalışırlar. Ancak bunu yapmadan önce, millî devletleri, bölerek ve ufalayarak «yutabilecek» parçalar haline getirmek isterler. Şu anda İsrail'in Lübnan'da oynamakta olduğu oyun, bu türdendir. Bir millet, iç ve dış düşmanlıklarla birkaç devlete bölünmüşse, durum normal değildir; millet, zulme ve ihanete uğramış demektir. Bölünmüş bir millet, ileride fırsat bulduğu takdirde, yeniden «tek devlette» toplanmak isteyecektir. Bu diplomatik yollarla gerçekleşmez ise, kanla gerçekleşir. Bir milletin, bütün mensuplarını «tek devlette toplama ülküsü» bazen çok zor ve uzun dönemde gerçekleştirilebilir cinsten olabilir. Bu durumda o ülkenin milliyetçileri, bu hedefe varmak için millî şuuru daima uyanık tutmak zorundadırlar. Bunun yanında, düşmanların, ümitsizlik, karamsarlık telkin eden propagandalarına karşı hassas olmalıdırlar. «Tek millet, tek devlet, tek bayrak, tek lider» şuurunu asla ve ne pahasına olursa olsun terk etmemelidirler.

ÇOK MİLLİYETLİ DEVLETLER DAYANIKSIZDIR

Birden fazla millete dayalı devletlere, «çok milliyetli devlet» adı verilir. Bunlar ister bir hanedana, ister «bir parti» hâkimiyetine dayansın, ister «Cumhuriyet» veya «Cumhuriyetler Birliği» adlarını kullansınlar, gerçekte birer «İmparatorluk» karakterindedir.

Her devletin içinde sayıları mahdud olan «azınlıklar» bulunabilir. Mütecanis ve tipik bir kültür etrafında toplanan ve «içtimai bir ırk» demek olan ve devlette kahir çoğunluğu teşkil eden bir milletin içinde, şu veya bu sebeplerle, daima azınlıklar bulunabilir. Azınlıklar, başka bir milletin parçalarıdır; ama başlı başına birer «millet» değildir. «Çok milliyetli devlet» adı verilen devletlerin yapısı böyle değildir. Kendilerine ne sıfat bulurlarsa bulsunlar, gerçekte bir imparatorluk karakteri taşıyan «çok milliyetli devletler», nüfusu milyonları bulan, birçok «bağımsız devleti», kendi siyasi sınırları içine ve hâkimiyetleri altına alarak teşekkül ederler.

Bu tip devletler, tamamen zorlama ve sun'i devletlerdir. Bütün kozmopolit cemiyetlerde görüldüğü üzere, bu devletler er veya geç parçalanmaya ve dağılmaya mahkûmdurlar. Bu tip devletlerde, «etnik gruplar» arasında daima -açık veya gizli- bir iç boğuşma mevcuttur. Bu devletlerde, etnik gruplar, ya istilâcı milletin «demir yumruğu» altında esirdirler, yahut kozmopolit yapı içinde, iyi teşkilâtlanmış ve «kendini kaybetmemiş» kurnaz ve sinsi bir etnik grubun elinde oyuncak olurlar. Birinci duruma örnek olarak Rusya'yı verebiliriz; bu ülkede «hapsedilmiş» bir çok millet, Slav emperyalizminin demir yumruğu altında inlemektedir İkinci duruma örnek olarak ABD gösterilebilir; çünkü, bu ülkede yüzlerce dil, din ve birçok ırk iç içe boğuşurken çok iyi teşkilâtlanmış Yahudi ve kısmen de Rum cemaatleri elinde istismar edilmektedirler.

Ayrı ayrı milliyetleri birleştirerek onu bir devlet halinde teşkilâtlandırmak isteyenler daima mevcut olmuştur. Ama bu deneme daima hüsrarla bitmiştir. Şimdi, çeşitli Avrupa ülkelerini bir araya getirerek, Birleşik Avrupa Devleti kurma denemelerine ve hazırlıklarına şahit oluyoruz. Avrupa Ortak Pazar'ı, zamanla böyle bir devlete dönüşecek midir? Ortak ekonomi, ortak parlamento, ortak askeri teşkilâtlara rağmen, biz bunun mümkün olacağını sanmıyoruz. Tarih, bize gösteriyor ki, millet ve milliyet gerçeği, inkârı imkânsız olan objektif birer sosyolojik vakiadır. Bu gerçeğe ters düşen bütün plânlar ve tertipler, bu gerçeğin şamarını yiyerek uyanmışlardır.

Farklı kültür ve medeniyetler, güçlerini girift tarihî ve coğrafi temellerden almaktadırlar ve bu temellere dayanmayan bütün yapılar çürüktür. Böyle bir birlik, şu veya bu tertiple bir an için gerçekleştirilse bile, hassas bir denge içinde bulunacağından, her an sadmeler karşısında dağılmaya müheyyadır. Fakat kozmopolit bir dünya kurarak, ona hükmetmeyi plânlayan, kurnaz ve sinsi «Beynelmilelci güçler», bunu da yapacaklardır. Bir Avrupa Devletler birliği kurarak Avrupalı birçok orijinal ve milli kültür ve medeniyetleri çökertmeyi deneyeceklerdir. Hiç şüphesiz, milletleri ve milliyetleri öldüremeyeceklerdir. Üstelik bu oyun, bu sinsi niyetlerin açığa çıkmasına yardım edecektir.

Osmanlılar döneminde, Türk hakanları farklı dinlere, dillere ve milliyetlere, en geniş müsamahayı tanıyarak, hattâ onlara kendi tarihlerinde görmedikleri hak ve hürriyetleri vererek, birçok milliyetleri sınırları içinde tutarak «çok milliyetli bir devlet» kurdu iseler de, «milliyet gerçeği» kendisini kabul ettirerek bu devleti parçaladı.

Türk-İslâm Ülküsü açısından «İlây-ı kelimetullah» ve «Nizam-ı âlem» davası, milletleri İslâm ile yok etmek değil, «kelime-i tevhid» de birleştirmektir.

TARİH VE TARİHİN MANTIĞI

Yazı ile başlatılan «tarih ilmi»dir, yoksa «tarih» insanla başlar. Çünkü tarih, insanın bilgi ve tecrübesini yer ve zamana bağlayarak biriktirmesi ile oluşur. İnsanın tabiata çizdiği her iz, bir tarih belgesidir.

Hayvanlar, tarih yapamazlar. Tarih insan için vardır ve insanla başlamıştır. İnsan tarihsiz kalsa idi, hayvan ve sürü olmaktan öteye gidemezdi. Bugünkü medeniyetimizin ve kültürümüzün arkasında büyük bir tarih vardır. İnsanlar ve milletler kendi maceralarını unutmadıkları ve edindikleri tecrübeleri yeni nesillere aktarabildikleri için medenidirler. Bütün milletlerin büyük tarihleri ve dolaşısıyla büyük, zengin medeniyet ve kültürleri vardır, insanlığa tarihini unutturmak, insanlığın mahvına çalışmak demektir. Tıpkı bunun gibi, milletlere tarihlerini unutturmak, onları «milli tecrübeleden» mahrum bırakmak demektir. Müşahedelerimiz bize göstermiştir ki, millî tarihlerin düşmanları, aynı zamanda millî şuurun da düşmanlarıdır.

Tarih, bir milletin biyografisi gibidir, milletin gücünü ve zaafını orada bulabilirsiniz. Tarih bir milletin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik macerasını yansıtır. Her büyük milletin, hattâ her kahramanın ve her dâhinin arkasında büyük bir tarih vardır. Milliyetsiz ve tarihsiz dâhi doğmaz, kahramanlar ve dâhiler, milletlerin oğullarıdır. Milleti teşkil eden müesseselerin, grupların, tabakaların, dilimlerin ve kültür unsurlarının da millî tarih içinde birer tarihçeleri vardır. Ancak, bunlar, millî tarihin bütünlüğü içinde mânâ kazanırlar.

Tarih, ne tekerrürlerden ibarettir ne de başıboş bir olaylar zinciridir. Bunun yanında tarih, belli bir şema içinde gelişen «aşamalardan» da ibaret değildir. Çok faktörlü ve çok biçimli millî maceraların biçimlendirdiği beşerî bir hadiseler yumağıdır. Tarihte devamlı bir değişme ve gelişme hali müşahade edilmekle birlikte, bugün mevcut olan her müessese ve kıpırdanışın dünden gelen bir kökü vardır... Bugünü açıklamak için dünü bilmek zorundayız. Tarih birbirini inkâr eden Hegelci veya Marksçı «çelişme mantığı» ile değil, birbirini kabul eden ve devam ettiren «gelişme mantığı» ile sıhhatli bir yoruma kovuşturulabilir.

Tarihte «eski» ile «yeni» arasındaki boğuşmalar, bir «çelişme» eleği, bir «gelişme» ifade eder. Sosyal fonksiyonunu başaramayan müessese, değer veya sosyal yapı, biçim ve statü değiştirerek «çağdaş ihtiyaçlara» göre kendini yeniler. Yıkılan ve ölen eski ve

yapı ve biçimdir, yoksa fonksiyonlar süreklidir. Karasaban, yerini zamanla pulluğa, pulluk traktöre daha mükemmeline bırakacaktır. Görüldüğü gibi değişen ve eskiyen «yapı»dır yoksa, «toprağı sürme fonksiyonu» kendini korumaktadır. Sosyal ihtiyaçlara göre, fonksiyonunu başarı ile yürütmeyen her birim ve her müessese ister istemez, ya yapı değiştirmek veya uygun bir birim ve müesseseye fonksiyonunu devretmek zorunda kalmaktadır. Bu hükmümüz sosyal hayatın bütün yönleri için geçerlidir. Politik hayat için de doğrudur. İster istemez, her cemiyette «bir yönetici kadro» olacaktır. Yönetim, sosyal hayatın vazgeçilmez bir fonksiyonudur; ama bu yönetici kadronun yapısı tarih boyunca değişmiştir. Rahipler, askerler, asiller, tüccarlar, kapitalistler tarih içinde «yönetici kadroları» sıra ile oluşturmuş bulunabilirler. Belki zamanımızda «yönetici kadro», çağdaş sosyologlardan C. Zimmermann'ın ifadesi ile artık «entellejansiya» sınıfı olacaktır. Entellejansiya yüksek tahsil yapmış yüksek zihni bir potansiyele sahip ve milletine aşkla bağlı birinci sınıf uzmanlar kadrosudur.

Bununla şunu belirtmek istiyoruz: İster «milletin iradesi» ile isterse «tarihin iradesi» ile iş başına gelsin daima bir «yönetici sınıf» mevcut olmuştur ve olacaktır. Yani sosyal yapılar değişecek ve fakat sosyal fonksiyonlar devam edecektir.

TARİH VE MİLLÎ BÜTÜNLÜK

Bir milletin tarihi, kültürü, medeniyeti ve ülküsü zaman ve mekân içinde «bir bütünlük» ifade eder. Millî vicdanda bunlar, birbirleri ile zıt düşmezler. Millî vicdan bu konudaki tezatları çok kolay sezer. Millî tarihe aykırı «yapma bir ülkü» olamaz. Ülkümüzü fertler ve zümreler icat edemezler. Ülkümüz millî tarihimizin ve kültürümüzün bağrından filizlenip çıkar. Millî ülküler, bir milletin gelecek için programlarını ve özlemini duyduğu çeşitli sahalardaki başarılarını ve ümitlerini ifade ederler, bir bakıma geleceğe dönük tarih şuurunun meyveleridirler.

Tarih, bizi yalnız geçmişte değil, halde ve gelecekte de bütünler. Tarih eğitim ve öğretiminde asla unutmayacağımız husus burasıdır. Türk Milleti, Türk Devleti zaman ve mekân içinde bölünmez bir bütün ve sürekli bir akış ifade eder. Bütün genç nesillere anlatmalıyız ki, değişik zamanlarda ve değişik mekânlarda farklı isimler alınmış veya verilmiş olsa da, tarihte bir tek Türk Milleti ve bir tek Türk Devleti şuuru vardır. Çeşitli tertiplerle devlet ve millet parçalanmış olsa bile bu «şuuru» bırakmamak ve tarih derslerini bu espri içinde ele almak gerekir. Böyle düşünersek, Hunlar, Gök-türkler, Kutlukhanlar, Osmanlılar ve Türkiye Cumhuriyeti birbirleriyle ilgisiz ve irtibatsız devletler olmayıp «Tarihi Türk Milletinin ve devletin» tarih içindeki «periyot»larını ve safhalarını temsil ederler. Bunlar, bir tek milletin ve devletin, birbirini tamamlayan dönemleri durumundadır. Millet ve devlet sürekli bir akış halinde iken hükümetler, hanedanlar, sistemler değişip durmaktadır.

Bugün siyasi sınırlarımızın dışında kalan ve fakat kültür sınırlarımızın içinde yaşayan Türkmen, Özbek, Kazak, Kırgız, Kıpçak, Nogay, Türkistanlı, Azerbaycanlı, Kerküklü, Kıbrıslı, Batı Trakyalı... kardeşlerimiz ayrı ayrı millet ve devletleri ifade etmezler, bunlar, maalesef vatanları işgal edilmiş, Türk çocukları olup BÜYÜK TÜRKİYE'nin sosyal kültürel, ekonomik ve politik parçalarıdır... Hiç şüphesiz, bir gün esaret bağlarını kıracak, «tek millet, tek devlet, tek bayrak ve tek lider» esprisi içinde birleşeceklerdir.

Türk Devleti'nin kurucusu OĞUZ HAN'dır. Oğuz Han, MÖ 3. asırda yaşayan Mete Han mıdır? Değerli tarih otoriterlerimiz buna «olabilir» diyorlar. İtiraf edelim ki, bizim gönlümüz buna razı olmuyor. Böyle bir tercih, Türk tarihini kısaltır. Biz elbette son sözü tarih âlimlerimizle bırakarak, tıpkı Vanî Mehmed Efendi gibi düşünüyor, onun bundan üç

yüz yıl önce «Arais'ül Kur'an» adlı kitabının ikinci cilt, 250. yaprağında yazdığı gibi: «Türkler, Kur'an'da bahsi geçen Zülkarneyn'den maksat Oğuz Han olduğunu söylerler ki bu hususta tereddüdü mucip olacak hiç bir nokta yoktur.» diyoruz (Bkz. İ.H. Danişmend -Türk Irkı Niçin Müslüman Olmuştur 1959-Sayfa 153). Eğer, böyle ise Türk tarihi, Hz. İbrahim (O'na selâm olsun) devrine kadar dayanır. Böyle bir inanç, Türk destanları ile İslâm inancını bir daha buluşturur ve bundan kültür ve medeniyetimiz büyük güç alır.

Kaldı ki, büyük milletlerin tarih sahnesine doğuşu, kesin bir tarihe bağlanamaz. İster istemez büyük milletlerin tarihleri destanlara dayanır ve dinî menkıbelerden güç alır. Esasen, bir milletin doğuşu, muğlak, girift ve izahı çok zor olan bir vetire ifade eder. Destanları bu vetireden fışkıran gerçeklerle bulaşmış sembolik-motiflerle dolu ve heyecan yükü ağır basan anonim ve sübjektif eserlerdir. Âdeta, bir milletin «Kollektif şuuraltıdır.» Bize göre, bu konuda tarihçilerimize henüz büyük işler düşmektedir.

Ecdadımızın «devlet-i ebed müddet» dedikleri Türk Devleti'nin başlangıç tarihi de ancak destan çağında bulunabilir.

TÜRLÜĞÜN ÜMİDİ TÜRKİYE

Dünya Türklüğü'nün üçte ikisi kendi vatanında esir alınmış durumdadır. Geriye kalan üçte biri de biziz. Bugün nüfusu 70 milyona doğru tırmanın Türkiye Cumhuriyeti, büyük Türk Milleti'nin tek ve bağımsız kalesidir. Bütün dünya Türklüğünün ümidi durumunda bulunan ve Ay-Yıldızlı Albayrağın dalgalanabildiği tek ülke olan Türkiye'miz, çetin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik problemlerin ıstırabını çekmekle beraber, Allah dilerse, yeni bir diriliş ve şahlanışın eşiğindedir.

Bugün, Türkiye Cumhuriyetini meydana getiren halkımız kök itibarı ile Orta-Asyalı bir millettir. Bazılarının sandığı gibi, onun Etilerle, eski Anadolu kavimleri ile uzaktan yakından bir ilgisi akra-balığı yoktur

Türkler, İslâmiyet'i kabul ettikten sonra, dalgalar halinde gelerek bugünkü «yurdumuza» yerleştiler. Tarih boyunca, büyük istilâlara ve dolayısı ile tahribata maruz kalan Anadolu'da o zaman çok az bir nüfus vardı. O zaman, eski kavimlerin kalıntıları, daha çok şehirlerde yaşıyordu, köyler ve kırlar tamamı ile boştu. Şehirlerde yaşayan «eski kavim kalıntıları», etrafı kalın ve müstahkem surlarla çevrili bu merkezlerde küçük el sanatları ile ve küçük tarım faaliyetleri ile geçimini sağlıyor surların kapılarını, bin bir tehlike içinde gelip geçen kervanlara açıyor onlara mal satıyor ve onlardan mal alıyorlardı. Yani daha çok ticaret ile geçiniyorlardı.

İşte, Türkler, dalgalar halinde gelerek, esasen harap ve az nüfuslu, hattâ tamamen boş bulunan Anadolu otlaklarına hayvanları ile birlikte yerleştiler. Şehirlerde yaşayan ve hisarların içine kapanan eski kavimlerin kalıntıları, hayvanları ile birlikte gelen bu yeni kavmi, bazen endişe ile, bazen ümitle, bazen da çaresizlik içinde seyrediyorlardı. Bu yeni kavmi, bazen «düşman» bazen da kendilerine faydalı olacak, bol et, süt ve yün temin edecek, «çobanlar», yahut mallarını satın alacak «müşteriler» gözü ile görüyorlardı.

Dinleri, dilleri ayrı ve sayıları pek az olan «şehirli eski kavim kalıntıları» ile Anadolu'nun yeni sahipleri durumuna geçen ve «yurt tutmak için» gelen sayısız Türk boyları, asla birbirlerine karışmaksızın asırlarca yan yana yaşadılar. Kız dahi alıp vermediler, kitle halinde bir «ihtida» hadisesi cereyan etmedi. Bir anonim halk hikâyesinin de dile getirdiği gibi, bir Müslüman Türk çocuğu olan Kerem, bir keşiş (papaz) kızı olan Aslı'ya âşık oldu ise de (kızın da

istemesine rağmen) «âşıklar kavuşamadılar», yanıp kül oldular. Bu hikâye, o günlerden bugüne kadar, sazların refakatinde ve Kerem'in «lirik» şiirleri ile birlikte hâlâ söylenip durmaktadır.

Evet, şehirlerde yaşayan, dinleri ve dilleri ayrı eski kavim kalıntıları ile Müslüman Türk boyları bazen barış bazen savaş halinde yan yana yaşamaya devam ettiler. Türkler hayvancılıktan sonra, yavaş yavaş tarıma geçti, daha sonra şehirlerin kenar mahallelerine gelip Türk yerleşme sahaları kurdu. Şehrin zengin ve mamur muhitlerinde «eskiler» fakir ve bakımsız yerlerde ise «yeniler» oturmaya başladılar... Türkler, «eskiler» ile iyi geçinerek ve sabırla hareket ederek onlarla beraber el sanatları ve ticaret sahasında yer ve iş tutmaya başladılar. Demirciliği, dericiliği, dokumacılığı, silah yapımını... iyi bilen Türk, bunları onlara öğretirken, onlardan yenileri öğreniyordu. Eskiler ve yeniler iyi geçiniyorlardı. Hattâ, bir ara aynı «esnaf loncalarında» beraberce teşkilâtlanmışlardı. Birbirlerinin dinlerine ve dillerine karışmıyorlardı... Böyle 20. asra kadar geldiler. Bu asrın başlarında, dış düşmanlar devletimizi parçalamak ve bizi Anadolu'dan atmak için harekete geçtiler. Bunun için asırlardır beraber yaşadığımız bu insanları kandırmaya çalıştılar ve kandırdılar da.

Daha Alparslan'ın orduları, Anadolu'nun kapılarını «resmen» açmadan önce, milyonlarca Türk, boy boy gelerek Anadolu yaylasına yerleşmeye başlamıştı. 8. ve 9. asırlardan beri kitleler halinde Müslüman olan Türk Milleti, bir taraftan İslâm'a hizmet, bir taraftan «yurt tutmak» için, Orta Doğu'nun bu en stratejik bölgesine askeri dehasını kullanarak, kırlardan şehirlere doğru yerleşme yolunu seçti.

Büyük Türk Hakanı Muhammed Alparslan'ın 1071 yılında ulaştığı zafer, en az iki asırlık, bir hazırlığın mahsulüdür. Malazgirt Zaferi kazanılmadan önce, Anadolu'ya, Türk nüfus yerleştirilmiştir. Öte yandan, Orta Doğu'nun ve İslâm dünyasının kültür merkezi durumunda bulunan Bağdat şehrinde, Alparslan'ın veziri, büyük devlet adamı Nizam'ül-Mülk tarafından -1064 yılında inşasına başlanan ve iki yıl sonra öğretime gecen- «Nizamiye Külliyesi» (Nizamiye Üniversitesi) kurulmuş ve dâvanın «ilim kadrosu»da hazırlanmaya başlanmıştı. (Bkz. Dr. Cahid Baltacı,-15. ve 16 Asırlarda Osmanlı Medreseleri-1976-Sayfa 8).

Malazgirt Zaferinden sonra, Türk orduları kolayca Anadolu'yu bir baştan bir başa kısa zamanda tutabilmişti. Bu suretle tâ İstanbul surlarına dayanan Türk orduları, yeni devletini kurma hazırlıklarına girişti ve 1077 yılında, İznik «başkent» olmak üzere, Kutalmış

Oğlu Süleyman tarafından TÜRKİYE kuruldu. Bu tarihlerde Anadolu baştan başa Türk nüfus ile dolmuştu. «Eskiler» ise, etrafı hisarlarla çevrili şehirlerde yaşayan birer «azınlık» durumuna düşmüşlerdi.

Mamafih, gerek «yeniler» ve gerekse «eskiler» çeşitli zaruretlerle birbirleri ile iyi geçinmek zorunda idiler. Birbirlerinin din ve dillerine karışmadan ve yine birbirlerine kız alıp vermeden yaşayan bu insanlar, zamanla birbirlerine alışacaklardır. Hele Türklerin, Anadolu'da sağladığı disiplin, huzur ve barış ortamında «soygunlar ve eşkıyalıklar» bitmiş sağlam bir adalet mekanizması kurulmuş, ekonomik hayat canlanmış bulunmakta idi. Bu durum aşağı yukarı Anadolu Selçukluları ve Osmanlılar döneminde böyle devam edecekti. Billhassa din ve vicdan hürriyetinin en geniş mânâsı ile tanındığı Türkiye'de umumiyetle herkes memnun idi. Bu huzur ve barış ortamı asırlarca devam etti.

Fakat 19. asırdan başlayarak 20. asrın başlarına kadar, dış düşmanların tahrikleri ile bu münasebetler gittikçe bozuluyordu. «Türkleri Anadolu'dan atmak» ve devletimizi bölmek isteyen emperyalist güçler, asırlarca beraberce barış ve huzur içinde yaşadığımız bu «azınlıkları» kışkırtmaya çalıştılar ve geniş mikyasta başarıları da oldular. Anadolu'muz düşmanlarca işgal edildiğinden, bu azınlıkların önemli bir kısmı, tahriklere kapılarak, asırlarca beraber yaşadıkları, barış, huzur ve insanlık gördükleri Türk Milletini «İçten hançerlemeye» kalkıştılar. Büyük bir Cihan Savaşı'ndan yeni çıkan Türk Milletine, zayıf sandıkları bir sırada, ihanete yeltendiler, Türk Milleti, Allah'ın yardımı ile muhteşem bir İstiklâl Savaşı yaptı ve zafere ulaştı. Bu durumda, dış düşmanlar yurdumuzu terk ederken, onlara yardım etmeye kalkışan «İhanet grupları» da mahcup ve zelil Anadolu'yu bırakıp kaçtılar. Anadolu, şimdi kırları ile, şehirleri ile, dağları ile, denizleri ile yüzde yüz Türk olmanın heyecanı içindedir. Dokuz asırdır Anadolu'da yaşayan Türk, şimdi onuncu asra başladı. Bu asır, dünya Türklüğünün ümidi olacak, her bakımdan güçlü, yepyeni ve fakat tarihi şahsiyetini kaybetmeyen bir Türkiye'nin yeniden inşasına -inşaallah -fırsat verecektir.

Bugünkü sınırlarımız içinde yaşayan Türk Milleti her bakımdan safiyetini koruyan ender milletlerden biridir. Güçlü bir tarihi tecrübeye sahiptir ve bu haliyle bütün Türklüğün, İslâm âleminin hattâ insanlığın ümididir.

TÜRKİYE TÜRKÜNDÜR

«Haçlılar», Türklerin Anadolu'ya gelip «yurt tutmasını», hele İstanbul'u alarak Bizans'ı yıkmasını bir türlü hazmedemezmişlerdir. Bu sebepten milletimiz ve devletimiz asırlarca «haçlılara karşı» kendini, vatanını korumak için savaş vermek zorunda kalmıştır. Gâh biz onları Viyana önlerine kadar kovalamışız, gâh onlar bizi Ankara'ya kadar çekilmeye zorlamışlar. Zaman zaman onlar, iç ve dış tertiplerle kan ve gözyaşı akıtmamıza sebep olmuşlar, zaman gelmiş biz onları denizlere dökmüşüz. Maalesef, mücadele hâlâ devam etmektedir. Türklerin Avrupa'dan ve Anadolu'dan atılması, bir sabit fikir halinde «haçlının beyninde» oturmuş bulunmaktadır...

Düşmanlarımız iddialarına göre, «mademki Türkler, Orta -Asyalı bir millettir; Anadolu ve Avrupa toprakları üzerinde ne işi vardır? Buraları, eski sahiplerine bırakmalıdır.» Tarih boyunca sürdürülen «haçlı seferlerinin» ABD'nin başkanı meşhur Wilson'un «Sevr projesinin» ve bugün ülkemizde dolaştırılan «halklar narasının» gerçek mânâsı budur. Düşmanlarımız, «on asırlık vatanımızı» parçalayıp bölmek ve bizi inkâr etmek istemektedirler. Onlara kalırsa, Türkiye'mizde Bizans, tekrar «Rum devleti» biçiminde hortlayacak, Ermenistan ve Kürdistan kurulacaktır. Daha kimlere ne vaatler yapıldığı ve ne hayaller kurulduğu elbette bilinmektedir. Çeşitli renkteki emperyalist güçler, Birinci Cihan Savaşı sırasındaki oyunlarını tekrar etmek istemektedirler. Bunun için, bazı gafil ve hâinleri de kendi emellerine âlet etmeye muvaffak olmaktadırlar. Hiç şüphesiz, bunlar da kendilerinden önce, bu oyunu oynamak isteyenlerin akibetine uğrayacaklardır. Türkiye'miz (Asya ve Avrupa'daki sınırlarını koruyarak) her gün biraz daha güçlenerek, düşmanlarını ümitsizliğe düşürecektir.

Kaldı ki, Türkler, Anadolu'ya geldiği zaman, bu topraklarda ne bir Ermeni, ne de bir Kürt Devleti vardı. Anadolu'yu, güya Bizans Devleti kontrol ediyordu. O Anadolu ki, kırları bomboş, köy ve kasabaları harap ve terk edilmiş, sadece etrafı hisarlarla çevrili şehirlerde nüfus bulunan, eşkiyanın, soyguncunun kol gezdiği sahipsiz bir coğrafya parçası durumunda idi. Anadolu, âdeta bomboştur. Esasen, Anadolu, bütün tarihi boyunca fazla nüfus tutamamıştı. Düşünün, Türklerin Anadolu'ya yerleşmesi üzerinden «dokuz asır» geçmiş bulunmasına rağmen 1925 yılında bütün Türkiye'de «dokuz milyon» insan bulunuyordu. (Bkz. Arnold Toynbee Bir Devletin Yeniden Doğuşu- Türkiye- (K. Yargıcı s.

234). Durum 1926 yıllarında böyle olunca acaba Anadolu'muzda 1070 tarihlerinde kaç kişi bulunuyorduk? Bizim, kanaatimize göre, Anadolu'da o tarihlerde hisarlar içine sığınmış bulunan nüfus büyük bir ihtimalle «bir milyon» dahi olamazdı. Bu tarihlerde, «iç Anadolu'da» yaşayan nüfusun tamamı ve Ege Bölgesinde yaşayan nüfusun büyük bir kısmı, sanıldığı gibi «Grek» asıllı değildi; Hristiyanlaşmış ve Rumlaşmış «Eti kalıntıları» idi. Bunlar da diğerleri gibi dağınık yasıyorlardı... Anadolu, o tarihlerde o kadar boş idi ki, Türklerin dalga dalga gelişi ve yerleşmesi önemli bir mukavemetle karşılaşmadığı için gayet kolay olmuştur.

Kaldı ki, tarih baştan aşağı, «kavimlerin, yurt tutmak için göçler yaptığını» ortaya koymaktadır. Bugün, mevcut bulunan pek çok millet, böylece «yurt edinmiştir» ve devlet kurmuştur... Avrupa'da ve bilhassa Amerika kıtasında bulunan bir çok devlet bu durumda değil midir? Başta ABD ve Kanada olmak üzere, Meksika Federal Cumhuriyeti, Arjantin Cumhuriyeti, Küba Dominik, El Salvador, Jamaika, Guatemala, Haiti, Paraguay, Peru, Uruguay, Venezuela, Kostarika, Kolombiya, Bolivya, Brezilya, Ekvador, Şili... gibi devletler, bundan dört asır önce başlayan göçlerin neticesinde «yeni yurt» tutarak devlet kuran kavimler değiller midir? Kim, bu toprakların, onların vatanları olup olmadığını münakaşa edebilir ki, bizim «on asırdan beri», uğrunda büyük fedakârlıklarda bulunduğumuz Türkiye üzerinde tartışma açabilsin?

KİM ZALİM, KİM MAZLUM?

Yakın tarihlerde, basına ve mahkemeye intikal eden garip bir hâdise cereyan etti. Hepiniz okumuşsunuzdur. Devletimizi bölmek ve parçalamak için «gerillâ savaşı» vermeye özenen «yeraltı örgütlerine» teslim edilmek üzere, bir Yahudi firması, bir Yunan gemisi ile Bulgaristan'dan yüklediği silâh ve mühimmatı Türkiye'ye sokarken ele geçirildi. Devletimiz «istihbarat teşkilâtları» bu oyunu bozarak, suçluları «adalete teslim» etmeye muvaffak oldular.

Görülüyor ki, Türkiye aleyhinde, birçok «zıt kuvvet» el ele verebiliyor. Ülkemiz, aleyhinde Siyonist, kapitalist ve komünist çevreler rahatça birleşebiliyor. Düşmanlarımız, dıştan saldırma imkânı bulamayınca, bu sefer «içten saldırma» metodlarına başvuruyorlar. Ülkemizde hiç yoktan, bölge, siyasi mezhep, «etnik grup», sınıf ve nesiller arası çatışmaları icat ediyorlar ve kitleleri kışkırtıyorlar. Bilmem dikkat ettiniz mi? Yunanlılarla aramız biraz bozulunca, Atina'da ve Paris'te aleyhimizde toplantılar, mitingler tertipleniyor. Ermeni, Rum ve güya «Türkiyeli» bazı çevreler «kan, intikam» naraları atıyorlar, büyük elçilerimiz ve eşleri öldürülüyor. Türkiye'mizde bombalar patlıyor, suikastlar çoğalıyor, Türk Milleti ve milliyetçileri üzerinde çeşitli baskılar artıyor. Düşmanlarımızın bütün dünyada ve ülkemizde bu derece «etkili olmasını hayretle karşılamamak mümkün değildir. Bu durum da gösteriyor ki, Türk Milleti ve Türk Milliyetçileri, bu oyunları bozacak biçimde teşkilâtlanmak zorundadırlar. Devlet, bu oyunlar karşısında hareketsiz kalmamaktadır ve kalamaz. Hürriyetlerimizi ve demokrasimizi koruyarak, «sahte özgürlük ve çoğulcu demokrasi» maskesi arkasına sığınmak isteyen kahpe oyunları bozmalıdır. Düşman propagandalarına karşı, güçlü bir radyo ve televizyon yayını yapabilmeli, gereken bütün tedbirler alınmalıdır.

Birinci Cihan Savaşı sırasında, asırlarca beraber yaşadığımız, bütün insanî hak ve hürriyetlerine kendimizden daha fazla fırsat ve imkân tanıdığımız bazı Ermeni ve Rum azınlıklarının düşman oyunlarına gelerek dar zamanımızda bizi «içimizden hançerlemeye» kalkıştıklarını, düşmanla işbirliği yaptıklarını, kendileri ile dost ve komşu durumunda bulunan Müslüman Türk topluluklarını, çolukçocuk demeden nasıl katlettiklerini, cana, mala ve ırza nasıl kıydıklarını belgeleri ile ortaya koymalıyız. Bu arada, insaf sahibi Ermeni ve Rum vatandaşlarımızın bu mezalim karşısında nasıl isyan

ettiklerini dünyaya anlatmalıyız. Art niyetli Rum ve Ermeni teşkilât-larının, gerçeği tahrif ederek, dünya «efkâr-ı umumiyesini» aldat-masına fırsat vermemeliyiz.

Bugün, Ermeni veya Rum mezalimini tatmamış kaç Türk ailesi vardır? Bizi kan ve gözyaşları içinde harap ve perişan edenler, bu-gün dünyada mazlum rolü oynayarak «değerli insanlarımızı» öldü-rüyorlar, yalanlarla insanları aldatıyorlar. Ben, çocukken halamın, kocasının Ermenilerce nasıl dövüle dövüle öldürüldüğünü, iki çocuğu ile birlikte nasıl sefaletе düşürüldüğünü, kendisinden göz yaşları ile dinlemişimdir. Üstelik bu Ermeniler, komşuları imiş ve «Altınları nereye sakladın?» diye zulmederek kocası Ahmed Efendiyi öldürmüşler. Anam, göz yaşları ile, Ermenilerin nasıl iki erkek kar-deşini öldürdüklerini, babası daha önceden ölmüş bulun-duğundan, annesi ile birlikte dağ-taş demeden kaçıp yad ellere sığındıklarını bize anlatmıştı. Babam, Rus işgali başlamak üzere iken, bir Ermeni komşularının kendilerine geldiğini, «Sizin koyun-larınız ve sığırla-rınız çoktur. Ruslar gelirse onları elinizden alır, bu sebepten, bir komşu olarak bana emanet edin. Sonra size iade eder-im» dediğini ve alıp gittikten sonra da inkâr ettiğini ve bu yüzden büyük açlığa ve sefaletе düştüklerini ıstırapla anlatırdı. Hangi Türk ailesine gitseniz, böyle yüzlerce gerçek hikâye dinleyeceksiniz. Fakat, ne gariptir ki, mazlumlar hep zâlim olarak tanıtılıyor.

KLİMANDROS NEDEN KAÇTI?

Klimandros, Balıkesirli bir Rum'un adıdır. Asırlardan beri Balıkesir'de yaşayan zengin bir Rum ailesinin çocuğudur. Yüksek tahsilini Sorbon'da yapmış olan bu adam, Klemenso'nun ve Venizelos'un da sınıf arkadaşı imiş. Klimandros Türk İstiklâl Savaşı öncesine kadar Türkiye'de yaşamış ve daha İstiklâl Savaşımız başlamadan önce de hem yurdumuzu hem de asırlarca ailesi ile birlikte yaşadığı ve çok sevdiği Balıkesir'i terk edip gitmiştir.

Bütün bunları, o günleri çok iyi hatırlayan Balıkesir'li emekli bir öğretmen olan dostum, muhterem Abdullah Önsan Beyefendi'den dinlemiştim. Bu değerli dostuma o zaman şöyle sormuştum: «Peki Klimandros, çok sevdiği Balıkesir'i neden terk edip gitti?» şu cevabı almıştım:

«Klimandros, okumuş dünya görmüş bir adamdı». «Ben Türk Rum'um» derdi. Türkleri çok sever, onların dostluğuna çok değer verirdi. Hristiyan ve Müslüman halkın bir arada ve barış içinde yaşamasını bütün varlığı ile desteklerdi. Müslüman Türklere bilfiil yardım eder, mektep, medrese ve cami yapılması için para verirdi. Hattâ, kendine ait, büyük bir arazi parçasını Türklere, bu hizmetler için hibe etmişti. Derken, Birinci Cihan Savaşı patladı yenildik... Vatanımız dört bir yandan işgal edilmeye başlandı. Yunan'lılar İzmir'e çıktı ve bu arada Balıkesir de işgal edildi. Rumların önemli bir kısmı, başlarında «din adamları» olmak üzere bayram yapıyorlardı. Müslüman Türkler çok üzgündü. Bununla beraber, asırlarca komşu ve arkadaş olarak birlikte yaşadıkları Rumlardan pek fazla kötülük geleceğini de sanmıyorlardı. Abdullah Hoca şöyle devam etti: «Fakat, yandığımızı, çok korkunç şekilde gördük. Kısa bir zaman sonra, zulüm, baskı, işkence ve öldürme olayları başladı. Aynı kunduracıda beraberce çiraklık yaptığımız Rum arkadaşım, gafil bir zamanımda, elindeki bıçağı boğazıma dayadı, beni kesmek üzere iken çok zor kurtardım kendimi. Her gün, bir Türk genci kayboluyor ve cesedi ertesi gün «Çamlık»ta bulunuyordu. Can, mal ve ırz emniyeti kalmamıştı. İşte, bu sıralarda Yunan işgal kuvvetleri komutanı'nın Klimandros'u çağırttığını, artık Türk idaresine son verildiğini, idarenin Yunanlılara devredildiğini, artık her Rum gibi, Klimandros'un da hür olduğunu, eskiden korku belâsından yaptığı yardımları geri almanın zamanının geldiğini, onlara hibe ettiği araziye de alarak Hristiyan cemaate vermesi gerektiğini söylemiş olduğunu işittik.» Abdullah Hoca, bu noktaya gelince, dayanamayarak sormuştum: Peki Klimandros ne cevap vermiş?

Abdullah Hoca tane tane anlatmaya devam ederek şöyle demişti: «Klimandros, mert adamdı, orada söylediklerini, dışarıya da tekrarlamıştı. Klimandros, Yunan İşgal Kuvvetleri Komutanı'na şu cevabı vermiş: «Benden Türklere hibe ettiğim toprağı geri almamı, onlara olan yardımlarımı ve alâkamı kesmemi istiyorsunuz. Ben bütün bunları kendi vicdanımın sesini duyarak yaptım. Ne kimse beni zorladı, ne de ben kimseden korktum. Türk Milleti, âlicenap bir millettir. Asırlardır beraber yaşadık, iyilikten, mertlikten başkasını görmedik. Onların zamanında hürriyet ve tam bir emniyet içinde yaşadık, zengin olduk, Avrupalarda tahsil yaptık. Bizi ne kıskandı, ne de mani oldular. Onlara ancak şükran borcum vardır. Bu millet, bana verdiklerini geri istemedi ki, ben ona verdiğim birkaç kuruşla, biraz toprağı geri alayım.»

Bunun üzerine komutan öfkelenmiş, Klimandros'u «Divan-ı Harbler» ile tehdit etmiş. Buna karşılık, Klimandros, şu cevabı vermiş: «Türklere, hiç de lâyük olmadıkları halde zulmediyorsunuz. Ben bu milleti tanırım, dostluğu da düşmanlığı da muhteşemdir. Er veya geç vatanını sizin kanlı pençenizden kurtaracaktır. O zaman, yalnız siz değil, sizi alkışlamak gafletini gösterenler de buralarda barınamayacaklardır. Hattâ o zaman, bana dahi müsamaha edeceklerini sanmam. Bu sebepten burayı terk ediyorum.» Bu cevaptan sonra Klimandros, üzülerek sevdiği Türkiye'yi ve Balıkesir'i bırakıp gitmiş.

İLİM NEDİR VE İLİMDEN BEKLEDİKLERİMİZ

İlim, bir bakıma «objektif gerçeği» aramak demektir. Objektiflik ise, insanların hislerini, eşya ve olaylara bulaştırmadan, doğrudan doğruya tabiatta veya cemiyette cereyan eden gelişmeleri veya laboratuvarda hazırlanan durumları, bizzat onlardan gelen «veriler» ile açıklaması demektir. Eğer ilim adamı, objektif olamıyorsa, yaptığı şeye ilim denmez.

İlim, «objektif gerçeği» aramanın yanında, hangi sahada çalışır- sa çalışsın, o, kesin veya ihtimali «determinizm» aramak zorunda- dır. Yani, belli şartlar altında belli sebeplerin, belli neticeler verdiği hususunda kesin veya yaklaşık bir münasebet yakalamalıdır. İlim «kanuncu»dur. Münferit hâdiseleri, belli prensiplere bağlamadıkça rahat edemez. İlim için ideal olan, umumî ve âlemşümül bir veya birçok kanuna ulaşmaktır. Bu açıdan bakınca ilim, «milletler üstü» bir değer olmak endişesi içindedir.

Bütün bunların yanında ilim, ister müspet (pozitif), ister tavsifi (deskriptif), ister kaidevi (normatif) olsun, yukarıda saydığımız hu- susiyetleri taşımaya elbette çalışacaktır. Ancak, her ilim, araştırma hudutlarını genişletirken, asla içinde gelişmekte olduğu millî ve ma- hallî çevrenin değerlerine ve ham maddelerine sırt çeviremez... Hangi ilim olursa olsun, her şeyden önce, ilim adamının mensup bulunduğu milletin değerlerini ve ham maddelerini kendine konu edinmelidir ve araştırmalarını, diğer milletlerin ilim adamlarının buluşları ile muka- yeseli bir tarzda değerlendirmelidir, ilimde tercüme ve aktarmanın rolünü küçümsemiyoruz, ancak millî ve mahallî ham maddeyi ithal eden, bedavacı, hazırlopçu, taklitçi «ilim adamlığı zihniyetini» asla tasvip etmiyoruz. Türk üniversiteleri ve akademileri, bu durumdan mutlaka kurtarılmalıdır. Hele ilim namına birçok art niyetli teori ve «mesajın» pazarı olmaktan behemehal çıkarılmalıdır.

İlim, insanın eşya ve madde dünyası üzerinde hâkimiyetini sağlamalı, insanı, tabiat ve eşya karşısında güçlendirmeli, insana, daha rahat ve kolay yanaşır bir vatan ve dünya hazırlamalıdır. İlim insanı, tabiata, tabiat olaylarına ve kuvvetlerine yenik düşmekten kurtarmalı, kendini ve cemiyetini daha sağlam bir biçimde tanıma imkânı sağlamalı, «objektif gerçeğe» her gün biraz daha yaklaştı- rmalı, eşya ve olayların yorumlanmasında hatâlardan korumalıdır.

İlim, tabii, sosyal kültürel ve ekonomik hem maddelerimizin araştırılması ve işlenmesi hususunda bize çağdaş ölçüleri vermeli,

bu ölçülerde daha da inceleme imkânı hazırlamalı, gerekli âlet ve tekniklerin bünyemizden doğmasını mümkün kılmalı, medeniyet yarışında ön safta bulunmamızı temin etmelidir. Medeniyet, bir bakıma, millî ham maddelerin işlenişinde, ölçü ve tekniklerde inceleme ve hassaslaşma demek olduğuna göre, bu konuda ilmin rehberliği esastır. İlimden ve ilmi gelişmelerden mahrum kalan bir millet, millî ham maddesini geliştirmede kaba ölçüler, «ilkel teknikler» içinde kalacağından medeniyet yarışında geri kalır, ilim, mücerret hakikat kadar müşahhas tatbikata da dayanır. Bunların ikisini de ihmal edemez.

İlim, objektifliğine ve determinizme dayandığı halde, asla materyalist emellere hizmet edecek nitelikte değildir. Aksine insanı, maddenin ve madde münasebetlerinin esaretinden kurtarıp bunları insanın lehine istismarı gerektirir. İnsan, ilimle makineler, âletler yaparak maddeyi kendi hizmetine alacak ve onu insanın lehine sömürecektir. İnsan, ilim ile öğrenecektir ki, tabiata ve maddeye tapınmak için değil, madde ve tabiatı insana boyun büktürmek için yaratılmıştır.

İLİM VE İDEOLOJİ

Yukarıda belirttiğimiz üzere ilim, objektivizme ve determinizme dayanarak üniversal (âlemşümul) hakikati aramaktadır. İlim, bu tutuşu ile gerçekten «âlemşümul hakikate» mi, yoksa «itibarî hakikate» mi ulaşır? tarzında bir münakaşa açmak mümkündür. Şimdilik bunu bir tarafa bırakalım.

İdeoloji ise, belli bir dünya görüşü demektir. Çok defa felsefî bir karakter taşır. Bununla beraber hiçbir ideoloji, ilme ve ilmin verilerine açıkça ters düşmek istemez. O ilimden faydalanmakla beraber asla ilim değildir. İdeolojiler, sosyal, kültürel ve politik hayata yön ve biçim vermek isteyen birer fikir sistemidirler. Lâkin kitleleri ikna etmek için ilmin metod ve verilerinden faydalanmaya çalışırlar.

İnsan hayatında ilimler kadar, ister istemez ideolojilerin de önemli yerleri vardır. Hattâ denebilir ki, her ideoloji, her dünya görüşü ve her doktrin, ilme bir diğerinden daha fazla önem vermek iddiası ile ortaya çıkar ve kendini «bilimsel» olmakla güçlendirmek ister. Bugün, pek çok teorinin, ideoloji ve doktrinin kendisi olmasa bile maskesi «ilim»dir. Gerçekten de propagandalar ilmi hüviyet kazandıkça veya kendine o rengi verdikçe tesirli olabilmektedirler. Bugün, pek çok ideoloji, okul kitaplarına, dergilere gazetelere, rad-yo ve televizyonlara «ilim hüviyeti» içinde girmekte, yahut sızmaktadır. Bunlara tipik birer örnek olmak üzere, şu anda aklımıza gelen birkaç tanesini sayalım: Marksizm, Darwinizm, Froydizm, materyalizm ve pozitivizm... gibi. Bütün bunlar, belli merkezlerin, belli maksatlarla ilim kılığına soktuğu beyin yıkama faaliyetlerinden ibarettir. Israrla, gece-gündüz ve her vasıta ile, her fırsatta tekrarlanmalarının sebebi budur. Hepsisi de «insan efsanesini» (!) yıkmaya, Allah'ın yeryüzündeki «halifesini» tahtından indirmeye çalışmaktadırlar.

Türk-İslâm Ülküsü'nün ilim adamları, sanatkârları (şair, edip, müzisyen, ressam ve mimarları), fikir ve dâva adamları bu gidişe isyan ederek gerçekten «insan sevgisinin» ne demek olduğunu eserleri ile ispat edeceklerdir. Bu konuda, bitmez tükenmez bir hazine durumunda bulunan tarihi kitaplığımıza ve eserlerimize yeni değerler katacaklardır.

İnsan, tabiatın bir parçası olduğu halde, tabiattan kültüre, maddeden mânâyâ, müşahhasan mücerrede, yaratılmıştan Yaradan'a sıçrayabilen «tek idealist» varlıktır. İnsanı, insan yapan «ölkücü» karakteridir. İlim dahi, insanın bu karakterinin meyvesidir. Hayvan,

tabiatla yetinip kültüre, madde ile yetinip mânâyâ ulaşamadığı için «hayvan» kaldı. Zekâ, tecrid ve tamim kabiliyeti olarak tarif edilmeye çok müsait gözükmektedir. Nitekim bu tarzda tarif eden pek çok psikolog da mevcuttur, ilmi, insan zekâsı kurdu, madde ve tabiat ise, sadece bu işin ham maddesi ve malzemesi oldu. İnsanın bulunamayacağı bir dünyada, ilim ve teknik de olamazdı. Bu sebepten, hiç kimse ilim ve tekniği, insanın inkârı ve alçaltılması yolunda kullanamaz. Kısaca, ilmin materyalist emellere hizmet etmesine fırsat vermemelidir.

İlim adamı, asla materyalist gibi hareket etmez. Esasen ilim, insanı makineye, iradeyi otomata, şuuru mekanizme, ruhu maddeye irca etmez. Herkes, makine ile insan arasındaki farkı sezer. Biliriz ki, fotoğraf makinesi izlenimleri tespit eder, fakat göremez; teyp (tape), sesleri çok iyi tespit eder, fakat işitemez. İnsanın gözünü ve beynini sadece, mükemmel bir makine sanmak, insanın psikolojik değerlerini inkâr veya ihmal etmeye çalışmak insanı tanımamak demek olur...

İlim, objektif gerçeği arar, o, «sübjektif gerçeklik» ve mutlak gerçeklik» etrafında konuşamaz, bu işi erbabına bırakır.

İLİM, SANAT VE DİN

İlim, sanat ve dinin, bütün kültür ve medeniyetlerde çok önemli birer yeri vardır. Kültür ve medeniyetimiz, bu üç sütun üzerinde yükselmiş bulunmaktadır... Laboratuvarlar, sanat galerileri ve mabetler, birer hayat merkezi olarak, beşeriyete güç, heyecan ve huzur sunan kaynaklardır. Doğru, güzel, iyi ve hayırlı olan değerler, buralardan doğar ve yayılır... İlimin de, sanatın da, dinin de şarlatanları, maskaraları ve istismarcıları her devirde ve mekânda mevcut olabilmektedir. Ama, buna rağmen beşeriyet, bu hayat kaynaklarının gür ve berrak noktalarına doğru akışını durdurmamıştır.

İlim, sanat ve din, kültür ve medeniyetlerimizde iç içe, sarmaş-dolaş bulunmalarına rağmen, yine de aralarında esaslı farklar vardır. Hepsi de insanın ihtiyaç ve özlemleri ile ilgili olmakla beraber, insanı çeşitli yönden kavramaya çalışmaktadırlar. İlimler, insanın objektifleşme gayretlerini ifade ettikleri ve insana «eşyanın ve olayların dili ile düşünüp yorum yapmayı» tavsiye ettikleri halde, bir bakıma güzel sanatlar, insanın sübjektifleşme gayretlerini yani, insanın, insan dili ile, duyguları ile düşünüp hareket etmesini ifade ederler. Sanat, bir bakıma, «sujenin objeyi, sübjektif istikamette» biçimlenmesi düzenlemesi, keyfiyetlere kendi kafasının, gönlünün, özlemlerinin ve heyecanlarının formlarını geçirmesi demektir. Hiç şüphesiz sanat, içinde geliştiği milletin ve beşerî tecrübelerin izlerini de taşır.

İlim «objektif gerçeği», sanat «sübjektif gerçeği», din «mutlak gerçeği» ararlar. Yani, ilim objektif değerlere, sanat sübjektif değerlere, din ise mutlak değer ve varlık olan Allah'a yönelirler. Ancak güçlü bir medeniyet bunlar arasında sempati doğuran, hassas bir ahenk kurmasını bilir. Tarihi Türk-İslâm medeniyeti, bugün hayranlıkla seyrettiğimiz, okuduğumuz ve dinlediğimiz eserlerinde bu ahengi başarı ile kurabilmiştir. Meselâ Sinan'da, Fuzulî'de ve İtrî'de ilim, sanat ve dinin bir arada ulaştıkları ahenk gerçekten muhteşemdir. Türk-İslâm kültür ve medeniyetinde ilim, sanat ve din "Tevhid"i'nin şuur, aşk ve heyecanı ile tıpkı bir organizma gibi birleşebilmiştir.

İlim determinizme, sanat finalizme, din «ceationisme» (yaratmaya) hayranlık uyandırmaya çalışır. Yani, ilmin konusu objektif münasebetler, sanatın konusu, bizzat fert ve cemiyet olarak insanın sübjektif dünyası, özlemleri, heyecanları, istek ve gayeleridir. Dinin konusu ise, mutlak varlık olan Allah ve O'nun yaratma iradesi karşısında hayranlık duyan insandır. İlim, bir bakıma kanun, prensip,

kaide ve kalıp arar, oysa güzel sanatlar, monotonluktan, tekrardan, kalıp ve kaidelerden kurtularak orijinal ve hayat kadar yumuşak ve esnek değerleri kovalar. Bunların yanında din, hür ve yaratıcı iradeye teslimiyeti esas alır, bu iradenin tecellilerini duyarak mutluluk arama yolunu açar.

İlim, «âlemşümul doğru»yu arar, «ekolsüz olmak» ister. Ama, bu konuda bütün ilimlerin aynı derecede başarılı oldukları söylenemez. Güzel sanatlar da «âlemşümul güzelsin peşindedir, ancak bu özlem, sanatkârın şahsiyetine, milletin kültür ve medeniyetine, zaman ve mekânın şartlarına göre renk, biçim ve üslûp kazanır. Üstelik, güzel sanatlar «ekolleri» sever ve her sanatkâr yeni bir ekol peşindedir. Din de «âlemşümul gerçeğin» peşindedir, hatta o, «mutlak hakikati» arar. Ancak, din sahasında fertler ve gruplar, idraklerinin seviyesine göre, Allah'a doğru bir mertebeler silsilesi içinde yücelebilmektedirler. Bu sebepten yüce Peygamberimiz (O'na selâm olsun), «İnsanlarla idraklerine göre konuşuruz» diye buyurmuşlardır.

Türk-İslâm kültür ve medeniyetinde «mutlak doğru», «mutlak güzel» ve «mutlak varlık» Allah'tır, ilim de, sanat da, din de O'nu arar.

TÜRK - İSLAM SANATI

Türk-İslâm kültüründe sanat, fert ve cemiyet olarak insanın, «objektif kalıplardan» sıkılarak kendine yönelmesi, kendi sübjektifliğinde mutluluk araması ve nihayet merhale merhale kendini de aşarak «Mutlak Yaratıcı hamleye doğru», içinden geçen bir yol yakalaması tarzında gelişmiş bulunmaktadır.

İslâm'da ilim, eşya ve olaylara, okunup sırları çözülmesi gereken birer «ilâhî mesaj» gözü ile bakar, ilim adamı, kendi sahasına giren konularda «ilmin kriterlerine uyarak» çalışır, eşya ve olayların bağrına yerleştirilmiş «ayetleri», hikmetleri, münasebetleri yakalar ve tekabül-leri hesaplar; mümkünse kanun ve prensiplere bağlamaya çalışır. Yine ne kadar mümkünse, bu kanun ve prensipleri, ameli programlara bağlar, yani tatbik imkânını araştırır. Bilindiği üzere İslâm'da «ilim ve amel» beraber olmalıdır. İslâm'da sanat ise, fert ve cemiyet olarak biz-zat insanın kendine yönelişi, kendi sübjektif yapısını ortaya koymasını, kendi dert, çile, ıstırap, özlem ve mutluluklarını dile getirmesini temin ederken, bir taraftan da insana ümit, şevk ve dayanma gücü telkin eder. Mutlak güzel olan Allah'ın, canlı ve cansız bütün varlıkların ve tezahürlerin bağrına yerleştirdiği «güzellik mesajlarını» yakalayıp teselli bulmasını temin eder. O, «Neylerse güzel eyler». Görmüyor musunuz, sanat, Yunus Emre'nin dilinde ve elinde ne kadar şahaneye mertebelere ulaşabilmektedir. Sinan'ın elinde «taş» nasıl şiirleşmekte ve kelime-i tevhid ile pişerek ve olgunlaşarak «manevileşmekte»dir. İslâm sanatında, canlı cansız bütün tabiat, üç boyuttan kurtulmakta, kendi kendinden geçmekte, «tevhid»de fânî olarak sonsuzluğu aramaktadır.

Batı'da sanat, eşya ile insan arasında, sübjektif bir münasebet olarak kaldı. Oysa İslâm'da sanat, eşya ile insan arasındaki bu münasebeti, o kadar inceltip yüceltti ki bütün kâinat, içinde yalnız «kelime-i tevhid» ve «kelime-i şahadet» okunan muhteşem bir İslâm mabedine döndü. Bütün âlem, «vahdet»in sırlarını fısıldar duruma geldi. Sanat, din ile birleşti, «seyr-i afakî», «seyr-i enfûsî» ve «seyr-i mutlak» merhalelerini ve tasavvufun sırlarını keşfetmeye başladı.

Batı dünyasında sanat, bütün farklı ekollerine rağmen, insanın fert ve cemiyet olarak «bunalımlarını» veya «özlemlerini» tabiata bulaştırması tarzında cereyan edecektir. Batı'da klâsik sanat, objektif dünyanın bir kopyası biçiminde doğdu; romantizm, objektivizme karşı insanın sübjektif dünyasından doğan zayıf bir tepki oldu. Realizm,

objektivizmin, insanın iç -dünyasındaki bu kıpırdanırlar üzerine yeniden bir sağanak gibi boşalmasını ifade eder. Empressiyonizm ile Batı'lı sanatkârda sübjektivizm yeni bir isyan çığığı basar; fovizm, objenin çirkinliği ve vahşiliğini insan idrakine fark ettirmeğe çalışmaktadır. Kübizm, Batılı sanatkârın «üç boyuta» hayranlıktan kolay kolay kurtulamadığını ortaya koydu. Sürrealizm, yine bir yücelme ifade etmedi, eşya ve kalıplara isyan, onları çirkinleştirme tarzında bir intikama dönüştü. Mamafih, Batı sanatında gittikçe sübjektif müdahaleler artmakta; sübjektif, nonfigüratif ve abstre sanat gelişmeleri ile insanın iç dünyası, objektif ve müşahhas münasebetlere iyice meydan okumakta; insanın, eşya dünyasındaki, idraki hapsedici kayıtları kırıp hür bir sanat hamlesine ulaşması ve eşya dünyasındaki esarete isyanı gittikçe güçlenmektedir. Ancak, bu noktada bile Batı sanatı, henüz İslâm sanatının çok uzağındadır. Batı sanatı bunalımlıdır, huzursuzdur, bir madde dengesinin ötesinde ruhi bir perişanlık ifade etmektedir. Bugün Batı sanatı, Grek ve Roma putperestliği dönemi ile birlikte içine yuvarlandığı manevî çöküntü devrinin bunalımlarını bir arada vermeye çalışmaktadır. Ancak, bu durumda Batı, İslâm Sanatına olan hayranlığını gizleyememekte ve fakat onu anlayamamaktadır. Picasso, El-Hamra Sarayı karşısında hayranlığını ortaya koymakta ve fakat onu inşa eden ruhu kavrayamamaktadır.

Türk-İslâm medeniyetinin doğurduğu ve yoğurduğu sanat, bundan asırlarca önce bile, modern sanat akımlarına öncülük edecek bir anlayış ve seviyeyi temsil ediyordu. «Modern sanat», abstre, nonfigüratif, sübjektif ve tabiatın taklidinden uzaklaşan karakteri ile âdeta bizim sanatımıza yaklaşmak istemektedir.

Selçuklu ve Osmanlı devirlerindeki Türk sanat eserleri, hatta bugün dahi, halkımızın ortaya koyduğu sanat eserleri (kilimleri, halıları, nakışları, tarihi yazısı, çinisi, tezyinatı, mezar taşları, şiiri, masalı...) abstre'nin, tabiatın kopyasından sakınmanın, sübjektifliğin, hareket ve esnekliğin bütün temellerini taşır. Türk ve İslâm sanatından bilerek yapılmış, irreel ve fantazyaya kaçan» unsurlar üzerinde yeniden düşünmemiz gerekir. (Bu konuda daha geniş bilgi için, Burhan Toprak'ın Din ve Sanat adlı kitabındaki, Luis Massingnon'un «İslâm Sanatı» başlıklı makalesine bakınız. (Kitab, Varlık Yayınları ara-sında çıkmıştır.)

Türk-İslâm medeniyetinden süzölüp gelen değerli ve «çağın sanat anlayışı»na dahi öncülük edebilecek karakterdeki sanatımızı ve sanat anlayışımızı -aşağılık duygularına kapılarak- Greko-Lâtin kültür ve medeniyetine kapılarak asla feda edemeyiz. Çağdaş Batı, bizim sana-

tımıza ve tarihi sanat anlayışımıza hayranlık duyarken, bizler, «medeniyet değiştiriyoruz» kompleksine kapılarak, sanatımızın mücerret, sade, sübjektif ve bilinerek yapılmış «irrel» ve fantazi yönünü, politeizmden doğan Greko-Lâtin sanatının müşahhas, huzursuz ve objektif karakterine kurban edemeyiz. Bu hem yazık, hem ayıp olur. Türk-İslâm medeniyetinden doğan sanat eserleri, çağdaş sanata ve insanın iç dünyasına, Greko-Lâtin sanatından daha yakın durmaktadır.

Sanatta, şahsiyet ve üslûp esastır. Picasso'dan Rafael'in sanat ve üslûbunu istemeyeceğimiz gibi Türk-İslâm kültür ve medeniyetinden de -kendi sanat ve estetik telâkkilerinin aksine- şahsiyetine aykırı düşün sanat ve üslûplara uygun eser ve hamleler istenemez. Bu istenirse ne olur? Sanatta ve estetikte hiç istenmeyen bir durum ortaya çıkar. Sanatta kopyaya, taklitçiliğe, röprodüksiyona, şahsiyetsizliğe ve üslûpsuzluğa düşülür.

Başka millet ve kültürlerin sanatı karşısında heyecan ve hayranlık duyulması normaldir; fakat bunlar kopya edilmez, taklit edilmez. Bu, büyük bir sanatkârın, diğer büyük bir sanatkârın eserini beğenmesi ve takdir etmesi yanında, onu asla taklit etmeyi düşünmemesi gibi ele alınmalıdır. Tıpkı bunun gibi, Türk milletinden ve Türk sanatkârından, şu veya bu kültür ve medeniyetin anladığı tarzda, resim, heykel, beste, bina...yapması istenemez. Sanat «âlemşûmul güzel»i aramakla birlikte milliyetçi ve şahsiyetçidir. Bir sanat eserinde daima şu üç imza, bir arada bulunmalıdır. Sanatkârın şahsiyet ve üslûbu, milli kültür ve medeniyetin rengi ve damgası, çağı hayran bırakan ölçü, teknik ve incelik.

Türk-İslâm sanatında, tabiattaki obje ve ilişkiler taklit edilmez. Varlığın bağrına serpiştirilmiş ve her anın yeniliğinde yakıcı solugunu hissettiğimiz «yaratıcı irade»nin obje ve olaylardaki «formu» törpüleyen ve hiçbir varlığı ve formu kararınca bırakmayan, onları devamlı bir yenileşme içinde tutarak «yaratma hamlesi»nin içinde eriten, sonsuz, tükenmez ve mücerret «tevhidin sırrı»nı yakalamak gayreti vardır, Türk-İslâm sanatında.

Bütün obje, varlık ve olayları, bir fotoğraf gibi dondurarak katılaştıran Batı'lı sanatkâr, kendine bir çıkış kapısı ararken ve bizim Türk-İslâm kültür ve medeniyetimize yabancılaşmış «sanatçılar», hangi kapıları çalışıyorlar?

SANAT VE İDEOLOJİ

Sanatın maksadı var mı? Yahut sanatın bir maksadı olmalı mı? Hiç şüphesiz, her insan gibi sanatkâr da, çalışmalarını bir maksada bağlar. O, her şeyden önce «âlemşûmul güzel»i ele geçirmek ister. Bunun yanında kendinin ve cemiyetinin özlemlerini, sıkıntılarını, mutluluklarını, heyecan ve ümitlerini dile getirmek ister. Bunları renklerle, seslerle, sözlerle, hareket ve figürlerle ortaya koyar.

Tartışla tartışla cıvığı çıkarılmış bir soru vardır: «Sanat, sanat, için midir? Yoksa sanat, cemiyet için midir?» İtiraf edeyim ki, hiçbir tartışma bana, bu konunun tartışılması kadar «abes» görünmemektedir. Bu tartışmayı yapan birilerine rastladım mı, zihin ve kültür seviyeleri hakkında hemen notumu veriyorum. Elbette sanat, hem psikolojik ve estetik yönü, hem de içtimâî yönü olan bir faaliyettir. Bunu tartışmaya ne gerek vardır? Sanatı, yalnız ferdin içgüdülerine, ilcalarına, özlem ve ıstıraplarına bağlayan, cemiyetle irtibatsız çılgınlara da, sanatı, cemiyet için yapıyorum diyerek kaba, zevksiz ve beyin yıkamayı hedef alan propagandalara da, alet etmek çirkindir.

Sanat elbette, sanatkârın dünya görüşünden, heyecanlarından, mizacından etkilenir; yine sanat elbette cemiyetin, milletin ve insanlığın meselelerinden kopamaz. Bununla beraber, sanatın en büyük endişesi, «Âlemşûmul güzelce yaklaşabilmektir. Sanatkâr, bir propagandist değildir, o, beyninden, gönlünden, ferdi ve içtimâî hayatından süzülen fikir ve heyecanlarını «âlemşûmul güzelce yaklaştıracak bütün samimiyeti ile ifade eden bir görül adamıdır. Sanatkârın eserlerini, hangi ideoloji kendine yakın bulur veya kendine mal ederse etsin, o samimi bir insandır. Onun eserleri, şu veya bu ideolojiye doğru zorlanmış olmanın sun'ilikleri ile dolu değildir. Meselâ, o roman yazarken, Tolstoy gibi, kalemi «kanına batırarak kâğıda geçiren» bir samimiyet abidesidir. Yine o, «Bir Adam Yaratmak» isimli piyesini, yahut «Sakarya Destanı»nı yazan Necip Fazıl kadar bir gönül adamıdır. Sanatkâr ile propagandist arasındaki en önemli fark, samimiyettir. Doğan esere, sanatkâr, bir ana kadar yakındır, oysa propagandist bir üvey ana bile değildir.

Bugün roman, piyes, hikâye ve şiir diye ortaya konan ve kaba propagandalarla dolu «yapıtlarsın sayfalanıl iğrenerek çeviriyoruz. Aman Allah'ım ne kadar sun'i ve zorlama şeyler? Sırf Marksist ve sosyalist gözükme için ortaya konan bu propaganda «ürünleri»ni, kara çarların idaresindeki halkın ıstıraplarını ve ümitlerini dile

getiren ve samimî bir komünist yazar olan Maksim Gorki ile mukayese bile etmek doğru değildir. O, Maksim Gorki ki, bir zamanlar samimiyetle ümit ve bel bağladığı «Marksist kadro»nun ihanetine uğrayarak sırf «samimiyet»i yüzünden katledilmiştir. (Bkz. İgor Güzenko-Bir Devlin Düşüşü-Çev. Agasi Şen).

Elbette sanatkârın eserine «dünya görüşü» de yansır. Çünkü, o, samimiyetle kafasını ve gönlünün sesini duyurmak istemektedir. Nitekim Türk-İslâm kültür ve medeniyeti içinde yetişen sanatkârlar, eser verirken bir Türk gibi, bir Müslüman gibi hareket ederek «âlemşûmul güzeli» aramışlardır, İslâm'da âlemşûmul güzel, «mutlak güzel olan Allah»tır. Bizim sanatımız, insanımızın içgüdülerini sömürmez, onlardan insanın şuur ve iradesine giden yolu açar. İnsanın şuur ve irade-sinde akıp duran yaratıcı anı kovalar. Rengin, sesin, şeklin, hareketin, çizginin, üç boyutun sanatını yaparken, o hep bu gayretin içindedir. Bizim sanatımızda, insan, yaratıcı ve mücerret hamlenin kucağına itilmekte, bu noktada sanat, elin ile kaynaşarak Allah'a doğru yücelişi ifade etmektedir. Bizim sanatımızda, sanatkâr, yaptığına ve yonttuğuna tapınmadan, esir olmadan ve kendini tanrılaştırmadan, kendini aşmaya zorlanmaktadır. Bizim sanatımız, ferdi de, cemiyeti de birlikte kavrayarak «Mutlak Güzel»e götürür.

GÜZEL SANATLARIN HAMMADDESİ

Bazılarının sandığı gibi, güzel sanatların ham maddesi «madde» değildir. Madde sadece, bir vasıttan ibarettir. Güzel sanatların ham maddesi, söz, ses, renk, şekil, hareket ve nispetler gibi keyfiyetlerdir. Bunlar ise, hayata aittir ve psikolojik değerlerimizle dolup taşmaktadırlar.

Bu keyfiyetlerin madde ile münasebeti yoktur demiyoruz. Ancak, bu keyfiyetlerin maddenin bünyesinde «kaotik» bir görünüşü vardır. Oysa hayatın her safhasında, bu keyfiyetler, bir düzen ve terkip kazanırlar. Bu sebepten canlılar, bize cansızlardan daha yakın ve güzel gözükürler. İnsanoğlu, sanatkârken, sırf keyfiyetlere dayanan bir dünya kurmak istemektedir. O tabiatta mevcut dağınık ve kaotik keyfiyetlerden yepyeni bir terkibe ulaşmak ister. Sanatkâr cemiyete yöneldiği zaman da aynı şeyi yapmak istemektedir.

Sanat, bir bakıma, kaotik keyfiyetlerden hayranlık uyandıran kompozisyonlara, biyolojik ve psikolojik bir ham maddeye sahip ferdiyetlerden yücelmiş şahsiyetlere, dağınık insan yığınlarından kaynaşmış cemiyetlere geçişi sağlar. Güzel sanatlar, milletleri millet yapan sübjektif değerlerin en önemli bir unsurunu teşkil eder. Her millet, üzerinde yaşadığı vatanın ve içinden geçtiği zamanın bütün renk, ses, şekil, hareket ve nispetler halindeki keyfiyetlerini hem fert, hem cemiyet planında yaşayarak orijinal terkiplere ve eserlere ulaşmış bulunmaktadır. Milli estetik, böylece doğar. Halk bu estetiğin zeminini hazırlar, dehâlar, bu milli ham maddeyi, «çağdaş ölçülerin» milli ve mukaddes değerlerin imbiğinden geçilerek, kendi şahsiyetleri ve üslupları içinde “sanat dünyasına” sunarlar, Bütün dâhiler, kendi milletini, “çağdaş seviyede” temsil eden kişiler arasından çıkar. Dehâ, milletin değerlerini temsil eder, bu değerlerden güç alır, ancak ona yepyeni bir terkip ve hayran kalınacak bir seviye kazandırır. O memleketin taşlarını Türk Milli şuuru ve İslâm imanı ile yoğuran bir Mimar Sinan gibi çalışır ve netice alır.

Bir milletin aydını ve halkı, aynı sanat değerlerinde toplanmalıdır. Milli sanatın ham maddesinde aydın ve halkın ortaklığı esastır, ancak aydınlar, milli sanatın ham maddesini işleyerek çağdaş vasıta ve ölçülere göre değerlendirerek Türk-İslâm zevkinin ve sanatının âbideleri halinde sunmalıdır. İslâm ve Türk tarihleri bizim için gayet güçlü birer hazinedir. Peygamberlerin, Sahabinin,

tasavvuf büyüklerinin muhteşem yaşayışları, hayatları, menkıbeleri... büyük bir sanatkâr için çok bereketli kaynaklardır. Öte yandan Türk tarihinin yetiştirdiği kahramanlar, gaziler, verdiği şehitler, bunlara ait gerçek hayat hikâyeleri, menkıbeler, Türk-İslâm yaşayışını yansıtan tablolar, Dede Korkut masalları, Oğuz destanları, hikâye ve masallarımız hep işlenmeyi beklemektedirler. Sanatkâr bugün içinde bulunduğumuz dert ve meselelerimizi konu edinirken bile güçlü bir tarih kültürüne, kendi cemiyetini ve beşeriyeti kavrayan hazmedilmiş bir sosyoloji ve psikoloji kültürüne, zengin bir zihnî ve fikrî tecrübeye malik olmak zorundadır.

İstanbul Fethi yıldönümleri ve nice 26 Ağustoslar gelip geçmektedir. Bando veya mehter çalarak, yahut temsili ve kaba gösteriler yaparak bugünleri geçiştirmekteyiz. Oysa bugünlerde -meselâ Malazgirt Meydan Savaşını verdiğimiz ve Bizans ordularını yendiğimiz ve Anadolu'yu resmen ve fiilen vatan edindiğimiz günlerde- radyolarımız büyük sanatkârların yazdığı «skeç»leri, sinema ve televizyonlarımız yine büyük sanatkârlarımızın yazdığı oynadığı zengin ve güçlü filmleri göstermeli, sahnelerde bir dâhinin yazdığı Alp-arslan piyesi oynanmalı, kitapçı vitrinlerinde bu konuda dev kalemlerimizin yazdığı kitaplar, romanlar, hikâyeler, şiirler bulunmalı, resim ve benzeri sergiler bu konudaki şaheserlerini sergilemeli idi. Öte yandan İstiklâl Savaşı'mızın 26 Ağustosları, bu mânâ içinde eritilmeliydi.

AKIL VE TÖRE

Davranışlarımızı akıl mı, yoksa töre mi düzene sokmalıdır? Esefle belirtelim ki, insanlar, bunun bile kavgasını yapıyorlar. Oysa ne akli ret etmek, ne de töreyi inkâr etmek mümkündür.

Akil, insan zekâsının, biriktirdiği tecrübelerin ışığında meselelere hal çaresi arama ve uygun tercihi yapabilme kabiliyeti olarak ele alınabilir. Gerçekten de insanoğlu, hareketlerini düzenlerken ve tercihlerini yaparken zekâsını kullanmalı, iyice düşünmeli, sağlam ve sistemli bir muhakemeye başvurmalıdır. Hiç şüphesiz, insan tercihlerinde yanılmaması için güçlü bir zekâ kadar, zengin bir tecrübeye de ihtiyacı vardır.

Filozoflar, mahallî ölçülere göre değişen «itibarî ahlâk normları» yerine, bütün insanlar için geçerli, bütün zaman ve mekânları kuşatan, «akla dayanan» âlemşûmul bir ahlâk sistemi kurmak için, bütün felsefe tarihi boyunca çırpınıp durmuşlardır. Aşağı yukarı, sistem sahibi bütün filozoflar, sistemlerine uygun olarak birer «ahlâk teorisi» de ortaya koymuşlardır. Bir bakıma filozoflar, sosyolojik birer gerçek olan «pratik ahlâk müessesesi» karşısına, çok defa birer reaksiyoner olarak çıkmışlar, «akılcı davranarak» güya âlemşûmul bir ahlâk teorisi geliştirdiklerini sanmışlardır. «Güya» diyoruz; çünkü, bütün ahlâk filozofları, bu iddia ile yola çıkmakla beraber, bu hedefe ulaşamamışlardır. Bunların çalışmalarını incelediğimiz zaman görmekteyiz ki, kaç tane ahlâk filozofu varsa, o kadar sayıda «teorik ahlâk felsefesi» mevcut bulunmaktadır. Bu durumda, «Pirenelerin bu tarafından suç sayılan bir iş, öte tarafında kahramanlık sayılıyor» diye millî ve mahallî ve ahlâkî normları tenkid eden Pascal, her filozofun idrak ve telakkisine göre değişen ve üstelik âlemşûmul olmak iddiasını taşıyan «farklı düşünceleri» karşısında nasıl bir vaziyet alırdı, bilemem. Âlemşûmul olamadığı için «millî töreler»i ve «mahallî gelenekler»i tenkid eden filozofun, akıl ile de böyle bir ahlâk sistemine ulaşamadığını görmekteyiz.

Sosyologlara göre, ahlâk, felsefî tartışmaların ötesinde, bir «içtimai müessese»dir. Meselâ, bunlardan Levy Bruhl, ahlâkî, «töreler ilmi» olarak inceler. Milletlerin, tarihî tecrübesi içinden süzülüp gelen «içtimai alışkanlıklar»), davranış kalıpları ve vaziyet alışları vardır, işte «töre» (örf) adını verdiğimiz ve millî hayatı düzene sokan; öte yandan «gelenek» (âdet) denilen ve mahallî yaşayışı düzenleyen «içtimai kalıp ve kaideler» bu kabildendir. Töre (coutume,

moeurs), bir bakıma bütün bir millete ait «ortak içtima normlar»ı ifade eder. Oysa «gelenek» (tradition) olarak adlandırılan kültür değerleri ise, millî yapı içinde bulunan farklı birim ve gruplarda müşahade edebileceğimiz «sosyal kalıplar»dır.

Gelenekler (âdetler), daha çok köy, mahalle, bölge ve müessese gibi daha dar sahalara inhisar ettiği halde «töre» (örf), bir milletin bütününü bağlayan ve kontrol eden «yazılı olmayan kanunlar ve kaideler» demektir. Bu iki kavramı karıştırmamak gerekir. Birçokları dar ve mahalli bazı gelenekleri (âdetleri) bahane ederek «töre»ye saldırmaktadırlar. Bu konuyu ileride genişçe işleyeceğiz, bu sebepten kısa kesiyoruz. Ancak, şimdilik şu kadarını belirtmekte fayda vardır: Her millet, kendi tarihî macerasına uygun ve ondan güç alan bir «töre»ye sahiptir. Töreysi, milletin iradesi ile tarihin iradesi ortak olarak yoğurur. Milletlerin, parlamentoları ve mebusları olmasa da «millî iradede güç alan» kanunları yani «töre»leri vardır. Hatta denebilir ki, töreler, parlamentoların yaptığı kanunlara nazaran, millî iradeyi daha fazlası ile temsil eder. Parlamentolar, millete ve millî iradeye ters düşebilir de «töre», millî vicdanın ve iradenin tâ kendisidir.

KANUNLAR VE TÖRELER

Her cemiyet, kendi sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatını düzene sokacak «norm»lara muhtaçtır. Bu normların dinî, ah-lâkî, hukuk, bedîi mahiyette olabileceğini ve bunlar arasında denge ve dayanışma bulunduğu ölçüde cemiyetin huzur içinde yaşayabileceğini, daha önceki yazılarımızda belirtmiştik.

Yine bunların yanında, şu hususu da önemle ortaya koymuştuk ki, bir cemiyette, «sosyal kontrol müesseseleri» arasında, ahenk ve denge kurulamamışsa, yahut bu değerler arasında çelişmeler ve çatışmalar mevcutsa cemiyeti anarşiden kurtarmak mümkün olmaz. Bir milleti, sevk ve idare edenler, asla unutmamalıdır ki, «millî vicdana», «millî değerlere» ve «töre»ye ters düşen bütün tutuş ve tedbirler, er-geç geri tepecektir. Millî vicdanın kabul edemediği ve isyan ettiği «alternatifleri» millete zorla, baskı ile ve kanunla kabul ettirmeye kalkışmayınız, er geç bu tedbiriniz şiddetle ters dönecektir. Millî vicdanın «haram» dediğine «helâl», «haksız» dediğine «haklı», «çirkin dediğine «güzel», «kötü» dediğine «iyi» demeye kalkışmayınız, kanunlarınızla, parlamentonuzla milletinizin karşısına dikilmeyiniz. Kendi iradenizi, «millî iradenin» üstüne Çıkarmaya çalışmayınız. Hele hele «partinizin programını» veya «ideolojik eğilimlerinizi», elde ettiğiniz parmak sayısına güvenerek bir taraftan «millî tarihin», diğer taraftan bizzat büyük bir milletin binlerce yıllık iradesi ile oluşmuş ve yoğrulmuş «millî vicdanına hâkim kılmaya» asla demokrasi adını vermeyiniz. Kendinde bir parmak daha fazla güç bulan «siyasî kadrolara», millî vicdana ve töreye daha saygılı olmalarını tavsiye ediniz. Asla unutmamak gerekir ki, «millî vicdan» ve onun normlarını ifade eden «töre», binlerce yılın içinden geçen milyarlarca insanın tarihî tecrübelerine dayanır. Demokrasi, bir zümrenin değil ele bir milletin iradesi üzerine kurulu ise, bu sistemin kanunları «törede aranmalıdır». «Kanun ve hukuk hâkimiyeti» maskesi arkasında, milletleri ve millî iradelerin nasıl mahkûm edildiğini, esir düşürüldüğünü biz çok iyi biliriz.

Şurasını da unutmamak gerekir ki, millî vicdana ve töreye ters düşen kanunlara, millet saygı duymaz. Millî vicdandan ve töreden güç almayan emir ve yasaklar havada kalır. Gerçekten «kanun», ihlâl edildiğinde vicdanda kaygı uyandıran, bizzat kanunu ihlâl edende «vicdan azabı» doğuran sosyal bir değerdir. Millî vicdanın tanımadığı, törede bulunmayan veya töreye ters düşen «teorik bir

kanun», hangi kaynaktan çıkarsa çıksın millî vicdana yabancı düşer; fertler ve zümreler, bu tip kanunları ihlâl etmekten çekinmezler ve vicdanî bir endişe taşımazlar. Kanun koyucuları, millî vicdana ve töreye ters düşen bir ülkenin, vatandaşları da “kanun tanımaz”ve «kanunlara karşı saygısız» olurlar. Cemiyetler, kendi millî ve mukaddes değerlerine saygı duymayan «kanun yapıcılarına da, kanun uygulayıcılarına da saygı duymazlar. Her cemiyet, kendine saygı duyanlara saygı duyar. Hiç kimse, dinine küfrettiği, töresi ile alay ettiği, hukukunu ayaklar altına aldığı bir cemiyetten veya millettan saygı beklememelidir. Bir cemiyette kanunlara saygısızlıktan mı söz edilmektedir, kanunsuzluklar mı almış yürümüştür? Hiç şüphemiz olmasın ki, o cemiyeti sevk ve idare edenler, millî vicdana ve töreye ters düşen ve yabancılaşan kimselerden ibarettir. Yoksa, bir millet asla millî vicdanına ve töresine ters düşmek istemez.

Törenin ihlâli hem ferdî vicdanı, hem de bizzat cemiyeti rahatsız eder ve harekete geçirir. Törenin bekçisi bizzat töreyi vicdanında ve bünyesinde taşıyan fert ve cemiyettir. Töre, müeyyidesini de bizzat kendisi doğurur. Gerektiği ve koyduğu pratik normları titizlikle korur. Oysa millî vicdana ve töreye ters düşen kanunlar, teoride de sahipsiz kalır. Üstelik kanuna saygısızlık fikrinin doğmasına sebep olur.

TEORİK BİR AHLAK BAŞARISIZDIR

«Devrimbazlar», en çok «töre» sözünden rahatsız olurlar. Siz, ahlâk eğitiminde «törelere değerinden ve yerinden» söz edersiniz... O hem karşısına dikilir. «Toplumların yapı değiştirdiğinden, değerlerin eskidiğinden, töreler yerine akılcı metodlara bağlanma gereğinden» söz eder. Siz millî eğitimde, ahlâktan ve ahlâkın kuruluşunda millî vicdan ve bunun binlerce yıllık tarihi macera içinden süzülüp gelen köklerinden söz edersiniz, devrimbaz size «teorik ve üniversal» bir ahlâkın nasıl kurulacağından söz eder. Oysa «teorik bir ahlâkın» başarı şansı yoktur ve gerçekten de ahlâk eğitimi ister istemez «törelere» dayanacaktır.

Daha önceden belirttiğimiz gibi felsefe yapmaya çalışan ve sistemleri içinde irade, sorumluluk ve faziletler konusunda araştırma yapan pek çok filozof gelip geçmiştir. Bu tip filozofların âlemşûmul bir ahlâk kurmak ümidi ile hareket ettiklerini, millî ve mahallî ahlâk telâkkilerini ve töreleri dar ve itibarî bulduklarını açıklamıştık. Öte yandan E. Kant gibileri de töreleri normatif ve baskıcı bulmaktadırlar. Bu gibilere göre, töreye uymak için uyulur, töre hür iradeye fırsat vermez, aksi halde cezalanmaktan veya cemiyyetçe kınanmaktan korkarız. Törede «iyi olanı» arama ve seçme yerine sosyal baskı altında cemiyyete uyma ve boyun bükme söz konusudur. Oysa E. Kant'a göre: «Ahlâk, iyi olanı, sırf iyi olduğu için hür bir irade ile seçme işidir.»

Bizim kanaatimizce, filozofların âlemşûmul olan «iyiyi» aramaları elbette güzeldir. «İyi» olan gerçekten de her yerde ve her zaman «iyi» olmalıdır. Ahlâkın gücü «âlemşûmul ve mutlak» olduğu ölçüde artar, aksine «mahallî ve itibarî» olduğu ölçüde azalır. Bunun yanında, gerçekten de töre, normatif ve baskıcıdır, bizi cemiyyetin iradesi karşısında boyun bükmeye zorlar. İrademizi kendi kontrolüne alır ve E. Kant'ın aradığı hürriyeti vermez.

Bütün bu tenkitlerin haklılığına rağmen, itiraf edelim ki, hiçbir filozof, bütün insanlarca kabul edilebilir, âlemşûmul, bütün zaman ve mekânlar için geçerli, üstelik insanın hür iradesinin tercihlerine yer veren bir ahlâk sistemi kuramadı. Yahut böyle bir gayret semeresiz kaldı. Sosyolog L. Levy Bruhl, haklı olarak «teorik bir ahlâkın imkânsız olduğunu» ahlâkın ancak törelere bağlı olarak kurulabileceğini, ahlâkın pratik olduğunu, oysa felsefî bir ahlâk görüşünün teoride kaldığını, normatif olamadığını, böyle bir

ahlâktan emirler ve ödevler çıkarılamayacağını, teorik bir ahlâkın koruyucusuz ve müeyyidesi kalacağını, dolayısı ile hem etkisiz olacağını, hem de vicdanlarda kaygı uyandıramayacağını açıklar. Ayrıca, teorik ahlâkçılar, tasavvur ettikleri mücerret bir insana göre düşündükleri halde, töre, çeşitli zaman ve mekânlardaki müşahhas insana hitap edecek kadar realisttir. Yine L Bruhl'o göre, teorik bir ahlâk hem mümkün değildir, hem de faydasızdır, çünkü, her filozof, kendi ahlâk sistemini kurarken, diğer teorik ahlâk sistemlerini çökertmektedir.

Görülüyor ki, filozoflar «teorik bir ahlâk» anlayışına bağlı oldukları halde, sosyologlar «pratik ahlâk» olarak töreleri göstermektedirler. Filozof, töreleri dar, mahallî ve baskıcı olarak tenkit ederken, sosyologlar da filozofların savunduğu «teorik bir ahlâkın» pratik olamadığından, vicdanlarda kaygı uyandıramadığından, müeyyidesiz olduğundan, üstelik filozoftan filozofa değişebilir olduğundan söz ediyorlar.

Gerçekten de töreler, gerçekçi, pratik ve etkili oldukları halde dar ve mahallî kaldıkları sürece yetersiz kalmaktadırlar. İnsanların hem gerçekçi, hem pratik, hem etkili, hem de âlemşümul bir ahlâk anlayışına ihtiyacı vardır. Biz, gelecek yazılarımızda Türk-İslâm ahlâkının bu açıdan bir tahlilini yapacağız.

TÜRK TÖRESİ

Türk dilinde «töre», Türk milî vicdanına hâkim olan «umumî hukuk prensipleri» manâsında kullanılmaktadır. Töreü dar ve mahallî olan gelenek kavramından ayırabilmek gerekir.

«Umumiyetle kanun manâsına alınan töre (aslî, törü) eski Türk hukukî hükümlerinin bütünü olup sosyal hayatı düzenleyen mecburi kaideleri ihtiva ediyordu. Orhun kitabelerinde, töre kelimesi, 11 yerde geçmekte, bunun 6'sında il ile birlikte kullanılmaktadır. Diğer 5 yerde de yine il ile alâkası açıkça belirir. Demek ki, Türk devleti (ili), kanunlara (töre hükümlerine) bağlı bir kuruluştur. Devletin varlığı töre ile kaimdi.» (Bkz. Türk Dünyası El Kitabı - İ. Kafesoğlu'nun Kültür ve Teşkilât adlı makalesi, s. 761).

«Töre hükümleri değişmez kalıplar değildi. Türk hükümdarları, yerine ve zamanın icaplarına göre ve tabii «meclislerin tasvibi alınmak üzere, yeni hükümler getirebilirlerdi... Bütün Türk lehçelerinde ortak olan ve sonra Moğolca'ya da geçen töre tabiri, şimdiki bilgimize göre, Tabgaçlar'dan beri mevcuttu ve aslî söyleniş olan törü şeklinin daha eski bir devre götürülmesi mümkündür.» (Bkz. a.g.e. s. 761).

Yine aynı kaynaktan öğrendiğimize göre, bugün kanun karşılığı olarak kullanılan «yasa» kelimesine temel teşkil eden «yasamak» fiili, Türk kitabe ve kayıtlarında sadece «Tengri yasar-Tanrı düzenler, yapar» cümlesinde olmak üzere bir defa geçmektedir. Bunun dışında Türkler daima kanun karşılığı olarak «töre» kelimesini kullanmışlardır. (Bkz. a.g.e. s. 761)

Zaman zaman Türk hakanları yazılı «kanunnâmeler» çıkarmakla beraber, umumiyetle «Türk töresi» yazılı değildi, ancak cemiyyetçe çok iyi biliniyor ve yaşıyorlardı. Bugün Türk töresini tespit etmek isteyenler için iki önemli kaynak mevcuttu; Bunlardan birincisi, bütün Dünya Türklüğü'nün millî vicdanında yatan «ortak değer hükümleri», ikincisi de büyük Türk Yusuf Has Hacib'in yazdığı Kutadgu Bilig adlı kitaptır.

Âlemsümül bir «ahlâk ve nizam» kurmak isteyen filozoflar, «töre»yi fazla dar ve mahallî olmakla suçluyor, bütün insanlığı kavrayan bir ahlâk ve nizam arıyorlardı. Bunu daha önce incelemiştik. Gerçekten de bazı milletlerin «töreleri» için bu husus belki söz konusu edilebilir. Bir kavim, kendi içine kapanırsa, diğer kavimlerle ve insanlarla temas halinde bulunmazsa, kültür ve

medeniyette «ilkel kalmak» tehlikesine maruz kaldığı gibi, dar ve yetersiz bir «töre» içinde hayatını düzenlemeye mahkûm olur.

Ama Türk tarihini bilenler, «Türk töre»sinin dar ve mahalli olduğunu iddia edemezler. Türkler, tarihin kaydettiği en dinamik milletlerden biri dir. En eski devirlerden beri, dünyayı bir uçtan diğer bir uca katletmiş, sayısız kavimle tanışmış değişik zaman ve mekânlarda bulunan insanların sosyal ve kültürel tecrübelerine şahit olmuş, mevcut bütün milletleri ve dinleri tanımıştır. Kısaca belirtirsek, Türk milleti, geniş bir tarihi tecrübeye, büyük ve zengin bir kültür hazinesine sahip bulunmakla «millî töresini» bu güçlü zemin üzerinde kurmuş bulunmaktadır. Türk töresi, âlemşûmul ahlâki idealleri, bünyesinde toplayan «pratik bir ahlâk ve hukuk nizamı» durumundadır. Hele, en az bin yıldan beri İslâm'ın şanlı aydınlığında yıkanan, olgunlaşan ve arınan «Türk töresi», bütün insanlığı mutluluğa çıkaracak «âlemşûmul» bir nizam durumuna gelmiş bulunmaktadır. Allah'tan başkasına kul olmayan, âdil, merhametli, fedakâr, iyiliksever, saygılı, müşfik ve kahraman Türkoğlu gerçekten de Z. Gökalp'ın dediği gibi, ahlâkın dehasına ulaşmış bir «ahlâk adamı»dır.

TÜRK TÖRESİ VE İSLÂMİYET

Filozoflar, «töre»lerin bir sosyal kontrol müessesesi olarak baskıcı ve zorlayıcı olduklarını, dolayısı ile fertlerin hür tercihlerine fırsat vermediklerini belirtirken, bir bakıma «toplumcu ahlâka» karşı çıkmakta ve «bireyci ahlâkı» savunmaktadırlar. Zaten sosyolojik mânâda «hürriyet», fertlerin kendi cemiyetlerinden «koparabildikleri alternatifleri» ifade eder. Ahlâki davranışı, «hür bir iradenin tercihleri» tarzında anlayan bir fikir adamı için gerçekten «töre» insana boyun büktürmektedir, kişiyi cemiyetin önünde diz köktürmektedir.

Öte yandan, ahlâkı, bir sosyal kontrol müessesesi olarak ele alan sosyologlar, bütün «sosyal müesseseler» gibi törenin de baskıcı olacağını, bunun bir kusur değil, aksine bir değer olduğunu savunurlar. Gerçekten de, törenin getirdiği ahlâk ve nizam «müeyyidesiz» ve «bekçisiz» değildir. O, filozofların idealindeki «iyi»yi değil, «pratik olan ve yaşanan iyiyi» savunur... Sosyologlara göre, ahlâk bir «Sosyal müessese olarak» elbette baskıcı olacak, elbette fertlere söz geçirecek ve nizama uymayanları cezalandıracaktır... Görülüyor ki, sosyologlar (bilhassa E. Durkheim ve L. Levy Bruhl gibileri) «bireyci ahlâka» karşı bir nevi «toplumcu ahlâkı» savunmaktadırlar.

Günümüzde de bu tartışmalar devam etmektedir. Fertler, her türlü baskıdan, uzak, serbest bir yaşayışa «özgürlük» adını verdiği halde, cemiyetler ise fertlerin belli normlar içinde hareket ettikleri, sıra ve saygıya dayalı bir hayat şekline «düzen ve disiplin» adını veriyorlar. Bir bakıma, fertler cemiyetlere, cemiyetler ise fertlere teslim olmak ve boyun bükme istemiyorlar. Bir bakıma, Alman Tarihi idealizminin kurucusu olan Hegel, «tez» ve «antitez» biçiminde cemiyet ve ferdi karşı karşıya getirirken, bu gerçeği belirtmek ister.

Dinimiz İslâmiyet, bu konuda da bize en güzel yolu gösterir. Dinimiz, ferdi cemiyete tapındıran, yahut cemiyeti fertlerin hırslarına teslim eden anlayışları tasvip etmez. Dinimiz, ferdin de, cemiyetin de tanrılaştırılmasına kesin olarak karşıdır. İslâmiyet'in ahlâk anlayışında ne «kollektif ruhu ve cemiyeti tanrılaştıran» E. Durkheim'ci telâkkiyi, ne de «Tanrı Diyonizos benim» diye çağlık atarak kendi «egosunu» tanrılaştırmaya kalkışan Nietzsche'ci görüşleri bulabilirsiniz. İslâmiyet'te «iyi olan» ne ferdin hoşuna, ne de cemiyetin hoşuna giden harekettir; bunlar hoşlansalar da, hoşlanmasalar da «Allah için yapılan» iş ve harekettir. «Yalnız Allah

için ve yalnız O'nun rızasını kazanmak için» yapılan işler «iyi»dir. Egomuzun istek ve hırslarına da, cemiyetin emir ve iradesine de boyun bükme iyi ve güzel değildir. Prof. H. Ziya Ülken'in (Aşk Ahlâkı adlı kitabından) belirttiği gibi, korktuğumuz için, yahut bir menfaat umarak, yahut alkışlanmak için «iyi davranmak», iyi değildir; bütün mesele «iyi olanı» büyük aşk ile sırf iyi olduğu için, en iyi olan «Mutlak İyi»nin aşkına tercih edebilmektir.

İslâm ahlâkının temelinde ne fert, ne de cemiyet sevgi ve korkusu yatar. İslâm ahlâkı, Allah sevgi ve korkusundan güç alır. Bir Müslüman gerek kendi nefsinin, gerek içinde yaşadığı cemiyetinin istek ve emirlerini yerine getirirken bile «Allah'ın rızasını» aramakta, her şeyden ve herkesten önce O'nun emirlerine ve isteklerine aykırı düşmemeye çalışmaktadır. İslâm'da hürriyet, «Allah'tan gayrisine boyun bükmemek» demektir. Öte yandan bir Müslüman Kur'an-ı Kerim'in «örfe uyunuz» emrini yerine getirirken Allah'ın emir ve iradesine ters düşmemeye gayret eder.

İşte, Türk töresi, en az bin yıldan beri, böyle bir ruh ile yoğrularak gelmiş ve Türk-İslâm ahlâk ve hukuku böylece doğmuş bulunmaktadır. Kutadgu-Bilig'den Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye'ye kadar nice şaheserler bu yüce terkipten filizlenmişlerdir. Türk töresi, İslâm dini ile âlemşümul bir ruh ve mahiyet kazanmıştır.

İNSAN VE AHLÂK

Ahlâk, bir problem olarak, sadece insan için vardır. Bitki ve hayvanların hayatında düzen, dayanışma, hatta istismar bulunmasına rağmen ahlâktan söz edilemez. Eğer, fert ve cemiyet olarak insan da «şuurdan mahrum» olsa idi, bizim için de böyle bir problem olmayacaktı. Şu halde, ahlâk konusu, “şuur problemi” ile çok yakın bir ilgi içindedir.

Psikolojik açıdan düşünülürse, «ahlâk problemi» incelenirken, «şuur» konusu asla ihmal edilemez. Çünkü şuurdur ki, bizde irade ve sorumluluk fikrini doğurur. İslâm ölçülerine göre, şuurun yokluğu halinde, irade ve sorumluluk da yoktur. Yalnız duylara, reflekslere, mekanik etki ve tepkilere, içgüdü ve ilcalara dayanan bir hayatta ahlâktan söz edilemez...

Şuur, bir nevi «otokritik» gücü olarak ele alındığına göre, anlaşıyor ki, şuurumuzdan kurtulmadıkça «sorumluluktan» da kurtulamayacağız. İnsan, insan olmakla sorumluluğu yüklenmiş, «emâneti omuzlamış» bulunmaktadır. İnsan mükemmelleşmek ihtiyacı ile birlikte yaratılmıştır. Kısaca, mükemmelleşme ihtiyacı, «insanın iradesi» haline gelmiştir. İşte ahlâki davranış şuurulu ve zaruri olan bir mükemmelleşme iradesidir. Fertte şuur olmasa idi, bu iradeyi, tabiat ve cemiyet ona dışarıdan veremezdi. Ancak, cemiyet hayatının, insan şuur ve idraki için vazgeçilmez bir ortam olduğu inkâr edilemez.

İnsan, şuurulu ve dolayısı ile iradeli yaratılmıştır. Yani insanoğlu, kendi iradesinin yaratıcısı değildir. Biz, irademizi, kendi şuurulu varlığımızda mevcut ve hazır buluruz. İnsanda, mükemmelleşme iradesi, bir iç itici ve hareket olarak doğrudan doğruya şuura bağlıdır ve zaruridir. Şuur, ister istemez, mükemmelleşme ve sorumluluk iradesini ihtiva eder. Şuurunu uyuşturmak sureti ile sorumluluk duygusunu ve mükemmelleşme idaresini ortadan kaldırmaya çalışmak, insanı hayvandan daha aşağı seviyeye indirir.

Hayvan şuursuzdur, o duyularının verileri ile yetinir ve tatmin olur. Oysa insan, duyularını aşma cehdini ihmal edemez. İnsan, insan olmanın sorumluluk ve mükemmelleşme iradesinden kaçarak kendini mutlu kılamaz. Kendini tam bir hedonizme kapılarak «böcekler gibi, çiçekler gibi yaşamayı» hayal etse bile mutlu olamaz. İnsanoğlu, kendi şerefli statüsünü terk edip nebati ve hayvanî bir hayatın hasretini çekmekle yücelemez. Oysa insan, insan

olmanın sorumluluğunu duymalı ve gerçekten mükemmelleşme idaresini gayesine ulaştırmanın çilesini yüklenmelidir.

Peygamberler, veliler, büyük ahlâk kahramanları, hep insanlardaki bu sorumluluk duygusunu ve mükemmelleşme iradesini kamçılamak ve parlatmak için gelmiş ve faaliyet göstermiş bulunmaktadır. Bu sebepten, yüce ve şanlı kurtarıcımız (O'na salât ve selâm olsun); «Ben, güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim.» diye buyurmuşlardır. Peygamberler, her şeyden önce birer «ahlâk kahramanı»dırlar. Ve «ahlâk kahramanlığı», bütün kahramanlıkların temelidir.

Her insandan birer ahlâk kahramanı olması istense bile, muvafak olunamaz. Bütün insanlar, insan olmak haysiyetine eşit olarak sahip iseler de bedeni, zihni ve hissi kabiliyetleri bakımından farklıdırlar. Üstelik çok farklı sosyal, kültürel, ekonomik ve politik ortamlarda yetişmektedirler. Bütün bunlar farkları çoğaltmaktadır. İslâm'ın tabiri ile «akıl ve baliğ» olan her insan, aldığı terbiye ölçüsünde şiddeti değişmekle beraber, mutlaka bir «ahlâki endişe» taşımaktadır. Lâkin bu endişenin gücü ne zaman ve hangi şartlarda bir «ahlâk kahramanı» doğurur? «Nefs-i emmare»ye ulaşan «ideal adam» arasında sayısız ahlâk mertebesi vardır.

NEFS MÜCADELESİ VE AHLÂK..

Ahlâk, bir bakıma «nefs-i kontrol ve ona hâkim olma» şuurudur. Nefis, hususî mânâsı içinde düşünülürse, sadece insanda mevcut bulunmaktadır. Normal olarak, bütün canlılarda, hayatı ve soyu idame ettirme çarpınışları vardır. Hayvanlarda, bu endişe hayli büyümüş bulunmaktadır. Hayvanlar, bir şuur kontrolü olmaksızın fizyolojik «iç iticilerin» ve içgüdülerin baskısı altında cereyan eden bir yaşama biçimi içinde bulunurlar. Ancak, hayvanlarda fizyolojik hayat, önceden programlanmış gibidir, düzenlidir. İnsanda rastladığımız neviden «hırslara ve kaprislere» bulaşmamıştır. İnsan, zekâ gibi, üstün bir psikolojik silaha sahiptir. İnsanın hayatına, mekanik içgüdüler yerine, hareketli ve doyum bilmez bir «entellektüel güç» hâkimdir. İnsan, zekâsını ve üstün zihin güçlerini, içgüdülerinin ve fizyolojik iç iticilerinin emrine verdiği zaman korkunç ve ihtiraslı «zeki bir hayvana» dönüşmektedir... İslâm'da «nefs-i emmare» bu demektir.

İslâm'da ahlâk, «nefs-i emmareyi» kontrol ederek yücelmek, kademe kademe yükselerek «nefs-i mutmainne»ye ulaşmak şeklindeki bir irade savaşını ifade eder. Yüce kurtarıcımız (O'na salat ve selam olsun), buna «en büyük cihad» adını vermiş bulunmaktadır; yine «nefs-i emmareyi» yenen kişiyi «gerçek kahraman» ilân etmektedirler. Nefs-i emmareye tabi olan kişi, âdeta «hayvan adam»dır; hatta Kur'an-ı Kerim'in ifadesi ile «hayvandan da aşağı» bir mertebededir. Öte yandan «nefs-i mutmainne» durumunda bulunan kişi, âdeta «ideal insan»dır ve peygamberimizin ifadesi ile «yaşayan şehit» olarak anılmaya değer bir yüceliş içindedir. Böyle bir insan, fizyolojik ihtiyaçlarını ve bütün iç iticilerini, hayatın «yüce gayesi» içinde tutar ve her türlü israftan sakınarak «en yüce gayeler» için bir vasıta bilerek doyurur. O, kendini mukaddes bir savaşçı olarak bilir; yerken, içerken, uyurken ve evlenirken daima «Yüce Ülküsünün Zaferini» düşünür, ideal insan için (Ülkücü insan için), nefsin istekleri, davanın başarısı için bir güç ve enerji kaynağı olarak bir vasıttan ve iticiden başka bir şey değildir. Oysa, «hayvan adam» için nefsin isteklerini yerine getirmek biz-zat gayedir... Hedonizm, bu demektir...

İslâmiyet'in bundan bin dört yüz yıl önce, ortaya koyduğu husus, tespit, «çağdaş psikanalistler» tarafından da doğrulanmaktadır. Eski ve yeni Freudyenlerin «id» ve «süper ego» biçiminde isimlendirdikleri,

çatışmalı durumumuzla ilgili açıklamaları tamamen bu demektir. Zeki bir canlı olan insanın yabani, iptidai ve vahşi nefsanî istekleri ile «vicdanî değerler»i arasındaki bu çatışmayı görmemeye imkân var mı? Şahsiyetimizin, gerçekten de zıt dinamiklerin arasında kurulmaktadır. «Ego»muz, bu iki değer arasında yalpalayıp durmakta ve çeşitli âmil-lerin tesiri altında kendine en uygun yeri bulmaktadır. İslâmiyet, bu iki değer arasında yalpalayan varlığımıza «nefs-i levvame» adını verir. Mevlana Celâleddin-i Rumi'nin deyimi ile «hayvan ile melek» arasında sallanan bu cephemiz, bize «dramatik insanın» çilesini idrak ettirir. Hiç şüphesiz, insan ne hayvandır, ne de melek; lakin o, bir ahlâk kahramanı olmasa bile «ahlâk adamı» olmak zorundadır. Oysa, tarih, insanlar arasından «ahlâk kahramanlarının» da çıkabileceğini göstermektedir. Ve şüphesiz tarihin en büyük kahramanları, ahlâk kahramanlarıdır.

İslâmiyet, bütün müminlere, birer ahlâk kahramanı olma ülküsünü taşımayı ve elinden geldiğince bu konuda çaba göstermeyi emreder. Yüce Peygamberimizin yaşadığı ve bize tavsiye ettiği ahlâk, «Allah'ın ahlâkı»dır. Bunun için her mümin vicdanını ve kafasını «sahte tanrılardan» kurtarmalı. Allah'tan gayrı tanrı edinmemeli, sadece Allah rızası için davranabilmelidir. En «iyiye», EN İYİNİN ta kendisi olan ALLAH'a yönelmeli, ondan gayrisine boyun bükmemelidir.

LÂİK BİR AHLÂK BAŞARILI OLUR MU?

Lâik bir ahlâk düşünmek demek, ahlâkı, bir «sosyal müessese» olarak kabul etmemek demektir. Oysa ahlâk pratikte, sosyal bir müessesedir ve üstelik cemiyetin din ve töresinden bağımsız değildir. Lâik bir ahlâk kurma çabası, olsa olsa felsefi ve zihni spekülasyonlarla oyalanmak demek olabilir.

Lâkin bir ahlâk, din ve törenin dışında cereyan edeceğine, göre, her şeyden önce, teorik ve filozofik bir disiplin olmak yolundadır. Bir çok sosyologun (bilhassa Levy Bruhl'un) belirttiği üzere, ahlâk «pratik» olmak zorunda olduğuna göre, filozofların ortaya koydukları ve koyacakları «teorik bir ahlâkın» başarısını düşünülemez. Çünkü ahlâk, bilmekten çok yapabilmeyi gerektirir.

Lâik bir ahlâk, teoride kaldığı ve cemiyetin vicdanından güç almadığı için müeyyidesizdir, (yaptırım gücü yoktur). Hele, lâik olmak iddiası ile ortaya konan, milletin din ve töresine ters düşen, millî vicdanla zıtlaşan teorik hükümler, siyasi baskılarla kitlelere mal edilmeye kalkılsa bile başarısız kalır. Yeni bir ahlâkın doğuşuna sebep olmak şöyle dursun, cemiyette ahlâksızlığın yaygınlaşmasına yol açar.

Vicdanımız, içinde doğup büyüdüğümüz cemiyetin din ve töresi ile biçimlenerek, küçük yaştan itibaren olgunlaşmış bulunmaktadır. Vicdan, psikolojik dinamikleri itibari ile ferdi bir özellik taşımakla beraber, esasta «sosyal bir değer»dir. Bu sebepten, din ve töremiz ile zıtlaşan filozofik ve teorik bir ahlâk sistemi, kendini ne suretle empoze ederse etsin, vicdanımızı etkilemez ve böyle bir ahlâk sisteminin hükümlerini ihlal ettiğimizde «vicdanımızda bir kaygı» duymayız ve «vicdan azabı» çekmeyiz. Oysa, ahlâk, her şeyden önce «vicdanda kaygı» uyandırmalı idi. Din ve töre bu konuda gerçekten başarılıdır. Lâkin, bir ahlâk sistemi arayanlar, umumiyetle «üniversal bir ahlâkın» peşinde olduklarını söylerler. Oysa, bu iddia ile ortaya çıkan filozofların ideolojilerin ve doktrinlerin öne sürdükleri ahlâk sistemleri teorik kalmanın ötesinde, birbirleri ile de çatışırlar. Bütün filozofların, bütün ideolojilerin ve doktrinlerin anlaşabileceği, ortak ve universal bir ahlâk sistemi ve telakkisi yoktur. Öte yandan, filozofların ve fikir adamlarının sistemleştirecekleri bir ahlâk görüşü, ferdi düşünceler, ister istemez sosyal hayattan tecrit edilemeyeceğine göre, yine farklı «sosyal yapıların» renk ve kokularını bünyelerinde taşıyacaklardır.

Biz, kesin olarak iddia ediyoruz ki, bugün yeryüzünde «lâik medeniyet» bulunmadığı gibi «lâik bir ahlâk» da yoktur. Ahlâkın kuruluşunda, aklın rolü inkâr edilmemekle birlikte, esasta ahlâk din ve töreye dayanır. Ahlâk eğitiminde bu hususu ihmal ve inkâr etmek mümkün değildir. Aksi halde, cemiyete hizmet değil, ihanet edilmiş olur.

Bazıları da, pozitif ilim terbiyesinin «ilmî mânâda bir ahlâkın» teşekkülüne yardım edeceğini sanırlar, ilmin dayandığı temel prensipleri objektiflik, determinizm ve üniversal olmak tarzında özetlemek mümkündür. Bütün bu prensiplerin değerini takdir ediyoruz. Bununla beraber ahlâkta sübjektifliğin, hürriyetin, milli ve mahalli değerlerin önemini kim inkâr edebilir. Oysa, bütün bu değerler, «pozitivizmin prensiplerine» ters düşmektedirler.

Öte yandan bizzat ilmin, ahlâka ihtiyacı vardır. Ahlâka ilgisiz kalan veya aykırı düşen bir ilim çabası beşeriyete ne verebilir? İlim, ahlâksız ellerde büyük bir tehlike kaynağı değil midir? Eşya ve olaylardan elde edilen kanunlar, insanın vicdanına cevap verebilir mi?

Bütün bunlardan sonra, Türk-İslâm ülkücüsü, ahlâkını kurarken aklını kullanacak, İslâm ahlâkının ve Türk töresinin aydınlığında yürüyecektir.

İSLÂM AHLÂKİ ÂLEMŞÜMULDUR

Mütecannis cemiyetlerde, dinin helâl-haram tarzında ortaya koyduğu normlar, ahlâkın iyi-kötü biçiminde sıraladığı normlara paraleldir. En az bin yıldan beri, Türk töresi İslâm'la kaynaşarak «milli vicdanımızı» yoğurmaktadır. Bir Müslüman -Türk'ün vicdanı, din ve töresi ile kaynaşarak teşekkül etmiştir.

Türk çocuğu, din ve töresinin normlarını ihlâl ederken vicdan azabı duyar, kaygılanır. Öte yandan din ve töremizin ortaya koyduğu ahlâk pratiktir ve bizzat cemiyetimizin kontrolündedir. Normların ihlâli yalnız, ferdi vicdanları rahatsız etmez, cemiyeti de harekete geçirir. Üstelik, bu normlar, adeta «sabit birer sosyal değer» durumundadır, kolay kolay değişmezler. Cemiyetin sosyal ve ekonomik yapısı değişmekle beraber, din ve töre, esasta kendini korur. Milletlerin tarihini incelediğimizde görürüz ki, cemiyetlerin sosyal ve ekonomik yapısındaki değişmelere rağmen, din ve ahlâk binlerce yıl kendini koruyabilmektedir. Aksi halde, Marksistlerin ve materyalistlerin sandığı gibi, ekonomik yapı değiştikçe din ve töre de buna bağlı olarak değişse idi, bugün İsrailîler Yahudi, İngilizler Hristiyan, Japonlar Şinto dininde olamazdı. Sosyal ve kültürel değerleri, ekonomik ilişkilerin bir fenomeni gibi mütalâa eden Marksist telâkkiyi tarih ve sosyal gerçekler, yalanlayıp dururken, şartlanmış kafalar, içine yuvarlandıkları «fasit daire»den idraklerini kurtaramayacaklardır. Akl-ı selim, «sosyal gerçeklere» ters düşemez.

Milli vicdan, cemiyetin binlerce yıllık tecrübesinden geçerek kurulur ve faydasına binaen korunur. Hiç şüphesiz zaman içinde, «sosyal normlar» arınarak ve törpülenerek olgunlaştırılır, ancak topyekûn atılmazlar. Hiçbir cemiyet, tarihi tecrübesinden tecrit edilemez. Bu hem mümkün, hem de doğru olmaz. Esasen bu konuda yapılmak istenen «devrimler» ya geriye tepmiş, yahut da cemiyette anarşi doğurmuştur.

Din ve törenin «baskıcı karakteri»nden şikâyet edenlere hemen belirtelim ki, bunlar da «hukuk» gibidirler ve dolayısı ile «müeyyidesiz» olamazlar. Din ve töre de tıpkı hukuk gibi, kendi şart ve normları içinde, fert ve cemiyetleri kendilerine uymaya zorlarlar, insanları kendi ölçüleri içinde mükâfatlandırır ve cezalandırır. Bunlar, din ve törenin kusuru değil, gücüdür. Hangi sistem, hangi doktrin kendini müdafaa etmez ki, bunu din ve töreden istemek hakkına sahip olunsun?

Kaldı ki, İslâmiyet'te, hürriyet, vicdana Allah'tan başkasının hükümran olmaması demektir. Vicdanın ve insanın Allah'tan gayrisine kul olmamasını isteyen dinimiz, gerçekte tam ve kâmil mânâda hürriyetçidir. İslâm'da ne ferdi egoizmin, ne de içtimâi egoizmin tanrılaşması söz konusu edilebilir. İslâmiyet, nefsanî arzuların da, cemiyetin de putlaştırılmasına ve vicdanlara tasallut etmesine kesin olarak karşıdır. İslâmiyet, ahlâkın yalnız dış ve şekli kalıplarına değer vermez. Bir insanın davranışı, zahiren ahlâki olduğu halde, gerçekte ahlâksızca olabilir. Bu sebepten dinimiz, "Ameller niyetlere göredir." ölçüsünü getirmiştir. Herkes davranışlarını ve tavırlarını bizzat kontrol edecektir; düşüneceksiniz ve kendinizi hesaba çekeceksiniz, niyetlerinize hâkim olan bizzat «Allah'ın rızası» mıdır, yoksa gönlünüzde yatan şey, ahlâkî bir paravana arkasına gizlenen nefsanî ve çirkin niyetler midir?

Dinimiz, fertler, zümreler ve cemiyet istediği için değil, fazilet olduğuna vicdanımız inandığı, bizzat en iyi olan Allah istediği için ahlâklı olmak gerektiğine göre hareket etmeye değer verir. Bu hüviyeti ile İslâmiyet «âlemşûmul iyi»nin peşindedir diyoruz. «Bir elime Güneş'i, bir elime Ay'ı verseniz yine dâvamdan dönmem» diyen yüce Peygamberin (O'na salat ve selâm olsun) yaşadığı ve tavsiye ettiği ahlâk, bütün insanlığın muhtaç olduğu faziletler yumağıdır.

MİLLÎ TÖRE VE GELENEKLER

Dinimizde «örf ve âdet» sözleri beraber kullanıldığından olacak, bu iki kavram birbiri ile karışmaktadır. Daha önceden de belirttiğimiz üzere, bu ikisi arasında önemli farklar bulunmaktadır. Biz, «örf» kelimesini «töre» karşılığı olarak ele alıyor, «âdet» kelimesini de «gelenek» ile karşılıyoruz Fransızlar, **örf** yahut **töre** karşılığı olarak «coutume» yahut «moeurs» kelimesini, **âdet** yahut **gelenek** karşılığı olarak da «tradition» sözünü kullanıyorlar.

Gerçekten de bu iki kavramı, birbirinden kesin olarak ayırmak gerekir, çünkü «töre» milli olduğu halde, «gelenek» mahalli ve dar çevrelere ait içtimâî alışkanlıkları ifade eder. Öte yandan töre, din ve ahlâk ile kaynaşan bir nevi «yazılı olmayan hukuk» karakteri taşıdığı halde, gelenekler daha çok belirli ve sınırlı konularda cemiyeti kendine uymaya zorlayan içtimâî kalıplan temsil ederler.

Birçokları ya bu kavramlar arasındaki karışmadan yahut da kasten «örf ve âdet» kelimelerini birbirinin yerine kullanmaktadırlar. Hatta dar ve mahalli bazı kusurlu gelenekleri bahane ederek «millî töre»ye saldırmaktadırlar. Meselâ, dinimizde ve töremizde bulunmamasına, hatta dinimizce «yasak» kabul edilmesine rağmen, Çin ve benzeri Uzak-Doğu ülkelerinden cemiyetimizin bazı havzalarına bulaşan «başlık problemi» bu kabildendir. Bilindiği gibi Batı cemiyetlerinde kız babaları damatlarına «drahoma» adı altında bir miktar para ve mal verdikleri halde, birçok Asya ve Uzak-Doğu ülkeleri, bunun aksine kız babalarına «başlık» verirler. Oysa, dinimiz, bunu kesin olarak yasaklamış olduğu gibi töremiz de böyle bir şey istememektedir. Esasen ülkemizde «başlık problemi», daha çok Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun belli sosyo-ekonomik yapısı için de müşahade edilebilen «lokal» bir problemidir. Milletimiz çok büyük bir çoğunluğu için «başlık» diye bir problem yoktur. «Başlık» olsa olsa dinimize ve töremize aykırı olarak, sosyal ve kültürel temaslarla teşekkül etmiş kusurlu bir gelenek olarak ele alınabilir. Nitekim, gittikçe ortadan kalkmaya başlayan bu «kusurlu geleneği» bahane ederek «millî töre»ye saldırmak insafsızlık olur. Biz, «başlık problemini» çok istismar edildiği için misal olarak verdik. Bunun gibi, dar ve mahalli pek çok gelenek mevcut olabilir ki, dinimizde ve töremizde olmadığı halde cemiyetimizin bazı kesimlerinde varlığını sürdürebiliyor. Bütün bunları bahane ederek büyük Türk milletinin tarihi tecrübesi ile olgunlaşmış ve İslâm'ın âlemşümü

karakteri içinde yücelmiş ve genişlemiş bulunan «Türk töresine saldırmak cehalet ve gafletin eseri değilse ihanet ifade eder. Bugün İngiltere gibi en gelişmiş bir sanayi ülkesi bile yazılı kanunlardan çok «töre»ye ağırlık verirken, hatta anayasa yerine bundan sekiz asır önce kaleme alınmış bir kral fermanını (Magna Carta'yı) kullanan bu cemiyet göz önünde dururken şu veya bu bahane ile «milli vicdanın tarihî tecrübesine ve iradesine saldırmak neye yarar? Yeni olan her şeyde «yaratıcı irade»nin bir tezahürü vardır, ancak, bir «yenilik manyağı» kesilerek milli ve beşerî tecrübenin klâsik değerlerine saldırmak güzel olmasa gerek.

İslâm dini, kendine aykırı düşmemek şartı ile «millî töre»yi benimser. Ancak İslâmiyet, milli töreyi kendi itikad ve esasları içinde arındırarak, milli karakterini bozmadan âlemşûmul bir çehreye kavuşturur. İslâm, kendine aykırı düşen örf ve âdet unsurlarını ayıkladıktan sonra, kendine aykırı olmayan sosyal değerlere uymayı «vacip» kılar, iste, «örf ve âdetler» konusunda Mecelle'nin hükümleri: «âdet muhkemdir - Madde:36», «Nâsın isti'mali hüccettir ki, anınla da amel vacip olur - Madde: 37», «âdeten memnu' olan şey, hakikaten mümteni olur - Madde: 38», «Örfen maruf olan şey, şart kılınmış gibidir - Madde: 54».

ÜLKÜCÜNÜN AHLÂKI

Türk-İslâm Ülkücüsü, İslâm'ın ahlâk ve faziletine göre yaşamak azim ve kararındadır. Bu Allah ve Resulünün sevdiği ve övdüğü ahlâka sahip olmak iradesini ifade eder.

Allah, Kur'an-ı Kerim'de sevdiği ve beğendiği bir kavmi şu şekilde tasvir eder: **“Ey iman edenler! İçinizden kim dininden dönerse, Allah-müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve zorlu, kendisinin onları seveceği, onların da O'nu seveceği-bir kavim getirir ki, onlar Allah yolunda savaşırlar ve hiç bir kınayanın kınanmasından (dedikodusundan) çekinmezler. Bu, Allah'ın bir lutf-u inayetidir ki, onu kime dilerse ona verir. Allah, ihsanı bol olan, en çok bilendir.”** (Kur'an-ı Kerim, Mâide Suresi - Ayet 54.)

Yukarıda mealini verdiğimiz bu «ınzar» (tehdit) âyetini Vâni Mehmed Efendi, yalnız Arap kavmini tehdit etmekle kalmayıp onlardan sonra İslâm'a büyük hizmetler edecek Türk kavminin hususiyetlerini açıklayan bir emir olarak yorumlar. Gerçekten de, «Ashab-i Kiram»dan sonra, İslâmiyet'e hizmette kim Türk kavmi ile boy ölçüşebilir? Müslüman Türk'ün tarihini incelediğimizde bu hakikat bütün çıplaklığı ile ortaya çıkar. Kâinatın Efendisine tam dört yüz yıl «vekalet» eden Türk milletinin şan ve şerefi gerçekten büyüktür. Şanlı ecdadımızın ahlâkını inceleyenler, onları «müminlere karşı alçak gönüllü», «kâfirlere karşı onurlu ve zorlu», «Allah'ı seven ve Allah'ın sevdiği işleri yapan», «Allah yolunda savaşan» ve «kınayanların kınamasına aldırmayan», hak bildikleri yolda yiğitçe ve ölesiye yürüyen kimseler olarak tanırlar. Bütün bu hususiyetler, «Kur'an-ı Kerim'in» övdüğü faziletlerdir.

Müslüman-Türk milleti, bu yüce vasıflara sahiptir ve «Bu âyet-i kerime-Allah doğrusunu bilir-Türk milletini haber vermektedir. 17. asırda yaşayan Vâni Mehmed Efendi'nin bu konuda tereddüdü yoktur. O şöyle yazar: «Türk kavmidir, zira biz, uzun zamanlardan beri karada, denizde, Şark'ta ve Garp'ta Rumlar ve Frenklerle mücadelede bulunan gazilerin, bütün Bizans ülkelerini zapt edip oralar da tavattun etmiş olan Türkler olduğunu görüyoruz. Türkler tarafından bu memleketlerde İslâm ahkâmı tatbik ve icra edilmiş»tir. (Bkz. İ. Hami Danişment-Türk Irkı Niçin Müslüman Olmuştur? 1959-Sayfa 137)

Bugün, kapitalizmin, komünizmin ve siyonizmin pençesi altında inleyen, çeşitli tertiplerle vatanlarında esir düşen, zenginlikleri yağmalanan, insanları sömürülen, kanları akıtılan, hor ve hakir görülen ve nüfusu bir milyara yaklaşan İslâm dünyasının acıklı durumu karşısında ıstırap duymamaya imkân var mıdır? Türk dünyasının üçte ikisi esir ve mahkûm, Arap dünyası beylik beylik bölünmüş, hırslı liderler elinde birbiriyle boğuşmakta Afrika'da Müslümanlar, kapitalist ve komünist tertiplerle kan ağlamakta, Filipin'den Eritre'ye kadar ezilen ve kahredilen milyonlarca Müslüman kurtuluş ümidi aramaktadır. Bağımsız bilinen İslâm ülkeleri ise bin bir türlü sosyal, kültürel, ekonomik ve politik problem içinde bunalmış, iç ve dış düşmanların taarruzları karşısında ayakta durmaya çalışmaktadır. Yeni sömürgecilik, Müslüman ülkelerin çocuklarını dinlerinden ve milliyetlerinden koparmış, kendi emellerine hizmet edecek «eylemlere» sürüklemekte ve kendi sloganlarını bağirtirmektedir.

İşte, bu karanlık tablo içinde, yalnız Türkiye'de bir ümit ve iman ışığı belirmiş bulunmaktadır; İslâm iman ve ahlâkından güç alan yeni bir ülkücü nesil, tarihimizin bağrından fıskırmış ve her gün biraz daha güçlenerek gelmektedir. Bunlar, **«Müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve zorlu, Allah yolunda savaştan ve kınayanların kınanmasına aldırmayan»** yiğitlerdir. Bu nesil, Allah'ın Türk milletine ve İslâm dünyasına ihsandır.

AHLÂK EĞİTİMİNİN ESASLARI

Ülkemizde, «ahlâk eğitiminin» lüzumuna inanmayacak bir tek aklı başında insan gösterilemez. Ahlâk, insan hayatının en vazgeçilmez yönlerinden biridir. Bununla beraber, ahlâk eğitiminin maksadı, mahiyeti ve biçimi etrafında esaslı anlayış farklarına rastlıyoruz.

Bazıları, ahlâk eğitiminin, «bilmek değil, yapabilmek» demek olduğunu, bu sebepten okullarda okutulacak bir ders biçiminde ele alınamayacağını, ahlâkın bir cemiyet işi olduğunu, kitaplarla, söz ve nasihatle başaramayacağını savunur. Bazıları da bu düşüncenin karşısına çıkarak, ahlâk eğitiminde, «yapabilmek için bilmek gerektiğini», insan hayatında kitapların, söz ve nasihatın etkisiz olmadığını, bu sebepten okullarda, yetkili ve örnek şahsiyetlerin okutacağı bir «ahlâk dersleri» programının faydalı olacağını belirtirler.

Bu mesele, ülkemizde de uzun müddet tartışılmış, netice de, diğer ülkelerin bazılarında da görüldüğü üzere, ilk ve orta dereceli okullarımızın bazı sınıflarında haftada birer saat olmak üzere «ahlâk dersleri» okutulması kararlaştırılmıştır. Bu kadar IX. Milli Eğitim Şûrâsı'nda alınmış 1974-1975 öğretim yılından itibaren ilkokullarımızın 4. ve 5. sınıflarında ve ortaokul ve liselerimizin her üç sınıfında «ahlâk dersleri» okutulmaya başlanmıştır.

Bu sefer de «ahlâk derslerinin» müfredatı ve bu müfredata göre yazılmış kitaplar üzerinde tartışmalar başlamıştır. Ülkemizde Tanzimat ile başlamış olan «kültür ikizleşmesi» problemi bu vesile ile tekrar gün yüzüne çıkmış bulunmaktadır. Bir taraf, ahlâk eğitiminde «dini ve milli değerlerimizin» esas alınmasını isterken, diğer bir taraf da «teorik ve beynelmilel bir ahlâk» tezi etrafında dolaşıp durmuştur. Böylece, hükümetler değiştikçe «ahlâk derslerinin» mahiyet ve müfredatı ile kitapları da değiştirilmiştir. Henüz devlet adamlarının ve eğitimcilerinin anlaşılmadıkları bir konuda, genç nesillere yol gösterecek ve ahlâk sahasında rastladığımız anarşiyi ortadan kaldıracak bir «ahlâk müfredatını ve kitabını» kimler yazacak ve kimler okutacaktır? Bu şaşkın ve kararsız vasattan arzu edeceğimiz «bir ahlâk eğitime» ulaşabileceğimizi sanmıyoruz.

Biz, Türk-İslâm Ülkücüleri olarak «ahlâk eğitiminde, şu esaslara bağlanarak başarılı olabileceğimize inanıyoruz:

1. Türk milli eğitimi, ahlâk derslerini, teorik bir «laf ü güzaf» olmaktan çıkaracak, milletimizin vicdanında yatan değerlere bağlı olarak yapacaktır. Yani, «ahlâk eğitiminde» dinî ve milli ahlâk

telakkilerimiz esas alınacaktır.

2. Okullarda verilen ahlâk dersleri, millî ve dinî hayatımızın desteklediği değerlere ters düşemez. Ahlâk, «içtimai bir müessesedir» laf değil...

3. Ahlâk teori değil, bizzat milletin yaşadığı ve yaşamak istediği «iyi haller» olarak pratiktir. Kâbil-i tatbik olmayan filozofik doktrinler, millî ve dinî hayatımızın yoğurduğu vicdanlardan heyecan ve hassasiyet uyandırmayan felsefî kanaatler, genç vicdanlara sadece yük olur. Fayda değil, zarar tevlid eder.

4. Fransız sosyologu G. Gurvitche'in işaret ettiği gibi, bir ahlâk filozofisi, teoride gerekli olabilir, ancak, bu millî törelerle ve dinî ahlâkla çatışan ve millî vicdanı tahrip edici biçimlerde tezahür edemez. Bir ahlâk felsefesi yapılabilir, ancak, bundan «norm çıkarmak» kâbil değildir. Teorik bir ahlâk felsefesi, millî ve dinî ahlâkı geliştirici, besleyici, destekleyici ve onlarla iş birliği yapıcı nitelikte olursa elbette faydalı olur.

5. Öte yandan ahlâk eğitimi yapan öğretim vasatının ve kişilerin millî ahlâkı yaşayan, yaşatan değerlerle yoğrulmuş olması şarttır.

EĞİTİM VE MİLLÎ TECRÜBE

«Eğitim» bir sosyal vakiadır. Gerçekten de, tarih boyunca, «eğitim»den mahrum bir tek insan cemiyeti dahi gösterilemez... En ilkel gruplarda dahi, eğitim, «yaygın» olarak varlığını sürdürmüştür... Esasen insan grupları, «sosyal verasetlerini», nesilden nesile aktararak geliştirebilmişlerdir.

Görülüyor ki, eğitim faaliyetleri, «okul» faaliyetlerinden çok daha öncedir. Her millet, bütün tarihi boyunca, çeşitli konularda edindiği bilgileri, maharetleri, değerleri ve tavırları geliştirerek kendinden sonraki nesillere aktararak zaman içinde daha güçlü ve daha ileri bir seviyeye ulaşmaya çalışır. Bütün kültür ve medeniyetimizde «geçmiş nesillerin payı» çok önemli bir yer tutar. Gerçekten de atalarının «tecrübelerinden» istifade edebilen en önemli canlı insandır. Her medeniyetin ve kültürün arkasında, onlara destek olan bir tarih hazinesi vardır.

İnsan gruplarının hayvan gruplarından en önemli farkı tabiatın kültüre sıçraması, bu kültür değerlerini biriktirebilmesi ve kendinden sonraki nesillere aktarabilmesidir. İnsan, bu sayede güçlü medeniyetler kurabilmektedir. Tabiattaki müşahhas ve materyal değerlerle yetinip kaldığı, tecrid (soyutlama) kabiliyetinden mahrum olduğu, tarih yapamadığı ve atalarının tecrübelerinden faydalanamadığı için «hayvan grupları», kültür ve medeniyete ulaşamamışlardır...

Anlaşıyor ki, eğitim her şeyden önce, bizden önce yaşayan nesillerin «tecrübelerini tevarüs etmek», daha sonra bu tecrübeleri millî ve «çağdaş» ihtiyaçlara göre, «yeni bir kompozisyon» kendi tecrübelerimizi katarak geliştirmektir. Bizden önceki nesillerin tecrübesi derken, bütün «beşerî tecrübe» kast edilmekle beraber, «millî tecrübeyi» temel alıyoruz. Millî tecrübeyi temeline almayan bir eğitim, sakattır, gelişmeye değil «yabancılaşmaya» sebep olur.

Zaten okul, sosyal bir vakia olarak eğitimi, millî ve çağdaş ihtiyaçlara göre, mütehasıslarca düzenlemek zaruretinden doğmuştur. Günümüzde «örgün eğitim» dedikleri «okul eğitimi», şayet «millî eğitim» olmak iddiasında ise, «millî ham maddeyi» ihmal edemez, inkâr edemez, ona sırt çeviremez, onunla zıtlasamaz. Aksine, millete ait, sosyal, kültürel, ekonomik hatta politik tecrübe ve ham maddeyi millî ve «çağdaş» ihtiyaçlara göre geliştirmeye, inceltip yüceltmeye çalışır. Millî eğitim genç nesilleri tarihine, kültürüne, ülkülerine ve

hiç şüphesiz «çağa» yabancılaştırmaz.

Okul programlarında milli destanlarına, milli motiflerine, milli kahramanlarına, milli kültür unsurlarına, kendi medeniyetine, kendi inanç ve törelerine gerekli önemi ve ağırlığı vermeyen, aksine, kendi tarihî kültür ve medeniyetini bırakarak «medeniyet değiştirmeye» kalkan bir eğitime gerçekten «millî» demek imkânı kalır mı? Kanaatimizce «medenîleşmek», yabancılaşmadan çağdaşlaşmaktır. Gerçekten de her millet, çocuklarını kendi değerleri içinde yoğurarak ve yeni şartları ve gelişmeleri de nazara alarak başarılı kılmak ister.

Bir milletin eğitimini «etkileyerek ve biçimleyen o kadar çok faktör vardır ki, bunlardan hiçbirini ihmal edemezsiniz. Bu sebepten, eğitim sadece ekonomide meydana gelen değişmelerle ele alınamaz. Hiç şüphesiz, «tarım toplumundan», «sanayi toplumuna» geçen bir ülkenin eğitimi de önemli ölçüde değişir; ama «millî eğitimi» biçimlendiren tek faktör bu değildir.

MİLLÎ EĞİTİMİN FONKSİYONLARI

Sosyoloji, sosyal yapıların, sosyal değerlerin ve müesseselerin fonksiyonları ile var olabileceklerini, itibarlarını koruyabileceklerini ve varlıklarını devam ettirebileceklerini ispatlamıştır. Fonksiyonlarını sağlam bir biçimde tayin edemeyen, milli, «çağdaş ihtiyaçlara» cevap veremeyen sosyal yapılar, değerler ve müesseseler, sür'atle önce itibarlarını, sonra da varlıklarını kaybetmeye başlarlar.

Bu açıdan bakınca, ülkemiz «maarifinin» durumu, toplumumuzdaki itibarı, ilk kademesinden son kademesine kadar «eğitim ve öğretim müesseselerinin» içinde bulunduğu yürekler acısı manzara üzerinde düşünmek kolaylaşıyor. Maarifimizin, milletimize muhtaç olduğu «eğitim ve öğretimi» veremediği, sosyal kültürel, ekonomik ve politik değerlerimizi ve ham maddemizi milli ve çağdaş ihtiyaçlara göre işleyip geliştirebilecek kadrolar hazırlayamadığı görülmektedir. Kısaca, «millî eğitim, fonksiyonlarını», hem bilememekte, hem de yerine getirememektedir.

Nedir, millî eğitimin fonksiyonları? Kısa başlıklar halinde doku-nalım:

Millî birliği güçlendirmek, sosyal bütünleşme yolu ile sosyal sınıflar arasındaki farkları ve dolayısı ile çatışmaları azaltmak, «nispeten kapalı» gruplar durumunda bulunan sosyal dilimler, tabakalar ve sınıflar arasındaki ilişkileri yumuşatmak, sosyal tabakalar arasında şakulî (düşey), ufki (yatay) akıcılığı temin etmek sureti ile sosyal hareketliliği (mobilite sociale) hızlandırmak, fertlere, ailelere, sosyal dilimlere, tarım, sanayi ve hizmet sektöründe bulunanlara, cinsiyetlere, öğrenim imkânlarında ve eğitimde fırsat eşitliği tanımak... eğitimin sosyal fonksiyonları arasına girer.

Eğitimin kültürel fonksiyonları şöyle özetlenebilir. Millî kültürü işlemek, zenginleştirmek, millî kültür ham maddelerini genç nesillere kazandırmak, onlara bunları geliştirerek «âlemşümül (üniversal) eserlere ulaştırmak şuurunu, aşkını, azim ve iradesini vermek, kültür emperyalizmine meydan vermeden milletlerarası «kültür mübadelesini» sağlamak, kültür temaslarına açık büyük şehirlerde, kültür sürtüşmelerine müsait hudut boylarında, «halktan kopmaya başlayan» aydın tabaka arasında meydana gelen «yabancılaşma problemini» azaltmak veya yok etmek, kısaca, yabancılaşmadan çağdaşlaşmayı temin etmektir.

Eğitimin ekonomik fonksiyonları da şöyle özetlenebilir: Milli ekonominin istek ve ihtiyaçlarına göre teşkilatlanmak, okul açmak, personel yetiştirmek, fertlerin ve grupların çeşitli alanlarda üretim güçlerini arttırmak, gizli kaabiliyetleri keşfederek işlemek, insanların ekonomik büyümeye ve ekonomik yapıda meydana gelen değişmelere intibakını sağlamak, bu konuda muhtaç olduğumuz bilgi, maharet, değer ve tavırlar kazanmış nesiller yetiştirmek, kısaca eğitim, ekonomiye güçlü üreticiler, akıllı ve bilgili tüketiciler, zeki ve namuslu müteşebbisler, çağdaş ekonomik savaşlarda milletimizi ve devletimizi savunabilecek kadrolar vermek zorundadır.

Eğitimin politik fonksiyonları da vardır. Her milletin eğitimi, siyasi sistemine, ideolojisine, ulaşmak istediği hedeflere ve ülkülere uygundur. Eğitim, çok önemli bir stratejik değeri olan insanı, işlemekte olduğunu unutmamalıdır. Bu açıdan bakılınca, milli eğitim, millî savunmamızın çok önemli bir parçasıdır.

KALKINMANIN İKİ YÖNÜ

Politika sahnesinde sık sık rastladığımız kavramlardan iki tane- si üzerinde duracağız. Bunlar biri «maddî kalkınma» diğeri «manevî kalkınma» terimleridir.

Materyalist politikacıya kalırsa, «kalkınma terimi maddî ve ekonomiktir, manevî kalkınma sözü muhtevassız, içi boş bir kavram- dan ibarettir.»

Öte yandan «manevî kalkınma» sözünden ne anladığını kendisi de bilmeyen «sözde maneviyatçılar» ise işi büsbütün karıştırmak- tadırlar. Görülüyor ki, bu terimlerin ifade ettiği, mânâ, hiçbir yanlış anlamaya ve yorumlamaya fırsat bırakmayacak ölçüde berraklaş- tırılmalıdır. Bu yapıldığı takdirde görülecektir ki, «maddî kalkın- ma» için dahi «manevî kalkınma» zarureti vardır. Maddî ve ekono- mik kalkınmanın bile manevî kalkınma tabanı üzerinde kurulup geliştirilmesi esastır.

İlgili ilim adamları, ekonomiyi, insan tabiat ilişkilerinden doğan insan-insan ilişkisi olarak tarif ederler. Yani ekonomide **tabiat** ve **grup** halinde yaşayan insan iki temel unsurdur. Ekonomik hayat, zarurî olarak bu iki unsur üzerine oturur. Bunlardan birini, meselâ insanı yok edin ekonomi diye bir değer kalmaz, «ekonomik faali- yetler» biter. Tabiat, ekonominin ham maddesidir, ekonomiyi ve ekonomik faaliyetleri doğuran insandır. **Yani ekonomide mimar insan, malzeme ise tabiattır.**

Türk-İslâm Ülküsü'nde, «maddî kalkınma» terimi, insandan gayrı bütün tabiat güç ve varlıklarını (dünyada veya kâinatta bulunsun) ilim ve teknolojinin yardımı ile insanın hizmetine almak, zararlarını berta- raf etmektir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bütün tabiatın insanın hizmetine verildiği **-musahhar kılındığı-** bildirilir.

Türk-İslâm Ülküsü'nde, «manevî kalkınma» terimi ise, bizzat in- sanın ilimle, sanatla, ahlâkla, din ile işlenerek yüceltilmesi, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatın en önemli ve temel unsuru durumuna getirilmesi demektir. Türk-İslâm Ülküsü, Allah'tan başka ilâh tanımayan ve Peygamberimizin (O'na selâm olsun) ahlâkı ile ahlâklanmış, duyguları en ulvî sanat eserleri ile incelmış, çağdaş ilim ve teknolojiye sahip ve hâkim bir kadro yoğurmaya «manevî kalkınma» adını verir. Bu kadro dar değil bütün bir milleti içine almaya yöneliktir. Hattâ ecdadımız «îlây-ı kelimetullah» parolasıyla bu dâvanın âlemşümul bir karakter kazanması için «asırlarca

cihad» etmiş bulunmaktadır.

Materyalist, insanın, vücut ve beynine bakarak onu sadece, maddî elementlerin bir kompozisyonu yahut bir protein deposu olarak kabul edebilir. İnsanın bütün ruhî kıpırdanışlarını, «organizmanın fonksiyonları» zannedebilir. Biz, ileride bu konulara çok genişçe yer vereceğiz. Ancak şimdilik şu kadarını belirtelim ki, insanda öyle bir ruhî potansiyel vardır ki, organizmasını aşar, insan beynini yetersiz bulur. Beyin sırf maddî elementler kompozisyonu olabilir, fakat, bizzat bu kompozisyonu kritik eden öyle bir «iç aydınlığa» sahiptir ki, kendi yetersizliğini, sınırlılığını, rölatif (izafî) oluşunu idrak eder, mutlak kemal sahibine, sonsuz varlığa, Mutlak Varlığa ihtiyaç duyar. Bir maddeler kompozisyonu olan insan beyninin bu «cehdini» şimdilik sadece işaretleyip geçelim.

EĞİTİM VE ÜRETİM

Bir ülkenin kalkınmasında bunlardan hangisi daha önemlidir? Bu soruya, yanılmıyorsak, doğru düşünmeye alışmış her insanın vereceği cevap aynıdır: «İkisi de gereklidir.»

Böyle olmakla beraber, pratikte durum başkadır. En iyi niyetli hükümetlerin ve devlet idarecilerinin icraatını incelediğinizde görürsünüz ki, kalkınmadan söz edildiği zaman, akıllarına her şeyden önce «ekonomi» gelmekte; «eğitim», hakkında güzel şeyler söylemelerine rağmen ikinci derecede kalmaktadır. İki yüz yıldan beri, önemine binaen, ekonomi ve üretim konusunda o kadar çok söz söylendi ve kitap yazıldı ki, en güçlü idealistler bile kendilerini bu propagandalardan kurtaramadılar. Belki de, insanlar, «üretim» ve «eğitim» kavramları arasındaki farkları bile kaybettiler. Biraz da «Marksist propagandaların» şartlandırmaları tesiri ile «üretim ilişkilerini» sosyal hayatın, sosyal değişimin, sosyal problemlerin, kültürel ve politik gelişmelerin «tek ve bağımsız» sebebi olarak ele almaya alıştılar.

Nedir üretim? Sosyal ve kültürel değerlerle çevrili olarak, tabiatın (madenlerin, bitkilerin, hayvanların,...) işlenerek, geliştirilerek insan fert ve gruplarına faydalı kılınması değil mi?

O halde eğitim nedir? Bizzat fert ve grup olarak insanın millî ve çağdaş değerlerle işlenmesi, geliştirilmesi, kendisine, ailesine, milletine ve insanlığına faydalı kılınması değil mi?

Görülüyor ki, üretimin konusu, insan gayrı tabiattır; eğitimin konusu ise bizzat insandır. Bir ülkenin kalkınmasında tabiat ve insan ikilisini bir arada ve önemle mütalaa etmekle beraber, insan unsuruna ağırlık tanımayan bir zihniyet, asla doğru yolda olamaz. Bir millet veya hareket, insan unsurunu millî ve çağdaş ihtiyaçlarına göre işleyip geliştirememişse başarılı olmayı boşuna hayal et-melidir...

Yabancı ülkelerin «uzmanları» ve «şirketleri» aracılığı ile ülkelerde petrol arayan, bulan yer altından fışkıran «petrol ırmaklarına» ve toprak altında, yedek «petrol denizlerine» sahip bulunan bir ülke bile olsanız, eğer, tam ve kâmil mânâda millî ve çağdaş bir programla yetiştirilmiş «kadro»nuz yoksa asla kalkınmış sayılamazsınız. Bugün Orta Doğu'da örneklerine üzülenek rastladığımız bu tip ülkeler yok mudur? Bu ülkelere «kalkınmadan zenginleşen ülkeler» adını verenler gerçekten de haklıdırlar. Çünkü gerçekten kalkınmak demek, millî ve çağdaş bir eğitimle milletini sosyal, kültürel,

ekonomik ve politik hedefler için, en yüce ülküler için hazırlamak demektir. Bir milletin en büyük varlığı millî ve beşerî ihtiyaçlar için hazırlanmış milliyetçi ve kendi sahasında birinci sınıf bir «uzman» durumuna gelmiş «aydınlar kadrosu»dur. Böyle bir kadronuz yoksa, zengin tabiatınıza rağmen fakir, perişan ve yarı sömürge hayatı yaşamaya mahkûm olursunuz.

Çağdaş ekonomik, sosyal, kültürel ve politik savaşların ve barışların yapıcısı, yürütücüsü-sosyolog C. Zimmermann'm deyimi ile artık «entelijansiya»dır; bunlar, milliyetçi, ülkücü ve fakat birinci sınıf «uzmanlar» durumunda bulunan millet çocuklarıdır.

EĞİTİMİN SAHASI

Eğitim (pedagoji) sahası, fonksiyonları itibarı ile düşünülürse, «Hukuk» ile «Tıp» sahası arasına oturmuştur denebilir. Bir bakıma eğitim, «konusunu», hukuk ve tıba kaptırmamaya çalışan bir «sosyal faaliyet»tir.

Çağdaş eğitim, kendisine komşu bulunan hukuk ve tıp sahasından faydalanmakla birlikte, gaye, metod ve muhteva bakımından onlardan ayrılır. Her şeyden önce bilinmelidir ki, eğitim, tam ve kâmil mânâda vazifesini yapamadığı zaman, hukuk ve tıbbın işi çoğalır. Aksine, eğitim, çağdaş ve millî ihtiyaçlara cevap verecek nitelikte olursa hukuk ve tıbbın konusu da, işi de azalır.

Hukuk'un fonksiyonu, «sosyal normların» bekçiliğini yapmaktır. Bu normların ihlali karşısında «müeyyidelerini» harekete geçirmek, cemiyette huzur, düzen ve disiplin sağlamaktır. Hukuk, sosyal normların ihlâlüne «suç» adını verir ve «suçlu» karşısında «cezacı karakterini» ortaya koyar. Cezadan maksat, bir bakıma, sosyal normların gücünü ve yüceliğini suçluya göstermek, caydırıcı bir hüviyetle sosyal normların ihlâli konusundaki niyetleri harekete geçmekten men etmek, sosyal düzen ve dengeyi korumaktır. Hukuk, suçluyu muhakeme ederken, her şeyden önce, suçun gerçekten işlenip işlenmediğine ve ne suretle işlendiğine bakar. Suçluyu suça iten dinamiklerin tahlili ve verilecek cezanın müessiriyeti ile ıslâh kaabiliyeti meselesi daha sonra ele alınır, Yani hukuk, kendi fonksiyonunu icra ettikten sonra «eğitim» ve «tıp» sahasından yardım ister.

Tıp, sosyal normlar karşısında intibaksızlık çeken, davranış ve tavırları itibarı ile devamlı olarak normalden ayrılan» kişilere «suçlu» gözü ile bakmaz. Hukukun suç saydığı bir «vak'a»yı şayet tıp sahasına havale ederseniz, o, bu vak'ayı tabip gözü ile inceler. O, intibaksızlık gösteren kişi ve zümreleri «hasta» olarak ele alır, muhakeme değil «muayene» eder; klinik metodları kullanır. Hastalığı tespiti, sebeplerini bulmaya, yani teşhise çalışır, daha sonra tedaviye geçerek intibaksızlığın sebeplerini ortadan kaldırma yoluna gider. Tedavide kullandığı vasıta ve metodları sık sık kontrol ederek isabet derecesini tayin ederek «hastayı» iyiliğe kavuşturmak için çırpınır. Tıp için temel mesele «ceza» değil «tedavi»dir.

Çağdaş eğitimin vazifesi, insanı biyolojik, psikolojik ve sosyolojik bütün yönleri ile tanımak, onu bütün hayatı boyunca takip ederek kendi hususiyetleri içinde olgunlaştırmak ve geliştirmek sureti ile hem kendisi, hem de cemiyeti için faydalı kılacak ve mutlu edecek bilgi, maharet, davranış ve değerlere ulaştırmaktır. Bebeklik çağından başlayarak yetişkinlik dönemine gelinceye kadar insanı, sahip olduğu potansiyel içinde ele alarak cemiyete dinamik mânâda intibak ettirmeye çalışırken, hiç şüphesiz eğitimci, zaman zaman önemli meselelerle karşılaşır. Çocuk veya genç çeşitli intibak zorlukları gösterebilir. Ancak, böyle bir durumda eğitimcinin tavrı ne hâkimin, ne de tabibin tavrına tıpatıp benzer. Eğitimci, metod tayin ederken zaman zaman hukuk ve tıp sahasından yardım istese bile, yine de mahiyet itibarı ile onlardan ayrılır, önce o, intibaksızlık gösteren çocuk ve genci, ne «suçlu» ne de «hasta» olarak görür. O, konuya, «problem» gözü ile bakar. Aksine, eğitimci, konusunu hukuk ve tıba kaptırmamak için bütün gücünü ortaya koymaya çalışır.

Bununla beraber, şu hususu belirtmekte fayda vardır. Çağdaş eğitim, mümkün mertebe hukukun metodlarından uzaklaşarak tıba yaklaşmaktadır denebilir. Çünkü, «eğitim tarihi» göstermektedir ki, eğitim, hukukun metodlarını kullandıkça ilkelleşmektedir. Hiç şüphesiz, intibaksız çocuk ve gence suçlu muamelesi yapan bir anlayışa nazaran «hasta» gözüyle bakan bir eğitim biraz daha iyidir. Eğitimde polisiye metodları uygulayan, sürgün ve cezalara ağırlık veren bir anlayış, yalnız sakat değil, aynı zamanda “ilkel”dir de...

KALKINMADA EĞİTİMİN ROLÜ

Eğitim konusunda esaslı bir zihniyet değişikliğine ihtiyaç vardır. Eğitim «insana yapılan yatırım» olarak en önemli, en hayati bir sosyal, ekonomik, kültürel ve politik faaliyet sayılmalıdır.

Politik basiretsizliklerin ve bilhassa Marksist propagandaların zihinlere yerleştirdiği bir kanaat vardır. Bu, «eğitimin, ekonomik alt yapıya bağlı olarak oluşan bir üst yapı» olduğu kanaatidir. Bu tür kanaatle şartlanan kişi ve zümreler, ekonomiyi temel, eğitimi ise tâli bir mesele olarak etüd ederler. Bu fikirden hareket eden bir-çok «yönetici» eğitim faaliyetlerini ikinci plâna iterek bütün enerjilerini madenlerin, bitkilerin ve hayvanların işlenmesi, geliştirilmesi yolunda harcamaya yönelmişlerdir.

Birçokları, kalkınmadan söz ederken ülkeyi saran fabrika bacalarını, kara, deniz ve hava yollarını, barajları, köprüleri,... hayal eder. Hiç şüphesiz, kalkınmanın çok önemli bir yönüdür bunlar. Fakat, bizim kanaatimize göre, kalkınma, bütün bunların ötesindedir; tamamı ile millî ve çağdaş güçlü bir millî eğitim meselesidir. Bugün, sırf petrolün sağladığı imkânlarla, zengin ve müreffeh yaşayan birçok Orta Doğu ülkesi görüyoruz. Bunların dışarıdan getirilen makineleri, motorları, rafinerileri, lüks ve konforları vardır. Muhteşem konaklarda oturmakta, geniş caddelerde «kadillak» koşturmaktadırlar. Dışarıdan bakıldığında Almanya'dan daha mamur, Fransa'dan ve İngiltere'den daha canlı gözükmektedirler. Ama, işin iç yüzünü kurcalarsanız, facia bütün çıplaklığı ile meydana dökülür. O zaman anlarsınız ki, bütün bir milleti kavrayıp millî ve çağdaş ihtiyaçlara göre «eğitmeyen» bir ülkenin gerçekten kalkınması mümkün değildir. Bir ülke, her şeyden önce, «insan unsurunu» ilmi ve millî bir plânlama ile işleyip geliştiremedikçe kalkınmış olamaz.

Bize göre, Almanya'nın, Fransa'nın, İngiltere'nin gücü fabrikalardan, barajlardan ve yollardan çok «eğitilmiş kadrolardan» gelmektedir.

Bir milletin en zengin ve en hayati potansiyeli madenlerinden, bitkilerinden ve hayvanlarından önce insanlarıdır. Petrol denizleri tükenir, demir dağları erir, ırmaklar kurur, barajlar dolar ve fakat fonksiyonel bir eğitimin gücü, kendini yenileyip durur. Bir ülkenin en sağlam, hatta en kısa kalkınma yolu eğitimden geçer. Fakir bir ülke kalkınmak mı istiyor? Her türlü ıstırapı göze alarak milletini, millî ve çağdaş bir eğitimden geçirerek ayağa kalkma iradesinden asla vaz geçmemelidir. Millet, her türlü fedakârlığa katlanarak, eğitimin

finansmanı için gerekli desteği sağlamaya ikna edilmelidir. Ancak, bu eğitim, milliyetçi ve medeniyetçi karakterini ısrarla korumalıdır. Böyle bir eğitim, çok iyi yetişmiş, Türk-İslâm kültür ve medeniyetine yürekten inanmış, kendi branşında millî ve beşeri tecrübeleri çağdaş kriterlerden geçirerek kazanmış, milliyetçi, ahlâkçı ve ülkücü eğitim ve öğretim kadroları ile başarılıdır. Yine böyle bir eğitim, çağdaş, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik savaşları başarabilecek bilgi, maharet, davranış ve değerlere sahip «birinci sınıf uzmanlar» yetiştirmek üzere teşkilâtlanmalı ve bu kadroların rehberliğinde çalışan her meslekten teknisyenleri ve yardımcılarını hazırlamalıdır. Bütün vatan çocukları, kendi kaabiliyet sınırlarının sonuna kadar gelişmek fırsat ve imkânını bulabilmelidir. Aksi halde bozuk bir eğitim düzeni ile kalkınmayı hayal bile etmek doğru değildir. Milyonlarca insanınız okuma-yazma dahi bilmiyorsa, yüz binlerce lise mezunu işsiz güçsüz, üniversite kapılarının önünde ümitsiz olarak dolaşıyorsa, siz hangi kalkınmadan söz edebilirsiniz? Hele, bir de üniversite ve yüksek okullarınız ilim yerine yabancı ideolojilerin, bomba ve terörün baskısı altında inliyor-sa...

EKONOMİK KALKINMA VE EĞİTİM...

Eğitim, bir içtimai müessesedir ve her içtimai müessese, gibi, belirli fonksiyonlara sahiptir. Eğitimin fonksiyonlarını, ekonomik, sosyal, kültürel ve politik olarak inceleyebileceğimizi daha önceden belirtmiştik. Şimdi bunları sıra ile ele alıp kısaca gözden geçirelim diyoruz.

Bilindiği üzere, ekonomik faaliyetler, üretim (istihsal), tüketim (istihlâk), değişim (mübadele) ve iş bölümü olarak tasnif edilmektedir. Bütün bu faaliyetleri yapan, organize eden insandır. İnsanlarını, millî, ilmi ve çağdaş bir eğitimden geçirebilen ülkelerde, bu faaliyetler verimli, başarılı ve güçlü olmakta, aksi halde, cemiyet ekonomik bunalımlardan ve geri kalmışlıktan kendini kurtarmamaktadır. Millî ve başarılı bir eğitim, ülkesine her konuda üretici kadrolar kazandırmanın yanında, her türlü israftan sakınan şuurlu tüketiciler, sosyal adaleti ve refahı yaygınlaştıran ve iş sahaları açan değerli müteşebbisler, milletlerarası ekonomik savaşlarda millî menfaatleri koruyabilen ve savunabilen birinci sınıf ekonomistler de verebilmelidir. Yine, millî eğitim, insanların, ilmi ve çağdaş ölçme ve değerlendirme teknikleri ile tanımalı, onları zekâlarına, istidatlarına, manevî ve fizik güçlerine göre tasnif edebilmesi, başarılı ve gerçekçi bir eğitim ile sosyal ve ekonomik iş bölümünde en uygun yere oturtabilmelidir.

Eğitim, mutlaka, millî ekonominin ihtiyaç ve hedeflerine göre teşkilâtlanmalı, Devlet Plânlama Teşkilâtı ile beraber çalışarak ülkenin muhtaç olduğu «kadrolar»ı hazırlama vazifesini yüklenmelidir. Tarım, sanayi ve hizmet sektörlerine birinci sınıf uzman teknisyen ve yardımcı personel hazırlamalıdır. Hiç şüphesiz bir personelin sayısı kadar kalitesi de çok önemli olacağından, eğitim müesseselerinin talim kadrosu, programı, atölye, laboratuvar ve kitaplıkları ihtiyaca cevap verecek güçte olmalıdır. Eğitim asla ucuz bir faaliyet değildir. Ucuz tarafından temin edilmiş bir «müdür» ve bir de «müdür»den ibaret okulculuk oyunu bırakılmalıdır. Amerikalı ilim adamı Theodore W. Schultz'a göre «Eğitim müessesesi, bütünü ile bir sanayiden ibarettir. Her ne kadar okulların (bazı istisnalar dışında) kâr için organize edilen ve yöneltlen teşekküller olmaları ve öğrencilerin eğitim masraflarının tamamını taşımamaları gibi bazı hususların dikkate alınması gerekmekte ise de, eğitim harcamalarının, öğrencinin istikbaldeki verimliliğini ve kazancını artırması nispetinde birer yatırım sayılmaları gerekmektedir. Bu

bakımdan okullar, eğitim hizmeti istihsalinde, ihtisaslaşmış müesseseler durumundadır.»

Bu ilim adamına göre: «Öğretim müessesesi prodüktivitenin ve buna bağlı olarak millî istihsalin arttırılmasında başlıca şu fonksiyonları ifade eder:

1. İlmî araştırma tekniklerini geliştirmek ve öğretmek sureti ile verimliliğin artmasında rol oynayacak yeniliklerin meydana getirilmesini temin eder.

2. Potansiyel kaabiliyetlerin keşfi ve işlenmesi fonksiyonunu ifade eder.

3. İnsanların iktisadî büyüme ile at başı giden iş fırsatlarındaki değişmelere intibak kabiliyetlerini arttırır.

4. Okullar, öğretim üyesi yetiştirerek, istihsal için gerekli bilgilerin nesilden nesile intikalini temin eder.

5. Hızla büyüyen ekonomilerde, halkın yüksek hüner ve bilgiler kazanmasını temin etmek sureti ile süratli büyümenin gerçekleşmesini sağlamak da okulların bir fonksiyonudur. (Bkz. Prof. Dr. A. Kurtkan, Eğitim Yolu ile Kalkınma Esasları, 1972, S. 54-55).

Bu açıklamaların ışığında şu neticeye varıyoruz: Türk-İslâm Ülkücüleri eğitim faaliyetlerini, Şanlı Peygamberimizin, «Faydasız ilimden Allah'a sığınırım,» ölçüsü içinde yürüterek ekonomik kalkınmanın itici gücü haline getireceklerdir.

EĞİTİMDE TEORİ VE PRATİĞİN DEĞERİ

Eğitim ve öğretimde «teori» ve «pratik» içice olmalıdır. Sırf teoriden ve sırf pratik uygulamalardan ibaret bir eğitim faaliyeti başarılı olamaz. Sırf teoriye dayanan bir öğretim ve eğitim faaliyeti hayata «transfer» edilecek fazla bir şey beklenemez. Bunun gibi, sırf pratik uygulamalardan ibaret bir faaliyet ise öğretim ve eğitimden çok «üretime» benzemektedir. Oysa başarılı ve sağlam bir eğitim ve öğretim faaliyeti, bunların çok hassas ve plânlı bir dengesine dayanır. Eğitim ve üretim faaliyetleri birbirini desteklemekle beraber farklı şeylerdir, içtimâî birer faaliyet olarak «ekonomi» ile «eğitim» içice bulunmakla beraber asla aynı şey değildirler. «Üretime dönük eğitim», «üretim içinde eğitim», «iş eğitimi» gibi kavramlar arasında esaslı farklar mevcut bulunmaktadır. Bunları aynı manada ve bir arada kullanmak mümkün değildir. Bunları bilerek ve şuurla kullanmak gerekir. Bunun için, her şeyden önce fabrika ile okulun, işçi ile öğrencinin, usta ile öğretmeninin, üretim ile eğitim arasındaki farkları idrak edebilmek şarttır. Kavramları karıştırarak bulanık suda balık avlamaya kalkışmak fayda yerine zarar getirir.

Ekonomik bir faaliyet olarak üretimin gayesi, doğrudan doğruya insandan gayrı tabiatı işleyerek insana yararlı kılmak iken, eğitimin gayesi, bizzat sosyal, kültürel, ekonomik ve politik bir varlık olan insanı, manevî ve maddî yönleri ile kendisi ve cemiyet için işleyip geliştirmektir.

Yani üretim maddeyi işlemeye, eğitim insanı geliştirmeye müteveccih birer faaliyettir.

Üretim faaliyetleri esnasında işçi (proleter), tek tip bir faaliyet kalıbı içinde, mümkün mertebe çok mal ve hizmet üretimine yönelerek para kazanmayı istediği halde; öğrenci, eğitim faaliyetleri içinde bulunan bir insan olarak mümkün mertebe değişik iş ve faaliyetlerle bizzat kendini geliştirmeye, kendi şahsiyetini gerçekleştirmeye çalışır. Okulun iş atölyesine, belli bir zaman parçası içinde, ustanın değil, iş öğretmenin rehberliğinde kitap ciltleyen bir öğrenci ile mücellithanede cilt yapan işçi arasındaki farkı kavransak ne elemek istediğimiz müşahhas olarak anlaşılır. Eğitim «iş etkinlikleri» ile ekonomide «üretim etkinlikleri» arasındaki farkı kavramak, eğitim felsefemizi tayin bakımından çok önemli gözükmektedir. Aksi halde, farklı eğitim felsefelerinden kaynaklanan «iş

okulu (arbeitschule) kavramı ile «üretim okulu» (ecole productive) kavramı birbiri ile karışır.

Kerschensteiner'in (Kerşenştayner'in) «İş okulu», sırf teoriye dayanan «klâsik eğitimin» yerine «iş eğitimi» getirmekle; ancak bu eğitim, teori ile pratiği birleştirmesine rağmen, asla «tek tip bir faaliyet demek olan üretime» benzememektedir. Bu eğitim, aktif bir vasatta, değişik iş faaliyetleri ile çocuğun serbest bir gelişimini hedef almaktadır. Maksat, çocuğun ve gencin proleterleşmesi değil, onları yeteneklerine en uygun ve başarılı olabileceği çeşitli iş ve mesleklere hazırlamanın yanında, el ve zihin eğitimi bir arada gerçekleştirmektir.

Öte yandan «üretici okul» tipi ise, çocuğu ve genci, doğrudan doğruya «üretim faaliyetleri» içinde hayata hazırlamayı hedef alır. Bu, pratik hayatta resmileştirmek manasına alınabilir. Usta öğreticilerin yanında, işte tutumları içinde ve belli bir üretim sahasında devamlı bir çalışma, elbette insana bir iş ve meslek kazandırabilir. Esasen, pratik hayatta, usta-çırak usulü ile çeşitli sahalarda insanlar yetişmektedir. Ancak, böyle bir eğitim, kişinin zihin gücünü geliştirmekten çok onu proleterleştirmektedir. Nitekim, pratik hayatın yetiştirdiği elektrik ustası ile iş okulunun yetiştirdiği elektrik mühendisi arasındaki farkı kim inkâr edebilir?

EĞİTİMİN SOSYAL FONKSİYONLARI

Eğitim, yalnız ekonomik hayatı etkileyen ve ondan etkilenen bir müessese değildir. Eğitim, her şeyden önce, bir «sosyal müessese-dir» ve sosyal fonksiyonu olan düzenli bir faaliyettir.

Kalkınmış ve kalkınmakta olan ülkeler, eğitimden çok şey beklerler. Milletler, ilmî ve millî eğitim plânlaması ile problemlerine uzun vadeli hal çareleri bulmanın yanında, sosyal yapıyı «millî şahsiyeti» içinde tutarak ağrısız ve sancısız bir biçimde istenen hedeflere götürürler. Problemlerini ilim ve eğitimle çözemeyen cemiyetler ise, kendilerini ihtilallerin ve anarşinin içinde bulurlar. Sağlıklı bir cemiyet, sosyal değişimin hızını, mahiyetini, yönünü ilim ve eğitimle kontrol altına almasını bilen gruptur.

Ancak, sağlam ve başarılı bir «millî eğitim», bir taraftan «millî sosyal yapıya» intibak etmek ve millî küstür malzemesini işlemek, diğer taraftan «çağdaş ihtiyaçlara» cevap vermek gibi hassas bir denge üzerine oturmalıdır. Bunlardan birini ihmal veya inkâr ya da eğitimin katılmasına kapı açar Eğitimin asla vazgeçilmez iki çehresi vardır: O, hem millî hem de çağdaş olmak zorundadır. Yani, o, hem milletin güvenini kazanmalı, hem de milleti geliştirmelidir. Millet, çocuğunu okula ve öğretmene teslim ve tevdi ederken asla hiçbir endişe ve kaygı içinde bulunmamalıdır; vatan çocuklarının çağdaş ilimlerle güçlendirilmiş birer Müslüman-Türk olarak yetiştirilip geliştirileceğine kesin olarak inanmalıdır. Aileler, çocuklarının dinlerine, dillerine, millî duygularına, tarih, kültür ve bayraklarına yabancılaştırılmayacaklarına iman etmelidir. Atalarımızın «Hocam, eti senin kemiği benim» sözü ile ifade ettikleri teslimiyeti göstermelidirler.

Eğitim, milleti bütünleştirmeli, sınıf, bölge, siyasî mezhep kışkırtıcılığından bilhassa sakınmalı, aksine bu çatışmalar varsa, bunları yok etmeye, zayıflatmaya ve en azından yumuşatmaya çalışmalıdır. Aksine hareket eden «kadroların» hâkim bulunduğu bir eğitim (!) faaliyeti, millete ve vatana düşmanlık ifade eder. Yaşamak isteyen hiçbir millet, böyle bir faaliyete bir an için bile müsaade edemez. Eğitimin «millî» karakteri asla inkâr ve ihmal edilemez.

Eğitim, milleti meydana getiren her tabaka ve dilimden insana tam ve kâmil manada «eğitimde fırsat ve imkân eşitliği» tanımalıdır. Bunun kanunlarda yazılı olması yetmez, bu husus çok önemlidir. Yatılılık müessesesi, bölge okulları, burs ve krediler bu mak-

sadı temin etmek üzere planlanmalıdır. Öğretim müesseseleri ve kontenjanları bu ihtiyaca cevap verecek biçimde ele alınmalı ve mutlaka halledilmelidir. Esasen, nispeten kapalı gruplar durumunda bulunan «sosyal sınıflar» ve «sosyal dilimler» arasında «şakulî» (düşey) ve «ufkî» (yatay) akıcılığı temin etmeli, «sosyal hareketliliği» hızlandırmalı, herkes kaabiliyeti ve liyakati ölçüsünde sosyal iş bölümünde yerini bulmalı, tatmin olabileceği «sosyal bareme» ulaşabilmelidir. Sosyal barış, bu suretle gerçekleştirilmelidir. Köy-şehir, kadın-erkek, fakir-zengin,... farkı eğitime yansımamalı, eğitim, bütün bir milleti şefkatle bağrına basmalı, hiç kimseyi «sahipsizlik duygusuna» ve «üvey evlât kompleksine» düşürmemelidir.

Hiç şüphesiz eğitimde «irsi faktörlerin» rolü küçümsenemez. İnsanların zihnî ve fizikî güçler bakımından «normal bir münhani» çizdikleri ilmi olarak ispatlanmıştır. İnsanlardaki bu farkları, henüz kontrol etmek imkânına sahip değiliz. Hatta, belki pratikte bu farklar faydalıdır da... Lâkin cemiyet, kontrol edilebilir şartlardaki «eşitsizliklerden» rahatsız olmaktadır. Millî devlete düşen iş, milletini bütün tabaka ve dilimleri ile adaletle temsil edebilmektir.

EĞİTİM VE MİLLÎ KÜLTÜR

Eğitim, yalnız sosyal ve ekonomik hayatın gelişmesinde rol oynamaz. Belki eğitimin en önemli işi, millî kültürü geliştirerek genç nesillere aktarmasıdır.

Tanınmış sosyolog E. Durkheim, eğitimi, «içtimai verasetin» geliştirilerek genç nesillere devredilmesi tarzında cereyan eden bir «içtimai vakıa» olarak ele alırken çok haklıdır. Esasen, okul olmasa da, sosyal hayatta eğitim, bu suretle cereyan etmektedir. Genç nesiller, atalarından «birikmiş tecrübelerdik devralarak gelişip olgunlaşmaktadırlar. Hiç şüphesiz, bu «tecrübe» zamanla gerek tek tek şahısların tecrübeleri ile, gerek başka cemiyetlerle kurulan temaslarla daha da gelişip zenginleşmektedir.

Eğitimde, başka cemiyetlerin, kısaca «beşerî tecrübenin» önemli bir yeri bulunmakla beraber, «millî tecrübe», temel ham madde- dir. Eğitimin en başta gelen işi, millî kültürü genç nesillere devretmek; millî kültür malzemesini, en ileri ve en ince tekniklerle, millî şahsiyeti ve üslûbu zedelemeyen işleyerek geliştirmek çağdaşlarını hayran bırakacak eserlere ulaşmak üzere insanlarına sarsılmaz bir iman, irade ve heyecan vermektir. Eğitimin asla vaz geçilmez karakteri «millî» olmasıdır. Her millet, çocuğunu, «millî bir eğitimden» geçirmektedir. Yine, her millet, eğitimin temelinde millî kültürünü bulundurmaktadır. İsrail tecrübesi bize göstermiştir ki, bir millet, vatanını ve devletini kaybedebilir, lakin millî ve mukaddes kültür değerlerini kaybetmedikçe yok olmaz. Aksine, millî ve mukaddes kültür değerlerini kaybetmiş, başka kültürlerle intibak etmiş bir millet artık yok olmuş demektir. Tarih, bu duruma düşmüş milletlerin «mezarlığı» halindedir.

Hiç şüphesiz, eğitim, millî kültürü zenginleştirmek için, başka milletlerin tecrübelerine de yer verir. Bilfarz, güzel sanatların muhtelif dallarında eğitim yapılırken, eğitim seviyesi müsaitse, aynı konularda Japonların, Hintlilerin, Arapların, Parsların, Greklerin, Fransızların, Almanların, hattâ Nijeryalıların “estetik anlayışları” ndan ve eserlerinden örnekler üzerinde durulabilir. Her sahada olduğu gibi, güzel sanatlar da «mukayeseli bir eğitime» önem verilerek «millî tecrübe» zenginleştirilebilir. Ancak, hiçbir millet başka bir milletin veya medeniyetin kopyacısı yapılamaz, yine yabancı kültür ve medeniyetlere yamanamaz. Beşerî tecrübe, asla, sadece «Batı» dan ibaret değildir. Türk çocuğunu, Batı resmine, heykelciliğine, musikisine, mimarisine,

dansına, düşünce zevkine göre eğitmek gayreti, eğer gaflet değilse ihanettir. Kültür emperyalizmine, yeni sömürgeciliğe hizmettir. Hele, bütün tarihi boyunca «kültür emperyalizmine» maruz kalarak millet ve devlet bütünlüğünü defalarca kaybetmiş bir millet olarak artık bu oyunlara gelmemek gerekir. Hunların, Göktürklerin, Selçukların ve Osmanlıların nasıl yıkılıp gittiklerini unutmamak mümkün müdür? Bilhassa büyük Osmanlı-Türk İmparatorluğunun «kültür emperyalizmi yoluyla» nasıl parçalandığını unutuyor muyuz? (Bu konuda daha geniş bilgi edinmeleri için okuyucularıma Nahid Dinçer'in YABANCI ÖZEL OKULLAR adı ile yayınladığı kitabını tavsiye ederim.)

Eğitim, kültür emperyalizmine fırsat vermeden «milletlerarası» kültür temas ve mübadelesini sağlayarak âlemşümül eserlere imkân hazırlamalıdır. Bunun yanında, kültür temaslarına fazlası ile açık büyük şehirlerde ve hudut boylarında «millî kültüre yabancılaşma» problemini yumuşatmalı, «aydın -halk çatışmasını» hafifletmeli, kısaca, yabancılaşmadan çağdaşlaşmayı temin etmelidir. Nesiller arası intibakı, başarı ile dinamiklik içinde tutarak çatışmadan uzaklaştırmalıdır. Vatan ve millet sevgisi vererek «beyin göçünü» önlemeli, gençlere ülkücü bir ruh ve şuur kazandırarak yabancıların «ilim personeli korsanlığını» durdurmalıdır.

EĞİTİM VE MİLLÎ POLİTİKA

Sosyal hayat bir bütündür. Ekonomik, sosyal, kültürel ve politik hayat iç içe cereyan eder. Bunlar, birbirinden bağımsız faaliyetler değildir. Böyle olunca eğitim hayatının da, ister istemez, her sosyal gerçek gibi, politika ile de karşılıklı bir etkileşim durumunda olduğu görülecektir. Yani, eğitim bir yönü ile politikaları biçimlerken, bir yönü ile ondan etkilenmektedir.

Hiç şüphesiz, demokrasilerde, okul veya eğitim, herhangi bir partinin gaye ve programına hizmet etmez. Lâkin, demokrasilerde dahi eğitim, devletin ve milletin, partiler üstü gayelerine, ülkü ve hedeflerine göre vazife yapar. Hiç şüphesiz her ülkenin eğitimi, o ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel ve politik menfaatlerine göre düzenlenir. Hiç bir millet veya devlet, kendi bütünlüğünü tehlikeye sokacak, maddî ve manevî değerlerini tahrip edecek, gelişme ve yücelme arzusunu engelleyecek, millî ve mukaddes kaynaklarını kurutacak, ulaşmak istediği ülkü ve hedefleri karartacak, hak ve hürriyetlerini ortadan kaldıracak bir eğitime müsaade edemez. Millî eğitim, bir milleti, sağlıklı ve verimli bir gelişme ile sosyal, kültürel, ekonomik ve politik ülkü ve hedeflerine götürebilmelidir. Bu işi de ancak, milliyetçi ve ülkücü öğretmen kadroları başarabilir. Yabancı ideolojilere ve kültürlere kapılanmış kimselerin millî eğitimde yeri yoktur.

Görüldüğü üzere, eğitim, millî politikaların hizmetindedir. Bu karakteri ile «millî savunmamızın» önemli bir parçasıdır. İnsan, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatın, stratejik değeri en fazla olan önemli bir unsurdur. Savaşları yapan ve kazanan insandır. Millî ve çağdaş bir eğitimden geçirilmiş, şuurlu ve kaliteli nesillere sahip olan bir milletin başarıları daha büyük ve devamlı olmaktadır. Böylece yetişmiş milletler, «yeni sömürgeciliğin» oyunlarını daha kolayca, bozar, her türlü emperyalizmi daha kolay bertaraf eder, soğuk ve sıcak savaşları daha kolayca zafere ulaştırır. Asla unutulmamalıdır ki, millî olmayan ve çağdaş ihtiyaçlara cevap vermeyen, birer anarşi yuvası haline gelen, yabancı ideolojilerin pazarı durumuna düşen, bölücü ve yıkıcı akımların barındığı, Türklüğe, Müslümanlığa, objektif ilme ve tarafsız kritiğe düşman bir «eğitim kurumu», yalnız millî savunmayı zorlaştırmakla kalmaz, zamanla imkânsız hale de getirebilir.

Bir millet, bir devlet, her yerden önce, kendini, «kendi okulla-

rında» savunabilmelidir. Okullar, bir milletin siyasi ve kültürel hudutlarını korumalı, ekonomik ve sosyal gelişmesini kolaylaştıran, milletimizi ve devletimizi yabancı kadrolar karşısında ezik ve yenik duruma düşürmemeli, her sahada ilmin ve tekniğin yardımı ile kendi öz kaynaklarından ve öz emeği ile vasıtalar icat etmelidir. Her sahada ve meslekte muhtaç olduğumuz sayı ve kalitede «uzman» ve yardımcı eleman yetiştirmeli; tarımda, sanayide, hizmetlerde ve askeri sahada büyük hamlelere kaynak olmalıdır. Ordularımızın ulaşmak istediği hedeflere insan, malzeme, vasıta, manevî ve maddî destek hazırlamalıdır. İster demokratik olsun, ister otokratik olsun, hangi sistemle idare edilirse edilsin, yaşamak isteyen her devletin eğitimi, bu ölçüler içinde çalışmak zorundadır.

Nitekim, Sovyet Rusya'da da, Amerika Birleşik Devletlerinde de, İngiltere ve İsrail'de de durum aynıdır. Bütün bu devletler, eğitimleri ile siyasi sistemleri arasında tam bir intibak sağlamışlar, eğitimlerini kendi sosyal, kültürel, ekonomik, politik ve askeri menfaatleri istikametinde organize etmişlerdir. Yani hiçbir millet ve devlet, kendini, rejimini, menfaatlerini, ülkü ve hedeflerini tehlikeye sokacak bir eğitime müsaade edemez. Eğitim, milli devletin emrinde ve onun savunucusu olmak zorundadır. Başka türlü söyleyenler, yalan söylemektedirler.

EĞİTİMDE FERDİN VE CEMİYETİN İSTEKLERİ

Eğitim, hem ferdî, hem de cemiyeti ilgilendiren bir meseledir. Eğitimden, hem fertler, hem de cemiyetler bazı şeyler beklerler. Fertler, kaabiliyet ve istidatlarına göre gelişmek, orijinal bir şahsiyet olmak, kendilerini mutlu kılacak bir iş ve meslek tutmak için «serbest bir eğitim vasatı» ararken; cemiyetler, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapılarına uygun, devlet ve millet bütünlüğünü güçlendiren ve millî şahsiyete yabancılaştırmadan «çağdaş nesiller» yetiştiren bir eğitim anlayışını savunur.

Eğitim, yalnız ferdin ve yahut yalnız cemiyetin isteklerine cevap veren tek yönlü bir faaliyet olarak ele alınırsa eksik kalır. Başarılı ve verimli bir eğitim faaliyeti, hem «psikoloji» verilere», hem de «sosyolojik verilere» dengeli bir ağırlık tanımak zorundadır. Eğitimi, bütün ilimler ilgilendirir. Ancak, eğitim sahasında, «eğitim psikolojisi» ve «eğitim sosyolojisi» gibi öğretmen ve öğrenci arasında cereyan eden bir hadise değildir; o, inkârı ve ihmali mümkün olmayacak biçimde bir «içtimai vakıa»dır.

Bu kadar açık hakikate rağmen, cemiyetler, eğitimde «psikolojik verilere», yahut «sosyolojik verilere» ağırlık tanımak hususunda farklı «Eğitim felsefeleri» geliştirmiş bulunmaktadırlar. Bugün yeryüzünde rastladığımız «bireyci» ve «toplumcu» eğitim anlayışları buradan doğmaktadır. Ülkeler, siyasi sistemlerine göre -bu sistemlerden etkilenen ve bu sistemleri etkileyen- eğitim anlayışlarına bağlıdırlar. Liberalistlerin eğitim görüşlerine, umumiyetle «ferdin psikolojik yapısından fertler arasındaki farklardan kişinin istidat ve temayüllerinden hareket etmek» prensibi hâkimdir. Onlar için, ferdin «özgür bir ortamda ve özgürce hareket ederek kendi kişiliğini kurması»esastır. «Toplumcu»ların eğitim görüşlerinde ise, umumiyetle «cemiyetin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısına uygunluk, cemiyetin muhtaç olduğu kadroları hazırlamayı hedef alan, disipline ağırlık veren» bir eğitim anlayışı ağır basar.

Görülüyor ki, psikolojik verilere ağırlık tanıyan eğitim anlayışı ferdiyetçi, şahsiyetçi, hürriyetçi bir karakter taşıdığı halde, sosyolojik verilere ağırlık tanıyan bir eğitim görüşü ise, cemiyetçi, planıcı, radikal ve disiplincidir. Pedagoglar birinci eğitim anlayışına «indivüalist», ikinci görüşe de «idealist» eğitim adını veriyorlar.

Bu açıklamalardan sonra, apaçık olarak görülmektedir ki, maksat ve hedefleri ne olursa olsun yalnız psikolojik verilere, yahut yalnız sosyolojik verilere tek yönlü ağırlık veren eğitim anlayışları

sakattır. Birinci zamanla cemiyetlerin çözülmesine, dağılmasına, ikincisi de orijinal şahsiyetlerin doğmasını ve gelişmesini engellemeye sebep olur. Cemiyeti ferde, yahut ferdi cemiyete kurban eden bir eğitim anlayışının sakatlığı ortadadır.

Bu sebepten Türk-İslâm ülküsünün eğitim anlayışı «realizme» dayanır. Biz, eğitimi, hem psikolojik, hem de sosyolojik yönleri ile bir bütün kabul ederiz. Eğitimde fert de, cemiyet de ihmal ve inkâr edilmesi mümkün olmayan, vazgeçilmez birer birimdirler. Gerçekleştireceğimiz «millî eğitim» de, genç nesillerimizi, bir taraftan kabiliyet ve istidatlarına göre orijinal ve başarılı birer şahsiyet haline getirirken, diğer taraftan da onları millî tarihlerine, millî kültür ve medeniyetlerine, millî ve mukaddes değerlerine saygılı, devlet ve milletin bütünlüğü, gelişmesi ve yücelmesi iradesi ile dolu ahlâklı, imanlı birer Türk insanı yapacağız. İnsanımız Türklüğünden, Müslümanlığından utanmayan «çağdaş» birer şahsiyet olmanın ve sosyal iş bölümünde başarılı bir yer tutmanın mutluluğunu tadacaktır.

EĞİTİMDE BEDEN VE RUH SAĞLIĞI

Eğitim ferdi, maddî ve manevî yönleri ile kavramalıdır. Eğitim görmüş kimseler, görmeyenlere nazaran hem bedenen hem ruhen daha mükemmel olmalıdırlar.

Bir eğitim düşünün ki, çarkından geçirdiği insanları hem bedence, hem de ruhça perişan etmektedir. Bir ülke düşünün ki eğitim görmüş insanları, görmeyenlere nazaran bedence daha cılız, sıhhatçe daha bozuk, yani gözleri bozuk, dişleri çürük, adaleleri pörsük, omuzları düşük kolları ve bacakları daha çelimsiz olsun. Yine bir ülke düşünün ki, eğitim görmüş, insanları, görmeyenlerine nazaran ruh sağlığı bakımından daha bozuk, sinirli, kavgacı, cinayet işlemekten zevk duyucu, soygun yapmayı, bomba imal etmeyi, yol kesmeyi, adam kaçırmayı sanat edinmekte daha cüretkâr olsun. Söyleyin bakalım, bu ülkenin eğitimi ile öğünebilir misiniz? Bu sorumuza başbakanından, çobanına kadar herkes muhataptır. Yine bana cevap verin bakalım, bir ülkenin «maarif» bu durumda olursa, devlet reisinden, parlamentosuna, mabetlerinden akademisine kadar «gündemde başka bir madde» olur mu? Üstelik bu mesele çözülmeden başka meseleye geçilebilir mi?

Dört yol ağzına çıkıp çığlık çığlık bağıracağım geliyor: TRT ekranlarını ve mikrofonlarını işgal edip haykıracağım geliyor!

Ey Marksizmi, sosyalizmi liberalizmi, kapitalizmi çok bilmiş beylerim!... Madenlerimiz, bitkilerimiz, hayvanlarımız, yer altı ve yerüstü zenginliklerimiz değil, insanlarımız, genç nesillerimiz, çocuklarımız elden çıkıyor; bedenen ve ruhen yıkılıp gidiyor. İstikbalimiz sönüyor. Bu ülkenin bu devletin ve bu milletin en önemli meselesi «maarif»tir. Maarife kulak verin; artık oradan ilim, sanat ve faziletlerin değil, bombaların, silâhların, dinamitlerin, yabancı sloganların sesleri gelmektedir. Dostluk, kardeşlik değil, kan ve gözyaşı taşıyor. Bu, okumak şansını elde edenlerin dramıdır. Bunların dışında yüz binlerce genç, yüksek tahsil yapmak ümidini kaybetmiş, sahipsizlik ve himayesizlik duygusu altında ezilmektedir.

Evet, hiç vakit geçirmeden meseleye el konulmalıdır. Hükümetlerin ve parlamentoların baş meselesi «maarifin kurtarılması» olmalıdır. Ucuz, şaşkın, gayr-i millî bir eğitim yerine «millî ve çağdaş» olanını kurmak için bütün tedbirler ve fedakârlıklar göze alınmalıdır. Çocuklarımızı ve gençlerimizi bedenen ve ruhen geliştirmek için muhtaç olduğumuz teşkilât, tesis ve malzeme ile milliyetçi ve ülkücü öğretim kadrosu süratle temin edilmelidir. Üniversite ve yük-

sek okullarımızı hem sayıca, hem kalitece güçlendirmeli, meslek öğretimini ve ortaöğretimi Devlet Plânlama Teşkilâtının tespit edeceği «millî ihtiyaçlara» göre maksat, program, sistem ve kontenjanları itibarı ile yeniden ve sağlamca ele almalıyız. Çocuklarımızı ve gençlerimizi kabiliyet ve istidatlarına göre tasnif edebilmeli eğitim ve öğretimde fırsat ve imkân eşitliğini gerçekleştirmeli; insanlarımızın bir an önce bir iş ve meslek tutmalarını temin ederek süratle üretime katılmalarını sağlayan bir «eğitim politikası» geliştirmeliyiz.

Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlıkları el-ele vererek, millî şartlarımıza ve ihtiyaçlarımıza uygun bir «beden eğitimi politikası» geliştirmeli, okullarımıza uygun bir «beden eğitimi politikası» geliştirmeli, okullarımız âdeta birer «jimnazyum» esprisi içinde çalışmalıdır. Spor ve beslenme eğitimine gereken önem verilmeli, devlet bütün imkânlarını seferber etmelidir. Her kademedeki okullarımızda, spor ve beden eğitiminin yanında, güzel sanatların bütün dallarında Türk-İslâm kültür ve medeniyeti şuuru içinde eğitim yapılmalı, din ve ahlâk eğitimine gerekli önem verilmelidir. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile işbirliği yapılarak gençlerin ve çocukların beden ve ruh sağlığı ile ilgili ciddi ve disiplinli tedbirler alınmalı, gerekli teşkilât kurulmalıdır. Çocuklarımızın ve gençlerimiz sahipsizlik duygusundan kurtarılmalıdır.

EĞİTİMİN PLANLANMASI

Eğitim, bir «içtimaî vakıa» olarak cemiyet hayatında plansız ve sistemsiz bir tarzda cereyan eder. «Yaygın eğitim» olarak adlandırılan bu durumun, millî ve çağdaş ihtiyaçlara göre, bir plâna, bir sisteme, bir teşkilâta ve kadroya kavuşturulması ile «örgün eğitim» doğar. Sosyal hayatın her cephesi gibi, eğitim hayatı başıboş bırakılamaz. Eğitim, bir taraftan cemiyetin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısına, ihtiyaçlarına ve hedeflerine göre, diğer taraftan «ferdi farklara, kabiliyetlere ve istidatlara göre, birinci sınıf müte-hassıslarca, ilmi ve millî bir plânlamaya tabi tutulmalıdır.

Görüldüğü üzere, eğitimin planlanmasında, daima göz önünde bulunduracağımız ve asla ihmal etmeyeceğimiz unsurlar bulunmaktadır. Bunlar, eğitimin millî sosyal hayatın yapısına, ihtiyaçlarına ve hedeflerine intibak ettirilmesi; ferdi, sosyal iş bölümünde başarılı ve verimli kılacak tedbirleri getirmesi; «çağdaş ilmi verilerin» ışığında güçlü ve verimli bir teşkilâta, sisteme kadroya dayanmasıdır.

Kanaatimizce, Devlet Plânlama Teşkilâtı'nın en önemli işi, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatın temel unsuru bulunan ve en değerli stratejik varlığı olan «insan kaynaklarını» millî ve çağdaş ihtiyaçlara göre işleyip değerlendirmek olmalıdır. Millî şahsiyetini kaybetmeden sanayileşmek, kalkınmak, Türk millî kültürünü çağları hayran bırakacak, seviyede işleyip geliştirmek zorunda olan, yeraltı ve yerüstü zenginliklerini en modern teknik ve vasitalara kavuşturmak isteyen bir ülkenin eğitimi, bu hedefleri ele geçirmede en büyük yardımcımız olmalıdır. On binlerce mühendise, topografa, kartografa, teknisyene ve yüz binlerce izabeci, had-deci, dökümcü, elektrikçi, inşaatçı,... usta ve zanaatkara su ve ekmek kadar muhtaç bulunan bir ülkede yüz binlerce lise mezunu işsiz güçsüz dolaşıyorsa, üniversite ve yüksek okullarımız ihtiyacımızın birkaç katı ve hatta dünya ihtiyacına cevap verecek sayıda Sümerolog, tarihçi, hukukçu... yetiştirmeye kalkışmışsa ül-kede bir «eğitim planlanmasından» söz edilemez. Sırf bir örnek olması bakımından söyleyelim, en yakın istatistiklerden öğrendi-ğimize göre, Ankara Üniversitesi'ne devam eden «talebenin» yüzde elliden fazlası Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi'ne ve Hukuk Fakültesine, yine İstanbul Üniversitesinin yarısından fazlası Edebiyat ve Hukuk Fakültelerine devam etmektedirler, öte yandan, teknikte ve sanayide büyük hamle yapmak isteyen ülkemizde «resmî klâsik li-

seler» ile «lise seviyeli resmî meslek ve teknik okullar» aşağı yukarı aynı sayıdadır. Oysa bu nispet, sanayileşmek isteyen bir ülke için çok farklı olmalı idi. Biz, «teknik liselerin», «klâsik liselerden» en az üç kat daha fazla olması gerektiğine inanıyoruz. Yani, ülkedeki klâsik liselerin nispeti yüzde yirmi beş, teknik liselerin nispeti ise yüzde yetmişbeş civarında bulunmalıdır. Bu tespitimizden sonra ortaya koyalım ki, 1973-1974 öğretim yılında ülkemizde «resmî klâsik liselerimizin» sayısı 594 iken «lise seviyeli meslek ve teknik okullarımızın» sayısı 710'dur. Bütün bu açıklamalardan sonra denebilir ki, Türkiye'mizde gerek orta ve gerekse yüksek öğretimde esaslı bir reforma ihtiyaç vardır. (İstatistikler için bakınız, Milli Eğitim İstatistikleri, 1972-1974 Öğretim Yılı Başlı-S. 33 ve 49 Devlet İstatistik Enstitüsü).

Hiçbir çocuğumuzun ve gencimizin eğitim dışı kalmamasını temin etmek devletin vazgeçilmez vazifesidir. Herkes kabiliyetlerine ve istidatlarına uygun olmak üzere mutlaka muhtaç olduğu eğitimi almalıdır. Hiçbir şart ve durum eğitim hakkını ortadan kaldıramaz. Çocuklarını ve gençlerini sokakta bırakamaz. Bunun için gerekli olan teşkilât kurulmalı, finansmanı için azamî fedakârlık yapılmalıdır. Milli ihtiyaçlarımızı karşılayacak sayı ve kalitede okullar açılmalıdır.

EĞİTİMDE FIRSAT VE İMKÂN EŞİTLİĞİ

İlim, insanların eşit bedenî ve ruhî güçlere sahip olmadığını ortaya koymuştur. İnsanlar arasında fizik ve psikolojik güçler ve kabiliyetler bakımından esaslı farklar bulunmaktadır. Bu «ferdî farkların» irsî mi, yoksa çevre faktörleri ile mi oluştuğu hususu ilmi araştırmalara ve incelemelere konu olmuş ve bu problem etrafında pek çok yayın yapılmıştır. Bu araştırmaları burada ele almaya imkân yoktur. Ancak, ilim adamları her iki faktörü de ihmal etmeye imkân bulunmadığını belirtmekle beraber, insan zekâsının «veraset» ile ilişkisinin çok önemli olduğunu ortaya koymuşlardır. Mese-lâ, bazı ilim adamları ikizler üzerinde yaptıkları düzenli araştırma ve tahliller neticesinde, çocukların zekâsında verasetin rolünü yüzde 64 olarak hesaplamışlardır. (Bkz. Rıza Kardaş-Eğitim Psikolojisi-1965-S.124).

Bütün bunlarla beraber sosyal, kültürel, ekonomik, politik ve tabii çevrenin insanın gelişimi üzerindeki rolünü küçümsemek mümkün değildir. Çevre şartları eşitlense bile insanlar arasındaki farkları yok etmek kâbil değildir, ilim adamları, bütün hayatî tezahürlerin, farklardan doğan «normal bir münhani» çizdiğini ortaya koymuşlardır. Aynı kökten beslenen bir ağacın yaprakları ve meyveleri arasında bile büyüklük ve irilik farkı vardır. İstatistikçiler, bu farkların «bir çan eğrisi» çizebilecek bir dağılım içinde tezahür ettiğini ispatlamışlardır. Kabaca ifade edersek, insanların yüzde biri pek çok zeki, yüzde on dokuzu normalin üstünde zeki, yüzde altmışı normal derecede zeki, yüzde on dokuzu normalin altında zeki, yüzde biri de geri zekâlı olarak doğmakta veya gelişmektedirler. En mükemmel sosyal, kültürel ve ekonomik çevreler dahi bu farkları yok edememekte, ancak dağılımın «ranjı»nı (iki uç arasındaki farkını) küçültmekte, ortalama-yı, yükseltmektedir. Bugüne kadar yapılan müşahedeler ve tecrübeler göstermiştir ki, maalesef, çevre şartları eşitlenmekle «irsî faktörler» eşitlenmemektedir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in de belirttiği üzere «bazılarımız, diğer bazılarımızdan daha üstün niteliklerle dünyaya gelmekteyiz.

Bunun yanında, hemen belirtelim ki, insanları rahatsız eden «irsî faktörlerden» doğan eşitsizliklerden ziyade, sonradan ortaya çıkmış ve bir bakıma kontrol edilebilir eşitsizliklerdir. İnsanlar, irsî faktörler neticesinde oluşan «üstünlükler» karşısında gıpta ve hayranlık duygularına, bunun aksine sosyal, kültürel, ekonomik ve politik şart ve imkânlardaki «fırsat eşitsizlikleri» karşısında ise kıs-

kançlık ve kindarlık gibi karışık ve olumsuz duygulara kapılmaktadırlar. İnsanlar, genetik faktörlerden doğan eşitsizliklerden ziyade, sosyal şartların doğurduğu eşitsizliklerden şikâyet etmektedirler. Hattâ denebilir ki insanlar, bedenî ve zihnî üstün bir potansiyele sahip kimselerin liyakatleri ölçüsünde gelişmesine ve millî gelirden pay almasına «adalet» adını vermekte ve takdir etmekte iken, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik «avantajların» bu «adaleti» yıkmaya yönelik «fırsat ve imkân eşitsizliğinden» tedirgindirler. Bu sebepten olacak günümüzün anayasaları «vatandaşlarına» fırsat ve imkân eşitliği vaad etmektedirler. Üstelik, milletlerin efkâr-ı umumiyesi bu konuda ciddi ve etkili tedbirler almasını istemekte ve onları dikkatle takip etmektedir.

Gerçekten çocuklarını ve gençlerini, hassas ve objektif testlerden ve muayenelerden geçirerek, onları kabiliyetlerine ve istidatlarına göre tasnif ederek, eğitimde fırsat eşitliği hazırlayan, kontrol edilebilir farkların eğitim ve öğretim faaliyetlerine yansımaları önleyen bir millet ve devlet alkışlanmaya değer, mukaddes bir vazife başarmış demektir.

1961 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 50. maddesi, eğitimde ve öğretimde fırsat ve imkân eşitliği sağlama konusunda devlete görev verir. Anayasa'nın bu maddesine göre: «Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama, devletin başta gelen ödevlerindendir. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için mecburidir ve devlet okullarında parasızdır. Devlet, maddî imkânlarından yoksun, başarılı öğrencilerin, en yüksek öğrenim derecelerine kadar çıkmalarını sağlama amacıyla burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebi ile özel eğitime ihtiyacı olanları, topluma yararlı kılacak tedbirleri alır».

Bu konunun bir «devlet görevi» olarak anayasalara konması hiç şüphesiz önemlidir. Fakat, bu yeterli değildir. Eğitim ve öğretimde fırsat ve imkân eşitliğinin fiilen gerçekleştirilmesi esastır. Bir ülke, bu konuda başarılı olup olmadığını öğrenmek için kendini aşağıda belirteceğimiz tarzda bir otokritiğe tabi tutabilmelidir.

Kendi kendine şu soruları sormalı ve objektif verilerle bir durum tespiti yapabilmelidir. Ülkemde bulunan her kademedeki eğitim ve öğretim kuruluşları millî ve çağdaş ihtiyaçlara cevap verecek sayıda, kalitede midir? Bunlar vatan sathında dengeli bir dağılım içinde midir? Ders vasıta ve malzemesi açısından, laboratuvar ve kitaplıklar bakımından, eğitim ve öğretim kadrosu yönünden bu denge sağlanabilmiş midir? Yeter sayıda, anaokulu, temel eğitim

veren müesseseler, orta dereceli klasik ve teknik liselerin, ihtiyaca yetecek sayı ve kalitede yüksek okul ve üniversitem var mıdır. Özel eğitime muhtaç olan «arızalı çocukları» barındıracak sayı ve kalitede okul açabildim mi? Bunları vatan sathına ve ihtiyaçlara göre dağıtabildim mi? Çocuklarımı ve gençlerimi ilmi testlerden ve muayenelerden geçirecek, kabiliyet ve istidatlarına göre tasnif edecek müesseselerim var mı? Yeterli mi? Lisansüstü öğrenim için bir plânım var mı? Bunları nasıl seçiyor, nasıl himaye ediyor, nerelerde yetiştiriyorum? Bu konuda milletçe arzu ettiğimiz hedeflere ne dereceye kadar yaklaşabiliyorum?

Anaokulundan, temel eğitimden, orta öğretimden, yüksek öğretimden ve lisans üstü öğrenimden -bütün Türk çocukları ve gençleri- istifade etmekte eşit fırsatlara ve imkânlarla sahip midir? Bu fırsat ve imkân eşitliği, bölgeler için, cinsiyetler için, köy ve şehirler için, sosyal tabakalar ve dilimler için...gerçekten sağlanabilmiş midir? Bu konularda objektif veriler ne diyor? Bütün bu sorulara cevap bulmak için ülkemizle ilgili istatistikleri incelemek yetecektir. Fakat biz, bu yola giderek sözü uzatmayacağız. Yüz binlerce gencin üniversite ve yüksek okulların kapısından döndürüldüğü ve sokağa terkedildiği bir ülkede istatistiklere baksak ne olacak, bakmasak ne olacak?...

Türk-İslâm Ülkücüsü, eğitim ve öğretimde fırsat ve imkân eşitliğini behemehal sağlamalıdır. Bunun için aşağıdaki tedbirleri almalıdır:

- Eğitim ve öğretim müesseselerinin -bütün kademeleri ile- vatan sathında dengeli bir dağılım içinde bulunmasını temin etmelidir.
- Eğitim ve öğretim için gerekli olan ders vasıta ve malzemesi ile öğretim üyesinin bütün vatana dağılmasını gerçekleştirmelidir.
- Köy çocuklarının okuma imkânlarını arttırmalı, sosyal dilimler ve tabakalar karşısında millî şuurla ve adaletle davranabilmelidir.
- Fakir ve kabiliyetli Türk çocuklarını himaye etmeli, devletin himaye ve şefkat kanatlarını sonuna kadar açmalıdır.
- Kız çocuklarını millî ve ilmi bir eğitim ve öğretimden geçirerek gelişmeleri sağlanmalıdır.

MİLLÎ EĞİTİMDE TEMEL PRENSİPLER

Millî eğitimle ilgili görüşlerimizi daha fazla uzatmadan, prensipler halinde özetlemekte fayda buluyoruz. Bu prensipler, Türk-İslâm Ülkücüleri'nin hazırlayacakları «millî eğitim programlarına» ışık tutabilir.

- Eğitim millidir. Millî şahsiyeti ayakta tutar ve geliştirir, yabancılaşmalara ve yabancılaştırmalara karşı millî şuuru uyanık tutar.

- Eğitim, manevî ve maddî her türlü «millî ham maddeyi» ve sosyal veraseti işleyerek çağdaşlaştırır ve medenileşme hamlesini plânlar.

- Eğitim, sosyal değişimleri, ağrısız ve sancısız olarak başarmanın yegâne yoludur.

- Eğitim, ferdiyetten şahsiyete, yığından millete ulaşmaya yardım eder; millî çözümlere müsaade etmez; millî tarih, kültür, millî ekonomi, millî dayanışma ve millî ülkelerde birlik sağlar.

- Eğitimde, hürriyet ve disiplinin dengesini kurmak esastır. Hürriyet, milletin, kendine mensup fertlere, kendilerini serbestçe geliştirme fırsatı tanınması demektir. Disiplin ise, fertlerin mensup oldukları milletin millî ve mukaddes değerlerine saygı duyması demektir.

- Eğitim, otokrasilerde rastladığımız tarzda şahsiyetleri, cemiyete tapındırmaz ve köleleştiremez. Fertler, kaabiliyet ve istidatlarına uygun bir gelişme vasatında, orijinal ve aktif bir şahsiyete ulaşabilmelidir.

- Eğitim, aşırı bir ferdiyetçiliğe kaçarak, millî değerlere ve normlara sırt çeviremez. Milletle ve millî değerlerle çatışan ve boğuşan bir eğitim, cemiyetin desteğini kaybeder.

- Eğitimde teori ile uygulama paralel yürütülmeli, «demokratik iş okulu» şuuru hâkim kılınmalıdır.

- Sırf teoride kalan veya sırf üretimi esas alan oku! tipleri tamim edilemez. Bu tip okullar, bazı hususi durumlar için söz konusu edilebilir.

- Eğitim, yalnız genç nesiller için değil, bütün bir millet için planlanmalıdır. Hatta bu konuda “yetişkinler eğitimi”, klâsik eğitimden daha da önemli gözükmektedir.

- Eğitim, ister «yaygın», ister «örgün» (teşkilâtlı) olsun, biri diğeri destekler ve tamamlar. Milletin istediği ve özlediği eğitim ile hükümetlerin yürüttüğü eğitim, gayelerde, prensiplerde ve muhtevada çatışırsa, bundan hem millet, hem de devlet zarar görür. Milletin devlete ve eğitime itimadı kalmaz, okul ve öğretmen gözden düşer. Devlet okullarına ve eğitimine zıt, gizli okullar ve eğitim faaliyetleri cemiyeti kaplar.

- Basın, yayın, tiyatro, sinema, spor ve turizm gibi her türlü sosyal faaliyetler, eğitim hayatının birer parçası durumundadırlar. Binaenaleyh, başıboş olamazlar ve yad ellere kaptırılamazlar. Bu konudaki teşebbüsler, millî eğitim politikası açısından» çok ciddi bir planlamaya ve denetime tabi tutulmalıdırlar. Hürriyetlerin, millî varlığımızın aleyhinde kullanılmasına müsaade edilemez.

- Millî kalkınmada, ağırlık, insan unsurundadır. İnsanın ihmal edildiği, harcadığı, geri bırakıldığı bir ülkede her şey geri kalmış dernektir. Bütün «aydınlarımız» şu noktada birleştirilmelidir: insanın işlenmesi, geliştirilmesi, bir ülkenin madenlerinin, bitkilerinin ve hayvanlarının işlenmesinden çok daha önemlidir. Yani, insan unsuruna yapılan yatırım, en hayati yatırımdır. Bunu teslim etmek yetmez, kalkınma plânlarının bu espriye göre hazırlanması ve uygulanması gerekir. Milletimiz, asla kendisine yabancılaşmadan ve tarihi hüviyetini kaybetmeden gerçek bir Müslüman-Türk olarak çağdaşlaşmak istemektedir. Eğitim bunu vermelidir.

- Türk milletinin en hayati meselesi, tamamen kendinden olan, kendini çok seven, millî tarihe, millî kültüre, millî medeniyete ve millî ülkülere gönülden bağlı ve bu değerlere yabancılaşmamış aydın ve milliyetçi kadrolardır. İşte, «millî eğitim», Türk milletine daima bunları vermelidir.

- Öğretmen, Türk milliyetçiliğinin gayelerini, prensiplerini, stratejisini ve programını en iyi tarzda bilen, yaşayan ve uygulayan şuurlu kurmay kadrosudur.

- Öğretmenler, memleketin en zeki ve çalışkan evlâtları arasından seçilmeli, ciddi ve kaliteli yüksek tahsil kademelerinden geçirilerek yetiştirilmelidir.

- Öğretmen yetiştiren müesseseler, millî ve çağdaş ihtiyaçlara göre yeniden planlanmalı, öğretmen yetiştiren kaynaklar birleştirilmen, menşe ve formasyon farkları ortadan kaldırılmalıdır.

- 3-6 yaş eğitimcisi, ergenlik öncesi eğitimcisi, ergenlik dönemi eğitimcisi, yetişkinler eğitimcisi, özel eğitimci, ortak ve temel güçlü bir eğitimden sonra, ihtisas eğitimine ve öğretimine yönelmelidir. Eğitimci ve öğretmen, yetiştireceği «insan unsurunun» özelliklerine göre ihtisas yapmalı ve branş seçmelidir. Eğitim ve öğretim program ve vasıtaları çocukların ve gençlerin gelişim basamaklarına ve sahalarına göre tespit edilmelidir.

- Öğretmen, sosyal hayatın yapısını, işleyişini, dinamiklerini ve

problemlerini kavrayacak bir sosyoloji kültürüne, insanın bedeni ve ruhî güçlerini ve imkânlarını tanıyacak ve insanın bir ömür boyu gelişimini bütün yönleri ile safha safha kavrayacak bir biyoloji ve psikoloji kültürüne, millî ve beşerî kültür unsurları karşısında tenkidci ve geliştirici bir kafa yapısına, güçlü bir tahlil ve terkip kabiliyeti ile yeni kompozisyonlar doğuran bir entellektüel güce sahip kılınmalı, branşına hâkim ve her an yenilikleri takip eden bir ihtisas adamı olmalıdır.

- Öğretmen, örnek bir şahsiyete ve sağlam bir karaktere sahip, güvenilir ve cemiyette «sosyal baremi» yüksek bir karaktere sahip, güvenilir ve cemiyette «sosyal baremi» yüksek bir kimse durumuna getirilmelidir.

- Böyle bir öğretmen kadrosunun yetiştirilmesi, devletçe ve milletçe en önemli ve en hayatî meselemiz durumuna gelmiştir. Öğretmenini yetiştiremeyen bir millet ve devlet, tesis ve teşkilâtı ne olursa olsun, eğitiminden bir fayda göremez. Eğitimde temel unsur öğretmendir, diğerleri sonradan akla gelmelidir. Aksi halde «fennî kovanlarda» eşek arısı beslemekle «bal» alınamaz.

- Okullarımız, millî ihtiyaçlara, çağdaş ölçülere ve ferdin kabiliyetine göre açılmalı ve teşkilatlanmalıdır.

- Ana okulları, sosyo-ekonomik şartları ağır olan çevrelerde ve sosyal, kültürel tecanüsü sağlamak zorunda olduğumuz vatan parçalarında fonksiyonel müesseseler olacaklardır. Bu sebepten, muhtaç bölgelere yeter sayıda anaokulu açılmalı ve eğitimci hazırlanıp gönderilmelidir.

- Aynı maksatlarla, her kademede «bölge okulları» açmakta büyük faydalar vardır.

- Zamanı ve programı çok iyi plânlanmış bir «temel eğitim», bütün vatan çocukları için mecburî ve meccanî kılınmalı, «meslekî liseler» ile «akademik liseler» bu temel üzerine intibak ettirilmelidir. Bilhassa, «temel eğitimden» sonra, tahsile devam etmeyeceklerle, zihni veya bedeni yetersizlikleri sebebi ile edemeyecekler, gerekli eğitimden geçerek «üretim hayatında» başarılı kılınmalıdır.

- Bedenen ve zihnen arızalı çocuklarımız ve gençlerimiz için mutlaka «özel okullar» açılmalı, sosyal ve ekonomik hayatta başarılı olmaları sağlanmalıdır. Hiçbir fert feda edilemez ve eğitim hakkından mahrum edilemez. Herkesin devam edebileceği bir okul ve kazanabileceği bir şeyler vardır.

YÜKSEK TAHSİL POLİTİKAMIZ

Bugün, büyük ve çözüm bekleyen tehlikeli meselelerimizin çok önemli bir kısmı «yüksek tahsil» konusu etrafında dolaşıp durmaktadır. Yüksek tahsil müesseselerimiz hem sayıca, hem kalitece yetersiz olmanın yanında üstelik işlemeyen veya işletilmekte büyük zahmet çekilen ve efkâr-ı umumiyenin endişe ile faaliyetlerini takip ettiği acıklı bir durumdur.

Yapılacak bir «maarif reformunun» gündeminden «ilk madde», üniversitelerimizin ve yüksek okullarımızın durumu ve bu durumdan kurtarılması meselesidir. Bir bakıma, ülkelerin kalkınma seviyelerini tespit etmek için üniversitelerini ve yüksek okullarını başka ülkelerdeki benzerleri ile mukayese etmek yeterlidir. Üniversite ve yüksek okullarımızın durumunu öğrenmek için onları İngiltere ile, Almanya ile, Japonya ile mukayese cesaretini göstermeye kalkarsanız faciayı anlarsınız. Biz, bu işi sonraya bırakarak yüksek tahsil politikamızı tayin eden prensipleri ortaya koyalım.

- Yüksek tahsil politikasında, «yüksek meslek okullarına» çok önem verilmeli, bugün üniversitelerimizin sırtına binen ağırlık, daha çok yüksek meslek okullarına kaydırılmalıdır. Üniversitelerimiz ise, meslek adamı hazırlamakla beraber, da ha çok «akademik çalışmalara» ağırlık vermelidir.

- Yüksek eğitim ve öğretim, daha çok geceye kaydırılmalı, 18 yaşını bitiren gençler, gündüzleri üretim sahasında verimli kılınmalıdır.

- Yüksek eğitim ve öğretim daha çok geceye kaydırılınca, öğretimin süresi ve programı, bu ihtiyaca cevap verecek biçimde yeniden gözden geçirilmelidir.

- Yüksek tahsilini bitirinceye kadar, genç insanların üretim hayatının dışında tutulması ne kadar sakıncalı ise, onları bir «rahip hayatı» içinde ve «aile hayatının» dışında tutmak da tehlikelidir. Bir takım ahlâki ve ruhî patlamalara sebep olmaktadır. Gençlerimiz, hem üretim hayatının içinde bulunmalı, hem yuvasını kurabilmeli ve hem de «yüksek tahsilini» yapabilmelidir. Bu tedbirin sayılamayacak kadar faydaları vardır.

- Üniversitelerimiz sayı ve kalite itibarı ile millî ihtiyaca cevap verecek duruma getirilmelidirler. Ülkemiz uygun eğitim bölgelerine ayrılmalı, bölgenin sosyo-ekonomik durumu ve yapısı göz önünde bulundurularak üniversite kurulmalıdır. Bir milyona bir üniversite hesabı ile vatan sathına üniversiteler serpiştirilmelidir.

Öğretim üyesi, laboratuvar, öğretim vasıtası ve tesisleri ile ilgili problemler, önceden hazırlanmış bir plân dâhilinde çözümlenmelidir.

- Devlet Plânlama Teşkilâtı ile işbirliği yapılarak millî ve çağdaş ihtiyaçlara cevap verecek sayı ve kalitede, fonksiyonel yüksek meslek okullarının açılması planlanmalıdır.

- Meslekî yüksek okullar, öğrencilerini umumiyetle «meslekî liselerden» almalı, istekli olan «akademik lise» mezunları da buralara girebilmelidirler. Ancak, yüksek meslek okulu mezunları da akademik kariyer için üniversitelere baş vurabilmeli ve gerekli desteği bulabilmelidirler.

- Her derecedeki okullarımız, bilhassa yüksek tahsil müesseselerimiz, millî ihtiyaçlara göre -kemmiyet ve keyfiyet bakımından- teşkilâtlanmalı, branş ve kontenjan tayin etmelidirler. Yüksek öğretim müesseseleri «özerk» olmakla birlikte, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ve bu irade ışığında tecelli edecek Devlet Plânlama Teşkilâtı'nın gösterdiği hedeflere göre çalışmak zorunda olmalıdır. Üniversitelerimiz ve yüksek okullarımız «millî iradenin denetimi altında» çalışmak mecburiyetinde olmalıdır.

- Eğitim ve öğretim, ferdî farklara ve kaabiliyetlere göre planlanmalı, ilmi ve objektif değerlendirme teknikleri ile fert fert herkesin durumu tespit edilmeli, demokratik, ilmi ve isabetli metotlarla çocuklarımız ve gençlerimiz verimli olabilecekleri iş ve mesleklere yönlendirilmelidirler. Bütün bu işleri başarı ile yürütebilmek için gerekli teşkilât kurulmalı ve personel yetiştirilmelidir.

- Her ferdin, kabiliyetlerine uygun bir eğitimden geçmeye hakkı vardır. Ferdin bu hakkını kullanabilmesi için devletçe ve milletçe gerekli fırsatlar ve kolaylıklar sağlanmalı, burslar ve krediler, her yıl yeniden hesaplanmalıdır. Her ne sebepten olursa olsun, öğrencilere «tahsil hakkını ortadan kaldıracak» bir ceza uygulanamaz. Başarısız öğrenci, eğitim dışında bırakılamaz, ancak başarabileceği bir eğitim alanına yerleştirilir. Devlet, bu konuda çok hassas olmalıdır.

- En yüksek kabiliyetli çocuklarımız ve gençlerimiz, «akademik liselere» alınmalı ve bunlara üniversite kapısı imtihansız açık olmalıdır. Ancak, branş ve fakülte ayırmada «özel istidat testlerinden» geçirilmesi uygun olur. Yahut, bu konuda «hazırlık sınıfı» tedbirine baş vurulabilir.

- Normalin biraz üstünde zeki olan çocuklarımız ve gençlerimiz, daha ziyade «meslekî liselere» devam etmeli ve oradan «yüksek meslek okullarına» geçebilmelidirler. Yüksek meslek okulları bun-

lara imtiyazsız açık olmalıdır.

- Normalin civarında dolaşan çocuklarımız ve gençlerimiz «mesleki liselerden» mezun olarak hayata atılacaklarından, bu okullar bu tip insanlarımız için «politeknik» okullar niteliğini kazanacak, iş ve üretim içinde onları, sosyal ve ekonomik hayatta başarılarını sağlayacak bilgi ve maharetle donatacaktır.

- Bedence ve zihnen geri, yahut arızalı çocuklarımızı ve gençlerimizi ihmal ederek sürünmeye terk edemeyiz. Özel okullar açarak bunları mümkün mertebe «üretken» duruma getirmek zorundayız. Bir milletin medeniyet seviyesi, bir bakıma, bu tip insanlarını kurtarabilmesi ile ölçülebilir.

- Milli eğitim hizmetleri, devlet ve milletin maddi ve manevi iş birliği ile yürüyebilir. Kanaatimizce, ülkemizin şartları göz önünde tutularak «temel eğitimden» gayri bütün öğretim «paralı» olmalı, herkes gücü nispetinde maarifi desteklemelidir. Devlet, okul-aile birlikleri kanalı ile velilerin bir yılda yapabilecekleri maddi desteği tespit ettirerek kanuna uygun bir tarzda tahsil edebilir. Fakir aileler, yine aynı yoldan geçilerek muaf tutulabilirler.

- Yüksek tahsil mutlaka paralı olmalıdır. Gençler, yüksek meslek okuluna veya üniversiteye kaydını yaptırırken isterse peşin, isterse borçlanarak kanunda gösterilen parayı öder veya ödemeyi taahhüt eder. Fakir genç, istediği fakülte ve yüksek okulu bitirdikten sonra taahhüt ettiği bu parayı, bir milli borç olarak ödemekten kaçınmayacaktır. Bugün, birçok fakülte ve yüksek okulumuzdan mezun olarak refah ve itibar kazanan pek çok meslek ve iş adamımız bulunmaktadır ve gelecekte de yüz binlercesi olacaktır. Eğitimden güç kazanan kimselerin, eğitimin güçsüz düşmesi karşısında elbette vazife ve sorumlulukları olacaktır. Kaldı ki her şahıs ve müessese gibi, devlet de, hizmetlerine «karşılık» beklemek hakkına sahiptir.

- Öte yandan «milli eğitim hizmetlerinden» her fert her müessese ve her bakanlık faydalanmaktadır. Herkes muhtaç olduğu güç ve personeli milli eğitimden beklediğine göre, bu hizmete destek olmak zorundadır. Bir bakıma, her bakanlığın, özel görevleri yanında, bir de milli eğitime destek olma görevi vardır. Kısacası, milli eğitim herkesi ve her müesseseyi ilgilendirir.

SÖMÜRGE EĞİTİMİ

Siyasî açıdan bakıldığında, en az iki tip eğitim vardır. Birincisi milleti hür, şahsiyetli, şerefli ve müstakil kılan «millî eğitim»; ikincisi ise, yabancı emellere ve niyetlere göre plânlanmış, milleti esir, zelil ve şerefsiz kılan «sömürge eğitimi».

- Gerçekten de, «bir sömürge eğitimi» ve maalesef ve «alçakça eğitimin», bir de pedagojisi vardır. Esefle ve hüznle belirtelim ki, «sömürge eğitiminin pedagojisi», hem de 20. asırda yazılmış ve uygulanmıştır. 1910 yılında Fransalı Jules Hamard adlı eğitimcinin (!) «bir sömürgeyi ebediyen sömürge halinde tutmak için takibi gereken siyaset ve usuller» konusunda yazdığı «Domination et Colonisation» adını verdiği kitabındaki tavsiyeleri (!) kısaca gözden geçirelim. (Bu konuda daha geniş bilgi için Hindistan Tarihi, Cilt 3. Sahife 371 ilâ 378'e bakınız. Eserin yazarı Y. Hikmet Bayur'dur)

Sömürge eğitimcisi Jules Hamard'a göre:

1. Sömürge eğitiminde çalışacak öğretmenler liyakatli, ehliyetli ve iyi yetişmiş elemanlar olmamalıdır. Bunun için, «âmeli uzmanlar, iyi seçilmiş işçi, iyi istihkâm veya sömürge piyadesi onbaşılar, bahriyenin zeki makinistleri, bayındırlık ustaları... öğretmen okullarımızın ve üniversitelerimizin en iyi mezunlarına tercih edilmelidirler».

2. Asla birinci sınıf ilim ve teknik adamları yetiştirilmemeli, insanlar büyük hedefler ve projeler için hazırlanmamalıdır. «Her şey ameli surette, ameli gayeler için olmalıdır... Ancak, yerli muhitin ameli hayatını ilgilendiren esaslardan ibaret olan problemler söz konusu edilmelidir».

3. Millî ve geleneksel eğitim kurumlarının gelişmeleri ve ıslâhı önlenmeli, onların kapanmasına da, gelişmesine de engel olunmalıdır. «Sömürgeci hükümetin, tek ve gerçek vazifesi sırf yerli olan ve ilgililerce idare ve ikame edilen okulları teşvik etmek ve kapanmalarına mani olmak ve onların geleneksel öğretimlerine derece derece tek tük Avrupa bilgilerine ait (çok defa zehirli) lokmalar sokmak» olmalıdır.

4. Jules Hamard, şunu da tavsiye etmektedir: Sömürgeciler, «gerçekçi kalmalıdır orta ve yüksek öğretimle her şeyden önce, pek yakın faydaları göz önünde tutmalıdırlar. Aktüalite ile yetinmelidirler; bilhassa edebiyat ve hukuk sahasında bilgin ve öğretmen yetiştirmek değil, ameli ihtisas adamı yetiştirmek amacını gütmelidirler». Görülüyor ki, sömürgecinin en büyük korkusu, iyi yetişmiş ve sömürge oyunlarını görebilen milliyetçi aydınlarıdır. O,

«cins kafaların» gelişmesini önlemek ister.

- Sömürge çocukları, ne kadar zeki olurlarsa olsunlar, sömürgecilerle işbirliği yapan «yönetici sınıfların çocukları hariç», hiçbiri Avrupa'ya, yüksek tahsil için gönderilmemelidir. «Her akıllı (sömürgeci) hükümet, yerlerinden sökülme veya bir nevi rehine haline sokulmak istenilen büyük hanedanlara mensup çocuklardan maada, yerlileri merkezde (sömürge merkezinde) Avrupalılarla birlikte tahsil ettirmekten kesin surette vazgeçmelidirler». Jules Hamard, bu noktada, yüksek tahsil yapmış ve millî şahsiyetine yabancılaşmamış aydınların yetişmesinin, kendi sömürgeci politikasına zarar vereceği endişesini taşımaktadır. Nitekim, «Bu suretle yetiştirilmiş yerliler ve bilhassa Asyalı'lardır ki, muhakkak surette bizim medeniyetimizin en barışmaz ve egemenliğimizin en fena düşmanları olurlar» diye düşünebilmektedir.

Yukarıdaki esaslar Fransız sömürgeciliğinin prensipleridir.

Kısa açıklamalarımızdan anlaşılacağı üzere, Fransız sömürge eğitimi, sömürülecek ülkenin insanlarını cahil bırakmak, geliştirmemek ve idareci sınıfın çocuklarını «soysuzlaştırmak» fikri üzerine kurulmuştur, İngiliz sömürge eğitiminin, bu konudaki tutuşları daha da farklıdır. Onlar, “yerli çocuklarını” İngiliz kültürüne hayran kılmaya, kendi millî kültürlerinden utanç duyacak duruma getirmeye, İngiliz dilini sevdirmeye ve Hristiyanlaştırmaya önem verirler.

Aynı kaynaktan (Hikmet Bayur'un Hindistan Tarihi, 3. cilt, sayfa 371-373'ten) öğrendiğimize göre, İngilizlerin, bilhassa Hindistan'daki uygulamaları göz önünde tutularak, sömürgelerde sürdürdüğü eğitimin esasları şöylece özetlenebilir:

1. Sömürgelerde, İngiliz kültürünü yüksek tabakadan başlayarak, yukarıdan aşağıya doğru indirmek.

2. İlköğretimi yerli dillerle, orta ve yüksek öğretimi İngilizce yaptırmak ve bu suretle:

a) Ana dilin, yahut millî dilin, bir kültür dili olarak inkişafını önlemek.

b) Yabancı bir dille ilim yapmanın güçlüğünden istifade ederek genç yerli çocuklarının «kafa teşekküllerini» geciktirmek, onları, ders konularını anlamadan ve sindirmeden ezberlemeye mecbur kılmak.

c) İngiliz dili ve edebiyatının seçkin örnekleri ile beyinleri, İngiliz kültür ve medeniyeti lehine yıkamak, yerlilerde eksiklik duygularını geliştirmek ve kökleştirmek.

3. İmtihanları, kolay ve sudan tutmak, kalite buhranını tahrik

ederek ezik, yarı-aydınlar yetiştirmek.

4. Yüksek öğretime ve bilhassa Avrupa'da ihtisasa, idaresi ve yüksek sınıfın çocuklarını göndermek; kadın ve kızların eğitimine hiç önem vermemek.

5. Bir taraftan ülkedeki din ve mezhep çatışmalarını kışkırtmak, diğer taraftan bu çatışmaları mazeret göstererek «din ve ahlâk derslerini» sömürge okullarına koydurmamak ve sömürgelerde güya «lâik» bir öğretim ve eğitim yapmak.

6. Asla, kendi ülkesinde lâik bir devlet ve maarif kurmaya yanaşmayan İngiltere, -Anglikan Kilisesinin Âlemşümül Kavgasını veren İngiltere- Hind ve Müslüman cemaate, kendi millî dillerini geliştirme fırsatı vermezken, Hindistan'da «misyoner okulları açarak ve kolejler kurdurarak Hindular ve Müslümanları, Hristiyanlaştırmaya çalışır. Bu konuda İngiliz Papazı Whitehead diyor ki, «Hindistan da misyoner okul ve kolejleri, ancak öğrencilerine Hristiyan prensipleri dairesinde öğretimde bulunmak ve talebeye Hazret-i İsa'nın ahlâk ve tedrisatını sunmak ve ahlâklarını süslemek için kurulmuşlardır. Bu müesseseler, herhalde Hindu ve Müslümanlara ucuz bir lâik öğretim vermek için mevcut değildirler...». (Bkz. Y, H. Bayur, Hindistan Tarihi, C: 3, S. 373)

7. İngiliz sömürge eğitimi, yerli çocuklarının güçlü bir «fen ve matematik kültürü» almasına karşıdır. Üniversiteler, bürokrat, yahut İngilizlere hizmet edecek memurları yetiştirecektir. Bu sebepten, «müspet ilimlerden ziyade edebiyat, felsefe ve hukuka ehemmiyet verilmesi tabiidir». (Bkz. a.g.e. C: 3, S. 371)

Bu açıklamalardan sonra Türk-İslâm Ülkücüleri, kendilerine şu soruları sormalıdır: Türkiye'mizde bir bir buçuk asırdan beri yürütülen eğitim, acaba hangi sömürgecilere hizmet ediyordu? Çavuş ve onbaşılara, usta-öğreticilere öğretmenlik yaptırdığımız ve bu tip öğretmeni yetiştirmekle öğündüğümüz günler uzakta mı kaldı?

SÖMÜRGE EĞİTİMİNİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Fransız ve İngiliz sömürge eğitimini, sırf tipik birer örnek oldukları için ele aldık. Gerçekte, «milletler savaşı» acımasızca devam etmektedir. Üstelik yeryüzünün sömürgeci ülkeleri sadece bunlar değildir. Türkiye, Japonya, Almanya,... gibi ülkelerde «bireyci» bir eğitim programı isteyen ve bu suretle güya bu ülkelerde mevcut bulunan «aşırı militarist» tutuşu bertaraf etmeye yönelen ve fakat gerçekte bu cemiyetleri çözerek anarşiye düşüren, diğer taraftan bu ülkelerdeki «ölkücü ruhu» çökertmek üzere, kaba bir materyalizme kayacak nispette «pragmatizme» (faydacılığa) ağırlık veren ABD'nin «gelişmekte olan ülkelere tavsiye ettiği eğitim, felsefe ve programları» da bu açıdan kritik edilmeye değer. Öte yandan «kıızl emperyalizmin» korkunç bir materyalizme kayarak milletleri sınıf çatışmaları» ile bu yetmezse bölge, mezhep ve etnik gruplar arasında farkları kışkırtmak yolu ile siyasî ve ekonomik nüfuz sağlamakta olduğunu görüyoruz. Kıızl emperyalizm, milletlere karşı «içten saldırma» plânları yaparken bilhassa eğitim müesseselerini ve öğretmenleri hedef alır.

Şimdi bunların ışığında kendi kendimize şu soruları sorup cevaplarını vicdanlarımızda aramalıyız: Gerçekten, Türkiye'mizde bir, bir buçuk asırdan beri yürütülen eğitim, acaba hangi sömürgecilere hizmet etmektedir. Çavuş ve onbaşılara, usta öğreticilere öğretmenlik yaptırdığımız ve bu tip öğretmeni yetiştirmekle öğündüğümüz günlerde kimlere hizmet ediyorduk? Hâlâ, bu fikirlerin savunucularını sadece gaffletle mi suçlayalım? Milli ve geleneksel eğitim müesseselerimiz neden geliştirilmedi? Güya Avrupalı okullar açtığımız ve orada genç beyinleri ilim dışı teorilerle zehirlediğimiz günleri geride bıraktık mı? Birinci sınıf mütehassıslar yetiştirmek yerine -Prof. Mümtaz Turhan Bey'in deyimi ile- «okur-yazar cahiller» üreten okullar açmayı başarı saymadık mı? Avrupa'ya kimleri ihtisas yapmaya gönderdik? Yüz binlerce vatan çocuğu, gerçekten millî ve çağdaş bir yüksek tahsil müessesesi ararken kimlerin çocukları Avrupalarda fîng attı?

Bunlar, gerçekten birer «Avrupa kültürü» olarak mı ülkelere döndüler? Yoksa Jules Hamard'ın ifadesi ile «manen ve aklen melez, yolunu şaşırmış, kendi cemaatinden ayrılmış, iliklerine kadar çürümüş, kalbinin dibine kadar acı ve gazez girmiş, her iki cemaatten terkedilmiş (meselâ ne Avrupalı olabilmiş, ne de Müslüman-Türk kalabilmiş) ve neticede her ikisinin dışında kalmış olan» kim-

seler mi oldular? Bu zibidi aydınlar, ister kendi ülkelerinde «politikacı», ister «hukukçu», ister «fen adamı», ister «öğretmen», ister «profesör» olsunlar. Bunlar ne yaparlar? Bunlar, kendi ülke-lerinde, anarşinin, yıkıcılığın, bölücülüğün, ahlâksızlığın, vatan ve millet tahripçiliğinin, din ve iman düşmanlığının öncülüğünü mü vazife edinirler? Bütün bunları görmüyor muyuz? Yaşamıyor muyuz?

Bugün, yabancı dillerle eğitim yapan kaç kolejimiz, lisemiz, yüksek okulumuz ve üniversitemiz vardır? Bunlar, neden Türkçemizin, bir ilim dili olarak gelişmesini temin etmezler? Millî dilin aleyhine sürdürülen bir yabancı dil öğrenme politikası kime fayda getirir?

Milliyetçi eğitim, sömürge eğitime, kültür emperyalizmine, beyin göçüne, ilim personeli korsanlığına, yıkıcılığa, bölücülüğe, kalitesizliğe, iç çatışmaları körükleyen anlayışlara karşıdır. Milliyetçi eğitim, vatan ve millet çocuklarını bütünü ile bağrına basmayan ve kaabiliyetleri ölçüsünde gelişmesine fırsat imtiyazı durumuna getiren kadrolara «paydos» diyen eğitimidir. Milliyetçi eğitim, insanını, yabancılaştırmadan çağdaş, sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik savaşlara hazırlar.

SÖMÜRGE EĞİTİMİNE PAYDOS

Kızıl ve kara emperyalizmin «kültür saldırısına» uğrayan her ülkenin ortak çılgılığı: «sömürgeci eğitime paydos»tur.

Kızıl ve kara emperyalizm, dünyayı parsellemiş ve parsellemek-te devam ediyor. Bir taraftan orduları ile işgal ettiği ülkelerin insanlarını, kendi kültür ve ideolojisi içinde «eritmeye» çalışırken, diğer taraftan işgale hazırlandıkları ülkelerin çocuklarını da bu istikamette «şartlandırmaya» büyük önem vermektedirler.

Büyük Türk milleti, bu konuda, gerçekten korkunç tehlikelere maruz bulunmaktadır. Rusya'nın, Bulgaristan'ın, Çin'in işgali altında bulunan Türk çocukları, soylarından, tarihlerinden, dinlerinden, dillerinden, manevî ve maddî değerlerinden koparılmak istenmekte; öte yandan tek ve müstakil Türk Devleti de ele geçirilmek üzere «beşinci kollarınca» hedef seçilmiş bulunmaktadır. Marksist, Leninist ve Maoist propagandalar, siyasi mezhepçilik, bölgecilik ve sınıfçılık yaparak tahribatını genişletirken, bilhassa Türk eğitim ve öğretiminde etkili olmaya çok önem vermiş bulunmaktadır. Bu sebepten yıkıcı faaliyetler, eğitim ve öğretim sahasında çalışarak hedeflerine daha kolay yoldan ulaşmayı planlamaktadırlar.

Batılı sömürgeciler, bilhassa son bir, bir buçuk asırdan beri, Türkiye üzerinde esaslı bir çalışma içinde bulunuyorlar. Kürsüler, ders kitapları, basın ve yayın vasıtaları, âdetâ «yabancı kültür emperyalizminin» pazarları durumuna getirildi. Nesiller, yanlış politikalarla, kendi tarihi kitaplığından koparıldı ve atalarının tarihi tecrübelerine yabancılaştırıldı. Meselâ, Oğuz Destanlarından habersiz Türk çocukları, putperest Grek'in Homeros'unu ezberledi. Tarih kitaplarında, Romüs ve Romülüs'ü emziren «dişi kurt» resimlerini, bütün öğretim kademelerinde -ısrarla- seyreden vatan çocukları, kendi destan motiflerinden bilhassa korkutuldu. Böylece, «bozkurt motifini» görünce iliklerine kadar ürperen ve fakat evlerinin en gösterişli köşelerine «Afrodit heykelini» yerleştirerek Batılılaştığını sanan acayip bir «aydın tipi» yetiştirildi.

Öte yandan, tarihin en büyük sahte mabutların yıkıcısı, insan haysiyetinin kurtarıcısı aziz ve şanlı peygamberimiz Hz. Muhammed (O'na salât ve selâm olsun) ile O'nun şanlı izinden giden Türk ve İslâm dünyasının ulu kişileri küçümsenirken ve «Ne örümcek, ne füsün, Kabe Arab'ın olsun» zırvaları genç beyinlere şırınga edilirken, Lüter, Kalven ve benzeri papazlar ısrarla büyük ve örnek «islahatçılar» olarak dimağlara yerleştirildi. Bu konuda o kadar ıstı-

rap verici örnekler vardır ki, saymakla bitmez. İç ve dış düşmanlar el ele vererek bizi, bu noktaya getirdiler. Şimdi büyük bir «şok» ile uyanmışa benziyoruz. Şimdi, sömürge eğitiminin, kültür emperyalizminin, «beyin göçü»nün, ilim personeli korsanlığının, yıkıcı eğitimin, kalite buhranının, millete ve devlete yabancılaşmanın, halk-aydın çatışmasının ve yeni savaşın ne demek olduğunu bütün dehşeti ile yaşamış ve öğrenmiş bulunmaktayız. Tespit ve teşhisimizi isabetle yaptığımıza inanıyoruz.

Şimdi, sıra tedavidedir. Tedavi, rahatsızlığı meydana getiren sebepleri ve ortadan kaldırmak veya etkisiz kılmak demektir. Bunun için çok şuurlu ve kaliteli bir kadroya ve güçlü bir teşkilâta ihtiyaç vardır. Bu kadro ve teşkilât, kendi ülkesinden «sömürge eğitiminin» bütün tahribatını ve izlerini silip süpürecek, millî ve çağdaş ihtiyaçlara göre yepyeni bir «millî eğitim» kuracaktır. Bu kadro ve teşkilât Müslüman-Türk çocuklarının «çağdaş medeniyet yarışında» en ön safta yürütürken, «öz yurdunda garip ve öz vatanında parya» olmaktan kurtaracaktır.

SOSYAL BİR GERÇEK OLARAK DİN EĞİTİMİ

Türkiye’de «din eğitiminden» söz ederken, temelde, büyük Türk milletinin, sosyal bir vakıa olarak, böyle bir eğitimi zaten yapmakta bulunduğunu belirtmeliyiz. Din eğitimi, sosyolojik hayat içinde «yaygın eğitimimizin» çok önemli bir parçası, belki de temelidir.

Genç nesiller, aileleri içinde doğup büyürken Müslüman-Türk milletinin vicdanında taşıdığı ve hayatına tatbik ettiği «dinî değerleri» tevarüs ederler. Daha sonra bu değerleri «ocak başı sohbetlerinde» besler, camilerdeki vaazlar ve köy odasındaki konuşmalarla geliştirirler. Hepimiz, şehirde olsun, köyde olsun, çocukluk günlerimizi hatırlayalım. İlk camiye gidişimizi, teravih ve cuma namazlarımızı, ramazan ve bayram günlerini, gizli veya açık Kur’an-ı Kerim öğrenmek için çırpınışlarımızı, heyecanla dinlediğimiz Mevlid-i Şerifleri, peygamber ve evliya menkibelerini, «Sahabî cenklerini» Yunus Emre, Eşref-i Rumî ilâhilerini, yemekten sonra ve uyumadan önce yaptığımız en içten duaları... bir bir düşünün. Her Müslüman çocuğu gibi, bizim de kulaklarımıza ezan ve kametler okunarak adlarımız konmuş bulunmaktadır. Kısaca, analarımız, babalarımız doğduğumuz andan itibaren, güçleri nispetinde bizi birer Müslüman-Türk olarak yetiştirmek için çırpınmış ve bizde, bu ruhu ve şuuru görünce de bahtiyar olmuşlardır. Hele, yüksek tahsilini bitirdiği halde bu ruh ve şuuru kaybetmemiş çocukları ile yalnız aileler değil, bütün hemşehriler iftihar ederler. Türk milleti, camilerinde rütbe ve mevki sahibi oğullarını görünce, başını daha dik tutarak yürümekte, adeta kendinden geçmektedir. Hepimiz, bu duygunun ne demek olduğunu çok iyi biliriz. Bu duyguları dile getirdiği için olacak Yahya Kemal’in «Ezansız Semtler» adlı yazısını gözyaşları ile birkaç defa okuduğumu hatırlıyorum.

Milletimiz çocuğunu, kendi millî kültürü içinde dindar ve İslâm ahlâkı ile yoğrulmuş olarak geliştirmek istemektedir. Esasen, bu onun en tabii hakkıdır. Hiçbir suretle bu hak ihlâl edilemez. Fakat, takdir edileceği üzere, «yaygın din eğitimi» sistemsiz, plânsız ve programsızdır. Üstelik «yetkili» olmayan ellerdedir. Bu sebepten tehlikelere maruzdur. Zaten okul, «yaygın eğitimin» bu kusurundan doğmuş bulunmaktadır. Türk milleti, okul açarken, ondan bu «temel ihtiyacına» da cevap vermesini haklı olarak beklemektedir. Okullarımız, millet çocuklarına, gerçekte muhtaç olduğu «din eğitimi» vermelidir. Üstelik, bu işi ciddiyetle ve samimiyetle yürütmelidir. Din eğitimi ve öğretimi, milletin çok hassas olduğu bir

konudur. Bu konudaki gayr-ı ciddi ve samimiyezsiz tavır ve davranışları çok çabuk sezer. Millet, «resmî din eğitiminin» samimiyezsiz ellerde, mecrasından saptırılarak yapıldığını görürse, okullarda' verilen din eğitim ve öğretiminin yetersiz kaldığını anlarsa, hemen gizli ve gayr-ı resmi din eğitime ve öğretime kapılanır. Bununla da kalmaz, «resmî din eğitime ve okula» cephe alır. Bugün ülkemizde bu problemi, bütün çıplaklığı ile yaşamakta bulunuyoruz. Ülkemiz gizli din okullarının bulunuşunun gerçek sebebi, milletimizin, okullarımızda okutulan «din derslerinin» yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Milletimiz, Resmi okullardaki din eğitiminin haftada bir saat olmasının yanında, bu eğitimin maksadı, şekli, muhtevası ve metodu üzerinde esaslı tereddütler içinde bulunmaktadır.

Türk milleti, kendi devletinden gerçek, ciddi ve samimi bildin eğitimi ve öğretimi istemek hakkına sahiptir. Birleşmiş Milletlerin 1949 yılında yayınladığı «İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi»nin 18. maddesi her şahıs, «Dinini ve kanaatini tek başına ve topluca açık olarak veya özel surette öğretim, tatbikat, ibadet ve ayinlerle izhar etmek hürriyetine sahiptir» der. Türk devleti, bu beyannameye imza koymuş bulunmaktadır.

DİN EĞİTİM VE ÖĞRETİMİ KANUNİ BİR HAKTIR

Günümüzde «din ve vicdan hürriyeti» ve bu hürriyetin sınırlandırılmayacağı hususu «temel bir hak» olarak tescil edilmekle beraber, ne hikmetse İslâm dini söz konusu edilince «devrimbaz» çevreler tedirgin olmaktadırlar. Kendi ülkemizde Hristiyanlara ve Yahudilere tanıdığımız hakları, her nedense biz Müslümanlara tanımak istememektedirler. Ülkemizde papalar ve patrikler fink atarken ve rahibelerin yönettiği «yabancı özel okullar» çalışırken, Lozan Anlaşmasının 38. ilâ 45. maddeleri sayesinde devlet içinde devlet gibi hareket eden «cemaatler» bulunur iken ve bunların tarih içindeki faaliyetleri herkesçe bilindiği halde, nedendir bilmez, şamar oğlanı daima biziz.

Müslümanlar, demokrasinin nimetlerinden biraz istifade etmeye başlayıp «din ve vicdan hürriyetinden» ve bu konudaki eğitim, öğretim hakkını kullanmaya başlanmasından hemen tedirgin olan «devrimbazlar», rejimin tehlikede olduğundan, «lâik devlet ilkesinden» söz etmeye başlarlar. Öte yandan kendi ülkelerinde bir türlü «lâikleşmeye» yanaşmayan İngiltere ve İsrail gibi ülkelerin başını da «devrimbazlar»la beraber feryadı basar: «Türkiye’de İslâmiyet geliyor, lâiklik tehlikede». Çok iyi hatırlıyorum, bu ülkelere mensup gazeteciler, meşhur «12 Mart Başbakanına» Türkiye’de lâikliğin tehlikede olup olmadığını» büyük bir endişe ile soruyorlardı. O İsrail ki, sokaklarında ve parlamentosunda bile dindarlık belirtisi olarak başında «kapel» (bir nevi Yahudi takkesi) taşıyanların çokluğu ile övünür ve ülkesine gelen başka ülkelerin turistlerine bile -cumartesi günü ateş yakmak dinî yasağı yüzünden- sıcak çorba içirmez, yine o İngiltere ki, hâlâ yürürlükte bulunan «maarif kanununa» göre, okullarında, hangi dinden olursa olsun, bütün öğrencileri «sabah duasına ve ayinine» katılmaya mecbur tutar; kendi vatandaşlarını «mecburî din eğitiminden» geçirir ve bütün okullarında büyük bir çoğunlukla rahip ve rahibeleri görevlendirir. Oysa, Türkiye’de Anayasa ve kanunlar, din ve vicdan hürriyetini teminat altına almış ve kanunlar din eğitim ve öğretimini serbest bırakmış bulunmaktadır. Bu husustaki kanunî mevzuatı, ihtiyaca binaen aşağıya çıkarmakta fayda buluyoruz:

1. «Herkes, vicdan ve dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. Kamu düzenine veya genel ahlâka veya bu amaçla çıkarılan kanunlara aykırı olmayan ibadetler, dinî ayin ve törenler serbesttir. Kimse, ibadete, dinî ayin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve

kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz. Kimse dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz. Din eğitimi ve öğretimi, ancak kişilerin kendi isteğine ve küçüklerin eh kanunî temsilcilerinin isteğine bağlıdır». (1961 T.C. Anayasa'sı madde 19)

2. «Maarif Vekâleti, yüksek dinîyat mütehassısları yetiştirilmek üzere darülfünunda bir ilahiyat fakültesi tesis ve imamet ve hitabet gibi hidemat-ı dinîyenin ifası vazifesi ile mükellef memurların yetişmesi için ele aynı mektepler kuşat edecektir». (3 Mart 1340 (1924) tarih ve 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu. Madde 4)

3. «Çocuğun dinî terbiyesini tayin ana, babaya aittir. Ama, babanın bu husustaki hürriyetini tahdid edecek her türlü mukavel-eye muteber değildir. Reşit, dinin intihapta hürdür». (17 Şubat 1926 tarihinde kabul edilen ve 4 Nisan 1926 tarihinde 339 sayı ile neşredilen Türk Kanun-u Medenîsi, Madde 266)

Diyanet İşleri Başkanlığı «İslâm dinin inançları ibadet ve ahlâk esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda cemiyeti aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek» ile görevlendirilmiştir. (T.C. Anayasa'sı 154. madde ve 633 sayılı ve 22 Haziran 1965 tarihli kanun)

TÜRKİYE'DE VE AVRUPA'DA DİN EĞİTİMİ

İster misiniz, Türkiye'deki din eğitimini, sırf birer örnek olsun diye bazı Avrupa ülkeleri ile mukayese edelim? Evet, o Avrupa ki, «Onun aşkına» her şeyimizi feda edip ilericilik ve devrimbazlık adına yemediğimiz ve karıştırmadığımız halt kalmadı.

Elimizde, bu konuyu etraflıca inceleyen bir de kitap var. Kitabın di “ALMANYA'DA, AVUSTURYA'DA VE TÜRKİYE'DE DİN EĞİTİMİ”dir Hakkı Maviş adında bir Türk yazarı tarafından, yerinde yapılan müşahedelerden sonra kaleme alınmış. Gerçekten okuyuculara tavsiye edilebilecek güzel bir araştırma...

Bu değerli araştırmadan istifade ederek, bu iki Avrupa ülkesinde ilk, orta ve yüksek tahsil kademelerinde yapılan din eğitimini, Türkiye'dekiler ile kısaca mukayese etmek istiyoruz. Bilindiği üzere Almanya ve Avusturya'da ilköğretim dokuz yıl sürelidir. Almanya'da, ilkokulların birinci sınıfından dokuzuncu sınıfına kadar, her sınıfta haftada 5'er (beşer) saat din dersi verilir. Bu, beş dersten biri mutlaka kilisede «din dersi uygulaması» tarzında yürütülür. Avusturya'da ise, birinci sınıftan dokuzuncu sınıfa kadar olmak üzere, her sınıfta haftada ikişer saat din dersi okutulur. Ya Türkiye'de durum nedir? Bir de ona bakalım. Bilindiği üzere, bizde ilkokullar beş yıl sürelidir ve din dersi sadece dördüncü ve beşinci sınıflarda okutulmaktadır ve haftada sadece BİR saattir. (Bkz. a.g.e. s. 20)

Öte yandan, Almanya ve Avusturya'da bulunan okulların yüzde doksanında «din eğitimi ve öğretimi mecburi»dir. Din eğitim ve öğretiminin ihtiyarî bulunduğu ve yüzde on nispetindeki «umumi liselerde», din dersi okumak istemeyen dilekçe ile başvurur. Bizde uygulama tersinedir. Bütün okullarımızda din eğitimi ve öğretimi - Anayasa gereği- ihtiyarîdir ve «din dersi okumak isteyen dilekçe ile başvurmak zorundadır. Alman ortaokul ve liselerinde haftada üç saat, Avusturya ortaokul ve liselerinde ise haftada iki saat din dersi her sınıfta okutulur. Üstelik Almanya'da bu üç saatten biri, yine kilisede uygulamalı olarak yürütülecektir. Ülkemize gelince, bizim ortaokullarımızın ve liselerimizin sadece birinci ve ikinci sınıflarında haftada birer saat din dersi okutulur. (Bkz. a.g.e. s. 59)

Yine aynı kaynaktan ve hayretle öğreniyoruz ki, bir Alman genci, liseyi bitirdiğinde 1962 saat, Avusturyalı genç 936 saat, Türk genci ise 192 saat din dersi görebilmiştir. Hatta, Türkiye'de İmam-Hatip Lisesi mezunu olan bir gencin gördüğü din dersi, saat itibari ile daha azdır. Çünkü, İmam-Hatip Lisesi mezunu 1504 saat din

dersi gördüğü halde, normal bir Alman lisesi mezunu 1692 saat din dersi okumuş bulunmaktadır. Hayret ki, ne hayret! (s. 59)

Gelelim yüksek tahsil kademesine, bugün Almanya'da 17 yüksek din okulu ile buna ek olarak yine 17 İlahiyat Fakültesi yani toplam olarak 34 yüksek din eğitimi yapan müessese mevcut bulunmaktadır. Küçük Avusturya'da bile 5 adet İlahiyat Fakültesi çalışmaktadır. Bunun yanında bütün Türkiye'de 1 (BİR) adet İlahiyat Fakültemiz vardır. Ayrıca 6 adet Yüksek İslâm Enstitüsü kurulabilmiştir. Bu arada, İstanbul Edebiyat Fakültesine bağlı olarak kurulan İslâm Araştırmaları Enstitüsü ile Erzurum Üniversitesinde faaliyete geçirilen İslâmi Bilimler Fakültesinin «din eğitimi ve öğretimi konusunda» fonksiyonel olup olmadıklarını bilmiyorum.

Yazımı, «devrimbazların ve ilericilerin» kulaklarını çınlatacak bir paragrafla bitireyim: Almanya'da «kilise vergisi vermeyen veya herhangi bir sebeple kiliseden kaydını sildiren w yahut yazı ve sözle dinsizliğini ilân eden komünistlerin veya dine düşmanlığı belli olanların cenaze merasimlerine hiçbir Hıristiyan din adamı ve Hıristiyan cemaati iştirak etmez» (a.g.e. s. 85-85)

DİN EĞİTİMİNİN LÜZUMU

Din eğitim ve öğretimi, sadece «insanın temel hak ve hürriyetlerinden» biri olduğundan «hukukî» bir zaruret olarak yerine getirilmesi gereken vazife telâkki edilmemelidir. Din eğilimi ve öğretimi, bir taraftan ferdî vicdanların yücelmesi, huzuru, insanın beden ve ruh sağlığı açısından, diğer taraftan da bizzat cemiyetin düzen ve dengesi ile devletin selâmeti açısından gereklidir. Kaldı ki, bir mümin için din eğitim ve öğretimi, «yerine getirilmesi gereken bir mükellefiyet»tir, ibadettir.

Ünlü Psikanalist Carl Gustave Jung, «Şimdiki insanın Ruh Araması» adlı eserinin 264. sayfasında, «Son otuz sene içinde dünyanın, bütün medenî memleketlerinden bana müracaat edenler oldu. Yüzlerce hastayı tedavi ettim. Hastalarımın, hayatın ikinci yarısına erenler, yani otuz yaşını geçmiş olanlar arasında, hiç kimse yoktur ki, müşkülünü halletmek için, son başvurduğu şey, hayatına dinî bir bakış bulmaktan ibaret olmasın. Emniyetle diyebilirim ki, her birinin hastalanmasına sebep, her devirde yaşayan dinin, sâliklerine bahşettiği nimetlerden mahrum olmasıdır. Hem de, dinî görüşü yeniden kazanamayanlardan hiçbiri gerçekten iyileşmedi» diyor. (Bkz. Henry C. Linck - DİNE DÖNÜŞ - (Ö. R. Doğru) s. 178)

Öte yandan, milli hayatımızda din, «bütünleyici bir faktördür. Nüfusumuzun yüzde doksan dokuzunun Müslüman olması, «millî tecanüs» bakımından büyük bir avantajımızdır. Birlik ve bütünlüğe muhtaç olduğumuz bu dönemlerde, İslâm'ın toplayıcı karakterinden istifade etmemek ahmaklık olur. Kaldı ki, sosyolojik olarak milli hayatımıza biçim veren ve «millî kültür malzememize» asırlardan beri bir «üst-sistem» olarak ruh katan İslâmiyet, edebiyatımızda, mimarimizde, aile düzenimizde, kısaca her şeyimizde varlığını, hâlâ en güçlü bir biçimde sürdürmektedir ve sürdürecektir. Hiç kimse boşuna ümide kapılmasın, Hıristiyan misyonerlerinin netice alamayacakları ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Türk milleti dinini çok sever onun için feda etmeyeceği şeyi yoktur. Türk'ü, «dini dinime, dili dilime uyan» olarak tarif eden milletimiz, İslâmiyet'i, milli varlığının en vazgeçilmez bir unsuru olarak kabul etmektedir. Türk milletini İslâmiyet'ten koparmak isteyen bütün niyetler, dün olduğu gibi bugün de, yarın da hüsrarla karşılanacaklardır.

Daha önceden de belirttiğimiz üzere, «din, sosyolojik bir gerçek-

tir», inkârı ve ihmali mümkün değildir. Hatta Auguste Comte ve E. Durkheim gibi sosyologlara göre din, «temel sosyal müessesedir ve bütün sosyal müesseselerin anası»dır. Bilindiği gibi, sosyal müesseselerin fonksiyonların objektivitesi vardır ve inkâr edilmeleri kâbil değildir. Bu gidişi durduramazsınız. Siz resmî din eğitimi yasaklarsanız, yahut bazı masonik çevrelerin plânladığı gibi, dinî mecrasından çıkarak «art niyetlerinize göre yönlendirmeye» kalkışırsanız, din eğitimi, hemen yer altına çekilir ve gayr-ı resmî şekilde cereyan etmeye başlar. Böylece gözlerden kaybolan ve fakat gizli gizli cereyan eden bir din eğitimi ve öğretimi, bazen çok tehlikeli gelişmelere varabilir. Bunun neticesinde hem din, hem cemiyet, hem de devlet büyük zararlar görür. Bilfarz gizli ve din dışı veya dinî saptıran tarikatlar doğabilir; cemiyet, bu tarikatlara dağılarak ve sapık kollara yapışarak parçalanabilir yabancı bazı devletler, dine sahiplik iddiası ile «siyasî mezhep ve görüşlerini», doğan boşluktan istifade ederek geliştirebilir; yahut vatan çocuklarını cezbe ederek kendi ülkesinde, güya «din eğitime» tabi tutarak ideolojisine ve emperyalizmine âlet edebilir.

Bütün bu tehlikeleri göre göre, hâlâ gerçek ve samimî bir din eğitim ve öğretimine karşı çıkan kimseler varsa, gafletlerine değil, ihanetlerine inanmak gerekir.

DİN EĞİTİMİNİN ESASLARI

Her şeyden önce «Diyanet Teşkilâtı», gerçekten bu işin ehli olan, ilim ve ahlâkı ile tanınmış, «ihlâs sahibi» müminlerden ve millî şuuru uyanık kimselerden kurulmalıdır. Bu teşkilât, politik endişe ve müdahalelerden uzak tutulmalıdır. Din görevlileri, behemehal küçük politik hareketlerden ve «particilik»ten korunmalıdırlar.

Diyanet kadrosu, Allah ve Resulü'nün «dinin hizmetinde» bulunan, bütün bir milletin sevgi ve güvenine lâyık, tavizsiz ve samimî çalışan müminlerden ibaret olmalıdır. Hiç şüphesiz bu kadro, «Kitabın, Sünnetin, İcma-ı Ümmetin ve Kıyas-ı Fukahanın» murakabesi altındadır. İslâm'ın «ana caddesinde» yürür, sapık kollarla, siyasi ve ideolojik, bozuk mezheplerle ve akımlarla mücadele eder. Din maskesi taşıyan şu veya bu ülkeye ait emperyalist oyunları tespit ve teşhis ederek ilgililere yardım eder.

Diyanet Teşkilâtı, devletin bir müessesesi olarak, dinin yanlış anlatılmasına, bozulmasına ve saptırılmasına karşı tarafsız kalamaz. Aksi halde «sahte mürşitler», art niyetli veya cahil kişi ve zümreler ve bunların etrafında oluşan «akımlar», hem milleti, hem de dinî hayatı parçalar. Unutmamak gerekir ki, İmam-ı Âzam, İmam-ı Mâlik, İmam-ı Şafii, İmam-ı Hanbel, İmam-ı Mâturidi, İmam-ı Eş'arî, İmam-ı Gazalî ve İmam-ı Rab-banî gibi güneşler unutturulunca, ateş böcekleri, kendilerini «aydınlık kaynağı» zannettiler. Gerçekler ortadan çekilince, sahteleri piyasayı doldurdu. Diyanet kadrosu, gerçek din büyüklerinin «çizgisinde ve tavizsiz» yürümek zorundadır.

Böyle bir Diyanet Teşkilâtı kurulduktan sonra, din eğitimi ve öğretimi, bu kadronun organizasyonuna, denetimine ve plânlanmasına verilmelidir. Gerek okullarda, gerekse yetişkinler eğitimi olarak ele alınacak bu eğitim ve öğretim işi, Diyanet İşleri Başkanlığının sorumluluğu altında, ilgililerle kurulacak iş birliği ile sağlanmalıdır. Ders kitaplarının hazırlanmasında, okutulmasında, hatta müfredat ve muhtelif okullardaki programların tespitinde Diyanet İşleri Başkanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı ilgilileri sürekli bir iş birliği hainde bulunmalıdır. Her kademedeki okullarımızda okutulacak din dersleri hem sayıca, hem de kalitece arttırılmalıdır.

Diyanet İşleri Başkanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığının işbirliği ile hem yetişkinler, hem de çocuklarımız için behemehal «Kur'an-ı Kerim kursları» açılmalı, orta dereceli okullarda «Kur'an-ı Kerim» dersleri okutulmalıdır.

Din dersleri, sadece teorik bilgi vermemeli, haftada bir saat veya

gerektiğinde «uygulama» da yaptırılmalıdır. Uygulamalar ciddi ve dinin esprisine uygun olmalıdır. Din dersi okutacak kimselerin. Diyanet Teşkilâtının «onayı» alınarak tayin edilmelidir.

Din, «şeriat» ve «tasavvuf» olarak bir bütündür. Bunların ahenği üzerinde kurulu bir din eğitim ve öğretimi başarılı olabilir. Din eğitimi, dış ve iç disiplini ile ele alınmalıdır. Müslümanlar «şeriatçı» ve «tarikatçı» olarak bölünmemelidir.

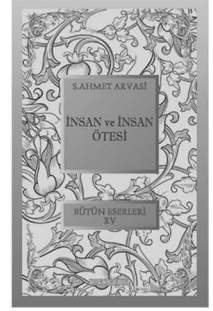
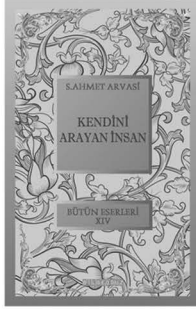
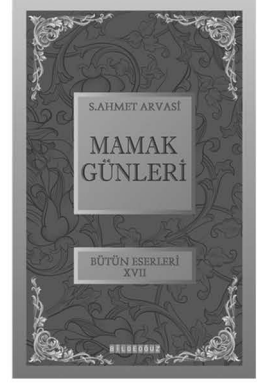
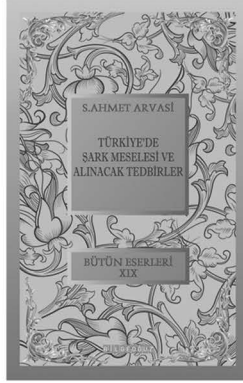
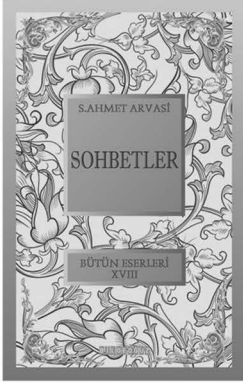
Ülkemizde «din hürriyeti» ve «din eğitimi» ile ilgili mevzuat, geliştirilmeli, antidemokratik olan ve din hürriyetini kısıtlayan hükümler kaldırılmalıdır. Din eğitim ve öğretimi medeni ülkeler» seviyesine çıkarılmalıdır.

İslâm dini bütün aslı kaynakları ile ve bütün safiyeti ile ortada durduğuna göre, İslâm'da reformculuk iddiası, dini tahrip ve sapırtıma mânâsına gelir. İslâm'da «teceddüt», bozulan ve soysuzlaşan ve ana caddeden sapan inançları, yeniden aslı kaynaklarla besleyerek düzeltmek, diriltmek ve kurtarmaktır.

OKUNACAK KİTAPLAR

BÜYÜK DÜŞÜNÜR S.AHMET ARVASI BÜTÜN ESERLERİYLE BİLGEOĞUZ'DA

19
CİLT

Hiperlink Yayınları

Cankurtaran Meydanı, No: 6
Sultanahmet, Eminönü, İstanbul, Türkiye

Tel: +90 212 5164681-82

Faks: +90 212 5164684

e-mail: info@hiperlink.com.tr